

Täysistunto

Tiistai 18.12.2018 klo 10.01—0.59

Täysistunto alkoi klo 10.01. Täysistunto päättyi 19.12.2018 klo 00.59.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (10.01—12.04, 15.01—16.59 ja 22.59—0.59), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (12.04—12.59, 14.01—15.01 ja 19.00—21.00) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (12.59—14.01, 16.59—19.00 ja 21.00—22.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 17.12.2018 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 47, 59-65/2018 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 12/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Sami Savio Ritva Elomaan kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 152/2018 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", Sami Savion ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 15; poissa 23 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2018 vp

Lakialoite LA 70/2016 vp, 29/2017 vp, 51, 57/2018 vp

Toimenpidealoite TPA 34/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2018 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Keskustelu asiasta päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Anneli Kiljunen Kristiina Salosen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset 3 lausumaehdotusta, Arja Juvonen Sami Savion kannattamana vastalauseen 2 mukaiset 2 lausumaehdotusta, Aino-Kaisa Pekonen Matti Semin kannattamana vastalauseen 4 mukaiset 2 lausumaehdotusta sekä Eva Biaudet Mats Löfströmin kannattamana vastalauseen 5 mukaiset 2 lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 206/2018 vp sisältyvät 1.—7. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 70/2016 vp, 29/2017 vp, 51, 57/2018 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhti valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen TPA 34/2018 vp hylkäämisestä.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö "jaa", Anneli Kiljusen lausumaehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 82; poissa 19 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anneli Kiljusen lausumaehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 83; poissa 19 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anneli Kiljusen lausumaehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 83; poissa 20 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Mietintö "jaa", Arja Juvosen lausumaehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 42; poissa 18 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Arja Juvosen lausumaehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 83; poissa 18 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Aino-Kaisa Pekosen lausumaehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 64, tyhjiä 16; poissa 17 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Aino-Kaisa Pekosen lausumaehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 70; poissa 18 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Eva Biaudet'n lausumaehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 50; poissa 19 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Eva Biaudet'n lausumaehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 83; poissa 18 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 20/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa on Anneli Kiljunen Kristiina Salosen kannattamana ehdottanut, että 2. lakiehdotus hylätään. Eva Biaudet on Mats Löfströmin kannattamana ehdottanut, että 1. ja 2. lakiehdotus hylätään. Arja Juvonen on Outi Alanko-Kahiluodon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Lisäksi keskustelussa on Outi Alanko-Kahiluoto Krista Mikkosen kannattamana tehnyt vastalauseen 3 mukaisen lausumaehdotuksen ja Aino-Kaisa Pekonen Matti Semin kannattamana vastalauseen 4 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin päätetään 2. lakiehdotuksesta, sitten 1. lakiehdotuksesta, ja lopuksi päätetään 3. lakiehdotuksesta.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

2. lakiehdotuksen hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 84; poissa 18 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi 2. lakiehdotuksen.

1. lakiehdotuksen hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 84; poissa 18 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi 1. lakiehdotuksen.

3. lakiehdotuksen hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 133, ei 48; poissa 18 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 160/2018 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö "jaa", Outi Alanko-Kahiluodon ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 84; poissa 19 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Aino-Kaisa Pekosen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 32; poissa 19 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 188/2018 vp

Lakialoite LA 52/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 24/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa on Arja Juvonen Sami Savion kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Lisäksi Kristiina Salonen on Anneli Kiljusen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 muokauksen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin päätetään lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 62; poissa 18 (äänestys 16).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 188/2018 vp sisältyvät 1.—15. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 52/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", Kristiina Salosen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 72; poissa 19 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 3 ja 7 §:n sekä eräiden kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 246/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 25/2018 vp

Pöytäkirjan liite Lausumaehdotus 17.12.2018 Liite 7A

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Sirpa Paatero Merja Mäkisalo-Ropposen kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 7A)

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 246/2018 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 73; poissa 19 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaisten väliyritysteiden osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 218/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Timo Harakka Krista Mikkosen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 218/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö "jaa", Timo Harakan lausumaehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 84; poissa 19 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan lausumaehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 84; poissa 19 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan lausumaehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 84; poissa 18 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 276/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 25/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Timo Harakka Krista Mikkosen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 276/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 68; poissa 21 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain ja ajokorttilain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 33/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Jyrki Kasvi Krista Mikkosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 12; poissa 20 (äänestys 23).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 173/2018 vp sisältyvät 1.—8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 7 luvun 2 §:n ja työttömyysturvalain 2 a luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 227/2018 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 10/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä kä-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

sittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Merja Mäkisalo-Ropponen Rami Lehdon kannattamana ehdottanut, että 1. lakiehdotus hylätään. Lisäksi keskustelussa on Rami Lehto Sami Savion kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin päätetään 1. lakiehdotuksesta.

1. lakiehdotuksen hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 72, tyhjiä 7; poissa 18 (äänestys 24).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 227/2018 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraava ilmoitus: Maria Tolppanen /sd tarkoitti äänestää ”ei”.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", Rami Lehdon ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 74, tyhjiä 5; poissa 21 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 talousarvioesityksen (HE 123/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 123/2018 vp

Hallituksen esitys HE 232/2018 vp

Talousarvioaloite TAA 1-309, 311-617/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp. Asian käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

12.1. Pääluokka 21 Eduskunta

Puhemies Paula Risikko: Yleiskeskustelu päättyi 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa. Ryhdytään pääluokan 21 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat lisätalousarviota koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Juho Eerola ps Arja Juvosen ps kannattamana 21.01.01: Vähennetään 150 000 euroa kansanedustajien kotimaan matkoihin ehdotetusta määrärahadista. (TAA 70)

2. Mika Raatikainen ps Olli Immosen ps kannattamana 21.30.01: Vähennetään 350 000 euroa Ulkopoliittisen instituutin toimintamenoihin ehdotetusta määrärahadista. (TAA 465)

Mietintö "jaa", Juho Eerolan ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 14; poissa 18 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mika Raatikaisen ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 16; poissa 19 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 21 mietinnön mukaisena.

12.2. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Puhemies Paula Risikko: Ryhdytään pääluokan 23 yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Pääluokan käsittely keskeytettiin 17.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Mika Niikko ps Sami Savion ps kannattamana 23.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luodakseen kansliapäälliköiden valintaan toimintamallin, jossa poikkihallinnollisen osaamisen edistämiseksi edellytetään, että valittavalla kansliapäälliköllä on työkokemusta vähintään kolmelta hallinnonalalta." (Vastalause 6)

2. Mika Niikko ps Sami Savion ps kannattamana 23.01.02: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää poliittisten erityisavustajien määrää ja uudistaa valtiosihteerijärjestelmän." (Vastalause 6)

3. Mika Niikko ps Sami Savion ps kannattamana 23.01.24: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta Suomen EU-puheenjohtajakauden aikana järjestettävissä kokouksissa kokoukset jalkautetaan koko maahan. Kokousten pitopaikkana tulisi olla muitakin Suomen kaupunkeja kuin Helsinki. Esimerkiksi silloin, kun

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kokouksen aihe koskee kestävästä kehitystä tai matkailua, kokouspaikkana voisi olla jokin Lapin lomakeskus, Oulu tai Jyväskylä." (Vastalause 6)

4. Mika Niikko ps Sami Savion ps kannattamana 23.01.25: Lisätään 1 000 000 euroa home- ja kosteusvauriosairauden tutkimukseen, diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen. (Vastalause 6)

5. Timo Harakka sd Pia Viitasen sd kannattamana 23.01.25: Lisätään 5 000 000 euroa Terveet tilat -ohjelmaan. (Vastalause 1)

6. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 23.01.25: Lisätään 5 000 000 euroa Terveet tilat 2028 -ohjelman toimeenpanon aloittamiseen. (Vastalause 3)

7. Timo Harakka sd Pia Viitasen sd kannattamana 23.01.25: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää koulujen, päiväkotien ja muiden julkisten rakennusten korjaamista ilmanlaadultaan terveellisiksi tiloiksi yhteistyössä kuntien kanssa ja että hallitus valmistelee rakentajien ja rakennusten ylläpitäjien vastuuta selkeyttävää säännöstöä tarkastusvaliokunnan raportin linjaamalla tavalla." (Vastalause 1)

8. Timo Harakka sd Pia Viitasen sd kannattamana 23.01.25: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa välittömästi uusien, helpommin sovellettavien, terveyshaitta- ja energia-avustusten kehittämiseen tähtäävän valmistelutyön." (Vastalause 1)

9. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle kattavan selvityksen uudenlaisten omistajapolitiittisten kehitysyhtiöiden todellisesta tarpeesta, käyttötarkoituksesta ja strategisesta roolista ja että valtio-omistaja pidättyy myymästä sellaisia omistuksia, joilla on strategista merkitystä Suomen taloudelle ja elinkeinotoiminnan kehitykselle tai joiden tuotto ylittää selvästi Suomen valtionlainojen korkotason." (Vastalause 3)

10. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa välittömästi uuden omistajapolitiittisen ohjeistuksen, joka velvoittaa valtion enemmistöomisteiset yhtiöt raportoimaan vähintään teollisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n niin sanotun BEPS-hankkeen mukaiset tiedot julkisesti ja eritellysti kaikista maista, joissa niillä on tytäryhtiö tai kiinteä toimipaikka. Tämä tarkoittaa, että raportoinnista tulee käydä ilmi henkilöstömäärä, henkilöstökulut, liikevaihto, voitto, maksetut ja kertyneet yhteisöverot sekä keskeiset rahoitustiedot." (Vastalause 3)

11. Mika Niikko ps Sami Savion ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa valtion omistajaohjausta erityisesti niiden yhtiöiden osalta, jotka toimivat kansalaisrajoituspinnassa ja joilla on tärkeä yhteiskunnallinen palvelutehtävä, kuten mm. Posti ja VR. Eduskunta edellyttää hallitukselta konkreettisia toimenpiteitä, joilla turvataan nykyisten tasoisten yleispostipalveluiden säilyminen koko maassa. Mahdolliset tehostamistoimenpiteet on kohdistettava jakelulogistiikkaan, jota voidaan yhdistää yksityisen sektorin toimijoiden kanssa, mutta tehostamistoimenpiteet eivät saa heikentää palveluiden loppukäyttäjien palvelutasoa." (Vastalause 6)

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

12. Mika Niikko ps Sami Savion ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa omistajaohjauspolitiikassaan siten, että syntyy uusia innovatiivisia tulevaisuuden yrityksiä ja työpaikkoja sekä koulutus ja tutkimus vahvistuvat, mutta pitää valtion määräysvallassa ne yhtiöt, joilla on huoltovarmuuden tai alueellisen kehityksen kannalta tärkeä merkitys. Valtion kehitysyhtiötä Vakea kannustetaan luomaan kansallista akkuekosysteemiä sekä tukemaan hankkeita, jotka tähtäävät toimintakyvyn ylläpitämiseen ikääntymisen kustannusten alentamiseksi ja ikäihmisten elämänlaadun parantamiseksi. Yksityisen sektorin toimijoiden sekä korkeakoulujen kanssa selvitetään tarpeet tekoälykoulutuksen lisäämiseksi, jotta teknologia-alalla toimivat suomalaisyritykset saavat tarvitsemansa työvoiman ja varmistetaan Suomen asema teknologian kärkimaana." (Vastalause 6)

13. Mika Niikko ps Sami Savion ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy omistajaohjauksessa toimenpiteisiin valtion hallinnassa olevien kiinteistöyhtiöiden, kuten Senaatti-Kiinteistöjen, asiakastytytyvyyden nostamiseksi keskeiseksi tekijäksi yhtiöiden toimintastrategiassa ja johdon palkitsemisen perusteen." (Vastalause 6)

14. Mika Niikko ps Sami Savion ps kannattamana 23.20.50: Vähennetään 4 445 000 euroa puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetusta määrärahasta. (Vastalause 6)

Mietintö "jaa", Mika Niikon ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 15; poissa 17 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mika Niikon ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 15; poissa 19 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mika Niikon ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 30; poissa 21 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mika Niikon ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 82; poissa 18 (äänestys 31).

Puhemies Paula Risikko: Timo Harakan ehdotus 5 ja Kari Uotilan ehdotus 6 ovat saman sisältöisiä, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus 5 ja Kari Uotilan ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 82; poissa 20 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus 7 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 85; poissa 18 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus 8 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 85; poissa 17 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 9 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 70; poissa 21 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 10 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 61, tyhjiä 1; poissa 18 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mika Niikon ehdotus 11 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 26; poissa 18 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mika Niikon ehdotus 12 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 16; poissa 19 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mika Niikon ehdotus 13 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 60; poissa 20 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mika Niikon ehdotus 14 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 15; poissa 18 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 23 mietinnön mukaisena.

12.3. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi esitellään ympäristöministeriön hallinnonalaan koskeva pääluokka 35.

Edustaja Heinonen aloittaa, sen jälkeen edustaja Juhantalo ja sen jälkeen ministeri Tiilikainen.

Keskustelu

10.31 Timo Heinonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen ympäristöministeriön pääluokkaa. Haluan aloittaa kiitoksilla ministeri Tiilikaiselle hyvästä työstä ja hyvästä yhteistyöstä meidän jaoston kanssa ja myös koko eduskunnan kanssa näissä asumisen ja ympäristön asioissa, ja haluan antaa kiitosta myös eduskunnan ympäristövaliokunnalle hyvästä työstä ja asioiden esille nostamisesta. Kiitoksen ansaitsee myös meidän erinomainen valiokuntaneuvoksemme Mari Nuutila, jonka kanssa näitä töitä olemme tämänkin syksyn aikana tuloksekkaasti tehneet, ja kiitoksen osoitan vielä myös kaikille asiantuntijoille, jotka kävivät asiantuntijoina niin valiokunnassa kuin meidän jaostossakin ja nostivat esille näitä täydennys- ja korjaustarpeita vielä ensi vuoden talousarvioon.

Muutamia huomioita tästä esille:

Suomen ympäristökeskus Syke ja erityisesti Aranda ovat olleet esillä. Arandaa kävimme läpi myös jaostossa ja totesimme, että meidän selvityksemme mukaan Arandan käyttöön liittyneet ongelmat viime kesänä eivät johtuneet rahoituksen puutteesta vaan hallinnollisista ongelmista, mutta Sykkeelle muuten osoitamme lisämäärärahaa 240 000 euroa.

Toisena huomiona ympäristöjärjestöt, jotka tekevät erittäin tuloksekasta, tärkeää työtä aika pienilläkin resursseilla: ensi vuonna kaikkien näiden järjestöjen rahoitus pysyy samal-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

la tasolla kuin tänä vuonna. Eli sinne ei ole leikkauksia tulossa, ja eduskunta valtiovarainvaliokunnan esityksen mukaisesti lisää rahoitusta sinne 200 000.

Tunnustamme myös Metsästäjäliiton arvokkaan ympäristötyön. He tekevät Suomessa määrällisesti eniten kosteikkoja, ja tähän työhön osoitetaan 100 000 euron määräraha.

Myös Metso-rahastot ovat hyvällä tasolla. Tällä hetkellä niitä on tämä hallitus lisännyt useaan kertaan, ja nyt suojakosteikkoalueiden suojeluun lisäämme 200 000 euroa.

Myös saimaannorpan määrä on pystytty nostamaan 400 yksilöön, ja saimaannorpan suojelun vahvistamiseen osoitamme 100 000 euroa lisämäärärahaa.

Ilmastonmuutos on iso yhteinen haasteemme, ja tämän myös huomioimme. Ilmastopaneelin sihteeristön palkkaukseen osoitetaan kolme henkilötyövuotta lisää meidän mietinnössämme.

Sitten isona kohteena Metsähallituksen luontokohteet. Suomessa on kaiken kaikkiaan 40 kansallispuistoa ja lukuisa määrä muita luontokohteita. Näihin on kertynyt vuosien saatossa myös sitä kuuluisaa korjausvelkaa kaiken kaikkiaan noin 44 miljoonaa ja jopa enempiä. Siellä myös yhtenä haasteena ovat esimerkiksi Öron saarella ja Vallisaarella olevat lukuisat isot rakennukset, entiset varuskuntarakennukset ja tämän tyypiset. Sen takia esitämme, että tehdään selvitys siitä, että kun näitä emme pysty pitköspuu-, lintutorni- ja luontokohderahoituksella todennäköisesti koskaan peruskorjaamaan, niin voisimme etsiä keinon, missä näitä kohteita vuokrattaisiin pidemmällä, varsin nimellisillä vuokrasopimuksilla yrityskäyttöön ja siihen sisältyisi silloin tällaista investointivelvoitetta ja kuntoonlaittamisvelvoitetta. Tämä voisi olla yksi vaihtoehto täällä.

Samaan aikaan, kun nämä meidän luontokohteet kärsivät siis rahapulasta, ne ovat suosituimpia kuin koskaan. Viime vuonna kansallispuistoissa vieraili noin 3 miljoonaa kävijää, ja kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset vuonna 2017 olivat noin 207 miljoonaa ja 2 055 henkilötyövuotta. Paikallistaloudellisesti merkittävimmät olivat Pallas-Yllästunturin kansallispuisto ja Urho Kekkosen kansallispuisto, ja jokainen euro, mitä näihin sijoitetaan, tulee paikallistalouteen takaisin noin kymmenkertaisesti. Esimerkiksi Nuuksiossa kävijämäärä oli 320 000.

Lähes 4 miljoonaa osoitetaan määrärahaa korjausvelan pienentämiseen: isoimmat panostukset Liesjärvelle ja Torronsuolle, Aulangon näkötornin kunnostamiseen ja Urho Kekkosen kansallispuiston Nuorttijoien riippusillan kunnostamiseen.

Isona asiana panostetaan myös esteettömyyteen. Uutena asiana haluamme, että Suomeen tulee lisää esteettömiä luontokohteita. Suomen upea luonto kuuluu jokaiselle, ja tähän osoitamme erityisen oman määrärahan.

Autiotupien kunnostukseen myönnetään 200 000 euroa, ja lisäksi on muutamia vesistö-hankkeita.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana vielä rakentamisesta ja asuntopuolesta. Se on varsin hyvässä kunnossa tällä hetkellä. Me kuitenkin haluamme vahvistaa edelleen hissien esteettömyystoimenpiteitä, ja tässä me alleviivaamme sitä, että myös vanhoihin taloihin pitää voida asentaa hissejä niihin taloihin, joissa hissejä ei ole, mutta toisaalta vanhoja hissejä pitää muuttaa myös määrätietoisesti esteettömiksi. Ja myös pohdimme sitä, että meillä Suomessa on 210 000—220 000 sellaista asuntoa, jotka sijaitsevat sellaisissa taloissa, jotka eivät saa tällä hetkellä kovinkaan helpolla tai lainkaan investointilainaa, ja pitää pohtia, voisiko näillä alueilla tämä tuki olla myös hivenen korkeampi tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Tässä lyhykäisyydessään ympäristöministeriön hallinnonalan li säykset ja lyhyt läpikäynti ensi vuoden budjetista.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

10.37 Kauko Juhantalo kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä jaostohan ei ole varsinaisesti se jaosto, jota minä johdan, työ- ja elinkeinojaosto, mutta tämän jaoston kanssa, ympäristöjaoston puheenjohtajan kanssa, minulla on ollut erittäin hyvä mahdollisuus tehdä yhteistyötä, koska meidän ja heidän hankkeensa hyvin läheisesti korreloivat keskenään. Siksi haluan heti henkilökohtaisesti esittää puheenjohtaja Heinonsel-le ja muun muassa jaoston jäsenelle, edustaja Lasse Hautalalle lämpimät kiitokset siitä työstä, jota saatoimme tehdä yhdessä parantaaksemme budjetin rakennetta.

Haluan niistä mainita vain pari, jotka olivat tuossa meille hyvin läheisiä: oli tämä Säpin majakan korjaus ja Kauhajoella jatkuva Geopark-suunnitelma. Näiden osalta lämmin kiitos, että saatoimme löytää yhteistyön, jossa teiltä löytyi määräraha ja meiltä näitä ajatuksia tämän toteuttamiseksi.

Tässä yhteydessä en pidempään puutu tähän, koska, niin kuin alussa mainitsin, esittelen sitten mielelläni pääluokan 32, joka on varsinaisesti se pääluokka, joka kuuluu minulle.

10.39 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Haluan osoittaa kiitokset valtiovarainvaliokunnalle, tietysti erityisesti sen asunto- ja ympäristöjaoston jäsenille. Myös omasta puolestani tämä yhteistyö on ollut erittäin hyvä ja antoisa, ja hyvin toisiamme täydentäen olemme pystyneet ympäristöalalta, rakentamisen alalta ja myös energiapolitiikan alalta löytämään niitä kohteita, mitkä valtion määrärahojen turvin on hyvä saatella eteenpäin.

Muutama poiminta täältä ympäristöpuolelta:

Haluan mainita vielä tuon tehostetun Itämeren ja vesiensuojeluohjelman, mihin ensi vuonna tosiaan hallitus osoittaa 15 miljoonan summan, ja myös valiokunta vesiensuojelurahoja hieman tarkemmin kohdentaen lisäsi, kiitos siitä.

Luonnon monimuotoisuuden eteen Metso-ohjelman rahoitus jatkuu ensi vuonna hyvällä tasolla.

Metsähallituksen luontopalveluihin, siihen, miten pystymme kansalaisten virkistätymismahdollisuuksia turvaamaan näissä arvokkaissa kansallispuistoissa ja muissa kohteissa, on tehty nyt itse asiassa mittavia parannuksia. Valiokunnan 4 miljoonan lisäys, hallituksen jo parilla miljoonalla korottama ensi vuoden budjettiesitys sekä hiljattain lisäbudjetissa myönnetty pari miljoonaa ovat todella merkittävä panos tuon korjausvelan purkamiseksi, mikä on yhdessä siellä havaittu, ja kiitän valiokuntaa myös Luontopalveluitten puolesta tuosta lisämäärärahasta.

Rakentaminen jatkuu vahvana. Itse asiassa tämä vuosi on ennätysellinen. Ensi vuonna oletetaan jo, ettei aivan niin paljon asuntorakentamista tai uusia asuntoja aloiteta, mutta hyvin, hyvin vilkkaana tuo rakentaminen jatkuu, ja hyvä näin. Tuettua kohtuuhintaista tuotantoa ensi vuonna käynnistetään noin 8 500—9 000 asuntoa, myös se on vakiintunut hyvälle tasolle viime vuosien aikana, erityisesti opiskelija-asuntojen tuotanto on vilkastunut. Käytännössä maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksen tavoitteissa ollaan hyvin sekä kaupunkien että valtion puolelta. Erityismaininnan otan vielä tuosta A-Kruunun pääomituksesta, 50 miljoonaa ensi vuonna, mikä mahdollistaa muutaman vuoden viiveellä tämän valtion kohtuullista asuntotuotantoa harjoittavan yhtiön tuotannon kaksinkertaistamisen, joten myös sillä on merkitystä kohtuuhintaisen asuminen turvaamisessa.

Energiapuolelta: Oikeastaan meillä on aika hyvä tilanne energiatukien osalta. Uusiutuvaa energiaa, uusia energiateknologioita on menestyksekkäästi edistetty. Sieltä haluan ottaa oikeastaan esille pikemminkin sen, mitä on jo tuolla määrärahoissa muuttunut, mitkä

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tulot ovat kasvaneet ja menot pienentyneet. Nimittäin, kun ilmastopolitiikkaa on tehostettu ja päästökaupan toiminta on alkanut kulkea paremmin, päästökauppatulot ovat kasvaneet. Itse asiassa tarkistin juuri tuossa aamupäivän aikana, että tänä vuonnakin on kertynyt vielä lisätalousarviossa ennakoitua enemmän päästökauppatuloja. Ensi vuonna päästöoikeuksia myydään tuntuvasti vähemmän, niitä tulee tuntuvasti vähemmän markkinoille kuin aiemmin mutta toisaalta hinta on korkeampi. Ja voi olla, että tuo nyt budjetissa oleva määräraha-arvio, toivon mukaan, ylittyy ensi vuonna tulojen osalta. Tästä on ollut myös semmoinen seuraus, että kun sähkön hinta, sen markkinahinta, on kohonnut jonkun verran, niin uusiutuvan energian tukitarve on myös tuntuvasti alentunut. Nämä on syytä panna merkille, koska puhutaan kymmenien miljoonien hyödystä veronmaksajien taskuun näitten muutosten ansiosta. Eli valtio saa tuloja enemmän, menoja vähemmän.

Arvoisa puhemies! Koska torstaina en pysty olemaan kyselytunnilla ympäristöneuvoston takia, huomenna on myös energianeuvoston kokous Brysselissä, niin muutamalla sanalla Pariisin ilmastositomuksen täytäntöönpanosäännöistä, jotka nyt viikonloppuna saatiin Puolassa vahvistettua: Käytännössä kaikki maailman maat ovat Pariisin sopimukseen sitoutuneet, yhteisiin toimiin lämpenemisen pitämisessä alle 2 asteessa, mieluummin 1,5 asteessa. Nyt viikonloppuna pystyimme hyvin yksityiskohtaiset ja yhteneväiset säännöt Pariisin sopimuksen toimeenpanolle luomaan. Se on merkittävä saavutus tällaisena aikana, kun kriisejä ja erimielisyyksiä eri puolilla maailmaa on paljon. Tässä tällainen monenkeskisyys, multilateralismi osoitti kuitenkin toimivuutensa yhteisen suuren ongelman edessä. Ja nuo säännöt ovat todellakin yhtenäiset kaikille. Se vanha kahtiajaon maailma, missä toisilta vaaditaan ja toisilta ei, toisten päästöjä mitataan, toisten ei, on historiaa. Säännöt ovat sellaiset, mitkä Pariisin sopimus on ansainnut. Kaikki maat ovat nyt ilmastotoimien piirissä, ja näin kuuluu olla, ja niitä toimia ja päästöjä samalla sapluunalla seurataan. [Olavi Ala-Nissilä: Hieno saavutus!] —Kiitoksia, niin on. — Tuo ilmastomuutokseen sopeutuminen on taas haavoittuvien maitten kohdalla se kohtalonkysymys: mitä köyhemmästä maasta on kyse, sen karummin ilmastomuutos ihmisten elämään vaikuttaa. Ja myös sopeutumisessa päästiin kunnolla eteenpäin. On oikeutettua, että heikommat maat saavat myös tälle puolelle ansaitsemaansa tukea. Mutta pääpainon täytyy olla maailmanlaajuisesti päästöjen vähentämisessä, ja siihen nyt tehty sääntökirja antaa hyvät mahdollisuudet. — Kiitoksia.

Puhemies Paula Risikko: No niin, mennään debattiin. Noin puolen tunnin debatti, ja sen aloittaa valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Hassi.

10.45 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieno asia, että valtiovarainvaliokunta on lisännyt jonkun verran ympäristönsuojelun määrärahoja, muun muassa Metsähallituksen luonnonsuojelualueiden, kansallispuistojen korjausvelkaa jonkun verran korjannut. On kuitenkin muistettava se, että tämän hallituksen aloittaessa suhteellisesti kaikkein suurimmat leikkaukset tehtiin juuri ympäristön- ja luonnonsuojeluun. Eli niiden leikkausten korjaamisesta olemme vielä kaukana.

Haluan esittää ministeri Tiilikaiselle kiitokset ja onnittelut sekä ministerin että koko Suomen neuvotteluryhmän hyvästä työstä Katowicessa kohtuullisen tuloksen aikaansaamiseksi. Oli hyvä, että Katowicen ilmastokokouksessa Suomi ilmoittautui niiden maiden rintamaan, jotka vaativat kaikkia maita nostamaan päästötavoitteitaan, jotta todella voi-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

daan ilmaston lämpeneminen hillitä [Puhemies koputtaa] puolentoista asteen tuntumaan. Mutta tämä hallitus valitettavasti näitä toimia ei kotimaassa vielä ole tehnyt.

Puhemies Paula Risikko: Ja ympäristövaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Modig.

10.47 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minulta kiitos ministerille hyvästä työstä kansainvälisissä neuvotteluissa ja valtiovarainvaliokunnalle kiitos ympäristönsuojelun määrärahojen lisäyksestä.

Valitettavasti, kuten puheenjohtaja Hassi totesi, aloitimme kautemme valitettavan isoilla leikkauksilla, ja vielä ei olla päästy aivan riittävälle tasolle tai saatu sitä kiinni. Metso tuntuu nyt näillä budjeteilla olevan radallaan, mutta seuraavien hallituksien on pidettävä huolta siitä, että pääsemme siinä maaliin. Ympäristönsuojelun määrärahoissa on muistettava se, että me olemme sitoutuneet siihen, että luonnon monimuotoisuuden heikentyminen on pysäytettävä vuoteen 20 mennessä, ja se tulisi huomioida kaikissa näissä määrärahoissa.

Kiitoksen haluan antaa myös siitä, että A-Kruunua pääomitettiin — erittäin tärkeä keino kohtuuhintaisen asuntotuotannon aikaansaamiseksi — mutta kritiikkinä haluaisin esittää sen, että vaikka 40 vuoden korkotukea nyt uudistettiin valiokunnan esittämään suuntaan, niin se uudistus jäi edelleen puoliväliin. Lyhyt korkotuki on edelleen huomattavasti houkuttelevampaa ehdoiltaan, ja olisin pitänyt tärkeänä, että sitä olisi tuotu samalle tasolle, koska se pitkäjänteisyys on asuntopolitiikan kestävyys kannalta aivan keskeistä. [Puhemies koputtaa] Myös järjestöjen määrärahojen vähyys huolestuttaa. Jos me siirrymme Luovaan, järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan rooli [Puhemies: Aika!] entisestään kasvaa.

10.48 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kiitokset valtiovarainvaliokunnalle näistä lisäyksistä. Erityisesti edustaja Heinonen on tässä ollut aktiivinen, ja hyviä painotuksia ollaan saatu. Tämä on sellainen pääluokka, jossa määrärahoissa mitattuna puhutaan varsin pienistä summista, mutta toisaalta tiedetään, että merkitykseltään tämä sektori on aivan keskeinen. Me tiedämme, että ihmisen toiminta ja kuormitus, jota luonnolle aiheutamme, ei ole tällä hetkellä kestävällä tasolla, ja näitä toimia tarvitaan. Kiitokset myös ministeri Tiilikaiselle, joka ansiokkaasti tuolla Katowicen ilmastokokouksessa toimi, ja todellakin voimme olla iloisia siitä, että Suomi oli vahvalla viestillä esillä tuossa tärkeässä kokouksessa.

Itse haluan nostaa esille tämän Itämereen liittyvän lisämäärärahan rehevöitymisen vähentämiseen. Se on hyvin tarpeellinen nopea toimi, mutta tarvitaan myös pitkäaikaisempia toimia, joista peltojen ylijäämäravinteiden kertymistä vähentämään suunnattu selvitystyö on jäänyt ehkä pienemmälle huomiolle, [Puhemies: Minuutti!] mutta kysymys on isomman mittaluokan asiasta.

10.50 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli todella hyvä, että tuolta Katowicesta saatiin yhteiset pelisäännöt. Kiitos kaikille, jotka olivat siihen vaikuttamassa. Tämä luo hyvän mahdollisuuden päästä myöskin meillä Suomessa niihin tavoitteisiin, jotka on asetettu.

Hallituksen ensimmäisenä vuonna tehtiin todella mittavat leikkaukset ympäristönsuojeluun. Nyt onneksi on tuota leikkausta pystytty kuromaan hieman umpeen. Se on hyvä asia.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Täällä on jo todettu Metsähallituksen rahat. Se on myös hyvä asia. Erityisen hyvä on saimaannorpan suojelu tässä yhteydessä.

Sitten asuntopolitiikkaan: Kohtuuhintainen asuntotuotanto on edelleen liian matalalla tasolla. A-Kruunun pääomitus on tässä hyvä asia, mutta uusina asioina tulevat koko ajan esimerkiksi väestöltään vähenevät alueet ja siellä erityisesti asunto-osakeyhtiöiden mahdollisuus [Puhemies koputtaa] korjauksiin ja energiakorjauksiin.

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa.

10.51 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luonnon monimuotoisuus on jopa ilmastonmuutosta suurempi haaste, vaikka siitä ei niin paljon tässä salissa puhuta. On siis erinomaista, että Metso-ohjelma on nyt turvattu, mutta täytyy todella ensi kaudella huolehtia, että ohjelma saa jatkaa.

Myös pyöreän pöydän keskustelut eri metsäalan toimijoiden kanssa ja pienet toimet eri puolilla voivat lisätä yhdessä monimuotoisuutta merkittävällä tavalla, kiitos tästäkin ympäristöministeri Tiilikaiselle.

Tällä kaudella ilmastotavoitteitamme on tiukennettu Suomessa. Edellisen kerran tavoitteita muuten tiukennettiin toissa kaudella, jolloin keskusta oli viimeksi merkittävillä ilmastoto- ja energiaministereiden paikoilla. Viime kaudella ei tavoitteita tiukennettu millään tavalla — ei yhtään ainuttakaan tavoitetta. [Eduskunnasta: Hyvä huomio!]

Olemme nousseet nyt merkittävien ilmastonmuutoksen torjujamaiden joukkoon, myös ryhmään, jossa on joukko maailman maita, joilla on kovimmat ilmastotavoitteet, kiitos vielä ministereille hyvästä työstä Katowicessa.

10.52 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaavavalitukset pitkittävät yleensä kaavoitusprosessia kunnissa keskimäärin 15,7 kuukautta ja yli 100 000 asukkaan kaupungeissa 16,5 kuukautta, ja nämä lisäävät paljon kunnan kaavoittajien ja viranhaltijoiden työmäärää. Se myös hidastaa kunnan asuntotuotannon rakentamista, kun näitä kaavoja tulee paljon. Useastihan se on ihan kiusantekoa, tai sitten vaan jollekin ei kelpaa, että mitään rakennetaan mihinkään.

Nyt on kumminkin tänä vuonna aloitettu, ja ensi vuonna jatkuu, tämä maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistus, ja tähän liittyy siihen suoraan. Kysyisinkin ministeri Tiilikaiselta: mitä tämän uudistuksen yhteydessä sitten tehdään, että nämä kaavavalitukset vähenisivät ja niitten käsittely nopeutuisi, jotta saataisiin sitä asuntotuotantoa nopeammin?

10.53 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan täällä kollegoiden kiitoksiin yhtyä tuosta Katowicen kokouksesta. On todella tärkeää, että näillä päästövähennyksillä on yhteiset säännöt. Päästöt ovat päästöjä, olivat ne sitten kehittyvissä maissa tahikka teollisuusmaissa tuotettuja.

Haluaisin kiinnittää huomiota tässä pääluokassa erityisesti näihin luonnon monimuotoisuuteen liittyviin projekteihin. Metso-ohjelman jatkaminen on äärimmäisen tärkeää, ja nostan esille myöskin tämän rahoituksen näitten kosteikkojen ennallistamiseen — silloin pystytään myöskin näitä uhanalaistuneita eliölajeja ja niitten kantoja vahvistamaan. Nämä kosteikot ovat tärkeitä myöskin silloin, kun puhutaan hiilinieluista, ja samalla myöskin parannetaan tulvasuojelua ja myöskin vedenlaatua ja riistamaita.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Säätösalaojitus on sellainen asia, mikä on noussut viime aikoina keskusteluun. En tiedä, onko tämä enemmän tuonne maatalouden pääluokkaan kuuluvaa, mutta hyvin mielelläni kuulisin ministerin näkemyksiä siitä, miten myöskin sillä pystyttäisiin sekä tähän luonnon monimuotoistumiseen että ennen kaikkea hiilinielujen ylläpitämiseen vastaamaan.

10.54 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on yhtä vakava kysymys kuin ilmaston lämpeneminen. Suomen metsät kasvavat vauhdilla, mutta samaan aikaan meidän metsäluontomme valitettavasti köyhtyy. Metsiemme lajeista 814 on uhanalaisia eli häviämisvaarassa ja lähes yhtä suuri joukko, 776 lajia, on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 25 vuotta YK:n luonnon monimuotoisuussopimuksen solmimisesta. Me olemme sitoutuneet pysäyttämään vuoteen 2020 mennessä monimuotoisuuden köyhtymisen, vähentämään siihen kohdistuvia paineita ja lisäämään luonnonvarojen kestävää käyttöä. Tämä monimuotoisuuden kadon pysäyttäminen vuoteen 2020 mennessä ei nykyisen kehityksen valossa kuitenkaan näytä erityisen valoisalta. Lisätoimia tarvitaan.

SDP haluaa turvata luonnon monimuotoisuuden, ja sen takia peräänkuulutamme näiden lisäysten lisäksi, mitä tässä ollaan edellä kiiteltä, lisää resursseja luonnonsuojelualueiden hankintaan ja myös Metso-ohjelman turvaamista [Puhemies koputtaa] tulevaisuudessa, sen uudistamista, ja myös soidensuojeluohjelman [Puhemies: Aika!] elvyttämistä.

10.55 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään on julkaistu luontotyyppien uhanalaisuuden kartoitus, joka kertoo kyllä aika huolestuttavia viestejä Suomen luonnon tilasta. Lähes puolet kaikista Suomen luontotyypeistä on nyt arvioitu uhanalaiseksi. Meidän perinnebiotoopeista 100 prosenttia on uhanalaisia ja metsäluontotyypeistä jopa 76 prosenttia on uhanalaisia.

Kuten aikaisemmin edustaja Marin totesi, me olemme kuitenkin sitoutuneet pysäyttämään vuoteen 2020 mennessä monimuotoisuuden köyhtymisen, mutta Suomi ei tule saavuttamaan näitä tavoitteita, joihin me olemme kansainvälisesti sitoutuneet. Vihreä eduskuntaryhmä onkin esittänyt, että me korjaamme meidän suojeluohjelmiamme ja lisäämme määrärahoja suojeluohjelmien loppuun viemiseen, jotta me pystymme pitämään meidän luonnostamme parempaa huolta kuin mitä tällä budjetilla pidetään.

10.56 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin yhdyn näihin kiitoksiin ministeri Tiilikaiselle tämän Katowicen tuloksen johdosta. Sehän nyt ei ollut vielä lopullinen niitti tähän asiaan, mutta hyvä askel eteenpäin.

Täällä kollegat ilahduttavasti ovat olleet huolissaan luonnon monimuotoisuuden heikkenemisestä eli ovat kiinnittäneet siihen vakavaan seikkaan huomiota, että vaikka Suomessa on lisääntyvästi puuta, niin meillä monimuotoisuus ei sitten kuitenkaan kasva samalla. Se johtuu siitä, että meillä on paljon puuta mutta vähän metsää. Tämä täytyy huomata, tähän täytyy kiinnittää jatkossa huomiota. Minä kysyn ministeri Tiilikaiselta: mihin teidän mielestänne nyt lähivuosina pitäisi kiinnittää enenevästi huomiota, jotta me saavutamme nämä Nagoyan tavoitteet ja jotta pystytään edes pysäyttämään monimuotoisuuden heikkenemisen?

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

10.57 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Haluan myös kiittää hyvää työstä Katowicessa, kuten myös siitä, että olette vetänyt tätä ryhmää, joka yrittää saada yhteisen julilausuman aikaiseksi eduskunnan ilmastonäkemyksistä. Hyvä, että siinä myöskin lähes kaikki puolueet ovat mukana.

Kun puhutaan ilmastomuutoksesta ja sen hillitsemisestä, niin keskeisessä roolissa on se, että meillä on riippumatonta asiantuntijuutta ja riippumatonta tutkimustyötä päätösten tueksi, ja tämän kauden aikana ilmastopaneeli on noussut hyvinkin tärkeään asemaan. Sen resurssit ovat kuitenkin varsin rajalliset, ja ympäristövaliokunta on sen takia nostanut esille tarpeen muodostaa sinne vakituinen sihteeristö. Se tarkoittaisi lisämäärärahoja, mutta luulisin, että siitä olisi kaiken kaikkiaan suuri hyöty nytten näitä tulevia haasteita ajatellen. Miten suhtaudutte tähän, arvoisa ministeri? Voisitko ajatella, että ilmastopaneelin rahoitusta nostettaisiin?

10.58 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän myös koko hallitusta ja tietysti erityisesti ministeriä siitä työstä, mitä on tehty Katowicen kokouksessa ja Pariisin ilmastopöytäkirjan sitoumusten täytäntöönpanemiseksi. Täytyy ihmetellä, jos joku nimenomaan tämäntyyppistä kansainvälistä sopimusta ja monenkeskistä yhteistyötä vastustaa. Tämä on kaikkein tolkkuisin tapa puuttua niihin ongelmiin, mitä on, ja edistää sitä hyvää, mitä maailmassa näissä kysymyksissä voidaan edistää. Jos ajatellaan Suomen tilannetta, niin olemme päässeet niiden maiden kuitenkin harvalukuisen joukkoon, joissa talous kasvaa — niin kuin tämän hallituksen aikana nyt on tapahtunut — ja silti päästöt pienenevät. Se on erittäin hieno joukko olla, ja siinä meidän pitää pysyä jatkossakin.

Nostan kuitenkin esille myös rakennetun ympäristön ja olen iloinen, että valiokunta on päättänyt lisätä Terveet tilat -hankkeen toimeenpanoon yli 160 000 euroa erityisesti sisäilmasairauksien tutkimukseen ja haittojen ennaltaehkäisyyn. Tämä on esimerkiksi kotikunnassani Espoossa ollut erittäin suuri ympäristön ongelma, että kun ollaan sisätiloissa, miten siellä voidaan olla kestäväällä tavalla. [Puhemies koputtaa] Esimerkiksi kouluja on jouduttu purkamaan tämän kysymyksen takia.

11.00 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy kiittää siitä, että todella jo nyt ilmastopaneelille saadaan pysyvä sihteeristö. Sinne on muistaakseni lisätty 150 000 sihteeristön palkkaukseen määrärahoja.

Haluan myös kiittää siitä, että nyt suojakosteikkojen suojelu pystytään ainakin pienimuotoisesti käynnistämään valtiovarainvaliokunnan lisäämillä rahoilla.

On myös erittäin hienoa, että hallitus jo omassa pohjaesityksessään on myöntänyt merkittävän määrärahan vesistönsuojeluun ja erityisesti Itämeren tilan parantamiseen, ja olen samaa mieltä siitä, että tarvitaan vielä myös pidemmälle meneviä keinoja tulevaisuudessa.

On myös erittäin upea asia, että valtiovarainministeri Orpon aloitteesta tämä kestävä kehityksen budjetoinnin malli on saanut paljon kiitosta myös virkamiehiltä. Se tekee näkyväksi sen, mitä meillä tehdään hyvää kestävä kehityksen eteen, ja toisaalta sen, missä meillä vielä on parannettavaa.

11.01 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin todella paljon kiitoksia ministeri Tiilikaiselle. Teidän aikananne on saatu paljon purettua byrokratiaa ja onkin saatu ympäristöhallinnossa järjestettyä toiminta niin, että enempi pystytään keskittymään käytännön työhön kuin pelkkien valitusten hoitamiseen. Tärkeää on

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

myöskin se, että ensi vuonna tämä yhden luukun periaate saadaan hoidettua sitten eteenpäin.

On hyvä, että Metsähallituksen luontopalvelupuolelle saatiin nyt vihdoin ja viimein lisää rahaa. Se on todella merkityksellinen ja tärkeä asia, sillä ympäristö ja luonto — sehän on meidän kaikkien suomalaisten yhteinen asia. Ja erityisesti lappilaisena sanon, että se on matkailulle aivan älyttömän iso, merkittävä juttu, ja nytten näillä rahoilla, mitä sinne saadaan, on todella paljon vaikutusta.

Mutta odotan, että nyt sitten saisimme näitten rannikoiden rakennusten osalta tuloksia aikaiseksi, että mitä niitten kanssa aletaan tekemään.

Kysyn vielä ministeri Tiilikaiselta: kun luontopalvelupuolella on paljon muitakin [Puhemies koputtaa] paikkoja kuin kansallispuistot, niin miten niitä on tarkoitus kehittää, ja onko järkevää, että muutettaisiin pari kohdetta niistä sitten kansallispuistoiksi, kuten vaikka Korouoma?

11.02 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhuisin asuntopolitiikasta ja erityisesti kohtuuhintaisesta asuntotuotannosta, jota täällä edustaja Myller jo esille toi.

Kiinteistövero on yksi osa, joka vaikuttaa asumisen hintaan, ja olemme SDP:ssä esittäneet, että kiinteistöverotusta tulisi uudistaa niin, että verotusarvot vastaisivat paremmin niiden käypää arvoa. Ylipäänsä kohtuuhintaisen asuntotuotannon määrä on ollut tällä hallituskaudella valitettavan laimea verraten siihen tarpeeseen, jota tässä ympäristössä on esillä.

Kun puhutaan ilmastotalkoista, niin on tärkeää, että pystyisimme energiatehokkuuteen, ja siksi kysyisin ministeriltä: miksi ei korjausavustuksen käytön palauttamista ole otettu näissä energiatehokkuuskorjauksissa selkeämmin esille?

Kun tähän vielä jäi pieni hetki aikaa, niin kysyisin: missä vaiheessa mennään vuoden 2030 ruokahävikin puolituksen osalta?

11.03 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin luonnon monimuotoisuuden hupenemisen. Kuudes sukupuuttoaalto on menossa. Me puhumme semmoisesta lajiston häviämisestä, mitä viimeksi on tapahtunut 65 miljoonaa vuotta sitten, silloin kun dinosaurukset ja suuret maa- ja merieläimet katosivat maapallolta. Nyt tämän sukupuuttoaalton aiheuttaa ihminen.

Tänään julkaistu uhanalaisuus selvitys Suomen luontotyypeistä osoittaa, että luontotyypeistämme puolet on uhanalaisia. Kaikkein uhanalaisimpia ovat perinnebiotyypit, joista kaikki uhkaavat hävitä, metsistä kolme neljäsosaa on uhanalaisia. Nyt me tarvitsemme nopeasti vaikuttavia suojelutoimia näiden elinympäristöjen säilyttämiseksi. Toki me tarvitsemme esimerkiksi metsätaloudessa metsänkäytön ja -hoidon muutoksia niin, että lahoppuita on enemmän, koska valtaosa metsän uhanalaisesta lajistosta, niin kuin edustaja Marin hyvin tässä äsken kertoi, on lahoppuista riippuvaisia.

Tässä budjetissa valitettavasti luonnonsuojelualueiden hankintamäärärahat ovat puolet siitä tasosta, mitä ne olivat viime kaudella, ja me tarvitsemme ehdottomasti lisää suojelualueita, ja me tarvitsemme myös [Puhemies koputtaa] metsänkäytön toimintatapojen muuttamista niin, että metsälajit säilyvät.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

11.04 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monet puhujat ovat kiitelleet ministeriä noista ympäristöasioista. Kiitos myöskin niistä, mutta ennen kaikkea haluan kiittää ministeriä myöskin asuntorakentamiseen ja rakentamiseen liittyvistä asioista. Siellä on purettu paljon byrokratiaa ja normeja, ja rakentaminen on helpottunut huomattavasti, ja etenkin asuntorakentaminen on tällä hetkellä ennätyksellisen korkealla tasolla. Sillä on myöskin erittäin suuri työllistävä vaikutus, ja toivon, että sitä myöskin jatketaan tulevaisuudessa. Kohtuuhintaisten asuntojen rakentaminen on tärkeää, ja uskon, että ministeri siihen myöskin tulevaisuudessa kiinnittää huomiota hyvin paljon.

Täällä keskusteluissa ei ole vielä tullut esille sitä, että nyt annetaan myöskin kehittämisrahaa asunto-osuuskuntakokeiluihin. Se on hyvä asia, ja toivon, että se myöskin lähtee veteen.

Sitten nämä MAL-sopimukset. Ne ovat hyvä asia, mutta itse toivon, että MAL-sopimustekniikkaa halutaan kehittää ja ruvetaan kehittämään myöskin keskisuurille kaupungeille ja niille seuduille, joilla sitä tarvitaan. Sitä tarvitaan erittäin paljon siellä. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti tämäkin edistyy.

11.06 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä siitä, että päästöt ja saasteet ovat koko maapallon ongelma, ja olen samaa mieltä siitä, että ihminen on merkittävä tekijä luonnon monimuotoisuuden vähentämisessä. Kiitän ministeriä siitä, että olitte ilmastokokouksessa, mutta kertoisitteko täällä, mistä syystä esimerkiksi Kiinaa kohdellaan jonkinlaisena kehitysmaana tässä ilmastopolitiikassa.

Ja kysyisin lisäksi: aiotteko te tuoda esille taakanjakoa EU:ssa siten, että saastuttavat maat, kuten Romania ja Puola, tekevät osuutensa eli niin sanotut vapaamatkustajat lopettavat sen vapaamatkustamisen? Kansalaiset ovat paljon yhteydessä ja kysyvät, nouseeko meillä nyt bensan hinta, koska me yritämme muutaman miljoonan kansana pelastaa satojen miljardien ihmisten sotkut. [Eduskunnasta: Loistava kysymys!]

11.07 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäilmasairaalan talon asukkaat ovat vaikeassa tilanteessa, kun kodissa paljastuu sisäilmaongelma. Edessä voivat olla terveyden vaarantumisen ohella asunnon mittavat korjaukset, irtaimiston uusiminen, muuttokierre. Pahimmassa tapauksessa koti saattaa paljastua jopa kokonaan korjauskelvottomaksi, jolloin edessä voi olla jopa kodin menetys.

Viime vuoden alusta lähtien tilanne on tullut vieläkin vaikeammaksi, sillä silloin lopetettiin nuo valtion asunto- ja kehittämisrahaston korjausavustukset terveyshaitan poistamiseksi ja sen lisäksi myöskin rakennusvalvontaviranomaisen opastus- ja neuvontavelvollisuus, eli edes opastusta ei ole enää saatavilla. Nämä korjausavustukset oli suunnattu kaikkein vaikeimmissa olosuhteissa eläville perheille, joilla ei itsellään ollut enää muuta ulospääsyä homeloukustaan, ja avustusten turvin voitiin pelastaa lukuisia perheitä takaisin normaalielämään ja monet syrjäytymis- ja sairastumiskiarteet voitiin ehkäistä, mutta nyt nämä taloudelliseen umpikujaan joutuneet taloudet eivät saa enää mitään lakisääteistä apua, eivät rahallista eivätkä edes neuvoja. Arvoisa ministeri Tiilikainen, homekotien asukkaat tarvitsevat kipeästi tukea ja neuvontaa. Miten ja milloin aiotte laittaa asian kuntoon?

11.08 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille kovasta työstä Katowicessa ja kiitokset globaalin kunnianhimon tason kirittämisestä myös Suomen osalta.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Ilmastonmuutoksen torjunnalla on tulenpalava kiire. Viimeistään IPCC:n raportti on tehnyt selväksi, että kaikessa inhimillisessä toiminnassa on huomioitava ilmastoulottuvuus. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: miten suhtaudutte vasemmistoliiton ehdotukseen ilmastovaikutusten arviointimenettelyn IVAn käyttöönotosta kaikissa hankkeissa, joissa on ilmastoulottuvuus?

Arvoisa puhemies! Asuminen ja asuntojen lämmitys on merkittävä ilmastokysymys erityisesti kylmässä Suomessa. Me tarvitsisimme lisää keinoja vauhdittaa ja tukea pientalojen ja asunto-osakeyhtiöiden energiaremontteja, sillä usein ihmisten varat eivät riitä tarpeellisiin ja järkeviin investointeihin, vaikka ne maksaisivatkin itsensä takaisin. Me tarvitsisimme energiaremonttitukea, jolla tuettaisiin kotitalouksia ja asunto-osakeyhtiöitä, uusiutuvan energian hankkeita ja energiatehokkuuden parantamista, ja myös kotitalousvähennystä [Puhemies koputtaa] tulisi laajentaa asunto-osakeyhtiöiden suhteen tähän suuntaan.

11.09 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun seuraamme tätä keskustelua, mitä käymme nyt salissa, niin voi todeta, että olen ja olemme aika vakuuttuneita siitä, että Suomi tulee kyllä hoitamaan osuutensa näissä ilmastotalkoissa. En olisi siinä mielessä kovin huolissani siitä, mitä Suomi tekee.

Sen sijaan pikkasen huolestuttaa tämä keskustelu, mitä viime aikoina on ollut julkisuudessa dieseliä ja bensamoottorien kiellosta, kun kuvitellaan, että voisimme jo lähitulevaisuudessa ajaa pelkästään sähköautoilla. Se on täysin epärealistinen tavoite, enkä osaa edes sanoa, olisiko se järkevä ratkaisu. Uskon kyllä, että autoteollisuus tulee tekemään tarvittavia korjauksia, että me voimme lähitulevaisuudessa saada vähäpäästöisempiä dieselaita.

I Österbotten mår vi annars bra, om det inte skulle vara för skarven och vargen. Jag tänkte fråga ministern varför inte också medlemmar från fiskerinäringen och från vanlig landsortsbefolkning fanns med när den här senaste gruppen tillsattes. Nu verkar det vara mest ornitologer.

11.11 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin valtiokunta lisäsi Metsähallituksen luontopalveluihin merkittävät 3,7 miljoonaa euroa, ja se on näiden kansallispuisto- ja luontokohteiden kohdalla erittäin iso panostus prosenteissa, todella merkittävä lisäys. Meillä on 40 kansallispuistoa, ja paikallistalouteen, paikallisten työllistämiseen sellaisilla alueilla, joilla työtilaisuuksia on muuten aika rajallisesti tarjolla, tämä on todella iso panostus lisää.

Edustaja Suutari tässä kysyi, että mites Kainuun Hossan rahoitus, kun se ei ole täällä luettelossa. Siihen täytyy sanoa, että juuri viime vuonna perustettiin tämä kansallispuisto. Sinne meni 2,5 miljoonaa euroa, ja perusrahoituksella se pidetään varmasti hyvässä kunnossa.

Autiotuvat ovat siellä mukana. Se on semmoinen aarre, joka tulee aika harvoin esiin, mutta siihen on haluttu korvamerkata rahaa. Ja todellakin, ilmastopaneeli sai 150 000 — se on merkittävä kädenojennus ilmastopolitiikan suuntaan.

11.12 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia tosiaankin jaostolle näistä lisäyksistä. Erityisen kiitollinen olen näistä kansallispuistoihin, etenkin Pyhä-Häkin ja Salamajärven kansallispuistoihin, tehdyistä lisäyksistä. Näillä on

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

todella iso aluepoliittinen merkitys, mutta tämä korjausvelka, joka meidän kansallispuisto-verkostossamme kasvaa, on tulevallakin kaudella ongelmana, ja varmasti siihen ratkaisuja joudutaan hakemaan.

Tähän ilmastopoliitiikkaan: Kiitos ministeri Tiilikaiselle jäntevästä toiminnasta ilmastokokouksessa. Tässä onkin nyt saavutettu todella hyviä etappeja kuluneella vaalikaudella. — Voin hyvällä perusteella esittää kysymyksen salin vasemmalle laidalle vihreille: mitkä ovat teidän ilmastopoliittiset saavutuksenne? — Suomen ilmastopäästöt laskivat viime vuonnakin, ja tähän on pitkälti Matti Vanhasen toisen hallituksen aikana tehtyjen toimenpiteiden ansiota, jotka nyt purevat. Niitä silloisen elinkeinoministeri Pekkarisen johdolla valmisteltiin, ja nyt ne hyvät vaikutukset näkyvät.

Toisin kuin monessa EU-jäsenmaassa Suomen hiilidioksidipäästöt viime vuonna todella laskivat. Puhetta riittää, mutta ne toimenpiteet on oikeasti tehtävä, ja niin nyt on tehtykin.

11.13 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhtyisin myös näihin kiitoksiin kansallispuistoista. Ne ovat vetovoimaisia matkailukohteita, ja pienellä panostuksella tosiaan saadaan suuria aluetaloudellisia vaikutuksia ja tämän työllisyyden kannalta etenkin nuoria on pystytty niissä työllistämään. Koska meillä tuolla syrjäalueilla nuorillekaan niitä työpaikkoja ei liiemmälti ole, niin tämä on tärkeä pointti.

Tosiaan kunnostamiseen tuli lisärahoitusta, mutta pidän tärkeänä myös sitä, että esteettömien luontopalvelukohteiden lisäämiseen tuli rahaa. On tärkeää huomioida myös kaikki erityisryhmät, jotta päästäisiin tulistelupaikoille ja autiotuville.

Tässä tietenkin pitää malttia olla näitten uusien kansallispuistovaateiden ohella. Kuten on kuultu, täällä korjausvelkaa on jo näissä nykyisissäkin paljon. Mutta yhtyisin kyllä tuohon edustaja Majjalan pyyntöön Posion Korouoman kansallispuiston osalta. Siinä status toisi lisää turisteja. Siellä on jo nykyisin paljon kiipeilijöitä ja lintumatkailijoita. Uskon, että toivottavasti siellä on nyt selvitys ja kartoitus menossa sen osalta, mitä tämä kansallispuistostatus merkitsisi alueelle.

11.14 Olli Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristöasiat ja asumiseen liittyvät asiat ovat tärkeitä, ja myös perussuomalaiset ovat esittäneet näihin teemoihin omat vaihtoehdonsa.

Ensinnäkin asumisen saralla tärkeää on asumiskustannusten halpuuttaminen. Olemmekin esittäneet muun muassa sähkönsiirtohintojen kohtuullistamista, lämmityspolttoaineiden veronkorotusten perumista, kiinteistöveron alarajojen laskemista, laajennetun muuttoaavustuksen käyttöönottoa sekä erityisryhmien asumisolojen kuntoon saattamista korjausavustuksilla. Millä tavalla arvoisa ministeri suhtautuu näihin perussuomalaisten ehdotuksiin?

11.15 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusta ja ministeriä on syytä tietysti kiittää kaikista niistä ponnisteluista, mitä on tehty maailman ja EU:n päästötavoitteiden kiristämiseksi ilmastopoliitikassa, ja tuolla viime viikon kokouksessa olette rehkinneet olan takaa — kiitos siitä.

Viime kaudellahan ilmastolaki oli vihreille hallitusyhteistyön kynnyskysymys, ja tuo ilmastolaki toteutettiin ja päätettiin, että se tulee voimaan. Vihreät ovat myös esittäneet eräpäivän asettamista kaikille fossiilisille polttoaineille, ja kun hallituksen ilmastopoliitiikan musta piste eli turpeen poltto tällä kaudella vielä laitettaisiin aikataulutetulle kieltoalistalle,

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

niin yhdessä muiden fossiilisten päästöjen rajoittamisen kanssa oltaisiin jo ilmastopolitiikassa lähellä vahvan edelläkävijän tunnusmerkistöä.

Arvoisa ministeri, kun tärkeimmiksi luontotyyppien uhanalaistumisen syiksi on tänään julkaistussa raportissa esitetty metsätalouden toimenpiteet — ojitus, pellonraivaus — ja vesien rehevöityminen, niin meillä on aika selvät signaalit siitä, mihin suuntaan luonnon-suojelupolitiikkaa, ympäristöpolitiikkaa ja metsäpolitiikkaa tulisi viedä.

Puhemies Paula Risikko: Jatketaan vielä jonkin aikaa debattia.

11.16 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että luontoarvot, vesistöjen kunto ja luonnon monimuotoisuus ovat meille kaikille tärkeitä, ja en tiedä, onko eduskunnassa yhtään puoluetta, jolle nämä arvot eivät olisi tärkeitä.

Mutta siitä huolimatta, arvoisa ministeri, haluan kysyä teiltä: mitä eduskunnassa voidaan tehdä julkiselle keskustelulle, koska nyt näyttää siltä, että jotkut eivät synnytä enää lapsia sen takia, kun pelkäävät, että maailma tuhoutuu? Tämä homma on mennyt pikkuisen överiksi joskus, minun mielestäni ainakin. Me syyllistämme metsäteollisuutta, joka on erittäin vahvasti lisännyt hiilensidontakykyä ja metsien tilavuutta, mikä on maailman pelastamisen kannalta tärkeitä, me syyllistämme kotimaista maataloutta, me syyllistämme bensa-autoilla ajavia, dieselautoilla ajavia, niin ihmiset ovat aika ahdistuneita ja saattavat vetää vääriä johtopäätöksiä siitä, mikä on Suomen mahdollisuus vaikuttaa globaalisti ilmastokysymyksiin. Meidän päästömme ovat 0,1 prosenttia tai jotakin maailman päästöistä, ja kun meillä on kansainvälinen nollasummapeli, niin jos Suomessa maatalous, metsätalous lakkaa, se siirtyy jonnekin muualle ja ilmastovaikutukset ovat entistä pahempia. [Puhemies koputtaa] Arvoisa ministeri, mitä te olette mieltä tästä ilmastokeskustelusta?

11.17 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun tässä asuntopolitiikan osalta yhteen yksityiskohtaan, ja se liittyy korjausavustuksiin, joita myönnetään uusien hissien rakentamiseen, ja tästä vuodesta eteenpäinhän niitä on myös myönnetty vanhojen hissien muuttamiseen esteettömiksi. Tätä muutosta on kuitenkin tulkittu aika lailla ahtaasti, ja kaikkia tarpeellisia remontteja tämän suhteen ei olla saatu tehtyä. Olisikin nyt aika lailla tarkoituksenmukaista, että tässä tulkinnassa katsottaisiin hieman laivammin, jotta pystyttäisiin tukemaan muun muassa ikääntyneiden ja myös liikuntarajoitteisten ihmisten pärjäämistä omassa kodissaan. Siltä osin valiokunnan yksimielinen viesti, joka tässä mietinnössäkkin on, on syytä kyllä laittaa ministeriössäkkin toteutukseen, jotta näitä avustuksia saadaan liikkeelle.

Samalla tervehdin kyllä ilolla sitä, että kun korjausprosentti nyt alennettiin aikaisemmasta 50:stä 45:een, niin nyt sitten maaliskuun loppuun mennessä pohditaan sitä, voisiko sitä nostaa väestöltään ikääntyvillä alueilla. Tämä olisi kyllä syytä toteuttaa.

11.18 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto esitti valiokunnalle yhteensä yli 5 miljoonan euron korotusta talousarvioesitykseen, ja halusimme tänä vuonna painottaa nimenomaan kansallispuistojen roolia. Siellä 19 puistoon ja eri luontokohteisiin sijoitetaan 2,8 miljoonaa. Lisäksi esteettömyys ja reitistöjen opastukset ynnä muut olivat meidän kohderyhmänä. Tällä haluamme tukea erityisesti matkailuelinkeinon merkitystä ja tulevaisuutta jatkosakin.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Ilmastokeskustelua on paljon käyty täällä, ja itse näen, että Suomi voi toimia erittäin hyvänä konsulttina nimenomaan näissä ympäristö- ja ilmastoasioissa. Meiltä löytyy erityisen hyvää osaamista muun muassa energia- ja ympäristötekniikan alalta, ja tuolla Vaasan seudulla esimerkiksi se on yksi ihan keskeisin elinkeinohaara. Eli Suomen täytyy olla maailmalle konsulttina. Emme me pysty yksinomaan omilla päästörajoituksilla asioita hoitamaan vaan konsultoimalla muita.

11.20 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös yhtyä näihin kiitoksiin Katowicen ilmastokokouksen toimenpiteistä ja todeta sen, mikä RKP:n riveistä tuli esityksenä: Meillä oli hyvä yhteistyö ministerin kanssa myös tästä näkökulmasta, ja tähän ilmastopaneelin sihteeristön palkkaukseen eduskunnassa päätimme lisätä 150 000 euroa, ja se tarkoittaa kolmea henkilötyövuotta. Eli tämä tuli hoidettua tässä eduskunnan työn edetessä.

Haluan vielä alleviivata tätä mielestäni hienoa juttua, mikä eduskunnassa tehtiin, eli nämä helppokulkuiset, esteettömät luontokohteet: Me tarvitsemme helppokulkuisia reittejä, me tarvitsemme leveitä pitkospuita, mutta tämä ei tarkoita pelkästään pyörätuoleja, vaan meidän väestö ikääntyy ja tarvitaan kohteita, joihin pääsee helposti nuotion äärelle tai nauttimaan kauniista suomalaisesta luonnosta. Tämä on sellainen juttu, joka minun mielestäni on yksi iloisimpia joululahjoja meille kaikille Suomen luonnonystäville.

11.21 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tarkastusvaliokuntahan teki historiallisen, yksimielisen mietinnön asuntopolitiikasta tovi sitten. Siinä ihan yksimielisesti eduskunta lähetti terveiset siitä, että tarvitaan pitkäjänteisyyttä ja yli vaalikausien ulottuva kahdeksan vuoden ohjelma, jossa muun muassa osana tätä ohjelmaa kiinnitetään vahvaa huomiota asuinalueiden eriytymisen ehkäisyyn ja tehdään lähiöohjelmaa.

Puhemies! Kävi niin, että valiokunta aivan yksimielisesti totesi ongelmaksi myöskin sen, että asumisen hinta on aivan liian kallista. Tietenkin me tiedämme tänä päivänä, että suurissa kaupungeissa nyt asuntojen hinnat ja vuokrien hinnat ovat nousseet käytettävissä olevia tuloja nopeammin ja erityisesti tietenkin pienituloisten osalta asumisen kustannukset suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin ovat aivan liian isot. Valiokunta puhuu monista toimista, muun muassa eri tavoista varmentaa, että meillä on riittävästi kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

Kysyisinkin ministeriltä: Oletteko tutustunut nyt näihin valiokunnan moniin lausumaesityksiin ja lähtenyt nyt valmistelemaan niitä? Siellä on myös näistä homekodeista mainintoja ja taantuvien alueiden ongelmista tyhjilleen jäävien asuntojen suhteen, monia hyviä esityksiä. Missä vaiheessa niiden valmistelu on, ministeri?

11.22 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luontomatkailu on Suomen tulevaisuuden vientikohteita, josta on odotettavissa yhä kasvavaa tuloa, ja ne ovat kansallisestikin meille tärkeitä alueita. Siksi onkin huolestuttavaa, että luontokohteiden korjausvelka kasvaa, ja aivan oikein mietintö toteaa, että tätä ei normaalilla budjettirahoituksella saada hoidettua. Onkin syytä ottaa käyttöön muita rahoituskeinoja. Kysyn nyt ministeriltä: Onko ministeriössä pohdittu sitä, että rakennettaisiin aivan uusi rahoitusmalli ja etsittäisiin uudenlaista sijoittamista tähän alueeseen, josta on ihan selkeät tuotto-odotukset ja josta on myös kansallisesti isoa merkitystä Suomelle? Onko pohdittu,

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

että tähän tulisi jonkinlaisia rahastomalleja tai säätiömalleja tai jotain muita, jotka olisivat budjettirahoituksen ulkopuolella, että saataisiin mahdollisimman nopeasti nämä tärkeät alueet sellaiseen kuntoon, että ne olisivat yhä houkuttelevampia ulkomaalaisille tulla Suomeen?

11.23 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden talousarvio osoittaa sen, että tämä hallitus ja eduskuntapuolueet tekevät vahvaa työtä Suomen ympäristön parhaaksi. Erityisen iloinen olen Itämeren suojeluohjelmasta — kolmevuotinen suojeluohjelma, johon tulee 45 miljoonaa euroa. Ensi vuonna ohjelma alkaa 16 miljoonalla eurolla. On erinomaista, että saamme vauhtia Itämeren suojeluun, koska kaikki Itämeren rantavaltiot ovat suojelusta lipsuneet, ja nyt Suomi näyttää esimerkkiä. Kun on mittavia voimavaroja, ne on myöskin kohdennettava vaikuttavaksi, ja tutkimuksissa on todettu, että pelloille levitetty kipsijäte vähentää tehokkaasti vesistöihin päätyvää fosforihuuhtoumaa. Siksi on tärkeää, että merkittävä osa näistä voimavaroista laitetaan kipsiin ja erityisesti Saaristomerelle ja sen lantapommin purkuun — se on erittäin iso ympäristöongelma. Kysynkin ministeriltä: Millä tavalla nuo suojeluohjelman voimavarat kohdennetaan? Ja onhan niin, että pitkällä tähtäimellä myöskin selvitämme, miten me saamme kiertotaloutta käyttöön? Myöskin maatalouden ympäristötukia on kohdennettava paremmin. Kun 20 prosenttia päästöistä tulee tietyiltä peltoalueilta, on selvää, että myöskin tukia on jatkossa [Puhemies koputtaa] kohdennettava tarkemmin. Mitä toimia tämän eteen olette tehneet, ja onko tulossa selkeitä parannuksia?

11.25 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ottavat ilmasto- ja ympäristökysymykset vakavasti. Emme siis tyydy julistamaan, vaan me esitämme konkreettisia ja vaikuttavia ja realistisia keinoja. Se, että saastuttajamaat, Kiina ja Intia, luokiteltiin vielä Pariisin ilmastopöytäkirjassa kehitysmaiksi, on todellinen sopimuksen häpeätahra. Perussuomalaisten mielestä ympäristö- ja ilmastopolitiikan tulisi olla sellaista, että tuotteet tuotetaan Suomessa, pidetään teollisuus Suomessa, koska me tuotamme ne puhtaasti ja luontoa kunnioittaen. Suomalaisten autoilijoiden päästöt ovat 0,15 promillea koko maailman päästöistä, niin että on aivan turhaa, että me kiusaamme tavallista ihmistä, jolla on tavallinen auto, jolla on tavallinen asunto, korkeilla bensan hinnoilla ja muilla asumiskuluilla. Meidän tulisi tehdä ympäristöystävällistä politiikkaa tavalla, [Puhemies koputtaa] jolla me emme kiusaa tahallaan tavallista [Puhemies koputtaa] suomalaista.

11.26 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Tiilikaiselle hyvästä työstä Katowicessa. Ja kiitos myös siitä, että kohtuuhintaista asuntotuotantoa lisätään pääomittamalla A-Kruunua 50 miljoonalla eurolla. Erittäin hyvänä pidän myös sitä, että erityisryhmien asuntojen rakentamista ja korjaamista esitetään tuettavaksi 110 miljoonan euron investointiavustuksilla ja nuo avustukset kohdennetaan ensisijaisesti heikoimmassa asemassa olevien ryhmien asuntotuotannon edistämiseen. Myös korjausavustuksiin varataan rahaa, pääosin hissien jälkiasennusten ja vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausten tukemiseen. Tämä esteettömyys on erittäin tärkeää tietenkin nimenomaan vanhusten ja vammaisten kohdalla.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Kysyisin: aiotaanko meillä asumisen ongelmia ennaltaehkäistä ja millä tavalla? Asumisneuvonta lisääisi vuokralaisten mahdollisuutta saada tukea varhaisessa vaiheessa esimerkiksi vuokranmaksun ongelmiin.

11.27 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöt menevät suunnilleen näin vuodelta 2017: autoilu noin 92 prosenttia, vesiliikenne 4, lentoliikenne 2, ja raideliikenteellekin jää vielä reilun prosentin verran. Tässä julkisessa keskustelussa dieselautoilijoita rokotetaan korkeilla hinnoilla, polttoainehinnoilla, maksuilla ja myös autojen arvonalennuspuheilla, vaikka edelliset hallitukset ovat varsin määrätietoisesti kannustaneet kansalaisia ostamaan dieselautoja täällä pitkien etäisyyksien Suomessa. Kysyn ministeriltä: Miten hallitus näkee ja miten ministeri näkee tämän dieselautojen ympärillä käytävän julkisen keskustelun? Dieselautoilijoita rokotetaan, vaikka uusi dieselteknologia puhdistaa varsin tehokkaasti tästä prosessista syntyviä kasvihuonepäästöjä ja muita myrkyjä. Mitä hallitus aikoo tehdä, ettei myöskään autojen maahantuojille koidu tästä kohtuutonta haittaa ja myös kansalaisille — autojen arvonalennus on omaisuuden arvon alenemista?

11.28 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevan hallituskauden yksi tärkeimpiä tehtäviä on luonnonsuojelualueiden hankintamäärärahan lisääminen merkittävästi ja luonnon monimuotoisuuden hupenemisen pysäyttäminen. Toinen tärkeä tehtävä on kansallispuistojen korjausvelan selättäminen. Kiitän valtiovarainvaliokuntaa tärkeästä lisäyksestä: 4 miljoonaa euroa kansallispuistoille ja niiden rakenteille. Se on toki hyvä alkua.

Kalojen suojelussa on viime vuosina päästy eteenpäin kalatiestrategialla, mutta tällä ei pystytty puuttumaan kaikkiin pienimpiin vesivoimalan patoihin, jotka ovat kuitenkin esimerkiksi Uudellamaalla merkittäviä esteitä kalojen nousemiselle kutemaan. Kysyisin teiltä, ministeri Tiilikainen, energiasta vastaavana ministerinä: miten näette, voisimmeko tehdä sellaisen ohjelman, jolla kartoitetaan nämä haitalliset padot ja edistetään niiden purkamista kalojen nousun turvaamiseksi?

Lopuksi vielä kiitän teitä työstänne ministerinä. Olette tehnyt parhaanne, ja arvostan työtänne.

11.29 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset esittävät ympäristöministeriön pääluokan kohdalla muutamaa lausumaa, ja totean ne tässä.

Ensinnäkin asumisen halpuutuksesta ehdotamme, että hallitus valmistelee viipymättä asumisen halpuutusohjelman, jossa panostetaan muun muassa vuokra-asuntotuotantoon ja korjausrakentamiseen, asunnottomuuden poistamiseen, asumiskustannusten alentamiseen lämmityskustannuksia, kiinteistöveroja ja varainsiirtoveroja pienentämällä, sähkön siirtohinnan alentamisella, tonttimaakeinottelun estämisellä, kaavoituksen nopeuttamisella, kohtuuttomiin vuokriin puuttumalla sekä työpaikan saamisen tai vaihtamisen johdosta tapahtuvien muuttojen tukemisella.

Toiseksi meillä on lausuma 22 huomenna äänestyksessä, jossa ehdotamme, että hallitus valmistelee toimenpiteet suomalaisten asunnottomuuden poistamiseksi samalla nopeudella kuin se järjesti asumisen suurelle turvapaikanhakijain joukolle.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Arvoisa ministeri, pyydän, [Puhemies koputtaa] että kommentoitte näitä lausumia 1 ja 22.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Talvitie, valiokunnan jäsen.

11.30 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostolle. Olette tehneet hyvää työtä. Täällä on nimenomaan panostuksia niin ilmastoasioihin, vesistöasioihin kuin sitten myöskin luonnon monimuotoisuuteen.

Luontokohteet ovat merkittäviä sekä kotimaan- että ulkomaisen matkailun kannalta, ja on siksi hyvä, että kansallispuistojen ja luontokohteiden kunnostamiseen ja kehittämiseen ja myös esteettömiin luontokohteisiin on lisätty rahaa. Tärkeää on myöskin se, että useamman vesistön kunnostukseen, myöskin saimaannorpan suojeluun ja Itämeren kunnostukseen on lisätty rahaa.

Kokoomus on syksyn aikana valmistellut ympäristötavoitteita, jotka julkaistaan tammi-kuussa, ja teemana on ”vapaus tarvitsee vastuuta”: vastuuta luonnon monimuotoisuudesta, vastuuta ilmastosta ja vastuuta vesistöistä. Siinä mielessä ilahduttaa näin puolueen varapuheenjohtajanakin, että nämä ovat hyvin sen kaltaisia, mitä ensi vuonna tehdään budjetissa.

Kiitos vielä ympäristöministeri Tiilikaiselle, erityisesti tietenkin viime viikkojen Katowicen panostuksista ja asioista puhumisesta, mutta myöskin muuten työstänne.

11.32 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn ministerille esitettyihin kiitoksiin. Katowice oli erittäin tärkeä saavutus sen takia, että silloin saatettiin maat samalle viivalle ja saatiin yhteiset pelisäännöt.

Ilmastonmuutoksen käsittelyä kuitenkin toivon Suomessa jatkossa tehtävän niin, ettei luoda kauhukuvia. Minusta edustaja Eestilä osittain kuvaili sitä tilannetta. Pitää olla faktat, joiden pohjalta asioita käsitellään, ja meidän pitää oma velvollisuutemme hoitaa mutta ei niin, että ihmiset kauhistuvat tästä tilanteesta, koska siihen ei ole mielestäni mitään aihetta. Suomessahan metsät ja pellot ja luonnonvarat ovat ne, joiden kautta me pystymme erittäin paljon tekemään.

Aikanaan, kun Metsähallitus pilkottiin, syntyi tämä ongelma, josta me tänään olemme täällä puhuneet liittyen näihin kansallispuistoihin ja vastaaviin. Kerron vain, että 54 miljoonaa oli silloin aikanaan tämä osuus luonto- ja ympäristöpalveluista, joka nyt sitten ei ole samalla tavalla enää saamassa Metsähallitukselta rahoitusta kuin sai aikanaan. Se kärsijä tässä on nyt tämä puoli, ja siihen pitää löytää rahoitus.

11.33 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös itse yhdyn niihin kiitoksiin, joita täällä on esitetty sekä jaoston puheenjohtaja Heinoselle osuvista täsmäpanostuksista että ministeri Tiilikaiselle ja hänen virkamiehilleen yleensä työstä mutta ennen kaikkea tuosta Katowicen kokouksesta.

Ilmastonmuutos on totta. Jopa minunkaltaiseni vanhan jäärän on se todettava. En ole yhtä optimistinen kuin edustaja Östman ja eräät muut täällä puhuneet edustajat siitä, että Suomi varmasti panostaa riittävästi tähän asiaan. Olen huolissani siitä, että Suomessakin, muista maista puhumattakaan, keskustelu eri keinoista ilmastonmuutoksen torjuntaan johtaa siihen, että kaikki he, joita nämä keinot koskevat kielteisellä tavalla, asettuvat vastahan-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kaan. Siksi kysyn ministeri Tiilikaiselta: kun hallitus on kutsunut kaikki puolueet pyöreään pöytään näitä keinoja arvioimaan, niin miten tämä työ etenee?

Puhemies Paula Risikko: Vielä on muutama henkilö, joka ei ole saanut puheenvuoroa.

11.34 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaoston puheenjohtaja jo poistui, mutta haluan kiitokset hänelle osoittaa. Meillä oli hyvä joukkuehenki, ja saimme ihan hyviä asioita eteenpäin.

Itse haluan nostaa muutaman asian: Ensinnäkin on hienoa, että me saimme Suomen Metsästäjäliitolle edelleenkin nyt rahan kosteikkojen rakentamiseen ja ympäristönsuojelutyöhön. Tämä on hyvää jatkumoa. Toinen tärkeä asia on minusta se, että kun matkailu näyttää vain lisääntyvän luontokohteisiin, saimme sinne merkittävän summan rahaa Metsähallituksen luontopalveluihin, muun muassa Ruunaalle.

Täällä on nostettu, että onko Suomessa hyvä metsäpolitiikka, ja itse totean vain, että Suomessa on erinomainen metsäpolitiikka. Minusta sitä on hoidettu vastuullisesti.

Sitten tästä puurakentamisesta, joka on itseäni lähellä, totean vain sen, että tarkastusvaliokunta vieraili eräässä puukerrostalossa taannoin, ja nyt kun siitä on tehty hiililaskelmia, niin yksi puukerrostalo sitoo sen verran hiiltä, mitä 700 henkilöautoa vuodessa tuo hiili-dioksidia. Että kyllähän sillä puurakentamisella on merkittävä rooli.

Puhemies Paula Risikko: Vielä on kolme henkilöä, jotka eivät ole saaneet debatissa puheenvuoroa, ja myönnän ne. Sen jälkeen sitten ministeri vastaa. — Edustajat Pakkanen, Ala-Nissilä ja Hoskonen. — Pakkanen ei ole paikalla.

11.35 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puurakentaminen on tärkeä asia. Juuri saatiin todella tutustua Joensuussa rakennusneuvos Reijosen johtaman yrityksen puurakentamiseen. 14 kerrosta. Se on erittäin hieno asia.

Ministeri Tiilikainen on kyllä tehnyt enemmän kuin suomenhevonen, enemmän kuin voi odottaakaan Pariisin ympäristökokouksessa ja Katowicessa, ja tällaista realistista vihreyttä me Suomessa tarvitsemme. En tiedä, kuinka paljon me tarvitsemme vihreätä puoluetta, mutta tällaista realistista vihreyttä me tarvitsemme, ja on hyvä, että meillä on Tiilikainen täällä ministerinä.

Todella jaostossa on voitu tehdä näitä täsmäkorjauksia luontokeskuksiin ja kansallispuistoihin, jotka ovat pahuutensa vallassa. Esimerkiksi Kurjenrahkaan on voitu saada määräraha. Se on erittäin tärkeätä. Ja tietenkin Itämeri: kun tuolla Itämeren rannan lähellä asuu, ne panostukset ovat tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin viittaa myöskin siihen, [Puhemies koputtaa] mihin edustaja Viitanenkin, eli asuntopolitiikan rooliin ja mietintöön, minkä me olemme tehneet. [Puhemies: Aika!] Tätä osuuskuntapohjaisen asuntotoiminnan uutta mallia kannustan.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä Hoskonen. Vain minuutti.

11.37 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaksi asiaa lyhyesti:

Toinen on ilmastopolitiikka. On hyvä, että sillä asialla Katowicessakin edettiin, mutta toivoisin tähän keskusteluun hieman pidättyvyyttä ja järkeä sikäli, että nyt on hyökätty tai

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

ainakin julkisuudessa on käyty keskustelua, jonka perusteella tuntuu, että monia vanhemman auton omistajia syyllistetään siitä, että he ovat ilmaston pilaamassa, vaikka auto on huollettu ja hyväkuntoinen, kymmenvuotias auto ja sillä ajetaan vähän vuodessa. Näinhän ei suinkaan ole. Se on kaikkein paras ympäristöteko, että pidämme itsemme ja automme kunnossa, vaikka se olisi kymmenen vuotta vanha. Ajetaan sillä, ja sitten kun se tulee käyttökänsä päähän, niin romuttamoon, ja sitten ostetaan se uusi. Se on paras ympäristöteko, koska se vanhakin auto on rakennettu joskus ja siihen on käytetty valtava määrä luonnonvaroja.

Toinen asia on sitten tämä hiilinielujen käsittely: Meillä Suomessa on ihan turhaan lähdetty sille tielle, että me yritämme olla paavillisempia kuin paavi itse. Meillä metsät kasvavat ja kaikki menee hyvin. Meidän pitää käyttää tämä tilaisuus hyväksi ja lopettaa sellainen turha oman pesän likaaminen, koska mahdollisuuksia meillä on, kun emme itse niitä pilaa.

Puhemies Paula Risikko: No niin, nyt ovat kaikki, jotka ovat vastauspuheenvuoron pyytäneet, saaneet sen. Sitten ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia. Sitten mennään puhujalistalle.

11.38 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitän edustajia kymmenistä vilkkaista puheenvuoroista. On mukavaa, että ympäristö- ja ilmastoasiat kiinnostavat. En pysty kaikkeen vastaamaan yksilöidysti mutta yritän käsitellä kaikkia teemoja, mitä täällä esille nousi.

Aloitan asuntopuolelta. Todellakin nyt kohtuuhintaisen, valtion tukeman asuntotuotannon määrä on noussut noin kolmanneksella verrattuna viime vaalikauteen, ja se täytyy säilyttääkin tällä tasolla, koska kyllä suomalaiset tarvitsevat maksukyvyyn mukaisia vuokra-asuntoja jatkossakin. Ja tämä asunnottomuus, mihin täällä joku edustaja viittasi, niin siinä myös teimme pitkäjänteistä työtä nimenomaan asunnottomuuden ennalta ehkäisemisen puolesta, että tällainen pitkäaikainen asunnottomuus meillä on saatu kohtuullisen vähäiseksi. Nollaan sitä ei valitettavasti koskaan saada, mutta täytyy edelleen jatkaa, koska jokainen asunnoton on liikaa.

Sitten siirtyisin monimuotoisuuskysymykseen. Todellakin tänään saatiin tällainen luontotyyppien monimuotoisuuskartoitus, mitä on usean vuoden ajan nyt pitkään ja uutterasti tehty. Täällä kysyttiin, mitä esimerkiksi metsien ja muitten monimuotoisuusasioitten eteen pitää tehdä. Erityisesti metsäpuolella lehdot, paahteiset harjurinteet, jotkut puustoiset suot ovat niitä luontotyyppisiä, joitten suojeluun täytyy tällaisia täsmäiskuja lisätä pystyä tekemään. Metso on toimiva työkalu, ja tätä Metso-toimintatapaa on tarkoitus myös metsien ulkopuolelle luonnonsuojeluun nyt lähteä laventamaan ja suunnittelemaan, ja itse asiassa nyt suo- ja kosteikkopuolella valiokuntakin tähän osoittaa määrärahoja.

Sitten perinnebiotoopit: Kaikki perinnebiotoopit ovat uhanalaisia, ja syynä on yksinkertaisesti se, että meillä ei ole sitä suomifilmin maaseutua enää olemassakaan. Siellä missä omavaraistaloudessa muutama lehmä ja lammas käyskentelee pientareilla ja laitumilla ja metsänreunoilla, niin tällaiset elinympäristöt ovat kadonneet, koska se elämä on kadonnut. No, harrastusmielessä voi sitten maaseudulla eläessä perinnebiotooppeja hoitaa, ja se on hyvä niin. Muistan itsekin aikoinani ammattimaisena viljelijänä toimiessani ottaneeni muutaman lampaan, jotka hoitavat perinnebiotooppia. Homma meni hyvin niin kauan kunnes karhu söi puolet niistä lampaista. [Naurua — Ben Zyskowitz: Otamme osaa!] Eli tämä on sitä karua todellisuutta, miten pidetään perinnebiotooppeja: ainoastaan sillä, että siellä

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

on oikeasti käyttöä, laiduntavia eläimiä. No, se on tämmöinen erityispiirre perinnebiotooppien osalta.

Ilmastoasiat: Kiitos lukuisista kiitoksista. Tässä on yritetty tehdä pitkäjänteistä työtä, ja todellakin nyt on tärkeää, että kaikkia maita mitataan samanlaisilla mittatikuilla näissä ilmastotoimissa. Täällä kysyttiin, miten Suomen työ etenee. Nyt meillä pääministerin toimeksiannosta eduskuntapuolueitten kesken haetaan yhteisiä linjauksia, millä voidaan Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen lähteä, ja sitten tietysti, jos löytyy yhteisiä linjauksia myös kansallisesti, niin hyvä näin. Työ on edennyt hyvin, kiitän kaikkia siihen osallistuneita. On tietysti valitettavaa, että perussuomalaiset tästä eilen irtautuivat. Ja itse asiassa, kun täällä perussuomalaisten puolelta kysyttiin, miten nyt saadaan puolat ja bulgariat tähän toimeen mukaan, niin juuri sillä tavalla, mitä muun muassa täällä työryhmässä todennäköisesti tulemme esittämään, että EU-ilmastopolitiikkaa tehostetaan päästökauppaan keskittyen, koska se päästökauppa jakaa taakan tasaisesti kaikille samoilla säännöillä. Ne koskevat niin Puolaa kuin Bulgariaa ja Romaniaa, ja juuri tämänkaltaista politiikkaa haluamme olla vahvistamassa. [Välihuuto]

Autoilusta ja yleensä tästä ilmapiiristä: Itse haluan ilmastokeskusteluun tuoda toivon ilmapiiriin. Vaikka haaste on hurja, pelottavakin, niin silti meillä on nimenomaan toivoa, kun toimiin ryhdytään ja tartutaan, ja täytyy uskoa siihen tulevaisuuteen. Täällä keskusteltiin liikenteestä ja eri-ikäisistä autoista. Juuri sen takia, että meillä on vajaa 3 miljoonaa käytökelpoista autoa, jotka liikkuvat teillä joka päivä, kun niillä ajetaan, hallitus on panostanut siihen, että tuodaan uusiutuvat polttoaineet, jotta jokaisen auton tankkiin voidaan panna vähemmän päästöjä aiheuttavia aineita. Sähköinen liikenne tulee ajastaan, mutta huolehdi- taan siitä, että meillä on riittävän paljon biopolttoaineita käytettävissä, jotta pystytään myös nopeasti olemassa olevien autojen käyttöiän kuluessa päästöjä alentamaan.

Paljon oli hyviä kommentteja, mutta aika on rajallinen. Kiitän eduskuntaa erittäin hyvästä yhteistyöstä. On mukava viedä ympäristöasioita, ilmastoasioita eteenpäin, kun on vankka, lähes yksimielinen tuki takana. — Kiitoksia.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Sitten mennään puhujalistaan.

11.44 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Lämmin kiitos ministeri Tiilikai- selle hyvästä työstä ei ainoastaan nyt vaan koko vaalikaudella. Pitkäjänteinen näkemys ympäristöasioista on tehnyt kyllä tämän ministeriön työstä eräänlaisen sankaritarinan.

Erityinen kiitos asunto- ja ympäristöjaoston puheenjohtajalle Timo Heinospel- le, joka on huomionnut myös täältä oppositiosta kuuluvaa ääntä. Se kertoo mielestäni siitä, että on ter- vettä harkintaa hyville esityksille.

Nostan tässä kaksi kohdetta, jotka voisivat tuottaa valtiolle enemmän kuin vievät val- tion euroja.

Ensimmäisenä on järjestöjen tukeminen. On harmillista, että järjestöille suunnatut rahat ovat näin niukat, alle 2 miljoonaa euroa. Järjestöt tekevät ympäristötyötä huomattavasti kustannustehokkaammin kuin julkinen sektori. Voidaankin sanoa, että ympäristöä hoita- ville järjestöille annetut avustukset ovat säästöä parhaimmillaan, sillä ne tuottavat niin te- hokasta työtä. On hyvä, että valiokunta lisäsi 200 000 euroa järjestöille, se varmasti roh- kaisee heitä, mutta kyllä tämän ottaisin semmoisen erityistarkastelun kohteeksi, että kuin- ka paljon hyvää järjestöt voivat tuottaa todella pienillä kustannuksilla.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Toinen kohta, josta valtio voisi enemmän hyötyä, on luontomatkailu, josta äsken puheenvuorossani puhuin. Totean siitä vain, että tämä on kasvava ala Suomessa ja se pitää nostaa aivan uudella tavalla keskiöön, ja siksi nämä tähän liittyvät kaikki luontokohteet on saatava kuntoon ja tämä korjausvelka kurottua kiinni. Ministeri ei tähän kysymykseeni vastannut. Ehkä hän vastaa myöhemmin, onko näitä uusia rahoitusmalleja pohdittu.

Erittäin tärkeää on myös Itämeren tilaan kiinnitetty huomio, ja on tärkeää, että vedenalaisen meriluonnon kartoitusohjelmaa, Velmua, edelleen jatketaan. Ja näin savonlinnalaisena olen erityisen tyytyväinen saimaannorpan suojeluun lisätyistä 100 000 eurosta. Tämäkin on sellainen asia, jossa nähdään, kuinka pitkäjänteisyys näkyy nyt hyvinä tuloksina ja kanta kasvaa hyvällä tavalla. Uskon, että norppatutkija Jouni Koskela Savonlinnassa on erityisen tyytyväinen tänä jouluna.

Sitten viimeisenä asiana nostan avustukset korjaustoimintaan. Valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että myös vanhojen kerrostalojen hissejä voidaan korjata esteettömiksi jopa 40 prosenttia halvemmalla kuin täysin uuden hissien rakentaminen maksaa. Tämä uusi korjausrahan käytön laajentaminen, vanhojen hissien korjaaminen esteettömiksi, tuli voimaan 2018. Kuten täällä edustaja Joona Räsänen totesi, on ARA tulkinut tätä mahdollisuutta niin ahtaasti, että se on tuottanut asuntoyhtiöiden hallituksille paljon ylimääräistä työtä. Onneksi valiokunta on nyt vielä tarkentanut tätä kirjaustaan, jotta siellä ARAssakin sitten ihan avautuu, mikä on ollut eduskunnan tahtotila. Lainaus mietinnöstä: ”Pääosa korjausavustuksista myönnetään uusien hissien rakentamiseen. Vuodesta 2018 alkaen avustusta on voinut saada myös hissien korjaamiseen esteettömiksi. Valtiovarainvaliokunnan linjaama muutos on kuitenkin toteutettu liian rajoitetusti, ja valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että avustusta suunnataan toteutettua laajemmin vanhojen hissien korjaamiseen ja muuttamiseen esteettömiksi. Tämä edistää ikääntyvän ja liikuntarajoitteisen väestön kotona asumista. Olemassa olevassa rakennuskannassa on esimerkiksi paljon 60- ja 70-luvuilla rakennettuja taloja, joiden hissikuiluihin on kohtuullisilla kuluilla mahdollista asentaa uusi entistä tilavampi hissikori.” Myös ARAn viestintä on ollut näiden avustusten suhteen kohtuullisen niukkasanaista — liekö pelätty, että tulee liikaa hakemuksia. En usko. Tämä on sellainen asia, että tämä vaatii paljon osaamista, ja vie aikaa ennen kuin oivalletaan, että myös vanhan hissien voi korjata esteettömäksi.

Summa summarum: erittäin hyvä [Puhemies koputtaa] kokonaisuus, jossa on paljon hyviä asioita, ja uskon, että tämä yhteistyö, jota tässä nyt on laajasti tehty, kantaa hyvää hedelmää.

11.49 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jokaisella on oikeus kotiin, jossa asua ja rakentaa omaa elämää. Asunnottomuus on kuitenkin yhä vaikeasti tunnistettava ilmiö, erityisesti tilanteissa, joissa ihminen ei asu kadulla, vaan kavereiden tai sukulaisten luona. Valitettavaa on, että myös vankiloissa, päihdehuollon laitoksissa ja psykiatrisissa sairaaloissa elää ihmisiä, joilla ei ole kotia, jonne palata laitospaikan jälkeen. Pitkäaikaisasunnottomuuden taustalla on usein laajoja päihde- ja mielenterveysongelmia sekä elämänhallinnan haasteita.

Yksi keskeinen syy asunnottomuuden taustalla on kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute erityisesti suurimmissa kaupungeissa. Onneksi tähän ongelmaan jälleen kerran puututaan ja siihen laitetaan resursseja. Yhdyskuntasuunnittelulla tulee vähentää asuinalueiden sosioekonomista eriytymistä. Lisääntyneellä sosioekonomisella eriytymisellä on monia negatiivisia vaikutuksia muun muassa terveyteen ja koulutukseen. Jos itsenäinen asu-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

minen ei suju, tulee olla riittävästi esimerkiksi tuettua asumista tarjolla, erityisesti pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi. Meillä on paikkakuntia, joissa on jonoa tuetun asuminen palveluun. Näin ei tietenkään pitäisi olla. Keskustan tavoitteena on puolittaa asunnottomuus vuoteen 2021 mennessä ja poistaa se Suomesta kokonaan vuoteen 2025 mennessä.

Arvoisa puhemies! Toinen merkittävä tekijä asunnottomuuden taustalla on vuokralaisten elämänhallintataitojen haasteet, jotka ilmenevät esimerkiksi taloudenhoidon ja vuokranmaksun ongelmina ja luottotietojen menettämisenä. Vuokralaisen luottohäiriömerkintä hankaloittaa huomattavasti uuden asunnon löytymistä, vuokravelka ja häättö estävät sen usein kokonaan. Vuokranantajan riski on huomattava, koska maksamatta jäänyt vuokrasumma voi mennä jonon jatkoksi tuhansien eurojen ulosottovelkoihin. Voi kulua vuosia ennen kuin saatavalle kohdistetaan ensimmäistään suoritusta, mikäli vuokralaisella yli-päättään on tuloja, mistä velkaa voisi periä.

Myös kotivakuutuksen saamisessa on ongelmia, jos on maksuhäiriömerkintä. Merkin-nän saaneen ihmisen voi olla vaikea saada asuntoa, koska hän ei saa kotivakuutusta. Va-kuutusyhtiöillä ei ole velvollisuutta myöntää vakuutusta henkilölle, jolla on toistuvia mak-suhäiriömerkintöjä. Useat vuokranantajat edellyttävät kuitenkin kotivakuutuksen ottamis-ta erityisesti siihen kuuluvan vastuuvakuutuksen vuoksi.

Esimerkiksi Riskivakuutushankkeessa on rakennettu ansioituneesti uutta vakuutustuo-tetta, joka mahdollistaa kotivakuutuksen kaltaisen vakuutusturvan luottotietonsa menettä-neelle asunnonhaltijalle. Lisäksi LähiTapiola on pilotoinut huoneistoturvakvakuutushanket-ta, jossa turvataan kiinteistönomistajan omaisuutta ja mahdollistetaan asunnon vuokraami-nen henkilöille, jotka eivät saa kotivakuutusta. Tuo hanke on toteutettu yhteistyössä ympä-ristöministeriön asunnottomuuden toimenpideohjelman kanssa, ja se kestää kuluvan vuo-den loppuun. Näissä hankkeissa kokeillut toimintatavat pitäisi ehdottomasti ottaa laajem-min käyttöön koko maassa.

Asumisen ongelmien ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea tarvitaan. Erityisesti nuorille, esimerkiksi toisen asteen opiskelijoille, suunnatut asumistaitokurssit tuovat valmiuksia it-senäisen asumisen onnistumiseen. Lisäksi asumisneuvonnan laajentaminen valtakunnalli-seksi olisi tärkeää. Asumisneuvonta lisää vuokralaisten mahdollisuutta saada tukea varhai-nessa vaiheessa esimerkiksi vuokranmaksun ongelmiin. Esimerkiksi kunnallisiin vuokra-taloyhtiöihin asumisneuvonta olisi hyvä lisäys ja tarpeellinen työmenetelmä. Asumisneu-vonnalla on voitu vaikuttaa esimerkiksi häättöjen vähenemiseen siellä, missä palvelua on jo kokeiltu.

11.53 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Paloniemi puhui äsken sinänsä oikein hyvin asumisesta, asuntopolitiikasta, mutta täytyy todeta, että itse kyllä olen ollut aika tyytymätön hallituksen asuntopolitiikkaan. Viime vaalikaudella teh-tiin merkittäviä panostuksia esimerkiksi raideliikenteeseen ja siihen, että sitoutettiin isoja kaupunkeja rakentamaan raiteiden varsille, mutta vastaavia panostuksia ei tällä vaalikau-della ole ollut.

Erityisen murheellinen olen ollut siitä, että hallitus on siirtänyt asumistuen sitomisen vuokraindexistä kuluttajaindeksiin, mikä pidemmällä aikavälillä tulee laskemaan asumis-tuen tasoa merkittävästi, ja se tulee olemaan iso ongelma erityisesti suurissa kaupungeissa, joissa köyhyyden taustalla on pitkälti asumisen kalleus, vuokrien kalleus. Työttömyyden jälkeen kaikkein merkittävin syy kaupunkiköyhyyteen ovat nimenomaan nämä asumisen

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kustannukset. Siinä mielessä olisin toivonut, että ympäristöministeriössä, jonne asuminen sinänsä kuuluu, oltaisiin kiinnitetty tähän problematiikkaan enemmän huomiota — asuminen hintaan, köyhyys ja näistä sitten johtuviin ongelmiin.

Tänään on saatu uutisia siitä, mikä on uhanalaisen luonnon tila Suomessa. On julkaistu luontotyyppien kartoitus, ”punainen kirja”. Se kertoo hyvin huolestuttavaa uutista Suomen luonnon tilasta. Sen mukaan nimittäin puolet Suomen luontotyypeistä on uhanalaisia ja selvästi enemmän näitä uhanalaisia luontotyypejä on Etelä-Suomessa. Tässä valossa täytyy sanoa, että se, että hallitus on erityisesti leikannut Metso-ohjelman elikkä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman rahoitusta, on harmillista — ja ylipäättänsä se, että hallituksen budjettikirjasta ei juuri ole pääteltävissä se, että kuudes sukupoltoaalto on käynnissä.

Tänään on saatu tosiaan todella huolestuttavia uutisia suomalaisen luonnon tilasta, elikkä noin puolet Suomen luontotyypeistä on uhanalaisia. Kuitenkin tällä hallituskaudella luonnonsuojelun rahoitus on ollut vain puolet edellisen kauden rahoituksesta. Esimerkiksi juuri tästä Metso-ohjelmasta on leikattu rajusti ja soidensuojeluohjelmaa on romutettu. Nyt olisi kyllä korkea aika ottaa vakavasti nämä uutiset Suomen luonnon tilasta ja kääntää tässäkin suhteessa politiikan suuntaa. Viime hallituskaudella, kun vihreät olivat hallituksessa, tehtiin monenlaisia parannuksia ympäristönsuojelun tilaan, mutta tällä kaudella valitettavasti tässä suhteessa on menty vakavasti takapakkia. [Eeva-Maria Maijala: Ei ole!] — No, kyllä se nyt näin on. — Nyt tarvittaisiin pikaista panostusta niin tähän Metso-ohjelmaan, jonka jo mainitsin, kuin myös soiden suojeluun ja ennallistamiseen, kosteikkoihin, perinnebiotooppeihin ja vieraslajien torjuntaan.

Ylipäättänsä se, että ilmastonmuutos tulee pahentamaan sukupoltoa monien lajien kohdalla, pitäisi ottaa vakavasti. Eli myös ilmastonmuutokseen vakavasti suhtautumalla voidaan sitten parantaa suomalaisen luonnon ja lajiston tilaa.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä yksi puheenvuoro ja sen jälkeen vaihdetaan aihetta. Kun seuraavan puheenvuoron pyytjä ei ole salissakaan, niin sitten vaihdetaan aihetta.

11.58 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Oikein mukava kuunnella tätä keskustelua, jossa nousee hyvin esille tämä yhteinen huoli, mikä meillä on ympäristöstä, ilmastonmuutoksesta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisestä. Nämä ovat todellakin sellaisia aihealueita, joiden eteen meidän täytyy yhdessä tehdä töitä.

Pieni kommentti: Edustaja Karimäki oli huolestunut vaelluskaloista ja etenkin pienten vesivoimaloiden aiheuttamista haitoista. Tämä on todellakin hyvin aiheellinen huoli, ja ilolla on nyt otettu vastaan tieto siitä, että oikeusministeriö on valmistellut arviomuistion siitä, millä tavalla nykyinen vesilaki tukee vaelluskalakantojen kehittymistä. Tämä arviomuistio on hyvin tervetullut, ja sen pohjalta varmasti tullaan jatkamaan tätä keskustelua, miten vesilupien kautta voidaan tarkastella tehokkaammin vaelluskalojen tilannetta. Tämä on hyvä uutinen.

Budjettikirjasta yleisesti: On todellakin hienoa, että valtiovarainministeri Orpon johdolla on otettu käyttöön tämä kestävä kehityksen budjetointitapa ensimmäisten maiden joukossa maailmassa, ja tämä on herättänyt kovasti kiinnostusta myös kansainvälisillä kentillä. Voimme olla siitä hyvin ylpeitä. Kestävä kehityksen tavoitteiden ja toimenpiteiden edistäminen on oikea suunta resurssien viisaalle käytölle ilmaston ja luonnon sekä sosiaa-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

lisen oikeudenmukaisuuden huomioimiseksi yhteiskunnassamme. Tämä edellyttää juuri sitä, että kestävä kehityksen tavoitteet tuodaan budjettikeskusteluun ja budjettikirjaan. Näin nämä teemat tulevat käsitellyiksi läpileikkaavasti ja kuljetaan, tuetaan kestävämpää elämäntapaa.

Me tiedämme, että ihmiselämän luonnolle, ympäristölle aiheuttama kuormitus ei ole kestävällä pohjalla, ja me tiedämme, että tullaan tarvitsemaan merkittäviä muutoksia elämäntavassamme, jotta me saamme kestävämmän tulevaisuuden, ja näitä muutoksia tarvitaan hyvin nopeasti. Me näemme ja pystymme tutkimuksista todentamaan, miten ilmasto lämpenee, vesistöt kuormittuvat, resurssit niukkenevat, biodiversiteetti köyhtyy ja eläinlajien elintila kapenee. Näitä kysymyksiä ei ratkaista muuten kuin tarkastelemalla ympäristö- ja ilmastovaikutuksia laajasti osana kaikkea päätöksentekoa. Ja totta kai tämä ympäristöministeriön pääluokka on hyvin keskeinen, vaikka määrärahoissa mitattuna ei niin valtavan suurista summista aina puhutakaan.

YK:n ilmastokokous tosiaan viikonloppuna saatiin lopulta päätökseen Puolan Katowicessa. Oli ilo olla siellä mukana osana Suomen delegaatiota, Suomi todellakin siellä näkyi vahvasti. Tuloksena syntyi Pariisin ilmastopimusta toimeenpaneva sääntökirja, ja tätä tulosta on täällä ihan ansiosta kiitelty. Tämä on keskeinen työkalu siinä, miten Pariisin sopimuksella lopulta ilmastomuutosta saadaan hillittyä ja miten siihen pystytään sopeutumaan.

Kokouksen jälkimainingeissa täytyy sanoa, että on ihan selvää, että nimenomaan EU:lta odotetaan johtajuutta ilmastopolitiikassa ja Suomen kaltaisten maiden on näytettävä esimerkkiä EU:n sisällä. Tämä toki asettaa odotuksia Suomen tulevalle EU-puheenjohtajuuskaudelle, joka on meille valtava mahdollisuus ja valtava näytön paikka.

Ilmastopolitiikan, mitä tehdään, tulee pohjautua tutkittuun tietoon, faktoihin, ja sitähan meillä on saatavilla. IPCC:n huolestuttava erikoisraportti tästä 1,5 asteesta on ollut nyt hyvin esillä, ja myös Suomessa ilmastopaneeli tekee tärkeää työtä tarjotakseen päättäjille tietoa ilmastomuutoksen vaikutuksista. Sen takia on hyvin perusteltua ja tärkeää, että valtiovarainvaliokunta lisäsi tämän 150 000 euroa, jolla mahdollistetaan ilmastopaneelin sihteeristön palkkaus.

Meillä suomalaisilla on ihan ainutlaatuinen suhde luontoon, ja olemme etuoikeutettuja, koska meillä on näin upeat mahdollisuudet luonnossa liikkua. Sen takia nämä lisäykset kansallispuistoihin ovat tärkeitä ja erityisesti metsien monimuotoisuuden osalta Metso-ohjelman rahoitus, joka täällä onkin hyvin ollut esillä.

Puhemies Paula Risikko: Keskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään tässä vaiheessa.

Keskustelu keskeytettiin kello 12.04.

Keskustelua jatkettiin kello 20.41.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrytään jatkamaan keskustelua pääluokasta 35 eli ympäristöministeriön hallinnonalasta.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

20.41 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Valtion talousarvioehdotus sisältää hyviä asioita myös ympäristöministeriön pääluokassa. Suurissa kokonaisuuksissa asumisen ja ympäristönsuojelun asioissa on monelta osin päästy eteenpäin. Näiden suurien kokonaisuuksien ohessa parannusta on saatu myös moniin pienempiin asiakokonaisuuksiin. Nostan näistä esille muutaman.

On erittäin hyvä, että kansallispuistojen korjausvelan lyhentämiseksi on kohdistettu lisävaroja. Laaja kansalaispuistoverkostomme on meidän kansallisomaisuutta ja kansallisen ylpeyden aihe. Hyvä, että niiden kunnossapidossa ja korjausvelan lyhentämisessä nyt päästään eteenpäin.

Eteenpäin päästään myös Itämeren suojelussa ja yleisessä vesiensuojelussa. Tämä on hyvä asia; pidän oikein kohdennettua vesiensuojelua erittäin tärkeänä. Vesiensuojelusta, tai lähinnä epäonnistuneen vesiensuojelun jälkien korjaamisesta, minullakin on nyt erittäin konkreettista kokemusta viime kesältä Vihdin Enäjärveltä. Enäjärven huono tila, kuten monien muidenkin Uudenmaan huonokuntoisten vesistöjen tila, johtuu pitkälti vanhoista jätevesipäästöistä, mutta viime vuoden hellekesän äkisti heikentämä tilanne osoitti hyvin pitkäjänteisen ympäristönsuojelutyön merkityksen myös vanhojen, jopa kymmenien vuosien takaisten virheiden paikkaamisessa.

Arvoisa puhemies! Vapaaehtoisuuteen perustuva määräaikainen ja kohtuulliset korvaukset sisältävä Metso-metsiensuojeluohjelma on menestystarina, menestystarina, josta soisi otettavan mallia, jos uusia suojelujärjestelmiä tähän maahan jossain vaiheessa vielä luodaan. Onkin erittäin hyvä, että ohjelmaresurssit turvataan nyt myös ensi vuodelle.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjunnassa tarvittavia hiilinieluja vahvistetaan etenkin suomalaisella perinteisellä, hyvällä ja vastuullisella metsienhoidolla ja -käytöllä. Parhaimmillaan tämä sitoutunut hiili kyetään puurakentamisella varastoimaan rakennuksiin jopa sadoiksi vuosiksi. Kansantaloudellisen merkityksen lisäksi puurakentamisen lisäämisellä on siis vahva rooli myös hiilinielujen sitoman hiilen varastoinnissa rakennuksiin. Tätäkin taustaa vasten pidän erittäin tervetulleena sitä, että ilmastoystävälliselle puurakentamisen edistämishjelmalle on talousarviossa kohdistettu 2 miljoonaa euroa.

20.44 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ympäristöministeriön pääluokan budjettikeskustelussa ajattelin kahteen asiaan ottaa täällä kantaa.

Täällä on merkittävästi panostettu kansallispuistojen kehittämiseen, korjausvelan korjaamiseen. Täällä on laajasti otettu eri maakunnista näitä puistoja mukaan. Meilläkin Pirkanmaalla Helvetinjärvellä on aikamoinen korjausvelka, ja meitä edustajia myöskin kutsuttiin sinne patikoimaan syksyllä — se jäi vielä tekemättä, mutta eiköhän vielä tässä aika koita mennä porukalla myös tutustumaan sinne.

Tässä on yksi sellainen asia, jonka minä olen saanut luontomatkailijoilta myöskin kuulla, että kun meillä näitä uusia luonnonpuistoja, kansallispuistoja, perustetaan ja sitten myöskin kunnostetaan niitä vanhoja, niin saattaapi käydä niin, että osa näistä matkailijoista, jotka ovat paljon harrastaneet sitä luontomatkailua, toteaa, että pitää löytää uusi hiljaisempi alue, koska tämä matkailu metsässä, luonnonpuistoissa on lisääntynyt niin merkittävästi, että sellaiset, jotka ovat siellä tottuneet vuosikymmeniä käymään, eivät sovellukaan sitten niihin kyseisiin puistoihin, joissa iso, laaja matkailuvirta tulee ja bussilasteittain tulee väkeä patikoimaan. Elikkä he kokevat sen myöskin näin. Toki tämä on vain pieni osa kävijöistä, mutta tällainenkin puoli on tullut eteen, ja se pitää tietysti huomioida myöskin

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

niin, että tietysti meidän kaikkien käyttäjien, ketkä siellä kuljemme ja olemme, pitää arvostaa sitä, että ei ihan niillä grillipaikoilla sitten pidetä mitään isoja melskeitä.

Toinen asia, jonka otan tässä esille, on se, että täällä puhutaan paljon ympäristön- ja luonnonsuojelusta, ympäristönhoidosta, ja tässä yhteydessä on hyvä — vaikka huomenna vasta on maa- ja metsätalouden pääluokka, jossa itse maataloustuet tulevat keskusteluun — kuitenkin todeta se, että meidän täytyy varautua jatkossakin siihen, että me suomalaiset viljelijät pystymme aidosti sitouttamaan myöskin ympäristönhoito-ohjelmiin, niin että ympäristön hoito ja sillä tavalla myöskin kestävä kehityksen kautta kaikenlainen maatalouden yrittäminen on mahdollista. Tässä tulee tulevina vuosina haasteita, ja minä toivon, että me pystymme myöskin yhteisesti katsomaan jopa jo ensi keväänä sitten tulevaa, vuoden 20 budjettia. Hallitusneuvotteluissa, mitkä puolueet siellä sitten vastuullisesti hoitavatkaan ympäristöasioita, huolehdimme myös siitä, että tuleville vuosille myöskin maatalousyrittäjille ympäristönhoito-ohjelmiin sitoutuminen on todella mahdollista.

20.47 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Muutamia näkökohtia tähän talousarvioesitykseen, liittyen nimenomaan asuntopolitiikkaan ja asuntopoliittisiin kysymyksiin. Nythän aikaisemmin päivällä täällä salissa tämän YM:n pääluokan yhteydessä oli keskustelua asuntomarkkinoiden tilanteesta ja korkotuetun asuntorakentamisen, kohtuuhintaisen asuntorakentamisen, tilanteesta.

Oppositioista esitettiin näkemyksiä, että tämä niin sanottu 40 vuoden korkotukimalli ei ikään kuin vedä tarpeeksi nopeasti ja suhteessa muuhun asuntorakentamisen volyymiin nimenomaan täällä kasvukeskusalueilla, pääkaupunkiseudulla, myös muissa kasvukeskuksissa, sen osuus on liian pieni. No, tämä on tietenkin ihan selvä ongelma, ja nyt tässä vuoden alusta voimaan tulleiden lakimuutosten avullahan näitä tiettyjä ongelmia, mitä tässä 40 vuoden mallissa on ollut, on pystytty korjaamaan. Mutta kyllähän isossa kuvassa on kyse siitä, että nyt kun asuntorakentamisen vauhti on viime vuosina, viimeisen 3—4 vuoden aikana, ollut todella kovaa, varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla, niin tällaisessa noususuhdanteessa, sanotaan nyt suoraan, kun siellä yksityisellä puolella sitä rahaa tehdään, on aivan selvää, että silloin tällainen elementti kuin mikä tässä meidän asuntopolitiikan kokonaisuudessa on, tämä kohtuuhintaisten asuntojen rakentamisen tukeminen, ei luonnollisestikaan tällaisena aikana vedä niin hyvin.

Mitä tulee tähän niin sanottuun lyhyen korkotuen malliin eli tähän 10 vuoden korkotukimalliin, niin siihen esitettiin tiettyjä kriittisiä huomioita. Nyt ympäristövaliokunnassa saamme ilmeisesti pikapuoliin selvityksen sen toiminnasta. Sehän nyt on tässä jo kolmatta vuotta ollut käytössä. Sen tavoitteenahan oli se, että vuokrien hintataso näissä, tällä 10 vuoden korkotukimallilla tuetuissa asunnoissa, asettuisi sen 40 vuoden korkotukimallin ja markkinaehtoisien vuokran väliin. Siis asumisen hinta asettuisi näiden väliin. Ja on todellakin perusteltua arvioida, mitenkä tämä on toiminut. Omasta mielestäni tämä on ollut ihan hyvä elementti, jota on muun muassa Uuteenkaupunkiin toteutettu — tällaisen positiivisen rakennemuutoksen alueelle — jossa on ollut asuntojen äkillistä kysynnän kasvua. On rakennettu vuokra-asuntoja, ja se on ollut siellä hyvin toimiva elementti, ja uskon, että sitäkin meidän tulee kehittää eteenpäin.

Isossa kuvassa meidän asuntomarkkinoilla maan sisällä erot ovat aika nopeasti korkeasuhtanteen aikana kasvaneet, maan sisäinen eriytyminen on kasvanut. Meillä on, voi sanoa, kahdet asuntomarkkinat.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Toisaalta väestöä menettävillä alueilla asunnot eivät mene kaupaksi, uusia asuntoja rakennetaan todella vähän ja vanha, aikanaan julkisesti tuettu rakennuskanta, vuokra-asuntokanta, rappeutuu, sitä ei ylläpidetä. Tähän nyt tällä uudella lakimuutoksella jonkin verran toivon mukaan saadaan helpotusta, niin että kunnat ja kaupungit, jotka omistavat paljon näitä vuokra-asuntoja, pystyvät niitä ehkä purkamaan ja saamaan tilaa uudelle markkinaehtoiselle tuotannolle. Mutta kyllähän tämä isossa kuvassa on iso ongelma, koska jatkossa — esimerkkinä vaikka asunto-osakeyhtiö, joka sijaitsee pienessä kunnassa — on todella vaikea saada rahoitusta tällaisen asunto-osakeyhtiön ylläpitoon. Tämäkin ongelma olisi pystyttävä ratkaisemaan.

Toisaalta sitten taas näillä kasvualueilla asumisen hinta nousee ja varsinkin pienituloisille, ja keskituloisillekin, kotitalouksille kohtuuttomaksi. Tämä ongelma sitten näkyy monenlaisina muina kerrannaisvaikutuksina. Tästä syystä voidaan todeta, että tällä asuntorakentamisen buumilla, mikä nyt on ollut liikkeellä, on ollut myös negatiivisia kerrannaisvaikutuksia.

Toisaalta tämä on aiheuttanut myös sen, että asumistukimenot siellä asumisen tukemisen puolella ovat kasvaneet vähintäänkin yhtä nopeasti asumisen hinnan kanssa, ja ne asumistukimenothan kasautuvat nimenomaan Uudellemaalle. Pääkaupunkiseudulle maksetaan valtaosa yleisestä asumistuesta tällä hetkellä Suomessa. Tämä on mielestäni semmoinen ongelma, mikä ei silloin, kun tämä asumistukijärjestelmä luotiin, suinkaan ollut tavoitteena, vaan tavoitteena on ollut tasata näitä menoja. Tämä ei kuitenkaan ole kestävä, että asumistuen kasvuvauhti on niin suuri. Tässä tarvitaan suunnanmuutos, ja uskon, että seuraavalla vaalikaudella, kun tätä sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuutta katsotaan, meidän on pystyttävä siirtymään vuokra-asuntojen omistajien tukemisesta, [Puhemies koputtaa] asumisen tukemisesta kotien tukemiseen.

20.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ympäristöministeriön pääluokka on toki tärkeä, ja pitäisi olla niin, että ympäristöämme hoidamme hyvin. Ensimmäinen asia, mikä kiinnittää huomion, on tämä 3,7 miljoonan euron määräraha, jossa erilaisten kansallispuistojen ja muiden tällaisten alueiden hoitoon lisätään määrärahoja. Se on aivan oivallinen raha senkin takia jo pelkästään, kun tiedän, että monen tämmöisen kansallispuiston tai luonnonpuiston tai muun vastaavan alueen käyttö on lisääntynyt viime vuosina hurjasti, ja kyllähän nämä liikkumisalueet pitää saattaa sellaiseen kuntoon, että ne ovat turvalisia käyttäjille. Ihan oikein.

Ympäristöministeriön pääluokkaan kuuluu myös asuntorakentaminen, ja täällä monesti on puhuttu, että nyt on lama tulossa. Täällähan lukee asuntorahastokohdassa, että asuntorakentaminen on edelleen suhdannehuipussaan ja tänä vuonna rakennetaan noin 43 000 asuntoa ja ensi vuonna se laskee noin 40 000:een. Että eihän tämä nyt ainakaan vielä ole mikään valtava laman merkki, mutta laskeva suunta toki. Rakentamisesta kun puhutaan, niin se on totta, että täällä pääkaupunkiseudullahan markkina on kuumentunut, mikä näkyy hinnoissa, ja toivon mukaan sitten kun se laskukausi tulee, ei tapahdu romahdusta, koska sitten taas asuntovelalliset ovat ongelmissa, ja pahimmillaan, jos korko lähtee nousemaan, sitten ne ongelmat vasta alkavat. Sehän se on monen laman syy ollut ennenkin, että koronnousu on aiheuttanut velallisille valtavia ongelmia.

Se yksi asia, mitä toivoisin, arvoisa puhemies — näin joulun allahan saa esittää joulupukin konttiin toivomuksia, ja se lienee kohtuullista myös kansanedustajalle — on se, että ympäristöministeriö ihan aidosti alkaisi tutkia ja jonkun puolueettoman toimijan nimeäisi

siihen, että tutkittaisiin, miksi näitä homerakennuksia tässä maassa on niin valtavan paljon. Ihminen on käynyt jo kuussa ja tehnyt vaikka mitä ja tekoälyä suunnitellaan, ja silti jostakin lehdestä luin hiljattain, että täällä pääkaupunkiseudulla joku neljä vuotta vanha koulu oli pantu kiinni, kun siellä oli sisäilmaongelmia ja oppilaat reagoivat hyvin voimakkaasti. Oli pakko pistää pönkä ovelle. Neljä vuotta vanha koulu. Onko se sitten ilmastointilaitteista kiinni vai mistä se on se homma kiinni?

Eihän se voi olla näin, että sutta ja sekundaa tehdään ja sitten oletetaan, että veronmaksaja kaiken maksaa. Jos minä ostan vaikka autokaupasta huonon auton, joka ei toimi, niin kyllä sillä takuu on voimassa, ja parhaimmillaan antavat uuden, kun se entinen ei toimi, kun pysyy tiukkana. Kun näistä rakennushankkeista lukee tuolta lehdistä huonoja esimerkkejä, mitä on käynyt, kun on homeisia taloja ollut, ja mitä valtavia ihmiskohtaloita siellä on kärsitty, kun pahimmillaan joku on menettänyt terveytensä allergisoiduttuaan niin pahasti, että joutuu eläkeläiseksi työkyvyttömyyseläkkeelle, niin onhan se nyt kummallista, että meillä kuitenkin ollaan huippuhienossa teknologiamaa ja tällaista asiaa ei ole pystytty selvittämään.

20.55 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kuten aiemmin tänään jo debatissa totesin, on hieno asia, että valtiovarainvaliokunta teki ympäristöministeriön pääluokkaan monia hyvin perusteltuja lisäyksiä. Kuitenkin on hyvä muistaa, että kun tämä hallitus aloitti työnsä, se teki suhteellisesti kaikkein rajuimmat leikkaukset juuri ympäristön- ja luonnonsuojeluun ja kehitysyhteistyöhön. Näistä jättileikkauksista vain osa on nyt korjattu. Tämän asian merkitystä korostaa myös tänään julkaistu arvio Suomen luontotyyppien uhanalaisuudesta, josta ilmenee, että peräti melkein puolet Suomen luontotyypeistä on uhanalaisia.

Totean muutaman näistä valtiovarainvaliokunnan tekemistä lisäyksistä:

Valiokunta lisäsi ympäristöjärjestöjen määrärahaa 200 000 eurolla, kun hallitus oli esittänyt sen vähentämistä 100 000 eurolla. Tämä korjaus on todella tarpeen. Onhan tämän hallituksen aikana sälytetty ympäristöjärjestöille ja kansalaisille sellaisia tehtäviä, joita aikaisemmin ovat hoitaneet viranomaiset erityisesti ympäristölainsäädännön toimeenpanon valvonnassa. Mikäli hallituksen maakuntauudistusesitys toteutuu, tämä linja jatkuu vielä, että kansalaisille ja järjestöille sälytetään sellaisia laillisuusvalvontatehtäviä, joita aikaisemmin ovat viranomaiset hoitaneet.

On myös hyvä, että valtiovarainvaliokunta otti vaarin ympäristövaliokunnan toiveesta siitä, että ilmastopaneelille saataisiin sihteeristö. Maailman valtioissa on useita tällaisia ilmastopaneeleita, tieteellisiä asiantuntijapaneeleita, ja tietääkseni Suomen ilmastopaneeli on suunnilleen ainoa, joka on toiminut ilman vakituista sihteeristöä. Toivon, että tämä raha jää pysyväksi.

Suurimman määrärahalisäyksen valtiovarainvaliokunta teki kansallispuistojen määrärahoihin. Kuten ympäristövaliokunta toteaa, puistojen kävijämäärät ovat kasvussa. Kävijämäärät ovat kasvaneet kymmenessä vuodessa noin kaksinkertaisiksi. Pirkanmaalaisena olen erityisen iloinen 150 000 eurosta Helvetinjärven ja 300 000 eurosta Seitsemisen kansallispuistojen kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen. Tämä ajoittuu hyvin, koska Seitsemisen kansallispuisto täyttää neljän vuoden päästä 40 vuotta. Tämä on kuitenkin vain kymmenesosa siitä korjausvelasta, joka kaiken kaikkiaan on Metsähallituksen vastuulla olevissa retkeily- ja kansallispuistorakenteissa, minkä lisäksi tulee vielä 70 miljoonan korjausvelka kulttuuriperintökohteissa.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

No toinen asia: Debatissa jo totesin, että Suomen neuvottelutiimi ministeri Tiilikaisen johdolla toimi hyvin Katowicen ilmastokokouksessa. On hienoa, että Suomi oli siellä mukana niin sanotussa High Ambition Coalitionissa eli niiden maiden joukossa, jotka totesivat, että maiden päästötavoitteiden kunnianhimoa pitää nostaa. Sekin on hyvä asia, että pääministeri Sipilän aloitteesta puolueet nyt neuvottelevat Suomen oman ilmastokunnianhimon nostamisesta, mutta mikään ei olisi estänyt aloittamasta tätä jo aikaisemmin. Jo kolme vuotta sitten, kun solmittiin Pariisin sopimus, oli selvää, että Suomen ja EU:n ja minäkään maailman maan päästösitoumukset eivät riitä pitämään ilmastomuutosta alle kahden asteen saati puolentoista asteen tuntumassa. Tähän asti hallitus on kieltäytynyt keskustelemasta päästötavoitteiden tiukentamisesta. Hyvä, että se nyt alkaa, mutta tämä olisi todella ollut tähdellistä jo aikaisemmin, ja hallitus ei ole edes saanut aikaan vähennysohjelmaa fossiilisten polttoaineiden käyttöä suosiviin tukiaisiin, jotka budjettikirjan mukaan ovat yli miljardin euron suuruusluokkaa. Kaiken kaikkiaan valtiovarainministeriön laskelman mukaan ympäristölle haitalliset tuet, joita budjettikirjaan sisältyy, ovat yli kahden miljardin. Tämän kuitenkin luulisi olevan helpoimmasta päästä keinoja edistää ilmastonsuojelua ja ympäristönsuojelua.

Arvoisa puhemies! Vielä totean sisäilmaongelmista:

Edustaja Eloranta, joka laillani myös kuuluu kansanedustajien sisäilmaryhmään, puhui perheistä, jotka ovat joutuneet todella kurjaan tilanteeseen, kun koti on sairastuttanut perheen. Tämän hallituksen aikana pieni määräraha, jolla pahimmassa tilanteessa olevia perheitä on kyetty auttamaan, on poistettu. Tämä määräraha olisi syytä palauttaa.

Edustaja Hoskosen kanssa huomaa olevani samaa mieltä siitä, että todella meidän rakentamisessa on paljon pielessä. Me tarvitsemme rakentamisen lainsäädännössä vastuukysymysten selventämistä, niin että se, joka tekee sutta ja sekundaa, oikeasti sitten vastaa korjaamisen kustannuksista eikä hänen asiakkaansa.

Toinen asia, mitä tarvitsemme, on se, että meidän terveydenhoitojärjestelmä tunnistaa ja tunnustaa nämä sairaudet todellisiksi eikä kohtelee ihmisiä kuin he olisivat luulosairaita pinnareita, jolloin käytännössä aivan liian moni joutuu suunnilleen puille paljaille — menettää työpaikkansa, [Puhemies koputtaa] koska työpaikalla ei voi tehdä töitä, mutta ei kuitenkaan saa sosiaaliturvaa.

21.01 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kahden edustaja Hassin asiaan nyt kyllä kiinnittänyt erityisesti huomiota.

Ensinnäkin oppositio ja erityisesti vihreät ovat sanoneet koko ajan, että tällä vaalikaudella olisi leikattu ja heikennetty ympäristöpuolen asioita. Ei todellakaan näin ole, sillä kaikki, mitä on aikaisemmin ympäristöpuolelle satsattu, uusia suojelualueita, uusia toimenpiteitä, uusia Metso-alueita — ei mitään niistä ole purettu. Eli kaikki, mitä on aikaisemmin tehty, ovat jo olemassa. Ainoa, mitä tämän vaalikauden alussa oli, oli se, että lisää tämmöisiä kohteita ei perustettu, eli tämä on olennainen ero siihen, mitä te olette tuoneet esille.

Toinen asia sitten, tämä Luova. Kun sanotaan, että valvontaa tulee nykyistä enemmän kansalaisjärjestöille — ei todellakaan, vaan Luovassa on tarkoitus, että siinä keskitytään jo tekovaiheessa siihen, että kaikissa päätöksissä on yleinen etu valvottu hyvin laajasti paremmin kuin nykyään.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

21.03 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Maijala sekoitti nyt kaksi asiaa. Minä puhuin määrärahalleikkauksista, edustaja Maijala puhui siitä, että Metso-suojeluohjelman alueet eivät ole pienentyneet. Molemmat näistä ovat totta.

Mitä tulee sitten yleisen edun valvontaan ympäristölupapäätöksiä tehdessä, niin ainahan on ollut niin, että viranomaisten velvollisuus on ollut tehdä lakien mukaisia päätöksiä, mutta siitä huolimatta päätösten laillisuuden valvontaa on tarvittu. Esimerkiksi korkein hallinto-oikeus on selvästi lausunnoissaan todennut, että tätä tarvitaan edelleenkin, ja se on yksi oikeusvaltion toiminnan kulmakiviä.

21.04 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kohta puhun noista, mitä tässä budjetissa varsinaisesti esitetään ja meillä hyväksyttäväksi tulee.

Mutta vielä päästövähennyksistä, ilmastotavoitteista, miten eri hallitukset ovat näitä linjanneet. Näitä tavoitteitaahan on siis kiristetty, niin että pystyttäisiin ilmastomuutosta hillitsemään, Sipilän hallituksen aikana. Viime hallituksen aikanaan ei saatu tavoitteita näissä kiristettyä Suomen osalta, vaan edellisen keskustajohtoisen hallituksen aikana näitä päästövähennyksiä ja ilmastotavoitteita Suomen osalta silloin laitettiin eteenpäin. Mutta tämä siitä.

Mikä tässä budjetissa on erityisen hyvää, on nyt, että kansallispuistojen korjausvelan vähentämistä, mistä on tullut todella paljon palautetta, tehdään nyt. Metsähallituksen luontopalveluihin lisätään rahoitusta 1,9 miljoonaa euroa. Erityisen tärkeätä on tuosta meidänkin alueelta huomioda, että tälläkin rahalla reittejä lisäkunnostetaan muun muassa Hiidenportin ja Oulangan kansallispuistoissa ja Oulujärven ja Kylmäluoman retkeilyalueella. Nämä ovat saaneet kiitosta alueelta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään puhujalistaan.

21.05 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Itämeren alueeseen kohdistuu lähi-vuosina erilaisia muutospaineita, jotka edellyttävät ennakointia ja yhteiskuntien sopeutumis- ja kantokykyä sekä kansainvälistä ja alueellista yhteistyötä. Meriympäristön hyvä tila, elinvoimainen meriluonto sekä luonnon monimuotoisuus ovat edellytys Itämeren ja sen luonnonvarojen käytön kestävyydelle.

Itämeren ja sisävesien ravinne- ja kiintoainekuormitusta on saatu alennettua viime vuosikymmeninä toteutetuilla vesien- ja merenhoidollisilla toimilla. Kuormitushistoria ja nykyinen kuormitus eivät kuitenkaan mahdollista sisä- ja rannikkovesien hyvän tilan saavuttamista vuoteen 2027 mennessä ilman lisätoimenpiteitä. Tämä on hienosti ymmärretty tässä talousarviossa. Hallitus esittää vesiensuojelun tehostamisohjelman käynnistämistä 15 miljoonan euron lisämäärärahalla. Näen erittäin tärkeänä Itämeren vedenalaisen meriluonnon kartoitusohjelman jatkamisen. Tällä on saatu jo nyt erittäin hyviä tuloksia aikaiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Metsähallituksen vastuulla olevien kohteiden määrä kasvaa jatkuvasti. Mielestäni määrää ei tarvitsisi enää kovin paljon eduskunnan puolelta kasvattaa, koska niihin liittyvät myös niiden ylläpitokustannukset. Pidän erittäin hyvänä, että muun muassa Patvinsuon ja Ruunaan luonnonsuojelualueen kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen osoitetaan nyt 250 000 euroa. Uskon, että tämä raha on tarpeeseen. Seuraavaksi kohteena tulee olla myös Kolin kansallispuisto, joka on Suomen neljänneksi suosituin kansallispuisto.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Pidän hyvänä, että vesien ja ympäristön hoidon edistämiseen esitetään lähes 7 miljoonaa euroa enemmän kuin tälle vuodelle. Tästä saavat osansa myös Onkamojärvet, mikä luo erittäin hyvää jatkuvuutta alueella jo tehdyille tärkeälle työlle.

Avustuksella tuetaan myös vaelluskalojen luontaista lisääntymistä parantavia vesien kunnostushankkeita, mitä pidän erittäin tärkeänä. Esimerkiksi Saimaan lohikalojen ystävät selvittävät luontaisia kutualueita Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Savossa, ja tämä on erittäin tärkeää työtä.

21.07 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ensiksi kiitos todellakin ympäristöministeriölle ja ennen kaikkea ympäristöministerille tästä kyseisestä esityksestä, että olemme saaneet nyt hyviä määrärahalisäyksiä tähän ympäristöpuolen kokonaisuuteen.

Ensinnäkin Metsähallitus-puolelle saatiin tärkeät korjausvelkarahat. Meille lappilaisille nämä ovat todella tärkeitä, sillä matkailu on meille hyvin merkittävä elinkeino, ja Metsähallituksen hallinnoimat alueet, erityisesti kansallispuistot, ja niiden ylläpito on todella tärkeää. Se, että siellä on kaikki olennaiset asiat kohdallaan, on kaiken a ja o.

Savukoskelaisena olen tietysti todella kiitollinen siitä, että Nuorttijoen sillalle saatiin rahat. Se todella tarvitaan, että lähellä rajavyöhykettä päästään kulkemaan joen ylitse.

Metsähallituksella on paljon muitakin suojelualueita kuin pelkät kansallispuistot. On todella iso alue, mitä tällä hetkellä hoidetaan Metsähallituksen elikkä valtion rahoilla. Yksi näistä kohteista on Korouoma Posiolla. Siinä on kohde, jonka käyttömäärä on koko ajan lisääntynyt. On jääkieppeilykohde, semmoisena tunnettu alue, ja nyt on alettu esittää, että olisi todella hyvä, että siitä tulisi kansallispuisto. Rahaa siihen ei kovinkaan paljoa tarvittaisi. Se on olennainen ja tärkeä asia, että Korouoma on jo nyt valtion hallinnoimaa aluetta. Siellä on monia Metsähallituksen rakennelmia jo olemassa. Ainoastaan status pitäisi muuttaa. No, varmasti sen jälkeen pieniä kustannuksiakin tulisi, mutta moneen muuhun kansallispuistoon nähden kyse on aika pienestä summasta, mitä sinne tarvittaisiin lisää rahaa. Lähinnä, että status saataisiin sinne muutettua, eli Korouoma Posiolla.

Sitten seuraava kokonaisuus, homekoulut. Homeasioista on puhuttu todella paljon. Minusta olisi todella tärkeää nyt, että tämä homeasia otettaisiin ihan vielä entistä isompana asiana julkisuuteen. Nimittäin lähes jokaisessa suomalaisessa kunnassa ovat homekoulut puheissa. Kyse on varsinkin pienistä kunnista. Itse kun olen Savukoskelta, meidän Savukoskella, niin kuin monessa muussakin lappilaisessa pienessä kunnassa, pitäisi rakentaa uusi koulu. Useampi miljoona euroa pitäisi laittaa koulun rakentamiseen homeongelman takia. Jokaisessa kunnassa on sama ongelma. Tämä on valtakunnallinen, todella iso asia, mikä pitäisi nyt nostaa todella isoksi tekijäksi ja keskustelunaiheeksi, mitä tämän homman kanssa tehdään. Eihän siitä tule mitään, että pienet kunnat menevät konkurssiin koulujen homeongelman takia.

Energia-asioista on myöskin puhuttu tässä ympäristöpuolella, mikä on todella tärkeä asia. Siinä olisin toivonut, että tutkimukseen ja kehittämiseen olisi varattu vielä entistä enemmänkin rahaa. Tietysti tämä on tuolla TEMin, työ- ja elinkeinoministeriön puolella oleva asia, mutta että myöskin ympäristöpuolelle saataisiin rahaa, koska Suomessa, erityisesti muun muassa Lappeenrannassa — Lappeenrannassa olemme käyneet sekä ympäristövaliokunnan että liikenne- ja viestintävaliokunnan kanssa vierailmassa, tutustumassa yliopiston toimintaan — on todella hienoja suunnitelmia siitä, miten me saisimme Suomessa kehitettyä energia-asioita ympäristöystävällisesti, aivan huippuasiana. Meidän pitäi-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

si näihin kiinnittää todella paljon huomiota, sillä näitten avulla me pystyisimme pelastamaan erittäin paljon ympäristöasioita eteenpäin. Iso, merkittävä asia.

Ja sitten vielä: Äsken käytiin keskustelua edustaja Hassin kanssa — niin kuin monen muunkin kanssa täällä salissa olen keskustellut — siitä, että on sanottu, että meillä tällä vaalikaudella olisi ympäristöasioita heikennetty, on leikattu määrärahoja ja näin pois päin. Mutta eihän se määrärahojen leikkaaminen tarkoita sitä, että mitään olemassa olevaa suojelua olisi heikennetty, vaan se määrärahojen leikkaaminen on tarkoittanut vain ja ainoastaan sitä, että uusia suojelukohteita ei ole perustettu. Siis ympäristöasiat ovat pysyneet vähintään entisellä tasolla edellisiin kausiin nähden. Eli mitään ei ole heikennetty. Nyt sitten kun on Suomen taloutta saatu kokonaisuudessaan parannettua, myös näitä määrärahoja, muun muassa Metsoa, on nyt sitten saatu parannettua.

Olemme tällä vaalikaudella parantaneet siis hyvin monia asioita sen jälkeen, kun vaan Suomen talousasia on saatu ensin kuntoon. Suomen talousasiahän on nytten saatu kuntoon elikkä velan selkä on saatu taitettua, jolloin voimme kiinnittää entistä paremmin huomiota myöskin ympäristöasioihin.

21.13 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Maapallo ei ole lahja vanhemmiltamme vaan lainassa lapsiltamme. Tuo vanha, intiaanien tuttu sanonta sopii hyvin ilmastopolitiikan ohjenuoraksi. Me kaikki tiedämme, että Suomen on oltava hiilineutraali ja päästävä jopa negatiiviseen hiilitaseeseen. Lämpenemisen pysäyttäminen globaalisti 1,5 asteeseen on välttämätöntä, jotta meidän pallomme kestää ja säilyy. Ei ole yhdentekevää, miten ilmastomuutosta hillitään. Me tarvitsemme tähän koko ihmiskunnan osaamisen ja parhaat voimavarat, jotta pystymme löytämään ne ratkaisut, joilla ilmastomuutosta suitsitaan sekä ekologisesti että sosiaalisesti kestävällä tavalla.

Usein kysytään, miksi Suomen pitää tehdä enemmän ilmastopolitiikassa, miksi meidän pitää olla kärjessä. Sitä keskustelua käytiin täällä tänään aikaisemmin debatin yhteydessä. Mutta se on oikeastaan itsestäänselvää. Jos me olemme vuotavassa veneessä, niin ei silloin kysytä, kuka äyskäröi, vaan silloin kaikki tekevät sen, minkä pystyvät, ja ne, jotka ovat vahvempia, jotka ovat voimakkaampia, tekevät vielä enemmän kuin ne, jotka ovat heikompia. Suomi taloutena ja maana on kuitenkin se vahvempi, ja kyse on siitä, että jonkun pitää olla myös edelläkävijä niissä asioissa.

Me tarvitsemme laajaa muutosta kohti ympäristöystävällisempää yhdyskuntarakennetta, uutta lähestymistapaa tuotantoon, kuluttamiseen ja liikkumiseen. Ja lisäksi me tarvitsemme kulttuurista muutosta, joka veisi meitä kohti vähemmän aineellisia hyödykkeitä kuluttavaa elämäntapaa. Olipa kyse maankäytöstä, asumisesta tai liikenteen ratkaisuksista, niiden on edistettävä ilmastomuutoksen hillintää. Joukkoliikenne, kevyt liikenne, tiiviit asuin- ja työssäkäyntialueet ovat keskiössä, ja tavoitteena pitää olla päästötön liikenne. Energiasta voisi puhua paljon, siitä, miten sen pitäisi olla kestävä, ja siinä meillä on myös lisää haasteita.

Mutta kun me mietimme näitä asioita, niin meidän on osattava rakentaa se malli sillä tavalla, että se on myös sosiaalisesti kestävä. Tässä toivoisin, että me osaisimme paremmin yhdistää erilaisia politiikkoja, vaikkapa työllisyyspolitiikan ja ilmastopolitiikan, koska uskon, että Suomi korkean teknologian maana ja korkean ympäristöosaamisen maana voisi löytää vaikkapa merkittäviä vientimahdollisuuksia ilmastomuutosta hillitsevista innovaatioista.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Pari sanaa sitten vielä kansallispuistoista ja retkeilyalueista: Ne ovat myös olleet sellainen alue, jossa me oikeastaan olemme osanneet yhdistää työllisyyspolitiikkaa ja ympäristöpolitiikkaa. Elikkä meillä on ollut hankkeita, joissa työllistämistöinä — niin kuin Lapis-ssa sanotaan: ryskätöinä — on tehty esimerkiksi reitistöjä kansallispuistoihin. Meillä tälläkin hetkellä käytetään vankityövoimaa tiettyntyyppisissä korjauksissa, ja on monta muuta asiaa. Ja näitä tämäntyyppisiä yhdistelmiä meidän pitäisi osata etsiä enemmän, koska itse asiassa tuo ympäristöministeriön budjetin pääluokka [Puhemies koputtaa] on oikeastaan aika luvattoman pieni.

21.16 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Tänään on julkaistu luontotyyppien uhanalaisuuden kartoitus eli ”punainen kirja”. Suomi ei ole onnistunut pysäyttämään luonnon köyhtymistä. Jopa puolet luontotyypeistämme on uhanalaisia. Lajien kirjoa uhkaavat ennen kaikkea metsien uudistus- ja hoitotoimet, ojitus, pellonraivaus sekä rakentaminen ja vesien rehevöityminen. Etelä-Suomessa on selvästi enemmän uhanalaisia luontotyypejä kuin Pohjois-Suomessa. Uhanalaisuutta on perinnebiotoopeissa, metsissä, Itämeren rannikolla ja suoluonnossa. Tämä selvitys edellyttää meiltä paljon vaikuttavampaa työtä luonnonsuojelun puolesta. Tarvitaan enemmän pehmeitä metsänkäsittelymenetelmiä, lisää suojelualueita ja tukea perinnemaisemien hoitoon.

Luonnonsuojelualueiden hankinnan määrärahoja on lisättävä tuntuvasti. Valitettavasti Sipilän hallitus on ne puolittanut ja soidensuojeluohjelma on lakkautettu. Nyt saatujen tulosten valossa tämä on kestänyt. Tarvitaan pikaista panostusta Metso-ohjelmaan, soiden suojeluun ja ennallistamiseen, kosteikkoihin, perinnebiotooppeihin ja vieraslajien torjuntaan. Hyvää on se, että hallituksen budjetissa Itämeri ja vesiensuojelu saavat 15 miljoonaa euroa vesiensuojelun tehostamisohjelman merkeissä. Emme halua leväpuuroa lapsille, vaan Itämeren, jossa voi uida kauniina kesäpäivinä.

Jokaisella alueella on omat haasteensa. On tärkeää, että myös Uudellamaalla on hanke, jossa haetaan täsmätoimia maatalouden ravinnevalumien vähentämiseksi yhteistyössä maataloustuottajien kanssa. Uusia vesiensuojelukeinoja, kuten ravinnekierrätystä, on edistettävä. Ravinteita sitovien alus- ja kerääjäkasvien käyttöä on suosittava. Hyviä kokemuksia on saatu myös peltojen kipsauksesta. Kipsi sitoo pellon fosforia.

Uudellamaalla on joitakin tiloja Vantaanjoen valuma-alueella kipsinlevityshankkeiden piirissä, mutta tarpeita on paljon laajemminkin, jotta kipsinlevitys ja monet muut toimet tulevat yhä useamman viljelijän ulottuville. Maaperän kuntoa ja hiilivarantoja parantavat uudet kierrätyslannoitteet esimerkiksi metsäteollisuuden sivuvirroista jalostettuina ovat niin ikään tärkeä keino vähentää keinolannoituksen käyttöä.

Pienvedet ovat tärkeä osa Suomen luonnon monimuotoisuutta. Ne tarjoavat elinympäristöä monille elijöille, muun muassa kaloille, linnuille ja hyönteisille. Täysin luonnontilaisia pienvesiä on valitettavan vähän jäljellä, ja suurin osa luonnontilaisista pienvesistä on säilynyt kansallispuistoissa ja suojelualueilla. Ihminen on muokannut ja rakentanut ympäristöään, perannut jokia, putkittanut pieniä virtavesiä ja rakentanut vaellusesteenä toimivia voimaloita. Suomessa on yli 200 vesivoimalaa, ja erilaisia kalojen vaellusesteenä toimivia patoja on tuhansia. Patojen rakentamisella ja vesiensäännöstelyhankkeilla on aiheutettu huomattavaa haittaa Suomen kalakannoille ja vesiluonnolle laajemminkin.

Uhanalaisten vaelluskalojen suojelemiseksi on toteutettu kalatiestrategia. Kalateiden mahdollistama vaelluskalojen nousu jokeen auttaa vahvistamaan niiden kutemismahdollisuuksia eli luontaista lisääntymistä. On olennaista nopeuttaa kalateiden rakentamista. Toi-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

saalta Uudellamaalla on erityisen paljon pienvoimaloita ja vaellusesteitä, jotka eivät ole kalatiestrategian kärkihankkeissa.

Minivoimaloiden ja patojen purku voi olla varteenotettava vaihtoehto kalatielle. Erityisesti Uudellamaalla on lukuisia tällaisia kohteita. Ne pitäisi systemaattisesti selvittää Uudenmaan pienvesistöselvityksen yhteydessä. Patojen purkamisesta koituvia hyötyjä ja haittoja ei ole selvitetty missään, ja Uusimaa olisi sopiva ensimmäinen pilottikohde selvityksille.

Vesilakia on uudistettava siten, että kalatalousvelvoitteet koskevat myös vanhoja voimaloita. Oikeusministeriöstä on juuri valmistunut tärkeä selvitys kalatalousvelvoitteen määrittämisestä vesitalousluvan haltijalle. Selvityksen pohjalta lainsäädännön muutokseen voidaan ryhtyä heti.

21.22 Juha Pylväs kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pidän varsin hyvänä, että valiokunta on esittänyt 2 miljoonaa euroa puurakentamisen ohjelman jatkamiseen. Rahoituksen turvin on mahdollista toteuttaa kehitystyötä liittyen muun muassa puun käytön erityiskysymyksiin tiivistyvien kaupunkien rakentamisessa ja suurten puurakenteiden käytössä, alueellisten osaamiskeskittymien muodostumiseen sekä lisätä muuttuneisiin rakennusmääräyksiin liittyvää viestintä- ja koulutustyötä. On tärkeää puurakentamisen osalta, että sillä tulee edistää uudis- ja täydentämisrakentamista. Voin olla samaa mieltä valiokunnan kanssa myös siinä, että tässä korostetaan saavutettavia myönteisiä ilmasto- ja terveysvaikutuksia. Hiilensidonnan kannalta puun käytön pitäisi kohdistua mahdollisimman pitkäikäisiin tuotteisiin, kuten puurakentamiseen.

Tärkeä on myös parlamentaarisen valmistelutyönä käynnistetty maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistus, jossa tarkoituksena on vastata toimintaympäristön muutoksiin, joita ovat muun muassa ilmasto- ja energiakysymykset, aluerakenteen erilaisuus ja väestömuutokset, kaupunkiseutujen kasvu ja kaupungistuminen, liikkumisen murros sekä digitalisaatio ja muutokset hallintorakenteissa. Hyvän elinympäristön turvaamiseksi kehitetään keinoja sekä kasvavien kaupunkiseutujen sekä väestöltään vähenevien alueiden suunnittelun parantamiseen. Erinomainen valmistelussa oleva asia.

Lisäksi, kuten valiokunta on nostanut esille ja täällä salissakin on jo useampaan kertaan tänä iltana keskustelussa ollut, tärkeä asia on tämä rakentamisen laadun parantaminen, johon valiokunta on kiirehtinyt tätä Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelman toimeenpanoa. On surullista, että meidän rakentamisen taso on jotenkin heikentynyt, että muutama vuosi peruskorjauksen jälkeen rakennus on käyttökiellossa tai siellä on vakavia sisäilmaongelmia. Tämä ei ole kestävä kehitys eikä rakentamista missään nimessä, että siinä mielessä on tärkeää panostaa terveisiin tiloihin.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä lopuksi nostaisin yhden asian esille. Kotikuntani naapurikunnassa Nivalassa sijaitsee Hituran kuparikaivos, vanha kaivos, jonka toimija meni konkurssiin, ja tämän kaivoksen lopputyöt jäivät pahasti vaiheeseen. Nyt on sitten esitetty tässäkin budjetissa tämän Hituran kaivoksen sulkemisen toiseen vaiheeseen 16,3 miljoonaa euroa, jolla näitä kaivostoiminnan lopettamiseen liittyviä, luontoakin vakavasti uhkaavia asioita pystytään laittamaan kuntoon. Tämä on erittäin hyvä määräraha.

21.25 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan hiukan täällä salissa päivällä käytyä keskustelua ilmastopolitiikasta.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Suomalainen metsänomistaja on merkittävä päättävä koskien maamme hiilipäästöjä ja hiilinieluja, merkittävä päättävä päättäessään omasta metsästään, sen käytöstä ja hoidosta. Keskimääräinen suomalainen metsänomistaja omistaa metsää noin 30 hehtaaria. Tällaiseen metsätilaan varastoituu hiilidioksidia ilmakehästä noin 66 tonnia vuodessa. Metsänomistaja on paljon vartijana verrattuna moneen sellaiseen suomalaiseen, jolla omaa metsää ei ole. Metsänomistaja tuottaa arvokkaita ekosysteemipalveluita.

Metsän uudistamisesta ja puuston kasvukunnosta ja siten hiilensidontakyvystä kannattaa pitää huolta ilmastonkin kannalta. Meidän pitäisi kannustaa niitä metsänomistajia, jotka eivät tällä hetkellä hoida metsiään, hoitamaan omia metsiään nykyistä paremmin. Osa talousmetsästä näyttää unohdetun — unohdetun kokonaan oman onnensa nojaan.

Puurakentaminen on hyvä keino sitoa hiiltä pitkäksi aikaa. Me tiedämme perinteisesti rakennettujen hirsitalojen kestävän satoja vuosia. Jotta jatkossakin olisi käytettävissä sopivaa puuta, talousmetsiä on hoidettava hyvin, ja siihen tarvitaan Suomessa kannusteita.

Arvoisa puhemies! Kiitän valiokuntaa määrärahasta kansallispuistojen ja retkeilykohteiden rakenteiden korjaamiseen. Kuten täällä on todettu jo useaan kertaan, kävijämäärät ovat kasvaneet ja käytön lisääntyessä rakenteet kuluvat entistä nopeammin, jolloin huoltoa ja kunnostusta pitää lisätä. On tärkeää, että laatu meidän retkeilyalueilla ja puistossa säilyy korkealla eikä rakenteiden heikon kunnan vuoksi satu vahinkoja.

Iloitsen kovasti niistä pienistä kunnostuskohteista, joita viime vuosina on kotialueellemme saatu. Esimerkiksi Konttaisen portaat saavat nyt kohennusta, ja sitten Hossan kansallispuiston Julman-Ölkyn paikoitusalue on lisääntyneen kävijämäärän vuoksi käynyt auttamattomasti pieneksi, ja sekin tulee nyt sitten kohennettua ja laajennettua.

Otan vielä tämän kansallispuistoasian eli statuksen korottamisen retkeilyalueesta kansallispuistoksi, niin kuin edustaja Majjala tuossa äsken puhui. Hossan kansallispuisto on siitä erinomainen esimerkki, tosin tuohon Hossan kansallispuistoon sisältyy myöskin tämä juhluvuoden kansallispuiston status ja sen kautta tunnettavuus. Kannatan oikein lämpimästi Korouoman muuttamista retkeilyalueesta kansallispuistoksi. Tämä upea rotkolaakso kyllä täyttää kansallispuiston vaatimukset. Tämä uusi puisto vahvistaisi meidän alueen luontomatkailualueetta, lisäisi kansallispuistojen maan näkyvyyttä.

Mutta sitten otan vielä kansallispuistoista seuraavan statuksen noston. Eli Metsähallitus on tehnyt laajan selvityksen Oulanka-Paanaajärvi-kansallispuistoparin nostamiseksi Unescon maailmanperintökohteeksi. Tämä Kuusamossa Suomen puolella ja sitten Pohjois-Vienassa, tuolla Venäjän puolella, sijaitseva puistopari on sikäli hyvä kohde, että se on kahden valtion mailla oleva kohde, ja se silloin vaatisi valtioiden välisen sopimuksen. Nyt näyttää siltä, että Venäjän puolelta tulevien viestien mukaan siellä on yhteinen ymmärrys, että tätä tulisi viedä eteenpäin, ja minulta kysytään, miksi Suomesta ei tule vastausta. Toivoisin, että tämä Unescon maailmanperintökohde -hanke etenisi hyvässä yhteisymmärryksessä kahden valtion kesken. — Kiitos.

21.30 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tänään julkistettu Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointi on karua luettavaa. Lähes puolet luontotyypeistämme on uhanalaisia. Etelä-Suomen luontotyypeistä uhanalaisia on lähes 60 prosenttia, ja Pohjois-Suomessa luku on 32 prosenttia. Kaikkein uhanalaisimpia ovat perinnebiotyypit, jotka kaikki ovat vaarassa hävitä. Metsien luontotyypeistä kolme neljäsosaa ja soista 57 prosenttia on uhanalaisia. Nämä ovat hätkähdyttäviä lukuja ja vaativat kiireellisiä toimia. Kuten edustaja Karimäki edellä hyvin kertoi, tärkeimmiksi luontotyyppien uhanalaistumisen

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

syiksi arvioitiin metsätalouden toimet, ojitus, pellon raivaus, rakentaminen ja vesien rehevöityminen. Myös ilmastonmuutoksen merkitys on lisääntynyt, ja kaikkein merkittävimmäksi on todellakin metsätaloustoimenpiteet. No, se on tietysti hyvä, että silloin kun syyt tunnetaan, on myös helppo ryhtyä korjaustoimiin siinä, mihin suuntaan ympäristö-, luonnonsuojelu- ja metsäpolitiikkaa tulisi suunnata. Tämä tuore luontotyyppien uhanalaisuusraportti alleviivaa entisestään sitä tarvetta, että luonnonsuojeluun tulee panostaa nykyistä enemmän. Sinänsä se ei ole yllätys, sillä olemme jo aiemmin tienneet siitä, miten monimuotoisuus hupenee koko ajan.

Valitettavasti kuitenkin tämä hallitus on karkeasti ottaen puolittanut luonnonsuojelun rahat. Koko luonnonsuojelun rahojen kehystaso oli edellisellä hallituskaudella ensin 38 miljoonaa, ja sitten me vihreät saimme neuvoteltua siihen tasokorotuksen, jolloin se nousi 53 miljoonaan, kun taas nykyinen hallitus ensi töikseen leikkasi summan 18,5 miljoonaan, mutta onneksi sitä nyt on pikkuhiljaa korotettu niin, että se viime vuonna nostettiin 26,6 miljoonaan. Hallitus on kuitenkin joutunut myöntämään, ettei Suomi pysy YK-sitoumuksessaan pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden hupenemisen vuoteen 2020 mennessä.

Kun edustaja Maijala tässä nosti esille sen, että me olemme kritisoineet sitä, että luonnonsuojelun taso on heikentynyt, että kuinka se voi olla heikentynyt, kun yhtään suojelualuetta sinänsä ei ole purettu vaan ongelmana on ollut se, että niitä ei ole perustettu samaan tahtiin kuin ennen, niin ongelma tulee juuri siitä, kun me tiedämme, että monimuotoisuus koko ajan hupenee. Me tarvitsemme toimia, jotta me voimme ylläpitää luonnon monimuotoisuutta, sitä lajikirjoja, luontotyyppien kirjoja. Me tarvitsemme ennallistamistyötä: esimerkiksi perinnebiotoopeista todellakin tässä tämänpäiväisessä arvioissa todettiin, että niitä kaikkia uhkaa häviäminen. Ne vaativat aktiivisia hoitotoimia, ja se vaatii resursseja yhtä lailla kuin rakentaminen. Ojitukset uhkaavat meidän luontoamme. Silloin meidän täytyy panostaa koko ajan lisää, jotta se monimuotoisuuden taso säilyisi edes ennallaan. Tällä hallituskaudella se ei ole säilynyt, ja todella hallitus on joutunut myöntämään, että se ei tähän YK-sitoumuksen pääse. Luonnonsuojelupanostusten tarpeellisuutta kasvattavat entisestään ne suuret metsienhakkuutavoitteet, mitä on asetettu. Ne ovat uhka monimuotoisuudelle. Sen takia silloinkaan, kun vanhoja suojelalueita sinänsä ei ole purettu, ei ole päästy edistämään asiaa sillä tahdilla, että pystyisimme pitämään luonnon monimuotoisuuden samalla tasolla, puhumattakaan siitä, että pystyisimme parantamaan sitä, mikä sekin olisi tarpeen.

Toinen asia tietysti, mitä tämä hallitus on tehnyt, on se, että ympäristöhallinnon valtuuksia on johdonmukaisesti vähä vähältä karsittu ja kaavoitukseen ja lupaprosesseihin liittyvää lainsäädäntöä on hallituksen terminologiaa käyttäen sujuvoitettu sillä seurauksella, että asianosaisten kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen vaikutusmahdollisuudet elinympäristössämme vireillä oleviin maankäyttösuunnitelmiin ja erilaisiin ympäristöä voimakkaasti muuttaviin hankkeisiin ovat heikentyneet. Tämän takia se kritiikki, mitä olemme esittäneet sitä kohtaan, että tällä kaudella luonnonsuojelun tasoa on selkeästi heikennetty, valitettavasti kyllä pitää paikkansa.

21.35 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Järjen veit ja orjan teit. Valitettavasti muut puolueet ilmastorealismissaan ovat alkaneet juosta kilpaa, että mikä puolue nyt varmasti rakastaa ympäristöään eniten, siinä määrin, että tämä on nyt sitten johtanut siihen, että realismi on lähtenyt käsistä. Ja se tarkoittaa sitä, että se ei ole Suomen etu eikä se ole maailman etu eikä ympäristön etu. Jokainen puolue kyllä tässä salissa ottaa vakavasti il-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

masto- ja ympäristökysymykset. Tämä on todellakin meille lahja, tämä luonto ja tämä maapallo, ja meidän tehtävänämme on viljellä ja varjella sitä.

Eurostatin mukaan Suomi oli EU:n eniten ilmastopäästöjä vähentänyt maa vuonna 2017. Suomi on jo tehnyt oman osuutensa ja paljon ylikin. Perussuomalaiset vaativat, että Suomi ei tee päästövähennyksiä enempää ja nopeammin kuin muut EU-maat. Suomea lukuun ottamatta muut EU-maat eivät ole päässeet lähellekään Pariisin ilmastotavoitteita, enkä ymmärrä sitä, minkä takia Suomi ei vaadi, että Saksa, Romania, Bulgaria ja Puola rajoittaisivat edes kivihiilituotantoaan nykyistä enemmän.

Suomen kunnianhimo kääntyy itseämme vastaan, ja globaalisti laskettuna se on tehoton. Se vain kiihdyttää teollisuuden pakoa pois Suomesta, ja seurauksena on lisää työttömyyttä, lisää kiinalaista tuotantoa ja lisää päästöjä. Globaalit päästöt syntyvät väestöräjähdyksestä ja teollisuuden tuotannon siirtymisestä runsaasti fossiilista energiaa käyttäviin kehittyviin maihin, josta tavara rahdataan öljyä käyttäen muualle. Se, että saastuttajamaat Kiina ja Intia luokiteltiin Pariisin ilmastositomuksessa kehitysmaiksi, on todellinen sopimuksen häpeätahra.

Hyvää tässä ympäristön hallinnonalalla on todellakin puurakentamisen lisääminen, mihin edustaja Pylväskin otti kantaa. Kun me kasvatamme puuta, se sitoo hiiltä, ja puurakentaminen on todellakin paljon ympäristöystävällisempää kuin esimerkiksi betonirakentaminen. Tämä on hyvä asia, ja tätä perussuomalaiset myös kannattavat.

Mutta jos me nyt oikeasti haluamme vähentää maailmasta päästöjä, niin meidän pitää puuttua väestöräjähdykseen. Se on oikeasti niin iso ongelma, ja kun me tämän saisimme kuriin, niin myös moni muu ongelma saataisiin ratkaistua.

Otan tässä myös esimerkin siitä, että tässä ympäristövimmassa on tehty paljon virheitä, esimerkiksi energiansäästölamppu. Ympäristöystävällinen hehkulamppu kiellettiin. Suomessa kuitenkin kesällä ei paljon valoja tarvita ja talvella se lämmittää, ja lasia ja rautaa voi kierrättää, niin pakotettiin ottamaan energiansäästölamppu, mikä oli ongelmajäte, joka maksoi ihan valtavasti. Sitten sen jälkeen myönnettiin kyllä, että tähän oli joillekin erittäin hyvä bisnes.

Haluaisin tuoda tässä esille sen ilmastorealismien. Pidetään järki mukana näissä päätöksissä. On ympäristöteko pitää teollisuus Suomessa. On ympäristöteko oikeasti puuttua syihin, jotka tätä ympäristöä saastuttavat. On ympäristöteko pistää saastuttajamaat siivoamaan sotkunsa.

Onneksi perussuomalaiset ovat tässäkin hallinnonalassa, tämän ympäristön hallinnonalassa se järki ja se kohtuus ja se realismi. Suomi totisesti tarvitsee perussuomalaisia. Suomalainen teollisuus totisesti tarvitsee perussuomalaisia.

21.40 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Maijala tuolla aikaisemmassa puheenvuorossaan kiinnitti huomiota erääseen mielenkiintoiseen uuteen teknologiaan. Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa on nimittäin kehitetty menetelmä, jonka avulla voidaan ilmasta ja niin sanotusti tyhjistä valmistaa polttoainetta ja ruokaa. Tätä voi moni pitää uskomattomana väitteenä, mutta se on totta.

Kyseessä on prosessi, jossa uusiutuvaa energialähdettä käyttäen, esimerkiksi aurinko- tai tuulivoimaa käyttäen, otetaan ensin vesijohtovedestä elektrolyysiprosessin avulla vetyä ja sen jälkeen kemiallisessa prosessissa otetaan talteen ilmakehästä hiilidioksidia. Nämä edelleen yhdistetään tämän uusiutuvan energialähteen tuottaman energian avulla prosessissa synteettiseksi hiilivetymolekyyliksi, esimerkiksi metaaniksi. Siinä on osa sitä ve-

tyä ja hiiltä. Tästä voidaan edelleen sitten eri menetelmin jalostaa tätä synteettistä metaania vaikka polttoaineeksi, vaikkapa dieseliksi Fischer—Tropsch-menetelmällä, tai sitten yhdistämällä typpiä tähän molekyyliin voidaan luoda synteettistä proteiinia.

Tätä menetelmää nyt kovasti kehitetään Lappeenrannan teknillisen yliopiston, Wärtsilän ja Nebraskan osavaltion energiayhteisön toimesta. Ja toiveissa on, että tästä saadaan jonkinlainen ratkaisu hyvinkin nopealla aikataululla, tuotantokäyttöön kelpaava ratkaisu, polttoainetuotantoon ja mahdollisesti ruuantuotantoon.

On selvää, että jos ja kun tämänkaltaisen menetelmä yleistyy, sen avulla voidaan vaikuttaa merkittäväällä tavalla maailman hiilidioksidipäästöongelmaan sekä ruokaongelmaan. Tässä prosessissa siis otetaan talteen ilmakehästä hiiltä — se on siinä mielessä erittäin ympäristöystävällistä — ja sitä hiiltä varastoidaan sitten tähän molekyyliin, joka tässä prosessissa synnytetään.

21.42 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, luonnonsuojelun taso ei ole tällä vaalikaudella heikentynyt. Ja nyt muutamia perusteluja tälle sanomiselleni.

Ensinnäkin ympäristöasiat kuuluvat kaikille hallinnonaloille. Ne eivät todellakaan ole pelkkä ympäristöministeriön sektori, jonka määrärahoja tässä katsotaan, vaan nyt, kun me alamme ympäristöasioista puhumaan, meidän pitää katsoa koko tuo paksu keltainen kirja: joka ikisessä kohdassa on otettu huomioon ympäristöasiat. Kaikessa rakentamisessa pitää ottaa huomioon ympäristöasiat, kaikessa kehittämisessä, tutkimuksessa — kaikessa, mitä yleensä nyt on olemassa — ympäristöasiat pitää tänä päivänä ottaa aina hyvin tarkasti huomioon. Eli ei todellakaan ole kyse pienistä asioista.

Ympäristöasiat kuuluvat todellakin meille kaikille. Ja yksi iso vaikuttaja tässä ovat, niin kuin tässä on tullut esille, me maanomistajat, me metsien ja maitten omistajat. Meillä on iso mahdollisuus vaikuttaa ympäristön tilaan, luonnon monimuotoisuuteen. On hyvä, että luonnon monimuotoisuus on tullut tänään esille useita kertoja, sillä siihen pystytään kiinnittämään entistä paremmin huomiota, ja minä toivonkin, että meitä maanomistajia ja metsänomistajia autettaisiin siinä, että me pystyisimme löytämään ne monimuotoiset pienet kohteet sieltä omista metsistämme entistä paremmin. Siinä ei välttämättä tarvitse alkaa ostamaan mitään suojelualueita valtiolle, vaan on ihan sellainen käytännön asia, että lähes kaikilla meillä metsänomistajilla on omat suojelualueet olemassa. Niitä ei ole mihinkään kirjattu, mutta meillä jokaisella on tietyt kohdat, mitä me emme ikinä hakkaa, mihin me emme ikinä koske millään tavalla. Ne ovat niitä luonnon monimuotoisuuskohteita. Ja jos tämä asia pystyttäisiin ottamaan esille jollakin tavalla, auttamaan maanomistajia, miten tämän kanssa mennään eteenpäin — hyvin moni maanomistaja ei vain halua tuoda näitä asioita esille, sillä edessä on semmoinen tilanne, että sitten pelätään, että joku tulee ja alkaa ostamaan suojelualueiksi. Se on minun oma suojelualueeni, ei siihen tarvitse kenenkään muun koskea.

Sitten perinnebiotoopeista puhutaan paljon. Esimerkiksi minulla itselläni on monta kymmentä hehtaaria perinnebiotooppialueita. Ne ovat maataloustukikohteita, joita minun lampaani tällä hetkellä hoitavat. On todella ikävää, että perinnebiotooppipäätösten saaminen on tänä päivänä aika vaikeaa. Siihen varsinkin seuraavalla ohjelmakaudella, jota tällä hetkellä maatalouspuolellakin työstetään ja tehdään, pitäisi kiinnittää huomiota, että perinnebiotooppialueen tekeminen olisi helpompaa, että siihen kuvioon pääsisi matkaan. Se on tehty todella byrokraattiseksi, ongelmalliseksi ja vaikeaksi. Se pitäisi pystyä tekemään

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

niin, että muutkin kuin aktiivimaanviljelijät voisivat entistä enemmän tehdä näitä perinnebiotooppialueita.

Sitten kolmas asia, mistä on puhuttu tänään, on kalat. On hyvä, että se on tullut esille, koska myöskin siinä tärkein tekijä ovat nämä vesioikeuden omistajat eli osakaskunnat. Osakaskunnat ovat suurin vaikuttaja siinä, miten saamme näitä virtavesiä kunnostettua eli pieniä puroja ja kohteita. Omistajahan sen päättää, mitä sillä alueella tehdään, ja kun heidän kanssaan yhteistyötä tehdään, niin voimme saada paljonkin tuloksia aikaiseksi. Sen lisäksi on hyvä, että näitä virtavesihankkeita on nyt sitten saatu liikkeelle.

Ja nämä pienet padot, mistä oli puhetta: kannatan kyllä sitä, että niitä voisi alkaa purkamaan, koska niiden energiantuotantomäärä on hyvin vähäinen verrattuna siihen, minkä verran ne ovat esteenä kalojen kulkemiselle ja liikkumiselle.

Kalapuolelta tuon erityisesti ympäristöpuolella esille myöskin nämä merimetsot. Merimetsot ovat aivan älyttömästi lisääntyneet. Vuonna 86 Suomessa oli 20 merimetsoparia — nyt niitä on Lukenkin tutkimuksen mukaan melkein 27 000 paria, ja ne aiheuttavat todella paljon ongelmia meidän luonnon monimuotoisuudelle. Esimerkiksi Tornionjoen lohien smolteista uskon, että huomattava osa joutuupi merimetsojen suihin.

Elikkä toivon, että me voimme näillä kuvioilla mennä yhdessä eteenpäin. Luonnon monimuotoisuus on meidän yhteinen asia. Ja vielä sen verran sanon, että Santeri Alkio, keskustan aateisä, aikoinaan opetti, että jätetään luonto lapsillemme paremmassa kunnossa kuin olemme sen itse saaneet.

21.48 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Rakastettujen kansallispuistojen retkeilyrakennelmien korjausvelka on mittava. Pitkospuut lahoavat, riippusillat ovat vaarassa romahtaa. Nyt auttaa hieman valiokunnan tekemä liki 4 miljoonan euron lisämääräraha kansallispuistojen retkeilymahdollisuuksien parantamiseen. Joukossa ovat muun muassa Torronsuo, Liesjärvi, Urho Kekkosen kansallispuisto sekä Repovesi. Hyvin tarpeellinen on myös hanke esteettömien luontokohteiden lisäämiseksi. Seuraavalla kaudella on panostettava kansallispuistoihin.

Myös Porkkalaan tarvitaan kansallispuisto. Tähän merelliseen luonnonhelmeen on juuri avattu uusia retkeilyreittejä. Tämä oli mahdollista, kun Porkkala sai rahoitusta Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi. Alueen hyvän kehityksen jatkon turvaisi asema kansallispuistona.

Monet seikat puoltavat Porkkalaa kansallispuistoksi. Porkkala on pääkaupunkiseudun viherkehän läntinen merellinen helmi. Se on suosittu retkeilyalue, jossa voi kulkea rantakallioilla, uida uimapaikoilla ja veneillä saaristossa. Uusi kansallispuisto vahvistaisi rakennuspaineiden uhkaamaa pääkaupunkiseudun viherkehää. Merellinen luonto, lintuluodot, kalliot, rantaniityt ja vedenalaiset harjut on säästettävä jälkipolville. Porkkalan kansallispuiston perustaminen turvaa parhaalla mahdollisella tavalla alueen luontoarvot sekä mahdollistaa virkistyskäyttömahdollisuuksien parantamisen. Kansallispuistosta hyötyisivät paitsi luonto myös pääkaupunkiseudun asukkaat, matkailijat sekä yrittäjät.

Luontojärjestöt ovat esittäneet, että kansallispuisto perustettaisiin alkuvaiheessa valtion maille Kirkkonummen, Siuntion ja Inkoon kuntien alueelle. Ehdotuksen mukaan kansallispuistossa olisi 1 600 hehtaaria maata ja 8 000 hehtaaria vesialueita.

Kirkkonummen Porkkalaan perustettiin kansallispuisto ensimmäisten joukossa jo vuonna 1938. Puisto sijoittui Stora Träskön saarelle, mutta se lakkautettiin parikymmentä vuotta myöhemmin Porkkalan vuokra-alueen palautuksen yhteydessä. Porkkalan kansallispuis-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

to olisi ainutlaatuinen kokonaisuus hakamaita, sisälahtia ja hyljeluotoja. Historian ympyrä sulkeutuisi, kun sotien jälkeen lakkautettu kansallispuisto palautettaisiin arvoonsa.

21.51 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on hyvin tullut monessa puheenvuorossa esille kansallispuistojen merkitys — niitten merkitys ja tärkeys meille suomalaisille niin virkistys- kuin retkeilykohteina mutta myös niitten matkailullinen merkitys monessa päin Suomea. Onkin hienoa, että nyt Metsähallituksen luontopalveluille valiokunta osoitti lisärahaa muun muassa kansallispuistojen rakenteisiin liittyvän korjausvelan purkuun. Oikeastaan aika kuvaavaa on se, että ne on ihan nimetty, että paljonko millekin kansallispuistolle, mikä varmasti kertoo sen, että valiokunnan ja jaoston jäsenillä on ollut se tieto ja viesti kansalaisilta siitä, kuinka juuri tänne nyt tarvitaan lisää rahaa. Uskon, että kyllä näidenkin kansallispuistojen lisäksi, mitä siellä oli erikseen nimetty, se tarve on kyllä ihan kaikkiin kansallispuistoihin, ja toivottavasti sitä kansallispuistojen rahaa pystytään jatkossakin lisäämään.

Yksi ongelma on ollut se, että kun uusia kansallispuistoja on perustettu, ei ole huomioitu budjetissa sitten sitä käyttörahaa, mitä ne tulevat tarvitsemaan. Ehkä se perustamiskustannus on vielä siinä budjetissa huomioitu mutta ei ole huomioitu sitä, että se puisto pitäisi sitten jatkuvasti jättää sinne budjettiin eli lisätä budjettiin riittävä määräraha siitä, että se kansallispuiston vaatima infra pysyy kunnossa ja sitä voidaan kehittää.

Kuten tässä esimerkiksi edustaja Parviainen kertoi siitä, miten Hossassa, niin sillä, että retkeilyalue saa kansallispuiston statuksen, on kyllä merkittävä vaikutus siihen, kuinka suosittu kohde se on ja kuinka ihmiset löytävät sen. Senkin takia on tärkeää, että tätä kansallispuistoverkostoa edelleen kehitetään ja monipuolistetaan, ja tässä edustaja Karimäen esille tuoma Porkkala olisi kyllä siihen hyvä lisä. Tiedämme, että on muitakin alueita, missä tarvetta olisi vielä uusille kansallispuistoille.

Samalla haluan myös kiittää hallitusta siitä, että tämä pieni mutta tärkeä summa, 100 000 norpansuojeluun lisättiin sinne budjettiin. Se mahdollistaa sen, että norpansuojeluhankkeet eivät nyt turhaan katkea vaan ne pystyvät jatkumaan ja pystytään hakemaan sieltä uutta rahoitusta. Totta kai myös toimintarahana lisäys Suomen ympäristökeskukselle oli tarpeen, samoin kuin tämä lisäraha järjestöjen avustuksen rahoittamiseen ja sitten Suomen ilmastopaneelin sihteeristön palkkamenot. Näistä suuret kiitokset. Vaikka äsken kritisoin vahvasti, ja edelleen pidän luonnonsuojelurahojen määrärahoja aivan liian alhaisina tarpeeseen nähden, niin kyllähän näitä pieniä ilon pilkahduksiakin tästä budjetista löytyy.

21.54 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ovat todellakin edelliset puhujat käyttäneet hyviä puheenvuoroja liittyen kansallispuistojen merkitykseen. Edellä edustaja Mikkonen puhui hyvin tästä samasta aiheesta. Meillä on todellakin ympäri maata tälläkin hetkellä useita sellaisia hankkeita — tai ei nyt varsinaisesti vielä hankkeen muodossa, mutta toiveita kuitenkin elää — että uusia kansallispuistoja voitaisiin perustaa. Varmasti pisimmällä on Porkkalan kansallispuisto, josta oli keskustelua silloinkin, kun Hossan kansallispuistosta teimme päätöstä hieman reilut kaksi vuotta sitten täällä eduskunnassa. Uskon, että siihen on tietyt perusteet olemassa, mutta ongelma todellakin on se, että infran ylläpito näissä puistoissa vaatii sitä käyttöpääomaa ja aina, kun uusi puisto perustetaan, se on sitten pois siitä kakusta, millä vanhojen puistojen rakenteita pidetään yllä.

No, nyt eduskunnan valtiovarainvaliokunta sitten päätti kuitenkin esittää näitä lisäyksiä, mikä on erittäin hyvä asia. Oman alueeni kansallispuistoihin, Pyhä-Häkin kansallispuis-

toon ja Salamajärven kansallispuistoon, osoitetaan tässä lisämäärärahoja, mitkä tulevat sinne enemmän kuin tarpeeseen. Niissäkin molemmissa kävijämäärät ovat koko ajan olleet kasvussa. Tämä kertoo siitä, että tällaisen luontomatkailun suosio koko ajan nousee ja tällä on aluepoliittista merkitystä. Tällä on matkailuelinkeinolle merkitystä oikeastaan kaikissa maan osissa, missä näitä kansallispuistoja on, ja niiden kehittäminen ja vaaliminen on sen takia, uskon näin, kaikkien eduskunnassa olevien puolueiden yhteinen tahtotila.

Mutta tähän kansallispuistojen rahoitusasemaan on kyllä pystyttävä hakemaan pitkäjänteisempiä ratkaisuja varsinkin sitten, jos ja kun päätöksiä uusien puistojen perustamisesta tehdään, ja uskon, että se on ihan mahdollista ja jopa toivottavaakin.

21.56 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! On hienoa, että edustaja Maijala siteerasi Alkion viisasta ajatusta, että luonto on jätettävä lapsille paremmassa kunnossa kuin sen olemme itse saaneet. Valitettavasti tällä hetkellä näin ei ole. Juuri tämä tänään julkistettu Suomen luonnon uhanalaisuus selvityshän osoittaa, kuten tässä on jo moneen kertaan todettu, että maatalouden perinnebiotoopeista melkein kaikki ovat uhanalaisia ja metsäluontotyypeistä noin kolme neljäsosaa ja soiden luontotyypeistä yli puolet ja luontotyyppien uhanalaisuus on kymmenen vuoden kuluessa kasvanut. Olemme kuitenkin sitoutuneet kansainvälisillä sopimuksilla pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen. Tätä meinoa ja näillä määrärahasoilla, mitä tämä hallitus on myöntänyt luonnonsuojeluun aikaisempia hallituksia vähemmän, tähän ei tulla kykenemään.

Olin ilahtunut myöskin edustaja Kopran puheenvuorosta, joka käsitteli tätä Lappeenrannassa kehitettyä tapaa tuottaa aurinkoenergialla veden vedystä ja ilman hiilidioksidista polttoaineita. Tämä on esimerkki lupaavasta innovaatiosta, josta emme vielä tiedä, kuinka merkittävä siitä tulee maailmassa. Mutta sillä on mahdollisuudet nousta merkittäväksi, ja se on esimerkki myöskin siitä, että pienessä Suomessakin voidaan kehittää asioita, joilla saattaa olla maailmanlaajuista merkitystä, ja myös siitä, että ilmastonsuojelussa ei mitenkään ensisijaisesti ole kysymys siitä, että luopuisimme kaikesta kivasta, vaan siitä, että alamme tehdä asioita uudella ja fiksummalla tavalla.

Tässä keskustelussa edustaja Huhtasaaren aikaisemmin mainitsema hehkulamppu ja hehkulampun myyntikielto on myös myönteinen esimerkki, toisin kuin edustaja Huhtasaari antoi ymmärtää. Nimittäin silloin, kun hehkulamppujen myyntikielto alkoi, led-lamppuja oli kaupoissa hyvin vähän. Niiden suurin teho oli 1 watti, ne olivat hyvin himmeitä ja kalliita. Ei niitä kukaan ostanut. Mutta tämä hehkulamppukieltopäätös, joka silloin oli hyvin epäsuosittu, loi led-lampuille markkinat. Parissa vuodessa niiden markkinaosuus oli noussut kymmeniin prosentteihin, tekniikka kehittyi hyvin nopeasti, hinnat halpenivat nopeasti, ja tällä hetkellä ne ovat käyttökelpoisia koko maailmassa. Tällä päätöksellä EU teki koko maailmalle ison palveluksen valaistuksen energiatehokkuuden kehittämisessä.

21.59 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Kun en ole seuraavan vaalikauden aikana täällä käsittelemässä budjettia, en myöskään tätä pääluokkaa, halusin kahteen asiaan käydyn keskustelun pohjalta kiinnittää huomiota:

Ensimmäinen liittyy keskusteluun asuntopolitiikasta, syistä siihen, miksi ongelmia on, missä niitä ongelmia on. Täällä keskustelun aikana haettiin ratkaisuja ongelmiin paljossa siitä, että asumistuki on riittämätöntä ja että sitä pitäisi lisätä, tai siitä, että nykyiseen asuntorahoitukseen pitäisi sen korkoehtojen tai muiden vastaavien menettelyjen, laina-aikojen ja muiden vastaavien menettelyjen kautta, hakea ratkaisuja — asumisen ongelmiin, tässä

tapauksessa ongelmiin, jotka ovat sitä, että asuntojen hinnat nousevat tavattoman korkealle, ihan tavattoman korkealle kovaa vauhtia.

Kun olen vajaan vuoden ajan vetänyt ryhmää, joka yrittää piirtää kuvan siitä, mitä Suomen aluekehityksessä on tapahtunut ja mitä on tapahtumassa, niin tältä pohjalta minun viestini tässä vaan on se, että niin kauan kun ja siinä tilanteessa kun Suomen alueellinen keskittyminen jatkaa sitä vauhtia, mitä se eräissä keskuksissa ja keskittymissä tällä hetkellä jatkaa, niin voidaan kyllä lisätä asumistukea vaikka kuinka paljon korkeammalle kuin se yli 2 miljardia, mikä se tällä hetkellä on, voidaan vaikka kuinka yrittää keksiä uusia korkometodeja tai laina-aikoja tai niin pois päin, eivät ne auta, eivät ne auta.

Tällä hetkellä asuntojen hintojen nousu meidän pääkaupunkiseudullamme on yksi Euroopan nopeimmin kasvavista asuntojen hinnoista. Ellei tähän aluekehitykseen saada tasapainoisempaa otetta, niin tämä kurjuus jatkuu. Ja ketkä siitä kärsivät? Ne kaikista pienituloisimmat ihmiset, joiden on tuleminen tänne hakemaan työtä täältä, jotka joutuvat omalla kotipaikkakunnallaan monesti myymään ne omat asuntonsa siellä. Kivijärvellä 15 vuotta sitten rakennettiin omakotitalo, vajaa 100 000 euroa, ja nyt kun sieltä ihminen joutuu lähtemään hakemaan pääkaupunkiseudulta työtä, hän saa siitä vajaan 100 000 euron asunnosta korkeintaan 10 000—20 000, kun hän yrittää myydä sen siellä. [Peter Östman: Se on juuri näin!] Tulla niillä rahoilla, tulla siellä elämäntyöllä hankitulla pääomalla, joka on olematon, tänne ja hankkia täältä asunto korkeisiin taivaisiin nousseilla hinnoilla — ei se ole mitenkään mahdollista.

Tarvitaan tasapainoisemman aluekehityksen otetta. Tarvitaan holistista otetta. Eivät riitä yhdet aluekehitykselliset toimenpiteet, tarvitaan monilla julkisen hallinnon, valtionhallinnon osa-alueilla vastuunkanto siitä, että kukin sen oman perustehtävänsä osalta, mitä varten se hallinto on liikkeelle ja asialle laitettu, huolehtii myöskin tasapainoisesta alueellisesta kehityksestä, siitä asiasta.

Tässä joku päivä sitten käytiin hyvää keskustelua myös siitä, miten eräät muut maat ovat toimineet. Suomi on tippunut niin kuin eno veneestä esimerkiksi alueellistamisessa kaikkiin muihin Pohjoismaihin verrattuna. Ne ovat tehneet ei vain kahdeksan tai yhdeksän tai kymmenen vuotta sitten tässä kovia tekoja, vaan ne tekevät paraikaa, tällä hetkelläkin. Osittain tämän seurauksena tilanne on se, että Itämeren alueen suurista kaupungeista se kaupunki, minkä väestön kasvu perustuu eniten ja vahvimmin maan sisäiseen muuttoliikkeeseen, ei ole Tukholma eikä Göteborg eikä Oslo, vaan Helsingin seutu. Täällä tuo kasvu ei perustu luonnolliseen väestöön, siihenkin kyllä, ja muuttoliikkeeseen, vaan enemmän kuin missään muualla se perustuu nimenomaan maan sisäiseen muuttoliikkeeseen.

Tämä hallitus, mikä on monessa hyvä, ei tässä asiassa ole tehnyt sitä, mitä sen olisi pitänyt tehdä, valitettavasti. Toivottavasti seuraava hallitus tässä toimii vähän fiksummin.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, johon kajoan, on edustaja Huhtasaaren puheenvuoro. Täällä on käyty hyvää keskustelua monen päivän aikana ilmastokysymyksistä, ja minun sanomani tässä on vaan se, että minusta on erittäin tärkeää, että eri puolilla tätä salia olevat poliittiset voimat kentällä ja julkisuudessa asiasta keskustellessaan puhuvat realismin kieltä, niin kuin olen havainnut aivan valtaosan täällä myös tehneen sillä tavalla, ja otetaan eväät pois sellaiselta populismilta, sellaiselta ääripopulismilta, mitä kuultiin tässä salissa joitakin aikoja sitten. Etteikö muka meillä ole jotain vastuuta maailman ilmastokysymyksestä? Me aiheutamme paljon enemmän päästöjä ilmastoon asukasta kohti kuin ylivoimainen valtaosa maailman asukkaista tai enemmän kuin Euroopan unionin jäsenmaissa keskimäärin aiheutetaan päästöjä. Meillä on vastuu, mutta ei vain vastuu, vaan meillä on aivan

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

erinomaiset mahdollisuudet. Jos jollakin eurooppalaisella maalla on erinomaiset mahdollisuudet energiantuotannon, joka aiheuttaa 80 prosenttia kaikista päästöistä, putsaukseen, niin se on Suomi. Meillä on päästöttömiä energiavaihtoehtoja enemmän kuin kellään muulla. Toisekseen meillä on sitä teknologiaa, sitä teknologiaa, jolla ei vain Suomessa put-sata päästöjä vaan jota voidaan viedä maailmalle, jolla voidaan auttaa maailmaa ja saada suomalaiselle elinkeinoelämälle [Puhemies koputtaa] sitä kautta myöskin valuuttaa.

Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Huhtasaari sanoi, että monet suomalaiset yritykset ovat lähteneet tai lähtemässä. [Puhemies koputtaa] Vastasin tosi monta vuotta Suomessa elinkeinopolitiikasta. En tiedä yhdenkään suomalaisen yrityksen lähteneen ilmastokysymyksessä tehtyjen päätösten vuoksi Suomesta jonnekin muualle. Jos joku tietää, kertokaa.

22.05 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Olipa ilo kuunnella varapuhemiehen puheenvuoroa. Tuohon ei meistä moni pysty.

Edustaja Kopran kertoma esimerkki kertoi sen, että Suomella on mahdollisuuksia osallistua ja tehdä isoja tekoja nyt tällä alueella. Mutta minä otan esimerkin siitä, että me emme olekaan nyt sitä uutta tekniikkaa tarvitsemassa vaan meidän pitää palata perinteeseen.

Nämä uhanalaiset perinnebiotyypit. Me voimme jokainen luonnonystävä osallistua niihin talkoisiin. Esimerkiksi niittyjen, kotojen, tulvaniittyjen ja hakojen kunnossapitoon meillä pitää olla taito, meillä pitää olla niittotaito. Jos sitä taitoa ei ole, niin se pitää hankkia, pitää opetella niittämään viikatteella. Tämähän on erittäin hyvä syy oppia ja lähteä mukaan näihin talkoisiin.

Otan esimerkiksi Närängän erämaatilani niittyjen kunnossapidon. Siellä on lampaat pitämässä tilan niittyjä kunnossa. Sinne tarvitaan joka kesä lammaspaimenia. Siitähän on tehty aivan mainio lomanviettokuvio, eli viikko siellä erämaatilalla lammaspaimenena ja samalla sitten hoituvat ne tilan niityt oikeaan kuntoon. Paimenia tarvitaan sitäkin varten, että ei käy niin kuin ministeri Tiilikaisella, että niitynhoitajista eli niistä lampaista karhu söi puolet. Ihan sama vaara on myöskin siellä Näränkävärassa. Ja sitten Oulangan jokisuistossa joka kesä on talkoot, joissa niitetään tulvaniittyjä kuntoon, eli siellä tarvitaan niittotaitoa ja sinne on kaikilla mahdollisuus osallistua. Myöskin voitaisiin tehdä samanlaista työtä kuin Alpeilla alppiniittyjen hoitamisessa on. Siellä ikämiehet yhdessä nuorison kanssa viikatteitten kanssa heiluvat ja laittavat alppiniittyjä kuntoon.

Yhteistä panosta ja yhteistä ponnistusta siihen, että me saisimme hoidettua näitä perinnebiotyyppiejä. Tässä mielestäni kansanperinteestä voitaisiin tehdä yhä enemmän nykyaikainen elämäys suomalaisille. Jokainen ottaisi aikaa ja menisi takaisin luontoon.

22.07 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Parviainen puhui karhuista, että ne ovat tappaneet lampaita perinnebiotyyppialueelta, ja kyllähän kaikki jo suurin piirtein tietävätkin sen, että karhut ja sudet ovat tappaneet minulta näitä perinnebiotyyppi-alueen hoitajia toistasataa kappaletta. Mutta puhutaan petoasioista enempi huomenna maaja metsätalousministeriön hallinnonalan kohdassa.

Nyt ottaisin esille metsäpuolen asiat. Metsien hakkuista on tänään puhuttu, ja sen minä kuitenkin haluan nyt tässä sanoa, että vaikka metsien hakkuu nytten lisääntyy, niin se ei todellakaan ole luonnolle eikä ilmastolle haitallista vaan toisinpäin kokonaisuudessaan. Viimeisen 50 vuoden aikana on Suomen metsien kasvu kaksinkertaistunut. Ja minkä takia se on kaksinkertaistunut? Se on kaksinkertaistunut sen takia, että sitä on hoidettu, koska hoi-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

totyöllä se on saatu lisääntymään ja kasvamaan. Miettikääpä esimerkiksi porkkanamaata: jos te porkkanamaata vain kylvätte, ettekä sitä harvenna, ettekä hoida, niin ette te sieltä yhtään porkkanaa pysty nostamaan ja saa syömäkelpoista porkkanaa. Metsä on myös samalla tavalla: jos halutaan hyvää hakkuukelpoista sahapuuta, sitä on hoidettava, sitä on hakattava, harvennettava ja näin eteenpäin.

Vielä Suomen metsistä se, että tiedättekö, että joka ikistä Suomessa kaadettua puuta kohden istutetaan useampi taimi maahan? Suomi on todella huippumaa näissä asioissa. Nyt viimeisetkin tutkimukset osoittavat, että meidän luonto todellakin kestää oikein hyvin sen hakkuumäärän, mikä meillä on. Sitten meidän pitäisi miettiä entistä paremmin, miten me kuitupuun käyttöä saamme lisättyä. Lapissa meillä on todellakin se ongelma, että meillä on nuoria metsiä valtava määrä hoitamatta.

On hyvä, että metsäpuolella ollaan esittämässä, miten me saisimme Suomen metsäpinta-alaa vielä lisättyä. Olennainen asia, minkä minä haluan tuoda tässä esille, on näitten vajaatuottoisten metsien uudistamisen tukeminen. Kemera-tuesta se jäi viime vaalikaudella pois, ja sitä on todella toivottu, ja odotetaan, että vajaatuottoisten metsien uudistaminen saataisiin nytten lisättyä myöskin tähän metsien pinta-alan lisäämisen matkaan, koska nämä metsät todella tarvitsevat uudistamista, niin että me saisimme niiden kasvua parannettua ja sitä kautta saisimme entisestään lisättyä Suomen hiilensidonta-aluetta.

22.10 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Varapuhemies Pekkarinen nosti hienosti ilmastomuutoksen torjunnan tärkeyden puheessaan esiin. Suomi ei voi piiloutua ilmastopolitiikassa isojen maiden selän taakse. Se on juuri näin. Meillä ei ole planeetta B:tä.

Ympäristöministeri Tiilikainen palasi juuri Katowicen ilmastokokouksesta, jossa saatiin laiha sopu. Se on toki parempi kuin lihava riita. Maailma sai yhteiset säännöt päästövähennysten seurantaan ja laskentaan liittyen Pariisin ilmastosopimukseen. Valitettavasti useita yksityiskohtia jäi kuitenkin auki, ja kunnianhimon tasoa on edelleen nostettava. Kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC julkaisi hiljan raporttinsa siitä, kuinka suuret riskit maailmalle tulee, jos maailma lämpenee yli 2 astetta. Korallit kuolevat, merenpinta nousee, Grönlanti sulaa. Pariisin ilmastosopimuksen lupaukset mailta eivät vielä riitä edes tähän 2 asteeseen, saati siihen 1,5 asteeseen, johon meidän on päästävä, sillä tämä raja turvaisi varmemmin elinolosuhteet tällä planeetalla ja ruokahuollon kaikille maan asukkaille.

Onkin todella tärkeätä, että kaikki puolueet sitoutuvat yhdessä yhteisesti täällä Suomessa vähentämään ilmastopäästöjä ja sitoutumaan tiukempiin tavoitteisiin. Vihreiden tavoitteissa on, että pääsemme eroon kivihielestä, polttoöljyn ja turpeen poltosta vuoteen 2030 mennessä ja että Suomi olisi hiilineutraali vuonna 2030. Usein puhutaan siitä, että haluamme turvata paremman maailman lapsillemme ja lapsenlapsillemme, mutta jo nyt huomaamme säiden ääri-ilmiöt. Kesällä voi sataa tolkkottomasti tai olla aivan mielettömän kuuma. Hirmumyrskyt leviävät maailmalla. Me olemme juuri se sukupolvi, joka kohtaa tämän ilmastomuutoksen vaikutukset ja me olemme se sukupolvi, jonka on nyt tartuttava toimeen.

Teknologia ja innovaatiot tarjoavat toki hyvin mahdollisuuksia. Laitan toivoa esimerkiksi sille, että hiilidioksidista voidaan synteetillä rakentaa muita raaka-aineita. Edustaja Kopra kertoi Lappeenrannan yliopiston edistyksellisestä tutkimuksesta. Myös kiertotalouden mahdollisuudet ovat mittavat. Toisen jäte on toisen raaka-aine.

Edustaja Majjala aikaisemmin viittasi tähän valtion budjettikirjaan, että sen pitää kaikilta osin huomioida ympäristö, ja näin onkin. Valtion budjetista pitää perata pois ympäris-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tölle haitalliset tuet, kuten me vihreät esitämme. Meillä on myös muovivero ja lentovero repertuaarissamme.

22.13 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu toisaalta siitä, että teknologialla on iso merkitys ja mahdollisuus siinä, että voimme olla torjumassa ilmastonmuutosta, mutta myös metsänomistajat ja maanviljelijät ovat ratkaisevassa asemassa siinä, miten torjumme ilmastonmuutosta, ja heillä on myös roolinsa siinä, miten me varmistamme sen, että monimuotoisuus ei katoa.

Tässä tuli esille jo se, että perinnebiotyypit ovat yksi meidän uhanalaisimmista luontotyypeistämme. Ne on kaikki määritelty uhanalaiseksi, ja siinä maanviljelijöillä on tärkeä rooli. On aivan selvää, että meillä täytyy olla tukirakenteet kunnossa siinä, koska se vaatii paljon työtä, kun laiturille viedään ja tehdään laidunkiertoa ja rakennetaan aitoja ja tehdään sentyyppisiä asioita. Siinä täytyy olla tietysti kunnossa myös sitten se tuki, minkä siitä saa, ja sitä pitää olla helppo hakea ja näin.

Mutta maanviljelijöillä on myös suuri rooli siinä, kun me mietimme, miten peltomaat voivat sitoa hiiltä, ja meidän täytyy kehittää niitä menetelmiä, millä peltomaa pystyy entistä paremmin sitomaan hiiltä. Tähän tutkimukseenhan on nyt myös osoitettu rahaa, ja se on äärimmäisen tärkeää.

Metsänomistajien rooli on yhtä lailla tärkeä siinä, miten me varmistamme sen, että metsiimme sitoutuu hiiltä, metsät toimivat hiilivarastona. Toisaalta niillä on erittäin suuri merkitys siinä, miten meidän monimuotoisuus kehittyy, sillä valtaosa uhanalaisista lajeistamme on metsälajeja. Ja kun edustaja Maijala totesi tässä, että puuta kasvaa enemmän kuin ennen, että ei ole huolta, minkä verran hakkaamme, niin olen tästä kyllä eri mieltä. Vaikka puu kasvaa, niin juuri tänään olemme saaneet lukea siitä, kuinka meidän metsäluontomme ja metsäluontotyyppimme ovat entistä uhanalaisempia. Me emme voi kaikkia metsiä suojella, se on ihan selvä, eikä kukaan sellaista ole ikinä ollut esittämässäkään, ja meidän täytyy huolehtia siitä, että metsänhoitotoimia pidetään, koska sekin on tärkeää, että me saamme hyvälaatuista puuta, mitä käyttää sitten vaikka puurakentamiseen, joka olisikin oiva kohde metsälle, koska siellä se hiilivarasto säilyy pitkään. Mutta meidän täytyy myös huolehtia siitä, että meidän metsänhoidon menetelmät ovat sellaisia, että myös talousmetsissä entistä paremmin säilyy monimuotoisuus. Meidän täytyy huolehtia siitä, että sinne jätetään riittävästi säästöpuita. Meidän täytyy huolehtia siitä, että siellä on riittävästi lahopuita, myös järeitä lahopuita. Meidän täytyy huolehtia siitä, että me jätämme sinne kosteikot ja muut alueet rauhaan. Meidän täytyy huolehtia riittävästä suojavyöhykkeistä. Meidän täytyy huolehtia, että siellä on riistatiheikköjä, jotta myös riistaeläimet siellä viihtyvät. Ja se, että metsänomistajat pidentäisivät hakkuukiertoaan, [Puhemies koputtaa] olisi äärimmäisen merkittävä ja kaikkein nopein ja tehokkain keino siihen, [Puhemies koputtaa] että myös hiilinieluumme saamme kasvatettua.

22.16 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan kiittää varapuhemies Pekkarista erittäin painavasta, syvällisestä ja asiantuntevasta puheenvuorosta. Kun me puhumme ilmastonmuutoksesta ja sen torjunnasta, niin meidän täytyy ottaa huomioon kokonaisuus. Minä ymmärrän sen, että metsien monimuotoisuus on tärkeää, ja uskon, että nykyajan maanviljelijätkin haluavat kantaa kortensa kekoon. Mutta haluaisin, että me analysoisimme vielä kertaalleen varapuhemies Pekkarisen puheenvuoron, koska me emme valitet-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tavasti saa monta kertaa enää kuunnella sitä. Toivon, että te luette tarkkaan pöytäkirjasta, mitä hän yritti viestittää meille.

Mitä tämä muuttoliike maksaa, jos ajatellaan myöskin sitä, miten se vaikuttaa ilmastonmuutokseen, kun Suomea rakennetaan kaksi kertaa? Haluaisin kysyä teiltä vihreiltä, miten te olette ajatelleet täällä pääkaupunkiseudulla, miten korkeasti olette priorisoineet sen metsien monimuotoisuuden täällä? Kun Helsingin seutua laajennetaan, kun Espoota laajennetaan, miten se metsien monimuotoisuus huomioidaan sitten siinä?

Vielä palaan tähän Pekkarisen puheenvuoroon. Hän otti esimerkkinä, että jos joku sieltä Kinnulasta, vai mikä se paikkakunta nyt oli, minkä hän mainitsi, joutuu myymään talonsa, josta he ovat maksaneet 15 vuotta sitten 100 000 euroa, ja hyvä jos he saavat 30 000 tai 40 000 euroa tänä päivänä siitä, ja jos he sitten muuttavat tänne Etelä-Suomeen ja aikovat ostaa omakotitontin esimerkiksi Espoosta, niin he joutuvat maksamaan 220 000 euroa pelkästään tontista. Eli kun verrataan näitä asumiskustannuksia, täytyy huomioida, mistä ne koostuvat. Ne koostuvat nimenomaan tonttien hinnoista. Kun Keski-Pohjanmaalla rakennetaan uusi omakotitalo, niin tänä päivänä sen mediaanihinta on ehkä 300 000 tonttineen, ja täällä Etelä-Suomessa se maksaa 500 000. Ja se ero johtuu nimenomaan tonttien hinnoista. Myöskin tämä asia on syytä tarkistaa ja ottaa huomioon, kun lasketaan, miten paljon muuttoliike aiheuttaa päästöjä ja mitä tämä Suomen rakentaminen kahdesti maksaa.

22.19 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Kilpailukyky on kokonaisuus. Esimerkiksi Stora Enso aikoinaan lopetti tehtaita Suomessa, mutta Ruotsi ei, koska Ruotsi piti oman valuuttansa. Olemme myös 90-luvulta alkaen myyneet omaisuutta: kansallisuusomaisuutta, valtion yhtiöitä ja muuta kansallisvarallisuutta, ja jotkut niistä ovat olleet erittäin huonoja kauppvoja. Kilpailukykyyn vaikuttaa moni asia. Eräs niistä on nämä logistiikkakulut. Energiaintensiivisen vientisektorimme kilpailukykyyn vaikuttaa esimerkiksi energiaverot: sähkö ja muut energiaverot tulee laskea EU:n minimitasolle.

Jos me haluamme tukea meidän vientisektoriaamme, me otamme huomioon myös logistiikkakulut. Ihmettelen kyllä keskustaa siitä, että he rankaisevat tavallista ihmistä, jolla on tavallinen auto, joka asuu maaseudulla asumiskustannusten korkeilla hinnoilla ja bensaveron korkeilla hinnoilla. Minkä ihmeen takia te ette tue maaseutua ja maaseudulla asumista, koska auto on siellä välttämätön.

Suomen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on 0,1 prosenttia. Voimme toimia hyvänä esimerkkinä modernista yhteiskunnasta, joka sovittaa yhteen fiksusti taloudelliset ja ympäristölliset näkökulmat. Mutta globaalit päästöt syntyvät väestöräjähdyksestä ja teollisuuden tuotannon siirtymisestä runsaasti fossiilista energiaa käyttäviin kehittyviin maihin.

Esimerkiksi — otan täältä hieman lukuja eri maiden sähkön tuotannon rakenteesta — Puolassa kivihiilen osuus on sähköntuotannosta 92 prosenttia, Bulgariassa 90 prosenttia, Romaniassa 90 prosenttia, Tanskassa 48 prosenttia ja Saksassa 46 prosenttia — tukee muuten vieläkin ruskokivihiihtuotantoa itäisessä Saksassa — kun taas Suomen sähköntuotannossa kivihiilen osuus on vain 6,7 prosenttia. EU:n taakanjaossa päästökaupparektorin ulkopuolisten päästöjen vähennystavoitteet maille, joilla kivihiilen osuus sähköntuotannosta on noin 90 prosenttia, on kuitenkin seuraavanlainen: Bulgaria 0, Romania 2, Puola 7, kun taas Suomen vähennystarpeet ovat 39 prosenttia. Ja kun juuri sanoin, että Suomen hiilidioksidipäästöt ovat 0,1 prosenttia koko maailman päästöistä, niin miksi me hurskastelemme täällä ja rankaisemme tavallista ihmistä, emmekä vahvista meidän yritystemme kilpailukykyä.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Esimerkiksi Olkiluoto 3 käynnistyessään leikkaa yhtä paljon päästöjä kuin meidän koko liikenteen päästöt ovat yhteensä, mikäli se tuotettaisiin hiilellä. Perussuomalaiset ovat esittäneet ilmastotulleja, koska me haluamme maailmanlaajuisesti vaikuttaa päästöihin. Suomen pitäisi EU:ssa... Aina puhutaan, että ollaan niissä pöydissä, missä pystytään vaikuttamaan. — No, aletaan sitten vaikuttamaan. Ruvetaan vaatimaan niiltä mailta, jotka saastuttavat, pistetään ne maksamaan. [Mika Niikko: Juuri näin!] Vaaditaan ilmastotullit. Se voisi aluksi olla pienempi ja sitten sitä voisi kiristää koko ajan suuremmaksi. Tämä lisäisi Euroopassa tuotantoa. Se lisäisi myös Suomessa omaa kotimaista tuotantoa.

EU:sta on hävinnyt noin 40 000 työpaikkaa terästeollisuudesta, ja sitten saatiin EU:ssa ratkaisu aikaiseksi, ettei ihan kaikki siirtyisi Kiinaan ja muualle. Mutta näitä toimia tarvitaan lisää. EU:n pitää tehdä sellaista ilmastopolitiikkaa, missä Intia ja Kiina, jotka ovat saastuttajamaita, tekevät ne isot päästöleikkaukset.

22.23 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nyt tässä täytyy sanoa varapuhemies Pekkarisen johdosta, että ”keskustalainenhan se miekin taidan olla”. Mitä tulee käyttämämme puheenvuoroon siitä, mitä meillä muuttoliikkeessä tapahtuu, niin meillä on kyllä nyt peiliin katsomisen paikka, ja tarkoitan sitä, että peiliin katsomisen paikka historiassa. Vaikka varapuhemies Pekkarinen rohkeasti sanoikin, että tämä hallitus ei ole tässä asiassa hyvin toiminut, niin ei se historia ole kovin häävi edellisiltäkään hallituksilta. [Mauri Pekkarinen: Aivan oikein, juuri näin!] Että syyttelyyn ei ole tarvetta. Nyt olisi lääkkeitten toimenpiteen vuoro.

Voimmeko vielä jotakin tehdä? Tarvitaan niin sanotusti nopean toiminnan joukkoja. Meidän on mahdollistettava se, että me voisimme katsoa liikenneinfrastruktuurin suunnitelmia siitä, että joukkoliikenne ja tavarankuljetus voisivat asettua jopa niille paikkakunnille, missä on työvoimaa, ettei meidän yrityskenttä muuta vain sinne, missä jo on yrityksiä, kallista asumista, vaan me voisimme infrasuunnittelun kautta keskittää niitä luonnollisille joukkoliikenteen, raideliikenteen, laivaväylien kohdille, missä nyt tälläkin hetkellä meillä on halpoja asuntoja, vaikkapa Satakunnassa. Meillä on siellä toimiva satama. Meidän kannattaisi jotenkin pystyä valtiossa toimimaan siten, että me voisimme keskittää teollisuutta niille alueille, missä on sitä työvoimaa ja asumis- ja elinolosuhteet taloudellisesti huomattavasti helpompia kuin täällä. Me joudumme koko ajan rakentamaan tänne pääkaupunkiseudulle, ja sen houkuttelevuus on totta kai ymmärrettävää, koska ihmiset tulevat työn perässä. Me voisimme totta kai vaikka työttömyysturvajärjestelmään tehdä jonkinlaisia muutoksia, niin että jos me haluamme sitä ihmisten liikkuvuutta parantaa vaikkapa Uudenkaupungin autotehtaalle, niin annetaan sitten vaikkapa niille ihmisille, jotka siirtyvät matalapalkkaisempaan työhön kuin mistä heidän oma ansiosidonnainen päivärahansa on laskettu, sitä ansiosidonnaista päivärahaa mukaan siksi 500:ksi taikka 400:ksi päiväksi, jotta he voivat talouttaan suunnitella sen pohjalta. Mutta ilahduttavaa oli kyllä varapuhemies Pekkarisen puheenvuoro, ja oli pakko siihen puuttua, ja sen vuoksi tämän puheenvuoron sitten jo pyysinkin.

Mutta jos joku nyt vielä epäilee tämän ilmastomuutoksen osalta, niin me olemme nyt kokeneet selkeästi kahden viimeisen kesän aikana, että ne eivät ole enää ensioireita vaan se on realiteetti, että meidän sääolosuhteiden ääri-ilmiöt ovat voimistuneet ja me maksamme siitä ison laskun. Jokaisen pitää ymmärtää, että jos laittaa kuumemittarin kainaloon ja se näyttää 38, niin se tarkoittaa, että on kuumetta. Ja nyt, arvostamani perussuomalainen kansanedustaja Huhtasaari, pitää uskaltaa nähdä, että oikeasti kuumemittari näyttää nyt 38:aa

astetta. Se ei ole enää normaali ruumiinlämpötila, vaan pitää uskaltaa katsoa, että nyt pitää lähteä toimiin, jotka ovat kansallisia, ja meidän mahdollisuus on se, että me olemme edelläkävijöitä. Vaikka se tuntuisi kuinka kivuliaalle näin teollisuushenkisenä kansanedustajana kuin minäkin olen, haluan meidän perusteellisuuden säilyvän tässä maassa, niin että meillä energiantensiivinen teollisuus voi säilyä sen vuoksi, että me kuitenkin täällä toimimme ilmaston kannalta vastuullisemmin kuin esimerkiksi Saksassa toimitaan. Mutta joka tapauksessa meidän järjestelmän pitää perustua siihen, että me tukeudumme tähän omaan osaamiseen ja se luo meille markkinaetua. Mutta se on meistä itsestämme kiinni, haluammeko myydä. En minä ainakaan satakuntalaisena kansanedustajana halua, että Raumalla enää yhtäkään paperikonetta suljetaan sen takia, että Saksassa energiapalautejärjestelmä on niin paljon parempi, että vaikka me tuotamme ympäristöystävällisemmin, tehokkaammin ja taloudellisemmin paperia, niin konserni tekee päätöksen, että juuri Suomesta suljetaan se laitos.

22.29 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pekkarinen tässä on hyvin ansioitunut näissä monissa taustakysymyksissä, kun puhutaan vaikka ilmastoasioista ja energiateollisuudesta, ei sitä kukaan väheksy eikä epäile, mutta se, että hyökkäät tässä perussuomalaisia kohtaan väittämällä, että tämä on populismia, kun me rupeamme puhumaan ilmastopolitiikkaa.

Täytyy nyt aluksi tehdä ihan selväksi se asia, että totta kai perussuomalaiset ovat yhtä huolissaan ilmastomuutoksesta kuin kuka tahansa puolue tässä salissa. Emme mekään halua, että jäävuoret sulavat ja maailma lämpenee ja sitä kautta tulee erilaisia luonnonkatastrofeja, joita parhaillaankin tänä syksynä nähdään ympäri maailmaa. Emme me ole puolue, joka vastuuttomasti keskustelee tai ajattelee tästä ilmastomuutoskysymyksestä. Meillä on kuitenkin hyvin perusteltuja näkökantoja siihen, millaista politiikkaa Suomen pitäisi tehdä tämän ilmaston ympärillä.

Ja nyt muutama perusasia ja fakta: Tilastokeskuksen mukaan Suomen kasvihuonepäästöt 2017 olivat, kokonaispäästöt, 74 prosenttia. Ei kun, anteeksi, [Mauri Pekkarinen: 56 miljoonaa CO₂-tonnia!] kokonaispäästöistä 74 prosenttia oli peräisin energiasektorilta eli polttoaineesta ja haihtumapäästöistä. — En saa selvää omasta käsialasta, pitää tästä tulkata ensin. — 74 prosenttia oli peräisin energiasektorilta. Tästä maatalouden osuus 12 prosenttia, teollisuuden prosessit ja tuotteiden käyttö 11 prosenttia. Kokonaispäästöistä 81 prosenttia oli hiilidioksidipäästöjä, tämä on Tilastokeskuksen luku, ja tämä jakautuu myös siten, että sen lisäksi tulee 8 prosenttia metaania ja sitten jotain muita hommia. Tämä hiilidioksidin kokonaispäästö, mikä Suomessa on, on, kuten edustaja Huhtasaari sanoi aikaisemmin, 0,13 prosenttia maailman kaikista hiilidioksidipäästöistä. Eli Suomessa hiilidioksidipäästöt maailmassa on se 0,13 prosenttia, joka on noin tuhannesosa kaikista päästöistä tällä planeetalla. Tämä arvio perustuu Maailmanpankin tilastoon vuonna 2014. Tällöin oli Suomen kokonaispäästö 0,13 prosenttia. Tämä on se tausta, mistä Perussuomalaiset tätä asiaa tarkastelee ja keskustelua käy. Me haluamme, totta kai, pelastaa maailman siinä kuin kuka muu tahansa, mutta ei voi olla niin, että Suomi sen hinnan maksaa.

Esimerkiksi viime vuonna EU:n hiilidioksidipäästöt kasvoivat 1,8 prosenttia, ja samanaikaisesti Suomen päästöt laskivat 5,9 prosenttia. Vaikka sähkönkulutus joltain osin nousi, niin päästöt kuitenkin Suomessa laskivat. Mutta EU:ssa ne nousivat. Eli eikö tämä nyt anna semmoisen kuvan kuitenkin, että miksi esimerkiksi Viro, joka on meidän naapurimaamme, voi kasvattaa näitä hiilidioksidipäästöjä 11,3 prosenttia tai Espanja 7,4 prosent-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tia, ja Suomi tekee oman osuutensa näissä ilmastotalkoissa, mutta siitä huolimatta täällä halutaan päätöksiä, että Suomessa pitää nopealla aikataululla lopettaa kivihiilen käyttö, pitäisi lopettaa turpeen käyttö energian tuotannossa ja niin edespäin. Ja tämä tahti, millä Suomi kunnianhimoisesti hakee tätä maailman pelastamista, on kuitenkin aika kallis hintalap- pu veronmaksajille ja suomalaiselle teollisuudelle ja energiantuotannolle. Me haluaisimme kuitenkin tämän mittasuhteen suhteuttaa koko maailman tilanteeseen, ja sen tähdenhän Perussuomalaiset on esittänyt vaihtoehtona muun muassa ilmastotulleja, joita pitäisi alkaa EU:ssa ajaa yhteisesti. Ja silloin meillä olisi konkreettinen esimerkki omalta osaltamme, millä tavalla tämä maailma voidaan pelastaa.

Arvoisa puhemies! Toivon, että kun näistä ilmastoasioista keskustellaan, ei laiteta yhtä puoluetta johonkin koriin niin, että se ei tosissaan näitä asioita halua ratkaista, mutta samanaikaisesti ikään kuin esitetään, että muut ovat ratkaisemassa, mutta me emme. Tämän kalliin hintalapun johdosta Perussuomalaiset irtautui tästä yhteisestä tavoitteesta juuri viime viikolla. Tämä on se kokonaiskuva.

22.34 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Aluekehitykseen ei tällä kertaa aikaa nyt riitä, mutta mitä tähän ilmastokysymykseen tulee:

Kiitos edustaja Niikolle. Paljon oli ihan oikeita lukuja, ja myöskin sen johtopäätöksen, minkä hän teki, että perussuomalaiset on irtautunut aika lailla tällaisesta laajasta yhteisestä suomalaisesta käsityksestä, sen tässä muutamien viikkojen aikaan on voinut hyvin selvästi havaita. Siis meidän muiden, jotka kuitenkin näemme realistiseksi sen, että Suomi kantaa vissin vastuun, minusta on tavattoman tärkeää tunnistaa tämä, josko jotkut ovat mielestämme eri mieltä, ja jos perustellusti huomaamme, että he eivät ole ihan ehkä perusteltua mieltä, niin minusta on myös tärkeää, että se sanotaan selvästi ääneen.

Harvoin sattuu Suomelle sellaisia asioita, sellaisia kansainvälisiä haasteita, missä moraalisen velvollisuutemme hyvin hoitaminen maailmanyhteisöä kohtaan, kansalliset taloudelliset intressit ja kolmanneksi meidän mahtavat luonnonvarat ja intressimme niiden suhteen kaikki puhuvat samaan suuntaan. Moraalinen intressimme tukee meidän taloudellisten teknologien intressejä ja vielä luo edellytyksiä sille, että niille mahtaville uusiutuville, puhtaille energiaraaka-aineille ja muille raaka-aineille löytyy kysyntää, kiitos tämän ilmastokysymyksen maailmassa. Ei ole kovin monia sellaisia asioita, mutta tämä tähän ilmastokysymykseen hallitusti vastaaminen on kyllä sellainen asia.

Mitä vielä tulee suomalaiseen teollisuuteen, suomalainen teollisuus keskeisiltä osilta on mukana eurooppalaisessa päästökauppajärjestelmässä. Noin puolet kaikista Suomessa aiheutuvista päästöistä syntyy eurooppalaisessa päästökauppajärjestelmässä, ja sen piirissä nämä yritykset tekevät omat velvoitteensa. En tiedä, kuinka moni edustaja tietää — luulen, että aika moni edustaja tietää — että esimerkiksi nyt tällä kaudella, mitä päästökauppajärjestelmässä eletään, suomalaiset yritykset ovat saaneet niin paljon päästöoikeuksia, että ne eivät edes kaikkia niitä tarvitse. Ne pystyvät niin edistysellisiin ratkaisuihin omissa toiminnoissaan, että niiltä jää käyttämättä päästökauppajärjestelmässä niille tulleita päästöjä, ja ne pystyvät myymään niitä maailmalle ja sitä kautta parantamaan omaa tuloksentekomahdollisuuttaan täällä Suomessa. Tämä on tilanne tällä hetkellä monien suurten suomalaisten yritysten kannalta.

Vielä ehkä edustaja Huhtasaarelle sanon, että kun keskusta on nyt suurin piirtein sitä mieltä, mitä minä tässä äsken kerroin, ja te sanoitte ja epäilitte, että me toimimme maaseu-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tua vastaan, niin kyllä se on vahvasti ihan tasan tarkkaan toisinpäin — ihan tasan tarkkaan toisinpäin. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies, se kolme minuuttia meni. Vielä pari minuuttia jäljellä. — Yhtä lailla tärkeää on huomioida myöskin se, että emme myöskään ylireagoi siihen, mitä tämä niin kuin Suomen moraalisen — käytän ilmaisua ”moraalisen” — ja vähän juridisenkin vastuun hoitaminen käytännössä tarkoittaa. Siitä esimerkki oli tämän niin sanotun yritystuki-työryhmän työ, jota aika pitkään johdin. Sanon vielä kaikkien kuullen, että eivät suomalaiset johtavat yritykset vaatineet sitä, mitä te, perussuomalaisten edustajat, sanoitte. Eivät ne vaatineet sitä, että suomalaiselta esimerkiksi kuljetussektorilta tai metsäkonesektorilta vero kokonaan poistetaan — eivät vaatineet, eivät esittäneet sellaista.

Mutta myöskin toisinpäin: Vihreät täällä sanovat, että pitkien etäisyyksien Suomessa pitäisi joko työkoneiden tai kuljetusfirmojen polttoainekustannuksia kiristää miljardilla tai sadoilla miljoonilla euroilla vuodessa, eikä sekään ole oikein ja perusteltua, koska me pystymme näillä muilla toimilla, mihinkä olen aikaisemmin täällä viitannut, erinomaisen helposti vastaamaan siihen haasteeseen, minkä Suomi osana maailmanyhteisöä joutuu ilmastokysymyksessä kantamaan. Jos me hinnoittelemme itsemme ja suomalaiset tuotteet ulos esimerkiksi siinä, että niiden kuljetuskustannukset nostetaan pilviin, niin huonosti meille silloin käy.

Me pystymme olemaan realisteja ja vastaamaan samalla sekä siihen juridiseen — puhun nyt juridisesta — että myöskin siihen moraaliseen vastuuseen, mikä osana kansainvälistä yhteisöä meillä ilmastokysymyksissä on.

22.39 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja, varapuhemies Pekkarinen on pääosin erittäin hyviä puheenvuoroja tässä käyttänyt ilmastosta. Melkein kaikkeen siihen, mitä hän ilmastosta on tässä sanonut, voi yhtyä, mutta fossiilisten käyttöä suosivista yritys-
tuista haluaisin vain toistaa sen, mitä sanoin aikaisemmin varsinaisessa puheenvuorossani, että niitä budjettikirjassa on lueteltu yli miljardi, ja tämä kuljetustuki, minkä hän mainitsi, ei suinkaan ole ainoa niistä. Vihreät ovat esittäneet sitä, että päätettäisiin aikataulu ja ohjelma, jolla niitä aletaan pienentää.

Mutta muutama kommentti perussuomalaisten tässä esittämiin harhaanjohtaviin väitteisiin.

Ensinnäkin ajatus siitä, että Suomen päästöillä ei olisi väliä, koska ne ovat nolla pilkku jotakin koko maailman päästöistä. Aivan samanlaisen argumentin voisi esittää mikä tahansa viiden miljoonan ihmisen alue. Kaikki me ymmärrämme, että sellaisella lähtökohdalla ei ilmastomuutosta hillitä.

Aivan niin kuin varapuhemies Pekkarinen totesi, Suomen päästöt henkeä kohti ovat paljon yli maailman keskiarvon. Ne ovat jopa yli EU:n keskiarvon. Katsoin juuri Eurostatin tilastoja: kaksi vuotta sitten EU:n keskipäästöt henkeä kohti olivat 8,7 hiilidioksiditonnia ja Suomen 11,1 hiilidioksiditonnia henkeä kohti.

Mitä tulee sitten hiilitulliin, niin olen ehkä ainoa tässä salissa nyt oleva ja tällä hetkellä ehkä ylipäättänsä ainoa suomalainen kansanedustaja, joka on EU-parlamentissa puhunut hiilitullien puolesta, mutta ne ovat perusteltuja sellaisia maita kohtaan, jotka eivät ole mukana Pariisin ilmastopöytäkirjassa. Minäkin olen EU-parlamentissa puhunut hiilitullien puolesta ennen kuin Pariisin ilmastopöytäkirja oli solmittu. Käytännössä kaikki maailman maat ovat Pariisin ilmastopöytäkirjassa, jopa Yhdysvallat, koska presidentti Trumpin pää-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tös irtautua astuu voimaan vasta neljän vuoden kuluttua sen päätöksen tekemisestä, ja seuraava presidentti sen saattaa hyvinkin peruuttaa.

Mitä tulee sitten... — Jospa minäkin nyt siirryn tuonne puhujapöytäntöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Mitä tulee sitten edustaja Huhtasaaren esittämiin vertailuihin kivihiihen käytöstä energiantuotannossa tietyissä EU-maissa, kuten Puolassa, Romaniassa, Bulgariassa, ne kuulostivat hyvin oikeasuuntaisilta luvuilta, mutta sen jälkeen edustaja Huhtasaari esitteli sitten lukuja niistä päästövähennysvelvoitteista, mitä EU-mailla on päästökaupan ulkopuolella. Minä nyt haluaisin huomauttaa, että energiantuotanto nimenomaan kuuluu päästökauppaan [Mauri Pekkarinen: Valtaosalla!] ja päästökauppa on nimenomaan keino rajoittaa päästöjä ja se keino koskee koko EU:ta. Se on keino rajoittaa päästöjä käytännössä kaikilla niillä teollisuudenaloilla, jotka ovat suurimpia päästäjiä, ja sähkön- ja lämmöntuotanto kuuluvat näihin. Eli Puolan, Romanian, Bulgarian ja muidenkin EU-maiden kivihiihivoimat ovat päästökaupan alaisia. Päästökauppa pakottaa vähentämään niistä päästöjä.

Arvoisa puhemies! Tässä nyt ainoastaan muutama korjaus niihin harhaanjohtaviin väitteisiin ja käsityksiin, mitä tässä keskustelussa on esitetty.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt on niin lyhyt puhujalista, että pysytään puhujalistassa.

22.43 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Siis Pariisin ilmastopöytäntöksen taakanjako ei ole oikeudenmukainen. Se on päivänselvää, enkä ymmärtänyt, mitä tarkoittit tuolla harhaanjohtamisella. Se tuli ihan selvästi esille, että se ei ole oikeudenmukainen, ja Suomi, joka on jo tehnyt enemmän kuin osuutensa, tekee vielä paljon lisää.

Aika mielenkiintoinen pointti siinä mielessä, että kannattaa olla mukana Pariisin ilmastopöytäntöksessä, ei tehdä juuri mitään tai tehdä hyvin vähän ja näin välttää sitten hiilitullit. Siinä mielessä kyllä pitäisi pystyä siinä neuvottelupöytäntössä vaatimaan, että jokainen tekee osansa, koska ainoastaan se on tapa, millä voimme oikeasti tämän pallon pelastaa.

Teen sen nyt kerralla selväksi, että perussuomalaiset ovat erittäin huolissaan, välittävät ja haluavat pitää huolta ympäristöstämme, luonnostamme ja koko maapallostamme. Meidän tehtävä on viljellä ja varjella tätä maapalloa ja tätä luontoa. Se on meille hyvin arvokas asia. Kysyisin nyt myös sitten varapuhemies Pekkariselta, mikä on se hintalappu? Mahtaa-ko nyt ilmastotyöryhmä kertoa, mikä on se hintalappu, mikä tästä tulee veronmaksajille, kaupunkilaiselle, maakunnassa asuvalle, autoilijalle ja omakotitaloasujalle. Sitä en ole vielä kuullut.

22.45 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! On selvää, että meidän kannattaa panostaa kotimaiseen uusiutuvaan ja työllistävään energiaan ja niihin lähteisiin ja myös siihen teknologiaan, jolla niitä hyödynnetään ja jolla tässä mennään eteenpäin, koska Suomessa on hyvä osaaminen. Koska meillä ovat jo olleet nämä lähtökohdat, kun olemme kylmä, pohjoinen maa, jossa on pitkät etäisyydet ja niin edelleen, niin energiakustannusten alentamiseen on kannattanut satsata hyvin paljon ja se on tuonut osaamista, jolla on hyvät vientimahdollisuudet kotimaisen työllistämisen lisäksi. Tämä on aivan selvä asia.

Toinen asia on sitten se, että näitä ilmastovaatimuksia, jotka on asetettu, ei voi tarkastella menneinä asioina, mihin varapuhemies Pekkarinen puheenvuorossaan aikaisemmin vii-

tasi. Ollessanne ministerinä te hoiditte hommaa, ja ihan hyvä niin — joitakin virheitä, mutta pääosin ihan hyvin. Mutta tästä eteenpäin, kun pyritään meille asetettuihin, osin kohtuutomiin määräyksiin ja tavoitteisiin, sitoviin tavoitteisiin — toisaalta globaalisti ensin EU:lle ja sitten EU:n toimesta meille — se johtaa tulevaisuudessa, tästä eteenpäin, sellaiseen tilanteeseen, että kun me olemme edelleen pitkien etäisyyksien kylmä maa, jossa on hankittava elanto tälle kansalle näissä olosuhteissa, niin me tarvitsemme energiaa — ihmiset tarvitsevat asumiseen energiaa, teollisuus tarvitsee ja kuljetukset tarvitsevat ja ihmisten liikkuminen tarvitsee — ja tähän kun tulevat nämä ilmastovaatimukset, ne ovat erittäin ankarat.

Minä kysyn: kenelle tämä lasku lankeaa? Ja selvältä näyttää minun nähdäkseni, että suurin maksaja ovat maaseudun ihmiset. Sitten ovat varsin pienituloiset ihmiset, joilta ei esimerkiksi onnistu auton hankinta, joka on välttämätön meidän etäisyyksissämme, niin lähiöissä kuin erityisesti maaseudulla, jossa ei joukkoliikennettä ole. He ovat maksajina ankarasti. Asuminen kallistuu tätä kautta hyvin todennäköisesti, koska meidän vanha asuntokanta on sellainen, että niissä asuvat vähävaraiset ihmiset eivät pysty muuttamaan asuntojaan ympäristöstävälliselle energialle. He ovat maksajia. Liikenne on... [Jari Myllykoski: Ei puitakaan voi!] — Ei puitakaan voi lattialla polttaa, sinne täytyisi rakentaa sitten lämmityslaitteet. — Nyt pitää siirtyä pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Asuminen siis on meille täällä jatkossakin, vaikka ilmasto lämpenisikin, jokaiselle välttämätöntä. Ja sen kustannus nousee jokaisella ja erityisesti niillä, joilla ei ole varaa muuttaa asuntojaan uudelle lämmitysjärjestelmälle. Toisaalta näitä on paljon ja nämä ovat vähävaraisia ihmisiä suurelta osin ja asuvat usein maaseudulla tai joissakin lähiöissä omakotitaloissaan, jotka eivät ole kaukolämmössä ja joita ei ole siihen mahdollista liittää. Työtä tekevillä, jotka joutuvat liikkumaan työmatkoja — yrittäjilläkin, pienyrittäjillä — on samat ongelmat. Eli kyllä tämä lasku lankeaa tällä politiikalla, jota hallitus vie eteenpäin, juuri niille, joilla on kaikkein hankalinta toisaalta maksaa sitä kasvavaa laskua, toisaalta järjestää elämänsä niin, että pystyisi pääsemään eroon näistä kustannuksista. Suomi ei muutu tässä kuitenkaan niin lämpimäksi, eivätkä etäisyydet vähene.

Sitten on oma lukunsa tämä teollisuus, joka on meillä energiaintensiivistä. Tämä päästökauppajärjestelmä toki on meille apuna tässä, ja sitä voidaan hyödyntää. Mutta oleellinen kysymys tässä on se, kuka maksaa, ja sen me tiedämme. Tai minusta on selvä asia, että sitä eivät maksa tämän maan rikkaimmat vaan vähävarainen, sidottu ihminen, joka ei pysty siten hyödyntämään näitä mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Toinen tässä esillä ollut asia oli tämä maaseutu [Puhemies: Aika!] ja aluepolitiikka. Totean siitä, että nämä kotimaan sisäiset [Puhemies koputtaa] ihmisvirrat ovat todella ikävä asia ja niitä ei ole edes yritetty tälläkään hallituskaudella [Puhemies: Aika!] tosissaan hillitä, ulkomaisista ihmisvirroista puhumattakaan.

22.50 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan vahvistaa sen, mitä edustaja Pekkarinen lausui tästä yritystukityöryhmän työskentelystä, ja nimenomaan sen, että teollisuus ei todellakaan missään vaiheessa vaatinut sitä, mitä perussuomalaiset vaativat.

Tässä oli puhetta myöskin — muistaakseni edustaja Hassi mainitsi — näistä yritystuesta. Tätä keskusteluahan oli käyty pitkään julkisuudessa ennen kuin tämä parlamentaarinen työryhmä käynnisti työnsä, ja julkisuuteen oli annettu ymmärtää, että Suomessa maksetaan turhia yritystukia, turhia yritystukia miljardeittain. Yksi luku, jota oli viljelty paljon, oli, että melkein 4 miljardin edestä.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Sitten kun tämä parlamentaarinen työryhmä istui — en nyt muista enää, kuinka monta kuukautta — me kävimme ihan yritystukikohtaisesti, ihan rivikohtaisesti läpi yhdessä ja analysoimme. Minulla on nämä taulukot edelleen tallella Excel-taulukkona, ja kun edustaja Hassi nyt sitten puhui näistä 1,1 miljardin tuista, niin tässä lukee, että teollisuuden, mukaan lukien kaivosteollisuus ja konesalit, alempi sähköverokanta, 606 miljoonaa. Mitä tarkoittaa alempi sähköverokanta? No, se on alempi kuin normi. No, mitä se normi on? Meillä on Suomessa oikeus katsoa, miten muualla Euroopassa verotetaan, ja meidän tavoitteenamme on säilyttää Suomen teollisuuden kilpailukyky. Emmekö me ole kaikki samaa mieltä siitä?

Seuraavalla rivillä on energiaintensiivisten yritysten veronpalautus, pois lukien kasvihuoneet, 228 miljoonaa euroa. Tästä käytiin monta hyvää keskustelua. Me emme päässeet yhteisymmärrykseen asiasta. Ja silloin kun toimitaan parlamentaarisesti, niin yhtenä edellytyksenä on se, että me pääsemme sopuun ennen kuin me päätämme.

Maatalouden energiaveron palautus, 33 miljoonaa. Onko se järkevä? No, jos me emme sitä maksa, niin se tarkoittaa sitä, että maatalous Suomessa kärsisi vielä enemmän ja me joutuisimme ostamaan ja tuomaan enemmän elintarvikkeita ulkomailta.

Kasvihuoneiden alempi sähköverokanta ja energiaveroleikkuri, se kuuluu siihen samaan luokkaan.

No, sitten on turpeen normia alempi verokanta. Jos tämä poistetaan, niin voi kysyä, että millä me sitten lämmitämme, lisäämmekö me kivihiilen käyttöä.

Sitten yksi asia, mikä on ollut paljon julkisuudessa, on dieselpolttoaineen normia alempi verokanta — huom: normia alempi verokanta — 779 miljoonaa euroa. No, olemmeko me sitten sitä mieltä, että tämäkin pitäisi poistaa? Ei tämä ole yritystuki. Yritystuki minun ajatukseni mukaan on sellainen, että annetaan suoraa tukea jollekin yritykselle. Mutta huomioikaa se, että tämä normia alempi dieselverokanta koskee myöskin yksityisautoilijoita. Se koskee hyvin pitkälle yksityishenkilöitä, jotka asuvat maaseudulla. Miten tätä voidaan luokitella yritystueksi? Tätä asiaa me toivoisimme, että ottaisimme huomioon, kun me käymme keskustelua näistä yritystuista, ja me antaisimme oikeaa tietoa kansalaisille.

Yksi asia, johon haluaisin vielä ottaa kantaa, on se, kun reilu viikko sitten saimme kuulla siitä raportista, jossa kymmenen tutkijaa oli arvioinut, että jotta Suomi pääsisi näihin päästötavoitteisiin, niin meidän pitäisi lopettaa diesel- ja bensa-autojen käyttö Suomessa. Se ei, hyvät ystävät, tule onnistumaan, siitä syystä, että autoteollisuus ei kykene siinä vauhdissa valmistamaan niitä tuotteita maailmalle ja uudistamaan koko autokantaa kerralla. Sen takia meidän täytyy ottaa huomioon myöskin se, että autoteollisuus kykenee kehittämään myöskin esimerkiksi dieselmootoreiden päästöjä. Ne tulevat vähenemään nopeammin kuin bensa-autojen päästöt vähenevät, samanaikaisesti kun kehitetään uutta tekniikkaa myöskin hiukkassuodattimelle ja hiukkaspäästöille. Näin ollen — sanon sen edelleen vahvasti — uskon, että kymmenenkin vuoden päästä Suomessa ajetaan dieselautoilla, mutta huomattavasti modernimmalla tekniikalla kuin tällä hetkellä.

22.55 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Kyllä tästä keskustelusta kuitenkin tulee semmoinen vähän syyttävä sävy Suomea kohtaan varsinkin vihreitten puheenvuoroissa, että ikään kuin Suomi ei kuitenkaan tee riittävästi ja nämä sitoumukset, mitä nyt tavoitellaan, ainoastaan olisivat ensimmäinen askel sinne niin sanottuun riittävään päästöjen vähentämiseen tähtäävälle tielle. Meidän kuitenkin täytyy jo rehellisesti sanoa, että Suomi kyllä kantaa omalta osaltaan vastuun, eikä meillä ole siinä edes moraalisesti mitään hävettävää.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Olisinkin edustaja Hassilta kysynyt siitä, kun mainitsitte, että suomalaisten päästöt suhteessa Euroopan unioniin ovat korkeimmat, mainitsitte, että se on 11,1 hiilidioksiditonnia per henkilö ja EU:ssa 8,7 — muistanko nyt oikein, sainko nämä ylös — niin onko tässä nyt huomioitu sitten kaikki ne muut näkökulmat päästöissä? Se, että täällä on aika kylmä, täällä Suomessa, ja täällä on aika pitkät etäisyydet, tarvitsee liikkua ja lämmittää taloja, ja sen lisäksi meillä jonkin verran teollisuus vaatii omalta osaltaan myös energiantuotantoa. Sen lisäksi, onko tässä huomioitu sitten kaikki ne maat, kellä on minkäkin verran esimerkiksi muuta energiantuotantoa, kuten nyt vaikkapa, että missä määrin ne käyttävät ydinvoimaa esimerkiksi ja ketkä käyttävät kaasua tai jotain muuta vähemmän saastuttavaa energianlähdettä. Siinä mielessä minä en tunne tätä kokonaisarviota, mutta siitäkin huolimatta, vaikka Suomella nyt olisi henkeä kohti enemmän päästöjä, niin minä itse ainakin veikkaan näppituntumana, että se johtuu tästä erityisolosuhteesta, missä me elämme. Ja kuitenkin tosiasia on se, minkä täälläkin olen jo tänään maininnut, että jos Suomessa nämä hiilidioksidipäästöt laskivat 5,9 prosenttia ja EU:n keskiarvo kuitenkin nousi 1,8 prosenttia, niin eikö tämä nyt osoita jo sinänsä, että Suomi tekee kaikkensa näitten hyväksi.

Nyt kun halutaan kieltää kivihiili määrättyssä tiukassa aikataulussa — esimerkiksi vaan — niin onko seuraavaksi se, että halutaan kieltää öljyn käyttö, että öljyllä ei saataisi pian lämmittää esimerkiksi taloja, koska tämä kunnianhimo ei ota loppuakseen. Minä uskon niin, että täällä halutaan kurjistaa loppuun saakka Suomea, niin kuin on sanottukin, että täällä olisi nollapäästöt vuoteen 2030 mennessä, vai mikä se tavoitevuosi oli. Itse kuitenkin toivoisin, että tässä kokonaisuudessa aina muistetaan se, että vaikka Suomesta sammutettaisiin valot, ei ajettaisi autoilla ollenkaan eikä lämmitettäisi taloja, niin kokonaispäästöt vähenisivät maailmassa hiilidioksidin osalta vain sen tuhannesosan. Ja tätä taustaa vasten nämä perustelut ja vaatimukset näitten rajoitusten lisäämiseksi hinnalla millä tahansa eivät ole millään tavalla perusteltuja.

22.58 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti: Ensinnäkin tuolla samalla periaatteella, mitä edustaja Niikko tuossa äsken edusti, niin voisi sanoa ihan yhtä hyvin, että ei maailman nälkä siitä vähene yhtään, vaikka Suomi lopettaisi kaiken kehitysyhteistyön, ei mikään muuttuisi mihinkään. Tuolla samalla filosofialla voi sanoa tällä tavallakin.

Arvoisa puhemies! Täällä on, niin kuin on todettu, valtaosalla tästä salista kutakuinkin samanlaiset näkemykset siitä, minkälaisena ilmastokysymys näyttäytyy ja vähän myöskin siitä, mitkä ovat meidän velvollisuutemme. Mutta toki meillä on erimielisyyksiäkin ja erojakin, ja jonkun verran niistä on esimerkiksi keskustan ja vihreitten, vihreitten ja keskustan välissä. Kerta kaikkiaan on niin, että me emme näe järkeväksi esimerkiksi näitten polttonesteitten veron kiristämistä, kuten moneen kertaan täällä on jo todettu ja edustaja Östmanin puheenvuorossa erinomaisesti esille tuli, ikään kuin se olisi verotukea.

Sellaiset verotuet tai sellaiset tuet, sellaiset verot, mitä esimerkiksi elinkeinoelämä ja yksityiset kuluttajat maksavat, joissa valtio tulee vastaan maksamalla fossiilisen energian käytöstä suoraa veronpalautusta, ne pitää poistaa. Ja näinhän nyt tällä hetkellä teollisuudessa on, ja niiltä osin olen samaa mieltä, mutta se on 70 miljoonaa euroa vuodessa kaiken kaikkiansa. Mutta muutoin se, että Suomi nostaa sadoilla miljoonilla tai miljardilla energiaveroja, niin se ei ole perusteltua, sillä me hinnoittelemme itsemme kyllä ulos.

Mitä vielä tulee siihen, miten tämä ilmastokysymys on sillä tavalla ymmärrettynä, mikä on hallituksen hyvä linja ja mitä edustaja Tiilikainen on tuolla kansainvälisilläkin tantereil-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

la edustanut, niin kun me olemme selvittäneet Suomen aluekehityskuvaa ja katsoneet, mitkä ovat niitä asioita, jotka loisivat parhaat edellytykset tasapuolisen alueellisen kehityksen toteutumiselle Suomessa, niin kyllä se on tämä uusiutuva energia, uusiutuvat raaka-aineet, ilmastokysymyksen ne vaateet, jotka nimenomaan merkitsevät siirtymistä puhtaisiin tuotteisiin, puhtaaseen teknologiaan. Tämä on myös Suomen aluekehityksen kannalta ihan oivallinen juttu.

Ja mitä nyt tulee sitten vielä autojen verotukseen, siis autoveroon ja auton polttoaineen veroon, niin minunkin mielestäni julkisuudessa on esitetty sellaisia vaateita, joihinkaan ei voi yhtyä. Mutta se on yksityiskohta, ja ilmastokysymyksen kansallisissa ratkaisuissa on hirveän paljon muitakin yksityiskohtia, jotka pitää vielä moneen kertaan käydä, mikä sitten oikein on Suomen kanta. Minäkään en kannata sitä, että auton käytöstä entistä enemmän rangaistaan, ja sitten kalliin auton ostoon liittyvää autoveroa rutkasti alennetaan. Ei niin, siinä olen samaa mieltä kaikkien niiden kanssa, jotka tämän näkemyksen jakavat, riippumatta siitä, miltä puolelta salia he tulevat.

23.01 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Nyt sen verran tässä annan myöten, että edustaja Niikko on kyllä siinä mielessä oikeassa, ettemme ketään täällä saa viluun tappaa. Kyllä meidän täytyy tämä teknologinen kehitys huomioida sen mukaan, että meillä jokaisella on mahdollisuus asua omassa kodissa, olet sitten asumassa vaikka siellä mummonmökissä. Mutta edustaja Kankaanniemi: kyllä niissä vanhoissa taloissa on ne kakluunit, ja niitä voidaan sitten lämmittää puilla, vaikkakin totta kai siihenkin ollaan taas tuomassa erinäisiä rajoituksia.

Puheenvuoroni otin sen takia, että haluan nyt kuitenkin tuoda esille, vaikka edustaja Hassi tässä sanoo, että hän on tässä salissa ainoa, joka on hiilitulleista puhunut [Satu Hassi: Euroopan parlamentissa!] — siellä varmasti, mutta siihen tuli sellainen sävy, että täällä salissa, mutta tässä salissa nyt tällä hetkellä ei muita entisiä europarlamentaarikkoja siinä määrin vilisekään — että kyllä vasemmistoliiton Hanna Sarkkinen toi jo aloitteen hiilitulien osalta. Ja sitä keskustelua on käyty myös sen aloitteen jälkeen, kun ollaan puhuttu siitä, että Yhdysvallat irtaantui Pariisin ilmastositoumuksesta. Olisi ehkä hyvä, että Suomi olisi aktiivinen, mutta on toki parempi, jos koko Eurooppa ja EU olisivat siinä samassa rintamassa. Näitä asioita pitää edistää yhteisrintamassa.

23.03 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Muutama täsmennys vielä näihin asioihin, mitä tässä keskustelussa on tullut esille:

Ensinnäkin, kuka maksaa? On väärinkäsitys ja harhaluulo, että kaikki ilmastonsuojelutoimet tuovat lisäkustannuksia. Osa niistä, erityisesti energiatehokkuuden parantamiseen liittyvät, jopa alentaa kustannuksia. Muutama viikko sitten Sitra julkaisi selvityksen, jonka mukaan Suomen ilmastomuutosta aiheuttavat päästöt voidaan pienentää puoleen vuoden 90 tasosta toimilla, jotka ovat kustannustehokkaita, eli ne tuovat säästöä vähintään saman verran kuin maksavat. Tämä johtuu juuri siitä, minkä varapuhemies Pekkarinenkin moneen kertaan keskustelussa toi esille, että me olemme teknologisesti hyvin kehittynyt maa ja olemme hyviä myös kehittämään teknologiaa edelleenkin.

Mitä tulee sitten siihen, mitä eri maat tekevät, niin mikään maa tällä hetkellä ei tee riittävästi — ei tee Kiina, ei tee Suomi, ei yksikään maailman maa. Tämäkin asia on kirjattu Pariisin sopimukseen, ja siinä sopimustekstissä todetaan, että tällä ilmastolämpenemistävoitteella, joka sopimuksessa on — eli selvästi alle 2 asteen, mieluummin 1,5 asteen tun-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tumaan — hillitään ilmastonmuutosta ja että maailman maiden yhteenlasketut päästölu-paukset, mitkä ovat myös Pariisin sopimukseen kirjattu, aiheuttavat isommat päästöt kuin millä tämä varsinainen ilmastotavoite voidaan saavuttaa. Eli toisin sanoen Kiinan ja mei-dän ja ihan kaikkien pitää tiukentaa näitä päästötavoitteita. Eikä se ole pelkkää kustannus-ta, siinä voidaan saada jopa säästöjä.

Kun puhutaan siitä, että kuka maksaa, niin kuitenkin on hyvä muistaa se perimmäinen perusasia, että itse ilmastonmuutos maksaa moninkertaisesti enemmän erilaisina tuhovai-kutuksina verrattuna ilmastonsuojelun hintaan. Ja sen ilmastonmuutoksen hinnan maksa-vat kaikkein heikoimmat, kaikkein köyhimmmät. Jo tänä päivänä maailman köyhimmissä maissa, jotka ovat vähiten ilmastonmuutosta itse aiheuttaneet, ihmiset kärsivät ilmaston-muutoksesta eniten. Ja myöskin Suomessa lapset ja nuoret ja vielä syntymättömät kantavat pahimman taakan asiasta, johon he eivät itse voi vaikuttaa, jos me emme nyt tee tarpeelli-sia päätöksiä.

23.06 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset sanoivat, että he nä-kevät ilmastonmuutoksen ongelmana, mutta kuitenkin tässä tuli selville, että he eivät ole oikein valmiita tekemään mitään muuta kuin sen, että he ovat ehdottaneet hiilitulleja. Mut-ta entäs ennen kuin ne hiilitullit tulevat, mitä tehdään sitä ennen? Jos suomalaisten päästöt ovat todella se 11,1 tonnia per henkilö, EU:ssa keskimäärin 8,7 tonnia per henkilö, globaa-listi keskimäärin 4 tonnia per henkilö, niin kyllä minä ainakin näen, että tässä suomalaisilla on aika iso vastuu. No mikä sitten on se, mihin pyritään? Pyrimmekö me EU:n keskiar-voon, onko meillä edes se tavoite? Entä globaali keskiarvo, pyritäänkö edes siihen? Kuten edustaja Hassi tuossa sanoi, globaalista keskiarvostakin pitäisi todellakin päästä alemmak-si.

Tässä on tullut myös moneen kertaan esille se, että meillä on jo aika paljon keinoja, jos vain löytyy tahtoa. Sitra esimerkiksi on arvioinut, että jos jo ne olemassa olevat keinot, mit-kä Pohjoismaissa ovat parhaat käytänteet, otettaisiin globaalisti käyttöön, me voisimme vähentää päästöjä neljän gigatonnin verran elikkä saman verran, mitä ovat EU:n päästöt. Meillä on ehkä nyt semmoinen harhakuvitelma, että tämä ilmastonmuutoksen torjuminen ja päästöjen alentaminen tarkoittaisi jotakin surkeaa elämää kylmässä mökissä, mistä ei päästä minnekään liikkeelle, kun ei se näin ole. Meillä on mahdollisuus muuttaa tapoja, muuttaa tapoja liikkua, ja toisaalta muuttaa sitä, millä ne autot kulkevat, esimerkiksi bio-kaasulla tai sähköllä. En usko ollenkaan, että se uusi, hiilineutraali maailma on semmoi-nen, että me vaihdamme vain nykyisen tavan toimia, esimerkiksi liikkumisen niin, että jo-kainen hankkisi vain sähköauton, vaan se menee niin, että meillä on ihan eri tavalla myös järjestetty liikkuminen ja meillä on ihan eri tavalla yhteiskäyttöä, jakamistaloutta ja sen-tyyppisiä ratkaisuja.

Meillä on paljon jo olemassa olevaa teknologiaa, ja se haaste on siinä, että miten me saamme hinnoitteluun sen hiilen niin, että on aina edullisempaa ja järkevämpää valita se il-mastoystävällisempi ratkaisu. Totta kai se on sekä globaalisti että myös kansallisesti iso kysymys, että tämä muutos tehdään reilusti ja oikeudenmukaisesti, että maksajaksi eivät joudu pienituloiset, vaan se vastuu jaetaan yhteisesti. Mutta kuten tässä on myös monta kertaa tullut esille, se, että me emme tee mitään, on kaikkein suurin ongelma, ja se aiheut-taa kaikkein eniten kärsimystä ihan meille kaikille, ja sen takia se vaihtoehto, [Puhemies koputtaa] että me suljemme silmät ja toivomme parasta ja odotamme, että muut tekevät, ei toimi.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

23.09 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat, että muutkin tekisivät. Kysymys on siitä. [Satu Hassi: Kuka ei halua?] Suomi on jo tehnyt osansa, ja me haluamme, että ne maat, jotka saastuttavat, tekisivät osansa. Tästä on kysymys.

Mitä tulee Pariisin ilmastopöytäkirjan toimeenpanoon, niin se alkaa vuonna 2020, eli meillä on vielä aikaa neuvotella EU:ssa taakanjako sellaiseksi, että me voimme lunastaa ne annetut sitoumukset, koska nyt hyvin selkeästi näyttää siltä, että me emme tule niitä lunastamaan, ja se on lisäksi hyvin epäoikeudenmukainen.

Realismi jälleen puuttuu tästä keskustelusta. Tässä edustaja Niikko sanoi, että Suomessa on pitkät etäisyydet, EU:n pisimmät, ja myös ilmastomme on EU:n kylmin. Nämä ovat kaikki semmoisia realiteetteja. Aloitin puheenvuoroni tänään puhumalla ilmastorealismista. Tämä on yksi realismi, joka meidän pitää ottaa huomioon, eikä tuijottaa lukuja silloin kun me tiedämme, mikä on totuus. Vuonna 2017 Suomessa hiilidioksidipäästöt vähenivät 6 prosenttia. Suomen nettopäästöt ovat vähentyneet yli 50 prosenttia vuodesta 1990, kun EU:n keskimääräinen vähenemä on ollut vain 26 prosenttia.

On muuten erittäin mielenkiintoista, että ilmastotyöryhmä ei ole kertonut eikä varapuhemies Pekkarinenkaan kertonut sitä hintalappua, mikä ilmastotyöryhmän lopputuloksella tulee olemaan. Mikä on se hintalappu? Eivät uskalla kertoa, mikä se on veronmaksajille, kaupunkilaisille, maakunnissa asuville, autoilijoille ja omakotitaloasujille. Vai onko tämä niin ihanan kallista, että mitä tälle nyt sitten hintaa edes laskemaan? Mutta kyllä sen tavalinen ihminen sitten kukkarossaan huomaa, erityisesti pienituloinen.

23.11 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Kyllä perussuomalaiset suostuvat siihen, että me otamme käyttöön kaikki ne toimet, millä näitä ilmastopäästöjä vähennetään, varsinkin kun edustaja Hassikin mainitsi, että on hyvin paljon toimia, jotka eivät maksa mitään. Tokihan tämmöistä politiikkaa pitää tukea. Mutta minulle jäi kuitenkin epäselväksi vielä se, mikä on se Suomen todellinen hiilidioksidipäästönnimäärä suhteessa näihin etäisyyksiin ja tähän ilmastoon ja energiantuotantoon suhteessa näihin muihin maihin. Semmoisia lukuja, ihan niin kuin oppiakseni asioita, voisin joskus ottaa vastaan, jos joku niitä toimittaa. En tällä halua kritisoida millään tavoin.

Teknologia kehittyi kyllä, ja me odotamme teknologialta paljon ilmastomuutoksen torjumiseksi, ja se on hyvä niin. Mutta täytyy myös muistaa, että teknologia kehittyi omassa aikataulussaan ja me emme voi hypätä semmoisia loikkia, joissa meidän kantokykymme ei suomalaisten osalta riitä. Meillä on kuitenkin paljon puolustettavaa. Meidän täytyy puolustaa suomalaisen teollisuuden ja suomalaisten yritysten täällä pysymistä, ei yksistään veroratkaisuin vaan myös sen energiantuotannon edullisuuden osalta. Minä olisinkin kysynyt vihreiltä, olisitteko te valmiita myös siihen, että lisättäisiin ydinvoimaa täällä, niin että saataisiin lämmitettyä taloja omavaraisesti enemmän ja päästäisiin myös siihen energiaomavaraisuuteen, että saisimme harpattua aimo askeleen eteenpäin, ja silloin kaikki myös voittaisivat.

Sitten täytyy muistaa myös, että kun tulee näitä uusia, kalliita autoja, nollapäästöisiä autoja, niin ne ovat kuitenkin sen verran kalliita, ettei tavallinen työssä käyvä ihminen pääse niitä ajelemaan tai omistamaan. Täytyy muistaa myös, että niitten tuotanto ja tuottaminen kasvattaa näitä hiilidioksidipäästöjä merkittävästi. Joidenkin arvioiden mukaan tämmöisellä sähköautolla pitäisi ajaa noin 100 000 kilometriä, jotta päästäisiin edes plussan puolelle niitten päästöjen osalta, mitä tulee niiden akkujen ja muiden osien tuotantoon suhteessa esimerkiksi dieselajoneuvoihin. Siinä mielessä meidän täytyy olla rehellisiä, kun me pu-

humme päästöjen vähentämisestä, koska mielestäni samaan aikaan meidän täytyisi tehdä semmoista politiikkaa, että tätä turhaa kuluttamista ruvettaisiin enemmänkin ottamaan tikun nokkaan ja saamaan sitä vähenemään, koska suurimmat päästöthän tulevat siitä, että kulutus kasvaa — puhun nyt semmoisesta turhasta kuluttamisesta, mikä näkyy kaikessa, muun muassa meren saastumisena ja monena muuna ongelmana — ja samaan aikaan meidän pitäisi poliittisesti myös tämä puoli ottaa keskusteluun eikä pelkästään [Puhemies koputtaa] näitä kiristäviä toimia esimerkiksi energiantuotannossa.

23.14 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Kukaan ei kommentoinut eikä vastannut, kun kysyin, onko oikein, että maaseutu, asuminen ja liikenne, työ ja yrittäminen ovat ne, jotka maksavat tämän laskun Suomessa. No, siihen ei tietysti mukavaa vastausta ole, koska näille se menee tämän politiikan maksu, ja ne maat, jotka nyt esimerkiksi kivihiiltä polttavat tuossa EU:ssa, näyttävät jatkavan samaa touhua.

Arvoisa puhemies! En kuitenkaan nyt palaa enää tähän asiaan tämän enempää, vaan hie-
man näistä yritystukiasioista, mihin edustaja Östman erityisesti paneutui. Totean, että so-
siaalidemokraatit esittivät 29.3.15, tai oikeastaan yhdeksän päivää aikaisemmin, siis viime
vaalien edellä, säästöohjelmansa, esittivät siinä yritystukiin 200—300 miljoonan euron
leikkausta. Kokoomus esitti samaan aikaan 250 miljoonan euron leikkausta, ja keskusta
300 miljoonaa euroa. [Peter Östman: Entäs KD?] — No, KD:tä ei ole mainittu tässä jutus-
sa, mistä nämä tiedot otin. [Peter Östman: Niin!] Eli siis nämä suuret puolueet kyllä kan-
salle lupasivat vaaleissa 200—300 miljoonan leikkauksia elinkeinoyritystukiin, mutta hal-
litus sitten asetti lopulta varapuhemies Pekkarisen johtaman leikkaustyöryhmän ja otti sii-
hen työhön nämä teollisuuden ja etujärjestöjen lobbarit mukaan. Eli minun tulkintani on,
että hallituksella ei ollut edes tarkoitus toteuttaa näitä, eli putosi pohja pois koko hommal-
ta, kun ne, joita etu koskee, jotka ovat saamassa näitä satoja miljoonia, ovat mukana päät-
tämässä, mitä heille tehdään. Ei heidän tarvinnut sitä huutaa ulos lehdissä tai televisiossa,
että ei meiltä saa mitään leikata, koska he olivat mukana siellä hoitamassa taustalla ja jopa
suoraan siinä työssä niin, että heiltä ei leikata.

No, tämä on nyt asia, josta kannattaa kysyä sosiaalidemokraateilta, kokoomukselta ja
keskustalta erityisesti, että mistä he olisivat nämä 200—300 miljoonaa leikanneet. Minä en
sitä tiedä. Kyllä sieltä muuten löytyy. Näytti, että Juhana Vartiaisen juttu, jossa hän oli pal-
jon suuremmissa summissa esittämässä leikkauksia. Niihin minä en kyllä ota kantaa, että
ovatko ne realistisia. [Puhemies koputtaa] Mutta tämä siis johti siihen, [Puhemies koput-
taa] että koko homma epäonnistui ja hallitus pesi kätensä tällä lailla tämmöisen työryhmän
kautta.

23.18 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Olen pitkään tässä kiinnostune-
na kuunnellut näitä puheenvuoroja lähinnä ilmastoasiasta ja olen kuunnellut opiskelumie-
lessä, koska en tätä asiaa erityisen hyvin hallitse, ja olen koko ajan tuuminut, miten tämä
gramma- ja tonnikeskustelu menee niiden suomalaisten ihmisten tietoisuuteen, jotka ha-
luisivat vaikuttaa tähän asiaan.

Se tyyli, miten tässä tämmöistä knoppologiaa puhutaan, ei ole mitenkään kansaan me-
nevää eikä mitenkään vaikuta. Minun mielestäni se, mitä edustaja, varapuhemies Pekka-
nen puhui tästä asiasta, on hyvin selkokieltä ja hyvin vaikuttavaa, mutta kun puhutaan tästä
ilmastovaikutuksesta ja näistä muista, niin minun mielestäni kyllä täällä on kansanomai-
simmin puhunut edustaja Myllykoski, joka nyt ei kyllä edusta hallitusrintamaa, mutta pi-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

din niistä esimerkeistä ja siitä tavasta, miten hän halusi näyttää, miten tämä ilmastokysymys todella vaikuttaa tavalliseen ihmiseen. Tämä keskustelu on liian teoreettista täällä joilakin.

23.19 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Haluan ensiksi kiittää edustaja Juhantaloa. Hän muistutti tärkeästä asiasta, että meidän kannattaisi pysyä asiallisina eikä liioitella. Minusta tämä asia on kuitenkin — me tiedämme kaikki tämän — yhteinen haaste, ja tämä on yhteinen haaste seuraavalla hallituskaudella ja vielä sitä seuraavalla hallituskaudella, emmekä tiedä vielä, mitkä puolueet istuvat silloin vallan kahvassa ja Audin takapenkillä, niin että siinä mielessä ei kannata nyt luvata liikoja.

Kun Kankaanniemi luetteli sen listan näistä isommista puolueista, mitä ne olivat luvanneet säästöjä, niin KD yritti taas kerran olla realistisella linjalla. Emme lähteneet etukäteen lupaamaan liikoja. Nyt en muista ihan tarkkaan, mistä summista me puhuimme, mutta heitänpä nyt, että ellen muista väärin, niin se oli noin 150 miljoonaa euroa, mitä me olimme hakemassa säästöjä yritystukilistalta. [Toimi Kankaanniemi: Mistä ne olisivat tulleet?] — Palaan siihen, jos aika riittää.

Kankaanniemi kysyi, onko oikein, että maakunnissa asuvat maksavat. No eipä tietenkään. En minä usko, että täältä löytyy yhtäkään edustajaa, joka on sitä mieltä, että tämä lasku pitäisi nyt langettaa maakunnassa asuville maksettavaksi. En usko. Tämä liioittelutapa ei välttämättä ole hyvä, ja kun puhutaan tavallisista kansalaisista — minä en tiedä sitten, ketkä ovat ne epätavalliset ja ketkä ovat ne tavalliset — sen minä tiedän, että kansalaiset seuraavat meidän keskusteluamme.

Täällä Niikkokin sanoi, että meidän pitää puhua rehellisesti. Oliko se viesti sitten kaikille meille muille, että kaikki muut puhuvat epärehellisesti ja valehtelevat tässä? Siinäkin kannattaa olla tarkkana, kun lausuu näin.

Kiinnitin huomiota myöskin siihen, kun edustaja Huhtasaari sanoi, että tästä puuttuu realismia. Kysyn, kuunteliko edustaja Huhtasaari minun puheenvuoroni, minkä minä pidin tuosta pöntöstä. Puuttuiko siitä realismia, kun kävin läpi rivikohtaisesti, mitä me keskustelimme yritystukityöryhmässä? Missä oli se epärealismi, johon te viittasitte?

23.21 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Vielä toteaisin sen, kun tässä edustaja Niikko kysyi, miten nämä Suomen päästöt tonneina henkeä kohti suhteutuvat meidän pitkiin etäisyyksiin ja muihin Suomen erityisolosuhteisiin, että jos kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa, joissa olen jonkinlaisessa roolissa ollut vuodesta 99 asti — neljissä neuvotteluissa ministerinä ja muissa neuvotteluissa sitten meppinä tai kansanedustajana neuvotteluja seuraamassa — yhden asian olen oppinut, niin se on se, että jokaisella maalla on perustelu sille, miksi juuri se oma maa on erityinen ja sillä pitäisi olla erilaiset normit ja laskentaperusteet kuin muilla mailla ja miksi juuri sille maalle päästövähennykset tekevät tiukempaa kuin millekään muulle. Eli ainakaan kansainvälisissä neuvotteluissa sentyyppinen lähtökohta ei ole mikään tapa oikeasti vakuuttaa muita.

Mitä tulee sitten ydinvoimaan, niin huomasin tänään erään kauppateiden professorin tviitin, jossa hän totesi, että tänään täyttää 15 vuotta Teollisuuden Voima Oy:n päätös Olkiluoto 3:n reaktortyyppin valinnasta, ja toisen tviitin, jossa todettiin, että tänä syksynä Olkiluoto 3:n lupahakemus täyttää 18 vuotta. Tänä vuonna on tullut 12 vuotta siitä, kun Olkiluoto 3:n rakentaminen aloitettiin. Eli nämä kokemukset kertovat, ettei se uuden ydinvoiman rakentaminen nyt ainakaan mikään nopea tapa ole vähentää päästöjä.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Ja mitä tulee sitten Fennovoimaan, niin Fennovoiman kohdalla on kulunut jo yli kolme vuotta siitä, kun heidän olisi pitänyt saada varsinaisen rakennuslupahakemuksen paperit kuntoon, mutta ne eivät vielä ole kunnossa. Säteilyturvakeskus keväällä totesi, että papereista vain noin 10 prosenttia on annettu, niin että ei sekään hanke nyt ainakaan nopeasti etene. Eli jos — ja toivon mukaan kun — halutaan ilmastomuutostoimia toteuttaa nopeasti, niin ydinvoima nyt ei ole osoittautunut kovin hyväksi siinä.

Ja viimeisenä asiana, arvoisa puhemies, haluan todeta sen, että totta kai ilmastotoimilla on kustannuksia, mutta se on sitten niitten tarkempien päätösten ja niihin liittyvien vero- ja sosiaaliturvaratkaisujen kokonaisuus, joka ratkaisee sen, kuka on maksaja, ja mielestäni päätösten pitää olla sellaisia, että köyhät ihmiset [Puhemies koputtaa] eivät joudu maksu-miehiksi ja -naisiksi.

23.25 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko otti hyvin esille oikeastaan sen ison juurisyyn, miksi me olemme tässä tilanteessa kuin olemme liittyen niin ilmastomuutokseen, luonnon monimuotoisuuden häviämiseen kuin muutenkin luonnonvarojen ylikuluttamiseen. Se on todella se, että me kulutamme niin paljon. Kyllähän me täällä länsimaissa kulutamme vielä paljon enempi, ja se näkyy kyllä myös sitten osana meidän suuremmassa hiilijalanjäljessämme. Olen aivan samaa mieltä siitä, että meidän pitäisi miettiä kulutustottumuksiamme ja päästä eroon semmoisesta turhasta ylikuluttamisesta, ja meidän täytyisi myös miettiä, onko siihen jotain semmoisia kulutusta ohjaavia työkaluja, mitä voisimme paremmin hyödyntää. Esimerkiksi muovipakkausvero, mitä vihreät ovat esittäneet, on ollut senttyypinen, kun tiedämme, että muovi on yksi iso ongelma liittyen merien roskaantumiseen, ja meillä on paljon esimerkiksi senttyypistä ylipakkaamista, missä muovia käytetään aivan turhaan, vaikka muovi sinänsä on ihan hyvä ja käyttökelpoinen materiaali tiettyihin paikkoihin. Mutta todellakin se, miten kestävät meidän kulutustottumuksemme ovat, on yksi osa tätä ongelmaa, ja siihen puuttuminen on myös yksi osa tätä ratkaisua.

Sitten tuli esille se, joutuuko maaseutu tässä maksumieheksi. En minä näe, että tässä maaseutu joutuu millään tavalla maksumieheksi. Päinvastoin, maaseudullakin on aika paljon ratkaisun avaimia. Aikaisemmin puhuin siitä, miten maanviljelijöillä ja metsänomistajilla on merkittävä rooli siinä, miten hiilinieluja saadaan vahvistettua, ja toisaalta myös tämän monimuotoisuuden suhteen, mistä tässä aiemmin puhuimme. Esimerkiksi energiantuotannossa maatalouden lietteillä on merkittävä raaka-ainepotentiaali, ja me pystyisimme esimerkiksi biokaasuautoilla vähentämään päästöjä, ja se laajentaisi maatilojen elinkeinorakennetta ja loisi työpaikkoja. Eli on myös paljon ratkaisuja, jotka hyödyttävät maaseutua. Ei tässä nyt missään nimessä mikään yksi ihmisryhmä ole joutumassa maksumieheksi.

23.27 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Siitä maaseudun maksumiehen ja -naisen roolista: Miten oli tämä sontalaki? Siinä alettiin suojelemaan Itämerta. Kuka maksoi ne säiliöt, mitä asennettiin tuonne vanhuksille haja-asutusalueille? Ne vanhukset. Jopa kymmeniätuhansia euroja he joutuivat maksamaan näistä säiliöistä, kun se viisas son-ta tulee sieltä keskeltä Suomea ja menee näitä järviä myöten ja sitten saastuttaa tuon Itämeren. Siitä se lasku vaan tuli sinne maaseudulle.

Ja sitten vielä näistä sähköautoista ja tällaisista, kun niistä puhutaan: Meillä on raskas liikenne kuitenkin, joka käyttää polttoaineesta lähes 70 prosenttia. Ja se on aivan varma asia, että pienessä hetkessä niitä ei pystytäkään sähköistämään. Se 60—70 tonnin lasti ei liika-hda mi-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

hinkään sähköautolla. Jos henkilöautoon laitetaan peräkärry pakkasella ja sanotaan, että 500 kilometriä pääsee latauksella, ei mennä edes 200:aa kilometriä käytännössä. Ei pystytä siirtymään, ennen kuin teknologia ja teollisuus pystyvät tuottamaan semmoisia välineitä meille, että me voimme siellä elää niitten kanssa. Jos säännöksiä laitetaan, niin kuin tämä ensimmäinen laki, niin loputkin maaseudusta tyhjenee. Siellä on sitten kyllä koppiaisten paimentajille hommia, kun ne niitä katselevat. Siellä ei nimittäin ihmisiä enää elä.

Metsän käytöstä sen verran, että vihreät olisivat laittamassa metsän käytölle rajoituksia, ja kuitenkin meidän hiilinielu ilmastonmuutoksen ansiosta kasvaa koko ajan. Jos minä saan kuukaudessa satasten ja käytän siitä kahdeksankymppiä, minulle jää kaksikymppiä. Seuraavana kuukautena sama juttu, joka kuukausi näin. Samalla tavalla meidän hiilinielu kasvaa. Tämä on ihan vihreätäkin matematiikkaa. Kun meillä hoidetaan metsiä, niin käy näin.

Kanadassa, jossa on havumetsävyöhykkeestä toiseksi suurimmat metsävarannot, ei ole hiilinielua ollenkaan, koska metsiä ei ole hoidettu. Mutta meillä se on, ja se hiilinielu paranee koko ajan, kun me toimimme tällä tavalla. Sata vuotta tätä on tehty meillä, ja tulokset näkyvät nyt. Elikkä tämmöisiin asioihin on turha puuttua.

Arvoisa rouva puhemies! Minulla olisi vielä pikkusen asiaa.

Puhemies Paula Risikko: No, sanokaa vaan loppuun.

No joo, tästä kivihiilestä sen verran, että 2011 alkanut hallituskausi laittoi turpeelle ja metsähakkeelle veron. Mitä se aiheutti? Hiilen tuontia Suomeen lisättiin paljon. Tuli hiilivoimaloita ja kaikkea. Ketkä sen aiheuttivat? Meillä oli ympäristöministeri Niinistö vihreistä. [Puhemies koputtaa] Ja nyt kun tämä hiilivoimala on täällä... [Puhemies koputtaa] — Hetki vielä. — Helsingissä on suurin hiilivoimala, [Puhemies koputtaa] sen päästöt sieltä piipun nokasta ovat samanlaisia hengittää kuin intialaisilla, joilla ne kasvavat tuolla koko ajan. Elikkä se suurin syntipukki on jossakin muualla [Puhemies koputtaa] kuin täällä Suomessa. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

12.4. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Puhemies Paula Risikko: Esitellään valtiovarainministeriön hallinnonalaa koskeva pääluokka 28.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Kankaanniemi, sen jälkeen edustaja Niikko ja sen jälkeen ministeri Vehviläinen. Keskustelua jatketaan noin kello 13:30:een.

Keskustelu

12.04 Toimi Kankaanniemi ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aluksi haluan kiittää jaoston jäseniä ja valiokuntaneuvosta ja erityisesti myös ministeri Anu Vehviläistä erinomaisen hyvistä yhteistyöstä koko vaalikauden ajan.

Tämän kuun alussa tuli kuluneeksi tasan 100 vuotta ensimmäisistä kunnallisvaaleista Suomessa. Juhlavuoden kunniaksi voimme todeta, että kunnallisen demokratian ja palvelujärjestelmän perusta, kuntatalous, on kunnossa, ainakin tällä hetkellä. Valiokunta toteaa,

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

että kuntatalous saavutti vuonna 2017 historiansa parhaan tuloksen ja tilanne tälle ja ensi vuodelle on vielä hyvä. Sipilän hallituksen asettama paikallishallinnon nettoluotonantoa koskeva tavoite saavutetaan, sillä sen arvioidaan olevan miinus 0,3 prosenttia suhteessa bkt:hen ensi vuonna, kun alijäämätavoite on miinus 0,5 prosenttia.

Tasan eivät käy kuitenkaan onnen lahjat. Viime tilikauden tulos oli negatiivinen 51 kunnassa ja vuosikate neljässä kunnassa. Kuntien eriytyminen jatkuu. Vakavaa huomiota valiokunta kiinnittää kunnallisveron tuottoarvioiden epävarmuuteen. Viime kevään kuntatalousohjelmaan verrattuna verotulojen alenema on peräti noin 600 miljoonaa euroa. Elokuun ennusteen jälkeenkin tuottoarviota on alennettu 413 miljoonaa euroa. Perimmäisinä syinä arvioidaan olleen kilpailukykyopimuksen ja kotitalousvähennyksen kasvun vaikutus. Valiokunta painottaa, että verotuloarvioiden riittävä tarkkuus on kuntien pitkäjänteisen suunnittelun edellytys.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2019 talousarviossa valtionavut kunnille ja kuntayhtymille ovat yhteensä 10,5 miljardia euroa. Tästä peruspalvelujen valtionosuus on noin 8,5 miljardia euroa, mikä on 86 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa budjetissa. Valtion osuutta alentavat muun muassa kuntien ja valtion välinen kustannustenjaon tarkistus, kuntien tehtävien vähentämiseen perustuva leikkaus ja 30 miljoonan euron siirto korvamerkittynä digitalisaation kannustinjärjestelmään. Valtion osuutta lisää ensi vuonna panostus lastensuojeluun ja lapsiperheiden kotiapuun sekä vanhusten kotihoitoon ja veteraanien palveluihin.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena valtion talousarvio heikentää kuntataloutta noin 254 miljoonaa euroa. Suurimmat tähän vaikuttavat erät ovat kustannustenjaon tarkistus ja valtionosuusindeksiin jäädytys. Valtionosuusprosentti kuitenkin nousee hieman, 25,37 prosenttiin.

Valiokunta toteaa, että erikoissairaanhoidon alueellinen keskittäminen ei ole tuonut toivottuja säästöjä. Kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsiminen on tärkeää julkiselle sektorille asetetun miljarditavoitteen toteutumiseksi. On tärkeää, että kunnat jatkavat rakenteellisia uudistuksia, parantavat tuottavuutta ja elinvoimaisuutta ja huolehtivat investointien taloudellisesta toteuttamisesta. Valiokunta pitää tärkeänä, että maakunta-sote-uudistuksen suuriin muutoksiin varaudutaan kunnissa hyvin. Valtionosuusuudistuksessa tulee turvata kuntien vastuulle jäävien tehtävien rahoitus ja olosuhteissa tapahtuvat muutokset ja niihin valmius.

Hallitus ehdottaa 30 miljoonan euron määrärahaa kuntien ja kuntayhtymien digitalisatiorhankkeisiin. Raha irrotetaan valtionosuuksista. Valiokunta pitää tärkeänä, että kriteerit valmistellaan huolella siten, että tuella edistetään koko kuntakenttää tukevia ja yhteistyöhön kannustavia hankkeita. Samalla tulee edistää järjestelmien yhteensopivuutta ja kansallisesti tärkeitä strategisia tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Mitään määrärahamuutoksia tältä osin valiokunta ei esitä.

12.08 Mika Niikko ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää hallinto- ja turvallisuusjaostoa erittäin hyvästä vuodesta taas. Ollaan useissa pääluokissa päästy erittäin hyviin lopputuloksiin, ja tällä erää esittelen Tullin pääluokan.

Tullin toimintamenoihin esitetään noin 168 miljoonaa euroa, joka on 2,562 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2018. Suhteessa kehyspäättökseen lisäystä on 5,61 miljoonaa euroa, josta suurin osa osoitetaan viidennen rahanpesudirektiivin mukaiseen pankki- ja

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

maksutilirekisterin perustamiseen. Esitykseen sisältyy myös lisäykset Raja-Joosepin rajanylityspaikan perustamiseen ja Tullin selvitysjärjestelmän kokonaisuudistukseen.

Myönteistä on se, että Tulli on saanut Euroopan naapuruusvälineen, ENI:n, kautta itärajan rajanylityspaikkojen kehittämishankkeisiin lähes 9,7 miljoonan euron rahoituksen vuodelle 2019—2021. Tämä edellyttää kuitenkin noin 600 000 euron kansallista maksuosuutta vuonna 2019, joka puuttuu tästä talousarvioesityksestä. Valiokunta pitää tärkeänä, että Tullin toimintakyky turvataan pitkäjänteisesti sekä nykyisten että uusien tehtävien osalta. Tarvittaessa toimintamenojen tarkistukseen on palattava vuoden 2019 lisätalousarvioesityksissä.

Lopuksi vielä: Koska pankkien maksutilien valvontajärjestelmää koskevaa hallituksen esitystä 167/2018 ei ehditä käsitellä eduskunnassa talousarvioesityksen vaatimassa aika-aulussa, valiokunta poistaa siten momentilta rekisterin perustamiseen varatun määrärahan, joka on suuruudeltaan 3,94 miljoonaa euroa. Näin ollen momentti muuttuu. Seuraavaksi momentille myönnetään nettomäärärahaa 164 220 000 euroa.

12.11 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Kiitos myös minun puolestani kunta- ja terveysjaostolle ja sen puheenjohtaja, edustaja Kankaanniemielle sekä ensi vuotta koskien budjetin käsittelystä valiokunnassa että koko tämän vaalikauden aikana. Olen samaa mieltä, että yhteistyö on ollut erittäin hyvää.

Tämä vaalikausi on ollut kuntatalouden kannalta vakaata aikaa. Mitä hallitusohjelmassa päätettiin, sen mukaan on menty. Leikkauksia valtionosuuksien tasoon ei ole tehty. Vuoden 2017 tilinpäätöstietojen perusteella kuntatalous on kokonaisuutena vahvempi kuin 20 vuoteen. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on kuvattu hyvin kuntiemme taloudellista tilannetta. On todella niin, että vaikka kuntatalous on kokonaisuutena vakaa, niin yksittäisten kuntien välillä tilanne vaihtelee suuresti monista eri syistä johtuen. On aiheellista puhua kuntien erilaistumiskehityksestä. Tästä syystä johtuen ensi vuoden budjettiin palaetaan kuntien harkinnanvarainen valtionosuuden korotus. Niin koko kuntatalouden kuin yksittäisten kuntien kannalta ennustettavuus on kaiken a ja o.

Tämän kuluvan vuoden osalta erityistä hankaluutta kunnille on tuonut verotilitysten rytmihäiriö. Sen vuoksi päättyvässä oleva vuosi näyttää jäävän kunnille heikon verotulokehityksen osalta selvästi viime vuotta heikommaksi. Verotulojen tilitysjärjestelmä ei tunnista tilityshetkellä sitä, mikä tuloveroeuro kuuluu millekin veronsaajalle, valtiolle, kunnalle, kirkolle, kansalaiselle. Verotuksen valmistuessa syksyisin verotilitykset tarkistetaan vastaamaan sitä, kenelle verot oikeasti lain mukaan missäkin suhteessa kuuluvat.

Olen myös itse yrittänyt saada jonkun verran selkoa, että mitä tälle olisi tehtävässä, jotta kuntien kannalta ennustettavuus paranisi. Täydellisesti tätä ei pystyttäne korjaamaan, koska vasta se vahvistettu verotus tuo sen oikean tiedon, mutta on arvioitu, että ensi vuonna käyttöön otettava kansallinen tulorekisteri helpottaa osaltaan tätä ongelmaa ja lisää ennustettavuutta.

Ensi vuoden budjetin arvioidaan heikentävän kuntataloutta noin 250 miljoonalla eurolla. Tämä on seurausta lakisääteisestä valtion ja kuntien kustannustenjaon tarkistuksesta, kuten kunta- ja terveysjaoston puheenjohtaja Toimi Kankaanniemi totesikin. Tämä ei ole hallituksen poliittinen päätös vaan lakiin perustuva tarkistus, jossa tarkasteluvuosi nyt on vuosi 2016.

Todettakoon, että kustannustenjaon tarkistusta on yleisesti pidetty hyvän kunta—valtiosuhteen peruskivenä eikä siitä luopumista kukaan ole esittänyt. Oppositio puolueiden

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

vastalauseessa on esitetty lisämäärärahoja kuntien valtionosuuksiin. Esimerkiksi SDP:n käsityksen mukaan 250 miljoonan euron lisäyksellä voitaisiin palkata tuhat hoitajaa tai lääkäreitä lisää, poistaa terveyskeskuskassat ja vielä näiden lisäksi vahvistaa muutoinkin kuntataloutta. Pienillä laskutoimituksilla voi todeta, että tuo 250 miljoonaa euroa ei voi samalla riittää sekä kuntatalouden vahvistamiseen että esitettyihin menolisäyksiin. [Ben Zyskowicz: Ohhoh!]

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa osoitetaan kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmään 30 miljoonaa euroa. Tämä rahoitetaan valtionosuuksista. Valiokunta pitää tärkeänä, että tuettavien hankkeiden kriteerit valmistellaan huolella ja että tuki osoitetaan hankkeisiin, joilla edistetään koko kuntakenttää tukevia uudistuksia sekä kuntien yhteistyönä toteutettavia hankkeita. Näihin evästyksiin on helppo yhtyä, ja ne on otettava huomioon kannustimia laadittaessa.

Useampi eduskuntaryhmä on nostanut vastalauseissaan esille erityisesti sisäilmaongelmat. Valtion kiinteistöstä vastaava Senaatti on tuoreessa strategiassaan ottanut sisäilmaongelmiin nollatoleranssin, ja syytä onkin. Ongelmat eivät saa päästä yllättämään tilojen käyttäjiä. Erityisesti on panostettava ennaltaehkäisyyn ja nopeaan reagointiin. Kunnat ja kuntayhtymät omistavat rakennuksia noin 20 miljardin euron edestä. Tästä omaisuudesta huolehtiminen on veronmaksajien omaisuudesta huolehtimista ja kunnan tärkeä velvollisuus. Kaikkien kuntien on välttämätöntä laatia tiekartta rakennetun ympäristön omaisuudesta ja tulevaisuuden tarpeesta.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä lopuksi ottaa vielä esille kaksi hallituksen loppukauden tärkeää selvitystyötä, jotka ovat hyvässä vauhdissa ja vireillä ja tulevat talvella vielä julkisiksi. Ensinnäkin kuntien osalta todettakoon, että parhaillaan on menossa esiselvitystyö koko kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi, ja toinen tärkeä työ liittyy alueellistamiseen. Selvitysmiehet Timo Reina ja Anna-Kaisa Ikonen jättävät alkuvuodesta, todennäköisesti [Puhemies koputtaa] helmikuun alussa, allekirjoittaneelle esityksen alueellistamisperiaatteiden uudistamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Varmistan, onko tarvetta debattiin. En huomannut kenenkään nousevan ylös äsken. No, nyt huomaan. Siis edustajat, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousevat ylös ja painakaa V-painiketta.

12.17 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on jo moneen otteeseen ehditty todeta, äärettömän tärkeää tässä kuntasektorissa on se, että kuntatalouden tila on kaiken kaikkiaan tällä vaalikaudella parantunut oleellisesti. Kuten sanottu, kuntatalous on vahvimmillaan 20 vuoteen. Kiitos siitä tietysti kuuluu monelle eri osapuolelle, parantuneelle taloustilanteelle, itse kunnille, kuntien tehostamistoimille, mutta myös sitten hallitukselle. Hallituksen kuntapolitiikka on ollut monella tavalla vakaata ja hyvin hyvin ennustettavaa. Valtionosuusprosentti muun muassa tämän vaalikauden aikana on pyörinyt siinä noin puolen prosenttiyksikön sisällä, eli mitään merkittäviä vaihteluita siinä ei ole tapahtunut.

Mutta huolissaan meidän on tietysti oltava siitä, millä tavalla kuntakenttä on taloudellisesti erilaistunut. Meidän pitää väistämättä löytää keinoja kuntakentän eriarvoistumisen kaventamiseen. Onko se valtionosuusjärjestelmän uudistusta, vai mitä se on, mutta maakuntien sote-uudistus joka tapauksessa tulee tässä auttamaan.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

12.19 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Kiitoksia erityisesti kuntaministerille tästä hyvin selkeästä esityksestä, josta käyvät hyvät asiat ja myös nämä kipukohteet selkeästi esille.

Kuntatalouden heikkeneminen on kyllä sellainen asia, joka tällä hetkellä askarruttaa monta päättäjää, kun juuri on saatu ensi vuoden budjetit valmiiksi. Se herättää paljon kysymyksiä, ja tämä valtionosuusjärjestelmän uusiminen, josta ministeri mainitsi, on varmaan yksi tärkeimmistä. Pääkaupunkiseudulla tähän sote- ja kuntauudistukseen on suhtauduttu varauksellisesti. Yksi keskeinen syy on se, että esimerkiksi kotikaupunkini Espoo joutuisi jälleen maksamaan jo nykyisen tasoitusjärjestelmän puitteissa vielä 100 miljoonaa euroa lisää. Voi vain miettiä, kuinka moni espoolainen kuntapäättäjä tukee kuntauudistusta ja sote-uudistusta, kun tällainen näkymä on edessä.

12.20 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella iloinen asia, kun katsotaan kuntataloutta yleisemmin, että voidaan todeta, että se on erityisen hyvässä kunnossa. Siitä antaisin suurta kiitosta kyllä kunnille itselleen, kun katsoo, minkälaisia tehostamistoimenpiteitä eri puolilla Suomea on tehty ja sitä kautta pystytty kuntien vuosikatetta merkittävästi parantamaan.

Mutta kyllähän tähän liittyy myös se ikävämpi puoli, joka liittyy todella tähän kuntien eriytymiseen, että meillä on niitä kuntia, joilla menee huomattavan hyvin taloudellisesti, ja sitten meillä on niitä kuntia, joiden on varsin vaikeaa tulla tänä päivänä toimeen ja suoriutua kaikista lakisääteisistä velvoitteista. Kun tätä kokonaisuutta miettii, niin kyllähän se on valitettavaa, että ensi vuoden osalta näillä hallituksen toimenpiteillä, niin kuin valiokunta tässä mietinnössään toteaa, kuntataloutta heikennetään sillä 250 miljoonalla eurolla. Varmasti jokaiselle näistäkin valtionosuuseuroista olisi kyllä ollut käyttöä kunnissa, ja siltä osin olisi ollut toivottavaa päätyä vähän toisenlaiseen ratkaisuun.

12.21 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntataloutteen tuo tällä hetkellä epävarmuutta se, että sote- ja maakuntauudistuksen eteneminen on epävarmaa. Mutta mikäli se toteutuu, niin kunnilta häviää puolet verotuloista ja kuitenkin on paljon tiloja, joiden kunnosta tulee jatkossakin huolehtia.

Tällä hetkellä lapset ovat eri kunnissa eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, onko kunta rajoittanut lasten päivähoito-oikeutta. Nyt on tullut selkeitä tutkimustuloksia siitä, että se on heikentänyt päivähoitoa laatua merkittävästi, ja tämä jokaisen lapsen oikeus varhaiskasvatukseen tulee palauttaa. Se on meidän vihreiden vaihtoehtobudjetissa, kuin myös se, että 5-vuotiaille olisi maksuton varhaiskasvatuskokeilu.

Haluan kysyä ministeriltä myös sosiaalisen luototuksen perään, koska sekin on tärkeä palvelu vähävaraisille, joilla on vaikka joku äkillinen kodinkoneen hajoamistilanne. Jottei tarvitsisi turvautua pikavippiin, niin olisi hyvä olla sosiaalista luototusta saatavilla. Miksei hallitus ole tuonut lakiesitystä, että tämä saataisiin jokaiseen Suomen kuntaan?

12.22 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun vihreitä kuuntelee, niin kyllä tulee itku helpommastakin. Täällä rahaa halutaan lisää, vaikka tiedetään, että sitä rahaa ei nyt suuntaan ole. Tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden vaatiminen jokaisen puheenvuoron yhteydessä vasemmistolta, vihreiltä ja demareilta on kuitenkin semmoista populismia, että sillä ei ole mitään pohjaa sen tarpeeseen nähden.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Arvoisa puhemies! Uusimaa joka tapauksessa rahoittaa muuta Suomea niin merkittävästi, että nyt tämänkin budjetin mukaisesti ja tämän uudistuksen mukaisesti maksusuudet sen kuin kasvavat näillä suurilla kaupungeilla, kuten tälläkin, missä me nyt tälläkin hetkellä olemme. Vantaankin osuus kasvaa huomattavasti, ja jollakin tavalla minun mielestäni pitäisi pyrkiä kuitenkin jonkunäköiseen oikeudenmukaisuuteen näissä maksusuuksissa, mitä me joudumme täältä maksamaan muun Suomen rahoittamiseen. Uudeltamaaltahan kerätään veroja sen väestöosuuteen suhteutettuna huomattavasti enemmän, ja siinä mielessä tämä kehitys on koko ajan mennyt väärään suuntaan, ja toivoisin, että tässä ministeri jollakin tavalla löytäisi sanoja, [Puhemies koputtaa] että miten tätä saadaan tasapainotettua tulevaisuudessa.

12.24 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Vehviläinen viittasi puheenvuoronsa ihan lopussa pariin selvitystyöhön, jotka ovat meneillään, ja toinen niistä on Timo Reinan ja Anna-Kaisa Ikosen, tämän taisteluparin, tekemä selvitystyö alueellistamisen tulevaisuudesta ja sen periaatteiden uudistamisesta. Minusta tämä oli hyvin muotoiltu, koska alueellistaminenhan on ollut tällainen tarpeettomiakin kiistoja aiheuttanut vastakkainasettelun aihe. Tarvitsee löytää siihen vähän uutta alkua ja uutta yhteisymmärrystä — ja toivotaan, että semmoinen nyt löytyy Reinan ja Ikosen yhteistyön tuloksena — sillä lailla, että sitten kun tehdään maahan uutta hallitusta, niin hallitusohjelman periaatteisiin voitaisiin kirjoittaa jotakin rakentavaa ja yhteisymmärrystä kohottavaa alueellistamisen tulevaisuudesta. Sillä on merkitystä koko maalle etelästä pohjoiseen, mutta ennen muuta seutukaupunkien tulevaisuuteen sillä on aikamoinen merkitys.

12.25 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kunta on peruspalveluiden ja elinvoiman, eliikkä Suomen talouden, kannalta se ykkösasia. Toimintakulut ja lainakanta ovat tällä hetkellä kunnissa ja kuntayhtymissä kasvussa. Kuntatalous näyttää keskimäärin ihan suhtukoht ookoolta, mutta plussapuolen kunnat ovat aika vähissä, ja jos sieltä putsaa pois Helsingin, joka tekee satoja miljoonia ylijäämäisen budjetin, niin ei kovin montaa kuntaa jää plussan puolelle. Eliikkä tulos heikkenee jo tänä vuonna, ja sen jälkeen ensi vuodelta viedään 254 miljoonaa euroa valtionosuuksia pois.

Työllisyyden parantuminen sanotaan keinoksi täällä moneen asiaan. Totta. Kunnillekin se auttaa sitä kautta, että sakkomaksut vähenevät — näissäkin on paljon alueellisia eroja, esimerkkinä Kotka, jossa työttömyys yhä edelleen on yli 14 prosenttia — mutta se, mihin se ei vaikuta, on kuntien verotulot, koska efektiivinen prosentti on tälläkin hetkellä 14, vaikka kuntien vero on ollut 20 nyt viimeiset vuodet.

12.26 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos ministeri Vehviläiselle ansiokkaasta työstä kuntatalouden ja seutukaupunkien puolesta.

Kuntataloutta pitäisi tarkastella yleensäkin pitkän ajan perspektiivillä eikä vain yhden vaalikauden periodilla. Kuntatalouden tila on huomattavasti parantunut, ja kuten täällä on nyt jo useampaan kertaan kuultu, niin on tällä hetkellä vahvimmillaan pitkään aikaan.

Näillä isoilla uudistuksilla, sote- ja maakuntauudistuksella, saadaan kunnille viestiä siitä, että tämmöisiä isoja uudistuksia, rakenteellisia uudistuksia, vietäisiin nyt maaliin, jolloin se helpottaa pitemmällä aikavälillä myös näiden kuntien taloudellista tilannetta.

Huomiota haluan kiinnittää kumminkin alueelliseen erilaistumiseen. Muun muassa meillä Pohjois-Pohjanmaan eteläosassa lähes kaikki kunnat ovat taloudellisesti tiukassa ti-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

lanteessa, ja toivoisinkin pohdittavan toimenpiteitä tähän eriarvoistumiskehitykseen. Kysyisinkin, onko ministerillä ratkaisuja, miten näitä voitaisiin parantaa.

12.27 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kääriäinen käytti täällä hyvän puheenvuoron, sillä työn tekemisen tavat muuttuvat tulevaisuudessa ja työn tekemisen paikkakunnalla ja sillä, missä työ tehdään, ei ole tulevaisuudessa enää niin paljon väliä.

Kun hallitus on nytten hyvällä tiellä ja suunnittelee nopeita liikenneyhteyksiä kautta koko maan, niin minun mielestäni olisi taloudellisesti suoranaista tyhmyyttä olla käyttämättä niitä kiinteistöjä, jotka ovat hyväkuntoisia, joiden vuokrataso on halpa ja niin pois päin, hyväksi tässä työn murroksessa, kun vielä nopeat liikenneyhteydet sitä auttavat.

Mutta sen verran haluaisin edustaja Niikolle vastata, kun te arvostelitte sitä, että valtion verotulotasausjärjestelmä olisi jotenkin huono ja joku maksaisi liikaa, niin tuo puhehan tarkoittaa sitä, että teidän viestinne on lähes poikkeuksetta kaikkialle muualle Suomeen, Itä-Suomeen ja Pohjois-Suomeen, että ihmisten peruspalveluita, sosiaali- ja terveydenhuoltoa, pitää vähentää, koska tällä se kustannetaan.

Tämä on valtio, ja on täysin hyväksyttävää se, että ne alueet, joilla hankitaan enemmän, tavallaan myös rahoittavat niitä palveluja, jotka sitten jossakin päin maata ovat suuressa vaarassa.

12.28 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni nämä edustaja Niikon äskeiset puheet olivat varsin erikoisia. Valtionosuuksien tasausjärjestelmään on olemassa nimenomaan sen takia, että sillä tasataan niitä eroja, mitä kuntien rahoitusasemalla on, ja sehan toteutetaan valtion budjetista, ei kuntien kassoista. En tiedä sitten, onko edustaja Niikko tai perussuomalaiset ylipäättänsä sitä mieltä, kuten edustaja Eestilä tässä aikaisemmin esitti, että on väärin, että ihmisillä on tasa-arvoiset peruspalvelut eri puolilla maata asuinpaikasta riippumatta. Mielestäni näin tietenkin kuuluu olla.

Ja mitä tulee tähän Uudenmaan erityisasemaan, niin valtaosa Suomen teollisesta tuotannosta tapahtuu Uudenmaan ulkopuolella ja merkittävä osa julkisista työpaikoista, valtion työpaikoista nimenomaan, on Uudellamaalla. Eli ei tämä epäsuhta Uudenmaan ja muun Suomen kuntien rahoitusaseman osalta aivan niin epätasapainoinen ole kuin edustaja Niikko tässä aiemmin esitti.

12.29 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minähän vain kerroin tosiasiat. Minähän kerroin tosiasian, sen, että kauppakamarin selvityksen mukaisesti Uusi-maa rahoittaa muuta Suomea, ja tämä on tosiasia, okei. Nyt kysytään siinä mielessä, että missä määrin sen pitää rahoittaa, [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] kuinka pitkälle me menemme siinä kehityksessä, että me lisäämme kierroksia Uudenmaan veronmaksajien lompakosta kaikkia kuluja koskevia maksuja kohtaan. Siinä mielessä ymmärrän täysin sen, että tokihan sitä verontasausjärjestelmää pitää tehdä, jos koko maa pidetään asutuna, mutta se vauhti, millä nyt edetään, on mielestäni kohtuuton näitä kuntia kohtaan, jotka ovat sitoutuneet näihin erilaisiin MAL-sopimuksiin ja muihin sitoumuksiin valtion kanssa, niin kuin pääkaupunkiseudulla kunnat ovat toteuttaneet niitä sopimuksia hyvin määrätietoisesti. Siinä mielessä pitää varmistaa myös se, että myös heillä riittää varoja.

Nyt en puhu Helsingistä, nyt puhun Vantaasta.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

12.30 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Niikon puheenvuoroon: Ei tietenkään kannata lähteä nostamaan mitään maakuntien vastakkainasettelua. Uusimaa tarvitsee koko Suomea, ja koko Suomi tarvitsee Uuttamaata. Mutta minun on edustaja Niikolta pakko kysyä: millä tavalla Uusimaa maksaa muulle Suomelle jotain? Jos kysymys on valtionosuusjärjestelmästä, niin valtionosuusjärjestelmän tarkoitus on se, että sillä turvataan palvelut joka puolella maata kaikille kansalaisille, eikä sitä tasausta suinkaan tehdä rikkaampien kuntien kassoista vaan valtion budjetista. Eli se kysymys: millä tavalla tässä nyt Uusimaa maksaa muun Suomen menot?

12.31 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko väitti esittävänsä tosiasiat. Katson tässä, että vuonna 17 alkuvuodesta kesäkuuhun tavaravien nin arvo kasvoi Uudellamaalla 14 prosenttia, Varsinais-Suomessa 44 prosenttia, Kainuussa 57 prosenttia, Keski-Pohjanmaalla 45 prosenttia. Arvoisa edustaja Niikko, tämä on yksi tosiasia, että muualla Suomessa vienti kasvaa hurjan nopeasti suhteessa Uuteenmaahan.

Jos te haluaisitte muuttaa tätä valtionosuusjärjestelmää siten, että Uusimaa ei olisi niin iso maksaja, se saattaisi pahimmillaan tarkoittaa sitä, että tänne muuttaisi yhä enemmän ihmisiä, jolloinka yksi toinen tosiasia tulee eteen: Täällä Etelä-Suomessa usein moititaan sitä, että asuntojen hinnat ovat liian korkeat. Täällä tontit maksavat [Puhemies koputtaa] vähintään viisinkertaisesti suhteessa muuhun maahan.

12.33 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yh dyn myös siltä osin tähän keskusteluun, mitä Niikko avasi, että meillä pohjoisessa on mal mit, metsät ja matkailu. Aletaan sitten puhumaan siitä, miksei siirretä Outokummun pääkonttoria sinne, missä on tehdaskin, pohjoiseen, tai miksei siirretä Metsähallituksen pääkonttoria pohjoiseen? Kyllä Lappi ainakin elättää omalta osaltaan ihan itse itsensä.

Sitten tähän alueellistamiskysymykseen: Haluan myös kannustaa tässä tehtävässä, min kä edustaja Kääriäinen aloitti, ja kyllähän Lipposen hallitus aikoinaan tämän aloitti ja Poliisin tietohallintokeskus, nykyinen Valtori, siirrettiin Rovaniemelle, ja siellä on 200 kovan luokan ammattilaista tänä päivänä töissä. Vanhasen aikana siirrettiin vielä Trafi, niin kuin myös sitten Tukesin toimintoja ja Valvira, mutta nyt tämä on hyytynyt tällä vaalikaudella, ja päinvastoin virta on ollut tänne Helsinkiin. Tuomioistuinvirasto sijoitettiin Vantaalle, ja monia muita esimerkkejä on löytynyt siitä, että suunta on kääntynytkin tänne pääkaupunkiseudulle, kun sen pitäisi olla just päinvastainen. Sen vuoksi kannustan kyllä kovasti tämän selvityksen tekemisessä, että saataisiin rakennuspuita seuraavaan hallitusohjelmaan.

12.34 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän tätä kiistelyä vähän hassuna siinä mielessä, että se on juuri niin, että kyllä pääkaupunkiseutu ja Vantaa kin pärjäävät omillaan, mutta toisaalta koko Suomi tarvitsee ihan kaikkia seutuja pärjätäkseen. Siinä olen kuitenkin sitten ehkä vähän eri mieltä, että ajattelen niin, että jokainen seutukunta ja kaupunki pärjää omilla vahvuuksillaan ja niihin kannattaa panostaa.

Sen huolen kuitenkin tuon esiin, että kun meillä on erittäin voimakkaat ja kunnianhimoiset tavoitteet esimerkiksi päästöjen vähentämiseksi ilmastonmuutoksen torjunnassa, vaikkapa liikenteen päästöjen vähentämiseksi, niin se vaatii kyllä voimakkaita investointeja sekä kaupunkien välisiin yhteyksiin että kaupunkien sisäisiin raideyhteyksiin, ja niissä tulee myös suurilla ja kasvavilla kaupungeilla olemaan tulevaisuudessa haasteita, ja varmas

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

ti tarvitaan myös valtion avustusta siihen, että näihin yhteisiin tavoitteisiin tullaan pääsemään.

12.35 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Niikon esille nostama asia kyllä nyt kannattaa puida täällä. Nimittäin kysymys ei ole siitä, että meidän poliitikkojen pitäisi asettaa Uusimaa, Helsinki ja muu maa vastakkain. Kysymys on siitä, että tämä on valtio, ja koko tämä sosiaali- ja terveydenhuollon perustuslain 19 § perustuu verotulojen tasausjärjestelmään. Jos joku täällä esittää, että se on jotenkin väärin laskettu, niin esittäköön laskelmat. Voin vakuuttaa, että verotulojen tasausjärjestelmä on niin monimutkainen järjestelmä, että tuskin kukaan tässä salissa sitä hallitsee, mutta se on välttämätön, jotta tämän maan tasapuolinen kehitys jatkuu. Se ei ole tarkoitettu kunnille vaan se on tarkoitettu niille ihmisille, jotka oikeasti perustuslain mukaan tarvitsevat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Toivon, että täällä ei enää kevyesti heitellä tällaisia lauseita, että Uusimaa maksaa liikaa tai joku liian vähän. Me kaikki tiedämme, että hyväpalkkaiset valtion virat keskittyvät Helsinkiin ja Helsinki saa siitä verotuloja, ja ikään kuin vastapainoksi on verotulojen tasausjärjestelmä keksitty, [Puhemies koputtaa] että tämä etu ei ole liian suuri.

12.36 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää käydä keskustelua myös tästä näkökulmasta, mikä tässä äsken oli. Itsekin olen sitä mieltä, että eivät Uusimaa ja pääkaupunkiseutu maksa Suomen kuluja — meneekö se nyt sitten päinvastoin. Se on mielenkiintoinen ajatus, voitaisiinko näitä vientiteollisuuden verotuottoja ja -hyötyjä sitten jyvittää tarkemmin sinne alueille, missä se vientiteollisuus syntyykin. Itse pitäisin tätä nykyistä valtionosuusjärjestelmää aika oikeudenmukaisena.

Kunnallisveron tuotto on valitettavasti laskenut määrätyissä kunnissa, vaikka kuntien talousluvut näyttävät kokonaisuudessaan hyviltä. Olisiko tähän jotain sanomista ministerillä, miten kuntien välisiä eroja pystyttäisiin kaventamaan? Kunnilla on kuitenkin paljon velvoitteita, ja muun muassa tämä laajakaista-asia olisi tärkeä huomioida, jotta laajakaistat saataisiin lähivuosina kaikille kuntalaisille tasavertaisesti, jotta muun muassa sote-palveluissa pystyttäisiin niitä paremmin hyödyntämään.

12.37 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä puhutaan eri alueista, niin juuri äsken keskustelimme asuntopuolen toimista. Tarkastusvaliokunta teki yksimielisen mietinnön, jossa muun muassa puhuttiin siitä, että valtion ei tulisi esimerkiksi omilla alueellistamiseen liittyvillä toimillaan pahentaa tilannetta asuntopoliittisesti, tyyliin vaikka Savonlinna, jossa valtion toimin sitten seurasi myös asuntopoliittinen katastrofi. Eli tätä peräänkuuluttaisin: ei keskitettyä aluepolitiikkaa.

Puhemies! Mitä tulee sitten tähän kuntatalouteen, niin kyllä se vain niin on, että ensi vuodelle kuntatalouteen kohdistuu 254 miljoonan leikkaus, ja se ei voi tietää hyvää. Se ei voi tietää hyvää vanhusten palveluiden osalta, lasten palveluiden, koulutuksen, kaiken tämän osalta. Se on surullinen asia. Tietenkin itse katsoisin niin, että nyt kun talous on ollut paremmassa jamassa, niin kasvun tulisi kuulua kaikille, ja siksi pitäisi päinvastoin toimia niin, että esimerkiksi nämä lomarahojen leikkaukset julkisen sektorin työntekijöiltä peruttaisiin.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

12.38 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että me olemme täällä lisäämässä kuntien välistä vastakkainasettelua, toivoisin, että täällä pidettäisiin puheenvuoroja, joissa pyritäisiin tätä vastakkainasettelua vähentämään. Tämä maa menestyy silloin, kun me kaikki menestymme, ja me kaikki tarvitsemme täällä toisiamme.

Sen sijaan se, mistä olisin kyllä huolissani ja mistä toivoisin, että täällä puhuttaisiin enemmänkin, on kuntien eriarvoistuminen ja alueiden eriarvoistuminen. Sen takia olin hyvin surullinen siitä, että täällä väitettiin populistisiksi niitä puheenvuoroja, joissa puhuttiin esimerkiksi siitä, miten meidän varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuus on kehittynyt. Tämä on kyllä surullista. Me tiedämme, kun me katsomme lasten yhdenvertaisuutta ja kaikkien niitten tutkijoitte lausuntoja siitä, mikä on osunut erityisesti lasten yhdenvertaisuuteen, että kyllä se on ollut tasa-arvoiseen päivähoito-oikeuteen kohdistuneet heikennykset. Jos me tutkijoita kuuntelemme, niin kyllä tässä on oikeasti [Puhemies koputtaa] kyse siitä, miten me rakennamme meidän lapsillemme yhdenvertaisempaa maata.

12.39 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia on se, että Suomessa on joukko kuntia, joilta sinipunahallitus leikkasi viime vaalikaudella kolmella eri tavalla: valtionosuusleikkauksina, kiinteistöveron poistamisena valtionosuuksien tasauksesta sekä valtionosuusuudistuksella, jossa muun muassa asetettiin valtionosuuksien tasaukseen epäoikeudenmukainen 20 prosentin omavastuu. Edes SDP ja vasemmistoliitto eivät halunneet ymmärtää, että kunnan köyhyys johtuu siellä asuvista köyhistä ja vähän veroja maksavista ihmisistä, joilta te olitte viemässä palvelut. Tämä asia on ihan tarkastettavissa.

Tällä hetkellä ollaan tilanteessa, jossa kuntatalouden tilanne on paras 20 vuoteen. Se on fakta. Hallitus on toimillaan onnistunut edistämään noin 115 000 uuden työpaikan syntymistä. Se on tietenkin tärkeää ihan kaikissa kunnissa Suomessa.

12.40 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimensä mukaisesti verotulojen tasausjärjestelmä on sellainen, että siinä joiltakin otetaan ja joillekin annetaan ja sillä lailla tasataan. Se perustuu tietysti perustuslain 2 luvun määräyksiin, että kaikille on taattava palvelut koko maassa. Siinä mielessä puhutaan ihmisten oikeudesta palveluihin. Monella vantaalaisella, helsinkiläisellä on isoäiti tai isoisa tuolla jossakin Kainuussa taikka Pohjois-Karjalassa tai jossakin muualla, ja on kysymys siitä, onko myös näillä ihmisillä palvelut niin kuin on etelän ihmisillä. Tämän takia tarvitaan tätä tasausjärjestelmää, ja siinä mielessä tietysti olen hieman eri linjoilla kuin puoluetoveri. Muun muassa silloin 90-luvun lopulla, kun valtionosuusuudistusta tehtiin jälleen kerran, tämä keskustelu oli helsinkiläisten toimesta voimakkaasti esillä eri ryhmissä, erityisesti sosiaalidemokratien ja kokoomuksen suunnalta. Mutta nyt tilanne on tämä, ja näin pitää jatkua, [Puhemies koputtaa] että me tasaamme valtakunnallisesti ihmisten takia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Hoskoselle, ja hänen jälkeensä ministerillä on sitten pari kolme minuuttia.

12.42 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Niikon puheenvuoro oli kyllä sellainen, että toivoisin, että hän tutustuisi hieman tarkemmin valtionosuusjärjestelmän sisältöön. Toivottavasti tuo Niikon viesti leviää yleisemmin.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kin perussuomalaisten keskuuteen ympäri Suomea, se on sinänsä ihan hyvä poliitikkojen kuulla.

Se, että tämä valtionosuus vähenee, on tietysti ymmärrettävää. Kun katsoo tuolta budjettikirjasta, niin siinä on kyse valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta, kilpailukykysovimuksesta ja kuntien tehtävien vähenemisestä, jotka aiheuttavat sen 254 miljoonaa. Mutta yleisellä tasolla katsottuna kuntien rahoitusasema on radikaalisti parantunut. Totta kai se paranee, kun työllisiä tulee lisää, työttömyys vähenee, menot kunnilla vähenevät, tulot lisääntyvät. Sama koskee valtiota.

Olisi mukavaa kuulla joskus siitäkin, mitä tämä työllisyystilanteen paraneminen ihmisille aiheuttaa. En jaksa kyllä millään uskoa edes joulun alla siihen, että kun olemme saaneet tämmöisen kasvun aikaiseksi, siitä pitäisi ruveta joulun alla nyt jotain negatiivista etsimään. Minun on vaikea, suorastaan mahdotonta, kuvitella [Puhemies koputtaa] semmoinen tilanne.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä ennen ministeriä edustaja Paaterolle vastauspuheenvuoron.

12.43 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käytin täällä viime viikolla esimerkkinä Tampereen kaupunkia, jossa verotulot ovat aivan samalla tasolla kuin vuonna 2016. Asukkaita on muuttanut lisää, työllisyys on parantunut, palkat ovat kasvaneet, mutta kun efektiivinen veroprosentti laahaa alhaalla, vaikka kuntaveroa on nostettu, [Hannu Hoskosen välihuuto] niin se työllisyyden paraneminen tätä kautta ei auta, Hoskonen.

Ja sitten vielä Tampereen osalta työllisyyskokeiluiden alasajosta. Elikkä koko se hyvä malli, mikä oltiin keretty saamaan rakennettua niin, että myöskin pitkäaikaistyöttömät pääsevät työllistymään, ajetaan nyt alas — niin Tampereella, Vantaalla kuin kaikkialla muualakin. En voi käsittää tätä touhua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Niikolle, mikäli hänellä on juuri tähän asiaan, minkä edustaja Paatero otti esiin. En anna enää edellisiin. — Nyt myönnän ministeri Vehviläiselle puheenvuoron.

12.44 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan todeta edustaja Niikon puheenvuoron osalta ja yhtyä niihin arvioihin, että tässä salissa jos missä on ymmärrettävä koko maan kehittämistä ja myös valtionosuusjärjestelmää, perustuslakia, joka takaa meille perusoikeudet ja yhdenvertaisuuden koko maassa. Se on meidän toimintamme ydin, kun me teemme täällä lainsäädäntötyötä, myös valtionosuuksien osalta ja rahoituksen osalta, että me pystymme kansalaisten yhdenvertaisuuden turvaamaan mahdollisimman hyvällä tavalla.

Sitten tästä alueellistamisasiasta. Luulen, että tässä salissa on paljon ihmisiä, jotka tuntevat tämän aika tavalla hyvin. Se on totta, että vuonna 2002 tuli tämä lainsäädäntö. Ensimmäinen vuosikymmen, 2000-luvun ensimmäinen vuosikymmen, oli erittäin hyvää aikaa, yli 4 000 htv:tä, pystyttiin tekemään järkeviä alueellistamisratkaisuja kuten vaikka Rovaniemelle useidenkin ministeriöitten ja ministereitten toimesta, mutta sitten tämä vuosikymmen on kyllä ollut aika kuollutta aikaa, jos voin tällä tavalla tässä todeta tämän asian.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Sen takia on tärkeää, että me käymme hyvin tarkasti läpi sen, että alueellistaminen on muutakin kuin yksiköitä tai toimipaikkoja. Kun meillä digitalisaatio mahdollistaa sen, että voitaisiin tehdä työtehtäviä huomattavan paljon myös muualla, fyysisesti ei täällä pääkaupunkiseudulla vaan ihan missäpäin Suomea tahansa, niin itse odotan näiltä selvityshenkilöiltä juuri sitä, että he pystyisivät tekemään tällaisen järkevän tiekartan, esityksen, meille ja myös tulevia hallitusneuvotteluita varten, että voidaanko siellä ottaa tällaiset periaatteet, miten alueellistamista tehtäisiin 2020-luvulla ja myös mahdollisesti sen myötä uudistettaisiin alueellistamisen lainsäädäntö.

Sitten otan esille vielä tämän erilaistumiskehityksen, josta muun muassa edustaja Pylväs täällä ansiokkaasti puhui. Keinoja erilaistumiskehitykseen on toki useita. Pieni laastari on se, että harkinnanvarainen valtionosuus palautetaan, mutta rehellisyyden nimissä täytyy sanoa, että 10 miljoonaa ei ole vielä paljon ja se on sieltä valtionosuusrahan sisältä — tämä tiedetään. Mutta miten sitten kuntien valtionosuusjärjestelmä pystyisi toimimaan mahdollisimman hyvin, niin että myös niissä kunnissa, joissa on pienenevät työikäiset ikäluokat, lapsia syntyy vähän, pystyttäisiin turvaamaan kansalaisille kuntalaisten perusoikeudet jatkossakin? Valtionosuusjärjestelmän pitää pystyä vastaamaan tähän.

Itse ajattelen kyllä niin, että se, että me saisimme puserrettua sote-uudistuksen tästä talosta ulos tämän eduskunnan aikana, luo varmuutta ja parantaa monien kuntien tulevaisuudennäkymiä, kun ne raskaat sote-menot poistuvat käsistä. Sillä tavalla tietysti tässä ajattelen, että meidän pitäisi toimia, että tämä asia saataisiin tässä kohtaa järjestykseen.

Viimeiseksi totean vielä myös edustaja Viitaselle, että minusta se ei ole oikein, että täällä sanotaan virheellisesti, että 250 miljoonaa euroa hallitus leikkaa, koska täällä on monessa puheenvuorossa tullut esille, muun muassa jaoston puheenjohtajan puheenvuorossa, että siitä suurin osa, yli 200 miljoonaa, on valtion ja kuntien kustannustenjaon tarkistusta, ja se ei ole poliittinen päätös. [Pia Viitanen: Se näkyy ensi vuodelle, 254 miljoonaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän vastauspuheenvuoro, edustaja Myller.

12.47 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri sanoi, että kymmenen vuotta sitten alueellistamista tehtiin enemmän. Varmasti näin on, mutta myös viime hallituksella oli erittäin hyviä alueellistamisia, esimerkiksi Puolustusvoimien palvelukeskus ja Kelan toimintojen alueellistamisia. On harmi, että tämä toiminta ei ole jatkunut tämän hallituksen aikana.

On tietysti erinomaisen hyvä asia, että nyt tätä tiekarttaa tehdään, sille kaikki tuki. Mutta kun täällä puhutaan alueiden erilaistumisesta, niin kyllähän ne alueet, joilla on pienituloisin väestö, kärsivät kaikkein eniten. Tänäpäin on tullut tilasto, jonka mukaan tämän ja viime vuoden vertailut vuoteen 2016 osoittavat, että pieni- ja keskituloiset ovat hävinneet eniten ja suurituloiset voittaneet eniten. Eli ne alueet, joilla meillä on suurituloisimmat ihmiset, menestyvät myöskin näitten tulojen näkökulmasta kaikkein parhaiten. Tästä näkökulmasta nimenomaan tasa-arvo on tärkeää.

12.49 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri vastasi monella tavalla erinomaisesti tässä alueellistamisasiassa. Jos ymmärsin oikein, niin hän sanoi, että meidän pitää arvioida alueellistamisessa tehtävien alueellistamista, ei välttämättä seinien alueellistamista. Sen takia on aivan välttämätöntä, että jatkossa katsotaan

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kaikki julkisen sektorin tehtävät myös siitä näkökulmasta, voidaanko niitä tehtäviä tehdä eri puolilla maata.

Mitä tulee muutoin tähän aluekehitykseen, niin on ihan selvä asia, että maa tarvitsee selkeän veturin, joka on pääkaupunkiseutu. Mutta sitten me tarvitsemme hyvinvoivat, kehittyvät maakunnat, joitten veturiasema selkeästi tulee vahvistumaan tämän maakunta- ja sote-uudistuksen myötä. Ja kun puhutaan alueellistamisesta, niin yksi suurimpia alueellistamishankkeita tällä vaalikaudella on nimenomaan tämä maakunta- ja sote-uudistus, jonka yksi tavoite on vahvistaa alueitten, maakuntien, omaa päätösvaltaa oman alueensa kehittämistä. Senkin takia tämä maakunta- ja sote-uudistus pitää saada rivakasti maaliin.

12.50 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt palaan vielä siihen keskusteluun, kun tässä ovat kaikki nytten aluepolitiikasta paljon puhuneet. Minä puhuin vain nyt näitä faktajuttuja, mitkä löytyvät vaikka Kuntalehdestä, ja minä luen tämän uusimman asian — tai tämä ei ole suora siteeraus, mutta luen tämän perusasian: Tasausjärjestelmään leikkaa Uudenmaan kuntien peruspalveluihin maksettavia valtionosuuksia 581 miljoonaa euroa ensi vuonna, ja tästä Pohjois-Pohjanmaa hyötyy 190 miljoonaa. Tämä leikkaus koskettaa siten, että Helsingissä se on 319 miljoonaa, Espoossa 173 ja Vantaalla 42. Se on ymmärrettävää, koska kolmannes valtion työpaikoista on Helsingistä — tokihan, jos ne sinne keskittyvät, sitä hommaa pitää tasata — mutta ne eivät keskity kovinkaan paljon sitten esimerkiksi Vantaalle tai Espooseen ja muualle. Minä ymmärrän tämän tasausjärjestelmän täysin. Meillä kuitenkin Vantaalla nostetaan jatkuvasti esille kaupunginhallituksessa ja muualla se, että nyt kun meiltä lähtee 1 veroprosentin verran käytännössä [Puhemies koputtaa] verotuloja, niin millä me toteutamme nämä MAL-sopimukset ja muut, ne kasvut, mitä kuitenkin lentokentän alue ja tämä kaupunki vaativat. Kyllä se kuitenkin heikentää sitä kasvua, mitä koko Suomi tarvitsee.

12.51 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan täällä mainittiin esimerkiksi Tampere. Sieltä valtionosuudet vähentyvät, ja sen seurauksena Tampereen kaupungin talouden tilanne ei ole tällä hetkellä kovinkaan hyvä, vaan päinvastoin joudumme tekemään tasapainottamistoimia, ja kyllä tässä nimenomaisesti mainitaan aina tämä valtionosuuksien väheneminen.

Puhemies! Kiitän edustaja Paateroa, että otitte esille Tampereen myös siitä näkökulmasta, että se on hyvä esimerkki myös siitä, miten ei pitäisi toimia valtion silloin, kun löydetään jotakin toimivaa. Nimittäin tärkeää Tampereen seudulla, niin kuin muuallakin Suomessa, oli tämä työvoimapolitiittinen kuntakokeilu, josta tuli äärimmäisen hyviä tuloksia. Olen myös meidän seudultamme kuullut näistä tuloksista, ja ne ovat hyviä. Tietenkin on aika surullista se, että kun jossain onnistutaan, saadaan hyviä tuloksia pitkäaikaistyöttömyyden, työttömyyden torjunnassa ylipäättään, niin sitten kunnille ei enää anneta mahdollisuutta toimia tässä. Huoli meidän alueellamme on tästä valtava, ja ehkä sitä kuvastaa myös se, että tähän on puututtu hallituspuolueiden omistakin riveistä. Olen vilpittömästi kiittänyt edustaja Satosta, [Puhemies koputtaa] joka teki aloitteen tämän jatkamisesta.

12.52 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kehuttu hallituksen seutukaupunkipolitiikkaa. Valitettavasti savonlinnalaisena näihin kiitoksiin ja kehuihin ei voi yhtyä.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

On selvää, että jokainen hallitus etenee hallitusohjelmansa mukaisesti ja harvoin tehdään erillislupauksia. Yksi sellainen kuitenkin on: pääministeri Juha Sipilä lupasi jo 2,5 vuotta sitten, että OKL:n lähdön myötä Savonlinnalle etsitään alueen elinvoimaa nykyisestä kasvattava ratkaisu. Hallitus on valmis sellaisen ratkaisun synnyttämiseen, hän lupasi. Siirron seuraukset näemme. Veroprosenttia on jouduttu jo korottamaan, kivijalkaliikkeistä suuri osa on tyhjentynyt, koko kaupunki kipuilee. Miksi kompensatiopaketti jäi silti ole-mattomaksi? Ministeri Vehviläinen, kun hallituspuolueet saivat jakaa 60 miljoonaa euroa joululahjarahoja, miksi ette olleet yhteistyössä hallituspuolueiden kanssa esittämässä Sa- vonlinnalle kompensatiopakettia näistä rahoista?

12.54 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä on tärkeää, että tässä valtiosuussuhteiden keskustelussa pysytään totuudessa ja asioissa. Valitettavasti nämä edustaja Niikon kertomat luvut pitävät paikkansa, ne eivät ole mitään teoriaa. Espoosta 173 miljoonaa on lähtenyt viime vuonna. [Mika Niikon välihuuto] Tänä vuonna arvio on 185 miljoonaa — se on arviona ihan oikea luku. Samaan aikaan Espoo in- vestoi 3 miljardia pääkaupunkiseudun erilaisiin hankkeisiin ja rakentaa kouluja, päiväko- teja, niille ihmisille, jotka muualta muuttavat koko ajan Espooseen. [Mika Niikko: Puhu- taanpa maahanmuuttajamääristä Vantaalla!]

Puheenjohtaja! Se, mikä tässä nyt on oleellista — kun haluan olla rakentava — on se, että valtiosuussuhteiden järjestelmä ei enää toimi. Se on pakko uusia, jotta se olisi oikeudenmukai- nen.

12.55 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässäkin salissa monesti etsimme keinoja, millä tavalla me voimme kuntien taloudellista tilannetta paran- taa, niin olisin nyt ministeriltä kysynyt: kun hallitusohjelmassahan hallitus päätti, että nyt kuntien tehtäviä ja velvoitteita karsitaan miljardilla eurolla ja sitten tämä laajennettiin kos- kemaan koko julkista sektoria, miten tässä projektissa on edetty? Kun tietojeni mukaan ja valtiovarainvaliokunnan mukaan tällä hetkellä kasassa on tuommoinen 330 miljoonaa, elikkä kolmannes on nyt saavutettu, niin ottaako hallitus tässä nyt sitten loppukirin loppu- vaalikaudella ja keksii ne puuttuvat 760 miljoonaa, jotta olisimme siinä miljardin tasossa, jolla hallitus lupasi kuntien taloudellista tilannetta parantaa?

Toinen huomio liittyy sitten kyllä näihin kuntakokeiluihin tämän työllisyyden kuntako- keilun kautta. Ei kannata ajaa alas sellaista, jolla kunnat ovat pystyneet esimerkiksi näitä omia sakkomaksujaan alentamaan ja sitä kautta parantamaan taloudellista tilannettaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa puheenvuorot edustajille Honkonen ja Ojala-Niemelä, ja sen jälkeen ministerille parin mi- nuutin puheenvuoro. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Honkonen.

12.56 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edus- taja Järvinen viittasi tähän hallituksen seutukaupunkipolitiikkaan. Itse olen kyllä sitä miel- tä, että tämä seutukaupungin tilanne on otettu hallituksessa vakavasti. Ja nythän on käyn- nistetty tämä seutukaupunkiohjelma, siitä kiitos ministeri Vehviläiselle ja ministeri Lintil- lälle. Siinä haetaan niitä ratkaisuja, millä tätä sopimuksellisuutta vähän MAL-sopimusten ja tämän Varsinais-Suomen niin kutsutun siltasopimuksen mallin mukaisesti voitaisiin laa-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

jentaa myös pienempien kaupunkiseutujen seutukuntien kehittämiseen yhdessä valtion ja niiden kuntien kanssa sen paikkakunnan ja seudun omista vahvuuksista lähtien.

Mitä tulee tähän Savonlinnan tilanteeseen, niin nythän hiljattain on tämä aravarajoituslain muuttaminen käsitelty, ja se tulee ensi vuoden alusta voimaan. Siinä on myös Savonlinnaa varmasti hyödyttäviä toimenpiteitä.

Mitä tulee tähän asuntopolitiikkaan, niin laajemminkin siinä tietysti pitää ottaa huomioon erilaisten kuntien erilaiset tarpeet entistä paremmin. Ja liittyen tähän tarkastusvaliokunnan asiasta tehtyyn mietintöön seuraavalla vaalikaudella varmasti kaikkien puolueiden on yhdessä haettava näkemystä siitä, mikä tämä asuntopolitiikan tulevaisuus on. [Suna Kymäläinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän nimenomaiseen asiaan myönnän edustaja Kymäläiselle vastauspuheenvuoron.

12.57 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On pakko tähän kommentoida, sillä ARA-rakennukset eivät kyllä tule Savonlinnaa pelastamaan, koska siellä on nimenomaan kriisi päällä siltä osalta, että näitä asuntoja on tyhjiillään. Käyttöaste on asuntoyhtiöissä jopa 40 prosenttia. Siellä päinvastoin taistellaan sen pohjalta, joudutaanko näitä asuntoja purkamaan. Me tiedämme, että jos käyttöaste asunnossa painuu alle 90 prosentinkin, niin taloyhtiössä on kriisi. Ja nyt tuolla Savonlinnassa on useissa taloyhtiöissä todella hätätila päällä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustaja Ojala-Niemelälle ja valiokunnan varapuheenjohtajalle, edustaja Korhoselle, ja sitten ministerin vuoro.

12.58 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun meillä oli kunnan johtajat koolla ja he miettivät rakennuspuita tulevaan hallitusohjelmaan, niin kyllä selkeä viesti oli, että alkää leikatko valtionosuuksia. Ne ovat merkittävä asia siinä, että saadaan tasapuoliset ja yhdenvertaiset peruspalvelut koko maahan varhaiskasvatuksesta aina vanhuspalveluun.

Kun ministeri otti tuossa äskettäin esille, että tämä sote- ja maakuntauudistus pitäisi saada maaliin, jotta tavallaan paine sieltä kuntataloudelta hellittäisi, niin olen kyllä huolissani myös tämän maakuntauudistuksen osalta näistä painelaskelmista Lapissa. On laskettu, että 33,3 miljoonaa euroa leikattaisiin rahaa. Näissä koelaskelmissa ei ole huomioitu Lapin erityispiirteitä. Saaristolaisuus siellä on, mutta ei ole mitään semmoisia erityiskriteerejä, jotka tukisivat näitä Lapin erityisolosuhteita, harvaa asutusta ja pitkiä välimatkoja. Jos rahoitus vähenee tosiasiaassa tässä mittakaavassa, niin uudet maakunnan päättäjät ovat kyllä selkeä seinää vasten heti alkuun. Kysymykseen tulee joko palveluitten karsinta tai taksojen ja maksujen nosto, sillä en näe, että taivaspaikka aukenisi tällä maakuntauudistuksella.

12.59 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Laukkanen nosti esille tuossa tosiasian, että kuntien valtionosuusjärjestelmä on syytä uudistaa.

Peruslähtökohdan tietysti pitää olla se, että valtionosuusjärjestelmän pitää olla sellainen, että joka puolella maata pystytään turvaamaan tarvittavat hyvinvointipalvelut kansa-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

laisille. Meidän yksi iso ongelmahan tässä valtionosuusjärjestelmässä on se, että olosuhdetekijöitten suhteen laskennalliset kustannuserot tasataan täysimääräisesti mutta ei verotuloja. Minusta tämä on tärkeää, että kun nytten valtionosuusjärjestelmää lähdetään uudistamaan, niin huomioidaan myös alueitten verotuloerot, jotka tulevat väistämättä muuttamaan koko valtionosuusjärjestelmän luonnetta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten ministeri, vastauspuheenvuoro 3 minuuttia, olkaa hyvä.

13.00 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Vaikka tästä edustaja Myller lähti pois, niin haluan kyllä sen verran todeta tähän Puolustusvoimien palvelukeskus-asiaan, joka viime vaalikaudella todellakin perustettiin, että sehän oli kompensatiota siitä, että viime vaalikaudella tehtiin suunnaton virhe, kun Pohjois-Karjalan Prikaati lakkautettiin ja Kontiorannan varuskunta suljettiin. Palvelukeskus Puolustusvoimien osalta tuli siihen. Ja vaikka tämä turvallisuuspolitiikka ei tähän minun salkkuuni kuuluukaan, niin kyllä luulen, että jos tässä maailmantilanteessa tällaista esitystä tuotaisiin, että Pohjois-Karjalan Prikaati lakkautettaisiin, niin ei toimittaisi sillä tavalla kuin viime vaalikaudella toimittiin.

Haluan sanoa muutaman sanan tästä JTS-miljardi-asiasta, josta edustaja Räsänen täällä asiallisesti kysyi, että mitä sille kuuluu. Teistä moni, joka oli viime vaalikaudella, tuntee, ettei se ole kovin helppoa asiaa. Se tuntuu hienolta ja helpolta, että pienennetään, vähennetään, siistitään näitä kuntien tehtäviä ja velvoitteita, mutta kun lähdetään katsomaan sitä lainsäädäntöä hallinnonalakohtaisesti, niin eipä sieltä niin helppoa ole niitä karsiakaan. Tässä meidän miljardin euron kokonaisuudessa haluan ensinnäkin todeta sen, että kysymyksessä ei ole tämän vaalikauden säästösuunnitelma vaan se aikaperspektiivi on sinne ensi vuosikymmenen loppuun. Joten todettakoon, että tämä ihanuus jatkuu myös seuraavan hallituksen aikana, ja jatkuu myös sen takia, että meillä on eräitä osioita pahasti tästä kesken ja seuraavan hallituksen on otettava niihin kantaa, viekö se niitä eteenpäin. Tästä kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta koostuu noin 300 miljoonan euron kustannussäästö, kuten tässä jo tuotiin esille. Mutta sitten kun se on laajennettu koskemaan koko tätä julkisen sektorin toimintaa, niin se tarkoittaa valtionkin puolella muun muassa lisää tuottavuustoimia ensi vuosikymmenen ajalle ja myös tilaohjelman laajentamista ja jatkamista — siinä oli muistaakseni 50 miljoonaa euroa sinne valtion puolelle.

No, kuntien puolella ensimmäinen juttu tässä ensi vuoden budjetissa on tämä digikanustin, josta 30 miljoonaa euroa siirretään ensi vuonna kuntien digitalisaation edistämiseen. Erityisesti on mainittu talous- ja henkilöstöhallinnon osuus, mutta itse ajattelen ja yhdyn tähän puheenjohtaja Kankaanniemen ajatukseen siitä, että ei pidä tehdä pistemäisiä toimia, vaan semmoisia, että ne digitalisaatiotoimet hyödyttävät mahdollisimman laajasti koko kuntakenttää. Mutta kaksi vaikeaa kannustinasiaa on: toinen liittyy kuntien tilaohjelmaan, tilojen käytön tehostamiseen, ja toinen näiden käyttömenojen pienentämiseen. Niistä molemmista meillä on valmistelutyö kesken, mutta täytyy sanoa, että valmiita malleja ei vielä ole. Osasyynä on se, että meidän kuntien kiinteistöistä [Puhemies koputtaa] ei ole valtakunnallisesti riittävän yhtenäistä tietoa.

Ja sitten totean sen, että me emme voi muuttaa sitä kuntien valtionosuuslakia, joka on täällä käsittelyssä tässä maku-sote-paketissa, eli hallituksen esitys 15. [Puhemies koputtaa] Meidän pitää ensimmäisenä saada se käsiteltyä, jotta voidaan viedä näitä muita kan-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

nustinohjelmia eteenpäin, ja tällä vaalikaudella aikataulusyistä se ei onnistu. — Anteeksi, vähän meni pitkäksi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatketaan vielä debattia hetken aikaa.

13.04 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä lisää aiheita.

Edustaja Räsänen kysyi kuntien tehtävien vähentämisestä. Nythän on tehty semmoista kuntien tehtävien vähentämistä, että kunnat eivät saa tehdä joitakin tehtäviä mutta kunnat siitä huolimatta ne joutuvat maksamaan. Elikkä on pakotettu yksityistämään palveluita. Ja jos listaan näitä palveluita: johtuu osittain hankintalaista, että kunnat eivät saa enää hoitaa työterveyshuoltoa, siihen liittyy jätehuolto, nuohous, siihen liittyy pelastustoiminta, nyt ollaan ajamassa alas nuorten työpajatoimintaa, aikuisten työpajatoimintaa. Mutta kaikesta tästä kunnat vielä yhä edelleen maksavat mutta eivät saa olla toteuttamassa. Minä en vielä ihan ymmärrä tätä keskustan logiikkaa siitä, että kuntien olosuhteita kavennetaan tällä tavalla.

Toinen on sitten se, että maakuntauudistuksen valmistelusta kunnat ovat maksaneet satoja miljoonia, ja ymmärrän hyvin C21-kunnat, jotka ovat nyt sanoneet, että nyt riittää, että ei enää yhtään. Ja tulevaisuudessa oletettavaa on, että kun se puolitoista miljardia tulee siihen soteen lisää, niin sekin otettaisiin kunnilta pois. Tämä on minun pelkoni.

13.05 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On pakko kommentoida tuohon edelle, kun edustaja Kymäläinen esitti tulkintoja puheestani. Tarkoitin tuossa aikaisemmin siis tätä juuri käsiteltyä aravarajoituslain muuttamista, jolla voidaan Savonlinnan kaltaisille paikkakunnille antaa anteeksi vanhoja aravalainoja ja täten helpottaa tyhjiällä olevien vuokra-asuntojen aiheuttamia taloudellisia vaikeuksia, joihin nämä kunnat ja niiden vuokrataloyhteisöt ovat joutuneet. Tämä täsmennyksenä tuohon aikaisempaan.

Edustaja Paateron esittämiin näkemyksiin: Itse kannan huolta siitä, jos otetaan nyt esimerkkinä vaikkapa varhaiskasvatuspalvelut, että ne itse asiassa aika nopeaa vauhtia kunnissa kuntapäätäjien tekemillä päätöksillä siirtyvät yksityisten hoidettaviksi. Olen tästä huolissani. Perusopetuksen puolellahan tilanne on se, että siellä toiminnan on oltava voittoa tavoittelematonta. Mielestäni tämä on kyllä tietynlainen haaste ajatellen meidän koulutusjärjestelmäämme, jos tämä kehitys siellä varhaiskasvatuksen puolella jatkuu yhtä nopeana kuin mitä se nyt on ollut.

13.06 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että viime vuosi oli kunnille hyvä, mutta tällä hetkellä menee aika lailla oletettuakin heikommaksi, eli menot kasvavat ja tulos tulee tältä vuodelta heikkenemään merkittävästi, ja tämä eriytymiskysymys on nyt vakava. Helsingin tilanne on erinomainen suorastaan tällä hetkellä, samoin Espoon on varsin hyvä, mutta sitten muut suuret kaupungit — Vantaa, Tampere, Oulu ja niin edelleen, lähes kaikki — ovat menossa heikompaan suuntaan tai ainakin ovat heikossa asemassa, lainamäärät ovat kasvussa. Ja tässä eriytymisessä ovat sitten ihan oma lukunsa maakunnat, joita hallitus on kyllä aika kovalla kädellä koetellut. Siellä on palveluja jo alennettu, valtion palveluja keskitetty ja niin edelleen, ja eriytyminen näkyy ikärakenteessa, tulotasossa, veroprosentissa, työllisyydessä, asuntojen ja kiinteistöjen hin-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

noissa, yksityisissä ja julkisissa palveluissa ja niin edelleen. Eli tilanne on tältä osin kyllä huolestuttava.

13.08 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Paatero kuvaili kuntien tilannetta vähän mielenkiintoisella tavalla, kertoi, että pelastustointia hoitavat kunnat. Eihän meillä — olemme saman maakunnan ihmisiä — kymmeneen vuoteen ole enää pelastustoimi ollut kunnan hoidossa. On maakunnallinen pelastuslaitos, ja kunnat toki maksavat siitä oman osuutensa, niin kuin yhteisesti ollaan sovittu.

Ministeriltä vielä haluaisin kysyä: Puheenvuorossanne otitte esiin tulorekisteriasian. Senhän on tietenkin hyvä uudistus noin kokonaisuutena, ja toivottavasti myös kunnat pystyvät sen pohjalta verotuloja paremmin arvioimaan. Mutta itse kannan huolta yrittäjien kannalta siitä, että se laittaa kyllä yrittäjät taas tekemään veronkantotehtävää ja ilmoitusta, ja siinä on äärimmäisen kireät aikataulut, muutama päivä vain aikaa ilmoitukselle. Onko tulorekisterin byrokratiaan mitään mahdollisuutta saada helpotusta noin yrittäjien kannalta?

13.09 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos vielä hieman käyn tätä keskustelua liittyen siihen, millä tavalla me monesti ajattelemme, että valtion toimenpiteillä me helpotamme kuntien asemaa ja niiden taloudellista tilannetta. Välillä sitten käy vähän niin, että vaikka me ajattelemme, että joku päätös valtion tasolta tulee aiheuttamaan säästöjä, niin totuus tuleeekin olemaan vähän toisenlainen. Kun hallitus ajatteli, että erikoissairaanhoidon keskittämisellä saadaan aika mittavat säästöt myös kunnille, niin nythän on aika lailla selvinnyt, että tästä kuitenkaan ei ole tullut säästöjä tai niihin ei ole vielä pystytty pääsemään, mutta kuitenkin valtionosuuksissa tämä on kyllä jo otettu huomioon, eli sieltä on kunnilta otettu nämä säästöt pois. Tämä esimerkki osoittaa vain sen, että kyllä me tarvitsemme vähän pitkäjänteisempää suunnittelua myös niiden toimenpiteiden osalta, joita valtio tekee, ja sen osalta, millä tavalla ne sitten vaikuttavat kuntien taloudelliseen asemaan. Tässä suhteessa emme kyllä ole menneet ihan yhtä jalkaa kuntien ja valtion [Puhemies koputtaa] toimesta eteenpäin.

13.10 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ilman muuta hienoa, edustaja Honkonen, että ARA-rahoitusta tarkistettiin, mutta valitettavasti se tarkistus ei tuo Savonlinnalle lisää elinvoimaa. Se vähentää kyllä Savonlinnan taloudellisia menetyksiä hetkeksi mutta elinvoimaa se ei kasvata, ja nyt tarvittaisiin sellaisia päätöksiä, joilla sitä elinvoimaa saadaan lisää — etenkin tilanteessa, jossa OKL:n 900 opiskelijan lisäksi meiltä lähtee myös käräjäoikeus. Ei se pääty siihen OKL:ään. Siksi kysyn edelleenkin kuntaministeri Vehviläiseltä: miksi ette halunnut pääministerin lupauksesta huolimatta antaa Savonlinnalle sen ansaitsemaa ja kipeästi kaipaamaa kompensatiopakettia, jolla Savonlinna olisi päässyt näistä vaikeista ajoista eroon ja uudelleen jaloilleen? Ette siitäkään huolimatta, että teillä oli 60 miljoonaa euroa joululahjaroja jaettavaksi haluamiinne kohteisiin. Miksi Savonlinna ei mahtunut tälle listalle mukaan?

13.11 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Korhosta hyvin maltillisesta analyysistä tästä valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Hän osui ytimeen siinä.

Kiitän myös edustaja Järviä, että hän nyt nostaa tämän Savonlinna-keskustelun pöydälle, koska tilanne on todella sellainen, että Savonlinna on muuttumassa autiokaupungik-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

si. On aivan järkyttävää kävellä siellä keskellä päivää: ei ihmisiä, ei kauppoja. Tästä tulee koko Suomen kuntahistorian yksi surullisimmista esimerkeistä, miten valtion toimesta joku alue näivetetään. Sieltä viedään kaikki lyhyessä ajassa, ja sitten vielä ei täytetä niitä lupauksia, joita annetaan. Kyllä tämä ansaitsee nyt laajemman huomion ja keskustelun. Kiitos, edustaja Järvinen.

13.12 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että säilytämme tässä maassa valtionosuusjärjestelmän suurin piirtein nykyisen kaltaisena. Totta kai aika vaatii aina muutoksia, se on selvä asia. Se, mikä oli kymmenen vuotta sitten totta, ei tänä päivänä ole enää totta, ja seuraava kymmenen vuotta taas muuttaa sen.

Sama koskee verontasausjärjestelmää, että me pyrimme järjestämään tässä maassa olot sillä keinoin, että joka puolella Suomea, kuten edustaja Timo Korhonen oivasti kuvasi, pystytään ihmisille palvelut järjestämään kohtuullisella kustannusrasituksella niin, että ei tarvitse verikokeisiin lähteä 50 kilometrin päähän tai jotain muuta vastaavaa ja että lapset saavat oppia ja vanhukset saavat hyvää hoivaa ja niin edelleen. Tässä pitää nyt rohjeta näkemään sen yli, jos jollakin maakunnalla menee hyvin tai jollakin menee vielä paremmin tai joku on kasvanut jopa suureksi kasvukeskukseksi, ja pitää nähdä se kokonaisuus. Minä olen aina ihaillut Puolustusvoimia siinä, että sen doktriinissa tämä on määritelty oikein. Siellä maata puolustetaan jokaisella sen neliömetrillä, ja sen mielialan sopisi leviävän näin joulun alla muihinkin ministeriöihin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sitten ministerille vastaus.

13.13 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Osassa maakuntia on jo tehty sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalitoimen integrointi, ja se on tietysti johtanut siihen, että kuntien tehtäväkenttä on muuttunut varsin paljon, niin kuin meillä Pohjois-Karjalassa Siun sote hoitaa nyt sitten sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalitoimen asiat.

Tämä on osassa kuntia nyt sitten johtanut siihen, että kunnissa on kiinteistöjä, joita välttämättä ei tämä uusi kuntayhtymä tarvitsekaan. Kunnat ovat nyt vähän ymmällään siitä, miten näitten kiinteistöjen osalta tulisi tehdä, että ne eivät jäisi kunnan taseeseen käyttämättöminä. Mikä on ministerin vastaus, ratkaisu näihin tilanteisiin, kun tässä kuitenkin yksityisiä toimijoita on ollut aika aktiivisesti liikkeellä?

Sitten toinen iso kysymys tietysti on siinä, että kuntien elinkeinopolitiikkaan tulisi panostaa näinä aikoina erittäin voimakkaasti. Mikä on ministerin vastaus: löytyykö ministeriöstä tähän ratkaisuja, kun nyt tämä on vähän hajaantunut [Puhemies koputtaa] sillä keinoin, että maakunnalliset toimijat, seudulliset toimijat ovat vähentyneet, eli onko ministerillä tähän vastausta?

13.14 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä todellakin varmaan historian suurin yksittäisen hallituskauden tai neljän vuoden aikana tapahtunut muutos yhdessä kaupungissa on Savonlinnassa. Niin paljon sieltä on karsittu ja aiheutettu tälle kaupungille ja kaupungin elinvoimaisuudelle mahdottomiakin esteitä kompensoimatta sitä. Siksi täällä ovat edustajat aivan oikeutetusti kysyneet, miksi tuota kompensatiopakettia ei Savonlinnan osalta tullut, vaikka siitä lupailuja oli, kun me nostimme

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

äänekkäästi oppositiossa esille silloin, kun opettajakoulutusta oltiin siirtämässä Savonlinnasta, että miten tämä tulee vaikuttamaan kaupunkiin.

Opiskelijat ovat toki siirtyneet Joensuuhun, ja siellä on asunto-omistajien markkinat, opiskelija-asunnoissakin vuoden jono. Tiedän, kun oma tyttärenikin siellä opiskelee.

Mutta kysyisin myös näistä työllisyyden kuntakokeiluista. Kun olette hallituksessa halunneet nimenomaan parantaa työllisyyttä, niin miksi ihmeessä halusitte tällaisen toimivan järjestelmän [Puhemies koputtaa] loppuvan ja aiheuttaa tällä epävarmuutta monille pitkäaikaistyöttömille?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Vehviläinen, vastauspuheenvuoro, 2 minuuttia, olkaa hyvä.

13.16 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan todeta edustaja Paaterolle, että hankintalaki on hyväksytty täällä eduskunnassa. Minäkin pidän sitä monelta osin aika tiukkana, sen totean, mutta hankintalakia on myös noudatettava. Sen takia jos puhutaan näistä, että kuka tekee mitäkin, niin se vaikuttaa totta kai kuntiin.

Työterveyshuollon ja myös jätehuollonkin puolelta on toisaalta kyllä myös pk-sektori sanonut, että pitääkö kunnan tulla aina näille markkinoille, eli tämä ei ole aivan yksinkertainen kysymys. Tai sitten jos puhutaan pienistä yrityksistä, jotka liittyvät vaikka sote-puoleen, niin en pidä sitä kovin hyvänä, jos julkinen puoli tai tuotanto haluaa ottaa itselleen kaiken työn eikä palveluseleitä käytetä. Minusta meidän pitää huolehtia myös yksityisen mahdollisuudesta toimia.

No sitten vielä, edustaja Räsänen, puhuitte näistä erikoissairaanhoidon säästöistä ja siitä, että ne eivät ole tuottaneet tuloksia. Se on ollut vähän aikaa voimassa, mutta olen ihan varma, että mikä tahansa hallitus, joka tekee mittavan säästöohjelman valtiontalouden tervehdyttämiseksi, kuten 2015 hallitusohjelman yhteydessä tehtiin, tehtiin yli 4 miljardin euron edestä, olisi vienyt niitä eteenpäin — kyllä tekin olisitte, jos olisitte olleet hallituksessa, ja samalla olisitte myös näitä valtionosuuksia pienentäneet. Ei kannata todeta, että näin ei olisi tässä kohtaa toimittu.

Sitten totean edustaja Pakkaselle tulorekisteristä: Tiedän sen, että yritykset miettivät sitä, onko se ilmoitusaika liian lyhyt, mutta minä olen ihan varma, että kun me pääsemme siihen järjestelmään, niin tämä tulee olemaan myös yrityksille todella hyvä, kun yhteen paikkaan ilmoitetaan, ja tästä tulee semmoinen rullaava käytäntö. 2020 tulevat myös sitten yksittäisen ihmisen työtulot ja sosiaaliturva ja eläketulot mukaan. Tästä tulee hyvä järjestelmä.

Sitten totean vielä tähän kipeään Savonlinna-kysymykseen, jonka tunnen hyvin — se on minun entinen koulukaupunkini, tiedän ja olen seurannut tarkasti — että vastuun päätöksestä kantaa kyllä Itä-Suomen yliopisto. Näin heidän rehtorinsa on sanonut. He eivät olleet halukkaita väliaikaiseen ratkaisuun, joka tehtiin edellisen hallituksen aikana.

Mutta ajattelen samalla tavalla, [Puhemies koputtaa] että kun Savonlinnassa on näin kipeä asia, niin on pitänyt myös etsiä eri hallinnonaloilta erilaisia asioita, joilla on pystytty lievittämään sitä tuskaa ja luomaan niitä tulevaisuuden edellytyksiä. Siitä, onko ne tehty riittävällä tavalla, voi tietysti olla perustellustikin eri mieltä, mutta otan muutamia asioita: esimerkiksi mekaaninen puunjalostus, Tanhuvaaran opiston kehittäminen, saaristolisän antaminen parempana kuin se aiemmin on ollut. Eli on lukuisia toimenpiteitä, mutta se ei

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tietenkään paikkaa sitä isoa menetystä, mitä [Puhemies koputtaa] opettajankoulutus kaiken kaikkiaan Savonlinnan seudulla on merkinnyt.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tästä halutaan nähtävästi vielä käydä lyhyttä debattia.

13.19 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin nöyryyttä ja rehellisyyttä hallitukselta siinä, että kyllä se on tässä demokratiassa niin, että opetusministeriö selkeästi vastaa suomalaisesta koulutuspolitiikasta. Opetusministeriö ohjaa kahdella päällekkäisellä keinolla eri yliopistojen opiskelupaikkoja: ensinnäkin se päättää tutkinnonanto-oikeuksista, ja toiseksi se antaa rahat päälle. Nyt maan hallitus opetusministeriön suulla antoi nämä tutkinnonanto-oikeudet Itä-Suomen yliopistolle Joensuuhun ja antoi rahat päälle. Muistutan, että kun aikanaan Kainuusta opettajankoulutuslaitos vietiin, mikä oli sinänsä hölmö päätös, niitä tutkinnonanto-oikeuksia ei annettu kokonaisuudessaan Oulun yliopistolle eikä rahoja. Nyt maan hallitus päätti näin tehdä. Tästä olisi reilua kantaa vastuun.

13.20 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy tässä puolustaa ministeriä. Tiedän ihan hyvin, että sen ratkaisun pohjalla oli Itä-Suomen yliopiston ratkaisu ja he halusivat joka tapauksessa keskittää opettajankoulutuksen Joensuuhun. Ministeriöhän tarjosi silloin myös vaihtoehtoisia ratkaisuja, mutta jos yliopisto tämän ratkaisun tekee, niin minä luulen, että siinä on liikkumatila aivan vähäinen. Tosin ymmärrän Savonlinnan tilanteen — hieno kaupunki kaiken kaikkiaan — ja se on johtanut siellä tosi vaikeisiin tilanteisiin. Että kyllähän ymmärrystä siihenkin varmasti riittää, mutta kyllä minä näen tässä kuitenkin ministerin ja hallituksen toimineen niin kuin se oli mahdollista.

13.21 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos nyt sitten keskitytään tähän toiseen osaan: Olisi ollut mahdollista vielä tällä viikolla, että reilun 60 miljoonan euron potista, joka on ollut tässä eduskuntakäsittelyssä, olisi edes joku osa laitettu kompensatioon sinne Savonlinnaan päin. Mutta ei, kaikennäköisiä pikku pilkkeitä, hyviä tienpätjän korjauksia ynnä muuta, tuli muualle Suomeen, mutta sinne Savonlinnaan, minnekä — tästä nyt kaikki tässä salissa ovat tänäänkin olleet yksimielisiä — tarvitaan kompensatiota, ei tullut yhtään mitään koko kaupunkiin. Sen takia me olemme täällä hyvin pahoillamme ja surullisia.

Ministerille vielä: palveluseteleitä käytetään nykyään enemmän kuin koskaan aikaisemmin, ja hankintalaki oli täällä semmoinen, että me emme halunneet mennä Puolan tasolle hankintalain kriteereissä ja prosenteissa, vaan me olisimme halunneet pysyä koko eurooppalaisella tasolla, siinä 20 prosentin tasolla — ei mennä 5 prosenttiin.

13.22 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn vielä ministeriltä tuota samaa kysymystä kuin edustaja Pakkanen, tästä tulorekisteristä. Täältä tuli hyvä vastaus kyllä, ja minä uskon myöskin ja varmasti laajasti yrittäjäkenttäänkin luottaa siihen, että tämä rekisteri on ihan kokonaisuutena hyvä, ja kun tähän mennään, niin siihen totutaan ja sitä tullaan käyttämään. Mutta se haaste, mikä siinä tulee olemaan, on se, että siinä on niin lyhyt aika ilmoittaa niitä eriä ja — kuten me tiedämme — monilla yrittäjillä on myös satunnaisia työntekijöitä elikkä sillä tavalla sitä laskutusta ja maksatusta tulee sitten

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

myöskin eri päivinä kuin sinä määrättynä yhtenä kuukauden päivänä. Elikkä olisiko tässä vielä byrokratian purkamisen kannalta ajateltuna jotakin sellaista, että sitä voitaisiin vielä selkiyttää niin, ettei olisi niin tiukka se aikaikkuna, kun ilmoitus täytyy tehdä?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro ministerille, 1 minuutti paikalta.

13.23 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin totean vielä tästä tulorekisteriasiaista, että kuten kaikki täällä tietävät sen, Verohallintohan valmistelee sitä ja antaa myös käytännön ohjeistusta sitten yrityksille, elinkeinoelämälle. Minulla ei riitä asiantuntemus arvioimaan sitä, ovatko ne määrärajat liian tiukat, mutta voin omalta osaltani viedä myös näitä terveisiä sitten eteenpäin.

Palaan vielä tähän edustaja Paateron asiaan, tähän palveluseteliasiaan. Meillä on ollut todella jo pitkään mahdollisuus käyttää palveluseteliä, mutta sitä on käytetty kyllä liian vähän. Voi olla, että juuri nyt sitä käytetään enemmän kuin koskaan. Mutta haluan kertoa sen, että kun tähän sote-maakuntauudistukseen liittyen työ- ja elinkeinoministeriö ja Suomen Yrittäjät ovat tehneet joka maakunnassa tällaisen Soteuttamo-nimisen kierteen, niin sen yhteenvedon raportti kertoo kyllä siitä, että erittäin paljon tehdään sitä, että julkinen puoli turvaa omaa tuotantoaan ja palveluseleitä ei tässä kohtaa käytetä riittävällä tavalla.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten mennään puhujalistaan.

13.24 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut hyvin tarpeellinen keskustelu kokonaisuudessaan. Nyt sitten ehkä vähän muistakin asioista kuin näistä jo keskustelluista.

Kiinnittäisin huomiota tähän Tullin tilanteeseen. Tavallaan on jotenkin väärin, kun 600 000 eurolla saa 9,7 miljoonaa rahaa siihen erittäin keskeiseen rajanylityspaikkojen kehittämiseen, sitten se jää ikään kuin huomiotta, ja tällaisista ei kyllä saisi tapahtua. Ja on erittäin hyvä, että valtiovarainvaliokunta on painokkaasti heti todennut, että tämä asia pitää korjata, ja olen siitä samaa mieltä.

Sitten tämä iso kuntapaketti tai kuvaus, joka tässä on, laittaa kyllä näitä isoja asioita sellaiseen työjärjestykseen: tämä valtionosuusjärjestelmän uusiminen, tämä verotausjärjestelmä, koko kokonaisuus pitäisi miettiä uudestaan. Sitten meillä on vielä tämä sote-uudistus ja alueuudistus, joka kokonaisuutena vielä vaikuttaa kaikkeen, jos se sitten tulee hyväksytyksi.

Mutta sitten ne ikävät tosiasiat: Julkinen talous on liian raskas. Se on paisunut, ja pitäisi keskustella, miksi näin on käynyt ja mitkä ovat niitä asioita, jotka ovat sitä lähteneet paisuttamaan. Ja tässä yksi näkökulma: Vuosien saatossa peruspalvelujen osioon on alkanut luisua kunnan ylläpidettäväksi paljon sellaisia palveluja, jotka eivät varsinaisesti ole peruspalveluita. Ja tämä on todellisuus, että kunnat tällä hetkellä vastaavat palveluista, joiden pitäisi olla kunnan palvelutuotannossa vasta sen jälkeen, kun peruspalvelut on kaikille turvattu. Minä siis alleviivaan: kunnan tehtävä on ensisijaisesti pitää huolta, että peruspalvelut toimitsevat. Jos katson tätä kotikaupunkini kannalta, niin kunnan ikään kuin peruspalveluihin on luisunut vaikka minkälaisia asioita, kuten esimerkiksi jonkun urheilukentän lämmittäminen ympäri vuoden. Sitä ei millään voi verrata jonkun leikkausjonon lyhentämi-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

seen tai siihen, että pääsee ajoissa palveluihin. [Toimi Kankaanniemi: Teillä on liikaa rahaa!] — Meillä on ehkä liikaa rahaa tai ehkä liikaa semmoista mielessä olevaa hövelyyttä, jossa ikään kuin hämärtyy, mikä on peruspalvelu ja mikä ei. — Ja väitän, että seuraavien vuosien aikana meidän on pakko käydä tämä keskustelu ja määritellä tarkemmin, mitkä asiat kuuluvat peruspalveluiden piiriin, koska sote-uudistukseen ei tuo mitään ihmettä tähän, että jokainen kunta joutuu perkaamaan omat palvelunsa.

Tämä syntyvyyden romahtaminen, ikääntyneen väestön nopea lisääntyminen, ja Suomi on Euroopan nopeimmin vanheneva kansa, ja samaan aikaan meidän syntyvyytemme on Euroopan alhaisimpia — Euroopan lehdistö tituleeraa Suomea Euroopan Japaniksi tämän heikon syntyvyyden takia. [Leena Meren välihuuto] Siihen on syynsä, ehkä tämä eriarvoistumispolitiikka, joka on siis vuodesta 95 lähtien jatkunut. Ja niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa todettu, kaikki eduskuntaryhmät ovat omalla vuorollaan osallistuneet eivätkä ole pystyneet pysäyttämään tai saamaan tätä kehitystä toiseen suuntaan. Tänäkin tulleet tilastot todistavat, että tämä kehitys jatkuu.

Arvoisa rouva puhemies! Paljon on meillä tehtävää tässäkin hyvässä tilanteessa. Kyllä Suomi tarvitsee tämän laajan kuntapoliittisen uudistuksen. Jos se ei ole tämä sote tai tämä aluehallinnon uudistus, niin se on joku muu, mutta pakko se on tehdä.

13.28 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Muutama ajatus koko ensi vuoden budjetista, ne kuvaavat hyvin myöskin tätä pääluokkaa: osaaminen, työllisyys, kasvu, ruoka. Nämä ovat olleet vahvassa pääosassa, kun on ensi vuoden budjettia laadittu.

Millä tavalla tämä sitten vaikuttaa myöskin meihin jokaiseen, kun ajatellaan kuntataloutta, kun ajatellaan siitä kuntalaisen näkökulmasta? Kyllähän nämä kaikki arvot, jotka tässä äsken luettelini, tuovat ja lisäävät sosiaalista oikeudenmukaisuutta, nopeuttavat työllistymistä, kohentavat turvallisuutta, myöskin tekevät kotimaiselle ruoantuotannolle äärimmäisen luottamuksenosoituksen ja luovat sitä turvaa, että suomalainen, kotimainen ruoka on mahdollisuus myöskin tulevaisuudessa, myöskin siellä julkisissa aterioissa.

Täällä on paljon puhuttu, arvoisa puhemies, myöskin tästä työllisyyskokeilusta, mikä on muun muassa myöskin siellä Pirkanmaalla omassa kotikunnassani Sastamalassa ollut äärimmäisen hyvä kokeilu, hyviä tuloksia, ja nyt onkin tärkeätä katsoa eteenpäin eikä enää niinkään kysyä, miksi ja miksi vaan millä tavalla pystytään ne hyvät käytännöt ottamaan jatkossa myöskin käyttöön. [Pia Viitasen välihuuto] Ne pitää nyt oikeasti tunnistaa, ne pitää oikeasti ottaa käyttöön, niin että kun me saamme sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen ja maakuntauudistuksen valmiiksi, niin nämä tulevat sitten myöskin sitä kautta, etteivät ne jää vain kokeilun ajaksi ja kokeilun tuloksiksi niin, että niihin ei enää kiinnitetä erityistä huomiota. Ne pitää ottaa pontevasti esiin myöskin tulevaisuudessa.

Sitten vielä tähän työllisyyteen, mistä myöskin äsken ministeri Vehviläiseltä kyselin tarkennusta tähän tulorekisteriasiaan. Tämä on iso asia myös tulevaisuuden työllistämiseksi ja sille, että nopeutetaan työllistymistä, koska tämän rekisterin aikataulu on kuitenkin sen yrittäjän näkökulmasta aika haaste, koska siinä on nimenomaan aika lyhykäinen aika. Minä toivonkin, että Verohallinto pystyy oikeasti vielä muuttamaan sitä aikataulua niin, että muun muassa arvonlisäveroissa on paljon pidempi raportointiaika. Myöskin tämä pitäisi tähän tulorekisteriin kyllä ottaa.

Arvoisa puhemies! Kuntataloutta kun ajatellaan, niin ehkä isoin asia kiteytettynä tässä on osaamisen, työllisyyden, kasvun ja ruoan huomioimisen jälkeen se, että kyllähän luottamus valtion ja kunnan suhteessa on palautettu nyt tällä hallituskaudella merkittävästi pa-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

rempaan kuntoon. Kuntatalous on vahvimmillaan 20 vuoteen, ja sen me kaikki varmaan voimme myöskin tunnustaa. Ensi vuoden budjetti jatkaa tätä hallituksen hyvää linjaa myöskin tältä osin. Ihan puhtaita valtionosuuksien tasoleikkauksia ei tehdä — jos ei haluta nyt taas sitten kärjistää sitä, että, totta kai, myöskin indeksikorotuksien tekemättä jättäminen on tietysti vähenevä summa. Mutta muistetaan myös se, että nämä kaikki vähennykset on kytketty siihen, miten kuntien tehtävät sitten myöskin lisääntyvät tai vähentyvät: jos kuntien menot laskevat, niin laskevat myöskin valtionosuudet, ja jos taas velvoitteita lisätään, niin pitää sitten myöskin pystyä osoittamaan rahoitusta niihin uusiin vastuisiin.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Haluan tässä lopuksi todeta vielä sen, että kyllähän, kun verrataan viime vaalikauteen, kuntapolitiikan linja on muuttunut aika vahvasti — huomattavasti, huomattavasti — parempaan suuntaan ja tämä hallitus jatkaa sitä ensi vuoden budjetin osalta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Aikaraja tälle pääluokalle on umpeutunut, joten yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytetään.

Keskustelu keskeytettiin kello 13.33.

Keskustelua jatkettiin kello 23.31.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua valtiovarainministeriön hallinnonalan pääluokasta 28.

23.32 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Niiden hyvien keskustelujen lisäksi, mitä täällä käytiin, haluaisin itse tuoda tämän pääluokan keskusteluun esiin sen mahdollisuuden, että meidän ensi vuoden talousarviossa tulee enemmän pitää keskiössä se, että harmaan talouden osalta meillä pitää olla riittävästi voimavaroja, koska se on meidän verotuloille erityisen tärkeä asia.

Toisaalta se, kuinka ja mitenkä tähän aggressiiviseen verosuunnitteluun talousarviossa voitaisiin lisätä panosta, on tietysti euromääräisesti vaikeaa nähdä, mutta sen pitäisi näkyä kuitenkin talousarvion suunnittelukehikossa niin, että ministeri olisi tuonut esille sen, että pyrimme EU:n kautta vaikuttamaan siihen niin, että meidän veronsaanti olisi liiketoiminnan osalta selkeästi hallitumpaa, ja niin että emme olisi tällaisissa tytäryhtiötalouksissa. [Hälinää] — Anteeksi, häiritsenkö, edustaja Huhtasaari, puheellani? [Laura Huhtasaari: Kyllä!] Se on hyvä. Silloin se tarkoittaa, että puhe on mennyt maaliin.

Arvoisa rouva puhemies! Se, että keskustellaan hyvin pitkälle myös siitä, kuinka meillä tässä maassa verotuksellisin keinoin rankaistaan tavallista kansaa, tulee juuri aggressiivisen verosuunnittelun kautta, ja varmasti sähkön siirtohintojen osalta olemme saaneet sen karvaasti kokea, mitä Caruna-kauppojen osalta oli mahdollista tässä maassa tehdä. Tähänkin kohtaan olisi pitänyt tavallaan olla ainakin tekstiosissa vahvemmin tuotuna esille talousarviosuunnitelmassa se, mitä me teemme ja kuinka me haluamme asioita edistää.

Tämä on hyvä aasinsilta, koska aiemmissa puheenvuoroissa tuotiin nämä sähkönsiirtohinnat mutta sitten myös biokaasuverotus. Meillä on erityinen ongelma siinä, että meillä uusiutuvat energiamuodot eivät voi kehittyä, koska meidän oma verojärjestelmä tekee siitä

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kannattamatonta. Eli meillä esimerkiksi jos naapurissani olisi vaikkapa iso konepaja ja siellä otollinen katto aurinkopaneeleille, joista saisin sitten sähköä, niin joutuisin maksamaan siitä siirtohintaveron, kun se olisi väärällä tontilla. Meidän pitää purkaa tämmöisiä verojärjestelmiä ja luoda uusia sitten niitten tilalle, mutta ei näin. Edustaja Mikkosen viimeisessä puheenvuorossa tuotiin esille biopolttoaineiden verotus, ja samalla lailla tällä hetkellä on kuitenkin biopolttoaineiden käytössä, että jos sitä myydään ulkopuoliselle, niin se rakentamiskannattavuutta laskee. Eli ei kannata investoida siihen, koska meidän verojärjestelmä on esteellinen sille, että me siirrymme uusiutuviin. Sen takia olisi tärkeitä, että me näissä pääluokan 28 asioissakin näkisimme yhdessä sen, että saamme veroja, mutta samalla kertaa meidän pitää nähdä, että nämä ovat myös ilmastokysymyksiä.

Näin palkansaajana täytyy sanoa — vaikka nyt tällä kertaa en saa palkkaa, kun saan palkkiota — että hirvittävän iso määrä meillä kuitenkin yhteiskunnan verotuotoista jää palkansaajien maksettavaksi, on se palkka minkä suuruinen hyvänsä, kun meillä sitten kuitenkin yrityspuolella on erinäköisiä pääomatuloja 50 000:sta 150 000:een, missä sitten maksetaan joko nolla tai voidaan laittaa vakuutuskuoriin asioita odottamaan ja hautumaan tai sitten meillä maksetaan vain 25 prosenttia veroa, kun palkansaaja samasta tulosta maksaa lähes 50 prosenttia. Jonkinlaista pohdintaa meidän tarvitsee varmasti ensi vaalikauden alussa käydä. — Kiitoksia.

23.37 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Tullin toiminta tulee turvata pitkäjänteisesti toiminnan nykyisten ja uusien tehtävien osalta. Tuleva talousarvio nostaa 2,8 miljoonaa euroa Tullin rahoitusta tähän vuoteen nähden. Uskon, että toimintamenojen tarkastukseen on palattava kuitenkin jo ensi vuoden ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessä. Tullin määrärahatasoa alentavat edelleen yleiset virastojen toimintamenoa säästöt, joissa Tullikin on joutunut olemaan mukana. Toisaalta kuluja aiheuttavat Raja-Joosepin rajanylityspaikan perusparantaminen sekä tulliselvitysjärjestelmän kokonaisuusuudistus. Molemmat on kuitenkin tehtävä.

Sikaruton leviäminen maahamme on estettävä keinolla millä hyvänsä. Tähän onkin varattu ensi vuodelle yli miljoona euroa. Toivottavasti sikaruton leviäminen estetään, koska muuten se on katastrofi suomalaiselle sianlihan tuotannolle.

Tälle vuodelle Tullille varattiin postilinjaston kehittämiseen 1,5 miljoonaa euroa. Työ on ilmeisesti vielä pahasti kesken. Olisi mielenkiintoista tietää, missä vaiheessa postilinjaston kehittäminen on tällä hetkellä.

Arvoisa rouva puhemies! Yritin tuossa päivällä saada debatissa puheenvuoron, koska olisin korjannut muutamia demariedustajien lausuntoja. Neljä SDP:n edustajaa päivitteli tänään työllisyyden kuntakokeilujen lopettamista. Ensinnäkin täytyy sanoa, että eivät työttömät jatkossakaan jää tyhjän päälle ja toisaalta työttömyys on vähentänyt yhtä lailla kaikissa maakunnissa, ei vain työllisyyskokeilujen alueella. Pirkanmaan hyvä suoritus osaltaan selittyy Tampereen omilla suurilla taloudellisilla panostuksilla.

Keskustelussa tuli useita kyselyitä alueellisten työllisyyskokeiluiden lopettamisesta siirtäessä maakuntamalliin. Fakta on se, että työllisyyskokeilut loppuvat. Fiktiota sen sijaan on, että mitään ei tulisi tilalle ja että työttömät jäisivät tyhjän päälle. Kokeilun päätyttyä vastuu lakisääteisten julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoamisesta palautuu kokonaisuudessaan TE-toimistoille.

Kuten edustaja Hakanen toi aikaisemmin ennen keskeytystä esiin, on tärkeitä, että otamme kuntakokeilussa esiin tulleet hyvät käytännöt käyttöön. Edustajille Paatero, Viita-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

nen, Räsänen ja Kymäläinen haluaisin muistuttaa, että alueellisia työllisyyden kuntakokeiluja on nyt ollut viidellä alueella: Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Pohjois-Savossa ja Lapissa. Viimeisen vuoden aikana työttömyys on kuitenkin vähentynyt huomattavasti kaikissa maakunnissa, ei vain kuntakokeilun alueilla.

Koko maan viimeisen vuoden kehitys työttömyydessä on 16 prosentin väheneminen. Työllisyyskokeilujen alueista viimeisen vuoden aikana työttömyys on vähentynyt Pirkanmaalla 25 prosenttia, Varsinais-Suomessa 16 prosenttia, Satakunnassa 17, Pohjois-Savossa 12 ja Lapissa 14 prosenttia. Pirkanmaa on näistä työllisyyskokeilun alueista ainoa, joka mitenkään positiivisen silmäänpistävästi eroaa maan keskiarvosta työttömyyden vähentymisessä, ja siltä osin olisi myös huomioitava, että Tampere on itse rahoittanut kokeilua 10 miljoonalla eurolla. Työttömyys on siis vähentynyt kaikista opposition puheista ja teoista huolimatta.

23.41 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Tullin määrärahat ja toimintamenot kuuluvat tosiaan valtiovarainministeriön budjettiin, mikä sinänsä on erikoista, kun mietimme, että esimerkiksi poliisin ja Rajavartiolaitoksen ynnä muiden toimintamenoista päätetään muissa yhteyksissä. Ehkä johtuen siitä, että Tulli on valtiovarainministeriön alaisuudessa, Tullin toimintamäärärahoista on syytä kantaa huolta, että ne ovat todellakin riittävät. Tullilla on ollut vuosia niukkuutta toiminnassaan ja määrärahoissaan, vaikka Tullin toiminta sinänsä on hyvin kannattavaa ja tehokasta Suomen kansantalouden näkökulmasta. Siellä tehdään paljon työtä harmaan talouden torjumiseksi, siellä voidaan löytää tuoteväärännöksiä tuontitavaroista, on rikollisuuden torjuntaa. On äärimmäisen tärkeää, että huumeiden salakuljetukset voidaan pysäyttää tullissa.

Edustaja Kulmala mainitsi myös sikaruton leviämisen estämisen — äärimmäisen tärkeä, kansallisesti merkityksellinen kysymys. Tullissahan myös testataan maahan saapuvia tuotteita, esimerkiksi lasten leluja, ettei niissä ole myrkkyjä, kuten liian suuria määriä ftalaatteja tai lyijyä ynnä muuta.

Arvostan korkealle Tullissa tehtävän työn ja toivon todella, että Tullin riittävistä resursseista ja toimintatarpeista ja tarvittavista tietoteknisistä uudistuksista huolehditaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

12.5. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Esitellään oikeusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 25.

Avataan keskustelu. Jaoston puheenjohtaja, edustaja Kankaanniemi, esittelypuheenvuoro. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

13.33 Toimi Kankaanniemi ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön talousarvioesitys vuodelle 2019 on noin 980 miljoonaa euroa. Ilman vaihtelevia vaalimenoja määrärahataso on 37 miljoonaa euroa tämänvuotista suurempi. Kasvu joh-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tuu palkantarkistusten lisäksi muun muassa talous- ja velkaneuvonnan lisäyksistä. Valiokunta toteaa, että vielä ensi vuonna oikeusministeriön hallinnonalan tilanne on tyydyttävä, mutta jatkossa huoli perusrahoituksen riittävyydestä on suuri. Laadukkaan ja riittävän oikeusturvan varmistaminen on välttämätöntä.

Hallinnonalalla on käynnissä kuusi laajaa tietojärjestelmähanketta, joiden toteuttaminen on välttämätöntä. Neljä etenee pääosin suunnitelmien mukaan, mutta Aipa- ja Roti-hankkeet ovat viivästyneet ja niiden kustannusarviot ovat ylittyneet.

Valiokunta ei ole vakuuttunut, että rakenneuudistukset ja uudet tietojärjestelmät riittäisivät tasapainottamaan oikeusministeriön hallinnonalan tulevaa rahoitustilannetta. Valiokunta korostaa, että oikeusvaltion on huolehdittava kaikissa tilanteissa kaikkien kansalaisten oikeusturvan toteutumisesta. Vakaa ja luotettava oikeusjärjestelmä on yhteiskunnan ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys. Seuraavassa hallitusohjelmassa ja kehyspäätöksissä tämä on varmistettava.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että on syytä arvioida, voidaanko tasa-arvovaltuutetun, yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tietosuojavaltuutetun sekä mahdollisesti uusien vastaavien hallinnollisia tehtäviä yhdistämällä saavuttaa synergiaetuja ja vähentää päällekkäistä hallinnollista työtä ja kustannuksia.

Valiokunta lisäsi talousarvioon 190 000 euroa Saamen Kielikaltion toiminnan turvaamiseen ja kielen kehittämiseen. Kysymyksessä on yhteispohjoismainen saamen kielen ammatti- ja resurssikeskus.

Valiokunta lisäsi 100 000 euroa mediatuomarijärjestelmän kehittämiseen ja laajentamiseen. Näin pyritään lisäämään median mahdollisuuksia saada taustatietoa juridisista seikoista ja oikeusjärjestelmästä.

Talous- ja velkaneuvonnan tehtävät siirtyvät vuoden 19 alusta valtion oikeusaputoimistoille ja oikeusministeriön hallinnonalalle. Kunnalliset rajat poistuvat, ja valinnanvapaus toteutuu. Resurssit kasvavat 3 miljoonalla eurolla. Velkaantuneiden asemaa parannetaan kohdennetuilla määrärahalisäyksillä. Valiokunta painottaa ennaltaehkäisevän työn tärkeyttä ja viranomaisten yhteistyötä ylivelkaantumisen vähentämiseksi. Velallisten neuvontaa tehostetaan ulosoton miljoonalla lisäeurolla. Ulosoton rakenneuudistus vuonna 2020 on tärkeä, jotta asetettu säästövelvoite tältäkin osin toteutuu.

Syyttäjälaitoksen asiamäärät ovat kasvussa samanaikaisesti kun asioiden laajuus ja vaativuus kasvavat. Nostettujen syytteiden määrä on vähentynyt kymmenessä vuodessa 79 prosentista 66 prosenttiin. Syyksi arvioidaan vaativien juttujen määrän kasvua. Poliisin toimintamenojen lisäys saattaa osaltaan kasvattaa syyttäjälaitoksen työmäärää. Valiokunta pitää tärkeänä, että syyttäjäresurssien riittävyys turvataan.

Valiokunta pitää tärkeänä myös rangaistusten täytäntöönpanoon osoitettujen määrärahojen riittävyydestä huolehtimista. Lainsäädännön muutokset lisäävät vankeusrangaistuksia. Muun muassa ehdollisen vankeuden tehostamista koskevan esityksen sisältöä muutettiin työryhmätyöskentelyn päätyttyä, eikä kaikkia sen talousvaikutuksia voitu ottaa huomioon.

Lopuksi todettakoon, että Oulun ja Pelson vankiloiden suunnittelu on käynnistetty ja Keravan vankilan paikkalukua on korotettu 136:een.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kiitän omastani ja jaoston puolesta oikeusministeri Antti Häkkästä miehistöineen ja toivotan hyvää menestystä ministerille tulevilla haasteilla. — Kiitos.

13.38 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitän valiokuntia ja valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostoa sekä niiden puheenjohtajia oikeusministeriön hallinnonalan budjettiesitystä koskevasta perusteellisesta työstä.

Oikeusministeriön hallinnonalan ensi vuoden budjettiesityksellä vastataan ennen kaikkea seuraaviin kolmeen keskeiseen tavoitteeseen: Ensinnäkin esityksellä turvataan oikeuslaitoksen ja Rikosseuraamuslaitoksen ensi vuoden toimintaedellytykset. Voimme olla hyvillä mielin maailman yhden kärkeioikeusvaltion resursoinnista. Toiseksi siinä kiinnitetään erityistä huomiota ylivelkaantuneiden aseman parantamiseen. Ja kolmanneksi budjettiesitykseen liittyvillä lakiesityksillä kiristetään rangaistuspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Suomessa jo lähes 400 000 ihmisellä on maksuhäiriömerkintöjä ja yli 550 000 velallista on ulosotossa. Nämä määrät ovat kasvussa. Vaikka vastuu taloudenpidosta on lähtökohtaisesti yksilöllä itsellään, voivat tilanteet velkakierteessä olla inhimillisesti äärimmäisen vaikeita. Moni velkakierteeseen joutunut kärsii myös terveydellisistä ongelmista ja muista arkielämän inhimillisistä, erittäin vaikeista tilanteista. Tämän takia pidän erityisen tärkeänä auttaa ylivelkaantuneiden asemaa muun muassa tässä talousarvioesityksessä olevilla julkisen vallan toimenpiteillä. Vuoden 2019 alusta velkaneuvonnan palvelut siirtyvät aluehallintovirastoilta ja kunnilta valtion oikeusaputoimistoihin. Talous- ja velkaneuvonnan asiakaspalvelun toimivuus turvataan näin myös vuodenvaihteessa tehtävien siirtyessä. Talous- ja velkaneuvontaan ja ylivelkaantuneiden aseman parantamiseen kohdistetaan oikeusaputoimistoille 12,7 miljoonan euron resurssit, joissa on lisäystä 3 miljoonaa euroa nykytasoon nähden — eli selkeä satsaus. Talous- ja velkaneuvonnassa henkilökunnan määrä on 177 henkilötyövuotta.

Niin ylivelkaantuneiden kuin velkojienkin etu on, että velkomusasioihin saadaan nopeasti ratkaisu tuomioistuinprosessissa. Ihminen on inhimillisesti äärimmäisen vaikeassa tilanteessa, kun velkakäsittelyt ovat kesken. Tuomioistuimille osoitetaan 2 miljoonan euron lisämääräraha velkomusasioiden joutuisaan käsittelyyn. Ulosottokierteen välttämiseksi on tärkeää kohdistaa apua ensimmäistä kertaa ulosottoon joutuville, jotta he saisivat hoidettua asiansa nopeasti kuntoon. Tämän vuoksi myös Ulosottolaitokselle ehdotetaan 1 miljoonan euron lisäystä velallisen neuvonnan tehostamiseen. Näillä lisäyksillä tuomioistuinkäsittelyyn ja ylivelkaantuneiden neuvontaan voidaan kohdistaa yhteensä 50 henkilötyövuotta.

Puutomme ylivelkaantumiseen myös lainsäädäntökeinoilla. Eduskunnalle on annettu kuukausi sitten niin sanottu pikaluottoesitys, jonka tarkoituksena on vähentää kalliimpien kuluttajaluottojen aiheuttamia velkaongelmia.

Arvoisa puhemies! Kuluttajaluottoja markkinoidaan hyvin aktiivisesti eri medioissa. Markkinointi on mielestäni jopa päällekkäyvä. Keskeinen ongelma markkinoinnissa on, että luotto saatetaan esittää huolettomana tai riskittömänä ja nopeanakin ratkaisuna kuluttajan taloudellisiin ongelmiin. Tosiasia kuitenkin on, että luotoilla on usein pitkäaikaisia ja taloudellisesti merkittäviä seuraamuksia kuluttajien talouteen eivätkä nämä vaikutukset ole aina myönteisiä, kuten olemme velkomustuomioiden määrän lisääntymisestäkin voineet jo päätellä.

Jo nykyisin on kuluttajansuojalaissa säädetyn hyvän luotonantotavan vastaista markkinoida luottoa siten, että markkinointi on omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä harkita luoton ottamista huolellisesti, mutta sääntely ei tällä hetkellä mitä ilmeisimmin ole tehokasta. Tämän takia toimeksiannostani on oikeusministeriössä nyt aloitettu kuluttajaluottojen markkinointia koskevan selvityksen tekeminen. Kuluttajaluottojen markkinoin-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tia koskevassa selvityksessä kartoitetaan luottojen markkinointikäytänteitä ja niihin liittyviä ongelmia. Selvitystyössä arvioidaan myös sääntelyvaihtoehtoja kuluttajaluottojen markkinoinnin asianmukaisuuden turvaamiseksi. Pikavippien markkinointiin on saatava tehokkaampaa sääntelyä.

Arvoisa puhemies! Olemme antaneet syksyllä myös kuusi rangaistusten kiristämistä koskevaa lakiesitystä, joista kolmella on vaikutuksia jo ensi vuoden budjettiin ja lopuilla kolmella jatkovuosien budjetteihin. Tämä rangaistuksia koventava paketti on tärkeä järjestelmän uskottavuuden ja oikeudenmukaisuuden kannalta: jos teet rikoksia, niistä tulee oikeudenmukaisemmat rangaistukset jatkossa.

Esitämme ehdolliseen vankeuteen tuomittavien aikuisten valvonnan tiukentamista. Tällä puututtaisiin taparikollisiksi ajautumassa olevien päihdeongelmaisten tilanteeseen sekä annettaisiin nykyistä tuntuvampi rangaistus esimerkiksi ensikertalaiselle väkivalta- tai seksuaalirikoksesta pitkän ehdollisen tuomion saavalle henkilölle.

Toisessa budjettilaissamme tehostamme ehdonalaisen vapauden valvontaa. Ehdonalaisen vapauden valvontaan asettamisen edellytyksiin lisättäisiin korkeaksi arvioitu väkivalta- tai seksuaalirikokseen syylistymisen riski.

Kolmannessa budjettilaissamme ehdotamme, että maahantulokiellon rikkomisesta säädettäisiin erillinen rangaistussäännös, jonka mukaan teosta voidaan tuomita sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta. Nykyisin lähes yksinomaan sovellettavan ulkomaalaislain säännöksen mukaan teosta voidaan määrätä ainoastaan sakkoa.

Kolmessa muussa annetussa lakiesityksessä kiristetään lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia, kiristetään ensikertalaisuussäännöksiä rikoksen uusijoille ja säädettäisiin, että toistuvasti sakkorikoksiin syylistyneille olisi mahdollista tuomita muuntorangaistus, jos sakkoa ei saada perityksi. Tämäkin todennäköisesti vastaa kansan oikeustajua.

Hallitus on ottanut näiden lakien täytäntöönpanon edellyttämät lisämäärärahat kattavasti budjettiesitykseen ja viime kevään kehyspäättökseen. Budjettiesityksessä lisärahoitus on 2,4 miljoonaa euroa. Kehyspäättöksessä vuoteen 21 mennessä lisärahoitus nousee oikeusministeriön hallinnonalalla 16 miljoonaan euroon.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 978 miljoonaa euroa. Kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon, hallinnonalan määrärahataso on noin 40 miljoonaa euroa suurempi kuin kuluvana vuonna. Kasvu johtuu muun muassa palkkojen tarkistuksista ja Wincapita-kokonaisuuteen liittyvien korvausten maksatuksista, kuitenkin enintään sen verran kuin juttuun liittyvää rikoshyötyä on saatu perittyä. Hallinnonalan taloudellinen tilanne on budjettivuonna 2019 turvattu. Esimerkiksi turvapaikanhakijoiden oikeusturvamenoihin olemme hallituskaudella suunnanneet lisäresursseja, jotta jokaisen asia saadaan asianmukaisesti käsiteltyä. Aiemmilta vuosilta siirtyneillä määrärahoilla voimme kattaa käynnissä olevien laajojen tietojärjestelmä-hankkeiden merkittävätkin kertaluonteiset omarahoitusosuudet. Hallituksen budjettiesityksen lisärahoituksilla turvataan myös Tietosuojavaltuutetun toimiston toiminnan merkittävä laajeneminen sekä tiedustelutoiminnan laillisuusvalvonta. Keväällä 2018 tehdyn kehyspäättöksen mukaisesti Ouluun ja Vaalaan myös rakennetaan uudet vankilat.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean vielä, että pitkällä tähtäyksellä oikeusvaltion ydin-tehtävien riittävä rahoitus varmistetaan pitämällä huoli siitä, että hallinnonalan toiminnan tehokkuutta parannetaan viemällä määrätietoisesti eteenpäin toiminnan uudistamishankkeet ja rakenneuudistukset, jotka ovat käsittelyssä täällä eduskunnassa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan debatti. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

13.47 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan aloitan siitä, mihin ministeri lopetti eli oikeusvaltioon ja sen toimintakykyyn, kiitos hyvästä alustuksesta.

Oikeastaan kaksi näkökulmaa, jotka liittyvät toki resursseihin:

Mainitsitte tietojärjestelmät. Meillä on Suomessa erittäin paljon haasteita oikeastaan kaikilla hallinnonaloilla liittyen tietojärjestelmiin, mutta miten te näette nyt oikeusministeriön hallinnonalan? On ollut erilaisia hankkeita, on ollut hyviä tuloksia mutta myös vähemmän hyviä. Kuinka syvällisesti te olette analysoinut näitä ja niiden tuloksia ja kuinka paljon olette katsonut sitä ylihallinnollista yhteistyötä muiden ministeriöiden kanssa, sitä, missä on ehkä onnistuttu näissä hankkeissa?

Ja toinen kysymys liittyy sitten niin sanottuihin pikavippeihin ja tähän nyt käsittelyssäkin olleeseen lainsäädäntöön talousvaliokunnankin osalta: Ei voi välttyä myös vaikutelmalta, että tuliko teille vähän kiire tässä lausuntokierroksella, sillä edelleen tuntuu, että siinä lainsäädännössä on tietynlaisia bugeja. Otan nyt esimerkin, että luottojen määrät saattavat vain nousta, eli vähemmän pieniä luottoja, mutta enemmän isoja luottoja, mitkä tarkoittavat enemmän ongelmia niille velallisille. Huomasitteko te tätä silloin sen lausuntokierroksen aikana?

13.48 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä: Voisitteko harkita ulosottokaaren muuttamista siten, että velkojen lyhennykset kohdistetaan pääomalle ennen korkoja ja perintäkuluja? Meillä on tavattoman iso määrä maksuhäiriömerkintäisiä ja vielä ylivelkaantuneita ihmisiä. Maksuvara-ajattelun siirtäminen ulosoton suojaosuuden määrittämiseen olisi myös tärkeätä, ellei tätä laskentaperustetta muuteta. Alimman suojaosuuden taso pitäisi järkevällä tavalla nostaa 900—1 000 euroon, sillä tällä hetkellä ulosotto aiheuttaa vakavia toimeentulovaikeuksia.

13.49 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa herroja oikeusministeri, haluan kiittää teitä siitä, että teidän toimestanne on tehty useita kriminaalipolitiikkaa kiristäviä esityksiä, kuten puheenvuorossanne mainitsitte. Olen ollut täällä pitkään, ja minusta tuntuu, että te olette tehnyt enemmän kansalaisten oikeustajua vastaavan kriminaalipolitiikan edistämiseksi tässä maassa kuin, sanotaan nyt vaikka, kymmenen edeltäjänne yhteensä.

Sosiaalidemokraattisten ja vihreiden oikeusministerien aikanahan oli tämä punavihreä kriminaalipolitiikka, jonka mukaan kovemmat rangaistukset eivät auta mitään eikä vankila paranna ketään. Tämä on ilmeisesti edelleenkin varsinkin vihreiden kriminaalipolitiikka, paitsi seksuaalirikosten kohdalla kuulemma rangaistusten koventaminen kuitenkin auttaa ja vankila kuitenkin parantaa. Huoleni on se, että pidättehan huolta yhdessä lakivaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan johtojen kanssa, että ehdimme kaiken käsitellä tässä eduskunnassa.

13.50 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minunkin täytyy kyllä kiittää ministeri Häkkästä siitä, että — niin kuin edustaja Zyskowicz tuossa to-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tesi — erityisesti näihin seksuaalirikosrangaistusasteikkoihin on käyty käsiksi ja asteikkoa ollaan koventamassa.

Maksuhäiriömerkinnöistä sen verran, että lakivaliokuntahan käsittelee juuri tälläkin hetkellä luottohäiriömerkintöjä, ja toivoisin siinä sitä, että saataisiin inhimillistettyä sitä, että jos on maksuhäiriömerkintä, niin myös näillä henkilöillä olisi mahdollisuus saada vakuutukset, puhelinliittymät ja vuokrasopimukset kuntoon. Tällä hetkellähan maksuhäiriömerkintä estää arjen elämää.

Arvoisa puhemies! Olisi myös todella tärkeää, että tällä hetkellä — niin kuin ministeri totesi — Ouluun ja Vaalaan olisi suunnattu vankilamäärärahoja. Elikkä kysyisin ministeriltä: Onko näin, että ensi vuonna kuokka iskee maahan ja myös tuonne Vaalan kuntaan saadaan uusi vankila. Voisiko ministeri vielä kerran todeta sen, että sinne rakennetaan se uusi vankila? Tästä on nyt tullut epämääräistä tietoa, että näin ei vielä olisi vaan suunnitelmat ovat kesken. Elikkä onko näin, että sekä Ouluun että Vaalaan tulee uudet vankilat?

13.52 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Oikeusministeri Jari Lindströmin aikana aloitettiin hallituksen toimesta selvitys siitä, mikä on niin sanottu kansan oikeustaju, mistä usein puhutaan. Siitä saatiin hyvää asiantuntijatietoa, ja nyt hallitus laittaa niitä asioita täytäntöön, jotka vastaavat kansan oikeustajua. Siinä yhdyn, totta kai, kiitoksiin oikeusministeri Häkkäselle.

On erittäin tärkeää, että kiristetään lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia. Minusta tuntuu, että siitä täällä salissa on suorastaan parlamentaarinen yhteisymmärrys, vaikka täytyy sanoa, että yhdyn myös edustaja Zyskowiezin ihmetykseen siitä, että sitten taas joissain toisissa rangaistuksiin liittyvissä kysymyksissä punavihreillä on täysin toisenlainen linja: annetaan ymmärtää, että pään paijaaminen riittää, vaikka minä väitän, että se ei kaikille nyt vain riitä. Sen takia siniset ovat esittäneet, että Suomessa pitäisi ottaa käyttöön todellinen elinkautinen. Tällä hetkellähan tilanne on se, että noin 14 vuoden jälkeen yleisimmin, kun tuomiota on suorittanut, sitten armahdetaan tästä elinkautisesta. Norjassa tämä on erityisen polttava kysymys ollut viime vuosina Anders Behring Breivikin tekojen takia. Suomessakin tätä pitäisi harkita. Oletteko, ministeri, siihen valmis?

13.53 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Usein puhun täällä tuomioistuimien resursseista, ja niin puhun nytkin. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että tuomioistuinten perusrahoitus jatkuu niukkana. Tässä on nyt muutaman miljoonan lisäys, mutta, ministeri Häkkänen, te olette myös itse koulutukseltanne juristi ja paljon tuomioistuimien kanssa ollut tekemisissä. Kysymyksessä on myös perustuslaissa turvattu oikeus oikeudenmukaiseen ja ripeään oikeudenkäyntiin. Pelkkä tehokkuus ei riitä silloin, kun juttumäärät ja vaikeusasteet kasvavat ja lisäämme koko ajan tuomioistuimien tehtäviä. Tästä perustuslakivaliokunta huomautti myös tämän tiedustelulainsäädäntöuudistuksen yhteydessä, että me emme voi jatkuvasti edellyttää lisää, jos ei tule lisää resursseja. Kysyisin teiltä: mitä konkreettista nyt ollaan suunnittelemassa tuleville vuosille, muuta kuin tätä toivotaan toivotaan ja pidetään sitten joskus ehkä huolta -linjaa?

Sitten olisin kysynyt vielä tästä seksuaalirikosten rangaistusten kokonaisuudistuksesta. Siellähan nyt esimerkiksi lapsen seksuaalisen häirinnän rangaistuksen alaraja ei nouse, ja tietysti silloin ei päästä puuttumaan niihin rangaistuksiin, jos alarajaa ei nosteta. Elikkä onko alarajoihin tulossa laajemmin korotuksia myöskin?

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

13.54 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahva oikeusturva on oikeusvaltion perusta, ja — aivan kuten moni edustaja on todennut — tällä hetkellä lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista saadut rangaistukset eivät millään tavalla vastaa oikeustajua. On tärkeää, että näitä rangaistuksia kiristetään ja että myös raiskauslainsäädäntö käydään kokonaisuudessaan läpi ja tehdään sinne muitakin tiukennuksia, kuten lisätään suostumuksen puute kriteeristöön.

Oikeusturva kuuluu ihan kaikille, mutta, arvoisa ministeri Häkkänen, hallituksen teettämä selvitys turvapaikanhakijoiden oikeusturvasta julkaistiin viime viikolla. Turvapaikanhakijoiden oikeusturva on merkittävästi heikentynyt, varsinkin oikeusapu, sen riittävyys ja laatu ja muun muassa tulkkauksymykset. Milloin aiotte tuoda korjaavia esityksiä tähän liittyen?

Vihreässä vaihtoehtobudjetissa on harmaan talouden torjuntaan panostettu tuomioistuimille ja syyttäjille, sillä kun poliisin määrärahoja lisätään, niin myös näihin merkittäviin oikeusturvaa takaaviin laitoksiin tarvitaan lisäyksiä.

13.55 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuomioistuinten ratkaisut herättävät välillä vahvojakin tunteita ja myös mediahuomiota. Tuomioita on kovennettu nyt, ministeri Häkkänen, teidän aikananne. Rangaistuspolitiikka menee nyt oikeaan suuntaan. Uutena on esimerkiksi lapsenraiskaus — raiskaajat kuuluvat kyllä linnaan.

Mediatuomaritoiminnasta on hyviä kokemuksia. Petra Spring, Nina Immonen, Ilmar Metsalo ja Tuomas Nurmi ovat aloittaneet hienon toiminnan, joka nyt laajenee Varsinais-Suomeen ja Ouluun, ja olemme esittäneet nyt rahaa, että se laajennetaan koko Suomeen. Voisitteko, arvoisa ministeri, kertoa muutaman sanan tästä kokonaisuudesta ja siitä saaduista hyvistä kokemuksista?

Ja kyllä ihmettelen, miten tässä Oulun raiskaajatapauksessa nyt on voinut näin tapahtua. Onko teillä, arvoisa ministeri, jotain kommentoitavaa siihen, että kun Oulun raiskauksesta epäilty pidätetään ja vangitaan, vähintäänkin pidätetään, Saksassa, niin miten hänet on onnistuttu siellä vapauttamaan? Ymmärrän, että se on ehkä Saksan ratkaisu, mutta miten Suomesta yhteydenpitoa ei sinne ole saatu kuntoon?

13.57 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin yhtyisin heti tähän alkuun näitten tuomioistuinten ja oikeuslaitoksen huoleen heidän resursseistaan. Yksiselitteisesti koko oikeuslaitoksen ja tuomioistuinten henkilökunta on meillä valiokunnassa todennut tästä heidän resurssiensa pienuudesta, ja kun tehtävät lisääntyvät, niin tarvitaan luonnollisesti myöskin henkilöitä siellä toimimaan. Myös eduskunnan oikeusasiamies sekä lakivaliokunta ovat useaan otteeseen todenneet tuomioistuinten pitkistä käsittelyajoista erityisesti lapsen huoltoon ja asumiseen liittyvissä kysymyksissä. Nyt laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta on sisällöltään oikean suuntainen, mutta valitettavasti nuo rahat jäivät puuttumaan tästä laista, jotta lain henki toteutuisi käytännössä paremmin, jotta asumistuki ja koulukuljetukset ja lapsilisät ja niin poispäin saataisiin molempien vanhempien osalta tasapuolisesti jaettua. Miksi?

13.58 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tähän ulosoton suojaosuuteen liittyen sanon sen, että pitäisi kyllä ihan oikeasti katsoa, että se taso nostet-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

taisiin vähintään takuueläkkeen tasolle. On ihan kohtuutonta, että siellä on pienemmät käteenjäävät tulot kuin mitä takuueläkkeessä on.

Toisena asiana sanon tästä Vaalan vankilan tilanteesta: Onko nyt, ministeri Häkkänen, niin, että enää ei venkoilla oikeusministeriössä eikä Risessä tämän osalta? Te olette sopinut pääministerin kanssa, että Vaalaan rakennetaan uusi vankila, ja lyönyt kättä päälle, ja siinä on tietty tällainen aineeton lahjakin tullut mukana, että ei tarvitse enää meidän vaalipiirin kansanedustajien lähteä sitä peräämään, että se tulee oikeasti. Kertokaa nyt täällä budjettikäsittelyssä, että se tulee ihan oikeasti: suunnittelu tulee, ja päätös tulee, eikä mitään ministeriön virkamiesten eikä Risen virkamiesten venkoilua enää sallita.

13.59 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä valtiovarainvaliokunnan esityksessä on kahdessakin eri kohdassa lisätty määrärahoja velkaantumisen neuvontaan eli siihen, kuinka rahoja käytetään, ja nämä eri tahot sitten järjestävät kurssitusta niille ihmisille, joilla talous ei ole hallinnassa. Erinomainen asia.

Yksi asia, joka on tullut ilmi, on se, että tämä velkajärjestelyn suojaisuus sekä ulosoton suojaisuus ovat liian pieniä, ja se tuottaa sellaista tilannetta tällä hetkellä, että ihmiset eivät hakeudu velkajärjestelyyn. Ihmiset eivät hakeudu esimerkiksi yksityishenkilön velkajärjestelyyn, jossa nämä ylisuuret korot voitaisiin nollata ja pääsisi maksamaan sitä pelkkää pääomaa ja jonkinlainen valo näkyisi tunnelin päässä, koska sillä suojaosuudella ei enää selviä. Kysyn: onko tulossa nyt selkeä tarkastelu, jossa nämä suojaosuudet vastaisivat elinkustannusten nousua ja ne olisivat yhteneväiset, jotta toinen järjestelmä ei suosi toista?

14.00 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn myös niihin kiitoksiin, mitä ministerille tässä istunnossa on kohdistettu. Ministeri on työssään onnistunut erinomaisen hyvin.

Yksi kysymys, samoin kuin edustaja Rantakankaalla myös — meillä on edustaja Rantakankaan kanssa sama puheenkirjoittaja — mutta eri sanoilla. Eli nyt valiokunta mietinnössään on aivan oikein todennut, että Oulun ja Pelson vankiloitten uudisrakentaminen toteutetaan. On tietysti muistettava, että Pelson vankilan tilanne on nyt, kuten ministeri tietää, monella tavalla venynyt, ja olisi tavattoman tärkeää saada nyt selkeä päätös tästä jo tämän vaalikauden aikana, eli milloin vankila rakennetaan Vaalaan, mihin se siellä rakennetaan, millä aikataululla se rakennetaan. Eli ministeri, voitteko täällä ystävällisesti ja selkeästi todeta, miten tämän Vaalan vankilan kanssa edetään?

14.01 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn näihin kiitoksiin ministeri Häkkäselä, erinomaisia uudistuksia on tehty hänen kautensa aikana, ja ne nimenomaan lisäävät uskottavuutta ja oikeudenmukaisuuden kokemusta ihmisissä. Erityisesti lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusten kiristäminen on oikeustajun mukaista ja samoin rangaistusten tiukentaminen. Uskon, että suomalaiset ovat valmiita myöskin lisäämään resursseja vastaavasti, että pystytään rangaistuksia tiukentamaan, koska sillä tavalla saadaan kuitenkin pidettyä ongelmat kadulta poissa ja monen ihmisten elämä siinä säilyy ja erityisesti lasten turvallisuus. Samalla kuitenkin on hyvä, että täällä on tuotu esille vaarallisten rikollisten riskiarvioinnin tehostaminen. On todella tärkeää, että me myöskin tiedämme, keitä vankilasta vapautuu ja millä tavalla voitaisiin sitten myöskin vaikuttaa niihin vaikuttimiin, mitkä ovat rikoksiin ajamassa.

14.03 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa on tällä vaalikaudella monella tavalla heikennetty, ja siitä on ollut seurauksena muun muassa se, että turvapaikanhakijoiden uusintahakemusten määrä on ollut suuressa kasvussa. Tämä tietysti paitsi rasittaa hallintoa myös tuottaa yhteiskunnalle uusia kuluja. Jos käydään keskustelua tästä kysymyksestä, onko ennaltaehkäisy yhteiskunnassa järkevä poliittinen tavoite, niin kyllä minun mielestäni esimerkiksi tämä osoittaa sen, että ennaltaehkäisy ja tällainen varhainen apu, oikeusturvasta, perusoikeuksista kiinni pitäminen, on mielekästä, ja se on hyvinvointiyhteiskunnan ja oikeusvaltion perusta. Olisin kysynyt ministeri Häkkäseltä, kun nyt on äskettäin, muutama päivä sitten, julkistettu selvitys turvapaikanhakijoiden oikeusturvasta: miten arvioisitte, [Puhemies koputtaa] millä tavalla hallituksen toimeenpanemat lakimuutokset ja säästöt ovat heikentäneet turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa ja tuottaneet uusia kuluja?

14.04 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulosottoon joutuneiden asemaa on parannettava ja heihin on kiinnitettävä erityistä huomiota myös tulevaisuudessa, on vahvistettava heidän asemaansa ja kannustimia työllistyä ja hoitaa velkaansa. Toivoisin, että ministeri kiinnittäisi huomiota etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon maksuihin, joita peritäänkin ulosoton kautta vuosittain yli 300 000, se on valtava määrä, ja varhaiskasvatuksen maksuja 30 000. Miten näette tämän tilanteen? Miten ihmisten asioita voisi tässä suhteessa helpottaa ottaen huomioon, että hallitus on kuitenkin nostanut asiakasmaksuja terveydenhuollon puolella noin 30 prosenttia ja kuitenkin laki sanoo, voimassa oleva asiakasmaksulaki, että nämä maksut eivät saa vaarantaa henkilön tai hänen perheensä toimeentulon edellytyksiä?

Sitten toiseksi liittyen näihin pikavippeihin. On äärettömän hyvä, että tulee esityksiä, joilla tätä korjataan ja parannetaan, mutta ovatko nämä riittäviä? [Puhemies koputtaa] Miten ministeri näkee, pitäisikö nämä kokonaan kieltää? Nyt vain rajataan tiettyyn [Puhemies koputtaa] prosenttiin ja muuta. Miten näette asian?

14.05 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluan kiittää ministeriä siitä, mitä olette saanut aikaan. Te olette monia hankkeita käynnistänyt tässä, voi sanoa, lyhyenä aikana, kun olette ollut pätkäministerinä, ja olen todella kiitollinen ja ylpeä siitä.

Keskityn rikosvastuupakettiin, ja siinä on todella elementtejä, jotka parantavat turvallisuutta ja asettavat rikoksen uhrin keskiöön, niin kuin sen pitää olla. Rikoksenteekijälläkin pitää olla omat oikeutensa, mutta uhri on aina keskiössä.

Seksuaalirikoksia täällä käsiteltiin: törkeä lapsenraiskaus — uusi nimike, törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö — maksimin korottaminen. Siitä, mikä on ensikertalaisuussäännöksissä ollut pahin ongelma, nyt tulee ehkä enemmän oikeudenmukainen, kun pidennetään sitä aikaa, jonka jälkeen voi taas olla ensikertalainen rikosenteekijä. Ja vaarallisia vankeja edelleen paremmin valvotaan.

Mutta kysynkin nyt rikoslain 20 luvun uudistuksesta, seksuaalirikosten uudistuksesta, kun meillä on aikamoinen yksimielisyys tuolla lakivaliokunnassa — olen aistinut — että tätä rikoslain 20 lukua pitäisi uudistaa, ja minä tiedän, että teillä on hankkeita ministeriössä menossa, niin voisitteko vähän valaista, [Puhemies koputtaa] mikä näiden hankkeiden tilanne on.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Ojala-Niemelä, Järvinen ja — ainakin heille näköjään. [Naurua]

14.06 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ulosoton URA-hankkeesta. Palvelut koko ajan siirtyvät enenevässä määrin nettiin, mutta tosiasia on, että meillä on arvioitu miljoonan kansalaisen olevan varustettuja vajain digिताidoin. Tämä koskee juuri ikäihmisiä, pitkäaikaistyöttömiä ja myös velkaantuneita. Eli palvelut muuttuvat sähköisiksi, mutta myös asiakaspalvelupisteitä tarvitaan.

Pikkulinnut ovat kertoneet, että toimipaikka-asetus olisi parhaillaan ministerin pöydällä, ja haluaisin vedota yhden paikkakunnan, joka sijaitsee tuolla Tunturi-Lapissa, Muonion, puolesta, että siellä säilytettäisiin toimipaikka, koska seuraavaan toimipaikkaan on matkaa 300 kilometriä, eli se on länsirajalla Kemissä. Ja voitte itse kukainenkin kuvitella, että jos täällä ulosottoasian takia pitäisi lähteä 300 kilometrin päähän, niin aikamoinen hammastenkiristely olisi asiassa eli kohtuuton matka olisi kuljettavana. Voitteko vahvistaa [Puhemies koputtaa] tämän asian, että Muonio säilyy?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olin myöntämässä viimeisen tämän debatin vaiheen puheenvuoron edustaja Kankaanniemelle, mutta hän haluaa sen heti, joten myönnän, jaoston puheenjohtaja, edustaja Kankaanniemi, teille vastauspuheenvuoron.

14.08 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Tuolla jaostossa oli esillä tapaus Sirkka Aura ehkä noin 50 vuoden takaa. Häntä syytettiin — en muista, tuomittiinko — koronkiskonnasta, kun hän vuokrasaatavalle peri 15 prosentin korkoa, ja silloin varmaan yleinen korkotaso oli vähän korkeampi kuin tällä hetkellä. Onko ministeri tarkistanut — kun teidän kanssanne siitä oli keskustelua — onko koronkiskonta tänä päivänä meidän lainsäädännössämme kielletty, ja jos ei ole, niin olisitteko valmis harkitsemaan, että yksinkertaisesti koronkiskonta säädettäisiin rikokseksi ja siitä tulisi tuomio ja näin hoidettaisiin tätä ongelmaa pois? Muutoinkin ihan vakavasti — vakava tämäkin on, mutta vakavasti ottaen — pitäisi kyllä enemmän kiinnittää huomiota ylivelkaantumisen ennaltaehkäisyyn kuin sen jälkien paikkaamiseen. Eli nuorille opetusta taloudenhoidosta ja sitten myös tällaisia ennakoivia toimenpiteitä, neuvontatoimenpiteitä ja muita, joilla pystyttäisiin ongelma poistamaan tai ainakin sitä vähentämään.

14.09 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Alanko-Kahiluoto voimakkaasti otti esiin oikeusturvakysymyksen, jota myös haluaisin painottaa. Toimin aikoinaan pitkään asianajajana oikeudessa. Niin sanottu maksuton oikeudenkäynti on erittäin tärkeä osa oikeusturvaa, mutta minua on alkanut huolestuttaa asia, jossa ministeri on toiminut aivan oikein, että kun tulee tällaisia massiivisia, montaa ihmistä käsitteleviä, samanlaisia oikeusjuttuja, joissa vieläpä oikeudellista apua pikkasen huolimattomasti annetaan, niin on oikein, että tämä oikeusturva sillä kohdin ei niin kohdistuisi maksuttoman oikeudenkäynnin myöntämiseen, koska ei vaadi kovin suuria asianajollisia oivalluksia puolustaa samanlaatuisia asioita. Tämä linja, jossa pyritään rajoittamaan yhteiskunnan kuluja, on oikea. Se ei saa loukata kyllä sitä oikeusturvan vaatimuksen edellytystä. Jokainen ihminen tarvitsee oikeassa jutussa valtion, yhteiskunnan apua puolustaessaan itseään.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

14.10 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn ilolla näihin ylistäviin kiitoksiin, joita ministeri Häkkäselle on täällä osoitettu. Erityisesti edustaja Zyskowiczin luonnehdinta, että Häkkäsen aikaansaannokset ovat suuremmat kuin kymmenellä oikeusministerillä yhteensä, on mielestäni oikea. Yhdyn näihin. [Välihuutoja] Erinomaista työtä, ja uskon, että Häkkäsen tekemät esitykset ja aloitteet paitsi ovat kansan oikeustajun mukaisia myöskin vastaavat tässä salissa olevan enemmistön näkemystä ja kantaa.

Pari ajatusta vielä lisää:

Teitte vastikään esityksen strategisista maakaupoista, ja se on paraikaa eduskunnan käsiteltävänä. Kiinnostaisi tietää: onko tähän liittyen vielä jatkoa tulossa?

Monissa puheenvuoroissa täällä on otettu tämä pikavippi- ja -lainabisnes esiin, ja siitä olen itsekin erittäin huolestunut. Pikavippien lisäksi myöskin huomaa, että televisiossa ynnä muualla tarjotaan iltaisin kohtuuttomien ehtojen, siis huikealla korolla, lainaa ihmisille. Olisiko tälle tehtävissä jotain? [Puhemies koputtaa] Tämähän on kuitenkin vähäosaisen hyväksikäyttöä ja koronkiskontaa.

14.12 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Häkkänen, hyvä, että nostitte esiin ylivelkaantuneiden vaikean aseman, ja hyvä, että velkaneuvontaan tulee pieniä panoksia. Kysymykseni liittyy juuri tähän. Saako Savonlinna nyt sille luvattun velkaneuvontayksikön? Kun Savonlinnan opettajankoulutuslaitos, 900 opiskelijaa, ja käräjäoikeus päätettiin siirtää muihin kaupunkeihin, Savonlinnalle osana kompensatiota luvattiin 10—15 henkilöä työllistävä velkaneuvontayksikkö, josta en ole vielä kuullut sanaakaan. Ministeri Häkkänen, onko tämä tulossa Savonlinnalle, ja jos, niin missä aikataulussa?

14.12 **Ilkka Kantola sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun vaalikausi on loppuillaan, on hyvä katsoa vähän taaksepäin, mitä on saatu aikaan myös oikeusministeriön puolella.

Sipilän hallituksen yksi tärkeimmistä ratkaisuksista oli se, että laitettiin vähän lisää ministereitä ja saatiin erillinen oikeusministeri. Oli kohtuutonta yksilön oikeusturvan kannalta ja myös yhteiskunnan oikeusturvan kannalta, että työministerin ja oikeusministerin posteja hoiti sama henkilö.

Toinen tärkeä asia, mitä oikeusministeriön toimesta on saatu aikaiseksi, on Tuomioistuinviraston perustaminen, tai sen laittaminen liikkeelle — lakihan on täällä eduskunnan käsittelyssä. Aikoinaan korkeimman oikeuden presidentti Pauliine Koskelo hyvin voimakkaasti ajoi sitä, että pitäisi saada tällainen keskusvirasto, joka merkitsisi sitä, että tuomioistuineläytöksen riippumattomuus hallituksesta kasvaa vähän merkittävämmäksi kuin mitä se on tällä hetkellä. Nyt se uudistus on tapahtumassa. Perustuslakivaliokunta antoi tästä lakiesityksestä lausunnon ja siinä arvioi hieman kriittisesti sitä osuutta, jossa todetaan, että virkaehtosopimusasiat [Puhemies koputtaa] ja henkilöstöasiat osittain jäävät vielä oikeusministeriön haltuun. Että tämä uudistus jäi hieman puolitiehen. Ollaanko tätä aikeissa jatkaa jollakin tavalla?

14.14 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Todellakin budjettikirjassa on hienoja kirjauksia. Esimerkiksi heikomman osapuolen suojasta huolehtiminen ja oikeusturvan toteutuminen käytännössä.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Liityn myös siihen, mitä edustaja Kantola äsken sanoi kysymyksestä tuomarivirastosta. Siihen liittyy odotuksia. Toisaalta pelätään, kun resurssit ovat muutenkin vähentymässä, että tämä entisestään vähentäisi resursseja, mutta sitten toisinpäin nähdään Tuomioistuinviraston mahdollisuutena se, että kun tuomarikoulutusta saadaan kehitettyä, päätöksenteko paranee ja ei ole sitten eri puolilla laajaa tasavaltaamme erilaisia ratkaisuja samantyyppisistä asioista.

Mutta kysymykseni liittyy vankeinhoitomaailmaan: Olen saanut viestejä, että paikoin jo pitemmän aikaa on ollut vankilapappien virkoja täyttämättä. Ei kai tässä ole joku linjaus, että halutaan vankilapappi-instituutiota heikentää?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, myönnän vielä ennen ministerin puheenvuoroa vastauspuheenvuorot seuraaville henkilöille: edustajat Jarva, Östman, Joona Räsänen ja Eestilä.

14.15 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä on käyty keskustelua tästä oikeusministeriön hallinnonalan budjetista ja toki sitten myös ajan-kohtaista keskustelua muutenkin. Ja oikeastaan Oulun vaalipiiristä tulevana edustajana on tietenkin pakko kommentoida myös näitä Oulun tapauksia sen verran, että ihmisiltä on tullut huolta siitä, miten näihin tapauksiin puututaan, ja ennen kaikkea, mikä on se rangaistusasteikko, onko se nyt oikealla mittapuulla, kun meillä on ikävä kyllä tällaisia tapauksia aikaisemminkin tullut ja niistä ei rangaistuksia kyllä ole jaettu sen mukaan, mikä on ihmisten oikeustaju. Hyvä, että tähänkin asiaan on osin pystytty jo puuttumaan ja eduskunnassa on tämä lakiesitys käsittelyssä.

Mutta, arvoisa puhemies, olisin myös tähän Vaalan vankilan tilanteeseen puuttunut, halunnut ministeriltä kysyä nyt tätä aikataulua. On todella hienoa, että hallitus on nyt vihdoinkin, yli kymmenen vuoden taistelun jälkeen, osoittamassa kaapin paikan ja että lopetetaan tämä virkamiesjohtoinen vetkuttelu tämän asian kanssa. Kysyn: milloin tämä Vaalan vankilan rakentamispäätös [Puhemies koputtaa] tehdään?

14.16 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec oli jo kehunut oikeusministerin sanomalla, että tämä on pärjännyt kymmenen kertaa paremmin kuin muut oikeusministerit. [Ben Zyskowiec: Sinnepäin!] Minä sanon vain vaatimattomasti pohjalaisittain, että ette te ole huonosti pärjännyt ministerinä. Me voimme kahvilan puolella arvioida, kumpi arvio painaa enemmän.

Mutta yksi asia vielä huolestuttaa. Korkein oikeus antoi syksyllä hallitukselle harvinaisen oma-aloitteisesti lakiehdotuksen, jonka takana on huoli suomalaisten oikeusturvasta vakuutus oikeudellisissa asioissa. Korkein oikeus vaati hallitusta asettamaan Valviran velvolliseksi vakuutuslääketieteellisten lausuntojen antamiseen. Tämä ongelma on pitkään ollut tiedossa, ja haluaisin kysyä oikeusministeriltä: mihin toimenpiteisiin olette ryhtyneet kyseisen asian suhteen?

14.17 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalan osalta voi todella yhtyä siihen, että kyllä yksi hallituksen parhaimpia päätöksiä oli kevättalvella 2017, kun hallitus vähän tarkisti aikaisempaa linjaansa ja nimitti sitten ihan täysipäiväisen oikeusministerin [Ben Zyskowiec: Ja täyspäinen!] — joka sattuu ole-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

maan myös hyvin täyspäinen. — Voi kyllä yhtyä niihin kiitoksiin, joita täällä on ministerille todettu. Hyvä näin.

Mitä tulee tähän tuomiokeskusteluun, niin on päivänselvää, että tuomioiden, joita Suomessa annetaan, pitää huolehtia siitä, että rikosvastuu toteutuu, ja niiden pitää olla oikeudenmukaisia.

Mutta olisin kuitenkin kysynyt tähän loppuun vielä sitä, arvoisa ministeri, että kun aika paljon oikeusministeriön hallinnonalalla on nyt viety eteenpäin erilaisia hankkeita, joiden tavoitteena on ollut esimerkiksi juttumäärien pienentäminen tuomioasteissa ja myös käsittelyaikojen lyhentäminen, niin mikä on teidän arvionne: ovatko nämä hankkeet kaikilta osin johtaneet siihen, että esimerkiksi käsittelyaikoja on saatu lyhennettyä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Eestilä.

14.18 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on aika vahva suoja työllä ja elinkeinonvapaudella, perustuslain 18 §. Mitä olette mieltä, arvoisa ministeri, että kun on monissa maissa kielletty pikavippien mainonta ja meillä on alkoholin mainonta kielletty, niin pitäisikö näitten pikavippien mainonta kieltää tai edes sinne viittaava piilomainonta kieltää, koska ne aiheuttavat selvästi ongelmia? Jos suurelta yleisöltä kysytään, niin minä luulen, että nuorten syrjäytyminen on tärkeysasteikolla varmaan aivan kärkipäässä. Me tiedämme, että eri tekijät, ammatillisen koulutuksen tietyt ongelmat ja nuoren itsensä etsimiseen liittyvät ongelmat ja huumausaineet ja pikavipit ja kaikki, ovat ihan samaa syndroomaa, se on paketti. Onko täysin mahdotonta lailla kieltää tämä pikavippitoiminta, kun me tiedämme, kuinka paljon se aiheuttaa yhteiskunnalle kustannuksia ja henkilökohtaisia tragedioita? Miksi me pidämme tämmöistä elinkeinonvapautta yllä? Onko siihen painavat perustuslailliset syyt, että sellaista toimintaa ei voida lailla kieltää, kun nyt jo voidaan kieltää lailla esimerkiksi alkoholin mainonta? [Puhemies koputtaa] Eikö tähän nyt pitäisi todella kovat lääkkeet löytää, että ei taas tule semmoista lainsäädäntöä, jota sittenkin kierretään?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat! Täällä tehdyn räntingin perusteella kaikki muut edustajat, jotka ovat pyytäneet vastauspuheenvuoroa, ovat sen ainakin kertaalleen saaneet paitsi edustajat Kauma ja Kanerva, mistä syystä ennen ministerin puheenvuoroa otetaan kaksi kertaa kiellon päälle. — Edustaja Kauma, teillä ensin vastauspuheenvuoro.

14.20 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen paitsi tästä puheenvuorosta myöskin oikeusministerin painopistealueesta seuraavan vuoden budjetissa. Erityisen tyytyväinen olen siitä, että velkaneuvontaan varataan nyt kerrankin riittävästi rahaa ja että painopiste siirretään oikeusjärjestelmässä rikoksenteijästä rikoksen uhriin. Esimerkiksi lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset, sakon muuntorangaisuus ja ensikertalaisuussääntö, jota muutetaan nyt kolmesta vuodesta viiteen vuoteen, ovat hyviä uudistuksia, ja jään odottamaan, mitä kaikkea muuta uutta hyvää tulee sitten ensi vuoden puolella.

Yksi kysymys, jota itse olen pohtinut, ovat myöskin nämä erittäin vaaralliset rikoksenteijät, joita meillä on erilaisten arvioiden mukaan 5—30 kappaletta Suomessa, ja näistä

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

esimerkki on muun muassa sarjakuristaja, jonka moni tunnistaa lehtien otsikoista. Sehän oli sellainen tapaus, jossa tiedettiin, että henkilö oli vaarallinen, hän oli vapaana ja hän oli jo tehnyt erilaisia vaarallisia tekoja ihmisiä kohtaan, mutta silti häntä ei voitu ottaa kiinni ja laittaa talteen. [Puhemies koputtaa] Oletteko pohtinut, mitä näille vaarallisille rikoksenteijöille voitaisiin tehdä, arvoisa oikeusministeri?

14.21 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa oikeamielinen herra puhemies! Poikkean sikäli ruodusta, etten aloita ylistyssanoilla ministeriä kohtaan, jota kaikin tuomariäänin muuten tuen voimaperäisesti, vaan kysyn häneltä erästä asiaa, josta on ministerin kanssa kyllä ollut puhetta keskenämme, ja se on se, mikä on tällä hetkellä kynämätön pelto, se on suomalaisen vaalilainsäädännön uudistus: Tiedämme hyvin ne perusongelmat, joita asiaan liittyy, tunnemme hyvin ne perusjännitteet, jotka asian ympärillä ovat, ja siihen liittyvät intohimot kaikin tavoin, mutta pitääkö ministeri mahdollisena tämän vaalikauden aikana muodossa tai toisessa edes starttia, jossa pitää tietysti aika tarkkaan miettiä, minkälaiset ensimmäiset askeleet ovat, jottei vauhti lopu toisessa vaiheessa? Tämä on olennainen kysymys, ja toivoisin kuulevani ministerin pohdiskelua hieman tämän asian osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri, 3 minuuttia. Tässä tuli aika monta kysymystä.

14.22 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia palautteesta, kysymyksistä.

Ensinnäkin kriminaalipolitiikan iso linja: Kyllä, sitä on ryhdytty nyt tässä viimeisen vuoden aikana kääntämään niin, että uhri nostetaan keskeisempään asemaan. Suomessa on tehty kriminaalipolitiikkaa hieman erilaisista lähtökohdista aiemmin, mutta nyt ryhdytään painottamaan vähän enemmän sitä, kuinka oikeudenmukaisena rangaistus koetaan uhrin näkökulmasta ja yhteiskunnan näkökulmasta, ei pelkästään niin, kuinka tekoa voidaan ennaltaehkäistä tai kuinka tekijää voidaan kuntouttaa tai muuta. Sekin on tärkeä näkökulma, ja kuntouttavia toimenpiteitä tehdään vankilassa, mutta yhä tärkeämpää on huomioida se, että esimerkiksi lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa uhrin saamat traumat ja vammat ovat elinikäisiä, ja näistä teoista annettavien rangaistusten täytyy olla jossain määrin suhteessa siihen teon vakavuuteen.

Mitä tulee näiden alarajojen tai ylärajojen nostamiseen rangaistusasteikoissa: Ylärajoja nostetaan näissä tavallisissa tekomoodoissa sen takia, että niissä vaihtelu on hyvin erilainen. Saattaa olla kaksi suurin piirtein samanikäistä, ketkä ovat tehneet jonkun teon, joka meneekin rangaistusjärjestelmän piiriin. Mutta saattaa ollakin, että on hyvin isot ikäerot, jolloin saattaa vakavuus olla erilainen. Jos rangaistusasteikko on laveampi niissä perustunusmerkistöteoissa, niin se on hyvä, että on harkinnanvaraa. Toisaalta taas törkeimmissä lapsiin kohdistuvissa rikoksissa nimenomaan alarajaa nostetaan useammalla vuodella, eli siellä se pistetään selkeästi kireämmälle.

Pikavippien sääntely on erittäin haasteellista ja ongelmallista. Mutta se täytyy samaan hengenvetoon sanoa, etteivät kaikki pikavipit aiheuta ongelmia tai eivät kaikki tavallaan kulutusluotot aiheuta ongelmia. Ihmisillä pitää olla myös mahdollisuus ottaa pesukoneen ostoon tai yllättäviin arkielämän tilanteisiin lainaa. Mutta pelisääntöjen pitää olla läpinäkyvät ja terveet, ja epäterveet toimijat pitää karsia markkinoilta pois. Ei saa toimia luotto-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

markkinoilla niin, että aiheuttaa tosiasiallista koronkiskontaa. Markkinoinnin sääntelyn osalta on selkeitä epäkohtia tällä hetkellä kentällä havaittavissa. Sen takia olen käynnistänyt pikavippien markkinoinnin kiristämisen valmistelun. Nyt tehdään selvitys ja arvio ekaksi, ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto tekee omaa arviotaan myös parasta aikaa.

Ulosoton osalta suojaosuuden korottaminen: Me teimme arvion oikeusministeriössä siitä, kumpi on tehokkaampi erityisesti työllisyyden näkökulmasta, antaa näitä lykkäyskautuksia ulosottoon vai korottaa suojaosuutta. Suojaosuuden korottaminen itse asiassa kanavoituu hyvin pitkälti niille, jotka ovat jo töissä ja keillä saattaa olla hyvät tulot. Eli sen tavallaan kustannukset ovat yhteiskunnalle merkittävästi suuremmat, eikä se kanavoidu juuri niille, keillä on niitä suurimpia ongelmia. [Puhemies koputtaa] Sen takia päädyttiin jälkimmäiseen. [Puhemies koputtaa]

Vaalan vankilan osalta [Puhemies koputtaa] päätökset on tehty, sinne rakennetaan vankila. Ja nyt on vielä Vaalan kunnan kanssa [Puhemies koputtaa] vuoropuhelu tällä hetkellä käynnissä siitä, mikä on se oikea tontti tai paikka, [Puhemies koputtaa] ja siitä tulee ratkaistut ihan lähiaikoina.

Rikoslain 20 luvun uudistamisen osalta olen samaa mieltä lakivaliokunnan puheenjohtajan kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä puheenvuorot tässä debattivaiheessa edustajille Kurvinen, Hänninen ja Yanar. Ja sitten vaihteeksi ensimmäisen kerran menisimme puhujalistaan, kunnes sitten jonkun ajan päästä vielä tulee debattivaihe.

14.26 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En tiedä, joudunko olemaan eri mieltä, mutta katselen ehkä vähän eri näkökulmasta kuin oikeusministeri tätä uhrin asemasta tapahtuvaa rikosoikeuden kehittämistä.

Vaikka meillä olisi miten kovaa raat ja julmat tuomiot, niin sehän ei tuo ketään henkirikoksen uhria henkiin eikä se auta kamalien tekojen uhriksi joutunutta ihmistä. Toivoisinkin, että kun uhrin asema nostetaan keskiöön, niin uhrin saivat apua ja omaiset saivat apua. Tähän liittyen toivoisinkin, että esimerkiksi henkirikoksen uhrien omaisten saamia kärsimyskorvauksia saisi paremmin Valtiokonttorilta — siinä on aika tyly linja — ja esimerkiksi heidän oikeusapu- ja oikeudenkäyntikuluasioihinsa tartuttaisiin. Eivät ne kotoimet ja kovat rangaistukset vain auta.

Olen edustaja Kauman kanssa samaa mieltä siitä, että juuri näihin sairaisiin yksilöihin, joita onneksi on hyvin vähän, ehkäpä sellainen parikymmentä Suomessa, pitäisi kovempia toimia kohdistaa.

Mutta olisi kiva kuulla vielä tänään, miten lunastuslain uudistaminen on etenemässä. Lukuisat maanomistajat kyselevät, eivätkö he saa mastoista parempia korvauksia, eikä maanomistajien oikeusturva paranekaan, niin kuin on hallitusohjelmassa [Puhemies koputtaa] sovittu ja budjettikirjaankin laitettu.

14.28 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy kyllä kiittää ministeri Häkkästä siitä, että te totesitte, että Vaalan kuntaan rakennetaan uusi vankila, ja luotan siihen, että kun ministeri näin sanoo, niin näin myös tapahtuu. Että nyt on vain sitten Vaalan kunnan kanssa tästä tontista kysymys, ei ole enää mitään muuta venkoa.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Äitinä olen huolissani tästä houkuttelusta, mitä netissä tapahtuu, elikkä Oulun tapauksiin viitaten ja lapsiin kohdistuviin seksuaalisiin hyväksikäyttötapauksiin viitaten toteaisiin niin, että kyllä meillä lakivaliokunnassa ja ministeriössä yksimielinen näkemys on siitä, että rangaistusasteikkoa pitää kyetä koventamaan. Tuomioistuimiin me emme pysty puuttumaan elikkä tuomioihin. Enkä puutu vain tyttöihin liittyviin asioihin vaan myös poikiin liittyviin kysymyksiin, elikkä kun me vanhemmat emme kuitenkaan pysty koko ajan kontrolloimaan sitä, missä meidän lapsemme netissä pyörivät, niin kyllä minä toivoisin, että myös tällainen valmistelu [Puhemies koputtaa] olisi kriminalisoitavaa. Elikkä olisiko tähän myös tulossa koventavia rangaistuksia?

14.29 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Suostumus2018-kampanja sai yli 50 000 allekirjoitusta, ja se on tulossa seuraavaan eduskuntaan. Kuten tiedätte, se on tämmöinen kansalaisjärjestöjen ja yksityishenkilöiden ja myös nuorisojärjestöjen yhteenliittymien keräämä kansalaisaloite, joka aikoo muuttaa raiskauslainsäädäntöä. Raiskauksen määritelmään perustuu käytettyyn väkivaltaan tai sen uhkaan tällä hetkellä, mutta tämä kansalaisaloite, joka on tulossa ensi kaudella, muuttaisi raiskauksen määritelmän suostumuksen puutteen kautta. Olen ymmärtänyt, että oikeusministeri ei ole ehkä kauhean samanmielinen tämän aloitteen kanssa, vai olenko ymmärtänyt väärin? Olisin kysynyt siis ministeriltä nyt ihan tälle suoraan: Miten ministeri näkee tämän aloitteen? [Puhemies koputtaa] Ruotsissahan tämä asia on säädetty. Mihin suuntaan ministerin mielestä tässä pitäisi mennä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Koska edustaja Elon vastauspuheenvuoro liittyy ilmiselvästi edustaja Kurvisen käyttämään puheenvuoroon, myönnän hänelle vielä vastauspuheenvuoron.

14.30 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa oikeamielinen puhemies, kiitän tästä mahdollisuudesta. — Olen edustaja Kurvisen kanssa samaa mieltä siitä, että mikään ei tietenkään tuo henkirikoksen uhreille niitä läheisiä ihmisiä takaisin, ei mikään, ei tietenkään. Mutta samaan hengenvetoon täytyy sanoa, että kyllä sillä teon rangaistavuudellakin merkityksensä on, myös mahdollisten tulevien uhrien tapauksessa. Ajatellaan niitä tapauksia, mitä Suomessakin on ollut, että jopa elinkautisvanki on lopulta päässyt vapaaksi, armahdettu, ja sitten tekee jonkun uuden rikoksen. Kyllä tämmöiseen pitää pystyä ennaltaehkäisevästi puuttumaan, ja siksi kysyn edelleen — toivottavasti en joudu elinkautista odottamaan tähän vastauksen saadakseni — voisiko Suomessa selvittää todellisen elinkautisen mahdollisuuden.

Edustaja Kanerva otti esille tärkeän kysymyksen, vaalirahoituksen. Tästä tein lakialoitteen vuonna 2016, että tulisi kampanjakatto ja pakollinen ennakkoilmoitus vaaleihin liittyen. Jaan tässä sitten edustaja Kanervan kysymyksen, voitaisiinko tätä lähteä pohtimaan, miten puututtaisiin siihen ongelmaan, että yhä useampi kansanedustajaehdokkaaksi miettivä [Puhemies koputtaa] sanoo, että ei ole rahaa lähteä vaaleihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Kurviselle edustaja Elon puheenvuoron johdosta, joka puheenvuoro keskeytetään, mikäli hän ei pysy juuri tuossa äsken sanotussa.

14.31 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tottelen teitä nöyrästi. — Edustaja Elolle täytyy sanoa se, että rikosoikeudessa puhutaan yleisestäävyydestä ja erityisestäävyydestä. Eliikkä yleisestäävyys on se, joka ehkäisee yleisesti meitä jokaista tekemästä rikoksia. Erityisestäävyys koskee juuri sitä kyseistä ihmistä, ja minusta pitäisi katse kääntää, kuten edustaja Kauma ansiokkaasti kertoi, niihin henkilöihin, jotka istuvat sen elinkautisen, 12—13 vuotta, ja sitten puoli vuotta oltuaan vapaalla taas tappavat jonkun tai tekevät jotakin muuta hirveää. Heitä ei ole kovin paljon. Puhutaan todennäköisesti muutamista tai muutamista kymmenistä henkilöistä.

Minusta Suomeen pitäisi tuoda jonkunlainen pakkohoito tai jonkunlainen laitokseen eristäminen juuri näille henkilöille, ei välttämättä yleisesti täyttää elinkautista kaikille, vaan näille henkilöille, jotka on vaikkapa mielentilatutkimuksessa todettu näin häiriintyneiksi. Siellä on psykopatiaa ja muuta taustalla. Vaikkapa Norjassa on käsittääkseni tällainen rangaistus olemassa, ja toivon, että nyt jo ansiokas oikeusministeri ja hyvä hallitus, ja varsinkin tulevalla vaalikaudella, tämän homman hoitaisi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

14.33 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on nyt ilahduttavaa se, että oman hallituksen ministeriä edustajat täällä kilvan kehuvat, ja sehän vain kertoo sen, että on hyvä yhteishenki. [Antti Kurvinen: Hän ei ole minun puolueestani!] — Ei, ei, mutta te innolla yhdytte kiitoksiin. — Minä tuon vähän tasapainoa.

Asiat eivät nyt ole ihan niin hyvin kuin täällä annetaan ymmärtää. Siihen valtiovarainvaliokuntakin kiinnittää huomiota. Oikeudenhoidon voimakas uudistaminen ja oikeuslaitosten vähentäminen on johtamassa oikeusturvan heikkenemiseen niin laadullisesti kuin kielioikeuksien osalta. Kestävä oikeuslaitos ei enää toteudu, tätä mieltä ovat monet oikeusoppineet. Käsiteltävien asioiden määrä kasvaa, ja samalla henkilöstöä vähennetään. Myös käsiteltävien asioiden vaatimustaso on noussut, mutta samaan aikaan tuomareiden koulutus ei ole sillä tasolla, että näitä asioita voidaan niissä ajoissa hoitaa, mitä toivotaan.

Valiokunta toteaa täällä hyvin selkeästi: ”Vaikka rakenneuudistukset ja uudet tietojärjestelmät lisäävät työn tuloksellisuutta ja tehokkuutta, on kuitenkin vaarana, että määrärahojen edelleen vähentyessä jo päätetyt uudistuksetkaan eivät tasapainota hallinnonalan rahoitustilannetta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että hallinnonalan tehostamiskeinot eivät riitä oikeusvaltion ydintehtävien turvaamiseksi, mikäli valtionhallinnon säästöjä edelleen kohdennetaan kaikille hallinnonaloille niiden rakenteita ja henkilökustannuksia huomioon ottamatta.” Tämä on vakava huomio tästä uudistuksesta, siitä, mihin se on johtamassa.

Lisäksi todetaan: ”Valiokunta pitää oikeushallinnon määrärahakehitystä huolestuttavana ja pitää siksi välttämättömänä, että seuraavaa hallitusohjelmaa ja julkisen talouden suunnitelmaa laadittaessa arvioidaan huolellisesti se määrärahataso, jolla varmistetaan pitkäjänteisellä tavalla oikeudenhoidon perusrahoituksen riittävyys. Valiokunta korostaa, että oikeusvaltion on huolehdittava kaikissa tilanteissa kansalaisten oikeusturvan toteutumisesta ja varmistettava, että oikeusturva toteutuu myös niiden kansalaisten kohdalla, jotka eivät itse pysty huolehtimaan oikeuksiensa toteutumisesta.”

Arvoisa herra puhemies! Lakivaliokunnassa käymme läpi näitä rahoituksen määrärahoja, ja olemme sielläkin tämän huolemme kirjanneet omaan lausuntoomme julkisen talouden tasapaino-ohjelmasta ja myös sitten tästä tämän vuoden talousarvioesityksestä. Kyllä

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

siellä yleinen huoli on se, että kohta käy niin, että meidän oikeusturvaamme kuristetaan hengiltä niin kuin laihdutuskuurilla olevaa, ja tämä [Puhemies koputtaa] ei ole hyväksyttävää.

14.36 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Harmillista, että ministeri Häkkänen ehti poistua. Olisin halunnut sanoa hänelle, että en ole samaa mieltä ministerin kanssa siitä, että ulosoton suojaosuuden nosto kohdistuisi pääosin jo työssä oleviin velallisiin. Kyllä tosiasiassa valitettavasti on se, että se kohdistuu aika isolta osalta juuri erittäin köyhiin ihmisiin, jotka muun muassa juuri siksi joutuvat tänä päivänä turvautumaan toimeentulotukeen, koska heille ei jää minkäänlaista maksuvaraa siihen arkeen, arjen menoihin.

Suomessa on tällä hetkellä yli 379 000 henkilöä, joilla on maksuhäiriömerkintä, ja ylivelkaantuneita on jo puolisen miljoonaa. Ulosotossa oli 501 000 henkilöä vuonna 2017. Ulosoton budjetti 2018 on 100 miljoonaa euroa, josta noin 70 prosenttia arvioidaan perittävän velallisilta erilaisina ulosottomaksuina. Tämä tarkoittaa 70 miljoonan euron tulonsiirtoa velallisilta valtiolle. Ulosoton tavoitteisiin on kirjattu tehokas velanperintä samalla asianosaisten oikeusturvasta huolehtien. Samoin painotetaan lyhyitä käsittelyaikoja ja toimenpiteiden etupainotteisuutta. Vuonna 18 on pyritty myös purkamaan ulosoton realisoitien ruuhkia.

Arvoisa puhemies! Perintätoimistojen veloittamille perintäkuluille on määrätty kuluttajalainsäädännössä katto, velkapääomasta riippuen 51—210 euroa. Tätä kattoa kierretään edelleen. Tuomioistuimet eivät oikaise ylimitoitettuja kuluvaatimuksia oma-aloitteisesti, eivätkä kaikki velalliset osaa vaatia oikeuksiaan. Toistuva esimerkki velanperinnän ongelmista on parin sentin viivästyskoroista käräjille viedyt perintälaskut. Oikeudenkäyntimaksut lisäävät velkamäärää 110:stä 240 euroon per velka-asia.

Tällä hetkellä ulosoton suojaisuus määritetään kaavamaisesti tuloluokittain, ja pidätettävä summa riippuu suojaosuuden suuruudesta. Suojaisuus ei huomioi vuokraa, sähkölaskua, lääkkeitä eikä muita vastaavia välttämättömiä elinkustannuksia, toisin kuin toimeentulotuen ja sosiaalisen luototuksen maksuvaralaskelmissa tehdään, ja juuri tämä johtaa siihen, että ulosoton jälkeen velalliselle ei jää toimeentulominimiä, vaan välttämättömiin kustannuksiin haetaan sosiaaliavustuksia.

Jos kaavamaisesta suojaosuudesta halutaan pitää kiinni, olisi sen taso ihan aidosti nostettava 900—1 000 euroon nykyisestä alimmasta 672 eurosta, mutta paljon järkevämpää mielestäni olisi käyttää samoja laskentaperusteita kuin toimeentulotuessa ja kohdistaa ulosotto todelliseen maksuvaraan. Tämä menettely sulkee kaikkein pienituloisimmat ulos lainamarkkinoilta, mikä ei välttämättä ole ollenkaan huono asia. Sosiaalinen luototus tulee samanaikaisesti laajentaa koko Suomeen, jotta pienituloisilla säilyy kanava rahoittaa isompia hankintoja.

Olen tietenkin tyytyväinen siitä, että talous- ja velkaneuvonta nyt ensinnäkin siirtyy oikeusaputoimistoihin vuoden 2019 alusta ja oikeusaputoimistoille kohdistetaan talous- ja velkaneuvontaan 12,7 miljoonaa euroa, jossa on 3 miljoonaa euroa lisäystä talous- ja velkaneuvonnan nykyiseen rahoitustasoon, ja oikeusaputoimistojen henkilöstön määrä kasvaa talous- ja velkaneuvonnan tehtävien siirtymisen myötä noin 175 henkilötyövuodella ja ylivelkaantuneiden aseman parantamiseksi tuomioistuimille osoitetaan 2 miljoonan euron lisämääräraha asioiden joutuiseen käsittelyyn. Ulosottolaitokselle lisätään miljoona euroa velallisten neuvonnan tehostamiseen.

Nämä ovat kaikki tietenkin hyviä uudistuksia, mutta mielestäni tämä ei riitä, vaan koko tätä perintäprosessia, koko sitä kokonaisuutta pitäisi tarkastella ihan aidosti, avata se ja katsoa, että siellä olisi järki, jonka perusteella velallinenkin joskus pääsisi siitä pinteestä. Nyt hän ei tahdo päästä, koska siihen pääomaan ei päästä käsiksi vaan koko ajan maksetaan korkoja ja perintäkuluja.

14.41 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää minäkin hallitusta näistä budjettikirjan kirjauksista, jotka koskevat talous- ja velkaneuvonnan lisärahoitusta. Ne ovat ehdottomasti hyviä asioita. Suomessa ylivelkaantuminen erityisesti pikavippien vuoksi on viime vuosina ollut voimakkaasti kasvussa, ja on hyvä, että siihen puututaan talous- ja velkaneuvonnalla. Samaan aikaan on toki sanottava, että myös tässä kohtaa se punavihreä ennaltaehkäisy, jota on kritisoitu tässä salissa, olisi erittäin tehokasta. Elikkä pitäisi pitää huoli siitä, että ei heikennetä kaikkein pienituloisimpien mahdollisuuksia omalla rahallaan maksaa lääke- ja matkakustannuksia ja hakea ruokakaupasta ruokaa. Tämä on aika kestävämpi politiikka, että hallitus leikkaa kaikkein pienituloisimmilta, jättää indeksikorotukset tekemättä ja leikkaa indekseistä. Ja puhun nyt nimenomaan näistä kansaneläkeindeksien leikkauksista, joista tänään juuri äänestettiin.

Eli kun on tutkittu, mitkä ovat merkittävimmät syyt suomalaisten ylivelkaantumiseen, näihin pikavippeihin, niin siellä on kaikkein suurimpana syynä ihan tavalliset arjen menot eli lääkkeet, matkakustannukset, terveysasemamaksut, asuminen. Myös tässä suhteessahan hallitus tekee erittäin huonoa politiikkaa. Nimittäin asumisen kustannuksia pienituloisten kohdalla nyt kasvatetaan siten, että vuokraindeksistä siirrytään kuluttajaindeksiin asuminen, ja se tulee pidemmällä tähtäimellä jatkuvasti heikentämään pienituloisten mahdollisuuksia maksaa itse vuokraansa.

Mutta sitten kritisoin kyllä hallituksen ikään kuin rangaistuslinjaa kriminaalipolitiikassa. Kyllä minä seison ihan yleästi sen takana, että vihreät kannattavat hyvinvointiyhteiskunnassa sitä, että pidetään kiinni heikoimmista, heidän toimeentulostaan ja hyvinvointiyhteiskunnan palveluista ja suunnataan positiivista diskriminaatiota niille ihmisille, jotka erityisesti tarvitsevat tässä yhteiskunnassa apua. Jos katsotaan esimerkiksi sitä, minkälaiset henkilöt tekevät rikoksia, niin kyllä siellä profiloituvat nimenomaan ihmiset, joilla on aika heikko lukutaito, erilaisia oppimisvaikeuksia — ja nimenomaan semmoisia oppimisvaikeuksia, joita ei ole koulussa diagnosoitu. Että kyllä meillä täällä eduskunnassa on myös itsellämme peiliin katsomisen paikka tässä suhteessa.

Tässä suhteessa olen itse hyvin pettynyt myöskin siihen, että ministeri Häkkäsen johdolla on päädytty palauttamaan sakon muuntorangaistuskäytäntö. Tähän sakon muuntorangaistukseen tuomitut ovat hyvin usein päihdeongelmaisia, asunnottomia, varattomia henkilöitä, joilla ei ole rahaa maksaa sakkoa, joten vankeusrangaistuksen uhalla ei juuri ole vaikutusta sakonmaksuun. Päinvastoin käy niin, että tästä muuntamisesta aiheutuvat kustannukset ovat usein suuremmat kuin maksamatta jääneet sakot. Tästä syystä esimerkiksi Ruotsissa muuntorangaistuksia ei juurikaan määrätä. Eli tässä suhteessa en pidä hallituksen politiikkaa erityisen kannatettavana.

Myös turvapaikanhakijoiden oikeusavun heikentämisestä: Jos katsoo, mitä budjettikirjassa sanotaan, niin siellä sanotaan, että hallituksen tarkoituksena on arvioida kansalaisten ja turvapaikanhakijoiden oikeusavun muutostarpeita vuonna 2019 valmistuvan tutkimuksen pohjalta. Nythän tässä ihan äskettäin ilmestyi tutkimus siitä, miten turvapaikanhakijoiden oikeusturvaongelmat ovat kasvaneet niiden leikkausten ja lakimuutosten johdosta, joi-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

ta tämän istuvan hallituksen aikana on toimeenpantu. Nyt olisi ollut hyvä kuulla — tosin ministeri on lähtenyt pois — miten tämä turvapaikanhakijoita koskeva raportti aiotaan nyt sitten hallituksen politiikassa ottaa huomioon. Eli miten aiotaan parantaa turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa jatkossa?

Olisin ollut itse asiassa kiinnostunut kysymään ministeriltä myös siitä, kun yhdenvertaisuusvaltuutettu antoi keväällä ensimmäisen kertomuksensa eduskunnalle. Siihen sisältyi monia mielestäni hyvin varteenotettavia ehdotuksia siitä, miten kansalaisten yhdenvertaisuutta, oikeusturvaa ja perusoikeuksia voitaisiin vahvistaa. Olisinkin kysynyt, onko hallituksessa tähän yhdenvertaisuusvaltuutetun [Puhemies koputtaa] raporttiin tutustuttu ja miten siihen aiotaan vastata. [Puhemies koputtaa] Mutta ehkä siitä voidaan keskustella vielä myöhemmin tällä viikolla. — Kiitos.

14.47 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Kurvinen äsken kysyikin ministerin läsnä ollessa vielä tästä lunastuslain uudistuksesta, joka on siis hallitusohjelmaan kirjattu ja joka ei ole nyt ainakaan tähän mennessä vielä edistynyt. Minä haluan korostaa, että kun mietitään maanomistajan korvauksia, ne eivät ole tänä päivänä ajanmukaisia, ei ole ihan täysin ajanmukaista se sopimustekniikka, mitä tarvittaisiin tänä päivänä. Kun puhutaan johtokäytävistä, puhutaan voimaloista, puhutaan teistä, puhutaan monista yhteiskunnallisesti merkittävistä hankkeista, niin tämä lunastuslaki pitäisi saada ajanmukaiseksi, ja siltä osin odotankin vielä myöskin tähän hallituksen ja ministerin reagointia. Tässä on vielä monta viikkoa aikaa. Tämä on aivan täysin välttämätön uudistus, koska meidän yhteiskuntamme rakentuu, kehittyy, sitä tahtia, että me emme voi jättää tätä maanomistajan oikeutta huomioimatta tässä asiassa, jotta me voimme sitten kehittyä myöskin niin, että tämmöiset yksittäiset asiat eivät tule vastaan meitä missään kohtaa.

Arvoisa puhemies! Tässä äsken käytiin debattivaiheessa aika pitkälti myöskin oikeusaputoimiston ja ulosottoviranomaisten toimintaa läpi, ja muutaman huomion otan myös itse sieltä esille.

Talous- ja velkaneuvontaan ohjataan nyt sitten merkittävä lisäpanostus ensi vuoden budjetissa ja myöskin ulosottolaitokselle lisätään miljoona sitä varten, että saataisiin velallisen neuvontaa tehostettua. Tässä on yksi sellainen ongelma, jonka minä haluan nostaa myöskin esiin: onko tämä ulosottovirkailijan provisiopalkka oikealla tavalla tukemassa samalla myös tätä neuvonnan tehostamista? Kun mietitään, että on ulosottotilanne ja sitä maksukykyä etsitään, niin onko se oikeudenmukaista, tasavertaista, että se viranomainen voi toimia siinä provisiopalkalla? Totta kai se myöskin vapaaehtoisia kauppoja varmaan saa paremmin aikaiseksi, mutta jollain tavalla tuntuu siltä, että ehkä nämä ihan eivät mene käsi kädessä, velallisen neuvonnan tehostaminen miljoonalla ja tämän provisiopalkkauksen ylläpitäminen. Mutta se on kyllä tiedossa, että tämä on nyt selvityksen alla myöskin palkkausjärjestelmän osalta.

14.49 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Ylivelkaantumisen helpottaminen on merkittävä parannus ensi vuodelle. Se, että talous- ja velkaneuvonta siirtyy oikeusaputoimistoihin, sekä parantaa laatua että tuo yhdenmukaisuutta koko Suomeen. Henkilöstön määrää ollaan myöskin nostamassa, jopa 50 ihmistä tulee lisää auttamaan ylivelkaantuneita. Tämän neuvonnan merkitys on ihan todella tärkeä. Asioiden käsittelyn nopeuttaminen on tärkeää, jotta ihminen ei joudu olemaan tässä erittäin ahdistavassa tilanteessa pitkää aikaa, mutta ennen kaikkea meidän pitää myös jatkossa, niin kuin on suunniteltukin, kiinnittää huomiota

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

velkaantumisen ehkäisyyn. Pikavippien markkinoinnin osalta on selvitys menossa. Toivotavasti sieltä saadaan parannuksia nyt villiin markkinointiin, mitä pikavippien osalta, erityisesti myös nuorille, on tarjolla.

14.50 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Oikeusministeri ehti jo poistua paikalta, mutta olisin vielä herättänyt hiukan keskustelua pikavipeistä sen osalta, että vaikka niitä ei kokonaan pystyttäisikään kieltämään, niin pidän kyllä tärkeänä sitä, että mainontaan puututaan, koska siinä usein annetaan vääränlainen mielikuva näitä vippejä ottaville henkilöille siitä, kuinka helppoa ne on maksaa takaisin ja kuinka halpoja ne ovat, mikä ei sitten totuudenmukaisesti pidä paikkaansa laisinkaan. Olen sinänsä kyllä samaa mieltä oikeusministerin kanssa siitä, että täytyy olla myöskin sellaisia vaihtoehtoja ihmisille, jotka kohtaavat ennalta-arvaamattomia menoja, kuten vaikkapa pesukoneen rikki meneminen tai sairaalakäynti tai joku muu vastaava tilanne, johon tarvitaan rahaa. Eli näitä menetelmiä pitää olla, mutta kyllä sitä sääntelyä tarvitsee parantaa.

Sitten tuossa edustaja Kurvinen nosti esiin myöskin nämä erittäin vaaralliset rikolliset, joista itsekkin olen puhunut. Tapasin äskettäin erään asiantuntijan, joka oli sitä mieltä, että meillä on kyllä mahdollisuuksia puuttua myöskin heihin. Yksi vaihtoehto on eristäminen, toinen vaihtoehto on pantavaihtoehto, jossa kontrolloidaan hyvin tarkasti sitä, missä tällainen rikoksentehtäjä liikkuu, kun hän on vapaalla. Ja sitten on vielä sellainenkin vaihtoehto, joka on eräänlainen käänteisten bonusten vaihtoehto vakuutusmaailmasta, että henkilö, joka aiemmin on syyllistynyt henkirikokseen, voisi normaalin vankeusrangaistuksen lisäksi saada siihen päälle vielä erityisen vankeusrangaistuksen, joka lisää sitä vankilassa oloaikaa ja jolla tällainen henkilö pystyttäisiin myöskin eristämään yhteiskunnasta. Itse toivon, että tällaisia eri vaihtoehtoja pystyttäisiin vielä tällä hallituskaudella pohtimaan.

14.52 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Todella harmi, että keskustelu tästä pääluokasta ikään kuin lässähti, kun ministeri poistui kesken tämän puolentoista tunnin keskustelun ja moniin kysymyksiin jäi saamatta vastauksia. Tässä edelleenkin läsnä olevilla olisi esittää uusia kysymyksiä, joihin toivoisi vastausta. Niin paljon kuin täällä ministeri kehuja ansaitustikin sai, jotenkin toivoisin kuitenkin, että silloin kun ministeriä kehutaan, niin sitä ei tehtäisi edeltäjien kustannuksella, vaan se arvokas ilmapiiri säilyisi tässä keskustelussa myös aiempien edeltäjien osalta.

Olisin halunnut myös selkeytystä maakauppoihin ja hallituksen esitykseen kansallisesta turvallisuudesta alueiden käytössä ja kiinteistöomaisuuden siirroissa. Olisin halunnut tietää siitä aidosta tahtotilasta ja että riittääkö aika näin massiivisen lain muutokseen, koska tuossa on kysymyksessä useita lakipykäläiä, joita joudutaan muuttamaan.

Ja sitten olisin myös miettinyt, kun tässä puhutaan rangaistusten kiristämisestä, mikä erityisesti seksuaalirikosten kohdalla on tarpeen, että meillä on tällä hetkellä jo tilanne, että sinällään tietenkin riippumattomat tuomiolaitokset eivät käytä sitä koko skaalaa, joka rangaistuksissa olisi käytettävissä, ja sen vuoksi alarajan nosto monessa tilanteessa todellisuudessa kiristäisi paremmin ja todellisemmin rangaistusta itsessään. Ja olisin tietenkin toivonut, että ministeri olisi kertonut paremmin siitä, millaista harkintaa tässä on käytetty päädyttäessä nimenomaan rangaistusten ylärajan nostoon.

Mutta sitten kun puhutaan seksuaalirikoksista ja suostumuksen puutteesta, niin toivoin, että oikeusministeri ottaisi vielä tarkemmin kantaa siihen, että eikö niin, että lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, lapseen kajoaminen myös sellaisessa tilanteessa, kun lapsi itse

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

on suostumuksen puutteen jättänyt kertomatta, olisi aina raiskaus, jolloin rangaistusaste voitaisiin käyttää tiukempana.

14.55 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty keskustelua näistä maksuhäiriöasioista. Ne ovat todella iso ja vakava ongelma. Määrät vain kasvavat. Se kertoo mielestäni siitä, että suomalaisten talousasioiden perusosaamisessa on vakavia puutteita. Siinä kääntyy katse koululaitokseen, koska aika suuri osa näistä maksuhäiriön omaavista on nuoria. Iäkkäilläkin ihmisillä on tietysti ongelmia, koska eläkkeet ovat pienet ja esimerkiksi sairaus tai muut tällaiset syyt ajavat ihmisiä tällaiseen tilanteeseen, mutta vakavinta on se, että meillä on nuorissa tällainen aalto menossa. Niin kuin tuossa aikaisemmin totesin, niin meidän on kiinnitettävä vakavaa huomiota ennaltaehkäisyyn näissä kysymyksissä. Siinä hallitus nyt hieman velkaneuvontaan lisää voimavaroja, mutta kuitenkin näihin perussyihin ei ole päästy sisään. Niiden osalta tarvitaan opetusta, kasvatusta, koulutusta monella tavalla.

Eilen keskusteltiin — ainakin itse käytin puheenvuoron yleiskeskustelussa — tästä 16—17-vuotiaiden nuorten tilanteesta, kun heistä tuhannet, viitisentoista prosenttia ikäluokasta, eivät lähde toisen asteen koulutukseen, tai jos lähtevät, niin keskeyttävät sen. Kun näin käy, niin he siinä iässä ajautuvat sekä koulutuksen ulkopuolelle että myös työelämän ulkopuolelle, kun ovat vielä lapsia juridisesti. Heidän taloudellinen asemansa on erittäin heikko, ja juuri he ovat erittäin suuressa vaarassa ajautua maksuhäiriöiseksi ja sitä kautta tähän joukkoon, joka sitten on lopun elämänsä näissä kierteissä luottotietomerkintöjen ja elämän vaikeuksien kautta. Valitettavasti rikollisuuskkin tulee hyvin lähelle. Eli tämä on kyllä niin vakava kysymys, että jos nykyinen hallitus ei mitään enää ehdi tekemään, niin seuraavan hallituksen pitää kyllä tähän vakavasti puuttua.

Toinen asia on näistä rangaistuksista, joista täällä oli puhetta. Ministerille siitä kiitos, että hän on puuttunut näihin nyt uudella otteella, joskin [Puhemies koputtaa] kaikilta osin ei uudistuksia voi pitää riittävinä.

14.58 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Tänään meillä on käsittelyssä oikeusministeriön pääluokka vuoden 2019 valtion talousarvioon liittyen. Täällä on käyty aika laajaa ja, näin lakimiehenä sanoisin, jopa aika laadukasta oikeuspoliittista ja kriminaalipoliittista keskustelua, ja haluan kiittää kaikkia edustajakollegoitani siitä. Minusta se on ollut oikein mainiota keskustelua. Päälinjahan on se, että rikollisuutta kohtaan halutaan olla kovempia, halutaan kovempia rangaistuksia, kovempia seuraamuksia rikoksista, mutta kuitenkin toivoisin, että tässä ihan perustellussa keskustelussa ei unohdeta sitä, että meidän täytyy olla myös rikollisuuden syitä kohtaan kovempia. Siellä on taustalla pääsääntöisesti päihteitä, monenlaisia mielenterveysongelmia ja yleistä syrjäytymistä, osattomuutta. Syrjäytymistään voidaan pitää pahimpana turvallisuushkana koko Suomelle, ja se myös näkyy näissä rikollisuusasioissa.

Tällä vaalikaudella on varsinkin vaalikauden lopulla tehty useita pistemäisiä kiristyksiä varsinkin seksuaalirikoksiin ja erityisesti lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin, niiden rangaistuksiin. Se on varmasti paikallaan, mutta itse toivoisin, niin kuin moni muukin puhuja tänään, että me saisimme myös rikoslain 20 luvun kokonaisuudistuksen elikkä seksuaalirikoksia koskevan rikoslain luvun kokonaisuudistuksen, että se olisi sellainen selkeä, oikeudenmukainen, systemaattinen kokonaisuus. Tällaiset pistemäiset uudistukset eivät pelkästään ole hyviä, ja toivoisin muutenkin, että rikoslakia ehkä uudistettaisiin vähän ko-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

konaisvaltaisemmin ja pidettäisiin siellä sitten semmoista selkeää linjaa eikä tehtäisi vain lukuisia yksittäisiä muutoksia, jotka ovat kyllä olleet tarpeellisia. Siitä hallitukselle kiitoksia.

Meillä on Suomessa vähän sellainen huono perinne siitä, että meillä on yleensä suojattu enemmän omaisuutta, tavaraa ja rahaa kuin ihmisen henkeä, terveyttä ja koskemattomuutta. Se varmaan liittyy siihen, että me olemme olleet niin köyhä maa pitkään, ja nyt varmasti täytyy meidän rikosoikeusjärjestelmässä enemmän painottaa nimenomaan sitä ihmisen koskemattomuutta, henkeä ja terveyttä.

Täällä ministeri aiemmin hyvin sanoi, että hän on halunnut nostaa rikoksen uhrin aseman rikosoikeudessa enemmän keskiöön kuin sen tekijänäkökulman. Haluan kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että mielestäni rikoksen uhrin aseman korostamista ei ole vain se, että kovennetaan rangaistuksia kautta linjan. Ei se välttämättä auta sitä pahoinpitelyssä vammautunutta ihmistä. Ei se auta sitä ihmistä, jonka veli, sisko tai oma lapsi on saanut surmansa henkirikoksessa. Toivonkin, että nimenomaan kiinnitetään huomiota omaisten asemaan oikeudenkäynnissä, miten heidän oikeudenkäyntikulujaan korvataan, että heillä on mahdollisuus saada Valtiokonttorilta kärsimyskorvauksia, jos henkirikoksen tekijä on varaton. Näihin pitää satsata ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin rikoksen uhreille.

Arvoisa puhemies! Itse jaan sen huolen, mikä täällä on noussut esiin siitä, että meidän pitää parantaa velallisen asemaa Suomessa. Ulosotosta täytyy tehdä inhimillisempää. Se ei saa passivoida ja lamauttaa ja kahlita ihmistä. Toivon kyllä, että me saisimme Suomeen sellaisen henkilökohtaisen konkurssin, joka Amerikasta ja Britanniaasta on tuttu: esimerkiksi yksityishenkilön velkajärjestelyä voisi siinä kehittää.

Myös, puhemies, toivon nyt, että hallitus vielä tarttuu tähän lunastuslakiin ja tuo sen 2010- ja 2020-luvulle. Se on viimeisiä lakeja, joita ei ole sovitettu meidän nykyiseen perustuslakiin. Sitä ei ole sovitettu meidän ihmisoikeusvelvoitteisiin. Ja kyllä hallitusohjelmassa olevaan kirjaukseen maanomistajan oikeusturvan parantamisesta tarvitaan toimia vielä tällä vaalikaudella. Kyllä nämä ovat vähän näitä maan hiljaisia ihmisiä, joilla on pelttoa ja metsää, ja kyse on siitä, miten heitä kohdellaan lunastustoimituksissa, joissa vastapuoli on yleensä iso kaupunki tai iso yhtiö. Siinä tarvitaan oikeusturvan parantamista.

Ihan ikään kuin, niin kuin joskus sanotaan, siunatuksi lopuksi pieni byrokraattinen huomio: Oli hienoa, että Tuomioistuinvirasto perustettiin. Siitä kiitokset oikeusministeri Häkäselle, mutta toivon, että siitä tehdään nyt todella aito toimija, se saa enemmän päätösvaltaa myös näihin virkaehtoiin, että todella tuomioistuinten itsenäisyys paranee. Ja se minun on, puhemies, sanottava, että olen edelleen erittäin pettynyt siihen, että uusi virasto perustettiin pääkaupunkiseudulle, sitä ei alueellistettu. Sille olisi löytynyt monta järkevää kohdetta — esimerkiksi Vaasa, Rovaniemi ja Joensuu olisivat olleet luontevia kohteita — ja oli harmillista, että ei toimittu kuten muissa Pohjoismaissa. Muualla Pohjoismaissa vastaavat tuomioistuinvirastot on alueellistettu, kuten Ruotsissa noin tunnin matkan päähän Tukholmasta, vähän niin kuin hygienia- ja protokollasyistäkin.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Aikataulusuunnitelmista- ja syistä johtuen yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 15.04.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 23.43.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua oikeusministeriön hallinnonalan pääluokasta 25.

23.43 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kun en aivan ennättänyt tuolta työhuoneestani siihen debatin viimeiseen osaan, niin käytän tällaisen lyhyen puheenvuoron.

Täällä edustaja Eestilä hyvin kommentoi ministerin puheenvuoroa ja edellytti pikavippien kieltä, että koska oikeusministeriö lähtee siihen, että tällainen elinkeinon harjoittaminen, joka selkeästi aiheuttaa kansalaisille vahinkoa, tulisi kieltää lailla. Olen samaa mieltä siitä, että mainonta pitäisi jo heti kieltää. Siitä edustaja Satonen on tehnyt lakialoitteen, ja kannatan sitä sydämellisesti, että me pääsemme tähän pikavippien, voisiko sanoa, riistomaailmaan käsiksi.

Toisaalta olisin halunnut vielä ministeri Häkkäselä kysyä, miten hän nyt suhtautuu siihen, kun lakivaliokunnassa on tällä hetkellä käsittelyssä aloite, jonka 138 kansanedustajaa on allekirjoittanut maksuhäiriömerkinnän nopeammasta poistamisesta, kun se merkinnyt nyt tällä hetkellä on siellä kolme vuotta. Hänen omat perustelunsa ovat aiemmin olleet sillä näkökannalla, että lainojen korot sitten nousisivat.

Nämä kaksi asiaa ovat yhdessä varmasti oikeusministeriön tämän loppuhallituskauden keskeisiä asioita, joilla pystyttäisiin parantamaan sitä ongelmaa ja problematiikkaa, mihin meillä velalliset joutuvat. Meillä on valitettavasti tässä maassa vain 33 kuntaa, jotka myöntävät sosiaalista luototusta — Satakunnassa niitä ovat Pori, Rauma ja Eura — ja siltä osin meillä pitää olla järjestely, jossa me voimme turvata niille ihmisille, joilla ei ehkä ole mahdollisuutta sitä uutta autonrengasta ostaa, kun ajoneuvoa työelämäkäyttöön tarvitaan, että ihminen ei sen vuoksi joudu syrjäpolulle. Ministeri Häkkänen kyllä oikein kuvasi, että pitää olla pelisäännöt selvillä, mutta me olemme nähneet, että kun säädettiin laki 50 prosentin korko-osuudesta pikavipeissä, niin pikavippifirmat keksivätkin, että no kun se laki säätelee alle 2 000 euron pikavippejä, niin mepä rupeamme myöntämään limiittityyppisiä luototuksia. Keksittiin, että kun on tämä 2 000 euron limiitti, niin vaikka henkilö ei tarvitsikaan kuin 300 euroa, niin sitten se laki ei enää suojaakaan tätä henkilöä näiltä 400 prosentin koroilta.

Tämän halusin nostaa ja olisin halunnut sen vielä kertoa ministerille.

23.46 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmä on kiinnittänyt jälleen kerran vaihtoehtobudjetissaan huomiota räikeään yhteiskunnalliseen epäkohtaan: vakuutuslääkärin toimintaan vakuutusyhtiöiden korvauspäätöksissä. Tälläkin vaalikaudella asiasta on tehty lukuisia kirjallisia ja suullisia kysymyksiä, toimenpidealoite, kaksi lakialoitetta, kansalaisaloite ja korkeimman oikeuden lakiehdotus. Nykymalli, jossa vakuutusyhtiön lääkäri voi kävellä hoitavan lääkärin lausunnon yli ja evätä potilaille kuuluvat korvaukset tuosta vain, ei vastaa kansalaisten oikeudentajua. Tästä aiheutuu suunnatonta inhimillistä hätää ja kärsimystä.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Muutoksella vakuutuslääkärijärjestelmään ei olisi ainoastaan kansalaisten oikeusturvaa parantava vaikutus vaan myös kansantaloudellinen merkitys. Vakuutusyhtiöt ovat voittoa tavoittelevia yhtiöitä. Vakuutusyhtiöiden voitot jäävät näissä tapauksissa kuitenkin aina yhteiskunnan tappioksi. Kun potilaat eivät saakaan heille kuuluvia vakuutusetuuksia, joutuvat he sairauspäivärahan, toimeentulotuen tai muun sosiaaliedun piiriin. Kyseessä on siis miljardiluokan tulonsiirto valtiolta vakuutusyhtiöille. Vakuutuslaitoksen potilaille kuuluvien etuuksien maksaminen vähentää valtion, kuntien ja kuntayhtymien rasitteita terveydenhuollossa ja sosiaalitoimessa. Lisäksi se mahdollistaa oikea-aikaisen hoidon ja kuntoutuksen aloittamisen työ- ja toimintakyvyn säilyttämiseksi sekä vähentää potilaiden muiden yhteiskunnallisten etuuksien tarvetta. Se, että ihmisen työpanos menetetään varhaisen kuntoutuksen puuttumisen myötä, on sekä tragedia yksilölle itselleen että merkittävä taloudellinen menetys yhteiskunnalle. Tähän epäkohtaan arvoisan hallituksen olisi mielestäni pitänyt kiinnittää huomiota. Oikeusministeri Häkkinen on luvannut ottaa tästä asiasta kopin, ja me jäämme mielenkiinnolla odottamaan, tuleeko hallitus tekemään tästä oman esityksensä vielä tämän hallituskauden aikana.

23.49 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Hallinnonalan määrärahatasoon tulee ensi vuodelle 37 miljoonan korotus, eli tätä vuotta enemmän rahaa. Tämä johtuu muun muassa palkkojen tarkistuksista, ja siihen sisältyy myös uusia muun muassa talous- ja velkaneuvontaan liittyviä tehtäviä ja lisäpanostuksia.

On selvä, että käynnissä olevat uudistukset etenevät ja niillä saavutetaan niille asetetut säästötavoitteet oikeudenhoidon siitä vaarantumatta. Tämä tulee olla lähtökohtana uudistuksille.

Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin huolissani tuomioistuimien perusrahoituksesta, joka jatkuu edelleen niukkana. Määrärahoihin tehdään edelleen muun muassa hallitusohjelmaan perustuvia säästöjä, jotka edellyttävät samalla toiminnan tehostumista. Noin puolen miljoonan euron lisäys on tulossa uuden tiedustelulainsäädännön toimenpanoon. Itse pidän rahoitusta tältä osin vähäisenä, mutta tätä on mahdollisuus muuttaa jo ensi vuoden lisätalousarviossa tarvittaessa.

Tuomioistuinten rahoituksen tulisi olla pitkäjänteistä, kuten esimerkiksi poliisiorganisaation. Samalla kun poliisin toimintamenoja turvataan ja parannetaan, tulee muistaa myös muut samassa ketjussa toimivat tahot, syyttäjä ja oikeuslaitos.

Lainsäädäntöuudistukset ja niiden vaikutukset tuomioistuinten työ- ja asiakasmääriin tulisi ottaa paremmin huomioon. Kun uudistimme esimerkiksi alkoholilakia, niin samalla ei nostettu poliisien, syyttäjien tai tuomioistuinten henkilöiden määrää. Tällaisia asioita olisi hyvä miettiä aina, kun uusia lakeja muutetaan. Nyt toki syyttäjien määrää ollaan hie- man lisäämässä, mutta korotus aiheutuu pääosin muista tehtävistä.

Rikosseuraamuslaitokselle esitetään vajaan 2 miljoonan lisärahoitusta uusien tehtävien vuoksi, koska esimerkiksi ehdollista vankeutta sekä ehdonalaisten vapauden valvontaa on tehostettu. Tätäkin rahoitusta tulee tarkastella kriittisesti nimenomaan niin, että riittääkö se, koska kaikkia talousvaikutuksia ei tietenkään voi vielä ottaa edes huomioon tässä määrärahakehityksessä.

Toivon, että nyt kun laaditaan toimitilasuunnitelma, niin siinä otetaan huomioon myös vankipaikkojen alueellinen riittävyys. Pohjois-Karjala tarvitsee jatkossakin Juuan sekä Pyhäselän vankilat. Mitään perusteita niiden lakkauttamiselle ei ainakaan ole olemassa.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

23.51 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Kun lakivaliokunta antoi lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle, niin lausunnon keskeinen punainen lanka oli vahva huoli oikeusvaltion perustasta ja ihmisten oikeusturvasta juuri siitä näkökulmasta, että tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen resurssit ovat kovin niukat. Se on aiheuttanut käräjäoikeuden käsittelyjen pitenemistä, ja voidaan myös kysyä, onko ihmisten oikeusturva riittävällä tolalla. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa on osoitettu 2 miljoonaa euroa tuomioistuimille, syyttäjille ja poliisille harmaan talouden torjuntaan, jotta työtaakka helpottaa siellä.

Pikaluottoja on suitsittava. Suomalaiset ylivelkaantuvat hälyttävän nopeasti. Lakivaliokunta käsittelee parastaikaa esitystä, jossa myös suurten pikaluottojen korkoa suitsitaan siten, että korkokatto olisi 30 prosenttia vuodessa. Tämäkin on pienituloiselle kovin suuri, ja itse näen, että tarvitaan paljon muita keinoja auttaa vähävaraisia ihmisiä pois velkakierteestä. Yksi hyvä keino on sosiaalinen luototus, jota noin puolet Suomen kunnista tarjoaa. Sitä pitäisi olla ihan jokaisessa kunnassa saatavilla, nimittäin ketä tahansa pienituloista voi kohdata tilanne, että on äkillistä rahan tarvetta — pesukone voi hajota tai mitä vain tapahtua — jolloin tarvitaan hyvin nopeasti luottoa, mutta sellaisella korolla, ettei se jatkossa johda velkavankeuteen ja kohtuuttomuuksiin.

Vuonna 2015 laadittiin selvitys sosiaalisesta luototuksesta, ja tämän selvityksen johtopäätös oli, että tarvitaan lainsäädäntömuutos, jotta sosiaalinen luototus saadaan jokaiseen kuntaan. Olen kyllä harmissani, ettei hallitus ole tällaista lakiesitystä meille tuonut.

23.54 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän huomiota kahteen eri seikkaan.

Toinen on juuri tämä oikeusturva. Katson sitä vähän eri näkökulmasta toimittuani parinkymmenen vuoden ajan asianajajana oikeudessa. Katson oikeusturvaa hyvin paljon sen asiakkaan oikeuksien asiantuntevan puolustamisen kannalta, että saako hän sitä. Meille luotiin maksuton oikeusjärjestelmä silloin aikoinaan, ja se on saanut kansalaisten hyväksynnän. Todellisiin, vakaviin asioihin tarvitaan asiantuntevaa apua, jos on joutunut yksin koko yhteiskuntaa vastaan pelaamaan. Tämä on hyvin tärkeä asia, ja se saa täyden tuen minulta. Mutta olen huolestunut, miten siitä on tullut eräissä tapauksissa kovin massiivista, niin että annetaan samanlainen oikeusturva-apu yhteiskunnan varoilla, kun yksilökohtaisesti ei todellista oikeudellista tarvetta enää olekaan. Annetaan vain massiivinen apu, ja silloin se on valtion varojen väärinkäyttöä. Tämä täytyy saada jotenkin hallintaan.

Toinen on ulosottolainsäädäntö. 90-luvulla olin mukana, kun ulosottolainsäädäntöä uudistettiin. Sinne laitettiin myös ulosottokaari-nimitys. Se oli Ruotsin lainsäädännön mukaisesti, vähän aikoja entisiä muistellen, mihin meidän oikeusjärjestelmä perustuu. Siihen jäi vielä, samoin konkurssilainsäädäntöön, paljon uudistamisen tarvetta. Se oli hyvää työtä molempien osalta, mutta nyt tämä korostuu juuri niiden osalta, jotka joutuvat vähävaraisina liian pienelle osuudelle, omavaraiselle osuudelle, ja siihen pitää saada korjaus. Ja konkurssilainsäädännössä pitäisi pyrkiä kohti niin sanottua amerikkalaista järjestelmää: henkilökohtainen konkurssi ja muu konkurssi pitäisi saada joustavaksi niin, että ihminen ei koko loppuelämäkseen tulisi käytännössä tuomituksi.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

12.6. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 32.

Keskustelun avaa edustaja Juhantalo, sen jälkeen ministeri Lintilä ja ministeri Lindström.

Keskustelu

15.04 Kauko Juhantalo kesk (esittelypuheenvuoro): Rouva puhemies, hyvin paljon kiitoksia! Aluksi haluan tietenkin kiittää jaostoni jäseniä molemmiin puolin pöytää. Siellä on ollut äärimmäisen hyvä yhteistyö. Tämä on sellainen jaosto, jossa se on varmastikin luonteenomaista. Samalla haluan kiittää tietysti meidän molempia ministereitämme hyvästä yhteistyöstä, jonka takia olemme voineet näin hyvin toimia.

Jaoston mietintö on hyvin pitkä, mutta tämä aikataulu ei anna mahdollisuuksia sitä yksityiskohtaisesti ruotia. Katson pääasiat, joita meillä on ollut esillä.

Ensinnäkin kohta Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka. Hallitus pitää tietenkin hyvin oikeina niitä toimenpiteitä, joita Suomen viennin ja yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi on tehty, ja se on antanut tasavertaiset mahdollisuudet Suomen kilpailulle kilpailijamaiden kanssa.

Sitten innovaatiokeskus Business Finlandin toimintamenot. Momentille määrärahasi esitetään 97,5 miljoonaa euroa, joka on 13,5 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Me pidämme Business Finlandin perustamista vuonna 18 erittäin tärkeänä. Se selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityksille tarjottavia kansainvälistymispalveluja. Katsomme, että näitä tulee suunnata erityisesti pk-sektorin toimintaedellytysten kehittämiseen.

Jaosto kiinnittää huomiota myös matkailun suureen merkitykseen talouskasvulle ja työllisyydelle. Matkailussa Suomella on erittäin hyvää potentiaalia, ja vaikka jatkuvasti jäämmekin muista Pohjoismaista hivenen jälkeen, tämä ala on kehittynyt erittäin suotuisasti. Siinä on merkittävää myös digitalisaation luomat uudet mahdollisuudet, jotka näkyvät hyvin merkittävästi erityisesti kiinalaisten lisääntyvänä matkailuna Suomessa, koska meillä on otettu käyttöön digitaalinen maksujärjestelmä ja se on heille tavanomainen.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen avustusvaltuudeksi esitetään 344 ja puoli miljoonaa, ja se on 74 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisessä budjetissa. Suomen asema tutkimus- ja kehitystoimintaintensiivisenä maana on tilastojen valossa kylläkin merkittävästi heikentynyt, mutta jaosto on tyytyväinen siihen, että tk-toiminnan kokonaismenot kääntyivät nousuun vuonna 17. Nykyiset panostukset eivät tietenkään riitä, ja tulevina vuosina tätä sektoria on kyllä käsiteltävä myönteisemmin.

Erityisen merkittäviä jaostolle ovat uutiset Suomen kaivosteollisuudesta. Metallien jalostusta kehitetään akkuteollisuuden käyttämien kemikaalien suuntaan, ja akkutoimiala voi tuoda Suomelle merkittävää menestystä, koska Suomen kallioperästä löytyy akuissa käytettäviä raaka-aineita.

Jaosto pitääkin tärkeänä, että hallitus tukee edelleen yritysten toimintaedellytyksiä myös Venäjän-kaupassa. Vienti Venäjälle on valitettavasti puolittunut, ja merkittävimmät kau-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

pan riskit ovat poliittiset tekijät ja tullaukseen liittyvät ongelmat juuri tässä Venäjän-kaupassa.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaan määrärahaksi on esitetty 171 ja puoli miljoonaa euroa, joka on 8,5 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden budjetissa.

Aktiivimalli on paljon puhuttanut, ja sen toimeenpanon lisäresursseiksi on esitetty 10 ja puoli miljoonaa euroa. Jaosto pitää hyvänä, että resursseja on osoitettu erityisesti TE-toimistoille.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut. Määrärahaksi esitetään 244 miljoonaa euroa, ja talouskasvun ansiosta työllisyys on parantunut. Tänä vuonna työllisten määrä nousee kaksi ja puoli prosenttia viime vuotta korkeammaksi, ja työllisyyden kasvu jatkuu edelleen nopeana. Työttömyyden aleneminen on kuitenkin ollut hidasta. Osaavan työvoiman saatavuus on muodostumassa yritysten kasvun esteeksi. Selvitysten mukaan jo yli 40 prosenttia yrityksistä on kokenut vaikeuksia löytää sopivaa työvoimaa. Jaosto katsookin, että on kyettävä nostamaan koulutus- ja osaamistasoa ja saatava käyttöön koko työvoima mukaan lukien maahanmuuttajat ja työvoiman ulkopuolella olevat ja työttömät. Suomelle on luonnollisesti ensiarvoisen tärkeää saada tulevaisuudessa käyttöön koko työvoima.

Tähän liittyy läheisesti kotouttaminen. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämisen määrärahaan esitetään 1,6 miljoonaa euroa. Määräraha on 570 000 euroa enemmän kuin tänä vuonna. [Puhemies koputtaa] Täytyy huomata, että lisäksi valtion kotouttamiskorvausten määräksi esitetään 222 miljoonaa euroa, joka on hivenen vähentynyt. Vähennys johtuu oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrän vähentymisestä.

Jaosto kehottaa hallitusta jatkossa suunnittelemaan toimenpiteensä niin, että tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointi olisi nykyistä parempi. Jaosto on tyytyväinen siihen, että maahanmuuttajien työttömyys on laskussa, ja tuo esiin, että tutkimusten mukaan Suomessa hankittu työkokemus lisää selvästi maahanmuuttajien työllistymistä. Lähivuosina maahanmuuttajien kantaväestöä nuoremmalla ikärakenteella ja osaamisella on tietenkin suuri merkitys markkinoiden toimivuuteen, talouden ja yritysten kasvuun sekä alueiden kehitykseen.

Jaostomme on lisännyt 2 miljoonaa euroa melko tasaisesti näiden pääkohtien käyttöön. Se on painottunut hyvin paljon matkailun kehittämiseen ja innovaatioon, ja myös kuluttajayhteistyöhön on tullut merkittävä määräraha, ja tässä mielelläni mainitsen yhteistyön opposition edustajien kanssa.

Kiitoksia. Lisään mielelläni tuolta paikaltani.

15.12 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksen sana kunnioitetulle valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtajalle ja koko jaostolle hyvästä ja rakentavasta yhteistyöstä ja valmistelusta. Ja kiitokset niistä lisäyksistä, joita olette tähän pääluokkaan tehneet. Ne ovat varmasti kaikki tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Kuten jo eilen keskustelussa kävi ilmi, olemme palanneet tällä vaalikaudella selkeästi kasvun tielle. Näkymät ovat kauttaaltaan positiivisia läpi koko Suomen. Kaikki maakunnat kasvavat tällä hetkellä. Olemme katkaisseet hyvinvointiamme nartaneen näivettymisen kierteen.

Olemme hallituksena ponnistelleet päivästä yksi kansakuntamme kilpailukyvyyn vahvistamisen eteen, ja sitä ponnistelua tulee edelleen jatkaa. Edellisen hallituksen jättämä perintö ei ollut tietysti helppo. Paljon oli töitä pöydälle kasaantunut ja, kuten hyvin tiedämme,

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kansantaloutemme tila oli erittäin haastava. Oli siis aika kääriä hihat ja astua uudistusten tielle.

Hallitus asetti itselleen verrattain kunnianhimoiset neljä tavoitetta: Ensinnäkin velkasuhde tahtuu — se on tehty. Velaksi eläminen loppuu — tehty sekin. Kokonaisveroaste ei nouse — ei nouse, päinvastoin laskee. Ja työllisyysaste nousee 72 prosenttiin — kaikella todennäköisyydellä tämä on täytynyt hallituksen loppukauden kuluessa. Summeerattuna siis: kaikki tämän hallituksen asettamat talouspoliittiset tavoitteet tullaan saavuttamaan tämän kauden aikana. Se on mielestäni verrattain hyvä saavutus.

Olemme tällä hallituskaudella toteuttaneet lukuisia kilpailukykyämme, talouskasvuamme ja työllisyyttämme parantavia päätöksiä. Kaikki merkit osoittavat, että olemme tehneet oikeita ratkaisuja. Suomi on palannut kasvu-uralle. Talouskasvu on vuosittain ollut pari edeltävää ja kuluvan vuoden yli 2 prosentin tasolla, ja VM:n uusin ennuste ennustaa seuraavalle vuodelle 1,5 prosentin kasvua. Maailmantalouden epävarmuuksiin emme voi vaikuttaa, mutta kotimaisiin tekijöihin voimme puuttua tekemisillämme, jotta pysymme kasvun polulla.

Paljon olemme tehneet. Kilpailukykysovimuksella saimme luotua hyvät edellytykset talouskasvulle. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimina olemme muun muassa vapauttaneet kauppohenkilöiden, purkaneet sääntelyä, edistäneet yrittäjyyttä lukuisin eri keinoin, panostaneet matkailun edistämiseen, luoneet Business Finlandin, käynnistäneet tekoälyohjelman valmistelun ja niin edelleen.

Toki tekemistä vielä riittää. Avoimien työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden kohtaamaton ongelma on todellinen ja vaatii uusia toimia. Kaikilla alueillamme ja lukuisilla aloilla on tällä hetkellä haasteena osaavien työntekijöiden löytäminen. Meidän onkin huolehdittava, että yrityksillä on käytettävissään osaavaa työvoimaa niin nyt kuin tulevaisuudessaakin. Tähän olemme vastanneet lisäpanostuksin. Hallitus sopi budjettiriihessä Lounais-Suomen siltasopimusmallin laajentamisesta myös muille työvoimapulasta kärsiville alueille, ja tähän varataan myös lisää rahaa.

Kansainvälisten osaajien houkutteluun esitetään Business Finlandille 4 miljoonaa euroa pysyvää lisämäärärahaa. On tärkeää tukea yritysten kasvua ja uudistumista, jotta yritysten kyky työllistää vahvistuu. Uutta luovat yrittäjät ja osaavat työntekijät mahdollistavat Suomen menestymisen.

Vuoden 2019 talousarvioesitys työ- ja elinkeinoministeriön osalta vastaa hyvin yritysten kasvuun ja uudistumisen tarpeisiin. Muutama nosto vastuusektoriltani.

Business Finlandin avustukset ovat reilut 344 miljoonaa euroa, joka on lähes 74 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden talousarviossa. Business Finlandin toimintamenot kasvavat yli 13 miljoonalla eurolla 97 miljoonaan euroon, ja lisärahoituksen kautta pystymme jatkossa tarjoamaan yrityksille entistä laajempia palveluita ja vastaamaan kansainväliseen toimintaan ja investointien houkuttelemiseen.

Myös VTT Oy:n perusrahoitusta kasvatetaan 5 miljoonalla.

Erinomainen lisä, kasvuruiske alueille on myös EU:n rakennerahastojen rahoituksen aikaistaminen. Tätä rahoitusta on käytössä lähes 669 miljoonaa euroa. Tämä on peräti 287 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna.

Päätimme myös pk-yritysaliohjelman kasvattamisesta. Valtion 35 miljoonan euron lisäpanostuksella saamme vivutettua arviolta 350 miljoonaa euroa lainarahoitusta pk-yritysten käyttöön.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Arvoisa puhemies! Mielelläni jatkan myöhemmin vastaamalla edustajien kysymyksiin. Tällä hetkellä näyttää, että aikani on ylittynyt verrattain reilusti.

Puhemies Paula Risikko: Varmasti tulee tilaisuuksia. — Sitten ministeri Lindström, olkaa hyvä.

15.18 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Kuten elinkeinoministeri edellä totesi ja kuten kaikki hyvin tietävät, talouskasvu on ollut hyvää. Tähän positiiviseen kehitykseen ovat vaikuttaneet lukuisat eri tekijät. Yksi keskeinen tekijä taloutemme kohenemisessa ovat tällä vaalikaudella olleet ne uudistukset, joita hallitus on tehnyt. Me olemme tehneet lukuisia talouskasvua ja työllisyyttä parantavia päätöksiä, ja osa päätöksistä on ollut kivuliaampia kuin toiset, mutta sanoisin, että me olemme olleet rohkeita, joskus jopa uhkarohkeita, siten tehneet kuitenkin parhaamme Suomen hyväksi.

Tämä parantunut talous on luonut pohjan positiiviselle työllisyyskehitykselle, ja muistutanpa vielä siitä, että kun kolme vuotta sitten käsiteltiin ensimmäistä talousarvioesitystä, meidän työttömyysaste oli 9,4 prosenttia. Nyt tulevalle vuodelle ennustetaan 6,9 prosentin työttömyysastetta. Ja kyllä, hallituksen asettama 72 prosentin työllisyystavoite tullaan saavuttamaan ensi vuonna. Viimeisimmän työmarkkinaennusteen mukaan työllisyysaste kasvaa tänä vuonna 71,7 prosenttiin, täten nousua on ennätykselliset 2,1 prosenttiyksikköä vuoden takaisesta, ja tämä merkitsee työllisten määrän kasvua tänä vuonna peräti 66 000 henkilöllä. Ensi vuonna työllisten määrän arvioidaan kasvavan 30 000:lla.

No, ei tähän tietenkään pidä pysähtyä, pitää jatkaa uudistusten tiellä. Kuten olen monesti sanonut, helppoja keinoja ei enää ole, mutta toivottavasti yhteistyöllä pärjätään jatkossa. Me olemme tehneet uudistuksia, lista on pitkä ja hengästyttävä: On saatu aikaan kilpailukyky sopimus — kiitos työmarkkinajärjestöjen, tehty lukuisia parannuksia työlaainsäädäntöön, vakinaistettu nuorten Ohjaamo-toiminta, otettu käyttöön työttömien 3 kuukauden haastattelut, mahdollistettu lyhytkestoisten opintojen suorittaminen työttömyysetuutta menettämättä, helpotettu itsensä työllistämistä, lyhennetty työttömyysturvan kesto, lisätty yrityslähtöisiä koulutuksia osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi, otettu käyttöön aktiivimalli. Ja tulevalle vuodelle päätettiin budjettiriihen yhteydessä muun muassa ottaa yrityksille käyttöön työllistämispalkkio, samoin perustetaan valtakunnallinen työkykyohjelma, jossa tavoitteena on sitten kuntouttaa työtön takaisin työmarkkinoille. Ja paljon muuta on tehty. Tässä nyt muutama poiminta niistä uudistuksista, joita on tehty.

Totean, että me olemme lisänneet valtion toimia. Aktivointiaste on lokakuun loppuun mennessä ollut tänä vuonna keskimäärin 32,4 prosenttia kuukaudessa, ja se on peräti 17 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten.

Ja mitä tulee vuoden 2019 talousarvioesitykseen, niin se pitää sisällään riittävät määrärahat päättämiimme uusiin työllisyyspolitiikan toimenpiteisiin. Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahaksi esitetään 244 miljoonaa euroa. Lisäksi arvioidaan, että kuluvulta vuodelta siirtyy ensi vuodelle käyttöön uusia toimenpiteitä varten noin 160—170 miljoonaa euroa.

Minulla on vastuullani myös sitten tämä kotouttamisen kokonaisuus. Olemme hallituksen käynnistäneet kotouttamispolitiikan uudistamisen kahdella kärjellä: ensinnäkin kotouttamisjärjestelmän uudistaminen työelämälähtoisemmäksi, ja toiseksi maahanmuuttajan oma rooli on pyritty nostamaan keskiöön. Työllistyminen on tavoitteena kotoutumisen alusta alkaen. Tämä kehitystyö on OECD:n arvion mukaan ollut oikeansuuntaista, mutta

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

työn on tietenkin jatkuttava. Erityisesti naisten ja lasten kotoutumisen tukea tulee vahvistaa entisestään.

Minäkin tähän loppuun totean omalta osalta, että kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja sen työ- ja elinkeinojaostolle hyvästä ja rakentavasta talousarvioesityksen valmistelusta.

Tässä kohtaa oli tiivis katsaus vastuullani oleviin työllisyyspolitiikan ja kotouttamisen asioihin. Toivotaan, että keskustelu on rakentavaa ja yhteisiä asioita eteenpäin vievää. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Otettaisiinko debatti tähän heti alkuun? Haluaako jaoston puheenjohtaja käyttää tässä ensimmäisen puheenvuoron, kun kuuli ministereitten vastauksen?

15.22 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On mielenkiintoista ja hyvä kuulla ministereiden vastaukset, jotka juuri painottivat niitä samoja asioita, jotka ovat tärkeimpiä tuolla jaostossa olleet.

Haluan lisätä vielä äskeiseen omaan esitykseeni Venäjän-kaupan tärkeyden. Se on mahdolluttanut suuri vahinko, että meillä on maailmanvalta tuossa vieressä ja emme kykene enempää harjoittamaan kauppaa heidän kanssaan. Erityisesti kovin murehduttaa meidän maatalouden osuus viennistä. Siellä olisi erittäin hyvää, kansainvälisesti kilpailukykyistä tavaraa myynnissä, mutta se ei pääse sinne markkinoille. Meillä kone- ja laitekauppa käy hyvin, mutta sitä yleisellä tasolla tietysti häiritsee nyt Venäjän rahapolitiikka, ruplan kurssi, ja käytännössä tullausongelmat.

Erityisen myönteistä on matkailun ja Business Finlandin loistavasti alkanut toiminta. Matkailu ei ikänä saa riittävästi huomiota Suomen kansantaloudessa. Se vähän tuntuu niin kuin itsestään vain tapahtuvan tuolla Lapissa ja muualla, eikä se näy sillä tavalla selkeästi ihmisten elämässä. Sillä on suuri rooli meidän bruttokansantuotteessa tänä päivänä, ja toivomme, että se jatkuvasti pullistuisi ja lisääntyisi ja voisimme saavuttaa jonain päivänä muiden Pohjoismaiden tasoa, kuroa umpeen sitä, missä olemme jäljessä.

Tämänlaatuiset tulivat mieleen, kun kuuntelin ministereiden puheenvuoroja.

15.24 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministeri Lindström puhui työllistämiskeinoista ja sanoi, ettei ole helppoja keinoja. Mutta niiden pitää ainakin olla toimivia. Se on mielestäni vähimmäisedellytys. Palaan nyt siihen puheenaiheeseen, mistä käytiin pitkiä keskusteluja tässä salissa näihin aikoihin viime vuonna eli aktiivimalliin, josta nyt olemme saaneet tietoa ja tiedämme, millä tavalla tämä toimenpide on vaikuttanut eri asemassa oleviin työttömiin. Näiden viimeisten tietojen mukaan edellisellä tarkastelujaksolla alennettua työttömyysetuutta saavien määrä nousi, ja niiden tietojen valossa tämä toimenpide, aktiivimalli, ei ole myöskään aktivoinut pitkäaikaistyöttömiä joutuen siitä, että jos esimerkiksi elää sellaisella paikkakunnalla, missä työtä ei ole, tai jos on alentunutta työkykyä, niin tämä rangaistus ja raippa ei itsessään niitä työpaikkoja silloin luo tai sitä työkykyä lisää. Haluaisin nyt vielä kysyä työministeri Lindströmltä: onko tosiaankin niin, että pitkäaikaistyöttömät [Puhemies koputtaa] joutuvat odottamaan vielä pitkälle ensi vuoden puolelle tai jopa kokonaan ensi vaalikauteen ennen kuin joitain todellisia isoja muutoksia aktiivimalliin tulee?

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

15.25 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin tästä samasta teemasta. Keskustelin tänään erään ikääntyneen rouvan kanssa, johon tämä aktiivimalli kohdistuu, ja hän kuului niihin poikkeushenkilöihin, jotka ovat onnistuneet löytämään keikkatyötä, mutta seuraus oli se, että elämä meni sekaisin huomattavasti pidemmäksi ajaksi, kun työttömyysturva lähti kokonaan. Elikkä silloin kun luodaan tällaisia aktiivimalleja, pitäisi olla varma siitä, että meidän etuusjärjestelmämme toimii aukottomasti eikä johda ihmisiä kohtuuttomiin tilanteisiin. Toivon, että tähän saadaan korjausta.

Aktiivimalli on tiputtanut monta ihmistä toimeentulotukiluukulle, ja hallitus lupasi korjata tätä mallia. Te lupasitte, että vuodenvaihteessa tulee asetus, joka laajentaa tätä koulutautumismahdollisuutta, ja kysyisin: mitä tälle asetukselle kuuluu? Samoin kysyisin: Mitä kuuluu niille työryhmille, joiden piti korjata paitsi tätä ykkösaktiivimallia myös sitä kakkosaktiivimallia? Ovatko ne aloittaneet työnsä, ja mitä sieltä olisi tulossa? Plus sitten kysyisin: kun Oivo ja Kerätär — olemme varmaan samaa mieltä — ovat tehneet loistavan selvityksen siitä, mitä palveluja tarvitsisivat ne ihmiset, joilla työkykyä ole täydellisesti, [Puhemies koputtaa] niin miten tämä otetaan aktiivimallissa mahdollisimman pian huomioon?

15.27 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että niiden työttömien tilanne on parantunut, jotka ovat onnistuneet löytämään töitä, kun taas niiden työttömien tilanne, jotka eivät ole onnistuneet löytämään töitä, on huonontunut. Työttömyysturvaa on leikattu, sen tasoa on heikennetty, ja sitten on tuotu tämä aktiivimalli, jota tässä edellä jo hyvin kuvattiin, miten se on toiminut. 90 prosentille se on ollut leikkuri, 10 prosenttia se on aktivoinut eli juuri saman verran, jotakuinkin saman verran kuin mikä porukka aktivoitui myös ennen aktiivimallia, ja sen takia tässä kohtaa ei auta sekään, että hallitus tuo aktiivimalliin 10 miljoonaa euroa lisää ensi vuodelle, vaan se pitäisi kyllä ihan reilusti kuopata. Mutta kysymys kuuluu: mikä on nyt sitten aktiivimalli kakkosen kohtalo? Vuoroin saa lukea lehdestä, että sitä viedään eteenpäin ja sitä ei viedä eteenpäin. Nyt haluaisin kuulla ministerin suusta, saammeko sen vielä tällä hallituskaudella vai päätetäänkö edes se jättää tähän.

15.28 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palataan vielä tähän aktiivimalliin. Olen myöskin arvoisan ministerin kanssa paljon keskustellut siitä, että nythän on haasteita esimerkiksi siinä tilanteessa, että muuttuu tilanne, ja siinä täytyy viranomaisten saada vahvistusta, ja usein kestää noin kuukauden verran, että saa vahvistuksen tähän muuttuneeseen tilanteeseen, ja silloin jäädään odottamaan sitä työttömyyskorvausta. Mutta käsitykseni mukaan tässä aktiivimalli kakkosessa puhutaan justiin tällaisesta luottamusloikasta, että luotetaan siihen työttömään, kun hän ilmoittaa, että hänen asemansa muuttuu, eikä tapahdukaan tämän tyylistä tarkistuksen tarkistusta, jolloin tietyllä tavalla työttömyyskorvaus tai jokin muu vastaava sitten jatkuu. Ja tähän oli se suuri kysymys, että me pääsisimme siitä pois, että aina tehdään lisätarkistusta ja kestää monta kuukautta, että korvauksen saa. Mitä arvoisa ministeri tähän kommentoi, eikö tämä olisi sellainen uudistus, joka aiheuttaisi sen, [Puhemies koputtaa] että mitään väliinputoamisia ei tapahtuisi?

15.29 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministereille hyvistä esityksistä ja varsinkin tästä, että näivettymisen kierre on katkaistu. Eli ministeri Lintilä, kun otitte vastaan oman tehtävänne, loitte toivoa ja uskoa paremmasta paremmin kuin valtiovarainministeriö. Sanoitte, että Suomi elää ja menee eteenpäin, ja

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kyllähän sen ministeriökin valtionvarojen osalta sitten uskoi. Myös ministeri Lindström, teillä on ollut vahva vaikutus ja tehtävä, kymmenen kohdan ohjelmassa ainakin 70 eri toimenpidettä. Ehkä tässä kohtaanto-ongelmassa meillä on vielä vähän tekemistä, mutta nämä muut tulokset ovat erittäin hyviä.

Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoksen puheenjohtaja Kauko Juhantalolle kiitokset näistä valtiovarojen jakovaroista, ja varsinkin Pirkanmaan yrittäjät kiittävät. Meillä on erinomainen yrittäjien tuki-, palvelumalli, mikä on aiottu levittää koko Suomeen. Konkurssiuhan alla tai muuten hankalassa tilanteessa olevilla yrittäjillä on tällä hetkellä puhelinnumero, mihin he voivat soittaa ja pyytää apua vaikka kello 24.

15.30 Martti Mölsä sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katsotaan elinkeinoelämässä hieman pidemmälle. Viime aikoina ilmastonmuutos on ollut ajankohtainen asia, ja tämän syksyn aikana kestävän kasvun tukemisen rahoitusta varten komissio on julkaissut kolme asetusehdotusta, joista yksi oli asetusehdotus kestävien sijoitusten kehyksen luomiseksi. Asetusehdotuksessa kestävien sijoitusten kehyksen luomiseen laadittaisiin kriteeristö, millaiset sijoituskohteet toteuttaisivat ympäristön kannalta kestävää toimintaa. Kriteeristön tarkoitus olisi yhdenmukaistaa ympäristön kannalta kestävien sijoitusten vaatimuksia markkinoilla ja täten helpottaa sijoittajia valitsemaan sijoituskohteita. Tämän otin esille, koska tällä on tulevaisuudessa merkitystä yritysten rahoitukselle ja investoinneille. Ministeri Lintilä, minkälaisena haasteena näette tämän yrityksille, kilpailussa mukana pysymiselle ja mahdollisuutena olla mukana kehittämässä kestävää kehitystä, josta on tulossa melkoinen haaste ihmiskunnalle?

15.31 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari sanaa aiheesta, josta olen lähes joka vuosi puhunut. Nyt myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kirjasi sen omaan mietintöönsä yksimielisesti. Aihe on järjestöjen työllistämismahdollisuudet, niitä pitäisi parantaa.

Yhdistyksiin ohjautuu selkeästi vaikeammassa lähtöasemassa olevia ihmisiä kuin mitä yrityksiin ohjautuu, ja siksi toimintojen vaikuttavuutta ei voi mitata samoilla mittareilla. Me tarvitsemme välityömarkkinoiden vaikuttavuuden arviointiin aivan uutta näkökulmaa.

Työskentely yhdistyksessä tukee työttömän muuta elämää, ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja lisää hyvinvointia. Lisäksi välityömarkkinoilla tuetaan tai tuotetaan palveluja, jotka mahdollistavat esimerkiksi ikäihmisten pidempään kotona asumisen. Nämä kotiapupalvelut tuovat yhteiskunnalle lisäarvoa, jonka määrittämiseen meillä ei tällä hetkellä ole mittareita. Ministeri Lindström, joko näitä uusia mittareita nyt lopultakin kehitetään?

15.32 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomeen suunnautuvan matkailun merkitys on suuri. Se rinnastuu taloudellisesti vientiin. Te, arvoisa elinkeinoministeri Lintilä, olette esimerkillisesti hoitanut matkailuun liittyviä asioita. Olemme hieman tavoittaneet muita Pohjoismaita, mutta matkaa on vielä.

Erityisesti digitalisaatio luo mahdollisuuksia matkailun kehittämiseksi. Kiinalaisten matkailijoiden määrä on kasvanut viime vuosina vahvasti, samoin muualta Kaakkois-Aasiasta. Kysyntä matkailijoille tarjotuille mobiilipalveluille, kuten digitaalisille maksupalveluille, on kasvanut. Omankielisten mobiilipalvelujen suurempi tarjonta voisi lisätä esimerkiksi kiinalaisten matkailijoiden kulutusta.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Kysyisin teiltä, arvoisa elinkeinoministeri, kun te olette nyt menestyksellisesti hoitanut virkaa parisen vuotta: mitkä teidän mielestänne ovat suurimmat jäljellä olevat kipupisteet ja kehittämiskohteet meidän Suomeen suuntautuvassa matkailussa?

15.33 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin siihen tietoon, mikä tuli VM:n suhdannekatsauksesta eilen: talouskasvu on taittumassa tai vähän hiipumassa. Suomen Pankin luvut olivat tänä päivänä vähän samansuuntaisia.

Tämähän merkitsee sitä, että talouden kasvun hidastuminen haastaa entistä voimakkaammin sen tavoitteen, joka on 75 prosentin työllisyysaste. Mutta hihat pitäisi nyt kääriä ennen kaikkea sen takia, että pidemmän aikavälin kasvun edellytyksiä pitää vahvistaa. Nehän liittyvät osaamiseen, innovaatiopolitiikkaan, tutkimukseen, tuotekehitykseen, tuottavuuden nostamiseen, rakenteellisiin uudistuksiin. Osin näistä on juuri leikattu tavalla, joka ei vahvista sitä talouden pitkän aikavälin kasvua. Suomi on valahtanut innovaatiopolitiikan kärkisijoilta.

Toinen asia, mihin kiinnitän huomiota, on siis se, että myös teollisuuden uusissa ilmastolosuhteissa pitää uudistua. Ja onko niin, että voimassa oleva energia- ja ilmastostrategiakin vaatisi vähän uudenlaista päivittämistä? Ovatko siitä ministerit samaa mieltä?

Ja lopuksi haluaisin sanoa, että jos meidän taloudessa tulee vähän viennin yskimistä, taantumaa, niin meillä pitäisi olla hyvät suhdannepuskurit, julkisessa taloudessa puskureita, yritysten taseet paremmassa kunnossa ja Emu-puskureita nimenomaan työttömyys- ja eläketurvassa. [Puhemies koputtaa] Ja yritysten pitää panostaa ihmisten osaamiseen, [Puhemies koputtaa] ei irtisanomiseen eikä lomauttamiseen.

15.35 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kilpailukyky sopimus oli askel oikeaan suuntaan, erityiskiitokset ministeri Lindströmille siitä. Jäin kuitenkin kaipaamaan paikallisen sopimisen mahdollisuuksia. Nimittäin ne olisivat olleet askel nykypäivään.

Sitten toinen asia: Kokkolan—Pietarsaaren alue on yksi Suomen merkittävimpiä vientiteollisuuden keskittymiä, ja alueen viennin arvo oli viime vuonna 2,4 miljardia. Toimivat lentoyhteydet ovat alueen elinkeinoelämälle välttämättömyys. Kansainvälisten asiakkaiden on päästävä sujuvasti alueelle osto- ja tuotantoprosessien eri vaiheissa, ja alueen yritysten on päästävä Suomesta maailmalle asiakastapaamisiin. Viime aikoina lentoaseman toimintaa on leimannut epävarmuus lentoyhteyksissä, ja tämä on erittäin haitallista, koska tällöin sekä alueen yritysten että asiakkaiden matkat kestävät kauemmin.

Ministeri Lintilä, pidemmällä aikavälillä lentoyhteyksien puutteet heijastuvat negatiivisesti yritysten toimintaympäristön varmuuteen ja sijoittumispäätöksiin. Miten aiotte torjua tällaisen negatiivisen kehityksen, ja millä toimin aiotte vahvistaa Kokkolan—Pietarsaaren seudun lentoliikennettä?

15.36 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itsekin kysyn, ministeri Lindström, teiltä aktiivimallista. Uusien tutkimustulosten mukaan tämä aktiivimalli on ollut suora leikkaus työttömiltä ja se on erityisesti kohdistunut yli 55-vuotiaisiin työttömiin. Tilanne on äärettömän haastava monien näiden ihmisten kohdalla, ja nyt pyydetäisiin ministeriltä ymmärrystä näiden työttömien tilanteelle.

Otan esimerkin: Mieti, jos eduskunta säätäisi lain, että jokaisen kansalaisen pitäisi vaikka uida viikossa viisi kilometriä, ja kuitenkin meidän alueellamme ei ole vaikka uimahal-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

lia, ei ole mahdollista uida, taikka sitten on terveydellisiä syitä, ettei pysty uimaan, ja jos ei tähän pääse, niin veroprosentti nousee 5 prosenttia. Tämä on samankaltainen leikkaus työttömiltä. Toivoisinkin, että nyt kommentoisitte, ja haluaisin aidosti kuulla, mitä sanotte yli 55-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille, jotka ovat tämän aktiivimallin piirissä.

15.37 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuosikymmenen yhtälö — varsinkin siinä tapauksessa, kun suhdannelasku on edessä — on iso haaste meille. Business Finlandin tavoitteeksi on asetettu kaksinkertaistaa meidän pk-yritysten vienti. Meillä on siinä viennissä mahdollisuuksia, jos ajatellaan vaikka akkukemikaaliteollisuutta ja vaikka Kainuussa toimivaa Škoda Transtechia ja monia muita. Kysyisinkin esimerkiksi, mitä meillä on tällä hetkellä tapahtumassa tässä akkukemikaaliteollisuudessa: olemmeko me saamassa siihen osaamista ja tulevaisuudennäkymiä?

15.38 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström, milloin saamme teiltä kattavan selvityksen aktiivimallin todellisista vaikutuksista? Meille jaostossa selvisi, että esimerkiksi Kelan toimintamenot ovat kasvaneet merkittävästi ja samaten TEMin puolella ovat hallintomenot kasvaneet, ja toimeentulotukimenotkin ilmeisesti ovat kasvaneet sen tähden, kun köyhiltä leikataan. On tärkeää, että saadaan sellainen tieto, että mikä on ollut työllisyysvaikutus, verotulovaikutus perheille ja muille, täydellisesti ja kattavasti — milloin sen saamme?

Toinen kysymys: onko Lex Lindströmiä ajateltu pysyväksi? Se olisi kuitenkin aivan kohtuullinen näille ikääntyneille pitkäaikaistyöttömille.

Ministeri Lintilältä kysyn: onko hallitus antanut täysin periksi haitallisten, kilpailua vääristävien elinkeinotukien karsimisoperaatiossa, jota yritettiin mutta joka ei tuottanut tulosta? Aiotaanko sitä työtä panna uudelleen käyntiin?

15.39 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aihe ja asia, joka kuuluu yhtä lailla kummallekin ministerille: Työvoiman ja työvoiman kysynnän kohtaaminen on aina jonkinlainen ongelma, yhtä lailla nousukautena kuin myös taantumassa. On alueellisia työttömyyseroja, toimialakohtaisia eroja ja jopa yrityskohtaisia eroja. Työllisyysmäärärahat on se keino, jolla voidaan ongelmaan vaikuttaa heti, välittömästi. Sitten on yritystuet, infran rakentaminen, mutta koulutukseen satsaaminen parantaa työntekijöiden työmarkkinavalmiuksia, lisää tuottavuutta ja samalla luo uutta työtä.

Mikä on teidän käsityksenne, arvoisat ministerit: kun TEM on kuitenkin koulutussektorille ja opetusministerille kaikista luontevin ja läheisin yhteistyökumppani, niin kuinka teillä on, tai onko teillä yhteinen näkemys ja yhteiset toimintatavat siitä, että tähän ongelmaan pystytään puuttumaan?

15.40 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Alueellinen työvoimapula ja kohtaanto-ongelma ovat realismia tänä päivänä Suomessa. Rakenteellisessa työttömyydessä meidän pitkäaikaistyöttömien määrä on kuitenkin noin 40 prosenttia. Siis se on todella suuri määrä. Näiden ihmisten auttamiseksi meillä on esimerkiksi ollut kuntakokeiluja, joissa sosiaali- ja terveydenhuollon resurssit, kuntien työvoimaviranomaisten resurssit on tuotu yhteen. Siitä alueellisesti on hyviä kokemuksia. Meillä on perustulokokeilu, jossa nimenomaan pitkäaikaistyöttömiin kohdistetaan pysyvä tuki, ja sen tutkimuksen avulla on mahdollista tutkia ainoastaan sitä, parantaako se työn vastaanotta-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

mista. Miten arvioisitte, että reaaliaikainen tulorekisteri ja siihen liittyvä etuisuuksien yhteensovittaminen maksatuksen osalta tuovat mahdollisuuksia työn vastaanottamiseen? Sehän on malli, jolla nyt sitten [Puhemies koputtaa] päätätöiden vastaanottaminen on mahdollista minä hetkenä hyvänsä ilman karenssia.

15.41 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että Suomi ei enää ensi vuosikymmenellä kestä tällaista yli 10 prosentin massatyöttömyyttä, mitä edelleen monissa suurissakin kaupungeissa on. Siinä mielessä, kuten edustaja Ihalainen sanoi, me olemme aidosti huolissamme siitä taantuvasta talouskasvusta. Nyt tietysti kysymys kuuluu, niin kuin ministeri Lintiläkin totesi, että mitä Suomi voi tehdä, mitä työ- ja elinkeinoministeriö voi tehdä. Minä olen äärettömän huolissani siitä, että me olemme putoamassa ulos niistä kansainvälisen kaupan ja kasvun arvoketjuista, missä oikeasti sitä lisäarvoa tehdään. Tämä on ihan eurooppalainen kysymys. Me olemme vajoamassa, voisinsanoa, alihankintataloudeksi, koko Euroopan unioni, tässä Kiinan ja Yhdysvaltain purituksissa. Viittaatan esimerkiksi tekoälyyn ja digitalisaatioon ja kansainvälisiin suuriin yrityksiin.

Kysyn oikeastaan teiltä molemmilta: miten Suomi ja suomalainen elinkeinoelämä, joka sekin on ollut passiivinen ja epäonnistunut monessa asiassa, voisivat ensi vuonna, kun olemme EU-puheenjohtajia, näyttää koko Euroopalle, Euroopan unionille, millaisella uudella kiertotalouden kestäväällä mallilla me nousemme niihin kansainvälisiin arvoketjuihin, jotta me pääsemme [Puhemies koputtaa] takaisin siihen, mistä edustaja Ihalainenkin puhui?

Puhemies Paula Risikko: Minuutti on yleensä aikaa.

15.43 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Reilu vuosi sitten tässä salissa käytiin kipakkaa keskustelua hallituksen uudesta työttömyysturvavalaista, tästä aktiivimallista. Itse sanoin kritiikissäni, että aktiivimallista tulee silkka säästölaki ja passiivimalli, sillä siinä leikataan entuudestaan hyvin pientä työttömyysturvaa, mikä tarkoittaa sitä, että hyvin monet tulevat putoamaan toimeentulotuelle, mikä on pienituloiselle, köyhälle, katiska, josta on hyvin vaikea ponnistaa takaisin työelämään.

Nyt Kelan tilastot ovat osoittaneet, että olin aivan oikeassa tässä kritiikissäni. Niiden ihmisten määrä, jotka ovat pitkäaikaisesti toimeentulotuen tarpeessa, on todellakin kasvanut. Ja myös perustuslakivaliokunta oli oikeassa kritiikissään. Sehän katsoi, että aktiivimalli kohtelee työttömiä eriarvoisesti, koska työttömien palveluita on hyvin epäyhdenvertaisesti saatavilla ympäri Suomea. Silloin te, ministeri Lindström, lupasitte korjata aktiivimallin puutteet, jos niitä ilmenee. Kysymykseni kuuluu: kuinka aiotte toteuttaa tämän lupauksenne, ja mitä aktiivimalli kakkonen tulee sisältämään?

15.44 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhummekin aivan eri ongelmista tällä hetkellä talouden osalta ja työllistämisen osalta kuin mitä kauden alussa. Työttömyys oli vahva, se oli kasvanut hurjasti viime kaudella. Ja nyt kun työllisyys kasvaa ja työpaikkoja avautuu, meillä on ongelma, että tekijöitä ja osajajia ei saada riittävästi. Ja oikeastaan huomiot, mitä nyt sitten tuolla pohjoisessakin, Kainuussa, missä meillä on Suomen kovimpia osajajapulia tällä hetkellä, esimerkiksi rekrykoulutuksista on tehty, niin niihinkään ei löydetä riittävästi väkeä tällä hetkellä. Olisi todellakin keskusteluissa

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

hyvä kuulla myös ministereitten näkemyksiä siitä, miten me saamme ihmiset muuttamaan työn perässä sekä Suomen sisäisesti näiltä alueilta, joilla on enemmän työttömyyttä, ja osaajia saataisiin liikkumaan paremmin, mutta myös sitten ulkomailta.

Myöskin sitten on erittäin tärkeää, että siltasopimus saadaan nopeasti liikkeelle. On myös hyvä, että norminpurun kautta on myös aktiivimalliin pureuduttu, että tarjotaan nyt lisää keinoja, esimerkiksi työttömyysturvalla pääsee opiskelemaan, ja monia muitakin keinoja tarvitaan lisää.

15.45 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu kohtaanto-ongelmasta, että työvoima ja työpaikat eivät kohtaa toisiaan. Pohjois-Karjalan TE-keskus on tehnyt tästä selvityksen, miten nämä rahavirratt kulkevat. Ja todellakin: jos yritys ei saa kaipaamaansa työvoimaa, se on päivässä tappiota 155 euroa, mutta kun työvoimapaikat kohdistetaan oikein, ollaan työvoimakoulutuksessa, se nostaa työllisyysastetta ja palkkatuloja noin 3 500 euroa vuodessa, palkkatuella yritykseen työllistettyjen palkkatulot nousevat noin 5 000 euroa vuodessa. Tästä tällainen summaus myöskin: 2017 kertyi Pohjois-Karjalassa yritysten palkkatuki- ja työvoimakoulutustyöpäiviä 500 päivää, joista sitten tuloja oli niin, että julkiseen talouteen 16 miljoonaa plussaa ja yritysten työpanoksen arvo kasvoi 20 miljoonaa. [Puhemies koputtaa] Eikö tämä vaikuta aika hyvältä tavalta hoitaa tätä työvoimapaikallisuutta?

15.46 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täälläkin on eri puheenvuoroissa nostettu esille se, että nyt arvioidaan tietynlaisen talouden kasvun taantuman olevan edessä. Meidän tietysti ei pidä ajatella sillä tavalla, että me emme pääse siitä eteenpäin, vaan meidän pitää miettiä kaikki mahdolliset keinot, joilla päästään näistä eteenpäin, ja muistaa se, että jokainen prosenttiyksikön nousu työllisyydessä merkitsee 35 000 työllistä, ja sen eteen meidän on tehtävä kaikki mahdollinen.

On äärettömän hieno asia, että talouden kasvuun on päässyt kiinni koko maa, kaikki maan maakunnat. Varmaan yksi parhaista on kotimaakuntani Kainuu, missä on valtava, valtava kasvu kaivosteollisuudessa, biotaloudessa, matkailussa, pelialalla ja niin edelleen. Ja minä toivon todella, että tätä kasvua pystytään eri toimenpitein jatkamaan myös tulevaisuudessa.

15.47 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Sairaseläkkeet, sairaspöissaolat ja työtaturmat aiheuttavat vuosittain miljardiluokan taloudelliset menetykset. Parempi työterveys toisi siis valtavasti säästöjä valtion kassaan, ja samalla ihmisten työnteke ja työntekijöiden elämänlaatu paranisi. Siksi olemme RKP:ssä ehdottaneet kansallista ohjelmaa työhyvinvoinnin parantamiseksi ja peräänkuulutamme myös kokonaan uutta keskustelukulttuuria työpaikoille, jossa työnantaja ja työntekijä yhdessä keskusteleval ratkaisuiata, jotka toimivat parhaiten yritykselle, työntekijälle ja työpaikalle. Sellainen työilmapiiri edesauttaa viihtymistä ja myötävaikuttaa sairaspöissaolöjien vähentymiseen. Kysynkin ministeriltä: onko hallituksella samansuuntaisia ajatuksia ja esityksiä, jotka tukisivat tätä RKP:n mallia?

15.48 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy ensimmäiseksi muutamalla kiitöksellä sanoa, että kun ensi vuoden budjetissa on osaaminen, työllisyys, kasvu ja ruoka vahvasti huomioitu, niin työ- ja elinkeinoministeriö on antanut

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

nyt mahtavan panostuksen tuonne Pohjanmaalle Nurmoon suurbiolaitokselle, joka on merkittävä panostus koko elintarvikeketjua ajatellen myöskin niin, että alkutuottajatkin voivat katsoa sitä loppupään tuotteen energiapitoisuutta niin, että se voi olla euroja myös sinne alkutuotantoon. Kiitoksia siitä. Se oli tosi merkittävä panostus.

Täällä puhuttiin paljon myös siitä, että työttömyyden turvasta on leikattu. Kai se, hyvät ystävät, on niin, että ne ovat yhteiskunnan varoja ja me pyrimme työllisyyttä kehittämään niin, että me voimme työllistää entistä enemmän meidän kansan väkeä, ja työttömyyden turva on totta kai sitten sitä, että jos sitä työllisyyttä ei löydy, niin turva koetetaan rakentaa niin, että päästään eteenpäin. Se on se lähtökohta. Kysynkin nyt ministeri Lindströmiltä: Joko ne hyvät käytännöt on profiloitu tästä työllisyyskokeilusta, joka oli Pirkanmaalla ja myös kotikunnassani Sastamalassa? Siitä puhuttiin täällä myöskin aamupäivällä muitten pääluokkien osalta. Milloin ne hyvät yksityiskohdat sieltä saadaan sitten myöskin käyttöön?

15.50 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kohtaanto-ongelmasta:

Minun täytyy nyt kyllä hallitusta ja elinkeinoministeriä siinä mielessä kiittää, että siltasopimus on ollut Lounais-Suomelle ja Satakunnalle erityisen hyvä väline siihen meidän positiiviseen rakenneongelmaan. Esimerkiksi robotiikan alalle saimme nyt merkittävän panoksen siihen, että voimme muuntokouluttaa insinöörejä sille alalle, missä meillä nyt on Satakunnassa työvoimapuutetta.

Olisin kysynyt ministereiltä tai ministeriltä erityisesti sitä, mitä edustaja Mustajärvinen tässä jo esille nosti: onko TEMillä ja OM:llä kohtaanto-ongelmaan joku oma muuntokoulutusmalli? Kun me tiedämme nyt jo tämän historian valossa, että meidän teollisuuden rakenne muuttuu todella nopeasti ja se vaikuttaa erityisesti alueellisesti todella nopeasti, me voisimme heti siinä vaiheessa jo, kun tiedämme, että joku tehdas lakkaa, puuttua siihen ja mahdollistaa uuden työpaikan löytymisen muuntokoulutuksella.

Puhemies Paula Risikko: Tehdään sillä tavalla, että kaikki, jotka nyt ovat pyytäneet vastauspuheenvuoron, saavat vielä tässä aluksi, mutta nyt tässä välissä otetaan ministereitten vastaus. Elikkä ministeri Lindström vissii ensin ja ministeri Lintilä sen jälkeen, kolme minuuttia. Sitten jatketaan debattia, eli ne henkilöt, jotka ovat tähän mennessä varanneet puheenvuoron, saavat sen, ja sitten mennään puhujalistalle.

15.51 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Keskityn oikeastaan nyt vain — vain! — tähän aktiivimallikysymykseen ja tähän ongelmaan ja lupaukseen siitä, että näitä korjauksia tehdään.

Ensinnäkin ne ongelmat on tunnistettu, ja sen, mitä me voimme tehdä asetuksilla, me teemme. Olen allekirjoittanut viime viikolla sen ensimmäisen asetuksen, joka liittyy opiskeluun kuuden kuukauden työttömyysturvalla.

Toisekseen STM:n vastuulla ovat sitten toiset asetukset, jotka liittyvät muun muassa järjestöjen järjestämiin koulutuksiin, ja siitä koetin tuossa kysyä mutta en saanut vastausta. Mutta sain vastauksen näitten kolmikantaisten ryhmien tilanteesta: aktiivimalliryhmä, joka on STM:n vastuulla, on kokoontunut ensimmäisen kerran tänään. Se jo menee eteenpäin. Meidän puoleltamme tämän omaehtoisen, niin sanotuksi aktiivimalli kakkoseksi tituleeratun mallin ryhmä on siis 13. joulukuuta asetettu, ja me olemme lähettäneet kutsukirjeet tä-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

hän ryhmään, ja se kokoontuu ymmärtääkseni vielä ennen joulua. Molemmat ovat siis etenemässä.

Tästä päästään tietysti siihen, että tämän omalla vastuullani olevan omaehtoisen koulutuksen, aktiivimalli kakkosen, esitys ei tietenkään tänne eduskuntaan tule. Se on tällä hetkellä holdissa eikä varmaan tämän vaalikauden aikana tänne tule, koska se on kolmikantaisessa valmistelussa. Siis sen työstämistä jatketaan. Silloin minun on aivan mahdoton sanoa, mikä sen lopullinen sisältö tulee olemaan, mutta koska tässä julkisessa keskustelussa on tunnistettu niitä ongelmia, joita siihen liittyy, varmaankin niitä ongelmia siellä kolmikantaisessa ryhmässä sitten valmistellaan, ja niitä koetetaan siinä taklata. Se on sääli sikäli, että tämän omaehtoisen työnhaun mallin sisällä olisi ollut tämä edustaja Jaskarin peräänkuuluttama luottamusloikka, ja toivon, että se säilyisi siellä.

Tässä keskustelussa on surullista se, että olen kyllä itse myöntänyt avoimesti, että tässä on ollut virheitä, jotka ovat olleet epäoikeudenmukaisia työttömiä kohtaan, mutta keskustelussa on unohtunut se, että siellä on paljon asioita, jotka olisivat olleet sille työttömälle hyviä asioita, ja silloin me tulemme esimerkiksi tähän luottamusloikkaan, siihen, että ensimmäistä kertaa olisimme rakentaneet mallin, jossa me luotamme ihmisen ilmoitukseen, ja sitten jos oikeasti joku pyrkii järjestelmää huijaamaan, sitten tulee sanktio, eikä niin, että me etukäteen tsekkaamme asioita ja rakennamme byrokratiaa. Toivon, että tässä jatkotyössä siellä kolmikantaisessa ryhmässä otetaan huomioon se, että tämä ei ole mustavalkoinen.

Eli kaikki ne toimenpiteet, mitä me olemme luvanneet ja mitä me kykenemme tekemään, ovat menossa eteenpäin, ja minusta se on aika vahva viesti, [Puhemies koputtaa] että nämä molemmat, sekä omaehtoisen työnhaun malli että aktiivimalli, ovat kolmikantaisessa valmistelussa uudelleen. Ehkä se kertoo jotain siitä, miten myös hallitus on suhtautunut näihin ongelmiin.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Lintilä, riittääkö kolmeksi minuutiksi puhetta? [Mika Lintilä: Vaikka pitemmäksikin aikaa!] — Aloitetaan kolmella.

15.55 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Kunnioitettu rouva puhemies! Hyvin lyhyesti.

Ensin edustaja Juhantalo: Venäjän-kauppa, maatalous. Pitää muistaa, että tämä ongelma on Venäjän pakotteet EU:ta kohtaan. Sehän ei ole meidän käsissämme. Matkailulla on suuri rooli — matkailu on tällä hetkellä Suomen nopeiten kasvava elinkeino, 147 000 työntekijää. On saatu uskottavuutta.

Pirttilahti: Pirkanmaan yrittäjien palvelupuhelimelle kiitokset. Erittäin hieno toiminta. Pääsääntöisesti, jos yritys menee nurin, niin taustalta löydetään yrittäjän jaksamisessa oleva ongelma, ja tässä Pirkanmaan yrittäjät ovat olleet erittäin hyvä esimerkki, kuinka he auttavat.

Edustaja Mölsä: Kestävä kehitys. Yritykset tällä hetkellä pitävät kilpailuvalttina, että he pystyvät siellä puolella olemaan ja suomalaiselle know-how'lle on paljon kysyntää.

Edustaja Kiviranta: Matkailu, digitalisaatio. Me laitoimme Business Finlandin kautta 8 plus 8 miljoonaa vuosina 2017—2018 nimenomaan digitalisaatioon. Suurimmat kipupisteet ovat työvoiman saanti ja tuotteistaminen.

Edustaja Ihalainen: T&k-raha. Täsmälleen näin, me tarvitsemme lisää panostusta sinne. Minulla on pikkuisen huoli siitä, että me tällä hetkellä investoimme seiniin ja kattoihin emmekä sinne sisälle. Tämä on se ongelma, mutta todennäköisesti me menimme tässä mei-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

dän investointivajeessa kymmenen vuoden aikana niin syvälle, että se katto on pakko laittaa ensin, niin että se kestää vettä, ennen kuin sisälle voidaan investoida.

Edustaja Östman: Kokkola—Pietarsaaren lentoliikenteen vahvistaminen. Pyrin tekemään sitä joka viikko henkilökohtaisesti, ja sen lisäksi Finnairin kanssa tullaan käymään kotimaan strategia läpi, että mitä se tulee pitämään sisällään.

Edustaja Suutari: Akkukemikaalit, akkuteollisuus. Akkuklusteri on tällä hetkellä se, mitä meiltä maailmalla kysytään. Se on täysin yksi meidän syömähampaistamme. Ollaan menossa kohti akkuyhteiskuntaa, ja me olemme niitä harvoja maita, joista löytyy kaikki mineraalit ja myös jalostamiseen tarvittava osaaminen ja toiminta.

Edustaja Kankaaniemi: Yritystuet. Ei tule tapahtumaan mitään. Se harjoitus oli, ja sen suhteen ei tule tällä kaudella tapahtumaan mitään.

Edustaja Mustajärvi, ja siitä kysyi myös Myllykoski: OKM/TEM-kohtaanto-ongelma. Ei kohtaanto-ongelmaa, mutta väitän, että opetusministeriön rooli elinkeinoelämän edistäjänä tulee huomattavasti nousemaan, ja tämän yhteyden pitää olla huomattavasti tiukempi ja fleksiibelimpi.

Edustaja Skinnari: Kansainväliset arvoketjut. Ilmastonmuutos on asia, jonka kaikki tunnustavat ja tunnustavat maailmalla. Meillä on osaamista kiertotaloudessa, on waste-to-energy-puolella, me olemme akkupuolella kärjessä. Kyllä meillä on erittäin hyvät mahdollisuudet päästä näihin isoihin ketjuihin, mutta me olemme siinä myymisessä vielä huonoja. Kyllä meidän ministereitten ja kansanedustajien pitää jalkautua maailmalle.

Ja sitten edustaja Myller vielä kohtaanto-ongelmasta. Suomen kasvun pullonkaula on tällä hetkellä ehdottomasti työvoiman saanti. Se menee läpi valtakunnan, se menee kaikilla aloilla, ei voida sanoa yksittäisiä. Työvoiman saanti on meidän ongelma numero yksi, ja se tulee olemaan seuraavan hallituksen ykköshaaste.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään debattiin. Kuten sanoin, siihen mennessä, kun oli pyydetty, oli pyydetty 22 puheenvuoroa, ja ne otetaan tässä, ja sitten vielä ministereille lyhyet vastaukset, jos ministerit ovat paikalla, ja sitten puhujalistalle.

15.58 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti tuo ministeri Lindströmin vastaus tähän aktiivimalliin ei kyllä täysin vakuuttanut siitä näkökohdasta, että me varoitelimme jo silloin alun alkaen, kun tästä säädettiin, että tämä ei aktivoi, vaan rankaisee työn puutteesta. Tämä on juurikin niin, niin kuin täällä sallissa on käynyt selväksi, että meillä on eri lailla palveluja tarjolla eri puolilla Suomea, meillä on erilainen mahdollisuus kausityöluonteiseen työhön eri puolilla Suomea. Nämä ovat valitettavasti koituneet monien ihmisten, työttömien, kohtaloksi ja työttömyysturvaa on leikattu, vaikka he ovat pyrkineet tekemään kaikkensa tämän aktiivisuuden ja aktivoinnin eteen. Tuoreimmat tilastot kertovat, että leikkausten vaikutus aktiivisuuteen näyttää laihalta. Vain 13 prosenttia aktivoitui sen jälkeen, kun aktiivimalli oli leikannut etuutta edellisellä jaksolla, eli se on tosi pieni osuus. Yhä useampi saa alennettua etuutta, [Puhemies koputtaa] ja se on varsinkin erityisesti iäkkäitä työttömiä kohdannut vaikeana asiana.

16.00 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaista, että vihdoinkin Suomen talouselämässä tapahtuu, työpaikkoja syntyy ja kansantalous tervehtyy.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Katselin tuota alueellisen kuljetustuen määrää. Toki se summana on pieni, mutta pitkien välimatkojen Suomessa tällä on kuitenkin erittäin suuri merkitys, kun moni yritys toimii paljon kuljetuksia vaativalla toimialalla. Tämä on aivan erinomainen asia. Tämän soisin toki tulevan lakisääteiseksi niin, että tätä ei joka vuosi tarvitsisi erikseen neuvotella. Onko tällaisia puheita elinkeinoministeriössä käyty, vai joko tämä nyt on vakiinnutettu suomalaiseseen budjettitalouteen?

Toinen kysymys on sitten tämä työvoimapula, mihin ministeri Lintilä erinomaisesti puheenvuorossaan viittasi. Kysyn työministeri Lindströmilä, kun meillä kuitenkin on noin 60 000 työpaikkaa vapaana tällä hetkellä ja noin 200 000 työtöntä riippuen vähän laskutavasta, mikä tässä on se potentiaalinen mahdollisuus. Koska tähän on se potentiaali, mikä meidän pitää ensisijaisesti käyttää ja pyrkiä ihmisiä kouluttamaan sieltä työttömyyskortistosta työelämään, koska se on heidän elämänsä kannalta aivan välttämätön asia.

16.01 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi hallinnonalan painopisteitä on aktivoida työttömiä hakeutumaan takaisin työelämään. Elikkä tarkoitetaan varmaan aktiivimalli ykköstä, johon juuri ministeri Lindström totesi, että on tunnistettu ongelmat ja virheet. Juuri nämä ongelmat ja virheet teille kerrottiin jo aikaisemmin, silloin kun täällä alettiin keskustelemaan tästä asiasta jo kuukausia, kuukausia sitten, ja tekin myönsitte, että virheitä on. Miksei niitä korjattu ekana, ennen kuin laitetaan laki voimaan? Ei, te toitte potkulain, mikä hyväksyttiin nyt. Siinä on ongelmia ja virheitä. Kohota sitä selvitetään. Ja sitten vielä uhkaillaan aktiivimalli kakkosella. Te luotte eripuraa työmarkkinoille. Eripuraa. Ministeri Lindström, te ette tule saamaan ministeriuran jälkeen Nobelin rauhanpalkintoa, se on varma.

Sitten toinen painopiste oli tämä, että edistetään avainosaajien tuloa ja asettumista Suomeen. Pitäisikö ekana olla keinot, millä kotimaiset avainosaajat ja tutkijat saadaan pysymään Suomessa. [Puhemies koputtaa] Se olisi hyvää markkinointia ulkomaalaisille.

16.02 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä alkuun oli puhetta velkaantumisen loppumisesta, mutta kuitenkin, kun katsoo tuota keltaista kirjaa, yhä edelleen 1,6 miljardia tulee ensi vuonna miinusta. Että ei tämä velkaantuminen nyt ihan vielä loppunut. Ja tämä hyvä, joka tässä vuoden loppuun tuli, tuli ymmärtääkseni VM:n ylijohtajan mukaan kertaluonteisista menoista, joista — kun omistajaohjauksesta vastaava ministeri on täällä — on ennätysmäärä myyty valtion omaisuutta, jolla sitten tätä myöskin on osittain paikattu. Osin tulee muualta. Onko tämä nyt se linja, mitä tullaan jatkamaan, että ensi vuonna pistetään lihoiksi niin paljon kuin vain pystytään ja ehditään?

Työllisyyskokeilut ovat huoli, josta on täällä kysytty moneen kertaan. Miksi lopettaa sitä, mikä toimii? Miksi ei edes mennä tätä kautta eteenpäin, vaikka nyt sattuisi jostain syystä se maakuntamalli tulemaan, vaan lopetetaan kesken nämä työllisyyskokeilut? Ja samalla on myöskin huoli nuorten työpajoista, jotka ollaan ajamassa pelkästään markkinaehtoisiksi.

16.03 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala on se hallinnonala, joka tuo Suomeen eurot, ja siksi se on erittäin, erittäin merkittävä. Sitä taustaa vasten kun ajatellaan, niin tämä työ- ja elinkeinojaoston jakovara tietysti on varsin pieni, vajaa 2 miljoonaa euroa, mutta ymmärrettävistä syistä, koska hyvin herkästi se on kilpailua vääristävä.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Mutta haluan lausua parhaat kiitokset jaoston puheenjohtajalle Juhantalolle ja koko jaostolle siitä, että te kykenitte tekemään varsin hyvin aluepolitiikkaa ja ohjaamaan rahoja moniin tärkeisiin maakunnallisiin matkailu- ja vientihankkeisiin. Esimerkiksi Viexpovientiosuuskunnan saama tuki on erittäin tärkeää niin Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan kuin Pohjanmaankin maakuntien osalta.

Täällä monissa puheenvuoroissa on puhuttu työvoimapulasta, ja se tulee olemaan kyllä seuraavalla hallituskaudella kaikista suurin ongelma, joka pitää kyetä ratkaisemaan. Muutoin se tulee uhkaamaan [Puhemies koputtaa] jopa kokonaisten teollisuudenalojen säilymistä tietyillä alueilla.

16.04 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työelämä on muuttunut silppumaiseksi, ja on kohtaanto-ongelmaa: on samalla kertaa työttömyyttä ja on työvoimapulaa. Tulevan hallituskauden yksi keskeisimpiä tavoitteita on uudistaa työelämän rakenteet siten, että ne nostavat ihmisiä työhön, että ne kannustavat työntekoon. Hallituksen perustulokokeilu on yksi hyvä toimi, minkä olette tehneet, ja se on osoittanut, että henkilöt ovat voineet uudella tavalla voimaantua vastaanottamaan työtä. Sen sijaan teidän leikkauksenne köyhiltä ja työttömiltä taas ovat lannistaneet, ja kuten on kuultu, niin aktiivimalli on ollut pääsääntöisesti leikkaus yli 55-vuotiaille ja monille muillekin, joilla ei ole ollut saatavilla työtä tai sellaista työvoimapolitiittista koulutusta, jolla olisi välttänyt leikkauksen.

Se, että voisimme uudistaa teollisuutemme rakennetta ja saada enemmän voittavia elinkeinopolitiittisia toimia ja vientiä, vaatii kyllä vahvaa osaamista [Puhemies koputtaa] ja panostusta tieteeseen ja tutkimukseen.

16.06 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaalta kuuluu viesti, että työllisyyden hoidon määrärahat pienenevät 45 prosenttia tästä vuodesta ensi vuodelle. Rahoja ei ole siellä juuri jäänyt käyttämättä. Jos tämä leikkaus toteutuu, niin korkean rakennetyöttömyyden alueilla joudutaan merkittävästi vähentämään palkkatukea, starttirahaa sekä koulutusta ja valmennusta. Ministeri Lindström, onko näin, ja jos on, niin onko tässä mitään järkeä? Vaikea rakennetyöttömyys ei sula ilman räätälöityjä työllistymistoimenpiteitä, ja se vaatii työllisyyden hoidon määrärahoja.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiopanokset nousevat budjetissa hieman, mutta ne jäävät silti auttamattomasti liian matalalle tasolle. Julkiset tki-panokset maksavat itsensä takaisin kasvavana tuottavuutena, kasvuna ja työllisyytenä, ja Suomen talous perustuu nimenomaan tuottavuuteen. Vasemmistoliiton mielestä tutkimuksen ja tuotekehityksen osuus bkt:stä olisi oltava lähemmäs 5 prosenttia. Siitä ollaan vielä kaukana takana. Liikkumavaraa voitaisiin saada esimerkiksi yritystukia uudistamalla, joten toivottavasti siihen palataan sitten hallitusneuvotteluissa, kuka ikinä siellä onkaan.

16.07 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ei asken edellisellä kierroksella tullut aivan vastauksia niihin kysymyksiin, joita esitettiin työministerille, joten palaan niihin nyt tässä.

Olen hyvin pitkään seurannut tätä tilannetta ihan tuolla kentällä, ja on pakko todeta se, että hallituksen työllisyyspolitiikka on ollut ihan poikkeuksellisen poukkoilevaa, ja se on kyllä johtanut ihan täydelliseen kaaokseen. Pitkäjänteinen toiminta ja sen suunnittelu on todella vaikeata silloin, kun kaikki säädökset ja muut muuttuvat koko ajan.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Sitten kun katsoo työllisyysmäärärahojen kohdentamista, niin ei ole vaikea vetää sitä johtopäätöstä, että tavoitteena on myös työllisyyspalvelujen yksityistäminen. Kysymys kuuluukin, minkä ihmeen takia hallitus haluaa kaataa ja ajaa alas sellaiset toiminnot, kuten työllisyyskokeilut, joilla todella on ollut vaikutusta, ja minkä takia nimenomaan vaikeasti työllistyvien parissa toimivia kolmannen sektorin järjestötoimijoita ja niiden toimintaedellytyksiä on ajettu alas. Miksi palkkatukikattoa ei poisteta, niin kuin SDP on esittänyt?

16.08 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos hallituksen työllisyyspolitiikasta käytetään sanaa ”poukkoileva”, niin se on ainakin johtanut siihen, että työllisyystilanne on parantunut merkittävästi: 115 000 uutta työpaikkaa on erinomainen joululahja näin joulun alla moneen perheeseen. Siitä täytyy lausua erityinen kiitos hallitukselle ja työministeri Lindströmille.

Matkailu on todellakin yksi ala, mikä on Suomessa kehittynyt hyvin, ja kysyisinkin ministeri Lintilältä, ovatko saavutettavuusasiat kunnossa. Lähinnä viitataan tuohon lentoasematilanteeseen, onko suomalaisen matkailuelinkeinon, Lapin matkailuun ja näihin, liittyen mitään toiveita erityisesti, koska turistit tarvitsevat hyvät yhteydet ja siinä lentoasemaverkosto Lapin matkailua ajatellen on erityisen tärkeässä asemassa.

Täällä edustaja Hoskonen jo nosti kuljetustuen esiin. 20 prosentin nosto kuljetustukeen on erinomaisen hyvä asia ja antaa viitteen, toivon itsekin niin, että siitä tulisi vakiokäytäntö, [Puhemies koputtaa] ettei aina budjettikeskustelussa tarvitsisi ottaa sitä esiin.

16.09 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström mainitsi tuossa elinikäisen oppimisen mallin, ja pidän sitä itse todella tärkeänä, jos meinaamme saada kaikki työttömät töihin. Se, että voi opiskella kuusi kuukautta täysipäiväisesti ilman, että menettää työttömyysturvaa, olisi jo hyvä alku, mutta itse näen jopa niin, että ne alat, joilla meillä on työvoimapulaa, voisivat olla sellaisia, että henkilö voisi opiskella jopa pidempään tällä työttömyysturvalla.

Sitten toinen asia, mitä itse pohdin, on nämä tällaiset face to face -kohtaamiset suoraan työvoimaviranomaisen kanssa. Panin merkille, että vuoden 2017 alussa niistä työttömistä, jotka olivat olleet työttömänä jo kolme kuukautta, 18 prosenttia oli päässyt määräaikaishaastatteluun. Nyt sitten tämän vuoden puolella se osuus on noussut jo kahteen kolmasosaan työttömistä, ja pidän tätä todella hyvänä asiana. Mutta tässä kohtaa olen hiukan huolestunut akateemisista työttömistä, koska heidän kohdallaan se työllistyminen on aina vähän hankalampaa, ja olisin kysynyt: miten näette esimerkiksi kassojen roolin tulevaisuudessa, voisiko niillä olla [Puhemies koputtaa] suurempi rooli näiden työttömien kohtaamisessa?

16.10 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme yhtä mieltä siitä, että työllisyysaste pitää saada nostettua vähintään 75:een. Lienemme yhtä mieltä myös siitä, että tämä ei onnistu, ellei osatyökykyisiä saada kannustettua työelämään nykyistä paremmin ja ellei aktiiviseen työllisyysturvaan saada ohjattua enemmän rahaa. Nyt käytämme passiiviseen työttömyysturvaan noin 5,5 miljardia ja aktiiviseen vain 600 miljoonaa. Näitä lukuja pitää saada muutettua toisinpäin.

Meillä vihreillä on monia keinoja. Me haluaisimme sosiaali- ja työpalvelut, erilaiset työllisyyspalvelut ja työmarkkinat toimimaan paremmin yhteistyössä, ja siihen tarvitaan aitoja palveluja ja etenkin ihmisten kohtaamisia. Olemme esittäneet palkkatukimahdollisuuksia li-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

sää, välityömarkkinoita laajemmaksi, pitkäaikaistyöttömille parempaa terveydenhuoltoa, sosiaaliturvajärjestelmää kannustavammaksi ja myöskin sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja. Esittekö mitään näistä tai muita keinoja [Puhemies koputtaa] osatyökykyisten saamiseksi mukaan työmarkkinoille?

16.12 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitokset ministereille siitä, että hallitus panostaa 3 miljoonaa euroa nopeasti toteutettaviin alueellisiin, seutukaupunkien osaavan työvoiman saatavuutta tukeviin hankkeisiin, joiden rahoitukseen myös alueen kunnat ja yritykset osaltaan sitoutuvat. Tämä on seutukaupunkien osalta erittäin tärkeä hanke.

Sitten toiseksi myös tästä alueellisesta kuljetustuesta haluaisin kiitokset esittää. Tämä miljoonan lisäpanostus on tärkeä, varsinkin tuonne Pohjois- ja Itä-Suomen yrityksille, koska kumminkin kuljetustuesta yli puolet menee tuonne puutavara- ja puuteollisuuteen, joista on pitkät matkat satamiin.

Kolmanneksi sitten seutukaupunkien osaaminen ja osaavan työvoiman saanti. Ministeri Lintilä, kun tuossa viittasitte, että opetus- ja kulttuuriministeriö tulee entistä vahvemmin mukaan osaavan työvoiman saatavuuteen, niin voitteko avata näitä keinoja, mitä ne voisivat olla.

16.13 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä kuulla ministereiltä, että tuo asetus, joka hieman laajentaa aktiivimallin toimia, on tulossa. Mutta pakko sanoa, että kyllä hitaita ovat herrojen ja rouvien kiireet tässä korjaustoimessa olleet. Me tiesimme vuosi sitten, mitä nämä ongelmat ovat, ja uskallan väittää, että ministeri Lindström tiesi ne hyvin, mutta näytti siltä, että hallituksessa moni muu ministeri ei tiennyt edes, mitä hallitus oli esittänyt, koska useampi käytti puheenvuoroja, joissa sanottiin, että vapaaehtoistyö kelpaa ja omaehtoinen koulutus kelpaa ja monet muut sellaiset toimet, jotka tämä laki kuitenkin kategorisesti sulkee pois. Ja hyvä olisi, jos ne kelpaisivat. Mutta kaikkein parasta olisi se, että tämä aktiivimalli peruutettaisiin ja käännettäisiin koko ajatus toisinpäin.

Te puhuitte esimerkiksi haastattelujen merkityksestä, ja olen samaa mieltä, että se on hyvä asia. Mutta ongelma on se, että suurin osa niistä on sähköposteja tai puheluita. Ne eivät ole niitä nokakkaisia haastatteluja, koska resurssit eivät siihen riitä. Ja kuitenkin me tiedämme, että juuri nuo nokakkaiset haastattelut ovat niitä, jotka tuottavat tulosta, ja niiden kautta voitaisiin [Puhemies koputtaa] myös tarjota järkeviä aktiivisia toimia siten, että valtio olisi aktiivinen [Puhemies koputtaa] ja aktivoisi sitä kautta niitäkin työttömiä, jotka tällä hetkellä jäävät oikeastaan kokonaan paitsi osallisuudesta tähän yhteiskuntaan.

16.14 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitkäaikaistyöttömyyden kova ydin sulaa vain oikeilla lääkkeillä. Tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömistä aivan liian iso osa on väärällä luukulla. He ovat työnhakijoita TE-toimistoissa. Kuitenkin selvitysten mukaan monet pitkäaikaistyöttömistä tarvitsisivat nimenomaan ja ennen kaikkea ja kipeästi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja myös työkyvyn arviointia. Haluankin tietää, milloin ja miten tätä epäkohtaa aiotaan korjata, nimittäin tuolla väärällä luukulla jonottaminen vie resursseja hukkaan aivan kaikilta.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

16.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä pitkäaikais-työttömät, joista edustaja Paloniemi äsken puhui, ovat juuri ne, joihin aktiivimalli on iskenyt kaikkein kovimmin. Eli pitkäaikaistyöttömät, joilla on pitkä työttömyysjakso takana ja joilla on alentunut työkyky eikä siten myöskään mahdollisuuksia täyttää niitä aktiivimallin velvoitteita, jotka heille on annettu.

Arvoisa puhemies! Täällä eräs edustaja käytti sanaa luottamusloikka puhuessaan työttömyysturvasta ja työvoimapalveluista, ja se on sinänsä aivan erinomaisen hieno käsite, mutta aika kaukana siitä, miten meidän työttömyysturvajärjestelmä ja työvoimapalvelut tällä hetkellä toimivat. Tämän vaalikauden aikana työttömyysturvan ehtoja on tiukennettu entuudestaan eli on tuotu lisää byrokratiaa ja monimutkaisia sääntöjä, muun muassa juuri tämän aktiivimallin muodossa sen sijaan, että niitä olisi pyritty selkeyttämään ja vähentämään.

Karenssien pituus nousi julkiseen keskusteluun irtisanomislain yhteydessä, ja olisin vielä halunnut kysyä ministerin näkemystä siitä, että lähdettäisiin laajemmin pohtimaan karenssien lyhentämistä [Puhemies koputtaa] tai jopa poistamista kokonaan, myöskin keinona välttyä sellaiselta tilanteelta, jossa työnnetään työttömiä toimeentulokiloukulle pois ensisijaisen työttömyysturvajärjestelmän piiristä.

16.16 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn uudelleen ministeri Lindströmilta: onko välityömarkkinoille kehitteillä niitä uusia vaikutavuusmittareita? Niille olisi nyt oikeasti tarvetta.

Aktiivimallista sen verran, että olen edustaja Filatovin kanssa samaa mieltä siitä, että siinä on niin paljon ongelmia, että järkevämpää olisi ajatella asia uudelleen ja perua tämänkaltaisen ajattelu. Aktiivimalli on lisännyt nimittäin pitkään työttömänä olleiden alemmuuden ja arvottomuuden tunteita. Huolestuttava on esimerkiksi Tiina Ruohosen opinnäytetyön tulos siitä, että aktiivimalli on lisännyt eriarvoistumisen ja syrjäytymisen tunnetta sekä johtanut vihan tunteen lisääntymiseen yhteiskuntaa kohtaan. Se on todella huolestuttava tulos. Kun tähän vielä lisätään Raija Kerättären ja Tuija Oivon selvitystyön tulokset, joiden mukaan työttömien sairauksia ei tutkita eikä hoideta eikä heitä ohjata kuntoutukseen, niin ymmärtää hyvin pitkäaikaistyöttömien kokemukset siitä, ettei heillä ole yhteiskunnassa mitään arvoa.

16.17 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pylväs tässä aikaisemmin puhui hyvin seutukaupunkien osaavan työvoiman tarpeesta. Nythän on niin, että tämä työvoimapula näkyy ennen kaikkea siellä, missä on valmistavaa vientiteollisuutta. Se näkyy todella voimakkaasti siellä.

Esimerkiksi omalla alueellani pohjoisessa Keski-Suomessa ja laajemminkin koko maakunnassa varsinkin metalliteollisuuden yrityksillä, myös mekaanisen puunjalostuksen teollisuuden yrityksillä, on tällä hetkellä vaikeuksia saada osaavia työntekijöitä, ja tästä johtuen käytetään aika paljon työvoimaa, vierastyövoimaa, toisista EU-maista. Tämä on semmoinen haastava keskustelunaihe, koska meillä on myös aika laaja työttömyys sillä alueella.

Mutta näen itsekkin, että tämän seutukaupunkiohjelman kautta voimme testata ja pilotoida näitä malleja, joilla jatkossa entistä paremmin voitaisiin sitten näitä kohtaanto-ongelmia helpottaa koulutuksella yhteistyössä valtion kanssa. Haluan korostaa tätä kumppanuutta seutukuntien, erikokoisten kaupunkien ja valtion välillä. Mielestäni Varsinais-Suo-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

men siltasopimusmallin, ja kuten edellisessä keskustelussakin totesin, MAL-tyyppisen sopimisen on yleistyttävä kuntien ja valtion välisessä yhteistoiminnassa.

16.18 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun pariin eri aiheeseen tässä keskustelussa on viitattu, niin minäkin haluaisin kysyä kuljetustuen jatko-työstä. On erittäin hienoa, että sitä nyt nostetaan. Se on todella tärkeää, jotta pärjäämme kansainvälisessä kilpailussa, erityisesti Ruotsin vastaavien alan yritysten kanssa. Varsinkin pohjoisessa ja varsinkin saha- ja betoniteollisuudelle on tärkeää, että saadaan näitä kuljetuskustannuksia tällä tavalla helpotettua. Olisin kysynyt nyt tästä työryhmytyöstä: Miten tätä kuljetustuen uudistamista on tarkoitus tehdä? Mikä on jatko tällä työryhmällä, ja milloin tuloksia on siitä tulossa?

Sitten olisin tästä aktiivimallista kertonut sen verran vähän omia kokemuksia, että itse palkkasin työntekijän tämän aktiivimallin tulon jälkeen. Meillä oli tosiaan työntekijöitä, jotka halusivat käyttää tätä aktiivimallin minimityömäärää, -tuntimäärää, millä halutaan osoittaa tämä aktiivisuus, ja tulla töihin, ja he saivat edelleen työttömyysturvaa, mutta nyt, kun on haettu lisää, ei enää löydy hakijoita näihin töihin. Myöskin kuntapuolella, kun haetaan työntekijöitä esimerkiksi siivoustehtäviin, [Puhemies koputtaa] useimmilla hakijoilla ei ole edes riittävää koulutusta alalle. Olisin kysynyt: miten tätä rekrytointikoulutusta yksinkertaisesti saadaan lisättyä erityisesti henkilölle, jolla on vaikeuksia työllistyä?

16.20 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin, että, ministeri, ottaisitte kantaa Pirkanmaan kuntakokeilun tämän hetken tilanteeseen. Meillä on suurin kuntakokeilu, yli 20 000 asiakasta, ja työelämävaliokunta on esittänyt, että olisi näille kokeiluille jatkoa siihen mennessä, kunnes mahdollisesti maakunnat perustetaan.

No, kuitenkin tätä jatkoa ei annettu, vaan näitä kokeiluja ruvettiin alasajamaan ja siirretään nyt takaisin TE-toimistoon nämä asiakkaat meillä Pirkanmaalla. Sitten luvattiin, että tulee jotain yksityistämistä, näitä kasvupalvelupilotteja, joissa esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien palvelut kokonaan yksityistettäisiin yrityksille. Ne ovat nyt perustuslakivaliokunnassa, ja näitä ei ilmeisesti ole vielä tulossakaan. Mikä logiikka nyt Pirkanmaalla erityisesti näitten työllisyyspalvelujen jatkossa on? Eihän se ole mahdollista, että nyt alasajetaan, rakennetaan taas uutta, taas siirrytään maakuntahallintoon. Joku järki tähän pitäisi nyt saada.

Puhemies Paula Risikko: Jäljellä on vielä kolme vastauspuheenvuoroa siitä, kun aikoinansa sanoin, että nämä 23 otetaan. Siellä on Pirttilahti, Skinnari, Juhantalo. Kun nämä kolme ovat olleet, niin sitten ministereitten vastaukset.

16.21 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Otan saman asian esille kuin Pylväs ja Honkonen ovat edellä ottaneet, että myös työvoimapula on aika vahva seutukaupungeissa mutta myös reunakaupunkien alueilla. Ja mielenkiinnolla kuulen, onko hallituksella tulossa uusia toimenpiteitä, millä voitaisiin tässä vielä vahvistaa näitä toimintoja.

Hieno asia, että Business Finland on saanut lisää rahoitusta. Oikeastaan tiedustelin nyt ministeriltä: Miten Business Finland ja myös vientitoiminta ovat lähteneet edistymään? Onko tähän saatu muun muassa suurlähetystöjä ja muita mukaan? Ainakin olen kuullut hy-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

vää näistä kohdennetuista vientihankkeista, kuten Food from Finlandista ja näistä — miten näitten tulevaisuus vielä on?

Erinomainen asia on myös tämä, että tulee 74 miljoonaa innovaatio- ja tutkimusrahaa lisää. Eli siellä on noin 334,5 miljoonaa, erinomainen summa. Toki tässä on tavoitteita, että meillä olisi 4 prosenttia tai 5 prosenttia bkt:sta tämä innovaatio- ja kehitysrahasto, mutta millä tavalla me saamme [Puhemies koputtaa] nämä yritykset matkaan mukaan? [Puhemies koputtaa] Riittävätkö toimenpiteet, että me saamme tätä rahapussia isommaksi?

16.22 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindströmltä olisin kysynyt ihan nuoren näkökulmasta siitä, kun se ysluokkalainen tai lukiolainen miettii sitä, miten lähtee kotoa, miten uskaltaa lähteä, mihin mennä, mikä on se koulu, mikä on se työpaikka. Edelleenkin meillä on sellainen maailma, mihin tässäkin on viitattu, että meillä ei ehkä ole sellaista luukkuu, mihin se nuori uskaltaa mennä. Miten saadaan tällainen etulinja, sellainen kokonaisuus, sen sijaan, että se on sekava sen nuoren, sen yksilön kannalta? Nyt meillä on hankemaailma, odotetaan jotain EU-hanketta, odotetaan kuntarahaa. Kun kaikki on epävarmaa alan ammattilaistenkin kannalta, niin miten tähän saadaan sellainen selkeä, pysyvä kokonaisuus?

Ministeri Lintilä, omistajaohjaus: Valtion kehitysyhtiö Vake, Posti, Neste, järjestelyt. Pikkuhiljaa alkaa tulla uutisia, Vakesta on löytynyt jopa toimitusjohtaja. Mutta mikä on teidän pidemmän aikavälin strategianne nyt? Mitä te aiotte tehdä? Mihin te aiotte panostaa? Mikä on Vaken rooli tässä omistajapoliittisessa kokonaisuudessa?

16.23 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tarkoitukseni oli edustaja Östmanille todeta, että Kokkolan—Pietarsaaren seudulla laajasti toimiva Viexpo sai jaostolta juuri 170 000 euroa uutta rahaa.

Kun ministeri Lintilä täsmensi puheenvuoroani Venäjän-kaupasta, mielestäni pöytäkirjassa pitäisi olla niin, että totesin sen johtuvan juuri Venäjän taloudesta, Venäjän ruplan kurssista ja tullausvaikeuksista.

Pöytäkirjasta puheen ollen: Edellä ympäristövaliokunnan yhteydessä lausuin jaoston puheenjohtaja Heinoselle ja edustaja Lasse Hautalalle lämpimät kiitokset. Suuhuni oli tainnut muodostua Lasse Hautalan nimeksi Lasse Kangas. Molemmat ovat mainioita miehiä, mutta kyllä täällä edustaa vain Lasse Hautala Kauhajokea.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministereitten vastaukset. Kumpi aloittaa, 3 minuuttia? — Ministeri Lindström, olkaa hyvä.

16.24 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Paljon kysymyksiä.

Vastaan ensin edustaja Sarkkisen kysymykseen näistä työllisyysmäärärahoista liittyen Pohjois-Pohjanmaahan. Tilanne 31. lokakuuta 2018 Pohjois-Pohjanmaan osalta on se, että... Tai itse asiassa kaikilla alueilla on vielä sitomatonta määrärahaa. Eikä se mene hukkaan, vaan se sitten siirtyy seuraavalle vuodelle, koska on kyseessä kahden vuoden siirtomääräraha. Pohjois-Pohjanmaan tilanne on se, että siellä on noin 43 miljoonaa euroa käytössä. 33—34 miljoonaa on sidottu ja noin 9 miljoonaa sitomatta. 78 prosenttia on sitomisaste. Keskimäärin se on 75 prosenttia, ja näitä käytetään nyt sitten työvoimakoulutukseen, palkkatukeen, starttirahaan, kokeiluihin ja näihin kaikkiin — eli kaikkeen siihen, mistä puheeni alussa sanoin, että meillä on rahat niihin toimintoihin. Meille ei ole missään

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

vaiheessa tullut enää sitä viestiä alueilta, että rahat olisivat loppumassa kesken, sen jälkeen, kun me teimme tämän uudistuksen, että tätä passiivista rahaa voi käyttää aktiivisemmin. Se on yksi asia, josta olen erityisen iloinen, että mitä uudistuksia on tehty tämän hallituksen aikana.

Sitten edustaja Mäkisalo-Ropposelle lupasin vastauksen, ja koetan tästä lähteä rakentamaan vastausta monen muunkin kysymykseen liittyen yhdistysten ja järjestöjen rooleihin. Mutta sitten tähän isompaan kokonaisuuteen, mitä ilmeisesti edustaja Järvinen toi esille, osatyökykyisiin. Missä on se potentiaali työllistää tällä hetkellä? Siellä on valtavasti potentiaalia. Sen takia tämä työkykyohjelma on niin merkittävä asia, ja sen takia olen tosi iloinen siitä, että kaikki eduskuntaryhmät ovat ottaneet tähän asiaan positiivisen kannan, niin että se tulisi toivottavasti seuraavan hallituksen hallitusohjelmaan. Näitä asioita lähdetään viemään eteenpäin. Ja kun saadaan selvyys siitä, että ihmiset ovat heille oikeissa palveluissa, silloin yhdistyksillä, järjestöillä ja näillä välityömarkkinoilla on se rooli, joka niillä kuuluukin olla. Ne ovat hieno keksintö, mutta ongelma on se, että se järjestelmä on tukossa. Siellä on muun muassa kuntoutuksessa työtoiminnassa väärä ihmisiä, jotka eivät sinne kuulu, ja sitten ne, jotka sinne kuuluisivat, eivät välttämättä siellä ole.

Semmoinen viesti, että me olisimme aktiivisesti ajamassa esimerkiksi työpajatoimintaa alas, on täysin käsittämätön. Semmoista ei ole eikä tule. Niillä on oma roolinsa, mutta tämä koko maailma pitää saada selkiytettyä. Kaikki nämä yhdistykset ja järjestöt tekevät varmasti omasta mielestään tosi tärkeää työtä. Kun minä olen peräänkuuluttanut sen vaikuttavuuden perään, niin olen ymmärtänyt, että myös sosiaalidemokraattien ryhmässä on tunnistettu se, että pelkästään se, että näitä on olemassa, ei riitä, vaan pitää olla jotkut kriteerit, millä me määrittelemme, mitä me siltä toiminnalta odotamme. Se ei välttämättä tarkoita pelkästään suoraa työllistymistä avoimille työmarkkinoille, vaan se voi olla joillekin ihmisille jotain toimintakykyä ylläpitävää toimintaa. Sitten kun tämä saadaan selväksi, silloin tällä toiminnalla on joku järjellinen merkitys. Kun veronmaksajien rahoilla esimerkiksi 100-prosenttista palkkatukea maksetaan, niin silloin se rooli nousee paljon merkityksellisemmäksi, ja tätä me olemme tässä käynnistäneet. Me emme ehdi kaikkea tätä tekemään, vaan myös seuraava hallitus tekee.

Lopuksi edustaja Skinnarille: Mihin nuori menee? Minun mielestäni Ohjaamot on hyvä esimerkki, ne on vakinaistettu, niiden kehittäminen edelleen. Nuoret ovat löytäneet ne hyvin ja antavat niistä kiitettävän arvostuksen. Tämän tyyppistä helposti lähestyttävää, ei mitään byrokraattista. Silloin nuori varmaan löytää sen polun. Suurin osa nuorista onneksi löytää sen polun ihan omaehtoisesti, mutta joku tarvitsee apua. Tässä on varmaan yksi semmoinen työkalu.

16.28 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kuljetustuesta, onko se jatkuva. Siitä ei ole sellaista päätöstä, että se olisi jatkuva, mutta siellä on työryhmä menossa, selvittää sitä, hakee sitä isoa kuvaa, tutkii muun muassa sen mahdollista laajentamista, ja todennäköinen raportin julkistamispäivä on 25.1.

Sitten edustaja Paaterolle valtion omaisuuden myynnistä. Taitaa olla neljä hallitusta, jotka ovat myyneet enemmän kuin tämä hallitus tällä hetkellä. [Sirpa Paatero: Ei edellinen!] Tietysti suuria eria tekee Nesteen myynti, joka oli 870 miljoonaa, mutta joka oli verrattain hyvä. Kun eilenkin puhuttiin siitä, että on tehty kikkoja, ja puhuttiin Finnverasta, niin nyt haluan korjata, että siinä ei ollut mitään kikkailua. Kyse oli ihan puhtaasti Finnveran kassanhallinnasta, likviditeetin, varojen, mielekkäästä käyttämisestä. Aloite tähän tuli Finnve-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

ran puolelta. Finnveran kassanhallinta on erittäin haasteellista, koska kyse on muun muassa risteilijöistä, jotka ovat isoja eriä, nostetaan kerralla isoja eriä, ja nähtiin järkeväksi se, että Finnvera maksaa — siellä oli sellainen 1,5 miljardin järjestely, joka oltiin tehty 2009—2012 — tämän edeltä käsin pois. Tietysti Finnveran likviditeetti laskee tuolla summalla, mutta sitten toisaalta maturiteetin perusteella palautuu takaisin silloin, kun siihen tarve on. Eli tässä ei ollut minkäänlaisia kikkailua. Valtio sai aiemmin rahat takaisin, mitä alkuun oli tarkoitus, ja sitten toisaalta Finnvera pystyi hyödyntämään omaa kassaansa paremmin.

Edustaja Pakkaselle. Saavutettavuus on erittäin iso ongelma, ja siihen meidän pitää panostaa. Esimerkiksi stopover-matkustajien osalta meillä olisi paljon enemmän mahdollisuuksia.

Sarkkiselle. T&K:n nostaminen 5 prosenttiin olisi todella kunnianhimoista. Jos päästäisiin 4:ään, niin se olisi erinomainen, mutta sen edellytys on, että yritykset ovat mukana. Julkisella me emme koskaan tule siihen pääsemään.

Edustaja Pylväs kysyi, mitä keinoja on opetusministeriön mukana olemiseen elinkeinoelämän tukemisessa. Se tulee sieltä koulutuksen puolelta. Me olemme menossa elinkeinoelämässä, työmarkkinoissa, erittäin nopeasykliseen toimintaan, jossa tarvitaan uudenlaista osaamista jatkuvasti. Eli tämä tulee varmasti haastamaan tällaisen perinteisen tutkintoon valmistavan koulutuksen.

Seutukaupunkien merkityksestä täsmälleen samaa mieltä. Sinne onneksi saatiin vähän rahaa lisää. Seutukaupungeille erittäin iso merkitys.

Pirttilahdelle Business Finlandin osuudesta. Me emme pääse siihen tavoitteeseen, että me tuplaamme pienten yritysten viennin 2020, mutta meidän vientielementtimme kiinnostavat maailmalla paljon. Voi sanoa, että tämä uusi sukupolvi lähtee sinne maailmalle paljon rohkeammin kuin me vanhat, ja se on hieno asia.

Edustaja Skinnarille Vakesta. Siellä ensimmäiset, voisiko sanoa, investointiaihiot alkatvat olla valmiina. Heidän tehtävänsä on luoda uutta kasvupohjaa, ja esimerkiksi alustataloudesta löytyy aika paljon sellaisia osioita, joissa he tulevat varmasti olemaan aktiivisia.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia tähänastisesta, ja sitten mennään puhujalistalle.

16.32 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa rouva puhemies, värderade talman! Hallitus on tällä kaudella onnistunut parantamaan työllisyysastetta, mutta verrattuna muihin Pohjoismaihin Suomen työllisyysaste on kuitenkin selvästi alempi. Pidän työnhakijoiden aktiivisuuden lisäämiseen ja työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen liittyviä toimenpiteitä tärkeinä. Nykyinen malli kohtelee kuitenkin työttömiä eri tavoin asuinpaikasta ja työllisyyden kestosta riippuen.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä on luonut oman työllisyyspaketin, jossa on toimenpideehdotuksia työllisyyden parantamiseksi. Uskomme, että toimenpiteemme luovat tarpeeksi työpaikkoja, jotka pitkällä tähtäimellä voisivat johtaa jopa 80 prosentin työllisyysasteeseen.

Yksi tärkeä tavoitteemme on yrittäjyyden helpottaminen muun muassa tarjoamalla palkkahallintopalveluja pienyrittäjille, yhdistämällä erilaiset palkan sivukulut, korottamalla kotitalousvähennystä, joka tukee naisvoittoisia palvelualoja, uudistamalla keskustelukultuuria ja lisäämällä paikallista sopimista.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Värderade talman! Endast genom en hållbar tillväxt och en hög sysselsättningsgrad som ger skatteintäkter kan välfärdssamhället garanteras på lång sikt. Därför föreslår SFP ett helt paket med åtgärdsförslag för att förbättra sysselsättningen. Vi sätter samtidigt målsättningen för sysselsättningsgraden högre än regeringen.

Vår ekonomi förlorar årligen miljardbelopp på grund av sjukpensioner, sjukfrånvaro och arbetsolycksfall. Bättre arbetshälsa skulle spara samhället miljarder samtidigt som det förbättrar individens livskvalitet. Därför föreslår vi ett nationellt program för arbetshälsa.

Den största enskilda satsningen är vår familjepolitiska helhetsreform. Den tredelade reformen innebär tilläggssatsningar på 345 miljoner euro. Det förbättrar barnfamiljernas konkreta situation i samhället och minskar på familjers vardagsstress genom mer flexibla möjligheter att förena arbetsliv och familj.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee tasa-arvoisemmat työmarkkinat. Uudistamalla perhevapaat voimme edistää naisten työllistymistä. Nykyinen malli lisää palkka- ja eläke-eroja miesten ja naisten välillä ja luo esteitä tasa-arvoiselle urakehitykselle. Erityisesti nuorten naisten työllisyysaste on kaikissa muissa Pohjoismaissa suurempi kuin Suomessa.

Työllisyyden nostamiseksi Suomen tulisi myös poistaa työllistymisen esteet maahanmuuttajilta poistamalla ulkomaisen työvoiman tarveharkinta. Suomi tarvitsee lisää osaajia, ja tarveharkinnan poistaminen mahdollistaisi työntekijöiden palkkaamisen aloille, joilla nyt vallitsee osaavan työvoiman pula.

Toinen tärkeä tavoite on nuorisotyöttömyyden alentaminen ja nuorten saaminen mukaan työelämään. Korottaisimme myös opintotuen tuloarvoja. Varsinkin nyt kun hallitus on leikannut opintotuesta, on opiskelijoiden toimeentulo turvattava samalla, kun opiskelijat saisivat tärkeitä työkokemusta työelämään siirtymistä varten.

Tiedämme, että uudet työpaikat Suomessa syntyvät etenkin pienissä ja keskiuurissa yrityksissä. Paikallisen sopimisen mahdollistaminen nykyistä laajemmin helpottaisi työvoiman palkkaamista pienempiin yrityksiin. Hallitus on ehdottanut työsopimuslain henkilöön kohdistuvia irtisanomisperusteita koskevaa säännöstä tavoitteena madaltaa pienten työnantajien työllistämiskynnystä. Esitys heikentää kuitenkin irtisanomissuojaa juuri niissä yrityksissä, joissa suurin osa suomalaisista työskentelee, eikä minkäänlaista vaikutusarviointia ole tehty. Myös tulkinta siitä, mikä on pieni työnantaja, tekee lakiesityksestä ristiriitaisen.

Värderade talman! Ett av de största problemen på arbetsmarknaden är att utbud och efterfrågan inte möts. Våra långtidsarbetslösa bollar nu runt mellan olika myndigheter. I stället kunde vi vidta konkreta åtgärder, till exempel låta privata arbetsförmedlingar stödja de offentliga TE-byråerna. På det sättet kan vi förbättra mötandet av en ledig arbetsplats med arbetssökanden. Bland annat i Nyland har försök med privata arbetsförmedlingar gett goda resultat. Det är viktigt att den arbetslösa får tillräcklig personlig rådgivning som beaktar den arbetslösas kunskande och situation. Den arbetslösa ska också uppmuntras till att själv vara aktiv.

Värderade talman! Vår alternativa budget är fritt tillgänglig, och jag hoppas att regeringen tar förslagen i den i beaktande.

16.38 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoista debattia on käyty pääluokan osalta, ja mukavaa, että ministerit ovat edelleen paikalla. Me olemme keskus-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

telleet täällä ja omassa debattipuheenvuorossani kiitin hallitusta siltasopimuksesta ja erityisesti siitä mahdollisuudesta, mitä se on antanut Lounais-Suomen alueelle ja erityisesti Satakunnalle. On hyvä, että me olemme saaneet tällaisia ratkaisuja niin, että maan hallitus on reagoinut siihen positiiviseen rakenneongelmaan, mikä meillä maakunnassa on ollut. Mutta edelleen peräänkuulutan sitä, että TEMin ja opetusministeriön tulee vielä tällä kaudella perustaa työryhmä suunnittelemaan muutokoulutuksen nopeatahtista toteuttamista eri rakennemuutostilanteissa suomalaisessa elinkeinoelämässä.

Business Finland on ollut hyvä — ja puhun tässä nyt vain omana itsenäni, en minkään eduskuntaryhmän puolesta —, mutta pitäisin hyvänä sitä, että meillä ruvettaisiin käsittelemään kehitysapua tietyllä tavoin, niin että meillä olisi humanitääristä apua sinne, missä edellytetään, toimenpiteitä ihmisten nälänhätään, sairauksiin ja epidemioihin nopeasti ilman, että ne ovat niin sanotusti jo valmiiksi suunniteltuja. Rahoituksen pitää olla nopeaa, täsmällistä ja heti toteutettavaa. Se on ehdoton edellytys. [Sirpa Paateron välihuuto] — Kyllä.

Tässä kohtaa tämä meidän koko järjestelmä kaipaa uudistusta. Sitten meillä on tämä kehitysapuosuus, jolla mahdollistetaan se, että kehittyvät maat rupeaisivat kehittymään. Varsinkin kun ollaan nähty, että missä ei ole omaa elinkeinoelämää eikä infraa, ei ole mahdollista, että se maa rupeaisi kehittymään. Siinä mielessä se, että TEMillä on hieman lusikka sopassa siinä, että me voimme olla mukana viemässä sitä infraa, on hyvä asia, mutta meidän pitää viedä sellaista infraa, mikä mahdollistaa siellä sen elinkeinoelämän pohjan. Ja kun meillä on tätä ilmasto-osaamista tässä maassa, niin meidän pitää hyödyntää erityisosaamistamme siinä, niin että tuemme kehittyvien maiden projekteja näissä asioissa nimenomaan, jotta me voimme globaalisti osallistua ilmastonmuutoksen hillintään.

Mitä sitten erityisesti haluaisin tässä puheenvuorossani korostaa, on se, että meillä on 180 000 yksinyrittäjää tässä maassa ja osalla heistä olisi mahdollisuuksia ja halua palkata ensimmäinen vieras työntekijä. No, vielä tässä täytyy sanoa, että toki sosiaaliturvan puolelta tämä puolisoiden osalta tehty ratkaisu ansiosidonnaisen päivärahan osalta kestää kyllä kiitoksen hallitukselle. Mutta meidän pitäisi olla huomattavasti aktiivisempia sen suhteen, että me voisimme mahdollistaa ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisen. Malleja on erilaisia. Mielestäni sosiaalidemokraatit ovat tuoneet hyvän oman mallinsa siihen. Mutta olen sitä mieltä, että kyllä voitaisiin lähteä kokeilemaan myös sitä, että ensimmäisen vieraan työntekijän palkannut yrittäjä ei maksaisi sosiaalivakuutusmaksuja, eli työttömyys-, tapaturmavakuutusmaksua, kun se työllistää sen ensimmäisen vieraan työntekijän. [Välihuuto] Seuraavana vuonna alennus olisi 75 prosenttia, seuraavana vuonna 50 prosenttia, ja vaikka se nyt tuntuu varmasti yrittäjistä, että se on jo toimivia yrityksiä kohtaan väärin, mutta tämä olisi kustannusneutraali, joten nyt ei kenenkään kannata vetää tikkua kieleen, koska tämän on eduskunnan tietopalvelu tarkistanut, että työtön henkilö, joka työllistyy tämän kautta, on jo ensimmäisenä vuonna kustannusneutraali. Eli valtion pussille ei mennä, joten, edustaja Kopra, nyt ei kannata heti sanoa ”ei”. Nyt ei olla menossa valtion pussille, vaan työllistetään ihmisiä ja tätä kautta saadaan mukaan tähän meidän työelämään.

Viimeiseksi lopuksi toivoisin muunlaista kolmikantaiseen valmistelua mitä nyt on ollut. Tämä työmarkkinoiden sirpaleisuus on johtanut siihen, että meillä on työsuhteita, jotka ovat yrittäjäpohjaisia, olemme alistaneet ihmisiä pakkoyrittäjyyteen, ja siitä noidankehästä meidän on päästävä irti.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

16.43 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Ihan ensin haluan antaa hallitukselle tunnustuksen siitä, että on kyllä hienoa olla iloitsemassa siitä, että työllisyys on kehittynyt myönteisellä tavalla, ja siinä tietysti on myös hallituksella oma osansa. Toki siihen ovat myös vaikuttaneet muut ympäröivät tekijät.

Mutta vaikka työttömien määrä on laskenut, niin kyllä meillä edelleen on valtava määrä työttömiä, ja samaan aikaan monella alalla monilla alueilla on vakava työvoimapula. Kristillisdemokraatit panostaisivatkin nimenomaan aktiivisiin työllisyystoimiin ja muuntokoulutukseen vielä enemmän. Työttömät tarvitsevat henkilökohtaista ohjausta, ja myös yritykset tarvitsevat tukea rekrytointiin.

Ihan erikseen haluan mainita vaihtoehdostamme pienten ja keskisuurten yritysten viennin edistämisen tukemisen. Eli pk-yritykset haluavat kasvaa, niissä syntyy myös suurin osa uusista työpaikoista, ja näitä kasvun esteitä edelleen pitää purkaa. Tämän kasvun vauhdittamiseksi esitämme markkinointiavustuksia pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisen tueksi. Esityksemme on 7 miljoonaa euroa nyt tähän tulevan vuoden budjettiin, jotta nämä yritykset voisivat osallistua vientiä edistäviin myyntitapahtumiin ulkomailla. Ja on todettava se, että uudet työpaikat ja kasvu syntyvät nimenomaan pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, ja sen vuoksi niiden kasvua ja kansainvälistymistä kannattaa tukea.

16.45 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! TEMin hallinnonalaan kuuluu myös energia, ja otan siltä puolelta nyt esille yhden näkökohdan puun energiakäytöstä.

Täällä salissa on syksyn aikana useaan kertaan esitetty huolia metsiämme käytöstä, siitä kuinka paljon metsiä hakataan ja miten hakkuista saatavat puut käytetään. Usein on ilmoille lausuttu toive tai vaade, että puuta ei pidä polttaa vaan puu pitää käyttää korkeamman jalostusarvon tuotteisiin. Olen tietysti samaa mieltä siitä, että puuta on hyvä jalostaa mahdollisimman pitkälle. Mutta näissä heitoissa unohtuu usein se, että suurimmat puubiomassan energiakäytöt maassamme syntyvät siitä, että teollisuus hyödyntää omasta toiminnastaan korjuussa tai jalostuksessa syntyviä sivuvirtoja ja esimerkiksi puun osia, joita ei voi pidemmälle jalostaa. Ja etenkin vähempiarvoisen puun, esimerkiksi raivauksista tai harvennuksesta kertyvän puuaineksen, käyttäminen energiaksi, sen polttaminen, on erittäin järkevää. Eli kannatan lämpimästi jalostusasteen nostamista, satsaamista osaamiseen ja teknologisen kehityksen edistämiseen, että puuta pystyttäisiin käyttämään aina siellä, missä se nostaa eniten ketjun lisäarvoa, jalostusarvoa.

Mutta samalla kun tämän sanon, on lisättävä itsestäänselvyys. En ole vielä nähnyt metsää, jossa kasvaisi vain tukkipuuta, enkä koskaan tule näkemäänkään. Siksi meidän on huolehdittava siitä, että koko rungolle, tai paremminkin koko puun biomassalle, on olemassa tehokas ja hyvä käyttö, ja tätä tavoitetta tukee erinomaisesti puun energiakäyttö, jota hallitus on edistänyt ja jonka kehittämiseen tässäkin budjetissa jälleen tehdään lisäsatsauksia.

Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus on satsannut vahvasti biotalouden kehittämiseen ja kehittymisen mahdollistamiseen, ja tällä tiellä on hyvä jatkaa ensi vuonnakin.

16.47 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan tämän puheenvuoron vähän samalla tavalla kuin päivällä jo aiemmin erään toisen pääluokan kohdalla. Tämä sopii niin sopivasti taas myöskin tähän, kun on budjettikirjassa ensi vuoden osalta nostettu pääosaan muutama tärkeä kansakuntamme peruskivi: osaaminen, työllisyys, kasvu ja ruoka. Nämä ovat äärimmäisen hyvin osuvia pääkohtia, ja näitä ei voida liikaa korostaa.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Debatissa jo käytinkin puheenvuoron tästä mahtavasta uutisesta, TEMin 9,3 miljoonan tuesta pohjanmaalaiselle Nurmon Bioenergia Oy:lle. Tämä on osoitus siitä, että tämän hallituksen kärkihankkeita oikeasti viedään isojen investointien kautta eteenpäin, ja tämä tuo oikeasti sen uskottavuuden ja luotettavuuden, että tähän kokonaisuuteen, tähän kotimaisen ruuan tuottamiseenkin, mikä on myöskin budjetin yhtenä kulmakivenä, oikeasti löydetään erilaisia toimenpiteitä ja isojen panostuksien kautta kannattavuutta. Siellä biokaasulaitoksessa nyt kun tullaan käyttämään maatalouden lantaa, teurastamon biojätettä, joka on siinä äärimmäisen lähellä, koko elintarviketeollisuuden jäte- ja sivuvirtoja, ruokajätettä — valitettavasti myöskin ruokahävikkiä — ja kasvibiomassaa, niin kyllä tämä on osoitus siitä, että me katsomme nyt aika laajasti kokonaista elintarvikeketjua. Ja kun vielä mietitään, että tavoite on lopputuotteena tämän laitoksen voimalla tuottaa energiaa 6 000 henkilöautolle vuosittain, ei ole siis ihan pikku hankkeesta kyse. Onnea ja menestystä tähän, ja iso kiitos TEMille vielä kerran tästä kovasta panostuksesta!

Muutoinkin tämä kiertotalouden investointi- ja kehittämistuki tässä näkyy metsäbiotalouden sivuvirrat huomioden, minkä edustaja Viljanenkin äsken otti esille, ja kyllä nämä panostukset Kainuuseen ja Satakuntaan, mitä täällä on otettu huomioon, ovat erityisen tervetulleita.

Haluan tässä kohtaa kyllä vahvasti kiittää myöskin jaoston puheenjohtajaa, edustaja Juhantaloa siitä, millä tavalla tuon pienen jakovaran osalta tuotiin alueellista arvostusta erilaisten juttujen kautta, esimerkiksi sinne kotiseudulleni Syke-yrityspuiston kehittämisrahaa 100 000 euroa. Se on iso osoitus 25 000 asukkaan kunnalle, seutukaupungille, joka Tampereen imussa taistelee siitä, että me saamme työllisyyttä, me saamme asujia sinne ja me saamme oikeasti sellaisen yrityspuiston, mikä vetovoimaisesti vetää yrittäjiä ja tuo työpaikkoja, ja että pystymme vahvasti elämään siinä keskustaajungin kupeessa. Nämä ovat mielestäni juuri niitä, miten tällä hallituksella on jo monessa kohtaa tuotu alueellista arvostusta, ja tämä on hyvä osoitus siitä tälläkin kertaa. Iso kiitos siitä edustaja Juhantalolle, että nämä on näin painotettu.

16.51 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka työllisyystilanne on parantunut ja työttömien määrä on vähentynyt, niin pitkään työttömänä olleiden tilanne ei ole helpottunut. Erityisen huolestuttavaa on se, että talouden nousukaudesta huolimatta Suomeen on syntynyt uusi nuorisotyöttömyyden kova ydin. Nyt syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ja nuorten aikuisten määrä on kasvanut. Nuorisotakuun ja nuorten aikuisten osaamisohjelman alasajot ja lopettamiset näyttäytyvät nyt väärinä ratkaisuin. Viime kaudella nuorisotakuun ansiosta nuorten pitkäaikaistyöttömyys oli Euroopan alhaisimpia. Lisäksi ammatillisen koulutuksen reformin ongelmat uhkaavat edelleen heikentää nuorten tilannetta.

Viimeisimpien tietojen mukaan aktiivimallin tulokset ovat keinoja. SAK:n ja Teollisuusliiton kyselyjen mukaan vain 30 prosenttia työttömistä on pystynyt täyttämään aktiivimallin ehdot kuluvan vuoden aikana, ja viidennes ainakin yhdellä tarkastelujaksolla. Aktiivimallin pahimmaksi ongelmaksi koettiin se, että työttömyysturvaa leikataan työttömän omatoimisesta työnhausta huolimatta. Kyselyyn vastanneiden mukaan aktiivimallin ehtojen täyttäminen ei onnistu, sillä työtä ei yksinkertaisesti ole tarjolla tai sitä ei saa, vaikka kuinka hakisi. Lisäksi työllistämispalveluja ei ole riittävästi tarjolla. Aktiivimallin sijasta autettaisiin parhaiten pitkään työttöminä olleita työelämään kuntoutuksen, koulutuksen sekä henkilökohtaisen tuen ja avun avulla.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Ammatillinen työvoimakoulutus on eräs vaikuttavimmista työvoimapolitiittisista toimenpiteistä, kun arvioidaan palvelun jälkeistä sijoittumista työmarkkinoille. Siksi leikkaaminen työvoimakoulutuksesta on käsittämätöntä. Vaikka kokonaistyöttömyys vähenee, niin työttömien työnhakijoiden osaamisen kehittämisen tarpeet ovat kasvaneet. On epärealistista odottaa, että kaikki työttömät työllistyisivät avoimille työmarkkinoille ilman alueellisesti ja ammatillisesti kohdennettuja työvoimapolitiittisia koulutustoimenpiteitä. Jouko Kajanon toimittamassa uudessa kirjassa ”Työllisyyskysymys” todetaan hyvin, että ”silmiinpistävä piirre nykyisessä työvoimapolitiikassa on, että koulutukseen ja kuntoutukseen ei enää panosteta, sen sijaan työttömät heitetään työmarkkinoille niillä kyvyillä ja taidoilla, joita heillä nyt parasta aikaa on”.

Aktiivimalli on siinäkin suhteessa järjetön, että sen mukaan vain osa aktiivisuudesta on niin sanotusti oikeaa aktiivisuutta. Tein sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattilalle kirjallisen kysymyksen, miksi esimerkiksi Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen Kajo-keskus-hankkeen erittäin vaikuttavaksi toimintatavaksi todettu työn etsinnän toimintamalli ei täytä aktiivisuusehtoa. Työn etsinnällä oli noin 87 prosentin vaikuttavuus vuonna 2017. Asiakkuuden päättäneistä 75 työnhakijasta vuoden loppuun mennessä 52 eteni työhön, 13 koulutukseen, 3 keskeytti hankkeen ja 6 jatkoi työn etsintää tämän vuoden puolella. Suurin osa työllistyneistä henkilöistä eli 40 henkilöä työllistyi yrityssektorille ilman palkkatukea. Palkkatuellekin työllistyi 7 henkilöä. No, ministerin vastaus oli seuraava: ”Kun kyse on sellaisista työvoimaviranomaisen järjestämistä työllistymisedellytyksiä parantavista palveluista ja toiminnasta, jotka eivät ole työllistymistä edistävää palvelua, edellytetään, että työvoimaviranomainen joko itse järjestää kyseisen palvelun tai toiminnan tai se hankkii ulkopuoliselta palveluntuottajalta kyseisen palvelun tai toiminnan. Järjestämisestä ei ole se, että työvoimaviranomainen myöntää toimijalle työllisyyspoliittista avustusta, taikka se, että toimija saa ESR-rahoitusta.” Toisin sanoen, Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen järjestämän vaikuttavan toiminnan parissa olleiden kohdalla aktiivisuusvaatimus ei täyty, koska työvoimaviranomainen on rahoituksen myöntäjä mutta ei järjestäjä tai hankkija. Ja tämä on johtanut siihen, etteivät työttömät enää uskalla hakeutua tähän työn etsintä -palveluun, koska se ei ole nyt sitä oikeaa aktiivisuutta eikä kerrytä aktiivimallin mukaista aktiivisuutta. [Sirpa Paatero: On väärässä paikassa töissä!] Eli aivan käsittämätön asia. Tässä ei ole siis järjen häivää.

Ja aktiivimallissa on muutenkin niin paljon epäkohtia, ettei sitä pienillä korjausliikkeillä saada kuntoon. Siksi toivon, että pitkään työttömänä olleiden auttamista ajateltaisiin aivan uudesta näkökulmasta ja peruttaisiin kokonaan tämä niin sanottu aktiivimalli, joka ei aktivoi.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä loppuhuipennukset, ministereille 2 minuuttia. Riittääkö, haluatteko käyttää?

16.56 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Käytän loppupuheenvuoron. Keskityn ehkä kohtaanto-ongelmaan ja osaavan työvoiman pulaan, osaajapulaan ja tähän tematiikkaan, mistä aika moni — edustaja Hoskonen, Hautala, Honkonen, Pirttilahti, moni muukin — kyseli, mitä sille pitäisi voida tehdä. No, hallitus on tietysti tehnyt aika paljonkin asioita, mutta edelleen tehtävää jää kyllä seuraavallekin hallitukselle.

Yksi asia, jossa olisi kyllä paljon tekemistä, on se, että me olemme tehneet hyvää yhteistyötä OKM:n kanssa, mutta me tarvitsemme nimenomaan nopeamman koulutuksen työka-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

luja. Itse olen sitä mieltä, että kun niitä työpaikkoja syntyy sinne pk-sektorille, niin me tarvitsemme toimivat oppisopimusmarkkinat tähän maahan, ja meillä ei sellaisia ole. Isot yritykset tämän pystyvät hoitamaan, mutta pk-sektorilla tätä osaamista ei jostain syystä ole tarpeeksi ja ei myöskään resursseja. Se on ihan ymmärrettävää, että pienissä yrityksissä ei ole aikaa eikä osaamista tämmöiseen. Niinpä ensi vuoden puolella tapaan sitten jälleen tämmöisessä pyöreän pöydän keskustelussa tämän puolen ihmisiä nimenomaan pk-sektorilta siltä kulmalta, että minkä näköisiä malleja me voisimme keksiä tänne Suomeen, jotta me saisimme tänne toimivat oppisopimusmarkkinat. Tämä on vain yksi ratkaisu tähän.

Meillä on paljon tietysti muutakin. Meillä on hyvää osaamista muuntokoulutuksen puolella. Tämä hallitus on tehnyt hyvää yhteistyötä rakennusalan kanssa, että siellä on saatu rakennusmestarikoulutus hyvin liikkeelle. Se on tarkoittanut sitä, että sekä työnantaja- että työntekijäpuolen edustajat ovat tehneet yhteistyötä ja isot yritykset ovat lähteneet tähän mukaan. Tätä se vaatii eikä pelkästään sitä, että valtion kukkarolla toimitaan, vaan että kaikki panee siihen paukkuja, koska yhteinen halu ja tarve tälle asialle on.

Tässä nyt ehkä semmoinen, että hallitus on tunnistanut tämän ongelman ja on siihen tarttunut mutta edelleen työtä riittää myös seuraavalle hallitukselle. Kiitos tästä asiallisesta keskustelusta, vaikka nämä asiat ovat usein todella vaikeita viitaten vaikkapa aktiivimalliin.

Puhemies Paula Risikko: Kiitos, ministeri Lindström. — Ministeri Lintilä, 2 minuuttia. Sitten mennään seuraavaan asiaan.

16.58 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Vastaukset edustajien esittämiin kysymyksiin suunnilleen tulivat edellisessä vuorossani, mutta ehkä näin kootusti voisi sanoa, että kuten tiedetään, ennusteet näyttävät tällä hetkellä hitaampaa kasvua kuin mistä nyt on saatu nauttia. Tämän hallituskauden alussa me haaveilimme 2 prosentin bkt:n kasvusta. Me menimme 3 prosenttiin, ja nyt ennusteet viittaavat siihen vähän alle 2 prosenttiin. Meidän ei tule tietenkään tyytyä siihen. Meidän pitää tehdä panostuksia tuotekehityspuolelle, innovaatiopuolelle, mutta kyllä se meidän talouden kasvun pullonkaula tulee sieltä työvoiman puolelta.

Se ongelma, joka tulee läpi valtakunnan eri aloilla, on selkeä ja yksiselitteinen, eli se työvoiman saanti. Toisaalta jos me katsomme meidän ikäpyramidiamme, niin jokainen voi siitä tunnistaa jo sen, että meillä tullaan tilanteeseen, että kun meidän suuret ikäluokkamme lähtevät eläkkeelle, meillä ei riitä henkilöitä enää täyttämään sitä työmarkkinoilla olevaa vajetta, joka työpaikkojen täyttämiseksi on. Siitä viitteenä voi sanoa sen, mitä tämä alkuvuosi oli, eli meillä jäi rekrytoinneissa täyttämättä 62 000 työpaikkaa, ja tämä on koko ajan kasvava ongelma.

Seuraavan hallituksen varmasti keskeinen asia tulee olemaan tämän ongelman ratkaiseminen. Me tulemme tarvitsemaan työperäistä maahanmuuttoa, me tulemme tarvitsemaan parempaa kotiuttamista ja me tulemme tarvitsemaan joustavampaa opetusmetodia siihen, kuinka ihmiset valmistetaan niihin tehtäviin, joissa työtä tällä hetkellä on tarjolla. Nämä kaikki tulevat tietysti olemaan seuraavan hallitusohjelman keskeisiä kysymyksiä, ja toivottan siihen onnea ja menestystä. Kiitän myös erittäin asiallisesta keskustelusta tämän pääluokan yhteydessä.

Puhemies Paula Risikko: Tämän pääluokan yleiskeskustelu keskeytetään.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 17.00.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 23.56.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokasta 32.

23.57 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Kello alkaa lähennellä puoltayötä, mutta olemme täällä käsittelemässä hyvin tärkeitä asioita. Itse pidän tärkeänä, että jatkamme toimenpiteitä Suomen viennin ja yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi ja tasavertaisen toimintaedellytysten turvaamiseksi suomalaisille yrityksille kilpailijamaiden kanssa.

On arvioitu, että ensi ja seuraavana vuonna maailmankauppa kasvaa hitaammin kuin tänä vuonna. Tämä tuo mukanaan kauppasodan uhan. Vienti Venäjälle on jo nyt lähes puolettunut vuodesta 2008 eli kymmenessä vuodessa. Merkittävimpänä haasteena ovatkin juuri poliittiset riskit ja tullaukseen liittyvät ongelmat. Toivon, että pääsemme pikaisesti eroon EU:n Venäjään kohdistuvista pakotteista, koska niillä ei näytä olevan juuri mitään vaikutusta heidän tavanomaiseen elämäänsä. Tavaraa on kauppojen hyllyt pullollaan. Ainut karsija näistä pakotteista on suomalainen vienti ja suomalainen maatalous.

Kansainvälistymispalveluita tulee suunnata jatkossa erityisesti pk-yritysten kansainvälisten toimintaedellytysten kehittämiseen Suomessa ja ulkomailla. Niillä on selvä vaikutus pk-yritysten kansainväliseen menestykseen. Esimerkiksi Business Finlandin kautta rahoitetuissa pk-yrityksissä sekä liikevaihto että vienti ovat kasvaneet merkittävästi enemmän vuosina 2013—2016 kuin muissa teollisuus- ja palvelualojen pk-yrityksissä. Prosentteina tämä on jopa 35.

Osaavan työvoiman saatavuus on muodostunut monessa yrityksessä yrityksen kasvun esteeksi. Sen huomaa itsekkin, kun kiertää maakuntaa ja kuuntelee yrittäjiä. Selvityksen mukaan jopa 40 prosenttia työvoimaa hakeneista toimipaikoista on kokenut vaikeuksia löytää sopivia työntekijöitä. Tämä on mielestäni liikaa, ja meidän tulee vahvistaa yrittäjien ja työntekijöiden kohtaamisia kaikin mahdollisin keinoin. Osaavan työvoiman saatavuus ei saa muodostua taloudellisen kasvun esteeksi, vaan saatavuutta on helpotettava. Tarvitsimme tähän saatavuus ja kohtaanto-ongelmaan ratkaisuksi erilaisia työ- ja elinkeinopoliittikkaa yhdistäviä toimenpiteitä, joilla parannetaan tai ainakin helpotetaan osaamista, työkykyä, työvoiman liikkuvuutta ja työnteon taloudellisia kannusteita.

Näen hyvänä, että palkkatuen lisäksi otetaan käyttöön yrityksille maksettava työllistämispalkkio palkkatuella työskentelevän henkilön pysyvästä työllistämisestä. Tällaiset keinot ovat oikeansuuntaisia keinoja työllistämisessä. On selvää, että työllisyyttä edistävien palveluiden on oltava tarkoituksenmukaisia henkilön oman työllisyyden edistämiseksi eikä palveluiden järjestämisen perusteena saa olla pelkästään työttömyysetuuksien säilyttäminen. Tämän nykyinen hallitus on ymmärtänyt mielestäni hyvin, mutta vielä on paljon tehtävää. Meidän tulee saavuttaa työllisyydessä vähintäänkin pohjoismainen taso.

0.00 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen huolissani siitä, että hallituksen työllisyyspoliittiset linjaukset sekä tuleva lainsäädäntö jättävät pitkään työttömänä olleet sekä muutoin heikossa työmarkkina-asemassa olevat oman onnensa nojaan, kun riittäviä

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

palveluja ei enää ole. Kuluneella kaudella työllisyyspolitiikka on ollut tempoilevaa. Tilanne kentällä, niin te-toimistoissa, kunnissa kuin kolmannella sektorilla on kestänyt. Pitkäjänteinen toiminta ja sen suunnittelu ei ole mahdollista, jos linjaukset, säädökset ja tulokintaohjeet muuttuvat ennalta-arvaamattomasti ja usein. Eniten kärsivät työttömät itse.

Hallituksen esitys julkisista rekrytointi- ja kasvupalveluista on käytännössä työvoimapaikallisten ja te-toimistojen yksityistämislaki. Kasvupalvelulaki kokonaisuudessaan ei anna selkeää kuvaa työttömien palveluprosesseista, ja esimerkiksi siirtymä sähköisiin palveluihin lyö kintuille heikoimmassa asemassa olevia, siis osatyökykyisiä, pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria. Vastuuta työllisyyspolitiikan toimeenpanemisesta siirretään vahvasti yksityiselle sektorille. Tämä tulee esiin tavasta, jolla työllisyysmäärärahoja kohdennetaan. Valtaosa euroista osoitetaan yksityisiin työllisyyspalveluihin.

Sosiaalidemokraatit ovat sitoutuneita kuntakokeilun jatkamiseen. Haluamme palauttaa nuorisotakuun, turvata työpajojen ja kolmannen sektorin toimintaedellytykset, taata kaupungille oikeuden toteuttaa vahvaa elinvoima- ja työllisyyspolitiikkaa sekä turvata eheän, moniammatillisen työotteen myös tulevaisuudessa.

Markkinoiden tarjoamat palvelut ovat valitettavan usein massaluentoja tai sähköisesti toteutettuja kursseja. Ne eivät vastaa siihen henkilökohtaisen, intensiivisen yksilöohjauksen tarpeeseen, mikä erityisesti työttömyyden pitkittyessä väistämättä kasvaa. Te-toimistojen määräaikaishaastatteluja siirretään yksityisten toimijoiden toteutettavaksi selvittämättä niiden vaikuttavuutta pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa.

Arvoisa puhemies! Järjestöjen toimintaedellytysten romuttaminen on vaikeuttanut työttömien asemaa kohtuuttomasti. Väitetään, ettei välityömarkkinoilla ole aitoa vaikutusta työllisyyteen. Tämä osoittaa lähes täydellistä ymmärtämättömyyttä siitä, mitä polun rakentaminen takaisin työmarkkinoille vaatii. Kuntouttava työtoiminta ja erilainen tuettu työllistäminen ovat usein ainoa mahdollisuus edetä kohti työelämää. Ei ole realismia odottaa, että polku työmarkkinoille löytyisi vain työllistymällä suoraan yrityksiin. Nimenomaan järjestökenttä on kantanut merkittävää vastuuta asteittaisen etenemisen edellytyksistä. Tätä vastuuta ei ole kohtuullista, eikä sitä voida, kaataa yritysten niskaan. Järjestöjen palkkatukikatton poistaminen on välttämätöntä.

Tarvitsemme myös käytännön toimia ammatillisen osaamisen ja täydennys- ja muutokoulutuksen edistämiseksi. Vastaaminen työvoiman kohtaanto-ongelmaan on ratkaistava, sillä pula osaavista tekijöistä alkaa olla suoranainen kasvueste monilla aloilla. Oppilaitosten, yritysten, järjestöjen sekä julkisen sektorin välinen yhteistyö on välttämätöntä.

Paikko-konsepti on kehitetty keskusomalaisten kuntien ja työpajatoimintojen välisessä yhteistyössä. Sen avulla esimerkiksi ammatillista tutkintoa suorittavat voivat osoittaa omaa osaamistaan käytännön työn kautta. Toiminta kiinnostaa yrityksiä ja oppilaitoksia, sillä sen vaikuttavuudesta on näyttöä.

Työministeri kiistää voimakkaasti, ettei hallitus olisi ajamassa työpajatoimintaa alas. Tarkoituksena on kerrotun mukaisesti erottaa jyvät akanoista. Tosiasia kuitenkin on, että kentältä häviää paljon toimijoita eivätkä kunnat todennäköisesti tule yhtiöittämään omaa toimintaansa. Emme ole saaneet minkäänlaista vastausta kysymykseen, mikä taho ja ketkä tulevat turvaamaan näiden palveluiden saatavuuden. Työpajatoiminnan piirissä on myös erittäin vaikeista ongelmista kärsiviä nuoria, joiden ensisijaisena tavoitteena on saada työkykynsä takaisin. Eivät nämä nuoret voi odottaa toimintakentän uutta järjestäytymistä.

Tulevalla hallituskaudella työllisyyspolitiikkaa on kehitettävä kokonaisuutena. Sen kautta on paitsi luotava uutta työtä myös pidettävä huolta niistä, jotka työelämäänsä koetta-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

vat parhaan kykynsä mukaan päästä. Tarvitsemme kokonaisvaltaista työllisyyspolitiikkaa, emme veronmaksajien rahojen epätarkoituksenmukaista kohdentamista.

0.05 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansantalous elää viennistä ja kannattavasta teollisuudesta, joka työllistää ihmisiä kaikkialla Suomessa, ja meidän tässäkin talossa on huolehdittava toimintaympäristön kilpailukyvyistä, siitäkin ihan joka puolella Suomea. Toimintaympäristön tulee olla kilpailukykyinen, jotta etäällä satamista olevat yritykset investoivat rohkeasti viennin jalostusarvon lisäämiseen, sillä jokainen työpaikka harvaan asutulla seudulla on kallisarvoinen.

Valtion yritystukien ja elinkeinopolitiikan arvioinnissa tulisi huomioida nykyistä paremmin tärkeimpien kilpailijamaiden tuet ja verrata kansalliseen järjestelmään.

Kuljetustukijärjestelmän tavoitteena on alentaa syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden yritysten jalostamien tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia ja siten parantaa yritystoiminnan edellytyksiä ja lisätä yritystoimintaa näillä alueilla. On hyvä, että tässä budjettiesityksessä hallitus esittää alueellisen kuljetustuen määrärahan korottamista nykyisestä 5 miljoonasta eurosta 6 miljoonaan euroon. Tuki on tarkoitettu pienille ja keskisuurille yrityksille.

On valitettavaa, että nykyinen järjestelmä sisältää ongelman. Kun saman omistajatahon monta pientä yritystä eri puolilla kuljetustukialuetta katsotaankin tuessa yhdeksi tuensaa-jaksi, niin tässä tapauksessa tämä kuljetustuki itse asiassa vesittyy. Etäisyyden haitathan eivät ole hävinneet mihinkään. Otan esimerkin tuolta kotiseudulta. Ihan soratien päässä, siellä niin kaukana kuin vain olla voi, on Kitkawood Oy, joka on kuljetustuen ulkopuolella, koska kuuluu Pölkky Oy:n konserniin ja koska eri paikkakunnilla toimivien itsenäisten osakeyhtiöiden taseet lasketaan yhteen omistusrakenteen vuoksi. Kokonaisuus tuomitaan siis suuryritykseksi, vaikka yksikään konsernin yhtiöistä ei täytä suuryrityksen kriteerejä. Itse asiassa tässä käy näin, että konsernin omistajien yrityskaupoilla ja investoinneilla, joilla on pelastettu työpaikkoja, tavallaan sakotetaan nyt kohtuuttomasti.

On erittäin hieno asia, että kuljetustuen kehittämiseksi on perustettu työryhmä. Toivon, että tässä työryhmässä löydetään ratkaisuja yrityksen koosta riippumattoman syrjäisyyden haitan kompensointiin.

0.08 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Työelämä on vahvassa murroksessa. Teollisuuden rakenne muuttuu nopeasti, ja talous on globaalimpaa. Silpputyö, erilaiset projektit ja itsensä työllistäminen ovat lisääntyneet. Työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on paras lääke silppuuntuneeseen työelämään.

Perustulo kannustaa yrittämään ja tekee kaiken työnteon kannattavaksi. On tärkeää, että perustulokokeilun tulokset ovat mallina, kun työelämän tarpeellisia rakenneuudistuksia tehdään.

Mutta ihan aluksi on peruttava hallituksen niin sanottu aktiivimalli. Se leikkaa työttömän perusturvaa, vaikka hän olisi todella aktiivisesti hakenut töitä tai koulutusta. Kriteerit täyttävää työvoimapolitiittista koulutusta ei ole kaikkialla Suomessa saatavilla. Erityisen kohtuuton malli on ollut yli 55-vuotiaille työttömille, joille se on ollut pääsääntöisesti tuen leikkaus. Tuoreen selvityksen mukaan monet työttömät tuntevat itsensä arvottomiksi ja kokevat jopa vihaa yhteiskuntaa kohtaan. Näin ei voi olla. Jokainen ihminen on arvokas omalla erityisellä itsenään.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

On pystyttävä paremmin vastaamaan työelämän kohtaanto-ongelmaan. Meillä on samaan aikaan työvoimapulaa ja pitkäaikaistyöttömyyttä. Meillä on monia työhaluisia ja työkykyisiä ulkona työelämästä. Osatyökykyisille tarvitaan toimivat välityömarkkinat, ja elinikäiseen oppimiseen on panostettava entistä enemmän.

Me emme täällä Suomessa pysty kilpailemaan halpatuotantomaiden kanssa samasta tuotannosta, mutta me olemme onnistuneet teknologian tasossa ja olemme onnistuneet tekemään hyviä, laadukkaita tuotteita.

Vahva ja vakaa rahoitus yliopistoille ja tutkimukseen on tarpeellista. Hallituksen tai poliitikkojen ei ole järkevää itse valita voittajia nousevista aloista tai tutkimuksen iduista. Tutkimus itsessään on arvo ja kaiken sivistyksen pohja. Hallitus on kaventanut vapaan tieteen ja perustutkimuksen mahdollisuuksia ja valinnut rahoituskohteita kärkihankkeilla. Monet niistä ovat olleet ihan hyviä, mutta ne ovat olleet vain laastaria jättimäisille leikkauksille koulutuksesta ja tieteestä.

Pienyrittäjyyden edellytysten parantaminen on olennaista työllisyyden kannalta. On tehtävä pienyrittäjän velvoitteita ja byrokratiaa karsivia uudistuksia, ja tarvitaan tukea yksityisyrityksien ensimmäisten työntekijöiden palkkaukseen.

Nuorisotyöttömyyden nujertaminen on yksi tärkeimmistä tehtävistämme. Moni nuori haluaa oppisopimuskoulutusta, mutta sitä on vaikea löytää. Saksan alhainen nuorisotyöttömyys on osin oppisopimusjärjestelmän ansiota. Siellä yrityksille on helppoa ja edullista ottaa nuoria koulutettavaksi, ja pääosin nuoret työllistyvät yritykseen koulutusjakson jälkeen. Oppisopimusjärjestelmä on uudistettava sellaiseksi, että siitä tulee varteenotettava koulutusmuoto ja väylä työelämään.

Työelämän rakenteelliset uudistukset ovat nyt elintärkeitä Suomelle. Tarvitsemme yhteen hiileen puhaltamista ja paikallista sopimista pienyrityksiin, jotta kaikki voivat luottaa siihen, että Suomessa menestyy työllä ja yrittämisellä.

Toinen keskeinen asia on työpankkitoiminnan laajentaminen ja vahvistaminen. Työpankin kautta yritykset voivat työllistää osatyökykyisiä ja pitkäaikaistyöttömiä riskittä. Moni saa näin väylän työelämään ja mahdollisuuden saada pysyvän työpaikan.

Osa-aikatyön edistäminen on myös keskeistä, sillä esimerkiksi Ruotsissa korkean työllisyyden on taannut osa-aikatyö. Monet pienten lasten vanhemmat haluaisivat tehdä osa-aikatyötä, mutta hallituksen rajaukset päivähoitoon heikentävät osa-aikaisen työnteon mahdollisuuksia sekä työttömien työllistymismahdollisuuksia.

Ilmastonmuutos on ihmiskunnan suuri uhka mutta tarjoaa myös mahdollisuuksia. On edistettävä digitalisaatiota ja cleantechiä. Lisäksi ympäristöystävällisten valintojen tulee olla kuluttajille mahdollisimman helppoja ja myös kannattavia. Jos esimerkiksi asukas asentaa katolleen aurinkopaneeleja ja syöttää ylijäämäistä sähköä verkkoon, niin miksei asukas saa aina kompensatiota tähän sähkön markkinahinnan mukaan? Tarvitsemme nettolaskutuksen sähkömarkkinalakiin energiamurrosta edistämään.

Jottei maailma lämpenisi yli 1,5:tä astetta, tarvitaan energia- ja ilmastotoimien päivitystä. Suomen on oltava hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä, eikä aikaa ole hukattavaksi.

0.13 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Kotouttamisen määrärahoiksi ehdotetaan 223,7 miljoonaa euroa, joka on 20,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Vähennys johtuu oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrän muutoksesta. Tästä summasta pelkästään tulkkipalveluihin menee yli 18 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Maahanmuuton kustannukset ovat moninaiset. Kasvukeskusten toimeentulotukiasiakkaista jopa 40 prosenttia on maahanmuuttajataustaisia. Asumiskulut ovat valtavat, ja työllisyysaste matala tietyissä ryhmissä vielä vuosienkin maassaolon jälkeen jopa alle 20 prosentissa. Lisäksi on suoria vastaanotto toiminnan kuluja, erillisiä koulutuksia, epäonnistunutta kotouttamistoimintaa, palveluita laittomasti maassa oleville, viranomaispalveluita ja niin edelleen.

Humanitääriin maahanmuutto heikentää huoltosuhdetta sekä koko julkisen sektorin rahoitusvajetta. Lisäksi se aiheuttaa sosiaalisia ongelmia, kuten rikollisuutta. Tämä puolestaan kuormittaa virkavaltaa ja koko yhteiskuntaa. Tilastoista eri maahanmuuttajaryhmien ylliedustuksesta esimerkiksi seksuaali- ja väkivaltarikoksissa meillä on paljon esimerkkejä.

Tämä hallitus ei ole tehnyt muutoksia siihen, että me muuttaisimme tämän 30 vuoden aikana jo täysin epäonnistuneeksi todettuja kotoutumiskäytäntöjä, mutta se tietysti johtuu siitä, että meillä ei ole — meillä ei ole keinoja kotouttaa ihmisiä. Ei Euroopassa missään kotouttaminen ole onnistunut toivotulla tavalla.

Ei se vähennä maahanmuuttajien raiskauksia, jos me kerromme tulijoille, että niin ei saa tehdä. He tietävät sen jo tullessaan tänne, ja se on heille jo kerrottu. Meidän olisi myönnettävä nyt jo vihdoinkin, että meillä ei ole keinoja. Jos siirrämme tänne massamäärin ihmisiä Afrikasta ja Lähi-idästä, he tuovat Afrikan ja Lähi-idän tullessaan. Katsotaan Ruotsia: siitä on tulossa islamilainen kansankoti. Se on hyvin surullista, koska tämä olisi estettävissä.

Maahanmuuttopolitiikassa etusijalle on aina asetettava kansallinen etu, kuten esimerkiksi Australia on tehnyt. Tulevat sukupolvet joko kiittävät meitä tai kiroavat meidät riippuen millaisen maan jälkipolvillemme jätämme.

0.16 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edellä edustaja Huhtasaari keskittyi poliittisista syistä, heidän linjansa mukaisesti, ainoastaan pieneen osaan siitä, mitä mahdollisuuksia tällä pääluokalla on. Minä haluan katsoa positiivisesti tätä pääluokkaa. Se on se pääluokka, joka tuo Suomeen tuloja ja on tärkeä talousarviokeskustelussa.

Otan oikeastaan kolme asiaa esiin. On tämä Venäjän kauppatilanne, johon edustaja Kulmala viittasi. Se on tosiaan puolittunut 3,4 miljardiin mutta on löytänyt tasonsa, josta ponnistaa eteenpäin. Me kaikki tiedämme, että kaupankäynti on kiinni Venäjän taloudesta, ruplan kurssista ja tullausvaikeuksista, mutta pääsääntöisesti se on kiinni Ukrainasta ja Ukrainan suhteille laitetuista kansainvälisistä pakotteista. Ne estävät luonnollisen kaupankäynnin, erityisesti maataloustuotteiden vientiä, jossa meillä olisi hyviä tuotteita. Suomalaisella on periaatekanta, että niitä ei kierrätetä salaa toisten maiden kanssa.

Toinen, johon haluan kiinnittää huomiota, on matkailu. Se on äärimmäisen tärkeää. Sille ei aina osata arvoa antaa. Se on meidän bruttokansantuotteeseen tällä hetkellä eniten tuloa tuottava ja siihen liittyy edelleen kasvupotentiaalia erittäin kauniisti ja hyvin. Saavutamme — emme kiinni, mutta saavutamme — sitä rakoa, joka meitä eristää Ruotsista, Norjasta ja muista Skandinavian maista. Olemme oikealla tiellä, ja siihen on panostettu hyvin paljon.

Kolmas on Terrafame ja sen yhteydessä tapahtunut kaivosteollisuuden kehitys, johon on liitetty uuttakin tälläkin hetkellä. Työ- ja elinkeinojaosto on alusta lähtien kannattanut Terrafamen riskinottoa, ja se on osoittautunut oikeaksi, ja tällä hetkellä yhtiöllä on satojen miljoonien kaupallinen arvo. Siitä ei pidä luopua, vaan se pitää säilyttää siltä osin kuin se on Suomen valtion enemmistöomistuksessa, säilyttää meidän yhtenä helmenä. Siihen liittyy akkuteollisuus ja Suomen maaperästä löytyvät kemikaalit, jotka vahvistavat sitä alaa, josta

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

maailmanlaajuisesti on puutetta ja josta toivomme olevan vielä enemmän puutetta, jotta saisimme tämän akkuteollisuuden maailmanvalloituksen piiriin.

Tämä positiivisuus täytyy myös tuoda esiin talousarviokeskustelussa, jossa useimmiten puhutaan vain, mikä on huonosti ja missä on liian vähän rahaa ja mikä menee huonosti. Meillä menee osa myös hyvin tässä Suomessa, ja siitä on kiittäminen tätä hallitusta hyvin paljon, sen määrätietoista työtä.

0.19 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy todeta, kun eilen tätä pääluokkaa avattiin ja edustaja Juhantalo piti puheenvuoron ja otti esille matkailun ja sen, että matkailu itse asiassa häipyy ja häviää tähän muuhun työllistämisen kannalta ja myöskin sen merkityksen kannalta: matkailuhan on elinkeino, joka on kasvanut ja kansainvälistynyt muita toimialoja nopeammin nykyvuosina, ja täytyy sanoa, että se on ainoa vienninala, jonka kulutus tapahtuu täällä Suomessa kokonaisuutena.

Siellä on vielä yksi myönteinen asia, eli työvoima. Suuri osa työvoimasta on nuoria, koska alle 26-vuotiaitten työntekijöiden osuus on 30 prosenttia, ja he työllistyvät niillä alueilla, joilla työllistyminen esimerkiksi alueen syrjäisyyden takia on usein aika vaikeaa. Me tiedämme, että matkailu tulee pysymään työvoimavaltaisena, automaatio ei kovin hevin sitä heiluttele. Vuoteen 2025 työntekijämäärän ennustetaan kasvavan jopa 40 000 työntekijällä — sehän on huima kasvunodotus. Eli kaikki satsaukset, jotka tehdään tähän, ovat hyvin vahvasti eteenpäin vieviä.

Myönteinen asia, joka on tukenut tätä matkailun kasvua: vuosien 2016—2017 aikana useat kansainväliset mediat ja matkajärjestäjät ovat tehneet voimakasta Suomen matkailun esille tuontia, ja yksi tällainen myönteinen asia, joka tukee tätä matkailua, on myöskin elokuvien tuotantotuki, joka tällä hallituskaudella nostettiin. Eli suomalaista luontoa kehuvat, myönteisesti kehuvat, tukevat elokuvat ynnä muu tuotanto on selkeä tuki meidän matkailun kasvulle, eli nyt me saamme nauttia niistä hedelmistä, mitä on tuossa pari kolme vuotta sitten tehty tämän näkyvyyden eteen.

Hieno asia, että budjetissa päätoimenpiteet matkailun kasvun ja uudistumisen kiihdyttämiseksi on 8 miljoonaa euroa. Minä uskon, että tällä rahalla saadaan vielä kovasti kasvua aikaiseksi.

0.22 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Juhantalo kysyi, voisiko näitä tuloksia katsoa myös positiivisesti, ja kyllähän tässä nyt jotain positiivisuuttakin on tapahtunut, ei sitä ole kiistäminen, varsinkin niitten kahden ensimmäisen vuoden aikana, kun perussuomalaiset olivat mukana hallituksessa linjaamassa erinäisiä asioita.

Tässä puheenvuorossa kahteen asiaan haluan kiinnittää huomiota:

Ensimmäinen koskee nuorten työllisyystilannetta. Vilkaisin tuossa Tilastokeskuksen tilastoja, niin 15—24-vuotiaista nuorista oli työssä 353 000 ja työttömiä 37 000, ja heidän yhteenlaskettu määränsä on 618 000 Suomessa tällä hetkellä. Työttömyysprosentti heidän osaltaan on 9,4 prosenttia. Positiivista on se, että vuoden takaiseen tilastoon verrattuna se on laskenut 2,2 prosenttia.

Mutta sitten kun me rupeamme tarkastelemaan vähän tarkemmin näitä yksilöllisiä syitä, ehkä siellä on osin se, että me olemme lisänneet erilaisia aktiivitoimenpiteitä ja tällaisia työpajapaikkoja ja muita, ja ehkä tämmöisiä tutkintoon johtavia koulutuspolkujakin, jotka ovat hyviä asioita, mutta monet nuoret myös jäävät tämmöisen niin sanotun piilotyöttömyyden tilaston taakse. Piilotyöttömiähän Suomessa on 119 000, puhumattakaan heistä,

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

jotka tienavat niin vähän, etteivät he tule toimeen tuloillaan. Me tiedämme, kuinka valtavasti varoja menee esimerkiksi asumistukeen. Jos oma asunto tarvitaan ja haluttaisiin maksaa kokonaisuudessaan vuokra, niin tuloja tarvitaan huomattavasti enemmän, ja siihen eivät nämä nuoret monetkaan yllä.

Suomessa monen nuoren ongelmat periytyvät jo vanhemmilta ja ovat jopa usean sukupolven mittaisia. Siinä mielessä meidän pitäisi pystyä konkreettisempia toimenpiteitä tekemään sen eteen, ettei meillä olisi noin 50 000 syrjäytynyttä nuorta, jotka ovat poissa työelämästä tai koulutuksesta tai muista aktiivitoimenpiteistä. Ei tänä päivänä nuorta kiinnostu se, ettei hän saa rahaa siitä, että jää työttömäksi. Ei häntä edes kiinnosta se, että ei saa toimeentulotukea. Nämä niin sanotut syrjäytyneet nuorethan ovat juuri sellaisia, että eivät he näy edes sosiaaliviraston tilastoissa. Siinä mielessä meillä täytyy tulla todellakin joku uusi valkeus tähän taloon, että me ymmärrämme, millä tavalla me nappaamme kiinni nämä nuoret, joita me olemme menettämässä joka vuosi.

Yksi keskeinen keino tavoittaa nämä syrjään jäävät nuoret ja nuoret aikuiset on ehdottomasti tunnustaa kolmannen sektorin, erityisesti järjestöjen merkitys heidän auttamisessaan. Kuitenkaan se ei näy riittävässä määrin. Me käytämme hyvin paljon tehottomia toimenpiteitä uskoen siihen, että nykyinen viranomaisjärjestelmä ja kuntien toimenpiteet yksin riittävät heidän tukemiseensa takaisin elämään. Monesti ne ovat kumminkin hyvin yksinkertaisia tapoja, millä tämmöinen nuorten syrjäytyminen saadaan katkaistua.

Ennen kaikkea jos ennaltaehkäisevät toimet eivät ole toimineet varhaiskasvatuksessa, koulussa tai jossain muussa nuorisotoiminnassa, pitäisi viimeistään siinä vaiheessa kun semmoinen kierre alkaa näkyä, että tippuu kelkasta, nimetä edes yksi turvallinen aikuinen kulkemaan rinnalla koko sen prosessin läpi, minkä kautta hänet halutaan saattaa tähän yhteiskuntaan osalliseksi. Tämä yhden henkilön nimeäminen ei onnistu Ohjaamojen kautta, vaikka siihen ollaan pyritty. Me vakinaistimme Ohjaamot viime vuonna, ja kuitenkin Ohjaamojen tulokset, kun pitkään tarkastelee, eivät välttämättä puhu sen puolesta, että nuoret olisivat päässeet kokonaisuudessaan eteenpäin. Ne eivät ole niin hyviä kuin itse odottaisin, koska meillä ei kuitenkaan vastaavasti se määrä vähene sieltä toisesta päästä. Niitä tulee aina vain lisää, vaikka me saamme jotkut autettua eteenpäin.

Toivoisin, että kun hallitus, joka nytten tässä eduskunnassa istuu, tulee vaihtumaan, ensi vaalikaudelle otettaisiin hallitusneuvotteluihin kaikkien puolueiden osalta yhteisesti tavoitteeksi puolittaa tämä syrjäytymiskehitys. Se pystytään toteuttamaan kustannustehokkaasti, uskokaa minua siinä. Nimittäin näistä on niin paljon todisteita, millä tavalla nuorten syrjäytyminen on saatu pysähtymään, kun se ollaan tehty innovatiivisesti kansalaisjärjestöjen tuella.

Arvoisa puhemies, aika näyttää pian loppuvan, joten jätän seuraavan huomioni seuraavaan puheenvuoroon. — Kiitos.

0.27 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Jo vähän rupesin epäilemään, että edustaja Niikko on eksynyt väärille jäljille mutta ei toki, kyllä siellä oli juuri se, mikä kuuluu sinne ministeri Lindströmin tontille.

Kiinnitin huomiota edustaja Juhantalon arvokkaaseen puheenvuoroon siitä, että me olemme käyneet aika rankkaa keskustelua Terrafamen osalta tässä talossa. Me olemme olleet hylkäämässä, hyväksymässä, hylkäämässä, hyväksymässä, ja sitä keskustelua on käyty, että vieläkö laitamme 50 miljoonaa vai paljonko laitamme siihen.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

No, itse kun olen teollisuustyöntekijä, olen antanut siunaukseni tälle hallituksen linjalle siinä mielessä, että katsotaan kuitenkin vielä. Se sulkemisprosessi olisi syönyt hirvittävästi yhteiskunnan varoja. Ja näin sen kuultuani — kun tunnen sitä väkeä, joka siellä toimii työntekijöinä ja prosessissa muutoinkin — että vielä on mahdollisuus. Se on harmillista, että se alku oli niin surkea kuin se olikin. Me pilasimme paljon vesistöjä ja näimme tosi murheellisen näytelmän siinä, mitä oli.

Mutta me satakuntalaiset, minä ja edustaja Juhantalo, voimme kuitenkin olla tyytyväisiä siitä, ettei nyt pelkästään Terrafamen piikkiin jää se, että meillä on akkuteollisuutta, kun molemmat olemme sen uutisen lukeneet, että Harjavaltaan nousee akkukemikaalitehdas. Ja varmasti yksi edellytys siihen on ollut se, että meillä on Harjavallassa nikkeli- ja kuparijalostusta, jotka molemmat ovat akkuteollisuusraaka-aineita sinällään. Ja nyt vaikka tietää sen, että sieltä ei tule rikasteita eikä nikkelisulfidia Harjavaltaan, niin siitä huolimatta meillä tämä rakenne säilyy.

Toivotaan, että se kaikki, vesistö ja muut asiat, pystytään hoitamaan niin kunniakkaasti sen pilaamisen jälkeen, että me voimme Suomessa katsoa turvallisesti kaivosteollisuuden tulevaisuudennäkymiin.

0.30 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! On ilo kuulla edustaja Myllykoskelta tuo. Minä sanon, kun sattumalta johdan sitä jaostoa, että oli suuri ilo, kun heti kävimme siellä katsomassa, niin edustaja Anderssonin johdolla myös teidän liikkeenne oli tuke-massa tätä vahvistavaa mielipidettä, että sinne pitää rahaa laittaa ja otamme riskin. Tämä vesistön pilaantuminen oli tietysti harmillinen asia, mutta se on osoittautunut ei-niin-laa-jaksi kuin silloin suurenneltiin, ja nythän se on täysin pysähtynyt, koska päästöt ovat vain mikroluokkaa sinne normaalitoiminnassa, kun nämä tulvavedet saatiin pois sieltä.

Haluaisin edustaja Niikolle myös sanoa, että ovat perussuomalaiset oppositiossa tai hal-lituksessa, niin kyllä täällä jaostossa edustaja Vähämäki on erittäin arvokkaasti edustanut liikettä sekä hallituksessa että oppositiossa. Hän on tukenut kaikkia niitä yksimielisesti, joihin me olemme päätyneet tässä jaostossa.

Minä halusin vielä nostaa esiin digitalisaation, mitä tämä minun ikäpolveni vierastaa. Se on ollut välttämättömyys ja hieno asia, kun olemme saaneet valtavasti nousevan kiinalaisten matkailijoiden vyöryn Lappiin ja sille alueelle. Siitä on paljon juuri digitalisaation an-siota, koska heidän maksujärjestelmänsä on hyvin sopiva tällaiseen systeemiin, ja on vain syytä tätä edelleen kehittää ja luottaa siihen, että siellä ne massiiviset voimat ovat liikkeel-lä nyt kun eräät muut, erityisesti venäläiset, ovat vähentyneet. Onneksi tuo länsimatkailu on edelleen myös piristymässä, mutta ei sitä vauhtia kuin kiinalaisten tulo Suomeen. Ter-vetuloa.

0.32 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kiinnittää tässä pääluokassa huomiota myös valtion korvauksiin kotouttamisesta kunnille. Näitten määrärahasi esite-tään 222 miljoonaa euroa. Tässä on vähennystä vain 21 miljoonaa euroa tähän vuoteen verrattuna. Muutama huomio:

Mehän tässä tänään päivällä aikaisemmin keskustelimme sisäministeriön hallinnonalal-la olevista havainnoista koskien tätä maahanmuuttokysymystä. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössään valiokunta oli maininnut sen, että erityisesti on kiinnitetty huomiota sii-hen, että vastaanottojärjestelmässä on kolmen vuoden aikana kadonnut yli 6 000 turvapai-kanhakijaa. Sen lisäksi arvioidaan, että ensi vuonna, 2019, vastaanottojärjestelmästä ka-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

toaa 1 100 henkilöä. Me tiedämme ja me osaamme jo ennakoida, kuinka paljon sieltä tulee katoamaan ja jää Suomeen laittomasti tai matkustaa täältä muualle Eurooppaan. Siitä huolimatta me emme tee riittäviä toimenpiteitä tämän kehityksen pysäyttämiseksi. Sitä perussuomalaiset eivät voi ymmärtää.

Meillä olisi keinoja ehkäistä laittomasti maassa olevien henkilöiden tänne jäämistä, ja yksi keino on se, että me emme anna laittomasti maassa oleville sosiaalisia etuuksia. Ei ole hyväksyttävää se, että kunta toisensa jälkeen kallistui sille linjalle, että annetaan laittomasti maassa oleville sosiaalietuuksia. Sen lisäksi heitä suojellee lainsäädäntö siten, että heistä ei tarvitse kertoa poliisille. Tokihan tämä lisää vetovoimaa Suomeen, ja sen johdosta on arvioitu, että Suomeen tulisi ensi vuonna 4 000 uutta turvapaikanhakijaa.

Tässä kyseisen jaoston pääluokassa mainitaan myös se havainto, mitä aikaisemmin en ole huomannut, että näiden 4 000:n tänne tulleen henkilön käsittelyssä myönteisen turvapaikkapäätöksen arvioidaan saavan noin 41 prosenttia hakijoista. Tämä on siinä mielessä yllättävä tieto minulle, että itse hallinto- ja turvallisuusjaostossa ollessani ja myös vaalikauden alussa lähdin osaltani ajamaan sitä, että turvapaikkapäätösprosessin pitää olla kuitenkin läpinäkyvä mutta myös hyvin tiukka. Me emme voi heppoisilla perusteilla antaa tänne tulleille nuorille miehille turvapaikkaa, jos siihen ei ole selkeätä näyttöä, että on hengenhädässä. Vaalikauden alussa tämä suunta meni siihen, että noin yksi kolmasosa tänne tulleista sai turvapaikkapäätöksen tai oleskeluluvan. Nyttien vaalikauden loppua kohtihan nämä luvut näyttävät kasvavan, kuten tässä arviossa on esitetty. Se huolestuttaa.

Toinen asia, mikä tässä mainitaan, on se, että valiokunta on tyytyväinen siitä, että ulkomaalaisten työllisyysaste oli 27 prosenttia. Elikkä heidän työttömyytensä on laskussa, kun se aikaisemmin — edellisen vuoden toukokuuhun verrattuna — oli 25,1 prosenttia. Tässä nostetaan esille se, että toimenpiteistä vaikuttavimmat ovat ammatillinen koulutus, ja siten palkkatukitoimenpiteet ja muut positiiviset vaikutukset.

Sinänsä ymmärrän sen, että tokihan meidän pitää kaikille pystyä luomaan työpaikkoja, koulutuspaikkoja, mutta en voi hyväksyä sitä, että maahanmuuttajat asetetaan eriarvoiseen asemaan kantasuomalaisiin nähden. Meillä on hyvin useita tällaisia positiivisia toimenpiteitä nimenomaan näille turvapaikanhakijoille, maahan tulleille henkilöille, joita kantasuomalainen ei saa, eivätkä ne häntä tavoita. Tämän lisäksi, mitä valtio lisää niihin omia varojaan, kunnathan käyttävät kunnasta riippuen, esimerkiksi Helsinki ja Vantaa hyvin voimakkaasti, varoja heidän tänne integroimisekseen. Toki tämä on tietysti mielessä ymmärrettävää, mutta meidän tulisi toimia aivan samalla periaatteella suomalaisten täällä veroja maksaneiden vanhempien lasten integroimiseksi tähän yhteiskuntaan, jotta he eivät tipu kelkasta pois.

Arvoisa puhemies! Aika alkaa tässä loppua. Lopuksi haluan vain todeta sen, että odotaisin hallitukselta vielä niitä päätöksiä, joita tämän vaalikauden alussa lähdettiin tekemään turvapaikkalainsäädännön tiukentamiseksi.

0.37 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Siinä 20 sekunnissa, mikä olisi ollut äskeisessä puheenvuorossa vielä aikaa, unohdin erään keskeisen asian, ja se oli matkailun edistäminen. Toivoisinkin, että kun meillä nyt matkailuun satsataan, mikä on hyvä asia, siitä — ei edes pitkin hampain — on hyvä kiittää hallitusta, että näin on toimittu. Se on meille voimavara. Meillä on mahdollisuus: me olemme yksi maailman ehkä monipuolisimpia arktisen alueen kohdemaita.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Toivoisin, että hallitus voisi vielä itsekriittisesti tätä rahoitusta harkitessaan ja tänne satsata tekemään arvioita, että pitäisikö vielä enemmän huomioida se, että nämä työpaikat ovat kausiluonteisia. Kun me keskitymme hyvin paljon Lapin matkailuun ja se on talviaikaan liittyvää, niin vaikka minä haluan, että sosiaaliturvan pitää olla kaikille kattavaa, niin emme olisi tekemässä sitä, että tuotamme työpaikkoja niin, että ihmisellä on oikeutus ansiosidonnaiseen päivärahaan ja sitten osan, ja ison osan, siitä maksaa valtio, kun ollaan työttömänä. Eli peilattaisiin näitä asioita niin, että tähän matkailun edistämiseen keskityttäisiin siltä pohjalta, että Lapin matkailun kesämatkailua voitaisiin edistää kausiluontoisuudesta ja että Suomi alueellisesti olisi erittäin kattava matkailullinen maa.

Kyllä minä sanoisin, että meillä Satakunnassa olisi erittäin paljon annettavaa, ja tiedän, että Saimaan vesistö on erittäin houkutteleva vaihtoehto. Ihan yhtä lailla siellä, kun mennään Kainuuseen, on sitä talvea. Ne matkailijat, jotka Kiinasta tulevat, haluavat nähdä sen lumen ja kokea sen hiljaisuuden — jotkut pakenevat sitä sitten äkkiä takaisin matkailukukukseen. Mutta meillä on paljon valtteja, ja toivon, että tätä pohdittaisiin monipuolisemmin kansantalouden kannalta ja kehitettäisiin tätä myös alueellisesti ja kokovuotisesti. Kyllä meidän Lappi on hieno myös kesällä, ja siihen pitää satsata.

On ollut hienoa huomata se, että kun yhdessä kiinalaisessa television viihdeohjelmassa käytiin nukkumassa yksi yö iglussa pohjoisessa katselemassa revontulia, niin vierailijoiden määrä räjähti. Markkinointiosaamista me tarvitsemme tälle saralle vielä todella runsaasti.

0.40 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti totean, että erittäin painava puheenvuoro, edustaja Myllykoski. Matkailualueilla on erittäin suuri haaste kuroa toiminta ympärivuotiseksi, eli että ei olisi vain talvisesonkia tai vain kesäsesonkia, kuten joillakin alueilla on, ja siihenhän kunnat ponnistelevat kovasti, tämän ympärivuotisuuden savuttamiseksi. Itse asiassa matkailualueellahan on käytössä vuosityöaikapankki, jolla hiukan helpotetaan sitä tilannetta, että ei tulisi niin pitkäksi aikaa se työttömyysjakso.

Mutta meillä todellakin pitäisi ponnistella siihen, että me saisimme nytten nämä investoinnit, mitä on tehty — majoitusinvestoinnit, rakentaminen ynnä muuta — ympärivuotisesti käyttöön, ja siihen meillä pitää yrittää löytää kaikki mahdolliset keinot. Siitä samaisesta iglusta, josta näkee revontulet silloin talvella, kesällä näkyy se valoisa yö, aurinko ei laske ollenkaan. Sekin on ihan ihmeellinen asia ulkomaalaisille.

0.41 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä näihin igluihin ja muihin. Minä olen käynyt sitä katsomassa, keskustellut japanilaisten kanssa, niin pelkästään se, että he näkevät taivaalla tähdet, joita on mahdotonta nähdä siellä ylikansoitetuissa maissa, kun ne ovat usvan ja saasteiden peitossa, saati sitten, kun he näkevät revontulet, niin se on valtava kokemus.

Investointien ja matkailun kehittäminen kautta maan kulkevat käsi kädessä. Meidän on tarpeen saada molempiin kauden päihin kuukausi lisää aikaa, mutta juuri investoinnit ovat varovaisia sen vuoksi, että niitä ei saada. Silloin investoinneilla tultaisiin tekemään hotelleja ja majoitustiloja sinne, mutta ei olla vielä onnistuttu saamaan niin riittävää vakuuttavuutta sille, että tämä kesä- ja kausimatkailu pääsisi varmuudella toimimaan niin, että investointi tulisi ja matkailijat tulisivat.

Edustaja Myllykoski ja edustaja Parviainen ovat aivan oikeassa. Keskeisessä asemassa on se, että me saisimme myös etelään matkailijoita. Lappi on vain iskostunut ihmisten mie-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

liin, ja etelässä on Satakuntaa myöten mitä houkuttelevimpia kohteita, joissa toivoisi ihmisiä liikkuvan.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

12.7. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi esitellään sisäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 26.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Niikko ja sen jälkeen ministeri Mykkänen.

Keskustelu

17.01 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia hallinto- ja turvallisuusjaoston jäsenille hyvästä yhteistyöstä valtiovarainvaliokunnan sisäministeriön hallinnonala koskevien päätösten osalta ja kiitos ministerille rakentavasta yhteistyöstä jaoston kanssa.

Poliisitoimi: Momentille esitetään 752,3 miljoonaa euroa, joka on 26,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2018. Valiokunta pitääkin hyvänä, että poliisin rahoitusta on pysytty viime vuosina lisäämään. Esityksellä turvataan sisäisen turvallisuuden selonteon linjaama 7 200 poliisin taso, ja poliisien määrän väheneminen on siten saatu pysähtymään. Valiokunta painottaa, että toiminnan kestävyys kannalta on myös välttämätöntä osoittaa riittävät resurssit merkittävien lainsäädäntövelvoitteiden täytäntöönpanoon. Tehdyistä lisäyksistä huolimatta poliisin mahdollisuus varautua ennakoimattomiin muutoksiin nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä on heikentynyt. Toiminnan ja talouden suunnittelua tulisi voida toteuttaa nykyistä pidemmällä aikajänteellä kaikkien sisäisen turvallisuuden toimijoiden osalta. Poliisihallitus katsoo, että hallintovaliokunnan edellyttämä 7 850 henkilötyövuoden taso on nykyisessä turvallisuustilanteessa kestävä minimivaatimus. Tämä lisäys maksaa 32,9 miljoonaa euroa vuonna 2020 ja nousee 80,2 miljoonaan euroon vuoteen 23 mennessä.

Tässä ajan säästämiseksi... Valiokunta nostaa esiin myös ennalta estävän toiminnan ja pitää erityisen tärkeänä lapsiin ja nuoriin kohdistettuja toimia. Näin ollen koulupoliisitoimintaa tulee entisestään kehittää ja jatkaa muun muassa väkivaltaisen radikalisoitumisen ja viharikosten torjumiseksi paikalliset ongelmat huomioiden. Myös poliisin aktiivinen puuttuminen lasten nettihyväksikäyttöön on edelleen ajankohtaista.

Valiokunta kiinnitti erityistä huomiota siihen, että vastaanottojärjestelmästä on kolmen vuoden aikana kadonnut yli 6 000 turvapaikanhakijaa. Eduskunta myönsi poliisille kuluvalle vuodelle lisämäärärahan tehostettuun ulkomaalaisvalvontaan laittomasti maassa olevien henkilöiden tavoittamiseksi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että toimenpiteitä laittoman maassaolon ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi jatketaan määrätietoisesti. Valiokunta lisää momentille 770 000 euroa, josta osoitetaan 300 000 euroa ulkomaalaisvalvontaan kadonneiden henkilöiden tavoittamiseksi, 250 000 euroa lasten nettihyväksikäytön ennaltaehkäisyyn ja 220 000 euroa poliisilaitosten koulupoliisitoiminnan turvaamiseen ja kehittämiseen.

Sitten suojelupoliisin toimintamenoista sen verran, että siellä on lisäystä 10,5 miljoonaa euroa vuoteen 2018 nähden.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Rajavartiolaitoksesta: Aiemmin tehdyistä lisäyksistä huolimatta valiokunta on huolissaan Rajavartiolaitoksen rahoituksen riittävyydestä. Valiokunta nostaa lisäksi tässä yhteydessä esiin Senaatti-kiinteistöjen vuokramallin ja pitää tarpeellisena, että sitä arvioidaan ja kriittisesti uudelleen kehitetään. Valiokunta lisää momentille 480 000 euroa.

Pelastus- ja hätäkeskustoiminta: siitä sen verran, että valiokunta lisää momentille 900 000 euroa, josta osoitetaan 500 000 euroa hätäkeskuspäivystäjien koulutukseen, 300 000 euroa tutkimushankkeeseen palomiesten työturvallisuuden, toiminnan ja terveyden edistämiseksi sekä 100 000 euroa pelastustoimen toteuttaman Suomen ja Venäjän lähialueyhteistyön jatkamiseen ja kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Tässä aika alkaa loppua kesken. Minulla on vielä joitain kohtia koskien hätäkeskustoimintaa. Valiokunta lisää 500 000 euroa koulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseksi hätäkeskustoiminnassa.

Vielä lopuksi maahanmuutosta: Maahanmuuttoon esitetään sisäministeriön hallinnonalalle yhteensä 193,1 miljoonaa euroa. Talousarvioesityksen laadinnassa on käytetty olettamuksena, että uusien hakijoiden määrä pysyy maltillisena ja vireille tulee noin 4 000 uutta turvapaikkahakemusta ensi vuonna. Tämän lisäksi uusintahakemuksia arvioidaan jätettävän noin 1 800 kappaletta. Valiokunta pitää myönteisenä, että sisäministeriö valmistelee muutoksia uudelleen jätettävien turvapaikkahakemusten rajoittamiseen ja rajamenettelyiden nopeuttamiseen EU:n sallimalla tavalla. Valiokunta katsoo, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden paluuta on edistettävä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Vastanottojärjestelmästä katoaa kuukausittain 1,1 prosenttia kirjoilla olevista henkilöistä. Vuonna 2019 määrän arvioidaan olevan noin 1 100 henkilöä.

Arvoisa puhemies! Olen ylittänyt aikani, joten tämä tässä tältä erää.

17.07 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tässä edustaja Niikko aivan oikein kuvasi tätä tilannetta, ja myös haluan omalta osaltani kiittää valiokuntaa ja laajemminkin turvallisuusalaista kiinnostuneita edustajia rakentavasta yhteistyöstä myöskin tämän talousarvioesityksen käsittelyn osalta.

Ensinnäkin toki olemme siltä osin myönteisen talousarviokirjan äärellä, että sisäministeriön hallinnonalalla poliisin resursseja kokonaisuudessaan kasvatetaan hallituksen ja eduskunnan toimin nyt yli 36 miljoonalla eurolla — siitä 26 miljoonaa euroa poliisilaitosten tärkeään työhön ja vielä 10 miljoonaa euroa sitten suojelupoliisin tiedustelulainsäädännön toimeenpanoon liittyen. Erittäin merkittävä suhteellinen kasvukin erityisesti suojelupoliisin puolella.

Toiseksi suurin menoerä eli Rajavartiolaitoksen resurssit myös on käännetty kasvuun, vajaa 5 miljoonaa euroa lisää sille puolelle. Tosin täytyy sanoa, että Rajavartiolaitoksen osalta erityisesti tilanne on se, että samalla myös, ihan myönteistä kyllä, asiakasmäärät varsinkin Helsinki-Vantaalla kasvavat niin nopeasti, että se jo sinänsä syö mekaanisesti tämän kasvun käytännössä kokonaan, vaikka automaatiotakin otetaan käyttöön. Mutta täytyy sanoa, että tällä kaudella kuitenkin on pystytty antamaan lisämäärärahat yli 200 uuden rajavartijan palkkaamiseen, ja meillä on tänä vuonna kaksi normaalikokoa suurempaa kurssia Rajavartiokoulussa, ja niin edelleen. Eli kyllä tämän eduskuntakauden aikana on vaikeasta valtiontalouden tilanteesta huolimatta pystytty kohdennettuja panostuksia myös tälle puolelle tekemään.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Pelastustoimissa summat ovat pienempiä, koska suurin osa pelastuksen resursseista on kuntien vastuulla tällä hetkellä ja maakuntaudistuksen myötä sitten ne olisivat maakuntien vastuulla tulevaisuudessa, mutta on erittäin myönteistä, että nyt tässä budjettiesityksessä pystymme viimein tarttumaan merkittävällä panoksella pelastusosaamisen, pelastuskoulutuksen kysymykseen, ja Pelastusopistolle Kuopioon on muutaman miljoonan lisämääräraha, jolla he pitkäaikaista korjausvelkaa ja kalustoinvestointivelkaa ja osaamispääomaa pystyvät siellä hoitamaan ja jolla pystytään kokoamaan meidän pelastusalan koulutuksen osaamista sinne. Myöskin valiokunta ehdottaa lisäystä nimenomaan tähän tutkimuspuoleen palomiesten turvallisuuden, toiminnan ja terveyden edistämiseksi. Se on erittäin hyvä kohde tältä osin.

Toiseksi täytyy sanoa, niin kuin tässä valiokunnan edustaja aivan oikein sanoi, että pitkäjänteisyys on meillä haasteena. Eli vaikka meillä nyt on sinänsä pysäytetty poliisihenkilöstön määrän väheneminen ja on käännetty Rajavartioston henkilöstön osuus sadoissa henkilöissäkin kasvuun, suunnittelussa ongelma on tietysti se, että ensi vuoden jälkeen kehukset ovat laskevat, varsinkin kun kiinteistökulut tullaan jatkuvasti nousemaan tällä nykyisellä mallilla. Eli erittäin tärkeää olisi, että ensi keväänä pystytään kehysmenettelyssä pitkäjänteisesti kääntämään resursseja tarpeellisilta osin kasvuun. Tällöin myöskin koulutuksessa voidaan sitten järkevällä ja myöskin kustannustehokkaalla tavalla tämä huomioida, erityisesti poliisin ja Rajan osalta.

Toiseksi painopistettä olen allekirjoittaneen toimenpiteillä pyrkinyt siirtämään pari piirua lisää ennaltaehkäisevään suuntaan. Meillä on juuri ennaltaehkäisevä strategia poliisin osalta sisäministeriössä hyväksytty. Meillä tulossopimuksissa painotetaan Poliisihallituksen osalta ihan suoraan, että painopistettä siirretään ennaltaehkäisevään toimintaan. Meillä on Ankkuri-tiimejä, joissa moniammatillista sosiaalityön, koulujen, nuorisotyöntekijöiden ja poliisin yhteistyötä vahvistetaan. Meillä on tässä erillismääräraha kymmenien uusien lähiöpoliisien palkkaamiseen, joka käytännössä on ennaltaehkäisevää työtä. Kiitos myös valiokunnalle siitä, että esitätte nimenomaan ennaltaehkäisevään työhön täsmäpanostuksia aivan oikeisiin kohtiin eli erityisesti ulkomaalaisvalvontaan kadonneiden henkilöiden tavoittamiseksi ennen kuin ehtii tulla vakavampia ongelmia heidän kanssaan, lasten nettiyhväksikäytön ennaltaehkäisyyn ja koulupoliisitoimintaan, jotka ovat juuri senttiyppisiä kohteita, jotka mielelläni täällä näen. Tätä työtä toivottavasti pystytään jatkamaan.

Ehkä kolmas huomio on se, että jotta näillä panoksilla saadaan mahdollisimman paljon aikaan, olennaista on minusta tiedonvaihto ja yhteistyö eri viranomaisten kesken. Jos puhutaan vaikka seksuaalisen väkivallan ehkäisystä tai pidempien hyväksikäyttövyyhtien vähän nopeammasta kiinni saamisesta silloin kun tällainen kauhea tilanne on päässyt syntymään, yleensä siihen auttaa eniten se, että sosiaalityö, nuorisotyö ja koulut tunnistaessaan tilanteita kertovat toisilleen ja poliisille asiasta, ja tässä suhteessa kannustan kyllä eduskuntaa myöskin vaatimaan hallinnonalalta lisää, koska liian usein ihminen rakentaa muureja hallinnonalojen ympärille, ja se on näkynyt tällä puolella. Mutta se näkyy myös vaikkapa maahanmuuton puolella, kun mietimme työperäisten oleskelulupien sujuvoittamista. Kun se on meidän ja työ- ja elinkeinoministeriön välissä, [Puhemies koputtaa] huomattavasti vaikeampaa on saada asiat sujuviksi, kun helposti se ei ole sitten kenenkään vastuulla. Kiitän kuitenkin kovasti ministereitä, STM:n osalta Saarikkoo, jonka kanssa on tehty tässä tiedonvaihtoasiassa yhteistyötä, ja ministeri Lindströmiä siitä, [Puhemies koputtaa] että työperäisen oleskeluluvan puolella on päästy eteenpäin. Mutta nämä ovat asioita, joita myöskin teidän kannattaa miettiä ja vaatia yhteistyössä meiltä tuloksia.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Käydään tästä debatti. Pyydän niitä edustajia nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta, jotka haluavat käyttää tästä puheenvuoron.

17.13 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden budjetti on merkittävä siltä osin, että täällä huomioidaan niin kasvu, kehitys, vahvasti turvallisuus ja monella tapaa sellainen pääluokasta pääluokkaan hyvin poikkeihallinnollisesti sitova yhteiskunta, joka tuo myöskin sellaista vahvuutta, luotettavuutta, uskottavuutta samalla linjalla, kun koko hallituskausi on menty, myöskin ensi vuonna. Turvallisuusympäristössä ollaan nyt tietysti kuitenkin menossa suuntaan, jossa ollaan vakiintumassa semmoiseksi moniulotteiseksi, vähän hajanaiseksi sekä vähän myöskin kansallisesti ja kansainvälisesti jopa rajattomaksi. Siltä osin teknologiakehitys ja digitaalisuus, kaikki tämä meidän vahva eteenpäin katsominen tuo myöskin meille uhkia niin rajoille, arkipäivään, valvontaan. Näihin on tietysti kaikkiin varauduttava, mutta tämä tarjoaa varmasti myöskin mahdollisuuksia. Kysynkin ministeriltä: onko ensi vuoden budjetti riittävän kokoinen valmistautumaan tähän kaikkeen teknologian tuomaan uhkaan ja kehittämään koko ajan toimintaa sillä tavalla, että emme anna koskaan päästä itsemme taakse?

17.14 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan niin kuin ministeri tuossa omassa puheenvuorossaan vihjasikin, niin hallituksen poliisille osoittamista lisäresursseista ihan liian iso osa on menossa kohonneitten vuokrien muodostamiin toimitilakustannuksiin. Tämän vuosikymmenen alkupuolella Suomessa oli noin 8 000 poliisia, nyt ollaan pikkasen päälle 7 000:ssa, ja on hienoa, että ollaan saatu ainakin väliaikaisesti pysähtymään poliisien määrän lasku. Kuitenkin pitkän tähtäimen ennuste osoittaa, että se saattaa taas laskea uudestaan. Senpä tähden ollaan esitetty 800 uuden poliisimiehen kouluttamista.

Mutta sitten toinen seikka, luottamus poliisiin. Se on Suomessa ollut perinteisesti vahva, ja toivon, että tämä tulevaisuudessakin tulee säilymään. Nyt tulee huolestuttavan paljon viestiä ihmisiltä siitä, että poliisi ei kerkeä tutkimaan kaikkia rikoksia, minkä kohteeksi ihmiset joutuvat. Sitten jos ihmiset omaa aktiivisuuttaan osoittavat ja esimerkiksi netin kautta hakevat näitä ihmisiä, niin sitten on kyllä poliisi sen rikoksen uhrin kimpussa. [Puhemies koputtaa] Tämä on semmoinen huolestuttava piirre, [Puhemies: Aika!] johon toivon huomiota.

17.16 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voi sanoa, että pitkään jatkuneiden taloudellisesti heikkojen vuosien ja ehkä jonkunlaisen leikkauspolitiikan jälkeen koko suomalainen sisäinen turvallisuus on ajautunut tilanteeseen, jossa ainoan ulospääsyn antaa se, että näitä asioita lähdetään valmistelemaan parlamentaarisesti. Poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos ovat jo useamman vuoden ja voi sanoa, että useamman vaalikauden, kärsineet siitä, että heidän tehtäviensä määrä ei ole ollut tasapainossa budjetin kanssa. Tehtäviä on kyllä riittänyt mutta rahaa tehtävien hoitamiseen ei. Henkilöstöjärjestöiltä tämä viesti on kuulunut, milloin Helsingin torilta — ”meitä on liian vähän” poliisien suusta — tai viimeksi hälytyskeskuksista, Häkestä, jossa työuupumukseen meinaa kaatua liian suuri joukko ihmisiä.

Kaksi vuotta sitten sisäisen turvallisuuden selonteon yhteydessä sosiaalidemokraatit esittivät, että lukitaan nyt poliisien määrän lasku 7 200:aan eikä päästetä sitä enää sinne 6 400:aan, joka hallituksen kehyspaperissa oli. [Puhemies koputtaa] Ministeri: tartutteko

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

ajatukseen siitä, että tehtäisiin yli vaalikausien kestävämpi ohjelma sisäiseen turvallisuuteen?

17.17 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnassa kun olemme ensi vuoden budjettia käsitelleet, niin kuten ministeri toi tuossa esiin, tämä pitkän aikavälin suunnitelma on kaikille tärkeä. Olemme useampaan otteeseen todenneet, että etenkin poliisi mutta muutkaan eivät kestä enää sitä, että me vuosi vuodelta alennamme ja tavallaan ylös alas reivaamme tätä budjettia. Toivotaan, että ensi vaalikaudella nimenomaan se pitkän aikavälin suunnitelma toteutuu.

Mutta sitten tähän ennalta ehkäisevään työhön ja viranomaisyhteistyöhön, mukaan lukien PTR-yhteistyö. On tärkeää, että turvallisuusviranomaisten resurssit ovat sillä tasolla, että tutkinta pystytään suorittamaan ripeästi ja tehokkaasti ja erityisesti silloin, kun vakavat, valitettavat rikokset kohdistuvat lapsiin ja nuoriin.

Sitten kolmantena asiana on toimitila-asiat. Eli kolmessa vuodessa on poliisin toimitilakustannukset kasvaneet 10 miljoonaa euroa, ja meidän turvallisuusviranomaisemme tarvitsevat terveet ja toimivat tilat. [Puhemies koputtaa] Kysyisinkin ministeriltä: [Puhemies: Aika!] onko Pohjois-Suomen, Oulun tilojen, osalta nyt minkälaisia päätöksiä tulossa?

17.18 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämä poliisien tilanne on todella hankala ollut pitemmän aikaa, ja kun valiokunnassa lyötiin lukkoon, että 7 200 on se poliisimäärä, niin siinä vaiheessa itsekkin pohdin sitä paljon mielessäni, kun meidän koulutuksemme ei välttämättä vastaa sitä poliisien määrää, kun se tahtoo vähän kulkea jäljessä. Kysyisin ministeriltä nyt sitä, kuinka suhtautua semmoiseen asiaan, että kun meillä on kuitenkin tutkijoita, korkeakoulutettuja tutkijoita, jotka pystyisivät tulemaan poliisivirkoihin, niin voisiko heitä palkata sinne lisää, jotta sen tutkintatyön tekisivät tavallaan nämä poliisivaltuutuksella olevat siviilitutkijat ja poliiseja sitten riittäisi niihin varsinaisiin poliisitöihin, kenttätöihin. Tällainen kysymys.

17.19 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt voimassa olevilla hallituksen päättämällä kehystasoilla poliisien määrä vähenee sinne reilusti alle 7 000:n, 6 650:een vuoteen 2023 mennessä, ja jotta saataisiin se Poliisihallituksen edellyttämä taso säilytettyä, niin tarvittaisiin 80 miljoonan euron lisäpanostus vuoteen 2023 mennessä. Kun viime vaalikaudella asetettiin tällainen parlamentaarinen työryhmä sisäisen turvallisuuden resursseja selvittämään, niin mietin ihan samaa kuin täällä edustaja Kari, että tällaisella parlamentaarisella sopimisella olisi kyllä hyvä varautua myös näihin tuleviin vuosiin.

17.20 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallitus esittää poliisille 26,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa, ja ensi vuodelle ehdotetulla määrärahalisäyksellä turvataan sisäisen turvallisuuden selonteossa linjattu 7 200 poliisin taso. Lisäksi poliisin toimintaa palvelutason kannalta haasteellisilla ja harvaan asutuilla alueilla vahvistetaan 3,3 miljoonan euron lisärahalta.

Kannan kuitenkin samaa huolta kuin edustaja Eerola omassa puheenvuorossaan tästä kansalaisten kasvaneesta luottamuksesta poliisin tuloon ja apuun. Kun varsinkin haja-asutusalueilla tämä apu viipyy entistä kauemmin, niin se luottamuskin poliisin saapumiseen heikkenee oleellisesti. Poliisin toimintavaste ja kyky reagoida äkillisiin vakaviin tilantei-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

siin on suoraan verrannollinen poliisin määrän, eikä operatiivisella toiminnalla kyetä vastaamaan asetettuihin tavoitteisiin koko maassa. Kysyisin ministeriltä: kun poliisiasemia on lakkautettu säästösyistä, millaisia vaikutuksia niillä on ollut vasteaikoihin ja onko näistä koostunut säästöjä?

17.21 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedustelulakien yhteydessä todettiin ja muutettiin perustuslakia sitä varten, että turvallisuustilanne on olennaisesti muuttunut, ja tämän tietysti toivoisi näkyvän myöskin resurssikohdissa ja välittyvän ihmisille tunteena, että ihmisillä on turvallisuuden tunne, niin että kansalaiset voivat kokea sen. Meillä on kuitenkin nyt nämä äsken mainitut lisärahat kyllä, mutta tämän koko kauden me olemme menneet lisätalousarviopäätöksillä. Yhtään kertaa esimerkiksi sitä kokonaisuutta siihen 7 200:aan, mikä nyt on tulossa, ei ole tähän mennessä tehty ilman lisätalousarviota. Se on poliisin henkilöstön puolelta varsin raastavaa, että marraskuussa ei vielä tiedetä, onko tammikuussa palkattuna ihmiset. Pitkäjänteisyyttä on toivottu jo pidempään, ja toivon, että se tästä tulee.

Yksi kysymys tähän vielä lisää: miten turvataan lisätehtäviin tulevat tarpeet, ja mitenkä harmaaseen talouteen on tehty erityistä ohjelmaa, koska se jäi puuttumaan tässä jossain kohden?

17.23 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy osoittaa ministerille kiitoksia, että ministeri Mykkänen on pystynyt laatimaan kuitenkin tasapainoisen budjetin näissä tiukoissa ja haastavissa olosuhteissa. Poliisien rahoitusta lisätään, ja kaikki täällä ovat pitäneet sitä hyvänä asiana. Toki me varmasti kaikki olemme sitä mieltä, että poliisien määrän lisäys voisi olla suurempikin.

Minulla on omassa lähipiirissäni tapaus, jossa alaikäinen nuori pahoinpideltiin aikuisen toimesta viime elokuussa. Henkilövahinkoja ei syntynyt, mutta satojen eurojen edestä syntyi omaisuusvahinkoa, eikä poliisi ole vielä tutkinut asiaa lainkaan. Jos tällainen käytäntö pääsee yleistymään, niin tietysti luottamus poliisin toimintaan on vaakalaudalla. Näin olen erittäin tärkeää, että se tässäkin salissa nyt ilmaistu ajatus siitä, että poliisien määrää jatkossa saataisiin kasvatettua, toteutuisi jollain aikavälillä.

Ministeri on mielestäni toiminut hyvin myös maahanmuuttoasioissa. Näihin turvapaikanhakuun liittyviin kysymyksiin olette ottanut erinomaisesti kantaa, ja siitä teille kiitos. On harmi, että tässäkin salissa monesti on tulkittu väärin sitä, mitä olette esiin tuonut.

17.24 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisinkin tämän edustaja Kopran kysymyksen jälkeen kysyä, onko meillä laskelmia siitä, kuinka paljon turvapaikanhakijat työllistävät poliisia. Ei vain yhteiskuntarauhan ja sisäisen turvallisuuden mutta myös budjetinäkökulman kautta nykyinen turvapaikkapolitiikka on täysin epäonnistunut.

Me tiedämme sen, että Eurooppa ei kykene ratkaisemaan maahanmuuton ongelmia. EU:n yhteisen turvapaikkapolitiikan ongelma on se, että se ei edes tähtää kansanvaelluksen pysäyttämiseen tai tulijamäärän vähentämiseen. Se on nimenomaan se, mitä kansallisvaltioiden kansalaiset haluavat.

Maahanmuuttajien rikollisuuteen ja kustannuksiin vaikutetaan maahanmuuttopolitiikalla. Suomi ei ole kiristänyt maahanmuuttopolitiikkaansa edes Tanskan tasolle. Estääkö hal-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

lituksen arvopohja kiristämästä sen maahanmuuttopolitiikkaa muiden Pohjoismaiden tasolle?

17.25 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen talousarvioesitys, jota hallinto- ja turvajaosto valtiovaroista täydensi, lähtee siitä, että pyrimme vastaamaan siihen turvallisuusympäristön muutokseen, mikä meillä Suomessa on vakiintunut yhä moniulotteisemmaksi ja haasteellisemmaksi.

Jaosto lisää rahaa ulkomaalaisvalvontaan, nimenomaan kadonneiden henkilöiden etsintään. Sinne sijoitetaan rahaa [Pauli Kiuru: 300 000!] noin 300 000 euroa. Eli käytännössä tämä kohdentuu sekä poliisin että suojelupoliisin toimintaan. Mutta niitä kumpaaikin vielä lisäresursoidaan taloudellisilla lisäpanostuksilla.

Tärkeää on myös se, että haja-asutusalueiden poliisitoimintaan lisätään 3,3 miljoonaa, jolla mahdollistetaan se, että haja-asutusalueille lisätään poliisien määrää noin 60:llä. Toivottavasti tämä lyhentää sitten niitä vasteaikoja, mitkä ovat nyt viime aikoina jääneet merkittävästi jälkeen.

17.26 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuusviranomaisten toiminnan kannalta kyllä todella suuri haaste on ollut siinä, että niin meillä tämä suunnittelu kuin myös päätöksenteko on lyhytjänteistä asiassa, jossa vaadittaisiin nimenomaan pitkäjänteistä suunnittelua ja toteutusta. Siitä kertovat ne lukuisat esimerkit asioista, joita paikkaillaan joka vuosi aina lisätalousarviolla. Joka vuosi olemme paikkailemassa niitä samoja reikiä, kun meiltä puuttuu sitoutuminen siihen, että liikkuisimme kohti sitä eduskunnan yhdessä ottamaa tahtotilaa, että esimerkiksi poliisimäärä nousisi 7 850:een. Nykyisillä kehyksillä ollaan todella menossa sinne alle 6 700:n.

Ja kun tämä asia tässä salissa on aika lailla yhteisesti todettu, se, että pyrkimys on päästä lähemmäksi muiden Pohjoismaiden tasoa, niin kyllä tässä aika lailla poliisit alkavat jo kaipailemaan semmoista poliisilupausta kaikilta puolueilta, että tähän tavoitteeseen sitoudutaan, koska seuraavan hallituksen on sitten laitettava riihikuivaa rahaa se 80 miljoonaa sinne kehykseen, jotta tähän tavoitteeseen päästäisiin. Nyt kun täällä kaikki olemme tätä mieltä, niin toivoa sopii, että tämä tahto on myös sitten vaalien jälkeen yhteinen.

17.27 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi asiaa:

Ensinnäkin Oulussa tapahtuneet lapsiin kohdistuneet ulkomaalaistaustaisten seksuaalirikokset ovat puhuttaneet suomalaisia ja varmasti saaneet monen miettimään, miten nämä henkilöt voidaan palauttaa mahdollisimman nopeasti niihin lähtömaihiin, joista he ovat tulleet. Olisin kiinnostunut tietämään, millä tavalla, sisäministeri, olette ajatellut edistää tätä asiaa.

Toinen kysymys on tietysti tämä, mikä täällä monissa puheenvuoroissa on tullut, eli poliisin resurssit. Sisäisen turvallisuuden selonteossa linjattiin, että 7 200 olisi se taso, johon pyritään, mutta valitettavasti ei näytä siltä, että siinä pystyttäisiin onnistumaan. Kuitenkin pitää katsoa tilastoja, että mitkä ovat niitä rikoksia, jotka meillä toistuvat eniten ja jotka ovat nousussa, niin että voidaan kohdentaa nämä rahat oikein. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että esimerkiksi Uudellamaalla huumeongelma, huumeisiin liittyvät rikokset ovat iso kysymys ja erityisesti se, että ne ovat lisääntyneet kouluissa. Millä tavoin tähän ongelmaan tullaan puuttumaan ensi vuonna?

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

17.28 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilolla tervehdin tuota äskeisen puheen loppuosaa. Olisinkin kysynyt, että kun tätä budjettikirjaa selaillee, niin missä on todettu se, että meillä tällä hetkellä huumeongelma on riistäytynyt käsistä. Jos te ajelette tuolla maaseudulla, tai missä hyvänsä, voitte nähdä autoja parkkeerattuna aivan epätyypillisissä paikoissa. Meillä on nettijärjestelmä, esimerkiksi Tor, missä on hinnat, ostopaikat. Enää ei tarvitse mennä ostamaan huumeita, vaan sinä voit tilata ne ja sopia noutopaikan. Mitenkä poliisi on tähän varautunut, ja koska tähän suhtaudutaan niin kriittisesti kuin pitäisi, kun me tiedämme, että huumeitten käyttö aiheuttaa omaisuusrikoksia valtavasti ja se on todellinen ongelma tällä hetkellä? Valtaosa meidän nuorista syrjäytyneistä miehistä, naisista, nimenomaan nuorista, on huumeiden käyttäjiä, jotka ovat niin sanotusti väärällä tiellä. [Markku Eestilä: Hyvä puheenvuoro!]

17.30 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myönteistä on, että niin sanottuun Ankkuri-toimintaan kohdistetaan nyt rahaa 2,5 miljoonaa euroa. Sen avulla voidaan puuttua lasten syrjäytymiseen suurten asutuskeskuskusten alueilla yhdessä koulujen kanssa tehtävällä ennalta ehkäisevällä työllä, jota me kaikki täällä kannatamme. Tarpeen on muutoinkin panostaa edelleen poliisin ja koulujen yhteistyöhön kattavasti koko maassa. Koulupoliisitoimintaa tulee jatkaa ja kehittää muun muassa väkivaltaisen radikalisoitumisen, ekstremismin ja viharikosten torjumiseksi paikalliset ongelmat huomioiden. Myös poliisin aktiivinen puuttumien lasten nettihyväksikäyttöön on edelleen erittäin ajankohtaista.

Sitten vähän ikävämpi asia. Hätäkeskuksille esitetty määräraha ei mahdollista nykyisen henkilöstömäärän ja palvelutason ylläpitämistä. Se on kyllä erittäin vaarallinen asia, ja siihen kyllä pitäisi nyt puuttua.

17.31 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä jo useammassa puheenvuorossa oli kysymys näistä turvallisuuskiinteistöistä, ja valiokunnassa on kuultu, että poliisien lisäksi ongelma koskee myöskin Rajavartiostoa ja sitten taas hetken päästä alkavaa puolustuksen osuutta. Tiedämme, kun olemme tavanneet Senaatin edustajia, että on ollut myöskin selvityksessä niin sanottu turvallisuuskiinteistöjen oma malli, mistä erotettaisiin nämä muut. Tänään tapasimme muun muassa Huoltovarmuuskeskusten edustajia, jotka sanoivat, että he eivät ole enää Senaatin kiinteistöissä siitä syystä, että he selviävät paljon halvemmalla, eivätkä myöskään näissä tietojärjestelmissä, koska selviävät siinäkin kohtaa huomattavasti joustavammilla järjestelmillä. Eihän tämä voi olla se tulevaisuus, vaan pitää luoda yhtenäinen järjestelmä, joka on tolkullisen hintainen ja toimiva, niin etteivät meidän turvallisuusviranomaiset joudu kohtuuttomiin tilanteisiin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Otetaan ministerin vastaus. Ministeri Mykkänen, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

17.32 **Sisäministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä ja relevanteista kysymyksistä.

Ensinnäkin tästä poliisien kehyksestä, täällä tuli eri kysymyksiä siihen liittyen. Meillä sinänsä ensi vuoden osalta itse asiassa ei ainoastaan ole tarkoitus pysyä 7 200:ssa, kiitos talousarvion lisäysten, vaan meidän suunnittelumme lähtökohta on, että 7 250 poliisia, poliisihenkilöä, olisi toimessa ensi vuoden aikana, ja sikäli päästään hieman eteenpäin kiitos

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

erityisesti näiden lähiöpoliisi- ja harva-asutusrahojen. Toki tämä pitkäjänteisyys haaste, mistä aikaisemmin jo puhuin, on sitten siitä eteenpäin olemassa. Tällä tietoa ei kuitenkaan tulla siihen tilanteeseen, etteikö tätä määrää saada rekrytoitua, eli akuutisti ei tarvitse siirtää tutkijoita tai muita.

Toimitiloista, joihin edustaja Talvitie muun muassa viittasi. Oulun osalta onneksi on ratkaisu saatu Senaatin kanssa syntymään, että sinne pystytään pysyvät, hyvät tilat tekemään. Samoin on onneksi Lappeenrannassa ja Lahdessa vihitty tänä vuonna uudet tilat. Jyväskylässä rakennetaan poliisivankilaa. On tässä monissa paikoissa edetty, mutta valitettavasti vielä useammassa paikassa varmasti haasteet ovat tulevaisuudessa myös edessä.

Edustaja Pylväs viittasi erityisesti vaikeiden vasteaikojen alueisiin. Budjettiriihessä nimenomaan suunnattiin 3,3 miljoonan euron lisämääräraha haja-alueiden vasteaikojen lyhentämiseen, ja siihen se myös menee. Tällä tavalla tullaan lisäämään erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa partioiden määrää nykyisestä. Partioiden määrä tässä on se ratkaiseva tekijä, ei poliisiasemien määrä sinänsä niinkään. Nykyään siellä autossa on oikeastaan se, mitä oli 20 vuotta sitten asemalla. Ja asemien säästöistä kun kysytään, niin ne säästöt tulevat enimmäkseen siitä, että ei ole niitä korjausvastuita, koska tulee kalliiksi, niin kuin tässä on nähty, silloin kun ruvetaan jotain korjaamaan.

Harmaan talouden osalta, edustaja Paatero erityisesti tähän viittasi. Meillä on tässä sisällä parin miljoonan erityiskohdennus rahanpesun valvontaan ja krp:n rahanpesun selvittelykeskukseen. Ja tältä osin on aivan totta, että tähänkin täytyy panostaa, ei ainoastaan harmaan talouden ikään kuin verotulomielessä, vaan koska myöskin talousrikokset yhä laajemmin menevät rahanpesun puolelle ja se vyyhti kasvaa vakaviin rikoksiin. Vaikkapa nyt Airiston Helmen käteislöytöjä ja tällaisia pitää pystyä tehokkaammin estämään ja tekemään Suomesta hankala eikä helppo tässä suhteessa.

Maahanmuuton osalta, edustaja Huhtasaari ja Kauma tähän viittasivat. Ensinnäkin tällä hetkellä sinänsä poliisin resursseista nyt ei suurta osaa esimerkiksi turvapaikanhakijatilanne syö. Meillä on onneksi kuitenkin, ottaen huomioon vastaanottokeskuksissa olevien hakijoiden määrä, suhteellisen rauhallista ollut, vaikka tässä näitä tiettyjä busseihin kohdistuvia iskuja viime viikkoinakin on ollut, mikä on huolestuttavaa. Mutta on selvää, että jos laittomasti maahan tulee jäämään tuhansia ihmisiä lisää ensi vuoden aikana, kun tulee tuhansia lainvoimaisia käännätyispäätöksiä, niin silloin tämä alkaa syödä helposti, päädytään harmaan talouden puolelle ja niin edelleen. [Mika Niikko: Säilöön, säilöön!] Sen takia eduskuntakin tässä varmasti viisautessaan on lisäämässä ulkomaalaisvalvontaan, ja tämä on meillä sisäisesti tietysti suunta, jossa teemme toimenpiteitä.

Kun Kauma kysyi, miten, niin muun muassa pitää pystyä harkitsemaan esimerkiksi sitä, että sakkojen lisäksi laittomasti maassa olevalle kerrytetään muuntorangeistusta, otetaan käyttöön keinoja, joilla voidaan ottaa kiinni henkilöitä, jotka osoittautuvat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta vaarantaviksi. Nythän meillä on vuoden vaiheessa onneksi tulossa voimaan eduskunnan hyväksymä lainsäädäntö, joka sujuvoittaa ja nopeuttaa karkotusmenettelyä eli oleskeluluvan perumista ja karkottamista, jos syyllistyy törkeisiin rikoksiin.

Huumeongelmista olen samaa mieltä, [Puhemies koputtaa] että niiden pitäisi olla meillä vielä vahvemmin mukana erityisesti nuorisoon liittyvän rikollisuuden torjunnassa ja ennaltaehkäisyssä. Ankkuri-tiimi tekee tätä työtä isolta osin. Ne ovat juuri huumeongelmia, joista alkaa syrjäytymisoireilu poliisin kannalta, ja olen allekirjoittanutkin, järjestämässä pyöreää pöytää yhdessä ministereiden Saarikon ja Häkkäsen kanssa tammikuulle siitä, mitä

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

voimme vielä tehokkaammin tehdä niin oikeusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön [Puhemies koputtaa] kuin SM:nkin voimin tässä suhteessa.

Tiloista. Nythän on niin, [Puhemies: Aika!] että Päivi Nerg selvittää parhaillaan tätä turvallisuuskiihteistöjen erityisratkaisua. Helppoa ratkaisua ei löydy, jos ei joku heitä rahaa, [Puhemies koputtaa] ja tätä varmasti joudumme tässä kaikki vielä tarkastelemaan.

17.36 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on entistä tärkeämpi asia, ja täällä on erittäin hyviä puhevuoroja ollut siihen liittyen. Sisäinen turvallisuus syntyy riittävästä määrästä poliiseja, ja niitä pitää olla myöskin lähipalveluna.

Sen takia kysynkin: onko tarkoitus vielä jatkaa sitä poliisitoiminnan keskittämistä, jonka kohteeksi esimerkiksi me Forssan seudulla olemme joutuneet? Meillä on vielä siellä nyt poliisitoiminnot olemassa, mutta koko ajan leijuu tietynlainen uhka ilmassa, ja ulosottotoimi on seuraava. Se ei teille kuulu mutta kuuluu tähän samaan yhtälöön.

Sitten huumeongelma: Se on asia, johon pitäisi varmaan löytää uusia keinoja. En tiedä, tarvitaanko lainsäädäntöä, mutta välillä tuntuu siltä, että siihen ei uskalleta puuttua. Mikä on se, joka estää siihen puuttumisen? Niitä huumeita on saatavana sillä tavalla, että jopa ulkopuoliset näkevät sitä toimintaa, mutta ei uskalleta puuttua. Mitä pitäisi käytännössä tehdä? Forssa on yksi esimerkki, jossa huumeongelma on parhaillaan kärjistymässä.

17.37 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski ja edustaja Anttila juuri ovat käyttäneet erinomaiset puheenvuorot siitä, että juuri tähän huumausaineongelmaan, joka koskee nuoria ja nuorten tulevaisuutta ja on tekemisissä juuri syrjäytymisen ytimen kanssa, pitäisi vakavasti nyt suhtautua. Tämän pitäisi olla koko eduskunnan prioriteettina. Kun me paljon puhumme täällä, niin kuin edustaja Kari, että resurssit eivät riitä tekemiseen, niin silloin pitää miettiä, mitä tehdään. Se karsiminen on aina operatiivisen johdon tehtävä. Hömppähommat pois.

Otan esimerkin, jonka poliisiylikomisario Pasterstein on täällä esittänyt, että lähettää 600 000 kirjettä ylinopeudesta, kamera välähtää miljoona kertaa. 300 000 niistä on turhia, muutaman kilometrin ylinopeudesta. Yksi kirje maksaa 10 euroa, se tekee 3 miljoonaa. Ne pitää lopettaa. Kansa kokee, että ne ovat turhia. Sieltä tulee heti 60 poliisin virkaa huumausainetyöhön ja nuorisotyöhön. Ja näin näitä asioita pitää hoitaa, että ei aina vain lisätä rahoja. Itse olen kylläkin sitä mieltä, että [Puhemies koputtaa] poliisien määrää pitää selvästi lisätä vuosien mittaan. Ei aina rahoja, mutta pitää kohdentaa hommat oikein.

17.38 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedustelulakien käsittely eduskunnassa osoitti parlamentaarisen neuvottelun ja sopimisen merkityksen tässä eduskunnassa. Viime keväänä vielä helmikuussa eivät varmaankaan ihan kaikki usko-neet, että joulukuussa me olemme tiedustelulakien kanssa näin pitkällä. Olemme sopineet jopa perustuslakiin liittyviä asioita yhdessä. Ja minä uskon, että tämä poliisin ja sisäisen turvallisuuden kokonaisuus, jossa on Tulli, Raja, Häke ja niin edelleen, on mahdollista saada kiinni ainoastaan niin, että me pystymme yli vaalikausien yhdessä parlamentaarisella sovulla tai yksimielisyydellä, mahdollisimman laajalla sellaisella, rakentamaan polun tuleviin vuosiin niin, että me pystymme nostamaan sisäisen turvallisuuden toimijoiden henkilömäärää, resursseja ja myös lainsäädäntöä sille tasolle, jonka Suomi 2000-luvun tällä puolella tarvitsee.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Meillä on maahanmuuton mukanaan tuomat ongelmat, ulkomaalaisten tekemät rikokset ja niin edelleen, jotka aidosti ja ihan ymmärrettävästi jäytävät myös kansalaisten oikeudentuntoa. Mutta me emme saa korjattua näitä ongelmia, elleimme me tee yli vaalikausien näitä töitä. Pelkät lisämäärärahat tai purukumipaikat [Puhemies koputtaa] aina hallitus hallitukselta eivät tule riittämään [Puhemies koputtaa] todellisen ongelman korjaamiseen.

17.40 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden edustajat ovat kehuneet sisäministeriä tänään kilpaa tehtävänsä hyvästä hoidosta, mutta valitettavasti tilanne ei todellakaan ole aivan niin ruusuinen kuin täällä on tänään annettu ymmärtää. Joulukuussa julkaistussa kansallisen turvallisuuden katsauksessa todetaan muun muassa, että suojelupoliisin seuraamien terrorismin torjunnan kohdehenkilöiden määrä on kasvanut jo lähes 400 henkilöön. Täytyy kyllä sanoa, että tilanne on takavuosien turvallisen Suomen tilanteeseen verrattuna täysin kestämaton ja näyttää itse asiassa koko ajan heikenevän.

Arvoisa puhemies! Vaikka tiedustelulakien säätäminen voikin tuoda helpotusta oireisiin, niin se ei kuitenkaan poista varsinaista perusongelmaa, joka juontuu hallitsemattomasta maahanmuutosta. Suomessa on esimerkiksi tuhansia laittomasti maassa oleskelevia henkilöitä, joiden henkilöllisyyttä, saati olinpaikkaa, ei tiedetä. Onko ministerillä tarjota konkreettisia toimia [Puhemies koputtaa] tämän ongelman ratkaisemiseen?

17.41 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Itsenäisyyspäivänä jälleen natsit marssivat kaduillamme, mikä on aika oksettava asia, aika hurjaa. Olisin kysynyt ministeriltä: miten tämmöiseen äärioikeistolaiseen radikalisointiin ministeri ja sisäministeriö ovat varautuneet? Mitkä ovat sisäministerin mielestä ne keinot, joilla me voisimme pysäyttää tämäntyyppinen radikalisointi?

Toinen kysymys: Tässä viime vuonna Long Play uutisoi siitä, että poliisien salaisessa Facebook-ryhmässä on ollut hirveästi rasistisia kirjoituksia. Olisin kysynyt sisäasiainministeriltä: onko tästä tehty jotain selvitystä, mikä tämä ryhmä on, millaista keskustelua siellä on käyty, ketkä tätä ovat käyneet, ja jos on tehty [Puhemies koputtaa] jotain selvitystä, mitä asialle ministerin mielestä pitäisi tehdä?

17.42 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit ovat olleet huolissaan poliisin resursseista, ja erityisesti haja-asutusalueitten poliisiresursseista huolehtiminen on äärimmäisen tärkeää.

Täällä moni edustaja on nostanut esille sen, miten tällä hetkellä pienissäkin kaupungeissa ja kylissä nuorten huumeongelma on tullut näkyväksi, ja tämä on kyllä varmasti sellainen asia, mikä vaatisi tämmöistä poikkihallinnollista paneutumista ja miettimistä niin opetus- ja kulttuuriministeriön kuin sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, että millä tavalla vastaamme tähän ilmiöön. Todellakin ennen ajateltiin tuolla maaseudulla, että siellä ollaan niin kuin lintukodossa ja ehkä nämä ongelmat koskettavat enemmän kasvukeskuksia tai Etelä-Suomea, mutta tällä hetkellä nämä ongelmat ovat todellakin tulleet sinne pienten kuntien ja kylien koulujen pihojen liepeille.

Turvapaikkaprosessien tehokkuus on varmasti se tapa, millä myöskin vastaamme sitten niihin turvallisuushkiin. Silloin kun nämä turvapaikkaprosessit ovat nopeita ja ne ovat tehokkaita, silloin voimme myöskin varmistaa nopeat päätökset ja niihin liittyvät maastapoistamiset.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

17.43 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jaostossa lisäsimme hieman, yhden prosentin verran poliisien määrärahoja. Summa ei ole kovin iso mutta kuitenkin varmaan tarpeellinen.

Nyt kuitenkin on niin, että omaisuusrikosten hoidosta poliisit eivät ole kovin kiinnostuneita. Vastaus on suurin piirtein se, että vakuutus hoitaa. Onko ministeri samaa mieltä, että vakuutus hoitaa omaisuusrikokset?

Rajavartiolaitoksen osalta se summa, joka sinne saatiin jaostossa, on ihan hyvä.

Minusta iso asia on kuitenkin se, että löysimme valiokunnassa yhteisen näkemyksen siihen, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneitten palautusta on edistettävä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Siellä nyt se 1,1 prosenttia on niin sanotusti kadoksissa, eikä kukaan tiedä, missä on. Miten iso riski on siinä, että noin tuhat henkilöä vuodessa, vähän reilukin, on kadoksissa? Onko tässä iso riski, että myös rikollisjärjestöt vahvistuvat Suomesa?

Ja keskusta ei ole jarru ollut tiedustelulakien edistämisessä.

17.44 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliisien määrästä olen kyllä opposition ja hallituksenkin edustajien kanssa samaa mieltä, että tarvitaan pitkäaikainen suunnitelma ihan jo esimerkiksi sen takia, että kun Poliisiammattikorkeakoulussa on 400 opiskelupaikkaa, sellaisella paikkauksella ei voida nostaa hetkessä poliisien määrää. Tarvitaan pidempiaikainen yhteinen suunnitelma, johon sitoudumme, jotta saamme tason lähemmäksi pohjoismaista tasoa, kun verrataan väkilukuun nähden.

Sitten valiokunnassa ja jaostossa kuultiin näistä kadonneista henkilöistä. 600 ihmistä on kadonnut kolmessa vuodessa vastaanottojärjestelmästä. He ovat alttiita rikoksille, siis rikosten kohteina. He ovat itse vaarassa ajautua rikoksen polulle, harmaaseen talouteen sekä huumorikollisuuteen. Siksi on tärkeää, että laitoimme sinne tämän pienen lisän, mitä pystymme laittamaan, 300 000 euroa.

Ministeriltä kysyn vielä ympäristörikoksista: Tiedän, että tämä puoli teitä kiinnostaa. Minkälaiset ovat poliisin valmiudet tehdä tutkimusta vakaviin ympäristörikoksiin liittyen?

17.45 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuudentunteen kannalta on keskeistä, että poliisin toiminta näkyy ja kuuluu turuilla ja toreilla. Tämä on ainoa oikea kehityssuunta, mikä tällä hetkellä on tapahtumassa.

Kuitenkin liian suuri osa poliisin toimintamenoista menee kiinteistökuluihin. Täällä edustajat Eerola, Kari ja Paatero viittasivatkin tähän asiaan, ja osittain jo ministeri vastasi. Aina kun poliisin määrärahoja lisätään, Senaatti-kiinteistöt nostaa vuokriaan. Lisämäärärahoista vain osa aidosti valuu kentän toimintaan. Tämä kehityssuunta on sama Puolustusvoimilla, ja puolustusministeri onkin esittänyt turvallisuusviranomaisten kiinteistöjen erottamista Senaatti-kiinteistöistä. Kysynkin vielä ministeriltä: mitä mieltä olisitte siitä, että Senaatti-kiinteistöjen hallitsevat kiinteistöt pilkottaisiin esimerkiksi omaksi yhtiöksi, että vihdoin saataisiin nämä vuokriennousut kuriin?

17.47 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yleinen turvallisuus on todellakin tärkeä aihe, ja siihen kiinnitetään täällä hyvin huomiota. Tässä budjettiesityksessäkin se on saanut mukavasti lisärahoja.

Itse näen, että paperittomien muodostama turvallisuusuhka alkaa olla jo kohtapuoliin todellinen ja vastaanottojärjestelmästä kadonneisiin ihmisiin pitäisi erityisesti kiinnittää huo-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

miota, ja olikin mukava kuulla, kun ministeri lausui, että muun muassa tässä Oulun tapauksessa oleskeluluvan peruuttaminen tai epääminen on ilman muuta se toimenpide, mihin pitää mennä, taikka sitten karkotetaan maasta. Näinhän normaalit ihmiset ajattelemme, että tulee toimia.

Tämä poliisien tilanne on tärkeä, ja nyt tämä 7 200 poliisimiestä, ei todellakaan ole mielestäni riittävästi, vaan pitää pyrkiä pohjoismaiseen tasoon, ja silloin puhutaan ilmeisesti yli 8 000 poliisimiehen tarpeesta. Siihen meidän pitää järjestää pitemmällä aikataululla koulutus ja rahoitus kuntoon.

17.48 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Raskaan liikenteen valvonta on tärkeä asia. Kysynkin, missä mallissa se tällä hetkellä on, kun ajatellaan, että onnettomuuksia tapahtuu ja ne ovat aina hyvin raakoja, vaarallisia.

Toiseksi tämä harmaan talouden torjunta on täällä ollut vuosia esillä. Kysyn näin päin tällä kertaa: onko ministerin näkemyksen mukaan harmaan talouden torjunnassa tapahtunut mitään selvää parantumista esimerkiksi tietojenvaihtoon perustuen tai muutoin?

Tästä maaseudun poliisien tarpeesta. Tämä 60 poliisihenkilöä eli 3,3 miljoonan lisäys on toki positiivista, mutta ei se kyllä ole riittävä näin laajassa maassa. Ihmisillä on syvä huoli siitä, että turvallisuus ei ole kunnossa, [Puhemies koputtaa] kun määrä ei ole riittävä.

17.49 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin poliisin ohjeistamisesta. Annan esimerkin Keski-Suomesta, Kinnulasta. Siellä ryöstettiin nakkioskikiyrittäjä, neljä kertaa varkaat menivät sinne. Poliisi kutsui vain tekemään kuulustelupöytäkirjan. Mutta samalle kylälle eksyi Malla-susi, pantasusi. Se katosi. Kyllä löytyi resursseja: oli helikopteria ja autoa ja kaikkea. [Naurua] Kumpiko on tärkeämpi, nämä sudet vaiko ihmiset? Tätä kysyisin.

Toinen esimerkki: Iltalehdessä on juttu, että pelastuslaitos haki kissan puusta. Onko täällä kukaan löytänyt luurankoa puusta? Eivät ne sinne jää, kyllä ne tulevat alas, ei siihen pelastuslaitosta tartte. Kuka ohjeistaa näitä ihmisiä?

17.50 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiukan hämentää edustaja Hakkaraisen puheenvuoron jälkeen.

Yksi asia, joka täällä ei ole itse asiassa noussut keskusteluun — mikä on hyvä asia — on nimittäin 170 poliisin lisäresurssi alkoholilain uudistuksen myötä. Mistään ei ole kuulunut sellaista viestiä. Tätä varsinkin vasemmalta puolelta viime kaudella vaadittiin hyvinkin paljon. Itse luin tämän budjettimietinnön hyvinkin tarkkaan, ja siellä ei missään kohdassa nimenomaan tämän takia resursseja haluta lisää. Onko todellakin näin, että tämä alkoholilain uudistus ei tule lisäämään poliisien resursseja ja sillä ei ole niin suurta merkitystä, kuin mitä tässä kansalaiset luulivat?

17.51 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisin resurssit ovat toki tärkeitä, mutta mielestäni niistä hoetaan kyllä tässä salissa aivan liikaa siihen nähtynä, että pitäisi puhua niiden resurssien käytöstä ja priorisoinnista myös. Puhutaan määrästä, mutta kyse on myös siitä, mitä määrällä tehdään. Kuinka paljon resursseja laitetaan esimerkiksi Poliisihallitukseen, jossa tuntuu olevan aina kallispalkkainen virkamies, jolla riittää hieman liikaakin työaika. Kansalainen ei saa palvelua joutuessaan rikoksen uhriksi, mutta toisaalta ihmisiä juoksetetaan kuulusteluissa, kun he ovat kirjoitelleet netissä rumia. Po-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

liisille hankittiin juuri miljoonilla uusia panssariautoja, mutta miten on tavallisten kansalaisten turvallisuus? Onko tämä ministerin mielestä toivottua priorisointia poliisin voimavaroille, ja jos ei ole, mitä aiotte asialle tehdä?

17.52 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaista, että poliisille tuli hieman lisäresursseja ja myös lisävirkoja saadaan näin ollen kentälle, ja maaseutualueille tietenkin niistä jonkun verran. Se on positiivinen juttu.

Maaseutu- ja varsinkin rajakunnissa meillä on erittäin tärkeä yhteistyö. Se on viime aikoina ollut niin sanotusti hieman niukoilla rahoilla sen takia, että esimerkiksi suurten lentoasemien ja rajanylityspaikkojen vaatimat virat vievät miehiä ja naisia rajavartijan virkoja hoitamaan näille äsken mainituille asemille.

Ajattelin kysyä ministeri Mykkäselä sitä, kun monessa maaseutukunnassa poliisit ja rajavartijat tekevät tätä kuuluisaa yhteistyötä virantoimituksissa: jos toinen ei pääse, niin toinen pääsee, ja meillä rajavartijat ovat käytännössä aina paikalla. Milloin me saisimme semmoisen tilanteen, että saisimme — nythän tulee pikkuisen rajavartijoiden virkoja lisää — tämän homman pelaamaan sillä tavalla, että kun poliisi ei tule, niin rajavartijoita on riittävä määrä? Meillä on siinä tällä hetkellä ihan vaikea tilanne, kun virkoja on liian vähän vihreällä rajalla.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten edustaja Niikko, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

17.53 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, että valtiovarainvaliokunnassa ja meidän jaostossa päästiin yksimielisyyteen siitä, että tähän nettirikollisuuteen pitää suhtautua vakavasti. Siinä mielessä tämä 250 000 euron lisäys on äärimmäisen tärkeä, koska se nimenomaan kohdistetaan näiden petojen etsimiseen ja heidän tavoittamiseen ja kiinnisaamiseen.

Joidenkin arvioiden mukaan kuitenkin vain yksi kymmenestä seksuaalirikoksesta tulee ilmi, niin eikö nyt, jos koskaan, olisi aika enemmässä määrin panostaa näihin ennaltaehkäiseviin ja konkreettisiin toimenpiteisiin? Esimerkiksi useissa Euroopan maissa lasten ja nuorten suosimilla nettifoorumeilla on tällainen turvanappi, jota lapset voivat painaa ja saavat siitä suoran yhteyden johonkin poliisiin, joka ottaa tämän nettiliikenteen seurantaan ja saa sillä tavallaan ehkäistä näitä tilanteita. Viisi vuotta sitten yksistään Britanniassa noin 800 tällaista nettihyväksikäyttötapausta pystyttiin ennaltaehkäisemään tämmöisten riipeiden toimintojen johdosta, joten kysyn ministeriltä: [Puhemies koputtaa] olisiko Suomessakin aika siirtyä pikkaisen askel eteenpäin ja panostaa enemmän tähän ennaltaehkäisevään työhön?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Mykkänen, vastauspuheenvuoro 3 minuuttia, olkaa hyvä.

17.54 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos, että tässä moni puuttui erityisesti huumeongelman hoitamiseen. Se on todella keskeinen asia. Hyvä, että se viesti tulee täältä laajapohjaisesti, erityisesti myös nuorten osalta. Onneksi alkoholinkäyttö on vastaavasti nuorissa ikäluokissa toki selvästi alentunut 20 vuoden takaisesta, mutta tämä on monella tavalla vielä vaarallisempi ilmiö. Ja tässä suhteessa vielä herätän keskustelua

myös siitä, että yksi puoli on se, että meillä, valtiolla, on yhtenäinen ja selkeä viesti. Nyt meillä on ollut vähän sitäkin haastetta, että on ollut tutkimuslaitoksia, jotka ovat esittäneet toisenlaisia näkemyksiä huumeiden sallimisesta, ja tähän pyritään muun muassa tällä pyöreällä pöydällä nyt tarttumaan, kun STM:n ja OM:n kanssa ollaan liikkeellä.

Kohdehenkilöistä edustaja Savio sanoi, että meillä on turvattomuus vain lisääntynyt viime vuosina, niin kuitenkin ensinnäkin täytyy tietysti katsoa myöskin tämmöinen realismi ahdistavien ja huolta herättävien ilmiöiden keskellä, että jos katsotaan taaksepäin, niin meillä on kuitenkin 80-luvun lopulta henkikirikosten määrä puolittunut, meillä on viimeisen 10 vuoden aikana itse asiassa tieliikenteessä tapahtuvien kuolemaan johtavien onnettomuuksien määrä merkittävästi laskenut, meillä on kuitenkin itse asiassa turvallisempi maa kuin mitä meillä on ollut yhdelläkään aiemmalla vuosikymmenellä. Lopulta siis sinänsä turvallistahan täällä on, ja ihmiset myös näin kokevat, kun poliisibarometrissa kysytään. Totta kai tässä eletään tältä osin eri maailmassa kuin edellisillä vuosikymmenillä, mutta itse asiassa terrorismin puolella kohdehenkilöiden määrän kasvu on onneksi nyt taittunut viime vuodesta tähän vuoteen, jos katsotaan sitä aikaisempia vuosia. Eli tässä ei sinänsä nyt voi väittää, että me olemme ihan turmioon juuri tällä tiellä menossa.

Ja kun kysytään — täällä useampikin kysyi — miten maahanmuuttoon vastataan, niin vielä toistan, että paitsi kansalliset toimet, niin kyllä me toivottavasti viimeistään ensi Euroopan komission aikana ja Suomen puheenjohtajuuskauden siivittämänä löydämme ratkaisun, jolla työnnetään turvapaikanhaku ulkorajoille. Kun meillä on yhteinen talo, josta on sisäovet poistettu, niitä on hankala palauttaa, niin kyllä ne vieraat pitäisi tarkistaa ulko-ovella. Tämä on keskeinen kysymys, joka ei tällä budjetilla sinänsä varmistu.

Edustaja Kari täällä useaan kertaan viittasi parlamentaariseen luonteeseen resursseissa, ja ymmärrän ajatuksen, ja se varmasti olisi turvallisuusviranomaisten työn kannalta järkevää, että meillä olisi tätä kautta myöskin laaja yhteisymmärrys. Toki on aina korkea kynnyks siirtää jokin asia, sen resurssointi parlamentaariseen työhön, koska monella muullakin alueella, vaikkapa STM:ssä tai OKM:ssä, voisi esittää perusteita, että pitkäjänteinen kehittäminen vaatii samaa. Mutta oleellista on se, että hallitusten pitää pystyä kehysmenettelyiden kautta — kuten kyllä tässäkin nyt on onneksi viime vuoden kevään kehuksesta lähtien tehty, etteivät ne aivan lisätalousarvioiden varassa ole olleet — vielä pitkäjänteisemmin vähintään vaalikauden mittaisesti näyttämään, että nyt kasvetaan, ja sitten pystytään koulut laittamaan sen mukaiseen tilanteeseen ja niin edelleen.

Täällä oli mielenkiintoisia yksittäisiä ajatuksia, esimerkiksi edustaja Eestilän nostamat liikennevalvonnan huomautuskirjeet. Jos todella on niin, että näin paljon kuluja tulee, niin silloin siinä on selvä priorisointikysymys. Samoin edustaja Niikon turvanappikysymys täytyy selvittää, että onko tämä ollut jo esillä, ja tarpeelliselta kuulostaa.

Kadonneista turvapaikanhakijoista täällä ainakin edustajat Reijonen, Kiuru, Pakkanen olivat huolestuneita. Varmaan me kaikki. Sinänsä suurin osa tähän asti kadonneista, itse asiassa 7 000:sta turvapaikkajärjestelmästä viimeisen kolmen vuoden aikana kadonneista on edennyt Saksaan tai Ruotsiin, koska me olemme saaneet heistä jo pelkästään sieltä 5 000 palautuspyyntöä. Tosin niistä hyvin harva on toimeenpantu, mutta suurin osa valuu muualle. Mutta on selvää, että jos meillä nyt on arviolta 2 000—4 000 laittomasti maassa olevaa, niin se voi hyvin tuplaantua ensi vuonna, jos emme pysty voimakkaisiin toimiin, joihin tässä kyllä nyt myöskin varaudutaan, niin kuin olen toistanut.

Kiitos tästä taustatuesta tärkeille teemoille. Tätä työtä kyllä näissä asioissa tehdään koko ajan.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään puhujalistaan.

17.58 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on myös lapsen etu ja lapset nousseet keskusteluissa ihan hienosti esille. Tuon yhden näkökulman vielä tähän keskusteluun.

Elinkeinokoordinaattori tuolta eräästä pienestä kunnasta otti minuun yhteyttä, ja hänen asiansa oli varsin riipaiseva. Hän auttaa työssään maahanmuuttajia ja erityisesti pakolais-taustaisia henkilöitä työllisyys- ja työlupa-asioissa. Tämän koordinaattorin tietoon on tullut pakolaistaustainen perhe, jota suku ja uskonnollisesti suuntautuneet saman maan kansalaiset painostavat. Asia, jossa he painostavat, koskee pienen tyttölapsen silpomista. Perhe ei halua toteuttaa lapsensa silpomista ja painostuksesta huolimatta on siitä kieltäytynyt. Ja nyt siellä pelätään kovasti, ja on todennäköistä, että perhe palautetaan Irakiin. Palautuksen jälkeen tytön silpominen toteutetaan hyvin todennäköisesti, näin tämä koordinaattori viestittää. Ja hän kysyy, mitä tällaisessa tapauksessa voi tehdä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan välivastauspuheenvuoron edustaja Pirttilahdelle. Olin itse merkinnyt puheenne pidetyksi.

17.59 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos lämpimästi, arvoisa rouva puhemies, tästä mahdollisuudesta! Todellakin, Porat eli poliisien rakenneuudistukset ovat siirtäneet maakuntien reuna-alueilta resursseja keskustaupunkiin, ja tietenkin on eroa näissä poliisilaitoksissa.

Esimerkiksi meillä Mänttä-Vilppulassa on ihan laillinen poliisiasema, mutta siellä ei ole yhtään poliisia tällä hetkellä. Eli olen iloinen siitä, jos näistä rahoista nyt saataisiin partio tai kaksi tai tutkija sinne. On aika merkittävää, että edes seutukaupungeissa olisi tällainen. Meillä on tällä hetkellä huume- ja omaisuusrikosten määrä noussut ja ihmisten kynnyksellä näitä rikoksia on myös tullut korkeammaksi, koska poliisi ei ole tavoitettavissa.

Lisäksi siellä on WhatsApp-ryhmiä tai vastaavia ryhmiä muodostunut rikollisten kesken, niin että tiedetään, missä poliisit ovat sillä hetkellä.

Yhdyn tässä Senaatti-kiinteistöjen osalta muun muassa edustajiin Pylväs, Paatero, Ronkainen, niin edelleen, siinä, että saadaanko siihen jonkinlaista rotia. Mielestäni tämä olisi valtioneuvoston keskinäinen keskustelu usealla toimialalla, että nämä meidän nyt antamat rahat eivät valuisi todellakin sinne vuokriin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten puhujalistaan.

18.01 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua huumeista. Täytyy todeta, että on ollut aika hämmäntävää, kun Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen taholta on tullut varsin korkealta taholta ehdotuksia ja esityksiä huumeiden käytön rangaistavuudesta luopumiseksi, mikä kuitenkin myös poliisin näkökulmasta olisi aika onneton ratkaisu, koska se vaikeuttaisi huumerikosten tutkintaa ja samalla kyllä antaisi, tahdottiinpa tai ei, viestin siitä, että jollakin tavalla lainsäätäjä hyväksyisi huumeiden käytön.

Toinen asia, johon haluan kiinnittää huomiota, on se, kun, te, ministeri, ihan avauspuheenvuorossa totesitte, että tarvitaan useiden viranomaisten yhteistyötä esimerkiksi hyväksikäyttövyyhtien selvittämiseksi. Nythän me olemme joutuneet seuraamaan tätä Oulun hy-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

väksikäyttövyöhyhtiä, jossa epäillään maahanmuuttajataustaisia henkilöitä tekijöiksi ja joihin liittyy aika järkyttäviä piirteitä. Olisin kiinnostunut kuulemaan, joko voidaan joitakin johtopäätöksiä vetää näistä Oulun tapahtumista ja ennen muuta tästä viranomaisten yhteistyöstä. Toki tällaiset useiden kuukausien aikana jatkuneet rikokset herättävät myös sen kysymyksen, olisiko voitu jo aiemmin jollakin tavalla päästä kiinni näihin tilanteisiin nimenomaan tällä paremmalla viranomaisten yhteistyöllä.

18.03 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä debatissa on käyty hyvää keskustelua ja äärimmäisen tärkeitä asioita on nostettu esille.

Vielä tuohon poliisien lukumäärään: Nyt on tämä poliisien vähenemä saatu pysäytettyä, ja se on äärimmäisen tärkeä viesti nyt myöskin kansalle. Määrärahalisäykseen, mikä on nyt ensi vuoden budjetissa tähän harvaan asutun alueen tavoitettavuuteen — myöskin niin, että se turvallisuudentunne tulisi paremmaksi, kun ollaan vähän taajamamerkkiä kauempana ja ollaan niitten pitkien etäisyyksien äärellä — meidän kyllä täytyy panostaa merkittävästi tulevaisuudessa varmaan vielä lisääkin, jotta se arkiturvallisuuden taso tulisi säilymään vähintään tällä tasolla. On nimenomaan just niin, mitä edustaja Anttilakin täällä peräänkuulutti, että niiden vasteaikojen pitäisi olla läheisyysperiaatteen mukaisesti kuitenkin jollakin aikavälillä, etteivät ne poliisit olisi niin sanotusti hukan tiellä silloin, kun niitä tarvitaan. Edustaja Hakkaraisen esimerkkejä en nyt tässä rupea kertaamaan, mutta toivoisin, että ne vasteajat olisivat oikeasti sitten myöskin sellaiset, että kansan arkiturvallisuus säilyisi. Tässä kysynkin vielä ministeriltä: onko tässä myöskin nyt sitten tämän lisämäärärahan suhteen, mikä täällä on ensi vuodelle, jatkoajatusta niin, että tämän kokoluokan rahaa tarvittaisiin myöskin tulevana vuosina, jotta voitaisiin sitten tuo ensi vuoden tilanne pystyä stabiloimaan?

Käytin debattipuheenvuoron myöskin tästä laajemmasta turvallisuusympäristöstä, toin ajatuksiani vähän julki, ja kertaan vielä niitä vähän tässä, kun en saanut ministeriltä vastausta ihan siihen kysymykseen, että millä tavalla me olemme tämän teknologian edellä kulkeneet niin, että me voimme huomioida sen tuomat uhkat mutta myöskin sen mahdollisuuden sillä tavalla, että myöskin meidän virkavallan toiminta muuttuu kaiken aikaa. Sitä teknologian kehityksen edellä kulkemista minä kysyin ministeriltä ja toivoisin siihen vastausta.

Lisäksi sitten on vielä lentokenttien turvallisuus, ja nythän myöskin Helsinki-Vantaalle tuodaan lisämäärärahaa muun muassa 20 rajavartijan palkkaamiseen ja 50 uuden kouluttamiseen. Se on kyllä ihan tosiasia, että kun matkailu lisääntyy myöskin tänne arktiseen pohjoiseen, niin me tarvitsemme heitä lisää turvallisuuden kautta, mutta kun mennään myöskin tuonne itärajalle, niin se on tosiasia, että myöskin sinne on pystytty palkkaamaan nyt rajavartijoita lisää tämän määrärahan myötä, mutta sen sujuvoittamisen pitäisi myöskin olla vielä nykyistä parempaa. Meillä on siellä äärimmäisen hyvä, asiantunteva, osaava ja ammattitaitoinen virkahenkilöstö, mutta se jollain tavalla ei aina kulje niin, että se toiminta olisi niin sanotusti sujuvaa. Totta kai se on sitten siellä itärajan toisellakin puolella vastassa se toinen tullimies, ja sitten tulee sellaiset omanlaiset hidastuneisuudet, mihinkä me emme pysty mitään vaikuttamaan, mutta kuitenkin kun aika usein kulkee siellä, niin huomaa sen, että se meidänkin toiminta voisi olla vielä johdonmukaisempaa.

18.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kolmeen asiaan ajattelin kiinnittää vielä huomiota.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Ensimmäinen on tämä Rajavartiolaitoksen tilanne. On hyvä, että virkoja on saatu lisää. Ne toki keskittyvät pitkälti tuonne isoille rajanylityspaikoille, kuten Helsingin lentoasemalle tai satamiin, mutta ne muutamat virat, mitkä on saatu vihreälle rajalle, ovat totta kai kaikki tervetulleita. Kuten ministeri tietää ja on hyvin edistänyt tätä poliisin ja Rajan ja Tullin välistä yhteistyötä, niin se on todella voimavara maaseutukunnissa, pitkien välimatkojen maaseutukunnissa, jossa lähimpään poliisiin hädän hetkellä saattaa olla 150 kilometriä. Se on käytännössä lähes kaksi tuntia ennen kuin poliisi on paikalla, mutta monesti, esimerkiksi kotikunnassani Ilomantsissa, rajavartijat ovat jatkuvasti paikalla, kun siellä kuitenkin moni heistä asuu.

Toivoisin, arvoisa ministeri, ja kysynkin teiltä, onko mahdollista, että vihreälle rajalle saataisiin vielä muutamia virkoja lisää, että pystyttäisiin todellakin turvaamaan väestön turvallisuuden tarve, koska se on aito. Sielläkin edelleen on tilanteita ollut, että poliisi ei ole tullut sillä hetkellä, kun hätä on ollut suurin, ja sitten tunnin kahden päästä, jolloin poliisi tulee, niin kaikki on myöhäistä, jos jotain korjattavaa enää poliisilla siinä tilanteessa on. Tämän takia Rajavartiolaitos ja varsinkin vihreän rajan vartiointi on meille äärimmäisen tärkeä juttu, ja on äärimmäisen tärkeää, että valtion, viranomaisen, auto kulkee siellä pitkin teitä silloin tällöin ja näyttäytyy kylämaisemassa. Se luo turvallisuuden tunnetta aivan kuten täällä Helsingissäkin poliisit sitä turvallisuutta teille jokaiselle takaavat täällä. Tärkeitä asioita.

Toinen asia on sitten tämä Senaatti-kiinteistöjen systeemi tässä maassa. Olen siitä puhunut joka kerran, kun täällä eduskunnassa budjettia on käsitelty. Onhan aivan täysin järjetön homma, että jossakin Lapissa Rajavartiolaitos joutuu maksamaan Senaatti-kiinteistöille kylmän ulkovaraston vuokraa 22 euroa neliö. Sehän on, sanoisin melkein... Jos olisin juristi, niin varmasti rupeaisin tutkimaan, täyttääkö tuo petoksen tai jonkun muun tunnusmerkistön. Sehän on aivan rikosluontoinen vuokra kylmästä varastosta 22 euroa neliöltä. Ja sitä perustellaan sillä, että muka pitää olla markkinatasoiset hinnat. Oikea vuokrataso esimerkiksi Ilomantsin kirkonkylän keskustassa on reilusti alle kympin. Ja niissä tiloissa Pohjois-Karjalan rajavartiosto on toiminut meillä erittäin oivallisesti, koska Senaatti-kiinteistöt ajoi vuokrillaan omista tiloistaan rajavartioston pois, mutta onneksi löytyi sitten se vanha ammattiopisto, joka on nyt ihan oivallinen tila, ja siinä on erittäin matalat vuokrat.

Ottakaa, arvoisa ministeri, siitä esimerkki, miten homma hoidetaan. Eiköhän lopeteta tämä Senaatti-kiinteistöjen terrori. Eihän se voi olla niin, että tuommoisia järjettömiä vuokria maksetaan, koska joka ainoa euro, mikä sieltä lähtee Senaatti-kiinteistöjen tilille, on pois toiminnasta, ja kun se on pois toiminnasta, niin me käymme tätä samaa keskustelua tällä harvenevalla porukalla siitä, mistä me saamme tälle toimijalle rahaa lisää. Olisi kyllä paras joululahja minulle, kun tämä saataisiin joskus kuntoon, tämä tällainen kiristysjärjestö lopetettaisiin kokonaan. Jos se jossakin toimii [Puhemies koputtaa], toimikoon, mutta älkää kokeilko sitä ainakaan maaseutukunnissa.

18.09 Juha Pylväs kesk: Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana maahanmuuttoon liittyen.

Tässä budjetissa esitetään maahanmuuttoon määrärahoja pienennettävän yli 47 miljoonaa euroa verrattuna vuoteen 2018. Toisaalta noin 4 000 uutta turvapaikkahakemusta arvioidaan ensi vuodelle tulevan. Turvapaikanhakijoita oli syyskuussa vastaanoton piirissä noin 11 000, ja ensi vuodelle määrän arvioidaan laskevan 6 300 henkilöön, eli tämä tur-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

vapaikkakriisi alkaa olemaan aika lailla hallussa oleva asia. Nämä määrät ovat vähene-mään päin.

Budjetissa on varattu varoja myös vapaaehtoiseen paluuseen vajaa 5 miljoonaa euroa, ja tämä paluu on ollut kohtuu hyvin onnistunutta. 80 prosenttia näistä vapaaehtoisista paluis-ta on tapahtunut Irakiin, eliikkä suunta on ollut siinä mielessä onnistunut.

Ottaisin kantaa myös vastaanottojärjestelmästä katoaviin. Kannan saman huolen, mitä täällä useampi edustaja toi jo esille: kuukausittain 1,1 prosenttia kirjoilla olevista henki-löistä katoaa. Onhan tämä aika huolestuttava piirre, että järjestelmästä katoaa henkilöitä. Sitä ei pitäisi tapahtua.

Kysyisin ministeri Mykkäseltä vielä tuohon eurooppalaiseen maahanmuuttopolitiik-kaan liittyen: Mainitsitte tuossa aiemmin vastauksessa, että turvapaikanhakija-asiat koete-taan saada ulkorajoille siirrettyä. Onko EU:lla yhteistä tahtotilaa löytää tällainen maa-hanmuuttolinja niin, että tähän tavoitteeseen päästään?

Sitten viimeisenä asiana: Suomikin kuuluu ulkorajoihin EU-kokonaisuudessa. Määrära-hoja on varattu myös Rajavartiolaitokseen, lisää rajavartioiden palkkaamiseen. Riittääkö tämä itärajan valvonnan vahvistamiseen niin, että tähän ulkorajavalvontaan kyetään vas-taamaan siten kuin EU-alueella muuallakin?

18.12 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tänään on kuultu, Suomessa on hirmuisen vähän poliiseja, ylivoimaisesti vähiten per asukas Pohjoismaissa. Esimerkiksi Ruotsissa on kaksi poliisia tuhatta asukasta kohden, kun Suomessa tämä luku on 1,3. Sat-tumalta muuten samansuuntaiset luvut kuin näissä lapsiluvuissa, mitä syntyy. Se ei nyt si-nänsä liity tähän, mutta tällainen sattuma.

Silti, tästä huolimatta Ruotsin poliisi on helisemässä esimerkiksi humanitäärisen maa-hanmuuton aiheuttaman lähiöväkivallan, tuhotöiden ja terrorismiuhan alla, ja tähän liittyy hyvin pitkälti myöskin seksuaalirikokset, mitkä ovat tiettyjen maahanmuuttajaryhmien osalta huomattavasti yleisempiä kuin kantaväestön.

Miten, ministeri Mykkänen, on ajateltu puuttua tähän kehitykseen? Miten estetään tämä Ruotsin kaltainen kehitys? Me olemme monessa suhteessa samassa pisteessä, missä Ruot-sissa oltiin 20 vuotta sitten. Miten estetään, ettei 20 vuoden päästä meillä olla samassa ti-lanteessa, jossa esimerkiksi moottoripyöräjengit ja tämän tällaiset näitä maassa laitto-masti jo piileskeleviä henkilöitä rekrytoivat riveihinsä?

Tiedostaen Lähi-idän ja Afrikan väestönkasvun ja kaiken tämän tämä on oikeastaan lä-hivuosisikymmenten ylivoimaisesti isoin asia, mikä meillä on ratkaistavana, ratkaistiin se sitten eurooppalaisella tasolla tai jos ei eurooppalaisella tasolla pystytä tätä ratkaisua teke-mään, niin sitten se on tehtävä kansallisella tasolla, niin kuin monet Euroopan maat ovat itse asiassa tehneet.

Sitten ihan toinen asia. Meillä EU-puheenjohtajuus koittaa hyvinkin pian, ja se tulee tar-koittamaan sitä, että valtavat määrät poliiseja tarvitaan lähinnä täällä Helsingissä, missä suurin osa näistä tapahtumista järjestetään. Maakuntien poliisit tulevat tänne Helsinkiin, kun pitää katsoa, miten se Juncker kulkee. Mutta sitten samanaikaisesti muualla päin Suo-meä poliisien määrä tilapäisesti vähenee ja sitten toisenlaiset Schengen-vieraat tulevat pa-kettiautoineen käymään mökeillä, asunnoissa kesälomien aikaan ja näin. Onko tähän va-rauduttu? Nyt on jo viitteitä siitä, että Baltian maista, lähinnä Itä-Euroopasta, tulee rosvo-ja, rikollisia tänne Suomeen vapaitten rajojen yli. Kun ensi vuonna suurin osa poliiseista on

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Helsingissä turvaamassa tämän eliitin kokouksia täällä, niin miten on tavallisen kansan turvallisuuden laita maakunnissa?

18.15 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Jotain rajaa — tämä on perussuomalaisten vaaliteema. ”Jotain rajaa” tarkoittaa sitä, että mistään ei tule mitään ilman rajoja. Rajattomuus aiheuttaa kaaosta. Ja kun EU ei pysty tekemään yhteistä turvapaikkapolitiikkaa... No, EU ei edes halua vähentää sitä tulijamäärää tai siirtolaisuutta. Mutta oli sitten kyse yhteisestä taakanjaosta tai joistain muista projekteista, niin eivät ne onnistu. EU ei pysty valvomaan yhteisiä ulkorajojamme, meidän pitää tehdä se kansallisesti. Ja kun emme valvo rajoja, niin silloin rajat siirtyvät aina sisemmäksi. Tarvitsemme betoniporsaita. Joudumme lisäämään toisella tavalla turvallisuuttamme, koska emme saa pidettyä sitä ulkoveamme lukossa.

Kaikkein viimeisimmäksi keinoksi on otettu vihapuhepoliisit. Halutaan rajoittaa puhetta. Tällä tavalla me luomme pelon ilmapiiriä, jotta ihmiset eivät uskaltaisi arvostella maahanmuuton epäonnistuneita hedelmiä. Vihapuhepoliisi jahtaa netissä. Vihapuhepoliisi kutsuu ihmisiä kuulusteluihin. Vihapuhepoliisi kutsuu ihan tavallisia ihmisiä kuulusteluihin siitä, että he ovat suuttuneet epäonnistuneesta maahanmuuttopolitiikasta.

Kun paljastuu lastenraiskauksia, niin mitä tapahtuu? Poliitikot vähän pahoittelevat, mutta sen jälkeen alkaa keskustelu vihapuheesta, äärioikeistosta, ja myös perussuomalaiset haukutaan. Miksi me emme halua puolustaa suomalaisia? Miksi meidän päättäjämme, miksi meidän pääministerimme ja sisäministerimme eivät sano, että suomalaisten turvallisuus tulee aina ensin ja me pistämme suomalaisten turvallisuuden kaiken edelle? Ja jos emme me sitä sano ja me sitä tee, niin ei sitä kukaan muukaan tee.

Perussuomalaisten mielestä turvapaikkaprosessi pitää keskittää sellaiseen paikkaan, jossa nämä ihmiset eivät pääse uhkaamaan suomalaisten turvallisuutta, varsinkaan kielteisen päätöksen jälkeen. Norjalla ja Tanskalla on suunnitelmat valmiina, että mikäli esimerkiksi vuoden 2015 tilanne toistuu, niin he eivät ota rajalla ihmisiä vastaan. Suomella ei ole tällaisia valmiussuunnitelmia. Lähinnä keskustelemme siitä, kuinka hyvin voimme kestitä tänne saapuvia ihmisiä. Tanska lähettää saarille kielteisen päätöksen saaneet turvapaikanhakijat ja karkotettavaksi tarkoitetut rikolliset. Miksi me emme tee jotain vastaavaa? Esimerkiksi jos ottaisimme nämä kielteisen päätöksen saaneet turvapaikanhakijat säilöön — varsinkin heidät, jotka eivät vapaaehtoisesti halua palata — niin tämä voisi antaa heille motivaatiota, jos sieltä olisi vain yksi tie ulos, omaan kotiinsa.

Me voisimme myös käännä tulijat rajalla. Me kaikki tiedämme, että seitsemän turvallisen maan läpi tulleet turvapaikanhakijat eivät ole olleet vähään aikaan vaarassa. Myöskään Ruotsi ei ole sellainen maa, josta tulisi hakea turvapaikkaa Suomesta: Ruotsi on turvallinen maa. Tällä tavalla me säästäisimme paljon resursseja, poliisien resursseja, rahaa, ja ennen kaikkea tekisimme isänmaallista politiikkaa — koska perussuomalaisille suomalaisten turvallisuus tulee aina ensin.

18.19 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin hyvänä, että olemme saaneet viime vuosina poliisin rahoitusta lisättyä. Olemme vielä kuitenkin kaukana muista Pohjoismaista niin rahoituksen kuin henkilöstön suhteen. Pelkkiä lämpöisiä puheita ja pään nyökyttelyä asian puolesta kyllä tässäkin salissa riittää. Vaikka rahoitusta nyt lisätään monella saralla, poliisin mahdollisuus varautua ennakoimattomiin muutoksiin on heikentynyt. Mielestäni poliisihallinnon rahoitus tulisi hyväksyä hallituskausittain hallitusneu-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

votteluissa eikä joka vuosi talousarviota hyväksyttäessä. Vain tällä tavoin poliisi voisi rauhassa suorittaa sille kuuluvaa tehtäväänsä, jota kukaan muu ei tee.

Poliisin toimintavaste on joillakin alueilla todella heikko, ainakin sen mielestä, joka poliisia kaipaa. Toimintavaste ja kyky reagoida äkillisiin tilanteisiin on suoraan verrannollinen poliisien määrään, eikä operatiivisilla toimilla voida vastata asetettuihin tavoitteisiin koko maassa. On hyvä, että olemme nyt pystyneet pysäyttämään poliisien määrän vähene-
misen, mutta paljon on tekemistä, että saamme poliisien määrän nostettua lähelle 8 000:ta, kuten haluavat monet edustajatkin tässä salissa.

Sinisten tavoite on 8 000 poliisimiestä. Nykyisellä kehystasolla poliisien määrä väheni-
si 6 650 henkilöön jo vuoteen 2022 mennessä. Pidän sitä katastrofina, mikäli se toteutuu. Se ei ole ainakaan rehellisen kansalaisen edun mukaista eikä tavoite. Pidän myös ihmeel-
lisenä niitä laskelmia, että jos 340 poliisia vuosittain poliisikoulusta valmistuu ja noin 300 samaan aikaan jää eläkkeelle, niin miten saamme ja missä ajassa nostettua sen poliisimää-
rän 8 000:een. Ei ainakaan minun laskuopilla vähintään 20 vuoteen.

Poliisikoulutuksen voi aloittaa vuosittain 400 uutta opiskelijaa. On selvää, että kaikki
paikat tulee saada täytettyä, mutta kriteerien tulee olla samat kaikille laadusta tinkimättä, olipa hakija ulkomaalainen tai suomalainen. Joitain osa-alueita voidaan toki koulutuksen
aikana täydentää. Erittäin tärkeänä näen opintososiaalisten etuuksien palauttamisen poli-
siopiskelijoille. Se lisää alanvaihdon houkuttelevuutta myös iäkkäämpien opiskelijoiden
osalta.

Pidän tärkeänä, että 300 000 euroa kohdistetaan jatkossakin ulkomaalaisvalvontaan ka-
donneiden henkilöiden tavoittamiseksi, 250 000 euroa lasten nettihyväksikäytön ennalta-
ehkäisyyn sekä 220 000 euroa poliisilaitosten koulupoliisitoiminnan turvaamiseen ja ke-
hittämiseen. Tokikaan tämä 220 000, kun jaetaan kaikille poliisilaitoksille, ei ole juuri mi-
tään.

Arvoisa rouva puhemies! En pidä Rajavartioston rahoitustilannetta järkevänä. Toivon,
että siihen tehdään muutos heti seuraavassa lisätalousarviossa. Esimerkiksi älykkäät rajat
-hankekokonaisuus tarvitsee huomattavasti enemmän rahaa. Rajavartijaa ei rajoillamme
jatkossakaan korvaa elektroniikka, mutta on osa rajavalvontaa.

Pelastustoimen toimintamenoihin esitetään vähemmän rahaa kuin tälle vuodelle. Näistä
rahoista rahoitetaan muun muassa Pelastusopiston toiminta ja pelastustoimen valtakunnal-
linen kehittäminen. Hieman ahdinkoa tulee 500 000 euron rahoituksesta, jolla saadaan
koulutettua hätäkeskuspäivystäjiä lisää. Pidän erinomaisena, että palomiesten työturvalli-
suus ja työterveys huomioidaan jatkossa nykyistä paremmin. Tutkimushankkeeseen palo-
miesten työturvallisuuden ja toiminnan ja terveyden edistämiseksi metsäpaloissa esitetään
300 000 euroa. Myös pelastustoimen toteuttaman Suomen ja Venäjän lähialueyhteistyön
jatkamiseen ja kehittämiseen esitetään 100 000 euroa. Tämähän on toimintaa, joka perus-
tuu jo 1990-luvulla tehtyyn sopimukseen Venäjän kanssa. Rahoituskanavat tähän tärkeään
toimintaan ovat muuttuneet viime vuosien aikana.

Sitten hieman poliisiasiaa vielä tähän lopuksi. Tänään on ollut herkeävuorot kuulla, kuin-
ka jokainen puolue on toivonut poliisien määrää ja poliisien suorittamaa valvontaa lisää.
Mutta silloin, kun se kohdalle sattuu, niin silloin se tietenkään ei ole hyvä asia. Viime vaa-
likaudella lakkautettiin muun muassa liikkuva poliisi. Samalla lakkautettiin tehokas ras-
kaan liikenteen valvonta. Nyt sitä kaivataan lisää. Tässä on minulla lista kädessä niistä hen-
kilöistä, jotka lakkauttivat liikkuvan poliisin, ja tässäkin salissa osa teistä on paikalla. [Ju-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

ho Eerola: Lue ääneen!] — Minä voin lukea jossain vaiheessa tämän ääneen, mutta minulla on valitettavasti enää 5 sekuntia aikaa. Ehkä ensi kerralla.

18.24 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! On todellakin hieno asia, että poliisin määrärahoja on lisätty ja poliisin resursseja on myös osaltaan lisätty. Tämä harvaan asutun alueen 3,3 miljoonan lisäys on hieno asia, se että sinne saadaan noin 60 uutta poliisivirkkaa.

Todellakin, mitä tulee näihin seutukaupunkeihin ja niissä olevaan harva-asutusalueeseen, niin ehkä näissä poliisin laskelmissa ei ole huomioitu tätä niin sanottua vuoden vaihtelua. Kun ihmiset menevät kesäaikaan sinne maaseudulle järvien rannoille, niin esimerkiksi pienten kuntien ja pienten kylien väestö moninkertaistuu. Yhtä lailla ongelmat tulevat mukana sinne, millä tavalla sitten saavutetaan myös poliisit siellä, eli arjen turva muuttuu maaseutualueella. Ministeri sanoikin tässä, että autossa on nykyään paremmat fasilitetit kuin asemalla, mutta jos se auto on siellä Tampereella ja 120 kilometrin päässä järven rannalla tapahtuu jotain, niin tietenkin aikaa menee näiden viiveaikojen mukaisesti. Eli haen tässä edelleen sitä, että varsinkin seutukaupungeissa tulisi olla määrätty resurssit ja poliisin tulisi näkyä siellä omassa lähipiirissään.

Toinen asia on tämä Ankkuri-toiminta, mihinkä nyt osoitetaan 2,5 miljoonaa. Toisaalta se vaatii myös koulujen ja poliisin yhteistyötä ja vaatii sitä poliisin läheisyyttä. Se on erittäin hieno asia kaupunkiseuduilla mutta myös varsinkin haja-asutusalueilla, että yhteistyö poliisin kanssa on aktiivista jo nuoresta pitäen, ja tarkoitan sitä positiivisessa mielessä, ettemme me mene siihen. niin kuin tässä äsken mainittiin, että poliisin tapaaminen on negatiivinen asia, vaan se on positiivinen asia, että valvonta toimii. Näen sen erittäin hyvänä.

Mitä tulee tähän suunnitteluun, mistä tässä on puhuttu päivän mittaan, niin näen sen yhtä lailla niin, että meidän tulisi katsoa pitkäjänteisesti poliisin resurssien suunnittelua, ja mielestäni myös parlamentaarisella tasolla, että yli vaalikausien voitaisiin myös tässä mennä yhtä lailla kuin liikenneinvestoinneissa ja monessa muussakin.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Erittäin tärkeä panostus on resurssien lisääminen myös suojelupoliisiin nyt, kun myös sitten tiedustelulainsäädäntö saadaan oikealle tolalleen tässä, ja varmaan siihen tarvitaan resursseja. Sähköinen ympäristö ja myös sitten tämä turvallisuusympäristö muuttuvat monimuotoiseksi, digitaaliseksi, ja siihen, että me löydämme ne rikokset sieltä, tarvitaan resursseja. Kuten tuossa aikaisemmin mainitsinkin, rikollisilla on jo yhtä nopea tai ehkä parempikin sähköinen fasilitetti erilaisiin toimintoihin kuin tällä hetkellä esimerkiksi viranomaisilla, ja toivotaan, että se turva löytyy myös sitten suojelupoliisin ja myös paikallispoliisien kautta, että näitä niin sanottuja rikollisryhmiä voidaan jo hyvissä ajoin karsia pois toiminnasta.

18.28 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä Hätäkeskuksen resursseista. Se on tässä useamman vuoden pyörinyt ja se on vähän semmoinen hallinnon lohko, joka ei niin hirveästi meinaa saada huomiota, koska se ei ihan välittömästi näy tässä ikään kuin iholla, mutta se näkyy siinä vaiheessa, kun sitä apua tarvitaan, ja sen avun pitää tulla nopeasti. Eräänlaisena alarajana on pidetty 600:aa henkilöä, nyt ollaan noin 585:ssä, ja hallinto- ja turvallisuusjaostossa kuulumme, että vuorotyöstä, kiireistä, vaativuudesta johtuen ongelmia on sairauspoissaolojen kanssa, jaksamisen kanssa, ja tämän takia hieman pyrimme helpottamaan tilannetta 500 000 euron lisäyksellä, mutta se nyt ei tietenkään ole pysy-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

vä ratkaisu. Toivottavasti saamme tämän nyt sitten nousemaan 585:stä kuitenkin lähemmäksi 600:aa.

Sitten näihin palautusasioihin ja maahanmuuttoasioihin siitä näkökulmasta, että meillähän ei Irakin kanssa ole kahdenvälistä palautussopimusta. Ruotsilla se on, se ei valitettavasti heilläkään oikein toimi, mutta EU ja Irak ovat saaneet aikaan tämän PCA-sopimuksen. Tämähän nyt kuuluu enemmän ulkoministerin rooliin, mutta tietysti turvallisuuden näkökulmasta sisäministerille. Kysynkin sisäministeriltä: Miten tämä sopimus on teidän tietojenne mukaan lähtenyt toimimaan? Onko se lähtenyt toimimaan? Minkälaista apua siitä on saatu? Toinen näkökulmahan siihen liittyy sillä tavoin, että meillä on Bagdadissa suurlähetystötoimintaa nyt vireillä ja sillä pyritään auttamaan sitä, että saamme kyseisen maan viranomaisiin yhteyden ja nämä palautusasiatkin toimimaan. Onhan se tilanne sinänsä aika outo, että kansainvälinen apu ja Suomenkin apu kelpaa mutta oman maan kansalaiset eivät kelpaa, ja eihän se näin voi olla, vaan ehkä jopa jonkinlaista avun ehdollistamista täytyy olla mukana.

Ja edelleen, kysyn ympäristörikosten näkökulmasta — sitten ihan toiseen asiaan. Kun poliisi tutkii ympäristörikoksia, meillähän nyt kasvaa koko ajan ikään kuin paine siihen suuntaan, että tulee enemmän tätä ympäristöohjausta, ja se on ihan hyvä, mutta se myös johtaa taloudellisiin intresseihin toimijoilla, jotka toimivat jätteiden ja tämäläyppisten asioitten kanssa, tulee tämmöisiä lokapoikia ynnä muita. Onko poliisilla riittävästi resursseja ja osaamista ja tutkintavoimaa selvittää tämmöisiä vakavia ympäristörikoksia? Tähän liittyy merkittäviä taloudellisia arvoja ja myös harmaan talouden tuomia ongelmia, ja rehellisen yrittäjyyden asema tietysti kärsii siinä vaiheessa, jos joku välttelee lain kirjainta ja henkeä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten edustaja Semi, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

18.30 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Kun seuraa tätä tilannetta hallituskauden alusta, mistä on lähdetty liikkeelle sen pakolaiskriisin jälkeen ja mitä meillä on tilanteita ollut, niin tämä Rajan ja poliisin ja miksei Tullinkin yhteistyö on erittäin hyvää ollut siinä vaiheessa. Rajaseudulta, ennen kaikkea tuolta Pohjois-Karjalasta oli semmoinen kevenys, kun jollakin reissulla kävin siellä, paikalliset ihmiset puhuivat, että heillä on kaikki yhdistetty tähän samaan laitokseen, että kun heillä Rajavartiolaitos tulee paikalle, siinä ovat poliisi, pelastuslaitos ja ensihoito samalla kerralla paikalla. Siihen nähden, kun miettii tätä tilannetta, tätä talousarviota, mikä on tehty, minusta on hyvä, että nyt on otettu rahaa myös harvaan asutulle alueelle, että sinne saadaan lisää viranomaisia ja poliiseja mukaan toimintaan. Tämä 3,3 miljoonan euron lisäys on erittäin hyvä asia, ja näkisin, että siinä pitäisi tiettyä jatkuvuuttakin olla, että nämä nimenomaan näillä harvaan asutuilla alueilla turvallisuus paranisi ja ilmapiiri tulisi paremmaksi. Tämmöinen järjestyksenvalvonta toimisi paljon paremmin siellä, eli minä näen sen yleisen järjestyksen ylläpitäjänä.

Mutta sitten asia, mistä olen todella huolissani, kuten edustaja Kiuru tuossa jo nosti esille, on tämä Häätokeskuksen tilanne, resurssit, millä siellä tehdään töitä. Olen itse päässyt kuuntelemaan niitä puheluita, mitä sinne soitetaan, ja se on todella raskasta ja rankkaa työtä ohjata sitä toimintaa ja hoitaa siellä näitä soittajia oikealla tavalla toimimaan, että pysyvät auttamaan ihmisiä paikan päällä. Nyt tämä määrä, mikä siellä on, tietää sitä, että mitä tiukemmin tehdään töitä, sitä enemmän joudutaan rasituksen alla olemaan, ja se tuo tietysti

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

sairauspoissaoloja lisää, mikä taas lyö lisää painetta. Sitä jäin miettimään, missä vaiheessa tähän tehdään semmoinen jatkuva suunnitelma, että saadaan riittävät resurssit ja koulutus, että meillä tähän hätäkeskustoimintaan on riittävästi resursseja.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Mykkänen, vastauspuheenvuoro 3 minuuttia, olkaa hyvä.

18.33 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä useat edustajat vielä viittasivat Senaattiin, sen toimitiloihin ja kiinteistöihin. On totta, että olen kuullut saman tyyppisiä viestejä kuin täälläkin kerrottiin kohtuuttomista vuokrista Senaatin tiloissa verrattuna saman paikkakunnan yksityisiin. On se sitten Senaatin pilkkominen tai mikä tahansa ratkaisu, mutta tämmöisissä tilanteissa ei ole myöskään valtion kannalta järkevää ylläpitää, korjata vanhoja, kalliita tiloja Senaatin piikissä, jos alueella olisi muutoin järjestettävissä valtion toimitilojen vuokraus. Toivon, että tässä löydämme ratkaisun. Uskon, että seuraavan hallinnonalan esittelevä ministeri on samaa mieltä.

Tässä edustaja Paloniemi viittasi yhteen tärkeään yksityiskohtaan, jolla on laajempikin merkitys, nimittäin tähän silpomisten vastaiseen työhön. Tältä osin teemme hyvää yhteistyötä siinä, että ensi vuonna uuden tyyppinen, THL:n koordinoima kouluterveystarkastus kattaisi selvästi nykyistä laajemmin myös nämä aiheet. Tehdään montaa muutakin työtä, Ankkuri-tiimeissä, sosiaalityöntekijöiden ja lastensuojelutyön kanssa, ja tämä on sen takia laajemminkin merkittävää, että se on osa sitä nollatoleranssia, joka meidän täytyy tinki-mättömästi pöydälle kattaa: että Suomessa ei tyttöjä, naisia seksuaalisesti eikä millään muullakaan tavalla kohdella toisella tavalla kuin täysvaltaisia muita ihmisiä. Ja se täytyy olla selvä viesti, ja tämä on osa myös sitä.

Edustaja Hakanen tässä jo toistamiseen viittasi myöskin teknisen valvonnan mahdollisuuksiin ja haasteisiin, ja sanon, että kyllä, tietysti jo tiedustelulainsäädännön toimeenpääntö lähtee siitä, että meillä on uudenlaisia mahdollisuuksia ennaltaehkäistä vakavia terroririkoksia teknisen valvonnan kautta. Mutta sitten tullaan käytännössä myös siihen, että me olemme esimerkiksi satamiin nyt asentamassa rekisterikilpilukulaitteita, olen ollut siinä aloitteellinen, ja seuraava askel on kysymys kameravalvonnan, kaupunkikameroiden yhdistämisestä poliisin johtokeskuksiin. Tämä on, sanotaan esimerkiksi Oulussa, pitkällä, että kouluistakin saadaan nopeasti johtokeskuksiin kuva, kun jotain tapahtuu, mutta harvassa muussa paikassa. Ja se on yksi asia, mistä olen suurten kaupunkien turvallisuusjohtajia tapaamassa, ja tätä myöskin ikään kuin henkilötietokysymyksenä kehoitan ja kannustan miettimään tarkkaan.

Tässä edustaja Räsänen viittasi esimerkiksi näiden Oulun raikaustapausten johtopäätöksiin. Esitutinnan ollessa kesken en siihen sisältöön tarkemmin puutu, mutta juuri tässäkin tullaan viranomaisten yhteistyön osalta tiedonvaihdon kysymyksiin. Kuukausi sitten kun tuli esille ministeri Saarikon kanssa yhteistyömme tiedonvaihdon helpottamiseksi, niin tämä sali oli varsin kriittinen sen kannalta, voivatko lääkärit tai lastensuojelu tai sosiaalityöntekijät antaa nykyistä enemmän tietoja. Silloin tullaan juuri tähän tilanteeseen, että niillä olisi voitu estää tietynlaisia rikoksia ja tulevaisuudessa voitaisiin estää. Me olemme nyt käyneet hyvää dialogia myöskin Lääkäriliiton kanssa, ja minä toivon, että tätä katsotaan järkkikysymyksenä, ei maalata uhkakuvia seinille ja revitellä suuntaan tai toiseen.

Hätäkeskusten osalta sanoisin, että nyt ollaan sitä kurssia laajentamassa: saadaan hie-
man enemmän resursseja suoraan sinne päivystäjiksi. Tässä yksi tärkeä teema on muuten

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

hälytysten osalta se, että meillä on tekniikka tässäkin, edustaja Hakasen mainitsema tekniikka, joka tuo mahdollisuuksia sikäli että meillä on onneksi nyt jo puolella miljoonalla ihmisellä 112-sovellus — ja toivomus on, että vielä suurempi osa soitoista tulisi sen kautta — ja sen lisäksi, että pääsee läpi sinne, niin se toinen vaihe on se, kuinka nopeasti saa selkokieliset sijaintitiedot, henkilötiedot — ihminen on usein paniikissa, kun soittaa. Tämä on sellainen asia, jota me nyt yritämme valistamalla ja helpottamalla hoitaa, jolloin me saisimme sitä kautta myös esimerkiksi varoitusviestit kännyköihin laajemmin, kun on se sovellus olemassa. Älypuhelin osuus koko ajan kasvaa.

Täällä edustaja Huhtasaari viittasi maahanmuuttokysymyksiin jälleen kerran, ja vastasinkin niihin jo laajemmin, mutta sanoisin, että kyllä se EU onnistuisi ulkorajakeskuksissa sen ulko-oven vartioinnissa, jos eivät sen tyyppiset hyvin lyhytnäköiset näkemykset, joita valitettavasti minusta perussuomalaiset EU-politiikassa ovat edustaneet pitkäjänteisesti, estäisi sitä, että löydetään se yhteinen ratkaisu, jossa pysäytetään tulijat ulkorajoille, käsitellään siellä, ja ne, jotka tarvitsee suojelua, jaetaan eteenpäin, ja loput eivät pääse eteenpäin. Paljolti olen samaa mieltä, että sinne täytyy pysäyttää, siellä käsitellä, mutta yhteinen ratkaisu tässä tarvitaan.

Vihapuhetta toivottavasti ette todella puolusta, koska kyllä meillä tosiasia on se, että sellaisella vihan lietsomisella tämä asia vain pahenee. Missä nähdään, että joku lietsoo henkilöön hänen etnisen taustansa pohjalta kohdistuvaa vihaa, niihin poliisin täytyykin puuttua. Toivon, että sitä jatkossakin pystytään tekemään.

Valmiussuunnitelmat meillä kyllä on. Me emme ehkä julkista niitä ihan niin pitkälle kuin jotkut muut maat joidenkin lehtijuttujen perusteella. Sitten taas kun puhutaan vaikka Tanskan saariratkaisusta, niin siellä heidän suunnitelmassaanhan on lauttayhteys auki. Ei se ole pitkäjänteinen ratkaisu. Miltäs se saari näyttää 10 vuoden päästä, minkälaisia kielteisen päätöksen saaneita tulee käymään emämaan puolella, ja tällaisia kysymyksiä. Pahoin pelkään, että näihin ei Tanskan virkaveljillä ole vastauksia nyt, kun ei ole ollut viikko sittenkään. Me yritämme tehdä toimivia ratkaisuja, ei populistisia sellaisia. [Laura Huhtasaari pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Olemme jo ylittäneet ajan, mutta annan vastauspuheenvuoron edustaja Huhtasaarelle.

18.38 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vakavasti ottaen te olette olleet vallassa. Vakavasti puhuen ja tosiasioista keskustellen sellaiset puolueet ovat olleet vallassa, jotka vastustavat toimivaa maahanmuuttopolitiikkaa. EU ei ole pystynyt vartioimaan ulkorajojaan, koska liberaalit maahanmuuttopuolueet ovat olleet vallassa. EU ei pystynyt jakamaan taakanjakomekanismia, koska jäsenvaltiot eivät siihen suostuneet, koska se ehdotus ei ollut alun perinkään hyvä, koska siinä ei haluttu edes vähentää siirtolaisten määrää.

Ja mitä tulee vihapuheeseen, niin luonnollisesti kaikki väkivaltaan yllyttäminen on lailla kielletty. Mutta haluaako sisäministeri luoda todellakin pelon ilmapiiriä ja estää kansalaisia arvostelemasta maahanmuuton epäonnistuneita vaikutuksia? Siitä tässä on kysymys, koska tällä hetkellä vihapuhepoliisi jahtaa tavallisia ihmisiä [Puhemies koputtaa] ja tuolla kaduilla ihmiset sanovat, että [Puhemies: Aika!] ei enää tiedä, mitä [Puhemies koputtaa] uskaltaa sanoa.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään. Aika, mikä on tähän varattu, on jo ylitetty.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 18.39.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 0.43.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua sisäministeriön hallinnonalan pääluokasta 26.

0.43 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Jo debatissa kyselin tästä, mutta kun oli niin lyhyt aika, niin ajattelin, että jatkan.

Meillä on nettipoliisi asetettu vahtimaan hyvin tärkeätä tehtävää, että tämmöisiä vihapuheita ei tule, mutta kyllä se kohderyhmä on kantasuomalaiset. Minä olen saanut tappouhkauksia: natseilta yhden, siis uusnatseilta, ja muslimeilta varmaan toistakymmentä. Mutta jos minä arvostelen natseja millä tavalla tahansa netissä, luulen, että ei siitä kukaan sano mitään, mutta jos muslimeja heidän tekosistaan, niin kyllä nettipoliisi löytää sieltä pian. Kirjoitin aikanaan lauseen, jota Hesari käytti ja laitoin sen Facebookiin, niin minä sain siitä tuomion. Elikkä nettipoliisi on näissä asioissa hyvin tarkka.

Muutama muu epäkohta.

Edustaja Eestilä sanoi tuossa liikennepoliisin tarkkailusta. Muutaman kilometrin ylitys: heti tulee huomautus, neljä kilometriä, lappu käteen. Inhimillisistä erehdyksistä kyllä rangaistaan. Mutta on tämmöinen kuin massarikokset, joihin kuuluvat polkupyörävarkaudet ja tämmöiset pienemmät. Ne käsitellään suurina massoina. Poliisi ei ota edes niitä käsitteelyyn, vaikka se on tietoisesti tehty. Jos vanhukselta otetaan polkupyörä, niin se on aika arvokas suhteessa hänen tuloihinsa. Nämä unohdetaan, mutta tämmöisiin kyllä otetaan hyvin tarkka linja liikenteessä.

Otan vielä esimerkin. Ylikuormamaksuja annetaan häikäilemättä. Jopa 200 kilosta tukikuorman etuvaunussa saat sakon. Se on yksi tukki. Sen voi tehdä varmasti inhimillisen erehdyksen johdosta, mutta se voi johtaa kolmantena sakkona kahden kuukauden ajokieltoon, elinkeino pois.

Elikkä nämä epäkohdat näissä asioissa, todelliset harkitut rikokset, joita tehdään ihan harkiten, ne unohdetaan. Mutta inhimillisiin erehdyksiin puututaan ankaralla kädellä. Tätä minä ihmettelen, ja olisin mielelläni ministeriltä kysellyt sitä vielä.

0.46 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ehdottavat omassa vaihtoehtobudjetissaan selkeitä parannuksia Suomen turvallisuuteen. Kansalaisten turvallisuuden takaaminen on valtion ydintehtävä. Kaikki yhteiskunnan osa-alueet kärsivät, jos turvallisuus maassamme järkkyy. Kerron tässä muutamia esimerkkejä esityksistämme.

Poliisille haluaisimme lisätä 25 miljoonaa euroa, ja me haluamme, että poliisi pystyy enemmän käyttämään tutkinta-aikaa sellaisten rikosten selvittämiseen, mihin he eivät nytten pysty resursseja irrottamaan. On paljon niin sanottuja pimeitä rikoksia, joihin poliisit eivät käytä työaikaansa, koska resurssit eivät riitä, ja nämä rikokset ovat niitä, joissa tuomiot ovat niin pieniä, että siihen ei kannata panoksia heidän mielestään laittaa tai ei ole

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

mahdollista laittaa. Tämä kuitenkin antaa yhteiskuntaan sellaisen signaalin, että yhteiskunnassa selviää jopa vähän vakavammistakin rikoksista kuin koira veräjältä, koska poliisilla ei ole aikaa niitä tutkia.

Edellytämme myös sitä, että poliisien määrä nostetaan pysyvästi 7 500 poliisiin vuoteen 2025 mennessä. Tämä onnistuu siten, että poliisien koulutusmäärää pitää nostaa 400:sta nopeasti. Sen lisäksi me tarvitsemme muita helpotuksia poliisikoulutusjärjestelmään, kuten esimerkiksi kielivaatimuksen vähän helpottamista, jotta saadaan riittävästi korkeatasoisia kokeilaita koulutukseen.

Me edellytämme erityisesti myös, että panostetaan harmaan talouden torjuntaan varoja lisää. Myös verkkorikollisuuden tutkimiseen ja ehkäisemiseen sekä seksuaalirikosten torjuntaan on saatava lisää resursseja.

Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoista aiheutuvia kokonaiskustannuksia ei ole vielä selvitetty. Perussuomalaiset ovat edellyttäneet pitkään, että hallitus selvittäisi ne ja julkaisisi ne viipymättä. Maahanmuuttopolitiikalta perussuomalaiset vaativat mittavuutta ja kustannussäästöjä. Edellytämme myös, että hallitus toteuttaa itse vuonna 2015 laatimansa ja hyväksymänsä turvapaikkapoliittisen ohjelmansa. Tähän ohjelmaan sisältyy muun muassa, että Suomi vaatii EU:ssa voimakkaasti toimivaa ulkorajavalvontaa, turvapaikan saaneelta henkilöltä vaaditaan omaa aktiivisuutta tukien saamisen edellytyksenä ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille perustetaan palautuskeskuksia. Arvoisa hallitus, missä ne palautuskeskukset ovat? Miksi niitä ei ole vielä laitettu pystyyn? Tämä on nimitäin hallituksen omasta ohjelmasta. Ei olisi liikaa vaadittu, että hallitus toteuttaa niitä.

Vastaanotto-toiminnassa vastaanottoraha on alennettava sellaiselle tasolle, ettei se muodosta vetovoimatekijää tulla nimenomaan Suomeen. Korkea palvelutaso houkuttelee Suomeen niitä, jotka eivät edes tarvitse kansainvälistä suojelua, eikä se ole kenenkään etu.

Perussuomalaiset ehdottavat, että hallitus kehittää kotouttamisen seurantaan selkeät mittarit, kriteerit, enimmäiskeston ja muut tarvittavat välineet, jotta pystytään näkemään, mihin suuntaan ollaan menossa. Tätä tarvitaan, koska kotoutuminen on pitkälti epäonnistunutta.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kyllä haluavat lisätä tähän maahanmuuttotoimintaan myös rahaa. Me haluaisimme lisätä 10 miljoonaa euroa tehostetun paluumuutto-ohjelman käyttöönottamiseksi. Edellytämme, että laittomasti maassa olevat henkilöt karkotetaan maasta ja heidän kunnalliset palvelunsa lakkautetaan. Mikäli karkotus ei onnistu, tulisi laittomasti maassa olevat henkilöt ottaa säilöön. Tämä olisi selkeä viesti niille henkilöille siitä, että Suomessa ei voi laittomasti oleskella.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä: Millään muulla puolueella ei ole varjobudjetissaan vastaavia euromääräisiä panostuksia Suomen turvallisuuteen kuin perussuomalaisilla. Toimenpiteistä puhumattakaan. Silti perussuomalaisten vaihtoehto ei ole kallis, päinvastoin. Kokonaisuudessaan ottaisimme ensi vuonna 170 miljoonaa euroa vähemmän velkaa kuin hallitus. Tämä jos mikä on isänmaallista politiikkaa.

0.51 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski ei meinaa vaellella varjojen mailla vaan halusi viestittää ministerille, että kuten hänen puoluetoverinsa sanoi kolme sanaa, Venäjä, Venäjä, Venäjä, niin edustaja Myllykoski haluaa sanoa huumeet, huumeet, huumeet. Tämä problematiikka on räjähtänyt meidän käsiimme, ja olisin toivonut, että tässä keltaisessa kirjasessa olisi ollut jotakin tästä problematiikasta ja siitä laajasta mittakaavasta, missä tällä hetkellä olemme suomalaisessa yhteiskunnassa.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Minä toivoisin, että me voisimme valjastaa tähän maahan nettihuumekoiran. Tulenkin esittämään sitä, josko valtiolta, tämä hallitus, jolla on hyviä näkemyksiä tulevaisuudenkin osalta, voisi nähdä sen, että viimeisissä lisätalousarvioissaan se voisi lisätä netin kautta kulkevan huumekaupan organisointiin vielä enemmän valvontaa. Meillä on nettipoliiseja, mutta nyt meillä tarvitsisi olla osaamista siihen, kun on nämä muutamat erityiset ohjelmapohjat meillä tuolla. Eli nykyään huumeita ei käydä ostamassa, huumeita tuodaan kotiin, sovitaan tapaamispaikkoja. Siellä ohjelmistossa on hinnat, laadut näkyvissä, ja sitä kautta kauppaa käydään varsinkin haja-asutusalueilla, jo ihan meidän kotikulmilla. Autoja on pysäköitynä mitä ihmeellisimmissä paikoissa, joissa ei missään tapauksessa luulisi kenenkään pysäköivän autoa. Se on tapaamispaikka. Heitetään lenkkikengät sinne risteykseen vihjeeksi, että mistä niitä sitten saa, sen ja sen kilometrin päästä ja niin edelleen. Se olisi tärkeätä.

Mutta toisena asiana olisin kysynyt ministeri Mykkäselä — mutta puheenvuoroa en debattiin enää kerennyt saamaan — sitä, kuinka on arvioitu, että meillä riistansuojelutoimet, metsästäjät ja virkavalta, voisivat toteuttaa tätä suurpetohälytysten määrää siten, että meidän viranomaiset eli poliisit eivät olisi sidottuja niin paljon suurpetohavaintoihin. Eli heillä toimintaohjeena on, että käydään ainakin kaksi kertaa kattilan kansien kanssa niitä häätämässä, mahdollisesti sieltä lähiasutusalueelta, ja sitten sen jälkeen tulee se poistotoimenpide. Eli olisin kysynyt ministeriltä, mitä toimia yhdessä ympäristö-, maa- ja metsätalousministeriön [Puhemies koputtaa] ja sisäasiainministeriön kanssa tämän ongelman ratkaisemiseksi voitaisiin tehdä?

0.55 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunta on ansiokkaasti nostanut mietintöön koulupoliisin ja Ankkuri-toiminnan. 2,5 miljoonan euron määräraha poliisin ennalta estävään toimintaan vuodelle 2019 on myönteinen asia. Ankkuri-toiminnassa toimitaan ennaltaehkäisevästi niin, että lasten ja nuorten elämäntilannetta pysytään kokonaisvaltaisesti parantamaan yhdessä poliisin, nuoriso- ja sosiaalityön sekä koulujen kanssa.

Minä olen saanut tehdä työtä peruskoulussa aikana, jolloin koulupoliisi oli säännöllinen vieras koululla. Koulu teki yhteistyötä poliisin kanssa laillisuus- ja turvallisuuskasvatuksessa. Koulupoliisi piti esimerkiksi liikennekasvatustunteja oppilaille ja antoi valistusta ja oli käytettävissä konsultointiin ja oli erittäin vahvana tukena oppilashuoltotyössä. Koulussa lapsi sai kohdata virkapuisen koulupoliisin silloin, kun ei ollut hätä. Tämä vahvisti lasten luottamusta poliisiin. Resurssien vähentyessä koulupoliisitoiminta on hiipunut, samoin poliisi peruskoulujen verkostotyössä. Poliisi saadaan todellakin paikalle usein vasta siinä vaiheessa, kun kriisi on jo kehittynyt. Olen sitä mieltä, että poliisin tekemä ennaltaehkäisevä työ on välttämätöntä. Toivon, että jatkossa voidaan palata vanhaan hyvään aikaan, jolloin poliisilla oli resursseja myös alakoululaisille suunnattuun koulupoliisitoimintaan ja peruskoulujen oppilashuoltotyöhön.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Ja sitten edustaja Niikko, tuleeko loppuhuipennus?

0.56 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Oulussa turvapaikanhakijoiden lapsiin kohdistamat kuvottavat seksuaalirikokset ovat niin vakava asia, että jos nyt ei tehdä konkreettisempia päätöksiä, menee mielestäni eduskunnan uskottavuus kansan silmissä. Meidän tulisi antaa tästä talosta selkeä viesti kaikille pedofiileille ja muille seksuaalirikollisille, että

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

rikos ei Suomessa kannata. Tämä ei vaadi meiltä mitään muuta kuin sitä perustyötä, mitä me tässä talossa teemme, eli lainsäädäntöä.

Meidän tulisi kiristää lainsäädäntöä muutamilta osin. Esimerkiksi meidän tulisi nostaa törkeiden rikosten tekijöiden rangaistuksien alarajoja sekä poistaa ensikertalaisuuspykälä. Se olisi selkeä viesti esimerkiksi seksuaalirikollisille, että tästä joutuu vastuuseen.

Toinen asia on tietenkin se, että jos on ulkomaalainen, niin hänethän tulisi ilman muuta karkottaa. Jos on kaksoiskansalaisuus, niin Suomen kansalaisuus pitää ottaa pois.

Kolmantena asiana, mistä yleensä ei tahdota tai uskalleta puhua, meidän tulisi lainsäädännössä kehittää myös polkua siihen suuntaan, että näille seksuaalirikollisille, jotka sekaantuvat lapsiin, tehtäisiin kemikaalinen kastraatio. Tällaista lainsäädäntöähän on joissain maissa, ei tämä ole mikään uusi keksintö, mutta sitä ei länsimaissa kovin helposti haluta edes pohtia.

Mielestäni näillä toimenpiteillä me saisimme selkeän viestin, että Suomessa lapset pitää jättää rauhaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

12.8. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Niikko, ja sen jälkeen jatkaa ministeri Niinistö.

Keskustelu

18.40 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset hallinto- ja turvallisuusjaoston jäsenille erinomaisesta yhteistyöstä tämän budjetin valmistelussa ja kiitos myös ministerille siitä, että asiat ovat menneet hyvin yhteisymmärryksessä kaikilta osin eteenpäin.

Puolustusministeriön hallinnonala. Hallinnonalalle esitetään noin 3 138 miljoonaa euroa, joka on noin 266 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2018. Menojen kasvu aiheutuu lähinnä Laivue 2020 -hankkeen rahoitusosuudesta ja hallitusohjelmaan perustuvasta materiaalihankintojen lisäämisestä 110 miljoonasta eurosta 130 miljoonaan euroon. Puolustusministeriön hallinnonalan talousarvioesitys noudattaa valtioneuvoston puolustusseleonteon linjauksia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esitetyllä määrärahalla kyetään suoriutumaan annetuista tehtävistä.

Sotilaallinen maanpuolustus. Momentille esitetään 1,94 miljardia euroa. Valiokunta pitää oikeansuuntaisena, että toimintamenoesitykseen sisältyy 50 miljoonan euron lisärahoitus turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämän valmiuden parantamiseen ja suorituskyvyn ylläpitämiseen. Momentille esitetään lisäksi lisämäärärahaa Puolustusvoimien henkilöstömenoihin yhteensä 5,8 miljoonaa euroa.

Uskottavan puolustuksen ylläpitämisen kannalta on suuri merkitys myös sillä, että esitetyillä määrärahoilla pystytään toteuttamaan suunniteltu toiminnan taso varusmieskoulutuksessa, jossa se on 35 maastovuorokautta, ja reservin kertausharjoitusmäärissä, jossa se on 18 000 koulutettavaa reserviläistä. Samoin oleellista on, että lentotuntien ja alusvuoro-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kausien määrät säilyvät pääosin kuluvan vuoden tasolla. Valiokunta on kuitenkin huolissaan tiedossa olevasta lentopolttoaineiden hinnan noususta. Hallituksen tulee tarvittaessa ottaa tarve huomioon lisätalousarvioesityksessä, jotta asetetut lentotuntitavoitteet toteutuvat. Lisäksi valiokunta toteaa, että tarvetta on myös kertausharjoitusten lisäämiseen, mutta nykyinen henkilökunnan määrä ei sitä mahdollista.

Valiokunta on myös huolissaan Puolustusvoimien tilakustannusten voimakkaasta noususta ja pitää tärkeänä, että erilaisia vaihtoehtoja kustannusten pitkän aikavälin hillitsemiseksi edelleen etsitään. Jatkotoimenpiteille antaa pohjaa helmikuussa 2019 valmistuva puolustushallinnon kiinteistöjen omistajuuden selvitys sekä valtiovarainministeriön ehdotukset muun muassa tyhjiä tilojen irtisanomisten helpottamisesta ja asiakasnäkökulman vahvistamisesta. Tilakustannusten nousua ei voida kompensoida vähentämällä muiden toimintojen menoja. Tämähän tuli esille myös sisäministeriön puolella useita kertoja.

Valiokunta nostaa esiin myös Puolustusvoimien tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen riittävyyden ja kiirehtii rahoituksen lisäämistä asetettuun 2 prosentin osuuteen sotilaallisen maanpuolustuksen menoista.

Valiokunta pitää myös hyvänä, että talousarvioesityksessä puolustusministeriön tulostavoitteeksi on asetettu materiaalipoliittisten linjausten toteuttaminen. Linjausten tulee näkyä Puolustusvoimien hankintatoimessa siten, että hankinnat tehdään aina kotimaasta, kun se on huoltovarmuus- ja suorituskykyperusteista perusteltua.

Momentin päätöksessä... — Täytyy vähän hypätä, puhemies, tässä loppuu aika kesken. Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa sopimussotilaiden palkkaamiseen.

Sitten mennään puolustusmateriaalihankintoihin. Sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista on suunniteltu käytettävän noin 1,2 miljardia euroa, eli 44 prosenttia, materiaaliin valmiuteen vuonna 2019. Mittavasta kunnossapitobudjetista huolimatta kaikilla puolustushaaroilla on haasteita erityisesti varaosien osalta. Valiokunta huomauttaa puolustusvaliokunnan tavoin, että materiaalia hankittaessa tulee aina huomioida elinkaari- ja varaosakustannukset. Etenkin tulevassa HX-hankinnassa elinkaarikustannukset on pystyttävä hallitsemaan ja toteuttamaan hävittäjäkaluston käyttö Ilmavoimille osoitetun budjetin puitteissa.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen. Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen.

Ja aivan lopuksi, vaikka aika on loppunut, sotilaallisesta kriisinhallinnasta sen verran, että sotilaalliseen kriisinhallintaan esitetään puolustusministeriön hallinnonalalle noin 58,5 miljoonaa euroa, joka on 157 000 euroa enemmän kuin vuonna 2018.

18.45 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Suomen uskottava puolustus perustuu puolustusselonteossa esitettyihin linjauksiin ja resursseihin. Selonteon toimeenpanolla Suomi on sopeuttanut puolustuksensa turvallisuusympäristön muutokseen mutta ennen kaikkea säilyttää puolustuskykynsä myös ensi vuosikymmenellä. Hallitusohjelmaa toteuttava puolustuselonteko otettiin hyvin huomioon jo viime vuoden talousarviossa, ja myös käsillä oleva tulevan vuoden talousarvioesitys täyttää nämä vaatimukset. Puolustusbudjetti nousee 1,29 prosenttiin bruttokansantuotteesta, Naton laskentatavalla 1,5 prosenttiin.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on mielestäni hyvin osuvalla tavalla nostettu esille budjetin myönteisiä puolia mutta myös keskeisiä kipupisteitä. Huolenaiheena ovat esimerkiksi henkilöstöresurssien riittävyys, tilakustannusten nousu, tutkimus- ja kehittämis-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

toiminnan rahoituksen riittävyys, huoltovarmuuden turvaaminen sekä materiaalin elinkaari- ja varaosakustannukset. Voin yhtyä näihin näkemyksiin. Ongelmiin on onnistuttu puuttamaan kuluvalle hallituskaudella, mutta kansallisen puolustuksen pitkäjänteisen ylläpitämisen kannalta on oleellista pitää huolta resursseista myös pidemmällä aikavälillä.

Puolustusjärjestelmää onkin kehitettävä suhteessa turvallisuusympäristöön. Liennytyksen merkkejä ei ole ilmassa, päinvastoin. Kuluvalle hallituskauden aikana Puolustusvoimista onkin tullut koulutusorganisaation ohella yhä enemmän myös valmiusorganisaatio. Maavoimien valmiusjoukkokoulutus ja -harjoittelu ovat parantaneet Maavoimien valmiutta nousujohteisesti jo muutaman vuoden ajan, ja kehitys jatkuu.

Arvoisa puhemies! Käsillä oleva talousarvioesitys on historiallinen. Puolustusbudjetti nousee ensimmäistä kertaa yli 3 miljardin euron. [Mikko Savola: Hyvä, hallitus!] Mukana summassa on Laivue 2020 -hankkeen ensimmäinen rahoitusosuus, 260 miljoonaa euroa.

Puolustusvoimien toiminnan painopisteenä tulee olemaan toimintaympäristön kehitykseen suhteutetun puolustuskyvyn ja -valmiuden ylläpito. Näin ollen esitykseen sisältyy 50 miljoonaa euroa turvallisuusympäristön edellyttämän valmiuden parantamiseen. Summa kohdentuu ensi sijassa koulutukseen sekä valmiuteen käytettävän materiaalin kunnossapitoon ja harjoitteluun. Materiaalihankintoihin myönnettäviä määrärahoja lisätään hallitusohjelman ja edustaja Kanervan johtaman parlamentaarisen selvitysryhmän mietinnön mukaisesti 20 miljoonalla eurolla kuluvaan vuoteen verrattuna. Ensi vuonna tämä materiaalistien suorituskykypuutteiden korjaamiseen tarkoitettu lisäys on siis 130 miljoonaa euroa lähtötasoon verrattuna.

Sotilastiedustelulain toimeenpano kasvattaa ensi vuoden budjettia 10 miljoonalla eurolla. Lisärahoitustarve aiheutuu uusien toimivaltuuksien lisäämisestä ja siihen liittyvästä henkilöstön lisätarpeesta, koulutuskustannuksista sekä laitteiden ja järjestelmien hankinnoista ja niiden ylläpidosta.

Laivue 2020 -hanke mukaan lukien puolustusmateriaalihankintojen osuus sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista nousee lähes 29 prosenttiin. Kun mukaan luetaan toimintamenorahoituksella tapahtuva joukkojen varustaminen ja materiaalin kunnossapito, on osuus noin 44 prosenttia sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista. Tämä on euroopalaisittain poikkeuksellisen korkea luku. Kuten valiokunta toteaa, kaikilla puolustushaaroilla riittää kuitenkin edelleen haasteita erityisesti varaosien osalta.

Puolustusvoimauudistuksessa henkilöstön määrä pudotettiin minimitasolle. Nykytaso ei riitä ylläpitämään tasapainoista koulutusta ja valmiutta. Näin ollen esitykseen sisältyy kuutisen miljoonaa euroa, jota käytetään Puolustusvoimien henkilöstömäärän lisäämiseen noin sadalla henkilötyövuodella. Tämä lisäys kohdennetaan toimintavalmiuden ylläpitoon, asevelvollisten koulutukseen ja uusien suorituskykyjen kehittämiseen. Lisäksi sotilastiedusteluun osoitetusta lisämäärärahasta osa käytetään uusiin toimivaltuuksiin liittyviin henkilöstöresursseihin. Sadan henkilötyövuoden lisäys on hyvä alku, mutta sillä ei ratkaista Puolustusvoimien henkilöstöpulaa. Esitykseen sisältyy myös 2 miljoonan euron lisäys, jolla paikataan varusmieskoulutuksen kouluttajavajetta palkkaamalla määräaikaista sopimussotilaita erityisesti nuorisotyöttömyysalueilla.

Kuten valiokunta toteaa, Puolustusvoimien kiinteistömenot ovat kasvussa. Vuokrajärjestelmän keskeinen ongelma on vuokrien pitkän aikavälin kasvu, joka aiheutuu esimerkiksi peruskorjausten yhteydessä. Vuokrajärjestelmään tehtäviä muutoksia ollaan parhailaan selvittämässä, minkä jälkeen on olemassa perusteet jatkotoimenpiteille.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Arvoisa puhemies! Kuten edellä todetut määrärahalisäykset huomioon ottaen voidaan todeta, vuoden 2019 puolustusbudjetti antaa kohtuullisen hyvän taloudellisen perustan puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiselle. Kun Puolustusvoimien toimintaedellytyksiä on parannettu taloudellisten voimavarojen ohella monin muinkin tavoin, muun muassa lukuisilla lakihankkeilla, voin tyytyväisenä todeta, että hallituskauden puolustuksen tilinpäätös on vahvasti positiivinen.

Kansallinen puolustus on tehnyt vahvan paluun kansainvälistä yhteistyötä unohtamatta. Kiitos rakentavasta yhteistyöstä hallinto- ja turvallisuusjaoston herra puheenjohtajalle ja jaoston jäsenille.

18.51 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs sellainen vähän herkkä kysymys, vaikeasti mitattavissa numeroilla, jolla kuitenkin haluan ministerin hieman spekuloidaan, on se, että kun me teemme lisääntyvässä mitassa kansainvälistä sotilasyhteistyötä erityyppisen harjoitustoiminnan merkeissä, niin se on ilman muuta lisäarvo, joka ei ole mahdollista saavuttaa kansallisen toiminnan puitteissa. Miten ministeri arvottaa tämän kansainvälisen yhteistyön? Se luonnollisesti vie jonkun verran resursseja taloudellisesti, mutta näkeekö ministeri sen myös kustannustehokkaana mallina parantaa meidän omia kansallisia sotilaallisia suorituskykyjämme?

18.52 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunta korosti omassa budjettilausunnossaan sitä, että henkilöstön merkitys Puolustusvoimien ja koko maanpuolustuksen kannalta on hyvin keskeinen elementti. Myös hallituksen puolelta tähän tilanteeseen on vastattu lisäämällä nyt virkoja 100 sotilaalla. Suunta on oikea, mutta niin kuin ministeri sanoi, ei kuitenkaan vielä riittävä.

Tässä on ollut nähtävissä myös viime viikkoina Puolustusvoimien henkilöstöjärjestöjen välillä vastakkainasettelua. Upseeriliiton kannanotot ovat mielestäni näyttäneet siltä, että nyt henkilöstön välille syntyy jo juopa siitä, millä tavalla näitä resursseja henkilöstön kesken jaetaan. Henkilöstöä ei kuitenkaan saa asettaa vastakkain.

Kysyn ministeriltä, miten ministeri näkee: tulisiko jatkaa ensi kaudella puolustuselontekoa ja myös parlamentaarista seurantaa puolustuselontekotyölle, jotta saisimme nyt keskeyttävän polun henkilöstömäärän nostamiseksi Puolustusvoimissa eduskunnan edellyttämien tehtävien tasolle?

18.53 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään uutisoitiin hävittäjähankinnoista, ja nousi jo lukumääriä tuolla uutisissa. Itse pitäisin kovin tärkeänä nyt, että ei missään nimessä tässä vaiheessa alettaisi keskustella hävittäjistä, sen enempää lukumääristä kuin rahoistakaan, vaan säilytettäisiin tämä hyvä parlamentaarinen yhteistyö hankinnan yksimielisyydestä ja jätetään seuraavalle hallituskaudelle sitten ne päätökset, mitkä sinne hallituskaudelle kuuluvat ja on sovittu. Pyytäisinkin, mitä mieltä ministeri on tästä asiasta. Toivon, että se ei ole tämän illan keskustelunaihe, ainakaan ykkösrootelissa.

Yleinen asevelvollisuus on suomalaisen puolustuksen perusta. Tuossa kuultiin ministerin kanta talousarvioesitykseen, ja oli miellyttävää kuulla, että ministeri piti budjetin lukuja sillä lailla myönteisinä, että niillä on hyvä lähteä tulevaan vuoteen ja tulevaan vuosikymmenen viemään Puolustusvoimia eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

18.54 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin minä haluan antaa kiitosta lisäyksistä sopimussotilaiden palkkaamiseen ja maanpuolustusjärjestöjen tukemiseen. Hyvä asia on myös se, että valtiovarainvaliokunta on ottanut esiin huolen lentopolttoaineiden hinnannoususta ja sen mahdollisista vaikutuksista lentotuntitavoitteisiin. Lentäjien riittävä kouluttaminen ja lentotuntien turvaaminen ovat keskeinen osa suorituskyvyn säilymistä.

Täällä on nostettu puheenvuoroissa jo esiin huoli henkilöstön jaksamisesta, ja tämä on aihe, joka on puhuttanut jo vuosia ja syystä. Henkilöstö on uupumuksen rajamailla ja osin jo valitettavasti uupunut. Henkilöstöä on aivan liian vähän jatkuvasti lisääntyneisiin työtehtäviin nähden, ja kuten ministeri jo itse sanoi, ensi vuodelle esitettävät 100 lisävirkaa eivät riitä, sillä tarvehan olisi useita satoja lisävirkoja.

Kysyisinkin ministeriltä, miten tästä tullaan selviytymään? Loppuun palaneella henkilöstöllä ei pitkälle pötkitä.

18.55 Kari Kulmala sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että puolustuskyvyn ylläpidossa tulee korostua toimintaympäristön muutokset, kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittäminen, käytöstä poistuvien suorituskyvyn korvaaminen sekä tiedustelun, kyberpuolustuksen ja kaukovaikuttamisen kehittäminen. Siinä on itsenäiselle maalle työtä, mutta korostan, että se on myös itsenäisen maan tehtävä.

Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on maassamme erittäin suuri merkitys ja vankka kansalaisten tuki. MPK koulutti viime vuonnakin yli 34 000 reserviläistä. Yhä tärkeämpää on myös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen ja kansalaisten valmiuksia lisäävä koulutus, johon siihenkin osallistui viime vuonna noin 18 000 kansalaista. Pidän hyvänä, että myös naiset ovat löytäneet nämä kurssit omakseen. Maanpuolustustyössä tarvitaan meistä jokaista.

Pidän hyvänä, että ensi vuodellekin esitetään sopimussotilaiden palkkaamiseen 2,2 miljoonaa euroa. Se vähentää olemassa olevaa koulutustarvetta.

18.56 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellisten hallitusten aikana varuskuntia lakkautettiin urakalla. Tuntuu siltä, että Puolustusvoimia ajettiin alas täydellä teholla. Kiitos kuitenkin nykyisen puolustusministerin, tämä kehityssuunta on nyt pysäytetty. On tärkeää, että Puolustusvoimien ja soveltuvien osin muidenkin turvallisuusviranomaisten kannalta tärkeistä harjoittelu- ja toiminta-alueista pidetään kiinni. Puolustusministeri on itsekin ottanut esille, että tulevaisuudessa voisi tulla kyseeseen uuden varuskunnan perustaminen tai olemassa olevan varuskunnan merkittävä laajentaminen. Kysyisinkin ministeriltä: onko teillä mitään ajatusta tai kartoitusta siitä, mihin uusi varuskunta voisi maantieteellisesti sijoittua tai mitä varuskuntaa voitaisiin mahdollisesti laajentaa?

18.57 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus jättää kyllä hyvän perinnön maanpuolustuksen osalta seuraavalle hallitukselle. Kovin olivat erilaiset tunnelmat, kun tämä hallitus lähti töihin. Kiitos siitä ministerille, te olette määrätietoisesti vienyt eri hankkeita eteenpäin. Satsauksia puolustukseen on tehty valmiuden osalta, kansallisesta puolustuksesta on huolehdittu, sitä on kehitetty, kansainväliseen toimintaan on panostettu, suorituskyy- ja materiaalihankintaa on tehty hyvissä määrin, tiedusteluun on panostettu, kyberosaamista on kasvatettu. Puolustukseen on kaiken kaik-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kiaan satsattu, pidetty kiinni niistä peruskulmakivistä, vahvasta reservistä, yleisestä asevelvollisuudesta.

Perusperiaate on kuitenkin ollut tämä yksi kolmasosa jokaiseen, niin toimintaan, materiaaliin kuin henkilöstöön. Kuvasitte, ministeri, puheenvuorossanne, että materiaali tulee haukkaamaan ja haukkaa nyt jo suurimman osan tästä, mutta henkilöstön asemaa on nyt nostettu hyvin vahvasti esiin jo aiemmin tässä keskustelussa. Oikeastaan kysyisinkin, kuinka pääsemme niihin tavoitteisiin teidän mielestänne. Mikä on teidän analyysinne siitä, miten voimme kehittää meidän puolustustamme tasapuolisesti näiden kolmen perusasian kohdalta?

18.58 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos ensin kysyn sen saman kysymyksen kuin tuossa poliisien kohdalla liittyen näihin turvallisuuskiinteistöihin, joista on huolta kannettu niin poliisiin, Rajan kuin Puolustusvoimienkin osalta. Meillä oli kuultavana Senaatti-kiinteistöt ja silloin oli esillä, että tällainen turvallisuuskiinteistöajattelu olisi lähtenyt eteenpäin. Ja nyt sitten kysymys puolustusministerille: miten se etenee, ja ollaanko tähän pääsemässä? Tiedän, että joillakin on myöskin ajattelua siitä, että Puolustusvoimat järjestäisi kaiken kiinteistöhallintansa tulevaisuudessa itse.

Toiseksi sitten nämä kertausharjoitukset ja kouluttajamäärät, joissa toivon, että ei olla pelkästään sopimussotilaiden tai väliaikaisten ratkaisujen varassa, vaan oikeasti palkattaisiin vakituista henkilöstöä, koska sillä saadaan myöskin jatkuvuutta tähän. Ja siitä syystä myöskin ajattelen, että mieluummin luotan niihin ihmisiin, jotka meillä on vakituisesti palkattuina, kuin siihen, että meillä Suomessa puolustus on pelkästään väliaikaista tai harrastusluonteista.

19.00 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi näistä kansainvälisistä sotaharjoituksista. Jokainen, joka on seurannut aikaansa, on voinut huomata, että niiden volyymi on kasvanut ja harjoitusten luonne on muuttunut. Suomekin on mukana entistä tiiviimmin semmoisissa harjoituksissa, joissa harjoitellaan Naton 5. artiklaa varten ja erilaisilla sanapeleillä yritetään jopa harjoitusten johtovastuuta ja niiden luonnetta hämärtää. Kyllä minä vedän sen johtopäätöksen, että tällä tapaa on tavoitteena muuttaa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista peruslinjaa, varsinkin kun muistaa, että Suomeen oltiin tuomassa jo häivehävittäjiä ja P52-pommikoneita. Ja joku tuli väliin, joku tuli väliin, arvoisa ministeri.

Mutta sitten tästä HX-hankkeesta. Onhan se kumma, jos Suomen historian suurinta hankintaa ei saisi kriittisesti arvioida. Kyse on kuitenkin meidän kaikkien velkarahoista ja veroeuroista ja valtavasta taloudellisesta sidoksesta tilanteessa, jossa EU on talouskriisin kynnyksellä ja Suomen talous taantuu.

19.01 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On helppo yhtyä ministerin näkemykseen, että tällä vaalikaudella on ollut yhteinen tahtotila kansallisen puolustuksen kehittämiseksi, ja se kyllä näkyy tuloksissa, ja on saatu paljon hyvää aikaiseksi. Itse näen kuitenkin tilanteen niin, että meidän pitää jatkaa tällä samalla linjalla, ja niin kuin edustaja Pakkanen nosti, nyt kun meillä on yhteinen eduskunnan linjaus, että me etenemme isoissakin hankinnoissa eteenpäin, niitä pitää viedä vahvasti eteenpäin.

Nostan muutaman kysymyksen esille:

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Valiokuntakuulemisessa niin valiokunnassa kuin jaostossa nousi esille eräitä huoltovarmuustekijöitä A-tarvikkeitten osalta. Tämä tilanne koettiin aika huolestuttavana tällä hetkellä. Kuinka ministeri tähän vastaa, mikä on tilanne?

Sitten tämä maanpuolustustahto, joka tuossa maanpuolustustiedotuksen kyselyssä nousi esille, on edelleen eurooppalaisittain korkea, mutta olisiko tässä vielä avoimuuden suhteen jotakin tehtävissä, että se pysyisi myös korkealla tasolla?

19.02 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että täällä ollaan huomioitu, ainakin osassa puheenvuoroja, että ministerin selkänöja on ollut siinä, että meillä on parlamentaarinen yhteistyö, joka antaa sen selkänöjan, että näihin ministerin avauksiin ollaan voitu sitten yhdessä eduskunnassa yhtyä.

Olisin kuitenkin kysynyt siitä, kun me tämän maanpuolustushalukkuutta käsittelevän raportin saimme — vaikkei tämä nyt juuri talousarvioon liitykään, tämä kuitenkin koskee uusien voimavarojen levittäytymistä sille alueelle — että kuinka ministeri näkee, että me voimme käsitellä siviilipalveluksen tai aseettoman palveluksen suorittaneiden ja aseista kieltäytyneiden osalta sitä, että me saisimme nämä kaikki henkilöt meidän maanpuolustusjärjestelmän piiriin niin, että me voisimme jokaisen osaamisaluetta hyödyntää, sillä kriisejä on muitakin kuin aseellisia, joihinkaan maanpuolustustahdolla olevat ihmiset voisivat osallistua. Muistan ministerin tämänkaltaisia linjauksia ottaneen, että meillä olisi erilaisia mahdollisuuksia maanpuolustustahdon lisäämiseksi ja että se mahdollistettaisiin useammalle.

19.04 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelua käydään tästä puolustusbudjetista nyt, ja on hienoa kuulla, että laajasti eri puolueista kuitenkin tulee kannatusta näille linjauksille, mitä on nyt tehty hallituksessa ja valiokuntakäsittelyn myötä. Erittäin hienoa on se, että henkilöstömäärään nyt lisätään nämä 100 virkaa. Se on erittäin tarpeellista. Tietysti sekään ei ole vielä riittävästi, mutta hyvä huomata on tietysti sekin, että kun kriisinhallintajoukkoihin ei meillä ole riittävästi hakijoita, niin juuri tämä henkilöstövaje näkyy siinä, että kun hakeudutaan sinne palvelukseen, sitten se on pois varusmiespalveluksesta ja siellä olevasta henkilöstöstä. Tämä on sellainen yhtälö, jota meidän pitää lähteä sitten heti ensi vuonna seuraavaksi ratkaisemaan.

Varusmiespalveluksen kehittämisestä muutenkin — tähän liittyy myös maanpuolustustahdon kehittämiseen — on hyvä huomata esimerkiksi se, että Upseeriliitto otti kantaa juuri siihen, että varusmiespalvelusta on syytä kehittää myös niin, että naiset otetaan palveluksessa [Puhemies koputtaa] paremmin huomioon, ja varusmiespalvelusta voidaan jo tänä päivänä kehittää heitä huomioimaan paremmin.

19.05 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen puolustuksen kulmakiviä ovat yleinen asevelvollisuus, riittävät puolustuksen resurssit henkilöstöineen ja vahva maanpuolustustahto. MTS:n tuoreen tutkimuksen mukaan maanpuolustustahto on kuitenkin Suomessa laskenut alimmilleen 30 vuoteen. Tämä yhdistettynä muihin turvallisuusympäristöme uhkiin, kuten lisääntyneeseen hybridivaikuttamiseen, on huolestuttavaa. Erityisesti nuorten maanpuolustustahdon vahvistaminen on otettava keskeiseksi tavoitteeksi.

Sen lisäksi, että kodeilla ja kouluilla on tärkeä tehtävä varmistaa, että nuorilla on tarpeeksi tietoa siitä, miksi itsenäistä Suomea on puolustettu ja miksi sitä kannattaa yhä puolustaa, tarvitaan laajat mahdollisuudet osallistua maanpuolustuksen ja kokonaisturvalli-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

suuden eri tehtäviin myös vapaaehtoisesti, ja tästä syystä on erittäin tervetullutta, [Puhemies koputtaa] että valtiovarainvaliokunta on korostanut vapaaehtoisen maanpuolustuksen roolia maanpuolustustahdon ylläpitäjänä ja lisännyt momentille 100 000 euroa.

19.06 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puolustusbudjettia käsitellään, ja iso kiitos puolustusministerille siitä, että täällä on koko hallituskauden ajan viety merkittävästi uudistuksia eteenpäin ja otettu henkilöstö laajasti mukaan näihin hankkeisiin. Tämä on hirveän tärkeä asia. Puolustuskyvyn ylläpidon ja kehittämisen keskeisimmät painopisteet ovat kaikkien puolustushaarojen ja välittömän valmiuden joukkojen ja valmiusjoukkojen kehittäminen, elikkä kun henkilöstö on sillä tavalla mukana, niin näitä kaikkia puolustushaaroja voidaan viedä vahvasti eteenpäin yhdessä.

Tässä on puhuttu paljon henkilöstön tarpeesta, sopimussotilaita lisätään, tulee sata virkaa, sata vakinaista sotilasta pystytään palkkaamaan.

Mutta kun mietitään sitä tilannetta, millä tavalla me saamme myöskin motivoitua entistä paremmin sen asevelvollisen suorittamaan sitä omaa asevelvollisuuttaan, niin se lähi-kontaktissa oleva kouluttaja on ensiarvoisen tärkeä myöskin jatkon kannalta maanpuolustustahdon ylläpitämisessä ja sen verkoston rakentumisessa asevelvollisuuden jälkeen. Kysynkin ministeriltä: millä tavalla me voimme oikeasti nyt sitten myöskin vakituisen viran kautta lisätä sitä lähikouluttajien määrää pitkällä aikavälillä?

19.07 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rauta ei auta, jos tahto puuttuu — onko näin, ministeri Niinistö?

Ympäristömme on arvaamattomampi, vaikeammin ennustettava, sotatilaa ei edes välttämättä aina julisteta, ja jos jotain tapahtuu, niin oma osallisuus kiistetään. Fakta on, että konfliktit tapahtuvat alueilla, joilla on sisäisiä, perustavaa laatua olevia ristiriitoja. Näin on ainakin jaostossa sanonut esimerkiksi Pekka Visuri. Kun maa on yhtenäinen, koetaan, että on yhteiset arvot, on luottamus viranomaisiin, on usko siihen, että tätä maata kannattaa puolustaa, ja silloin on sitä tahtoa. Kysymykseni ministerille kuuluu: miten te näette, onko meillä tahtoa, rauta ei pelkästään auta?

19.08 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitokset ministerille koko tästä budjetin valmistelusta, koska hallinto- ja turvallisuusjaoston kuulemisessa varsin vähän tuli toiveita muuttaa hallituksen esitystä. Ainoastaan tämä sopimussotilaiden lisäpalkkaaminen, 200 000 euroa, ja maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen, 100 000 euroa, olivat niitä, joita lähdettiin korottamaan.

Valiokunnan jaostossa kiinnitettiin huomiota samaan asiaan, kuin mihin edustaja Pelkonen täällä kiinnitti huomiota, elikkä mahdolliseen polttoaineiden hinnan nousuun lentokaluston osalta. Toivottavaa on, että seuraava hallitus tarvittaessa ottaa tämän huomioon siten lisätalousarvioesityksessään, niin että riittävä lentotuntitavoite tulee toteutumaan.

Toinen keskeinen asia oli Puolustusvoimien tilakustannukset, niiden nousu. Tulevaisuudessa olisikin tärkeää ja toivottavaa, että helmikuussa valmistuva selvitys antaisi mahdollisuuden siihen, että puolustushallinnolla olisi mahdollisuus luopua tietyistä kiinteistöistä, [Puhemies koputtaa] mitkä katsotaan heille tarpeettomiksi.

19.10 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota siihen, että varusmiespalvelukseen kutsuttiin noin 35 000 ikäluokan miestä, joista noin pyö-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

reästi 25 000 osallistui varusmiespalvelukseen, ja siitä luvusta noin 5 000 keskeytti varusmiespalveluksen. Kyllähän tilastot osoittavat myös sen, että siviilipalvelukseen osallistuu vain noin 2 500 henkilöä ja aseettomaan palvelukseen noin 100 henkilöä, eli täällä on hirveän suuri joukko nuoria miehiä, jotka eivät oikeastaan halua osallistua yhteiseen maanpuolustukseen tai siviilipalvelukseen.

Me puhuimme tämän vaalikauden alussa varsinkin siitä, että näissä kutsunnoissa jollakin tavalla seuloitaisiin kaikki nuoret — puhuttiin jopa tytöistä ja naisista myös siinä — että tehtäisiin tämmöinen kutsuntatilaisuus, missä katsottaisiin, mihin suuntaan se elämä lähtee menemään. Tavallaan olisin ministeriltä kysynyt, onko tämä asia millään tavalla edennyt tämän vaalikauden aikana. Meillä on hirveän iso joukko nuoria miehiä, jotka vain katoavat jonnekin. Eihän tämä voi olla hyväksyttävää, että näin suuri joukko ei oikeastaan halua suorittaa edes aseetonta tai siviilipalvelusta, saati sitten varusmiespalvelusta.

19.11 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin puolestani kiitän ministeriä ja valiokunnan jaoston puheenjohtajaa siitä vahvasta työstä, jota he ovat tehneet eduskunnan laajalla tuella vaalikauden ajan.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota samaan asiaan kuin kahtena edellisenäkin vuonna: kyberpuolustuksen resursseihin. Puolustusvaliokunta on budjettilausunnossaan tyytyväinen siihen, että varusmies- ja reserviläiskoulutuksen sekä valmiustehtävien lisäksi Puolustusvoimat osoittaa kyberpuolustuksen tehtäviin sisäisin toimenpitein yli 200 henkilöä.

Olen valiokunnan linjalla, ja tämä kohdennus on erittäin tarpeellinen kyberpuolustuksen kehittämiseksi, mutta samaa mieltä olen siitäkin, että näin merkittävä henkilöresurssien uudelleen kohdistaminen voi synnyttää haasteita laajentuvasta tehtäväkentästä suoriutumiselle. Tiedustelen ministeriltä, kuten täällä monessa muussakin puheenvuorossa on esille tullut: miten ministeri näkee Puolustusvoimien henkilöstöön kohdistuvan kasvavan paineen ja resurssitarpeen?

19.12 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle, kiitos ministeri Niinistölle ja kiitos valtiovarainvaliokunnalle siitä, että maanpuolustuksen tarpeet on otettu vakavasti ja resursseja on saatu lisättyä. Erityisesti haluaisin kiittää ministeri Niinistöä hänen määrätietoisesta otteestaan, jolla Puolustusvoimien toimintaa on ohjattu uuteen suuntaan ja vastaamaan paremmin turvallisuusympäristön muutosta.

Haluaisin käyttää tätä tilaisuutta hyväkseni kysymällä puolustusmenojen kirjaamiskäytännöstä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tällä Suomen käyttämällä menettelyllähän puolustusmenojen osuus on 1,28 prosenttia bkt:stä, kun taas länsimainen käytäntö tai Nato-käytäntö, joka huomioisi kriisinhallintajoukkojen menot, henkilöstön eläkkeet ja Rajavartiolaitoksen menot, osoittaisi 1,6:ta prosenttia, ehkä vähän päälle. Olisiko parempi käyttää tätä kansainvälistä menettelyä, jolloin menomme olisivat paremmin vertailukelpoisia suhteessa muuhun maailmaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, nähdäkseni tässä debatissa eivät ole vielä käyttäneet ensimmäistäkään puheenvuoroa seuraavat edustajat, jotka ovat kuitenkin nyttemmin sitä pyytäneet: edustajat Mäkelä, Hongisto, Hakkarainen. Minun kirjanpiti mukaan edustaja Pirttilahden puheenvuoropyyntö myös merkitään tänne ylös ja edustaja Mikkosen. Näillä mennään.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

19.13 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys Senaatti-kiinteistöistä pulpahtaa pintaan aina puhuttaessa näistä tilakuluista valtionhallinnossa, ja se on mielestäni hieman hämmentävä kysymys siinä mielessä, että perustaltaanhan Senaatti on valtion omistama yhtiö, jonka ei ole tarkoitus tuottaa voittoa. Nyt kuitenkin väitetään, että se perii korkeita vuokria. Kovia kenties periikin, mutta jos ne ovat liian kovia, niin mihin se ne rahat nyt sitten varsinaisesti laittaa?

Haluaisinkin populismin ja syyttelyn sijaan kuulla, mistä tässä todella on kyse. Onko nyt todellakin niin, että Senaatti on tehoton kunnossapitotoimissa eikä osaa kilpailuttaa urakointa verrattuna johonkin toiseen toimijaan, aivan objektiivisesti, vai onko yksinkertaisesti niin, että niiden seinien ylläpito nyt vaan on niin kallista ja perusongelma ei olekaan Senaatissa vaan näissä todellisissa kuluissa?

19.14 **Reijo Hongisto sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin edustaja Mäkelä lopetti Senaatti-kiinteistöistä. Nimittäin kiinteistömenoihin menee noin 10 prosenttia puolustusbudjetista, ja tämä on kyllä kerta kaikkiaan järkyttävän suuri summa. [Mikko Savola: Ja uhkaa nousta!] — Niin, kuten edustaja Savola tuossa sanoi, vielä uhkaa nousta. — Tämä on samanlaista menoa myöskin tuolla sisäministeriön hallinnonalalla eli poliisipuolella.

Julkisuudessa on käyty keskustelua siitä, että Senaatti-kiinteistöt saatettaisiin jopa pilkkoa. Ja kun ministeri on tuossa paikalla, niin kysynkin ministeriltä: Voisitteko hieman avata asiaa? Onko hallituksen piirissä käyty keskustelua Senaatti-kiinteistöjen palastelemisesta taikka uudelleenjärjestelystä esimerkiksi puolustusministerin ja sisäministerin kesken? Ja jos on käyty keskustelua, niin mihinkä tulokseen on tultu?

19.15 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erikoisjoukoista tiedustelin, ovatko erikoisjoukkojen resurssit hyvällä tasolla edelleenkin ja myös sitten siinä määrin, että siellä on myös toimintamahdollisuudet ja myös mahdollisuudet kehittää. Erikoisjoukkoihin luen myös Kyberturvallisuuskeskuksen toiminnan ja siihen liittyvät puolustushaaran osiot.

Maanpuolustustahdosta: On hieno asia, että valtiovarainvaliokunta lisäsi sinne 100 000 euroa, että voidaan sillä toiminnalla taas edesauttaa maanpuolustustoimintaa. On vielä merkittävä asia sekin, että kun tulee muutoksia, niin ainakin itse toivon, että maanpuolustuskurssin toiminta jatkuisi myös edelleen hyvällä tasolla ja loisi myös maanpuolustushenkeä.

Ja päätän oikeastaan puheenvuoron Hongiston ja Savolan ja kumppaneitten kysymyksen, että saadaanko tähän kiinteistökysymykseen millään tavalla rotia, varsinkin Senaatti-kiinteistöjen osalta. Voisiko tästä keskustella koko valtioneuvoston osalta yhdessä?

19.16 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asepalveluksen kehittäminen on yksi painopistealueista, mitä Puolustusvoimissa tehdään, ja se on oikein hyvä. Olen ymmärtänyt, että siellä on aika hyvin saatu jo uudenlaisia koulutusmenetelmiä käyttöön ja niitä testataan, ja on tärkeää, että ne leviävät kaikkialle. Myös on huolehdittava siitä, että tilat ovat asialliset ja on myös varusteet ja myös naisille sopivat varusteet ovat hyvät. On tärkeätä, että kehitämme asepalvelusta niin, että pystymme hyödyntämään mahdollisimman hyvin varusmiesten omaa osaamista.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Ja todella, minkä edustaja Jarva nosti myös esille, naisten osallisuuden vahvistaminen, ja siinä se, että kutsunnat suoritettaisiin koko ikäluokalle, olisi tärkeä edistysaskel. Samalla me tiedämme myös, että kutsunnat on se kohta, missä pystymme ikäluokan vielä kerran tavoittamaan. Nyt vain miehet, mutta olisi hyvä, jos se jatkossa koskisi koko ikäluokkaa. Ja siinä pitäisi entistä enemmän miettiä yhteistyötä [Puhemies koputtaa] yhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa, että tarvittaessa pystymme antamaan nuorille apua ja tukea.

19.18 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näistä määrärahoista olen kyllä pidemmällä tähtäimellä huolissani, vaikka ensi vuodeksi ne nousevatkin sen 266 miljoonaa. Tämä niin sanottu JTS-miljardi, millä julkista taloutta tasapainotetaan, uhkaa kyllä vahvasti myös puolustushallintoa. Ja oikeastaan ministeriltä kysyisinkin, kuinka nämä vaikutukset on otettu huomioon nimenomaan peilaten nyt siihen, että materiaalihankintoihin on pystytty lisäämään ja valmiuden kohottamiseen on pystytty lisäämään määrärahoja ja nyt, jos nämä toteutuvat sillä periaatteella, millä on ennustettu, vuosikymmenen lopussa nämä määrärahat olisi syöty. Vielä kun tähän lisätään se, että meillä materiaaliin tullaan satsamaan joka tapauksessa hävittäjähankinnan myötä, nämä tarvitaan. Niihin pitää satsata, Maavoimat tarvitsee kehittämistä. Ja pienempänä mutta hyvin tärkeänä asiana vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen, MPK:n määrärahat. Tässä on iso kokonaisuus, jossa moni osa tarvitsee määrärahoja. Tulevatko meillä rahat riittämään?

19.19 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun vuolaasti erityisesti hallituspuolueiden puolelta tulee kiitosta ministerille, niin varmasti monista asioista sopii täältä oppositiostakin kiittää. Mutta se, mihin tuossa välihuudon heitin, liittyy siihen, että kyllä kiitos isolta osalta kuuluu edustaja Kanervan johtamalle parlamentaariselle työlle, joka tehtiin viime kauden lopulla, jolloin havahduttiin siihen, että Suomen maanpuolustuksen resurssit eivät vastaa sitä, joka ympäristön puolelta ulkoisesti Eurooppaan ja sitä kautta varmasti myös Suomeen paineena, sotilaallisenakin paineena tai ainakin sen uhkana kasvoi. Ja ne resurssit, jotka parlamentaarisesti jaettiin, ovat nyt olleet meidän yhteisessä käytössä, myös ministerin käytössä.

Haluankin korostaa parlamentaarisen työn merkitystä. Myös tiedustelulakien käsittely osoitti sen, kuinka paljon me saamme yhdessä, kun me yhdessä neuvottelemme. Emme pelkästään valiokuntahuoneissa, vaan eduskunnan käytävillä, kuppilan pöydässä, ja käymme keskustelua siitä, millä tavalla oman hienon tasavaltamme suvereniteetti varmistetaan kaikissa sääolosuhteissa.

19.20 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asevelvollisuusjärjestelmä on tarpeen uudistaa, jotta myös nuoret ikäluokat kokevat maanpuolustustahdon korkeammaksi. Varusmiespalveluksen velvoittavuudesta ei tule luopua, mutta järjestelmää on kehitettävä tasa-arvoisempaan suuntaan. Lisäksi seuraavan hallituksen on selvitettävä kansalaispalveluksen mahdollisuudet ja toteuttamisen edellytykset. Kansalaispalvelus nimittäin toisi maanpuolustukseen osallistumisen niidenkin ulottuville, jotka eivät asevelvollisuutta suorita. Mahdollinen kansalaispalvelus ei korvaisi yleistä asevelvollisuutta vaan täydentäisi sitä.

Kysyn ministeriltä asevelvollisuuden kehittämisestä: miten suhtaudutte koko ikäluokkaa, siis myös naisia, koskeviin kutsuntoihin ja niiden rahoittamiseen?

19.21 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tullut ilmi, että maanpuolustustahto on korkealla mutta se on laskenut. Meillä on kunniakas menneisyys muun muassa talvisodasta. Silloin sinne menivät valkoiset, punaiset, tataarit, juutalaiset, ruotsalaiset ja niin edelleen. Eivät tienneet, millä kyydillä pois tullaan. Reppu lyötiin selkään ja lähdettiin. Eikä Tiltun juttuja uskottu, ne pistettiin ö-mappiin — ja desantit laitettiin muuten saunan taakse. [Naurua]

Nyt on tilanne semmoinen, että 2015 tänne tuli maahantulijoita. Varusmiehet laitettiin kantamaan heidän kassejaan, kun he tulivat tänne. Onko tällainen toiminta omiaan nostamaan maanpuolustustahtoa? Onko siitä tehty minkäänlaista tutkimusta? Minä luulisin, että siinä on yksi ongelma.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa ministeri, teillä on 3 minuuttia tuosta puhujapöytästä.

19.22 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Paljon kysymyksiä. Yritän parhaani mukaan vastata, mutta ensinnäkin haluan kiittää tuesta.

Edustaja Kanerva aloitti kysymyksellä, miten arvotan kansainvälisen yhteistyön, onko se kustannustehokas tapa kehittää kansallista puolustusta. On se silloin, kun tätä harjoitustoimintaa tapahtuu kotimaassa. Silloin se on erityisen kustannustehokasta ja lisää myös meidän yhteistoimintakykyämme.

Edustaja Kari kysyi puolustusselonteosta. On syytä tämä parlamentaarinen kate edelleenkin kansallista puolustusta kehitettäessä ylläpitää, ja selonteko on hallitusohjelman ohella tärkein väline viedä puolustuspolitiikkaa eteenpäin. Joten toivon, että seuraavallakin vaalikaudella tehdään puolustusselonteko.

Edustaja Pakkasen kanssa olen samaa mieltä, että on turha tässä vaiheessa spekuloida HX-hankkeella ja etenkin koneiden määrällä, puhumattakaan valittavasta konetyypistä. Se voi vaarantaa koko prosessin — voimme vain katsoa, mitä Kanadassa tapahtui. Mutta sen voin kyllä sanoa, että lukumäärä, 64 konetta, on linjattu puolustuselonteossa ja päätetty talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa, ja näen asian niin, että siitä lukumäärästä emme voi tinkiä.

Edustaja Ronkainen kysyi varuskunnista. Puolustusvoimien tulee ilman muuta näkyä koko Suomessa, ja jos minulta tai edustaja Savolalta kysytään, varuskunnalle olisi varmasti paikka Etelä-Pohjanmaalla mutta myös Pohjois-Karjalassa. Mutta välttämättä meidän ei tarvitse takertua vanhakantaiseen käsitykseen varuskunnasta, vaan voimme puhua myös maanpuolustuskeskuksista, jotka tukisivat myös kehittyvää vapaaehtoista maanpuolustusta.

Puolustusvoimien henkilöstö nousi puheissa esiin, ainakin edustaja Pelkosen, edustaja Savolan ja edustaja Viljasen puheenvuoroissa. Henkilöstö on luonnollisesti keskeinen suorituskyvyn tekijä, pelkkä materiaali ei riitä, ja seuraavan hallituksen onkin jatkettava nyt aloitettua työtä. Niin kuin edustaja Pelkonen sanoi, nyt mennään henkilöstön jaksamisen rajoilla. Ja kun samaan aikaan kehitetään uusiakin suorituskykyjä, edustaja Viljanen mainitsi kyberin, niin on selvää, että tätä ei tällä nykyisellä henkilöstömäärällä pystytä tekemään.

Edustaja Paatero ja moni muukin nosti esiin tämän turvallisuuskiinteistön — tai Torni-kiinteistön, niin kuin olen siitä maininnut — ja Senaatin pilkkomisen, ja parhaillaan tästä asiasta on puolustushallinnon selvitystyö käynnissä. Helmikuussa sen pitäisi valmistua,

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

sen jälkeen olemme viisaampia, ja toivottavasti seuraavissa hallitusneuvotteluissa riittää viisautta tehdä oikeita ratkaisuja.

Edustaja Mustajärvelle haluaisin todeta, että Suomi ei harjoittele Naton 5. artiklaa, sen tekevät Nato-maat. [Markus Mustajärven välihuuto] Suomi johtaa aina itse alueellaan pidettävän harjoitusosuuden ja päättää, mitä Suomen alueelle tuodaan.

Edustaja Reijonen kysyi ampumatarvikkeista. Aivan viimeaikaisin tieto on se, että hie-
man on saatu siirrettyä niihin varoja, joten tilanne ei ole tällä hetkellä niin huono kuin voisi
kuvitella.

Maanpuolustustahtoa tutkitaan muun muassa puolustusministeriössä, ja tuloksia saa-
daan toivottavasti ensi vuoden alkupuolella, jolloin voimme asiaan esimerkiksi puolustus-
valiokunnassa palata.

Edustaja Myllykoski aivan oikein totesi, että siviilipalvelusta ei ole kehitetty riittävästi
vuosien saatossa. Toisaalta se onkin toisen hallinnonalan asioita. Jos se olisi puolustusmi-
nisteriön alainen, niin sitten aivan toisella tavalla tapahtuisi.

Edustaja Kiuru, rauta ei auta, jos tahto puuttuu. Se on mielestäni hyvin sanottu. Tahtoa
on. Viittaan esimerkiksi varusmiesten loppukyselyihin, jotka osoittavat maanpuolustustah-
don olevan ainakin heillä korkealla, ja he ovat näitä todellisia turvallisuuden tuottajia. Si-
nällään kyllä nuorisolle voisi enemmänkin antaa informaatiota maanpuolustuksesta erityi-
sesti kouluissa. Tämä myös kommenttina edustaja Vikmanille, maanpuolustustiedotuksen
suunnittelukunnan puheenjohtajalle.

Edustaja Hakaselle haluan vielä todeta, että kouluttajia on jo nyt koulutettu ottamaan
nuoret enemmän huomioon myös yksilöinä. Kouluttajien määrää on jo nyt lisätty, ja tätä
työtä pitää jatkaa.

Edustaja Kopra kysyi puolustusmenojen osuudesta bruttokansantuotteesta. On varmasti
perusteltua kansainvälisissä yhteyksissä käyttää tätä Nato-kriteerien mukaista laskentata-
paa, mutta kotimaassa tähän liittyy vielä budjettiteknisiä näkökohtia.

Mutta nyt valitettavasti aikani loppu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa ministeri! Numeroissa vähän
enemmän tarkkuutta. Lupasin 3, ja meni noin 5, hivenen vajaa.

Nyt pyydän, että ne edustajat, jotka haluavat vielä käyttää tässä debattiosassa vastaus-
puheenvuoron, nousevat ylös ja painavat uudestaan — tyhjennetään entiset täältä — V-pai-
niketta. Ajatus on, että kohta siirrytään varsinaisiin listapuheenvuoroihin.

19.28 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran vielä jat-
kan ministerin suuntaan, että Suomen idean kannalta eräs iso kysymys on ollut paitsi meil-
lä sisäisesti myöskin deterenssiasiana ulkoisesti se, että me olemme rauhanturvan suurval-
ta. Se on historiaa. Nykylukujen valossa se on mennyttä aikaa, ja kieltämättä katselemme
tätä kyllä hiukan kallella kypärin. Se ei ole omiaan vahvistamaan paitsi omaa valmiuttam-
me myöskään ulkoista deterenssiä. Voitaisiinko ajatella, että jossain kohtaa tämä otettai-
siin työpajassa esille ja mietittäisiin, voitaisiinko rauhanturvan ja kriisinhallinnan profiilia
nostaa?

19.29 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! ”Voi-
maa pitää näyttää, jotta sitä ei tarvitse käyttää”, sanoi eversti Paronen ollessamme hänen
kanssaan Namibiassa rauhanturvatehtävissä, kansainvälisiä tehtäviä hoitamassa siihen ai-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kaan kun Suomesta tuli rauhanturvaamisen suurvalta ja palkittiin myös Nobelin rauhanpalkinnolla suomalaiset rauhanturvaajat. Kysyisinkin ministeriltä vähän niin kuin tuon valiokunnan puheenjohtajan kysymyksen jatkoksi: Miten tämä kansainvälinen toiminta tällä hetkellä ministerin näkökulmasta on, onko se riittävää, ollaanko keskitytty oikeisiin asioihin, ja pitäisikö kenties keskittyä määrättyihin operaatioihin vai ollaanko tällä niin sanotulla hajautetulla systeemillä, että ollaan aika lailla ympäri maailmaa? Tällä hetkellä suomalaiset ovat Libanonissa ranskalaisten komennuksessa, ja sieltä saadaan varmaan uusia kokemuksia muutaman kuukauden kuluttua, koska operaatio on vasta alkanut. Mikä on tämä kansainvälinen näkökulma?

19.30 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn tässä valiokunnan puheenjohtaja Kanervan näkemykseen tästä rauhanturvatyön tärkeydestä. Jotta emme saisi kaikkia kriisejä syliimme, Suomenkin on kannettava vastuunsa globaalista tilanteesta ja oltava myös siellä, missä kriisit syttyvät tai eskaloituvat, ja siltä osilta torjumassa myös kriisien alkulähteitä.

Tuolla puolustusvaliokunnassa kun on saanut istua jo useamman vuoden puolustusvaliokunnan kuulemisissa, on kyllä syntynyt toisentyppinen kuva näistä harjoitustoiminnan johtotehtävistä kuin ministerillä tuossa ministerin puheenvuorossa. Sitä en käy tässä tarkemmin läpi. Olen kyllä valmis käymään keskustelua ministerin kanssa vaikka tämän salikeskustelun jälkeen.

Haluan kuitenkin kiinnittää huomiota ministerin edustaman pienpuolueen vaaliohjelmiin varuskuntaverkoston uudelleen rakentamisesta. Kuitenkin nykyisen eduskunnan ja hallituksen aikana, ministerin tehtävän ja vahtivuoron aikana kaikki varuskunnat, jotka aikaisemmin lopetettiin, on myyty muille. Minnekä nämä varuskunnat ovat tulossa, jos kiinteistöt on myyty jo uusille toimijoille, ei pelkästään Hämeessä Lahdessa vaan monessa muussakin paikassa, muun muassa Pohjois-Karjalassa?

19.31 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli aikaisemmin esiin varusmieskoulutuksen kehittäminen ja toki myös nämä kokonaisturvallisuutta palvelevat vaihtoehdot ja se, miten voitaisiin maanpuolustustahdosta pitää huolta jatkosakin. Maanpuolustustahdossa on ikävä kyllä ollut hieman laskun merkkejä. Keskusta on ottanut kantaa tähän kansalaispalvelusmalliin sen verran, että meillä pitäisi jatkossa tehdä parlamentaarinen selvitys ja asettaa työryhmä ensi kaudella tämän kehittämiseen. Maanpuolustuksen kehittäminen on kaikkien puolueitten, koko eduskunnan asia, ja tämän mallin kehittäminen saa paljon tukea myös esimerkiksi upseereitten puolelta. On myös asioita, joita voitaisiin kehittää jo tällä hetkellä varusmieskoulutuksessa tukemaan maanpuolustustahdon kehittymistä, ja on ollut ilo huomata, että Puolustusvoimat on jo tällä hetkellä selvittämässä esimerkiksi sitä, miten yhteishenkeä varusmiesten kesken, joka erityisesti vaikuttaa tutkitusti maanpuolustustahtoon, voidaan parantaa esimerkiksi muissa maissa käytössä olevilla yhteistuvilla, [Puhemies koputtaa] ja tätä kokeilua oltaisiin mahdollisesti selvittämässä. Kysynkin: mitä ministeri on tästä mieltä?

19.32 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä näistä strategisista hankkeista: Uutissuomalainen teetti kyselyn, ja sen kyselyn tulos oli aika yllättävä, kolmasosa suomalaisista suhtautuu kriittisesti näihin strategiaihin hankintoihin, nii-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

den rahoittamiseen, ja alle puolet myönteisesti. Esimerkiksi Ulkopoliittisen instituutin tutkija Pesu piti tätä tulosta yllättävänä.

On päivänselvä asia, että Puolustusvoimillakaan ei voi olla avointa piikkiä eikä voi olla niin, että sotilaitten tahto menee poliittisen päätöksentekokoneiston yli. Muistamme taistelun taisteluhelikoptereista. Kenraalit olivat valmiita hankkimaan niitä. Poliittisella päätöksellä hanke ammuttiin alas, eikä kukaan ole sen jälkeen näiden taisteluhelikopterien perään itkenyt.

Ja jos näin mennään, että luotetaan rautaan, niin se tehdään aivan varmasti henkilöstön kustannuksella, ja epäsuhta puolustushaarojen rahoituksen suhteessa vahvistuu.

19.34 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samaan aikaan, kun olemme huolissamme Puolustusvoimien henkilöstön jaksamisesta, on syytä olla huolissaan myös varusmiesten fyysisen kunnon heikkenemisestä. Tämä ikävä trendi on jatkunut jo muutaman vuosikymmenen ajan. Nuorten jakautuminen peruskuntaa ylläpitäviin ja entistä huonokuntoisempiin kasvaa koko ajan. Ja kysyisinkin ministeriltä: onko tällä saralla tulossa ensi vuonna mitään uutta, ja miten varusmiehet saataisiin motivoitua pitämään yllä fyysisistä kuntoaan myös varusmiespalveluksen jälkeen?

Olisin kysynyt myös aiheesta, johon edustaja Jarva jo viittasi, eli tästä yhteistupakokielusta: onko siitä mahdollisesti tulossa lähiaikoina mitään?

19.34 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiinteistökulut tosiaan lohkaisevat suuren osan Puolustusvoimien toimintamenoista. Senaatti-kiinteistöt ja sen määrittämät vuokrankorotukset lohkaisevat toiminnasta jo yli 10 prosenttia. Olette, ministeri, esittänyt, että Puolustusvoimat ottaisi omat kiinteistönsä haltuun, ja siihen jo osittain vastasittekin. Näen sen henkilökohtaisesti niin, että ainoastaan tällä konstilla vuokrien nousujohde saadaan haltuun.

Toinen iso ongelma on jalkaväkimiinat kieltävä Ottawan sopimus. Korvaavia aseita ja laitteita on kehitetty ja testattu. Tosiasia kuitenkin taitaa olla, ettei mikään korvaa jalkaväkimiinojen pelote- ja puolustusvaikutetta. Arvoisa ministeri, pitäisikö Suomen jo viimeinkin irtaantua Ottawan sopimuksesta, laittaa koneet käyntiin ja alkaa valmistamaan jalkaväkimiinoja?

19.35 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Asevelvollisuus on suomalaisen maanpuolustusjärjestelmän runko. Perinteisesti korkea maanpuolustustahto on myös perustunut tähän. Suuri osa ikäluokasta on suorittanut varusmiespalveluksen ja näin ollen tulleet tutuksi maanpuolustuksen kanssa. Nyt kun ikäluokat pienenevät ja ikäluokasta pienempi osa kuin aiemmin suorittaa varusmiespalveluksen, niin voi olla niin, että tästä seuraa osin se lievä lasku maanpuolustustahtoon.

Täällä on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa puhuttu tästä kansalaispalveluksesta, edustajat Jarva ja Pelkonen ottivat sitä esiin, ja tiedustelenkin, voisiko tässä olla keino lisätä yleistä maanpuolustustietoisuutta kaiken kansan keskuudessa, niin että jokainen suomalainen ymmärtäisi, että maanpuolustus on tärkeä ja vakava asia ja siitä on hyötyä jokaiselle suomalaiselle.

19.36 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan ensimmäisenä: Ei kai selonteossa kuitenkaan määritelty lukumääriä vaan se, että korvataan. Eli

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

jos konekanta ei ole yhtään kehittynyt näitten 20 vuoden aikana, niin sittenhän se tarkoittaa, että ostetaan ihan samanlaisia koneita ja ostetaan vain uudempia. Kyllä kai kehityskulku näissäkin välineissä on tullut sellaiseksi, mitä tarkoitetaan sillä täysimääräisyydellä.

Toisena asiana: eihän kuitenkaan ruveta keskustelemaan täällä, että varusmiehet ovat kunnoltaan huonokuntoisia, vaan että varusmiespalvelukseen tulevat nuoret ovat tällä hetkellä kunnoltaan heikompikuntoisia, se ei suinkaan ole palveluksen syytä.

Ja viimeisenä kysymyksenä: Mitä meidän puolustussektorilla olisi opittavaa arabikeväästä? Olisiko puolustushallinnon pitänyt osata ennakoida, mitä siitä tuleman pitää?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Vikman ja Savola, ja sitten puhujalistaan.

19.37 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan aiempaan kysymykseeni asevelvollisuuden kehittämisestä, sillä seuraavissa hallitusohjelman neuvotteiluissa varmasti ainakin koko ikäluokkaa koskevat kutsunnat nousevat esiin, eli kysyn: miten ministeri suhtautuu koko ikäluokkaa koskeviin kutsuntoihin, ja millaisia näkökohtia niiden rahoittamiseen liittyy? Toisena kysymyksenä se, minkälaisena ministeri näkee nykyistä asevelvollisuusjärjestelmää täydentävän kansalaispalveluksen käyttöönoton mahdollisuudet ja hyödyt, ja mitä hyötyä siitä mahdollisesti voisi olla?

19.38 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tästä parlamentaarisesta valmistelusta ja sen tulevaisuudesta, niin kuin edustaja Kari sillä ehkä hieman jo haastoikin. Kyllä minä ainakin olen vahvasti sitä mieltä, että tätä parlamentaarista valmistelua tulee meidän puolustusasioissa jatkaa, koska sillä on hyviä tuloksia saatu aikaan. Se on ollut meidän vahvuutemme. Sillä on saatu pitkäjänteisyyttä tähän meidän koko puolustus suunnitteluun, ja se näkyy kyllä meillä kaikessa erinomaisena yhteistyönä muun muassa valiokunnassa, jossa yli puoluerajojen näitä asioita on viety eteenpäin.

Meillä on edessä ensi vuosikymmenellä historiamme mittavimmat hankinnat nimenomaan HX-hankkeen suhteen. Meillä tulee varmasti talouden kanssa haasteita: määrärahat tulee löytyä eri kohteisiin. Meidän maanpuolustustahtomme on yksi semmoinen keskeinen tekijä, jota varmasti vahvistaa se, että me pystymme tässä salissa yli puoluerajojen sopimaan asioista pitkäjänteisesti. Itse toivon kyllä hyvin vahvasti, että me pystymme parlamentaarisen työn kautta jatkamaan ja myöskin niitä haasteita peittoamaan, mitä eteen tulee.

19.39 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli oikein mieluisaa kuunnella vastuullisen isänmaallisen edustaja Savolan puheenvuoro. Keskustan kädenpuristukseen voi luottaa näissä maanpuolustuksen asioissa, ja kuulin tässä myös kokoomuksen suunnalta sanan oikein.

Minä uskon tämän eduskunnan tahtoon hoitaa nämä maanpuolustuksen asiat yhdessä. Haluan nyt korostaa tässä yhteydessä myös omaa näkemystäni tähän konehankinnan tarpeellisuuteen lähinnä siitä puolustusvaliokunnassa kuullusta ja nähdystä keskustelusta. Ei puolustusvaliokunnassa eikä myöskään selonteossa ole otettu kantaa koneiden lukumäärään. On puhuttu suorituskyvyn korvaamisesta täysimääräisenä. Itse näen kyllä äärimmäisen tarpeellisen sen, että me pystymme nojaamaan asiantuntemukseen silloin, kun me puhumme näinkin vaativan suorituskyvyn korvaamisesta. Mitä ne määrät ovat, ne jääkööt

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

sinne vuoteen 2021, [Puhemies koputtaa] mutta tämä maanpuolustuksen yhteinen tehtävä on meille yhteinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

19.41 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on suuri merkitys suomalaisen puolustusjärjestelmän uskottavuuden ja korkean maanpuolustustahdon kannalta, maanpuolustustahdon, johon liittyvistä uusista tutkimustuloksista täällä on syystä oltu tänäänkin hieman huolissaan, vaikka toki maanpuolustustahto on Suomessa edelleen erittäin hyvällä tasolla. Tämän erinomaisen maanpuolustustahtotilan säilyttämiseksi on erittäin hyvä, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen varoja eduskuntakäsittelyssä vahvistettiin — ei paljon, mutta suunta on oikea.

Myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen organisoima koulutustoiminta täydentää merkittäväällä tavalla reserviläisten osaamis pohjaa. Reserviläisten omaehtoisella harjoittelulla on tärkeä rooli muun muassa ampumataidon ja fyysisen toimintakyvyn ylläpidossa. Tässä toiminnassa reserviläisyhdistyksillä on keskeinen ja tärkeä rooli, ja tätä kautta itsekin vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön kytkeydyn ja liityn.

Puolustusministeriössä valmistellaan parhaillaan esitystä vapaaehtoisen maanpuolustuksen uudelleenjärjestelyksi ja sotilaallisen koulutuksen siirtämistä Puolustusvoimien tehtäväksi. Kuten jo edellä ministeriltä tiedustelimme ja kuten jo puolustusvaliokuntakin on korostanut, tällainen muutos ei onnistu ilman merkittävää määrää lisävirkoja Puolustusvoimille. Toivottavasti tuleva hallitus osoittaa ne jo tulevissa kevään hallitusneuvotteluissa ja jatkaa tämän hallituksen erinomaista työtä suomalaisen maanpuolustuksen hyväksi.

Arvoisa puhemies! Talousarvioehdotuksessa on nostettu esille aivan oikein myös verkko-, virtuaali- ja simulointijärjestelmän käytön lisääminen varusmiespalveluksessa. Yhdyn puolustusvaliokunnan kehoitukseen, että Puolustusvoimien tulisi hyödyntää näitä järjestelmiä aiempaa enemmän myös reserviläisten koulutuksessa. Lisähyötyä sähköisistä järjestelmistä on saatavissa myös siten, että niiden avulla vuorovaikutuskanavia asevelvollisten ja Puolustusvoimien välillä on mahdollista kehittää niin, että Puolustusvoimilla olisi mahdollisimman kattavat tiedot reserviläisten osaamisesta, ja näin reserviläisten osaamisesta saataisiin parempi hyöty puolustuksen suunnitteluun ja reserviläisten koulutuksen eri tehtäviin. Tarkemmilla tiedoilla reserviläisten valmiutta kyettäisiin paremmin ylläpitämään ja kehittämään, ja uskon, että tämä täsmällisempi osaamisen hyödyntäminen olisi omiaan myös entisestään korottamaan reserviläisten maanpuolustustahtoa ja motivaatiota.

19.43 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Puolustusvoimien ja puolustuskyvyn ylläpidon ja kehittämisen keskeisiä painopisteitä on tänään tullut täällä moneen kertaan esille. Tässä puheenvuorossani ajattelin vielä hieman paneutua pariin asiaan, jotka merkittävästi on tässä budjetissa kyllä huomioitu mutta jotka ovat täällä tänäänkin puhuttaneet. Tiedän myöskin, kun itselläni on kokemusta sieltä varusmieskouluttamisesta ja sotilaana olemisesta, millä tavalla tämän henkilöstöressurssin rajallisuus tulee siellä arjessa esille. Toki omasta kouluttajan tehtävästä on pitkä aika, mutta ne sellaiset paineistetut ajat ovat hyvin muistissa ja myöskin ne, kun tuntui siltä, että henkilöstöä oli silloinkin paikotellen vähän niukasti. Toki tilanne on tänä päivänä aivan aivan toinen.

Kun täällä on puhuttu tästä parlamentaarisesta valmistelusta jatkossa, niin minun mielestäni tämä on kansakunnan yhtenäisyyden kannalta ihan äärimmäisen tärkeä juttu, että

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tämä jatkuu tästä yli vaalikausien ja me tunnustamme ja tunnistamme kaikki sen tarpeellisuuden. Se on minun mielestäni ainoa konsti, millä me voimme mennä asioitten kanssa eteenpäin, niin että me myöskin hetkellisesti talouden paineen puristuksessa pystymme toimimaan niin, että meillä on hyvä, itsenäinen puolustusvoima.

Nyt henkilöstömenoihin, siis virkoihin, lisätään se vajaa 6 miljoonaa, 100 virkatehtävää, ja sopimussotilaisiin tuo 2 miljoonaa. Tässä vähennetään olemassa olevaa koulutusvajetta, hyvä niin. Mutta edelleen me jääme monessa joukko-osastossa vielä sen tavoitteen alle, 2,5 kouluttajaa per joukkue. Ja se on se huolestuttava tilanne, koska silloin kun me olemme sen henkilöstön jaksamisen äärirajoilla, hyvinvoinnin äärirajoilla, ja kun me otamme uuden saapumiserän sisään varuskuntaan ja lähdemme kouluttamaan niitä asevelvollisia, niin siinä ei saisi olla hetkeäkään, ei päivääkään, tässä lyhyessä asevelvollisuuden suorittamisajassa, sellaisia tilanteita, joissa kouluttaja ei olisi tilanteensa tasalla tai olisi suorittamassa sitä työpäiväänsä sataprosenttisella teholla. En väitä, että näin tänä päivänä ei olisi, mutta se riski on olemassa, koska meidän henkilöstötilanne on tämä. Siinä tilanteessa, kun tuo merkki annetaan asevelvolliselle, oli se tehtävä mikä tahansa, niin se motivaatio myös sitä varusmiespalvelusta suorittavalla kaverilla kyllä heikkenee, kun näkee, että nyt ei meidän kouluttajallakaan ihan täysillä fyysinen kunto tai henkinen kunto ole kohdallaan. Elikkä tästä signaloituu välittömästi myös se maanpuolustustahto sitten, kun ollaan se asevelvollisuus suoritettu.

Arvoisa puhemies! Tämä on aika raskastakin ajatusta tuoda näin julki, mutta totuutta pitää katsoa silmiin, ja minä uskon, että me olemme kaikki tämän myöskin tiedostaneet.

Sitten täällä on puhuttu myöskin motivaatiosta ja varusmiesten kunnosta. Se on todella niin, että ehkä asevelvollisuutta suorittavilla sisään tullessa kunto saattaa olla heikko, mutta kyllä tänä päivänä varmasti kunto sitten niillä, jotka jäävät varusmiespalvelusta suorittamaan, on ihan suorituksen mukainen, niin että he pystyvät siitä asevelvollisuudesta suoriutumaan. Minä korostan myös sitä, että tänä päivänä entistä paremmin tehtävät myöskin jaetaan E-kaudella niin, että he ovat oikeasti myöskin motivoituneita suorittamaan sitä tehtävää, ja silloin se kunto myöskin kehitetään sen tehtävän vaatimalle tasolle.

Paljon on tänään puhuttu myöskin kansalaispalveluksesta ja koko ikäluokan kutsunnoista. Minä kannatan vahvasti sitä ajatusta, että me lähtisimme toteuttamaan sitä jollain aikavälillä, koska silloin me oikeasti pystymme puhumaan laajasti koko kansan huoltovarmuuden ymmärtämisestä, huoltovarmuuteen osallistumisesta, on sitten kriisi minkälainen tahansa. Ei tarvitse olla isokaan hässäkkä, kun meillä rupeaa olemaan niin, että me emme osaa talvella tehdä ruokaa — kesällä kyllä ollaan grillin äärellä siellä terassilla, mutta sitten kun menee sähköt poikki pitkäksi aikaa, niin ei osatakaan kaasugrilliä sytyttää enää, kun on marraskuun lumipyryt. Elikkä tällaista valmiutta siihen arjesta huolehtimiseen, niin perhekunnittain kuin vähän laajemminkin, toisi tämä kansalaispalvelus, kun vähän tehtäviä ja niitä yhteiskunnan toimijoita, joita meillä toimii, otettaisiin huomioon ja ikäluokkaa houkuteltaisiin, kannustettaisiin näihin lähtemään mukaan.

Arvoisa puhemies! Vielä tässä lopuksi haluan korostaa myös sitä, että me monta kertaa määrärahoja mietittäessä arvostelemme kriisinhallintatehtäviä ja sitä, millä tavalla me osallistumme niihin, kuinka laajasti, kuinka pitkiin hankkeisiin. Mutta minä edelleen olen sitä mieltä, että se ammattisotilaan kouluttamisen tarve myös sitä kautta, ja Suomessa ollessa sitten taas omissa tehtävissä, palvelee moninkertaisena takaisin, kun on ollut tuolla kriisinhallintatehtävissä suorittamassa oman jaksonsa. Elikkä se euro tulee mielestäni siinä moninkertaisesti takaisin.

19.49 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Pienen itsenäisen valtion kannalta puolustusvoimien toiminnan varmistaminen ja toimintakyvyn ylläpitäminen ovat äärimmäisen tärkeitä asioita. Se, että pikkusen toimintamenoihin ja myös henkilöstömenoihin saadaan lisää rahaa, on positiivinen juttu ja nimenomaan niin, että pystytään turvaamaan uskottavan reservin ylläpito, mikä tarkoittaa kohtuullisen hyvin varustettuja joukkoja ja sitten ennen kaikkea riittävää määrää kertausharjoituksia, ja ymmärtääkseni näihin päämääriin on kohtuullisen hyvin päästy. Yhtä lailla on tärkeää, että meillä on huippuhyvä henkilöstö kouluttamassa meidän varusmiehiämme ja ylläpitämässä suomalaista puolustuskkyä.

Se, että me olemme nyt säätämässä tässä talossa tiedustelulakeja, antaa lisää välineitä sotilastiedusteluun ja totta kai myös siviilitiedusteluun, ja koko Suomen turvallisuuden ylläpitämisen kannalta se on äärimmäisen tärkeä asia. Onhan kummallista tähän saakka ollut, että vieraan valtion tiedustelijat ovat päässeet meidän tietoverkkoihimme mielin määrin mutta meidän omilla viranomaisillamme, sen enempää sotilasviranomaisilla kuin siviiliviranomaisilla, ei tänne tietoverkkoihin ole ollut mitään asiaa. Nyt tämä asia saadaan kuntoon, ja se on aivan erittäin hieno asia.

Tärkeää on myös se, että kaluston tasolla pidämme semmoisen kaluston, joka takaa uskottavan puolustuskkyvyn, ja tulossa olevassa Hornet-hävittäjien korvaushankinnassa, joka on lähtenyt jo liikkeelle ja jossa päätöksiä tehdään seuraavalla vaalikaudella — siinäkin päätöksessä — on tärkeää pitää se mielessä, että Suomea pitää pystyä uskottavasti valvomaan niin maarajoilla kuin merirajoilla ja ilmastakin käsin niin, että meidän ilmatilamme on loukkaamaton. Se on aivan välttämätön asia, ja tiedän, että eduskunnan tuki on näille hankkeille erittäin vahva ja meidän huippuasiantuntijamme, sotilaamme, pitävät siitä huolen, että hankittava kalusto vastaa siihen, mitä tämänkokoinen maa tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kiinnittää huomiota samaan asiaan kuin mistä Rajavartiolaitoksen ja poliisin asioista sisäasiainministeriön pääluokassa puhuin, tähän Senaatti-kiinteistöt-asiaan. Onhan aivan käsittämätöntä, että tässä maassa ei uskalleta keskustella siitä, millaisia vuokria Senaatti-kiinteistöt perii esimerkiksi Puolustusvoimilta. Se on jotain aivan käsittämätöntä. Miksi tähän järjestelmään on menty? Minun päähäni se ei ole vielä koskaan mahtunut, mutta jos tästä talosta sitä viisautta löytyy, niin pyydän ystävällisesti ottamaan yhteyttä: käymme tästä syvällisen keskustelun vaikka kahvikupin ääressä, miksi tällaiseen järjestelmään on menty.

Tällä menolla Suomi on kohta sellainen valtio, että täällä on iso määrä ihmisiä, jotka eivät tee mitään ja yrittävät sitten saada jotakin korvausta valtiolta. Sitten meillä on Senaatti-kiinteistöt, joka perii valtavaa vuokraa kaikista asioista. Sen jälkeen ei paljon muuta olekaan. Onko tämä se meidän tavoitetilamme? Kysyn vain.

Esimerkiksi voin sanoa tuon Rajavartiolaitoksen tilanteen Ilomantsissa, kun valtio ajoi Rajavartiolaitoksen omista tiloistaan älyttömillä vuokrilla. Sitten nämä kiinteistöt myytiin. No, onneksi ne menivät yksityiselle ja siellä on nyt toimiva yksityinen yritys, joka tarjoaa hyviä palveluita. Mitään ei siinä mielessä mennyt hukkaan. Mutta valtio olisi perinyt sitten seuraavasta... Ei siitä kiinteistöstä enää tietenkään voinut vuokraa periä, kun vuokralainen lähti ja pääsi onneksi uusiin tiloihin, yksityisen ylläpitämiin tiloihin, jotka olivat edullisia — kolmasosa siitä hinnasta, mitä valtio olisi perinyt omista kiinteistöistään.

Tätä keskustelua me käymme jatkuvasti tässä talossa. Minua oikeastaan harmittaa tämä tilanne joka ilta, kun mietin, miksi tällaiseen järjestelmään yleensä on menty. En tiedä, mitä mieltä tarkastusvaliokunta tästä on. Muistamani mukaan tarkastusvaliokunta on jos-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kus tästä lausunut jotakin. Se pitää kaivaa esille ja lukea, mitä siinä raportissa lukee. Mutta pitäähän nyt Suomen eduskunnan tämmöiseen asiaan pystyä puuttumaan. Jossakin Pohjois-Karjalassa peritään samaa vuokraa kuin Helsingin ydinkeskustassa, vaikka jokainen järkevä ihminen tietää, että siellä vuokrataso on korkeintaan kolmasosan siitä, mitä se täällä on. Siitä huolimatta me täällä vain joka vuosi nappia painamme, että tähän on hyvä.

Tämä harmittaa minua tavattomasti. Siksi tulin tähän puhujakorokkeelle sanomaan tämän asian ja toivon, että Valtion tarkastusvirastossa tai jossakin muussa virastossa joku kokee tai vaikka tasavallan presidentti kokee piston sydämessään, että miksi tällainen järjestelmä sallitaan. Kun kerran poliittiselta taholta ei tämä homma lähde liikkeelle, niin toivon mukaan joku järkevä löytyy kuitenkin porukasta vielä, että tähän järjestelmään puututaan. Jos yksityinen ihminen harjoittaisi tällaista vuokratolitiikkaa vaikka vuokralaistaan kohtaan, niin se olisi ihan varma käräjäjuttu. Tai varsinkin, jos vielä kysymyksessä olisi vaajaaltainen vuokralainen, siitä saisi sitten muitakin syytteitä. Mutta näköjään valtion siellä tämä homma pelittää.

Toivon, hyvät Suomen kansanedustajat, että tähän järjettömyyteen joku puuttuisi. Ei näin voi jatkaa, että meillä alkaa kohta olla semmoinen järjestelmä, että Puolustusvoimat ei pysty mitään muuta maksamaan kuin vuokria. Kaikki muu asia jää sitten vähemmälle.

19.54 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että hallitus on ottanut kautensa aikana merkittäviä ponnistuksia maanpuolustuksen uskottavuuden takaamiseksi. Edellisten hallitusten aikana tapahtunut Suomen armeijan alasajo on saatu pysäytettyä. Olemme pystyneet välttämään virheet, joita muun muassa länsinaapurimme Ruotsi on tehnyt puolustuskäytössä supistaessaan ja ammattiarmeijaan siirtyessään. Ruotsi onkin kansainvälisen turvallisuusympäristön kiristymisen vuoksi palannut asevelvollisuuteen. Koulutettavien nuorten määrä ja näiden maanpuolustustahto ovat siellä kuitenkin aivan toista luokkaa Suomeen verrattuna.

Yleinen asevelvollisuus on Suomen toimivin ja kustannustehokkain puolustusratkaisu. Reservin määrää on pystytty kasvattamaan ja hyvin koulutettu reserviläisarmeija muodostaa Suomen puolustuksen selkärangan. Lisäksi puolustusministeriössä on meneillään tärkeitä materiaalihankkeita eri aselajien modernin toimintakyvyn ylläpitämiseksi, kuten Merivoimien Laivue 2020- sekä Ilmavoimien HX-hanke. Poliittinen paine Puolustusvoimien määrärahoja kohtaan kuitenkin jatkuu. Hankkeiden suuruusluokista käydään ajoittain kovaakin julkista keskustelua, mutta suunta tällä hallituskaudella on ollut oikea. Luonnehtisin sitä kovin perussuomalaisen näköiseksi politiikaksi.

Arvoisa puhemies! Erityisesti sadan uuden viran mahdollistava määräraha tulee tarpeeseen lievittämään Puolustusvoimien kärsimää henkilöstöpulaa. Uusien virkojen kautta ylläpidetään toimintavalmiutta ja asevelvollisten koulutusta sekä varaudutaan myös uusiin uhkiin, esimerkiksi kyberpuolustusta kehittämällä. Talouden osalta haasteita kuitenkin riittää. Määrärahoja ei koskaan ole liikaa. Lisämäärärahatkin valuvat liian usein alati kasvaviin kiinteistökustannuksiin. Esimerkiksi sotilaallisen maanpuolustuksen budjetista tilakulut vievät tällä hetkellä jo 10,8 prosenttia, ja suunta on jyrkästi ylöspäin.

Puolustusministeri onkin väläyttänyt ratkaisuna sitä, että turvallisuuskiinteistöt erotettaisiin valtion kiinteistömassoja hallinnoivasta Senaatti-kiinteistöistä. Senaatti-kiinteistöjen markkinoita jäljittelevä vuokrausmalli ja vuokrat, jotka ylittävät niistä valtiolle aiheutuvat kustannukset, ovat hyvin erikoinen ratkaisu.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Maanpuolustus ja turvallisuus ovat kuitenkin sellaisia valtion perustehtäviä, että niitä ei tulisi alistaa markkinavoimien armoille. Puolustusministerin esitys Senaatti-kiinteistöjen pilkkomisesta onkin ehdottoman kannatettava. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän puolustusvaliokunnan ja hallintovaliokunnan jäsenet ovatkin antaneet tälle tulitukensa toimenpideohjelman muodossa.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän lopuksi: Edustaja Hakanen nosti tuossa puheensa lopussa esiin erittäin tärkeän asian eli ikäluokille mahdollisesti tehtävät kutsunnat tai kansalaispalvelus. Itse olen pohtinut tätä ajatusta, miten tänä päivänä me selviäisimme, jos meille tulisi kriisi. Sen ei todellakaan tarvitse olla sotatila, se voi olla jotain muutakin. Jos meillä on tilanne päällä, ei ole sähköjä, ei vettä, ei lämpöä, kuka meistä osaa tehdä avotulen tuoreista puista metsässä, jos ainoastaan puukko on aseena. Pystyy tekemään lämmön, lämmittämään ruuan, nämä perusedellytykset. Tämä on äärimmäisen tärkeää, ja meidän on pohdittava sitä, kuinka me varaudumme tuleviin kriiseihin niin, että kaikki tulevat niistä selviämään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä vaiheessa ministeri, puhujapöytästä vahvassa maanpuolustushengessä 4 minuuttia. [Naurua]

19.59 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Edustajat Kanerva, Pakkanen ja myös Hakanen sivusivat kansainvälistä kriisinhallintaa ja Suomen roolia rauhanturvaamisessa. On totta, että aiemmin puhuimme Suomesta rauhanturvaamisen suurvaltana, mutta kyllä me edelleen tänäkin päivänä kannamme kansainvälistä vastuuta ja kyllä me edelleenkin olemme kokoamme suurempi tekijä rauhanturvaamisessa ja kriisinhallinnassa. Voitaisiko tätä Suomen profiilia sitten nostaa, kysyi edustaja Kanerva. Varmaan, mutta pitää ottaa huomioon, että myös operaatiot ovat tänä päivänä vaikeampia kuin aikaisemmin ja kriisinhallintamenot ovatkin sen takia koko ajan kasvaneet.

Tällä hallituskaudella olemme hallitusohjelman mukaisesti suurin piirtein päässeet eroon pienemmistä, niin sanotuista sirpaleoperaatioista ja olemme pystyneet keskittymään vaikuttavimpiin operaatioihin niin ulkopoliittisesti kuin kansallisen puolustuksen suorituskyvyn kehittämisen kannalta. Tästä esimerkiksi tämä UNIFIL-operaatio yhdessä Ranskan kanssa on hyvä esimerkki.

Edustaja Kari nosti esiin kysymyksen varuskunnista. Itse olen sitä mieltä, ettei välttämättä tarvita perinteistä varuskunnallista kiinteistökantaa, vaan voitaisiin tarkastella kevyempää maanpuolustuskeskusmallia, johon jo aiemmin mainitsemani vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen hyvin lutviutuisi. Ehkä sopiva paikka olisi tätä kysymystä tarkastella seuraavalla vaalikaudella puolustusselonteon tekemisen yhteydessä. Entiset varuskunnat on tosiaan myyty yksityisille.

Ja edustaja Karille vielä HX-hankkeesta pöytäkirjoihin merkattavaksi, että suorituskyvyn korvaaminen täysimääräisenä tarkoittaa vähintään 64:ää hävittäjää.

Edustaja Jarva ja edustaja Kopra nostivat esille kansalaispalveluksen. Edustaja Jarvalle toteaisin, että käsitykseni mukaan ongelmana ei ole kansalaispalveluksen puute, vaan se, saadaanko tarpeeksi tukea asevelvollisuuden aikana. Seuraava hallitus varmaan tarttuu tähän kansalaispalveluskysymykseen. Sehän on periaatteessa hyväksyttävä ajatus, mutta se ei saa vähentää aseellisen varusmiespalveluksen suorittamista eikä se saa olla pois puolustusbudjetista.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Edustaja Pelkonen kysyi varusmiesten fyysisestä kunnosta. Kyllä siinä enemmän koulu on vastuussa, kuin mitä varusmiespalveluksessa enää ehditään tekemään. Yhteistupakokeilua ei tule tällä hallituskaudella.

Edustaja Ronkaiselle vastaan, että Ottawan sopimukseen liittyminen oli virhe ja sen virheen kanssa olemme nyt saaneet sitten elää. Toivottavasti se virhe joskus tulevaisuudessa korjataan. En tiedä, tulenko sitä päivää näkemään. Seuraava saranakohta on tietysti ensi kevään hallitusneuvotteluissa. Mutta tällä hallituskaudella on ollut tarkoitus katsoa uusia pelote- ja aluevaikutusta korvaavia kykyjä, eli ollaan yritetty elää tämän ongelman kanssa ja keksitty uusia suorituskkykyjä.

Edustaja Myllykoski mainitsi arabikevään ja mitä siitä voisi oppia. Ainakin sen, että on turha viedä demokraattisia ajatuksia niille alueille, jotka eivät ole niistä kiinnostuneita tai niihin valmiita.

Edustaja Vikman kysyi kutsunnoista. Toki ne voidaan halutessa ulottaa myös naisille. Siihen pitää saada sitten lisäresurssit, esimerkiksi aluetoimistojen henkilöstö olisi tuplattava. Tiloja vaadittaisiin lisää. Puhutaan kymmenistä miljoonista. Kuten Puolustusvoimain komentaja tänään Ylen haastattelussa totesi, maanpuolustuksellista tarvetta tähän ei kuitenkaan ole. Kyse on siis enemmänkin tasa-arvokysymyksestä, jos sellaiseksi tämä halutaan ymmärtää.

Vielä lopuksi edustaja Viljaselle toteaisin näistä simuloinneista, että ne varmasti lisääntyvät koulutuksessa mutta ne eivät voi täysin korvata etenkin maastossa tapahtuvaa varusmieskoulutusta. Ja reserviläisten osaamisen hyödyntäminen esimerkiksi kyberissä on jatkossa yhä keskeisempää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista. Edustaja Multala. — On poissa. Edustaja Hongisto. [Jari Myllykoski: On töissä!]

20.04 Reijo Hongisto sin: En tiedä, onko edustaja Hongisto töissä, kuten edustaja Myllykoski tuossa totesi, mutta on ainakin työpaikalla. — Arvoisa puhemies, päivän epistolaan: Ensiksi alkuun haluan kiittää ministeri Niinistöä johdonmukaisesta hallitusohjelmaan kirjattujen linjausten noudattamisesta. Kirjauksista on pidetty kiinni järkähtämättä ja jämptisti niin kuin sotilaan tyyliin kuuluu. Linjausten ydin on puolustusselonteko vuodelta 2017. Linjausta tukee 2016 tehty valtioneuvoston periaatepäätös Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta.

On päätetty, että kaikki sellainen puolustusmateriaali, jota kyetään hankkimaan kotimaasta, myös hankitaan kotimaasta. Mielestäni se on reilu ja isänmaallinen teko, joka myös työllistää suomalaisia. Debatissa käytiin keskustelua ja kannettiin huolta esimerkiksi A-tarvikkeiden riittävydestä, ja Pohjanmaalla ja myöskin Riihimäellä on laitokset, jotka valmistavat erinomaisia ja hyviä A-tarvikkeita, tietysti kaliiperista ja putken väljyydestä riippuen. Kotimaassa on kyky ja taito ja tahto valmistaa A-tarvikkeita, jotka ovat tasan tarkkaan erinomaisen hyviä ja täyttävät kaikki laatu normit.

Puolustushallinto, ministeriö ja sen johtamat laitokset sekä Puolustusvoimat, on tällä hallituskaudella ryhmitetty suurten uudistusten jälkeen uusiin asemiin. Aluejako ja joukkojen käyttö on päätetty. Mielestäni nyt olisi korkea aika selvittää, oliko tehty puolustusvoimauudistus sellainen, jota tavoiteltiin. Saavutettiinko asetettu tavoite? Jos ei saavutettu, onko syytä korjata putken asentoa? Kuten ministeri Niinistö alustuspuheenvuorossaan totesi, on Puolustusvoimat nyt muutakin kuin vain koulutusorganisaatio. Rauhanajan ope-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

ratiivista valmiutta on rakennettu myös Maavoimiin. Ennen uudistusta valmiusjoukkojen painopiste oli pääasiassa Ilma- ja Merivoimissa.

Pääluokan panokset ovat nousseet johdonmukaisesti. Ensimmäistä kertaa budjetissa ylitetään nyt 3 miljardia euroa. Siihen on selkeät syyt. Meidän on täytynyt uusia vanhentuvia Merivoimien aluksia, ja tulossa on myös tämän vuosisadan suurin satsaus, Ilmavoimien monitoimihävittäjien hankinta. Myös maamme turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset ovat vaatineet oman panostuksensa. Tämä näkyy myös lisääntyneenä puolustusyhteistyönä.

Puolustusvoimat on selviytynyt koulutustehtävistään ja valmiuden ylläpitämisestä kohtuullisesti mutta ei kivutta. Henkilöstövoimavarat toimivat ilman reserviä aivan äärirajoilla. Tähän asiaan on useassa puheenvuorossa viitattu. Tämän takia on erittäin hyvä, että myös ensi vuodelle esitetään 2 miljardia euroa sopimussotilaiden palkkaamiseen, samaan tapaan kuin tänä vuonna. Näin vähennetään kouluttajavajetta, mutta mielestäni se ei ratkaise ongelmaa kokonaan, sillä varusmiespalveluksen suorittanut ei voi heti korvata ammattisotilasta. Vaikka olisi kuinka hyvä ja varusmieskielellä sanottuna noheva varusmies, joka on suorittanut palveluksensa hyvin, ei hän silti korvaa kouluttajana ammattisotilasta ja kouluttamaan koulutettua henkilöä. Asia korjaantuu mielestäni vain lisäämällä Puolustusvoimain virkoja, samalla tavalla kuin poliisipuolellekin.

Myös vapaaehtoista maanpuolustustyötä on tuettava riittävästi, jotta MPK järjestöineen kykenee antamaan Puolustusvoimien reserviläisille sotilaallista koulutusta. Tärkeä on myös MPK:n koulutuspanos nuorille ja naisille valmiuskoulutuksessa. Valiokunnan lisäpanostus MPK:lle on mielestäni tarpeellinen.

Lopuksi: Pioneerikoulutuksen saaneena muistelen kaiholla omaa varusmies aikaani, jolloin saimme koulutuksen myös maahan asennettaviin jalkaväkimiinoihin. 60 gramman porapatruuna on yllättävän halpa ja tehokas väline suojata kohteita taikka ohjata vihollisen liikkeitä haluttuun suuntaan. Ministeri on monta kertaa pohtinut Ottawan miinakiellosta irtaantumista. Arvoisa puhemies, hyvät kollegat, minä olen tehnyt samoin. — Kiitoksia.

20.09 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Koko Suomen puolustaminen, yleinen asevelvollisuus, reserviläisiin pohjautuvat sodanajan joukot — ne ovat niitä meidän niin sanottuja perusprinsippejamme, joista pitää pitää kiinni. Yleinen asevelvollisuus on ainut tapa, jolla me voimme tuottaa riittävän määrän sodanajan joukkoja. Meillä on varoitavia esimerkkejä lähiympäristöstämme: jos tämä peruskulmakivi murretaan, niin sitä ei takaisin nosteta. Länsinaapurissamme Ruotsissa tästä virheestä opikseen otettiin ja on yritetty palauttaa asevelvollisuutta siinä kuitenkin onnistumatta.

Maanpuolustustahto on yksi keskeinen kysymys, josta puhuttiin MTS:n tutkimuksen jälkeen. Tämä tutkimus on varmasti otettava vakavasti, ja on ehkä syytä miettiä, mistä maanpuolustustahdon lasku johtuu. Ehkä yksi osa sitä on se, että sukupolvet vaihtuvat ja sitä kosketuspintaa siihen sodan jälkeiseen elämään ei enää ole. Kun itse muistelen sitä, kuinka oma mummu kertoi niistä ajoista, miten vaikeaa silloin oli monella eri tapaa, se nosti omalta osaltaan sitä vahvaa isänmaallisuutta. Keskuudessamme oli myös paljon sotaveteraaneja, joita enää on hyvin vähän. Toisin sanoen meidän pitää lapsille ja nuorille pystyä näistä asioista kertomaan, ja koulut ovat tässä aivan varmasti keskeisessä roolissa. Maanpuolustuskasvatusta meidän tulisi meidän lapsillemme ja nuorillemme saada annettua. Hyvä yhteistyökumppani tähän ovat maanpuolustusjärjestöt, jotka tekevät vahvaa aatteen-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

lista työtä ja tietysti reserviläisten kenttäkelpoisuutta ylläpitävät, mutta heiltä tulisi vahvasti ja paljon sitä käytännön asiaa, mitä voisimme antaa.

Herra puhemies! Useita isoja hankkeita tällä vaalikaudella on viety eteenpäin tämän hallituksen aikana. On panostettu valmiuteen, kansallista puolustusta on kehitetty monin eri tavoin, meillä on lainsäädäntöhankkeita ollut useita. Yhtenä isona hankkeena on uusi Puolustusvoimien tehtävä kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen. Kansainvälisellä puolella ministeri on laatinut useita kahdenvälistä puitesopimuksia. EU:n puolustusta on lähdetty kehittämään. Suomi on ollut siinä ytimessä mukana. Naton kumppanuutta on kehitetty. Vapaaehtoinen maanpuolustustyö ottaa aivan uusia askeleita nyt, jähka juuri meille puolustusvaliokuntaan tullut laki etenee ensi vuoden puolella. Materiaalihankintoihin on panostettu niin Maavoimien osalta, Merivoimien Laivue 2020:n osalta, kun se valmistuu, ja on lähdetty valmistelemaan Ilmavoimien HX-hanketta, joka tulee olemaan meidän mittavin ja suurin hankkeemme Suomen puolustuksen historiassa.

Nämä on kaikki otettu huomioon suunnitteluissa ja myöskin määrärahoissa, ja ensi vuoden budjetti osaltaan viittaa siihen. Menemme yli 3 miljardin euron, tarkalleen ottaen 3,138 miljardia euroa. Siinä on lisäystä tähän kuluvaan vuoteen 266 miljoonaa euroa. Eli vahva toiminta tarvitsee määrärahat, ja ne pitää saada, vaikka tiukkaa olisikin.

Herra puhemies! Tehtävää on ja haastetta on. Kun puhutaan näistä isoista hankinnoista, niillä mennään ensi vuosikymmen. Se tarkoittaa sitä, että usean hallituksen kädet ovat niihin sidottuja, ja sen vuoksi onkin hyvä, että niitä on parlamentaarisesti edistetty. Ja lähes tulkoon kaikki puolueet ovat sitoutuneet siihen, että meidän Hornet-kalustomme uusitaan. Tullaan hankkimaan 64 hävittäjää, joiden arvo on 7—10 miljardia euroa, plus tietysti siten elinkaarikustannukset, kun nämä nyt vähintään 30 vuodeksi hankitaan.

Haastetta tuo tämä niin sanottu JTS-miljardi, jolla julkisen talouden menoja sopeutetaan. Toteutuessaan se tulisi kumulatiivisesti vaikuttamaan vuonna 29 noin 50 miljoonan euron verran, eli sen verran, mitä on nyt valmiuteen laitettu, ja tämä on tietysti asia, joka on pakko tarkastella uudelleen, ja uskonkin, että tämä on seuraavien hallitusneuvotteluiden pöydällä. Jotta kaikki nämä, mitä me puolustukseemme tarvitsemme, turvallisuuteemme tarvitsemme, pystytään toteuttamaan, niin se vaatii meillä määrärahakysymyksiä.

Herra puhemies! Maanpuolustus on yhteinen asiamme, ja se tulee varmasti tätä salia yhdistämään jatkossakin. Kiitän hyvistä keskustelusta, mitä olemme yhdessä käyneet.

20.14 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kuten puolustusministeri totesi, maanpuolustuksellista tarvetta ei ole siihen, että koko ikäluokka suorittaisi asepalveluksen. Maanpuolustuksellinen tarve sen sijaan on sille, että Puolustusvoimat saa parhaat mahdolliset kyvyt käyttöönsä. Siksi kutsuntojen ulottaminen myös naisiin olisi perusteltua. Kutsunnoissa naiset saisivat oikeaan aikaan, oikeassa elämänvaiheessa, tiedon mahdollisuudesta suorittaa vapaaehtoinen asepalvelus. Olisi Suomen puolustuskyvyn etu, että saamme parhaat mahdolliset kyvyt käyttöön. Nimittäin varusmiespalveluksessa pärjääminen ei riipu sukupuolesta, vaan ennen muuta yksilöllisistä kyvyistä, motivaatiosta ja koulutuksesta.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että puolustuksen ylläpidon kehittämisessä painotetaan kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittämistä, käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaamista sekä tiedustelua, kyberpuolustusta ja kaukovaikuttamista. Kehitys tehdään siten, ettei mahdolliselle sotilaalliselle liittoutumiselle muodostu käytännön esteitä. Talousarvioesityksen lisäys johtuu pääosin Merivoimien Laivue 2020 -hankkeen vuoden 2019 rahoitusosuudesta, joka on 260 miljoonaa euroa, ja hallitusohjelmaan kirjatusta parlamentaa-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

risen selvitysryhmän raportin mukaisesta lisäyksestä puolustusmateriaalihankintoihin, joka nousee kuluvalle vuodelle myönnetystä 110 miljoonasta 130 miljoonaan euroon.

Parlamentaarisen työryhmän merkityksestä täällä salissa jo aiemmin puhuttiinkin. Sain siinä ryhmässä viime kaudella olla mukana, ja pidän parlamentaarista työskentelytapaa puolustusta koskevissa asioissa erittäin perusteltuna. Parlamentaarisen selvitysryhmän työ puolustuksen määrärahojen osalta on osoittautunut erittäin tulokselliseksi ja vaikuttavaksi tavaksi sopia puolustuksen resursoinnista. Pidän hyvänä, että jatkossakin puolustuksen ratkaisusta löydetään yhteisymmärrys, joka ylittää yli vaalikausien, koska ratkaisut ovat hyvin pitkäjänteisiä ja edellyttävät siksi sellaisia linjoja, jotka eivät vaihdu hallituskausittain.

20.18 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tänään on käyty hyvää keskustelua tästä puolustuksen hallinnonalan budjetin kehittymisestä. Varmasti kaikki puolueet voivat pääasiassa pitää hyvänä sitä, että puolustusbudjetti tosiaan nousee ensimmäistä kertaa ensi vuonna yli 3 miljardin euron, ja tällä varaudutaan myös erilaisiin turvallisuusuhkiin niin puolustusosalalla kuin yhteistyössä muitten viranomaisten ja yhteiskunnan kanssa.

Tietysti erityisen hyvää on, että maanpuolustusjärjestöille lisätään resursseja. Erityisesti vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen rooli kasvaa kansalaisille kokonaisturvallisuuden turvallisuuksaitoja antavassa koulutuksessa, ja on hyvä, että resursseja vahvistetaan myös siltä osin. On myös erittäin tärkeää, että Puolustusvoimien henkilöstöön näitä resursseja lisätään, niin että voidaan lisätä ammattisotilaita palkata ja myös sopimussotilaita lisätä. Varusmieskoulutukseen tarvitaan ehdottomasti lisää kouluttajia ja väkeä, jotta henkilöstö ei uuvu näissä tehtävissään.

Erityisen hyvää on myös, että varusmieskoulutusta kehitetään. Parhaillaan Koulutus 2020 -ohjelman puitteissa panostetaan niin fyysisen koulutuksen kehittämiseen kuin myös henkisen kriisinsietokyvyn, niiden taitojen, kehittämiseen varusmiehille ja myöskin erilaisiin materiaaliratkaisuihin ja mennään kohti muitten maitten malleja, joissa voidaan yksilölliset tarpeet huomioida niin, että jokainen pystyy suoriutumaan palveluksesta mahdollisimman hyvin ja myös sitten mahdollisen sodanajan aikana toimimaan, niin ettei se ainaakaan näistä materiaaleista jää kiinni.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan laajemmin tähän maanpuolustustahtoteemaan ja siihen, miten meidän koulutusta maanpuolustuksessa tulisi kehittää tämän osalta. Miten me voimme varmistaa, että maanpuolustustahto myös pysyy korkealla Suomessa? Suomi on tunnettu siitä, että meillä on poikkeuksellisen korkea maanpuolustustahto myös nuorten ikäjoukossa, mutta tämä kehitys ei ole itsestään selvää. Maanpuolustustahdon osalta keskeistä on, kokevatko ihmiset maan puolustamisen arvoiseksi ja minkälaisia valmiuksia he saavat maanpuolustuksen toteuttamiseen tarvittaessa. Turvallisuusympäristömme on tunnetusti myös muuttunut, ja haluamme olla varautuneita eri tilanteisiin. Siksi lainsäädäntöämme on tällä kaudella kehitetty poikkeuksellisen paljon Puolustusvoimien valmiuden ja kokonaisturvallisuuden kehittämiseksi.

Jokainen suomalainen on maanpuolustaja. Suomen perustuslain mukaan jokainen on myös maanpuolustusvelvollinen. Valtio ei siitä huolimatta tarjoa vielä maanpuolustuskoulutusta kaikille Suomessa. Nämä seikat ovat ristiriidassa keskenään. Tällä hetkellä valmiudet maanpuolustukseen ja kriisin ajan oloihin ja niissä toimimiseen annetaan vain miehille, tai oikeastaan vain osalle miehistä, ja hyvin pienelle osalle naisista. Tutkimusten mukaan, muun muassa MTS:n tutkimuksen mukaan, Suomessa erityisesti juuri naiset kokevat kuitenkin turvallisuustaitonsa kriisioloissa puutteellisiksi. Toimintaympäristön muu-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

tos korostaa yhteiskunnan kriisinsietokykyä, ja siksi on varmistettava, että koko ikäluokalle annetaan riittävät valmiudet toimia poikkeustilanteissa eikä naisten voimavaroja jätetä yhteiskunnassamme käyttämättä. Kansallista koulutustarjontaa onkin ylläpidettävä ja jopa lisäävä turvallisuustaitojen tarjoamisessa.

Maanpuolustusjärjestöt ovatkin tehneet tässä oman sarkansa ja kouluttaneet merkittävän määrän myös vapaaehtoisesti kouluttautuvia naisia. Kysyntää koulutuksiin on selvästi enemmän kuin kursseille voidaan kuitenkaan ottaa. Meidän tulisikin ottaa koppia laajemmin tähän selvään tarpeeseen, saada useammalle taidot toimia, kun jotain sattuu.

Koko ikäluokan nuorille tulisikin tarjota yleiset turvallisuustaidot viimeistään toisella asteella osana koulujen opetusta yhteistyössä viranomaisten, maanpuolustusjärjestöjen ja muiden vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Tarjotulla turvallisuuskurssilla olisi olennaista oppia toimimaan esimerkiksi sähköjen katketessa tai ympäristökriisin tai muun poikkeavan tilanteen sattuessa. Turvallisuuden perustaidot vahvistaisivat jokaisen kansalaisen kriisinsietokykyä luonnonkatastrofin, kyberhyökkäyksen tai muun poikkeustilanteen varalta. Olemme tätä asiaa nostaneet esiin myös puolustusvaliokunnassa.

Arvoisa puhemies! On puhuttu paljon myös kutsuntojen laajentamisesta kaikille naisille ja miehille. Pelkät kutsunnat eivät kuitenkaan lisää valmiutta, olennaista on itse toiminnallisen koulutuksen mahdollistaminen. Myös itse kutsuntatilaisuutta on kehitettävä kohti tulevaisuuskutsuntoja, mitä keskusta on esittänyt.

En myöskään kannata pakollista asepalvelusta kaikille. On tärkeää, että säilytämme yleisen asevelvollisuuden mutta kehitämme varusmiespalvelusta kohti kansalaispalvelusta, jossa siis yleinen asevelvollisuus säilyy mutta jossa kokonaisturvallisuuden tehtäviin tarjotaan koko ikäluokalle, kaikille, tietyt tehtävät ja valmiudet.

20.23 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua tämän hallituksen aikaansaannoksista. Täytyy todeta itekin, että kyllä tämä on Puolustusvoimille ja suomalaiselle turvallisuudelle ollut hyvä ja myönteinen hallitus, koska on aika haasteellisissa hetkissä pystytty parantamaan Puolustusvoimien kalustotilannetta ja henkilöstötilannetta, vaikka tämä henkilöstön lisäys nyt ei olekaan kuin tuon 100 henkilötyövuotta, mutta se on kuitenkin myönteinen asia tässä vaiheessa. Täällä kerrottiin jo, että ensimmäistä kertaa budjetti menee yli 3 miljardin. Se on myös historiallista, ja siksi näen, että tämä on ollut kyllä Puolustusvoimille myönteinen ja hyvä hallitus.

Parlamentaarisen valmistelun merkitystä täällä on kovasti korostettu. Itsekin näen sen tarpeelliseksi ja oikeastaan ainoaksi vaihtoehdoksi, kun mietitään, miten Puolustusvoimia tulevaisuudessa kehitellään. Onko siinä sitten asevelvollisuuskeskustelu, mikä äskeisessä puheenvuorossa tuli hyvin kuvatuksi, mitä sille tulevaisuudessa täytyy tehdä, onko sitten kyse asehankinnoista taikka mistä — kaikissa näissä on syytä olla parlamentaarinen valmistelu takana. Puolustustahtoa kyllä suomalaisilla riittää, kun vain pidämme maamme puolustamisen arvoisena. Siinäkin mielessä näkisin, että asevelvollisuuden kehittäminen on yksi asia, mistä pitää sitten myös käydä hyvä ja laaja keskustelu.

Senaatti-kiinteistöt on puhuttanut täällä monessa puheenvuorossa. Itse koen myös niin, että Senaatti-kiinteistöjen tulevaisuudesta pitää ensi vuonna ja viimeistään ensi hallitusneuvotteluissa käydä reipas keskustelu, mikä on sen tilanne. Ei voi olla näin, että kaikilla näillä julkisilla toimijoilla, niin sisäasiainministeriöllä kuin puolustusministeriölläkin, hallinnonalan rakennukset vievät 10 prosenttia tai enemmän budjettivaroista ja näin ollen toi-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

mintaan jää aivan liian vähän rahaa. Toivon, että tulevissa hallitusneuvotteluissa päästään näissä asioissa eteenpäin.

Reserviläisten merkitystä ja maanpuolustusjärjestöjen merkitystä ei koskaan ylikorosteta. Itsekin haluan nostaa omassa puheenvuorossani heidän merkityksensä. Heillä on merkitystä, kun maanpuolustustahdosta on kysymys, mutta myös tämän yleisen asevelvollisuuden kannalta. Reserviläistoiminta tarjoaa monta hyvää vaihtoehtoa suomalaisille vapaaehtoistoimintaan, ja näin ollen saadaan kolmannen sektorin toimijoitakin mukaan tähän joukkoon.

20.26 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Yleinen asevelvollisuus, laaja, säännöllisesti kertausharjoitettu reservi, ajantasainen varustus sekä moitteettomasti toimiva yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa mahdollistavat koko maan puolustamisen uskottavalla tavalla.

Yhdyn niihin näkemyksiin, että kutsuntoihin pitäisi kutsua sekä naiset että miehet. Kutsuntoja tulisi kehittää niin sanottujen tulevaisuuskutsuntojen suuntaan. Niissä nuori, myös jokainen nuori nainen, voisi käydä asevelvollisuuteen liittyvien kysymysten ohella läpi opintotilanteeseensa, terveydentilaansa ja tulevaisuuden suunnitelmiinsa liittyviä asioita yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa. Toki tämä vaatisi lisää resursseja, kuten ministeri äsken totesi. Tulevaisuuskutsunnoissa voidaan tarkistaa nuorisotakuun tavoitteeseen eteneminen. Se, että jokaisella nuorella on näkymä tulevaisuuteen, mielekäs polku ja välineet edetä kohti koulutusta ja työtä. Tulevaisuuskutsunnoissa voidaan viimeisen kerran tavoittaa koko ikäluokka.

Itse olen sellaista ikäluokkaa, että minulla ei ole ollut mahdollisuutta suorittaa vapaaehtoista asepalvelusta. Siitä huolimatta minullakin tulee olla rooli ja osaaminen poikkeustilanteissa. Kokonaisturvallisuusosaamiseen on syytä panostaa Suomessa. Minä haluan kiittää eduskuntaa siitä, että olen saanut mahdollisuuden käydä valtakunnallisen maanpuolustuskurssin jo aikaisemmin suoritettujen alueellisten kurssien lisäksi. Niistä on ihan selkeästi ollut hyötyä tämän työn tekemiseen.

20.28 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Suomen sitoutuminen Ottawan jalkaväki-miinat kieltävään sopimukseen vuonna 2011 oli suuri virhe. Suomi on alueeltaan laaja ja väkimmäältään pieni sotilasliittoihin kuulumaton maa, jolle jalkaväki-miinat ovat tärkeä osa koko maan puolustusta.

Perusteluna sopimukseen liittymiselle on käytetty miinojen vastuutonta kylvämistä, jota on viime vuosikymmeninä tapahtunut joissain aseellisissa konflikteissa, lähinnä kehitysmättömissä maissa. Suomen sodista ja rauhanajan harjoituksista on se vankka kokemus, että Puolustusvoimien asettamien miinoitteiden sijainnit on kirjattu ja tunnettu tasan tarkaan. Siviiliuhreja meille on koitunut lähinnä natsi-Saksan Lappiin tahallaan kylvämistä miinoista.

Jalkaväki-miinoja korvaavaa yhtä tehokasta, edullista ja vähäriskistä ratkaisua ei ole. Etälaukaistavat räjähteet ja muut vaihtoehtoiset järjestelmät asettavat käyttäjänsä aivan toisenlaiseen asemaan ja riskiin kuin miinojen kanssa. Lisäksi meillä on pitkä maaraja sellaisen valtion kanssa, joka ei ole tehnyt omaehtoista heikennystä armeijansa suorituskykyyn sitoutumalla Ottawan sopimukseen. Kriittisiä ääniä sopimusta kohtaan onkin kuulunut hallituksen riveistä ja jopa Puolustusvoimien ylipäälliköltä, jonka mukaan sopimus ei kriisitilanteessa enää päde.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Olemme oppositiossa tukemassa tätä kriittistä ääntä. Perussuomalaiset puolustusvaliokunnan jäsenet, allekirjoittanut ja edustaja Raatikainen, ovatkin esittäneet toimenpideoitteella, että Suomi irtaantuu Ottawan sopimuksesta.

20.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi on pinta-alaltaan valtavan iso maa verrattuna Keski-Euroopan lähes mihin tahansa valtioon, ja sen puolustaminen varmaan vaatii meiltä erittäin hyvää valmistautumista ja ennen kaikkea paikallisjoukkojen koulutusta niin, että koko maa tulee puolustetuksi. Olen useaan otteeseen sanonut, että olen hieman kadehtinut Puolustusvoimien oppirakennelmaa, doktriinia, joka sanoo, että maata puolustetaan sen jokaisella neliöllä. Olisi hyvä, jos tämä samainen doktriini otettaisiin käyttöön valtionhallinnossa niin, että jokainen neliö tässä maassa on yhtä arvokas ja saataisiin näin ollen pikkuisen tuota säpinää muuanne kuin suurkaupunkeihin. Mutta se on toinen tarina se, ja se ei tämän pääluokan yhteydessä kyllä ratkea.

Kävin tuossa oman työhuoneeni rauhassa hieman tutkimassa lakia Suomen puolustusvoimista, niin ajattelin tuossa itsekseni, että puolustusvoimista annetun lain 2 §:ään pitäisi lisätä 5 kohta, jossa lukisi, että maksetaan sellaista vuokraa, jolla ei ole mitään tolkkua. Se voisi olla sen 2 §:n 5 kohtana ihan selvästi.

Esimerkiksi perustuslakivaliokunta on nyt käsittelemässä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista ja sitä koskevia lakeja, ja siellähän on käyty paljon keskusteluja siitä, pitäisikö meidän notifioida tämä uusi lakiesitys vai eikö pitäisi. No, se keskustelu jääköön sinne. En ota siihen kantaa sen enempää. Mutta samaan aikaan me keskustelemme taloudellisuudesta suuria, suuria keskusteluja tässä salissa. Esimerkiksi viittaaan nyt siihen veteraanilisän leikkaukseen, muistaakseni 64 senttiä. Siitä käytiin valtava meteli. Aivan oikein, että siihen puututaan ja se hoidetaan pois päiväjärjestyksestä. Niin sen pitääkin olla. Mutta sitten me tämmöisiä valtavia miljoonia hukkaamme tämmöisiin järjettömiin kiinteistöbisneksiin ihan silmää räpäyttämättä Senaatti-kiinteistöjen kautta.

Erään Rajavartiolaitoksen virkamiehen kanssa keskustelin eräällä Suomen paikkakunnalla viime kesänä reissussa ollessani. Tapasin hänet yllättäen siellä heidän torillaan, kahvilla olimme. Hän totesi semmoisen ongelman heillä olevan, kun heillä on Senaatti-kiinteistöt myös isäntänä, että heillä on huonokuntoiset toimitilat ja heillä on nyt suunnittelu menossa, että Senaatti-kiinteistöt korjaisivat ne kuntoon, ja sitten heidän työympäristönsä toimistohenkilöstön ja koko muun henkilöstön osalta paranisi olennaisesti. Mutta ongelma on se, että sitten kun ne korjattaisiin, vuokra nousee niin korkeaksi, että he eivät pysty olemaan siellä. Onkohan tämä nyt ihan täysjärkisen hommaa tällainen menettely, että pelättään korjata ja ollaan huonossa rakennuksessa ja sen jälkeen, kun pitäisi korjata, niin ei pystytä niissä olemaan. Olen joskus lukenut kirjan hölmöläisistä, niin tämä pikkuisen muistuttaa sitä, kun tällaista touhua tässä maassa tehdään. Kyllä tähän pitäisi minun mielestäni nyt jonkun puuttua. Muistan, että tarkastusvaliokunta jossakin lausunnossaan... Se pitää kaivaa esille, tietopalvelu varmaan siinä auttaa.

Mutta toivoisin nyt, arvoisa puhemies, että tähän asiaan vihdoin ja viimein puututtaisiin. Tästä on niin moni ihminen minulle puhunut, että toivoisin, että tässä asiassa ruvettaisiin jonain päivänä toimintaan.

20.33 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen puolustusjärjestelmän, Suomen puolustusratkaisun uskottavuus koostuu Suomen nauttimasta laajasta kansainvälisestä luottamuksesta, puolustusjärjestelmämme ennakoivasta toimintatavasta, ajanmu-

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

kaisesta kalustosta ja maanpuolustustahdosta ja sitä ylläpitävästä reserviläistoiminnasta. Ja on ilo huomata näiden osa-alueiden kattava huomioiminen valtion ensi vuoden talousarviossa.

Puolustusministeriön talousarvioehdotus omasta pääluokastaan vuodelle 2019 on todellakin yli 3 miljardia 100 miljoonaa euroa, mikä on lähes 300 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna, ja korotuksen myötä puolustusministeriön pääluokan menojen osuus todella kasvaa, ehkä jopa historiallisestikin. Näin voisi todeta. Tämä korotus on todellakin tässä kokonaistarkastelussa erittäinkin tarpeellinen, sillä ensi vuonna alkavat Laivue 2020 -hankkeen kustannukset, ja hankkeella tosiaan korvataan merivoimien käytöstä poistuvaa kalustoa ja ylläpidetään suorituskykyä. Muutoinkin kalusto-, varuste- ja materiaalitasea tulee ylläpitää ja päivittää vastaamaan tämän päivän ja tulevaisuudenkin tarpeita. Tästä emme onneksi ole nyt tinkimässä, vaikka tarvetta olisikin paljon suuremmalle uudistamiselle.

On huolestuttavaa, että asevelvollisten kouluttajien henkilöstöresursseissa on havaittu tiettyä riittämättömyyttä. Mutta sitä on kuitenkin onnistuttu paikkaamaan ja siihen on nyt löydetty myöskin lisämäärärahaa, jotta pystytään muun muassa toimintavalmiutta paremmin ylläpitämään ja asevelvollisia kouluttamaan sekä myös uusia suorituskykyä ylläpitämään ja kehittämään.

Suomihan tunnetaan maailmalla kansainvälisenä vastuunkantajana, rauhan puolestapuhujana ja turvaajana, ja tästä meidän on kyllä syytä pitää kiinni myös tulevaisuudessa. Olemme osa tätä globaalia maailmaa, ja tästä meidät hyvin tunnetaan. Tällä hetkellä Suomen sotilaallisen kriisinhallinnan painopisteet ovat Libanonissa, Irakissa ja Afganistanissa, ja meillä tulee jatkossakin olla valmius lähettää joukkokokoonpanoja tällaisiin operatioihin silloin, kun se on rauhan ylläpitämiselle välttämätöntä ja Suomen puolustuspoliittisen ratkaisun kanssa linjassa. Totta kai nämä kaikki resurssit ovat niukkoja myöskin näiltä osin, mutta ne ovat arvokas maiden välinen yhteistyömuoto. Ne myöskin tarjoavat Puolustusvoimien kantahenkilökunnalle sekä myös reserviläisille mahdollisuuden ylläpitää ja kehittää omia taitojaan näissä tehtävissä ja hankkia arvokasta kokemusta.

Tärkeällä reserviläistoiminnalla ja vapaaehtoisella maanpuolustustoiminnalla pystymme ylläpitämään ja päivittämään reserviläistemme tietotaitoa nopeasti muuttuvassa globaalissa yhteiskunnassa, jossa turvallisuuden uhkatekijätkin ovat muuttuneet jo hetken aikaa varsin nopeasti. Reserviläistoiminta ja vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta kasvattavat vastuulliseen ja harkittuun joukkueen johtamiseen, toimimiseen sekä myöskin käytännön sotilaallisiin taitoihin, mikä on yhteiskunnallinen vahvuutemme. Ja on tärkeää, että nämä suunnitteilla olevat muutokset vapaaehtoisen maanpuolustuksen uudelleenjärjestelystä eivät vaikuta kielteisellä tavalla esimerkiksi MPK:n ja sen jäsenjärjestöjen toimintaedellytyksiin. Reserviläistoiminnan ja vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan edellytyksien turvaaminen ja mahdollistaminen taloudellisin resurssein merkitsevät todella paljon puolustusjärjestelmämme uskottavuudelle, sen kehittämiseksi ja maanpuolustustahdollemme.

Olen luottavainen, että tällä talousarvioehdotuksella mennään hyvään suuntaan ja pystytään ylläpitämään puolustusjärjestelmämme uskottavuutta sekä suorituskykyä ja myöskin maanpuolustustahtoa kehittävään, toivon mukaan hyvään suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Hakanen ennätti vielä väliin.
— Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

20.38 **Pertti Hakanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vielä tulin takaisin paikalleni, ja ajattelin, että käytän lyhyen puheenvuoron täältä paikalta. — Kuuntelin edustaja Parviaisen puheenvuoroja, ja haluan tarkentaa omaa puheenvuoroani myös siltä osin, että puhuin kansalaispalveluksesta ja koko ikäluokan kutsunnoista. Mielestäni edustaja Parviainen toi äsken hienolla tavalla yhden asian, joka meidän pitää painaa syvälle mieleemme, kun aletaan valmistelemaan koko ikäluokan kutsuntoja ja kansalaispalvelusta. Edustaja Parviainen sanoi, että on ehkä viimeinen hetki, kun saadaan koko ikäluokka kerralla koolle — ehkä viimeinen hetki, kun saadaan koko ikäluokka kerralla koolle. Tämä mielestäni kannattaa painaa syvälle mieleen ja aloittaa siltä pohjalta myöskin yhteiskunnallisen syrjäytymisen estokampanja sillä tavalla, että me saamme ne nuoret vielä siinä iässä yhteiseen pöytään ja yhteiseen auditorioon kuuntelemaan, mitä Suomen puolustusvoimilla on tarjota vapaaehtoisuuden kautta, mitä eri kansalaisjärjestöillä on tarjota vapaaehtoisuuden kautta, ja näin saataisiin aktivoitua nuoret erilaisten toimintamallien ja opin äärelle, toteuttamaan itseään, harjoittamaan ja menemään vähän oman mukavuusalueen ulkopuolelle ja sitä kautta olemaan tulevaisuudessa yksi vahva lenkki huoltovarmuuden ylläpitämisessä, kriisi kuin kriisi. Se voi olla sellainen, että tarvitaan vain osan taitoja, mutta nuoret olisivat kuitenkin sitten jollakin tavalla siinä kriisinhallintataidossa ja -kyvyssä kiinni, jolloin voitaisiin oikeasti sitten kansakuntana viedä ikäluokasta toiseen kriisivalmiutta ja huoltovarmuuden ylläpitoa.

Tämä on äärimmäisen tärkeää siltäkin osin, että me emme saa tänä päivänä kutsuntoihin vapaaehtoisesti nuorista varmastikaan muita kuin ne ihan aktiivisimmat. Mutta sitten kun nuori ikäluokka kokonaisuudessaan kutsutaan tilaisuuteen, se on niin kuin joukkoliikkumista sillä tavalla, että siinä mennään ihan samalla tavalla kuin mennään sählyharjoitukseen taikka mennään nuorisodiskoon. Elikkä tämä on sellainen juttu, että meidän pitää tässä huomioida se joukon voima ja nuorten verkostoituminen ja sitä kautta löytää lisäarvoa tähän suoritukseen niin, että me saamme tästä merkittävän kansalaispalveluksen — mikä se terminologia sitten onkin. Niin kuin ministeri Niinistö sanoi tänään, niitä kustannuksia tänä päivänä ei pystytä kattamaan, mutta me voimme lähteä tässä liikkeelle kuitenkin hyvin pienellä kustannusrakenteella, kun lähdetään liikkeelle sillä tavalla, että lähdetään vain kutsumaan nuoria koolle ja otetaan kansalaisjärjestöt mukaan ja koetetaan saada sitä kautta vapaaehtoisuuden voimin tätä kriisinhallintaa.

Sitten haluan, herra puhemies, korjata vielä yhden asian, jonka sanoin aikaisemmassa puheenvuorossani, kun kiitin erityisesti ministeriä myös siitä, että henkilöstö on ollut vahvasti mukana, kun Puolustusvoimien tehtäviä on uudistettu. Tämähän ei ihan nyt niin mennyt, kun muistelin kovalevyiltä niitä vanhoja keskusteluja. Siinähen mentiin hieman takamatkalta, ja saatiin henkilöstöjärjestöt kyllä sitten mukaan kun sitä aikansa jumpattiin. Se ei ollut ihan suoraviivainen juttu, mutta kuitenkin pääsivät mukaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 19.12.2018 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 00.59.

Pöytäkirja PTK 133/2018 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola